

Nikola Sladoje
Ana Bucar

Dr. Amir Pilav
Jovan Šarac

MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ

MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ

- KNJIGA II -

Sarajevo, 2007.

MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ
KNJIGA II
- STRUČNA PUBLIKACIJA -

Izdavač:

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine
Trg BiH 1, Sarajevo

Autori:

Nikola Sladoje,	<i>Pomoćnik ministra pravde Bosne i Hercegovine</i>
Ana Bučar,	<i>Rukovodioc Sektora u Ministarstvu pravosuđa Republike Slovenije</i>
Dr.Amir Pilav,	<i>Rukovodioc Odjeljenja u Mnistarstvu pravde Bosne i Hercegovine</i>
Jovan Šarac,	<i>Stručni savjetnik u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine</i>

Recezeni:

Slobodan Kovač,	<i>Ministar pravde Bosne i Hercegovine</i>
Jusuf Halilagić,	<i>Sekretar Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine</i>

Lektor:

Jasmira Kapić

Teh.urednik:

Enes Kaljanac

ISBN-.....

MEĐUNARODNA pravna pomoć.....

Napomena:

Ova publikacija je urađena uz pomoć USAID-a u sklopu Projekta razvoja sektora pravde i pravosuđa.

Nikola Sladoje
Ana Bučar

Dr. Amir Pilav
Jovan Šarac

MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ

- KNJIGA II -

Sarajevo, 2006.

SADRŽAJ

I - DIO

PREDGOVOR	12
I MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA	13
• UVOD	13
• POZIVANJE I DOSTAVLJANJE	18
• DOSTAVLJANJE PODATAKA O OSUĐENIM LICIMA	20
• OBAVEZNOST ZAMOLNICE	21
• POSTUPANJE PO ZAMOLNICI	21
• USTUPANJE KRIVIČNOG GONJENJA	22
• TRANSFER OSUĐENIH LICA	24
• EKSTRADICIJA - IZRUČENJE	29
• ODNOS IZMEĐU BILATERALNIH UGOVORA, MULTILATERALNIH KONVENCIJA I UNUTRAŠNJEG PRAVA	30
• INFORMACIJE UZ DRUGI DOPUNSKI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU O PRAVNOJ POMOĆI U KRIVIČNIM PREDMETIMA	31
• SPECIFIČNOSTI PRUŽANJA MEĐUNARODNE PRAVNE POMOĆI U ODNOSU NA SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE	36
II - MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA ..	42
• UVOD	42
• ULOGA DIPLOMATSKO-KONZULARNIH PREDSTAVNIŠTAVA U POSTUPKU PRUŽANJA MEĐUNARODNE PRAVNE POMOĆI	43
• SUDSKA NADLEŽNOST U PREDMETIMA SA INOSTRANIM ELEMENTOM (SUKOB JURISDIKCIJA)	47
• KOLIZIONE NORME U ODNOSIMA SA INOSTRANIM ELEMENTOM ..	49
• STICANJE PRAVA VLASNIŠTVA NA NEKRETNINAMA STRANIH FIZIČKIH I PRAVNIH LICA	51
• PRIZNANJE STRANIH ARBITRAŽNIH ODLUKA	53
• MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U PORODIČNIM STVARIMA	54
• NADLEŽNOST I POSTUPAK	61
• PRIZNANJE I IZVRŠENJE STRANIH ODLUKA	66
III - PREGLED MEĐUNARODNIH MULTILATERALNIH UGOVORA O PRAVNOJ POMOĆI KOJI OBAVEZUJU BOSNU I HERCEGOVINU ..	69
IV- PREGLED MEĐUNARODNIH BILATERALNIH UGOVORA O PRAVNOJ POMOĆI KOJI OBAVEZUJU BOSNU I HERCEGOVINU	71

II - DIO	76
I - UGOVORI KOJE JE ZAKLJUČILA BOSNA I HERCEGOVINA:	
1. SPORAZUM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KAZNENIM STVARIMA (<i>Sporazum je objavljen u «Službenom listu R BiH», - Međunarodni ugovori 1/96</i>)	77
2. SPORAZUM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE O IZMJENI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE BOSNE I HERCEGOVINE, VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA (<i>Sporazum je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 11/2005</i>)	87
3. SPORAZUM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE O MEĐUSOBNOM IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA U KAZNENIM STVARIMA (<i>Sporazum je objavljen u «Službenom listu R BiH», - Međunarodni ugovori 1/96</i>)	89
4. SPORAZUM IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE O IZMJENI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE, VLADE BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE O MEĐUSOBNOM IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM STVARIMA (<i>Sporazum je objavljen u «Službenom listu R BiH», - Međunarodni ugovori 1/96</i>)	97
5. UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE SLOVENIJE O MEĐUSOBNOM IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM STVARIMA (<i>Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 12/2005</i>)	100
6. UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE SLOVENIJE O IZRUČENJU (<i>Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 12/2005</i>)	108
7. UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA (<i>Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 11/2005</i>) ...	117
8. UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE O MEĐUSOBNOM IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM STVARIMA (<i>Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 11/2005</i>)	129
9. UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE TURSKE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I TRGOVAČKIM STVARIMA (<i>Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 12/2005</i>)	137

10. UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA (*Ugovor je objavljen u „Službenom glasniku BiH“ - dodatak, Međunarodni ugovori 16/2006)*143

11. UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O MEĐUSOBNOM IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM STVARIMA (*Ugovor je objavljen u „Službenom glasniku BiH“ - dodatak, Međunarodni ugovori 9/2006)*155

12. UGOVOR IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O IZRUČENJU (*Ugovor je objavljen u „Službenom glasniku BiH“ - dodatak, Međunarodni ugovori 14/2006)*163

II- UGOVORI KOJE JE NOTIFIKACIJOM O SUKCESIJI PREUZELA BOSNA I HERCEGOVINA: 172

1. UGOVOR O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I DEMOKRATSKE NARODNE REPUBLIKE ALŽIR (*Ugovor je objavljen u „Službenom listu SFRJ“- , Međunarodni ugovori 2/83)* 173

2. SPORAZUM IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I KRALJEVINE BELGIJE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I TRGOVAČKIM STVARIMA (*Sporazum je objavljen u „Službenom listu SFRJ“- dodatak, 7/74)* 184

3. KONVENCIJA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I KRALJEVINE BELGIJE O IZDAVANJU IZVODA IZ MATIČNIH KNJIGA I OSLOBOĐENJU OD LEGALIZACIJE OD 24.09.1971.GODINE (*Konvencija je objavljena u „Službenom listu SFRJ“ 55/72)* 188

4. KONVENCIJA O EKSTRADICIJI I PRAVNOJ POMOĆI U KRIVIČNIM STVARIMA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I KRALJEVINE BELGIJE (*Konvencija je objavljena u „Službenom listu SFRJ“-dodatak 9/73)* 190

5. KONVENCIJA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I KRALJEVINE BELGIJE O PRIZNANJU I IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA O IZDRŽAVANJU OD 12.12.1973. GODINE (*Konvencija je objavljena u „Službenom listu SFRJ“-dodatak 45/76)* 199

6. UGOVOR IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I NARODNE REPUBLIKE BUGARSKO O UZAJAMNOJ PRAVNOJ POMOĆI (*Ugovor je objavljen u „Službenom listu FNRJ“- dodatak 1/57)* 202

7. UGOVOR IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I ČEHOSLOVAČKE SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE O REGULISANJU PRAVNIH ODNOSA U GRAĐANSKIM, PORODIČNIM I KRIVIČNIM STVARIMA (*Ugovor je objavljen u „Službenom listu SFRJ“- dodatak 13/64)* 221

8. KONVENCIJA IZMEĐU VLADE SFR JUGOSLAVIJE I VLADE FRANCUSKE REPUBLIKE O PRIZNANJU I IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA U GRAĐANSKIM I TRGOVAČKIM STVARIMA (<i>Konvencija je objavljena u „Službenom listu SFRJ“-dodatak 7/72</i>)	241
9. KONVENCIJA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I VLADE REPUBLIKE FRANCUSKE O NADLEŽNOSTI I O ZAKONU KOJI SE PRIMJENJUJE U OBLASTI LIČNOG I PORODIČNOG PRAVA (<i>Konvencija je objavljena u „Službenom listu SFRJ“- 55/72</i>)	244
10. SPORAZUM IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I FRANCUSKE REPUBLIKE O OLAKŠANJU PRIMJENE HAŠKE KONVENCIJE O GRAĐANSKOM POSTUPKU OD 01. MARTA 1954. GODINE (<i>Sporazum je objavljen u „Službenom listu SFRJ“-dodatak, 21/71</i>)	248
11. KONVENCIJA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I FRANCUSKE REPUBLIKE O IZDAVANJU ISPRAVA O LIČNOM STANJU I O OSLOBOĐENJU OD LEGALIZACIJE (<i>Konvencija je objavljena u „Službenom listu SFRJ“-dodatak, 3/71</i>)	250
12. KONVENCIJA IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I KRALJEVINE GRČKE O UZAJAMNIM PRAVNIM ODNOSIMA (<i>Konvencija je objavljena u „Službenom listu FNRJ“-dodatak, 7/60</i>)	252
13. KONVENCIJA IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I KRALJEVINE GRČKE O UZAJAMNOM PRIZNAVANJU I IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA (<i>Konvencija je objavljena u „Službenom listu FNRJ“-dodatak, 6/60</i>)	266
14. SPORAZUM IZMEĐU JUGOSLAVIJE I IRANA O UZAJAMNOM OSLOBOĐENJU OD DAVANJA “CAUTIO IUDICATUM SOLVI” PRED JUGOSLOVENSKIM I IRANSKIM SUDOVIMA OD 09. I 14. MAJA 1956. GODINE (<i>Sporazum je objavljen u „Službenom listu FNRJ“- dodatak, 2/57</i>)	270
15. KONVENCIJA IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I ITALIJANSKE REPUBLIKE O UZAJAMNOJ PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I UPRAVNIM STVARIMA (<i>Konvencija je objavljena u „Službenom listu FNRJ“-dodatak, 5/63</i>)	271
16. KONVENCIJA IZMEĐU KRALJEVINE SRBA, HRVATA I SLOVENACA I ITALIJE O IZDAVANJU KRIVACA OD 14. APRILA 1922. GODINE (<i>Konvencija je objavljena u „Službenom listu FNRJ“- 42/31 i 74/79</i>)	277
17. UGOVOR IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I REPUBLIKE KIPAR O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA (<i>Ugovor je potpisan 19.09.1984.godine, drugih podataka nema</i>).	280

18. UGOVOR IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I NARODNE REPUBLIKE MAĐARSKE O UZAJAMNOM PRAVNOM SAOBRAĆAJU (<i>Ugovor je objavljen u „Službenom listu FNRJ“- dodatak 3/68</i>)	289
19. SPORAZUM O RECIPROČNOM PRIZNAVANJU DIPLOMATSKO-KONZULARNE FORME BRAKA IZMEĐU JUGOSLAVIJE I NORVEŠKE POSTIGNUT RAZMJENOM NOTA OD 10.04. I 31.08.1957. GODINE (<i>Sporazum je objavljen u „Službenom listu FNRJ“- dodatak, 6/58</i>)	313
20. UGOVOR IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I NARODNE REPUBLIKE POLJSKE O PRAVNOM SAOBRAĆAJU U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA OD 06. FEBRUARA 1960. GODINE (<i>Ugovor je objavljen u „Službenom listu SFRJ“- dodatak 3/56</i>)	316
21. UGOVOR IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I RUMUNSKE NARODNE REPUBLIKE O PRAVNOJ POMOĆI OD 18. OKTOBRA 1960. GODINE (<i>Ugovor je objavljen u „Službenom listu FNRJ“- dodatak 8/61</i>)	337
22. DODATNI PROTOKOL UZ UGOVOR IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I NARODNE REPUBLIKE RUMUNIJE O PRAVNOJ POMOĆI POTPISAN 21. JANUARA 1972. GODINE (<i>Protokol je objavljen u „Službenom listu SFRJ“- dodatak 4/61</i>)	356
23. KONZULARNA KONVENCIJA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE RUMUNIJE OD 24. JANUARA 1974. GODINE (<i>Konvencija je potpisana u Beogradu 24. 01.1974. godine</i>)	357
24. UGOVOR IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I SAVEZA SOVJETSKIH SOCIJALISTIČKIH REPUBLIKA O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM, PORODIČNIM I KRIVIČNIM STVARIMA OD 24. FEBRUARA 1962. GODINE (<i>Ugovor je objavljen u „Službenom listu FNRJ“- dodatak 5/63</i>)	372
25. KONVENCIJA O IZDAVANJU KRIVACA ZAKLJUČENA IZMEĐU KRALJEVINE SRBIJE I UJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA 12/25. OKTOBRA 1901. GODINE (<i>Konvencija je objavljena u „Srpskim novinama“- 33/1902</i>)	390
26. KONVENCIJA IZMEĐU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE I VELIKE BRITANIJE O UREĐENJU MEĐUSOBNE POMOĆI U VOĐENJU POSTUPKA U GRAĐANSKIM I TRGOVAČKIM STVARIMA KOJE SU U TEČAJU ILI KOJE MOGU BITI U TEČAJU PRED ODNOSNIM SUDSKIM VLASTIMA OD 23. FEBRUARA 1936. GODINE (<i>Konvencija je objavljena u „Službenim novinama“- 116/37</i>)	394
III - .ZAKON O RJEŠAVANJU SUKOBA ZAKONA SA PROPISIMA DRUGIH ZEMALJA U ODREĐENIM ODNOSIMA (<i>«Sl. list SFRJ», BR. 43/082 I 72/82- 1645, «Sl. list R BiH» 2/92-5, 13/94-189</i>)	401

RECENZIJA
RUKOPISA POD NASLOVOM
«MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ II»

Prva knjiga „Međunarodna pravna pomoć“ u kojoj smo bili recenzenti dala je više nego očekivane rezultate. Učesnici u postupcima pružanja i traženja međunarodne pravne pomoći su prvu knjigu ocijenili veoma korisnom i aktuelnom, te su sugerisali dalju obradu ove materije. U vezi sa prednjim izvršena je od strane USAID anketa, te su korisnici prve knjige dali izuzetno visoku ocjenu i predložili dalju obradu ove materije.

Druga knjiga pod naslovom „Međunarodna pravna pomoć II“ je u suštini kontinuirani nastavak obrade materije iz prve knjige, s tim što je uobličena u jednu cjelinu, pa se može i samostalno koristiti. U istoj su data dalja pojašnjenja određenih pravnih instituta vezano za međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim i građanskim stvarima.

Recenzenti su pažljivo pregledali sadržaj teksta pripremljenog za izdavanje publikacije «Međunarodna pravna pomoć II» priređivača Nikole Sladoje, pomoćnika ministra pravde Bosne i Hercegovine i istovremeno rukovodioca Sektora za međunarodnu i međuentitetsku pravnu pomoć i saradnju, Ane Bučar, rukovodioca Sektora u Ministarstvu pravosuđa Republike Slovenije, dr. Amira Pilava, dugogodišnjeg rukovodioca Odjeljenja za međunarodnu pravnu pomoć i saradnju i Jovana Šarca, stručnog savjetnika za međunarodne ugovore u Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, nakon čega preporučuju izdavanje ove stručne publikacije.

Publikacija po svojoj suštini predstavlja komentare i objašnjenja vezane za postupke traženja i ukazivanja međunarodne pravne pomoći, popis međunarodnih ugovora iz oblasti međunarodne pravne pomoći, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu, kao i integralne tekstove međunarodnih ugovora koji se najčešće primjenjuju na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Publikacija je podijeljena na dva dijela:

I- u prvom dijelu su sadržani komentari i objašnjenja vezani za postupke traženja i pružanja međunarodne pravne pomoći;

Ovaj dio je podijeljen na dvije osnovne teme:

- „međunarodna pravna pomoć u krivičnim stvarima“,
- „međunarodna pravna pomoć u građanskim stvarima“.

II- U drugom dijelu publikacije je dat pregled međunarodnih ugovora iz oblasti pružanja međunarodne pravne pomoći, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu uz naznaku službenog glasila u kome su objavljeni, te integralni tekstovi međunarodnih bilateralnih ugovora koji su najčešće u primjeni u Bosni i Hercegovini.

Poseban značaj publikacije je u tome što ista predstavlja zbirku međunarodnih ugovora iz oblasti pružanja međunarodne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu, a koji ni u elektronskoj verziji ni u pisanom materijalu nisu bili dostupni širem krugu lica koji ih primjenjuju ili postupaju u skladu sa njihovim odredbama.

Publikacija ukazuje i na nepravilnosti postupanja određenih organa u postupcima pružanja međunarodne pravne pomoći, te daje objašnjenja u vezi sa načinom postupanja u postupcima traženja i ukazivanja međunarodne pravne pomoći.

Veoma je značajno istaći činjenicu da su priređivači ove knjige direktno uključeni ili su bili uključeni u postupke traženja i pružanja pravne pomoći, direktno učestvuju ili posreduju u postupcima pružanja međunarodne pravne pomoći, te mogu sagledati svu proble-

matiku vezanu za provođenje međunarodnih ugovora, kako od strane organa koji traže međunarodnu pravnu pomoć tako i od strane organa koji pružaju tu pomoć. Istovremeno su im dostupni i svi stavovi kao i reakcije stranih organa na postupanje domaćih organa, pa su u tom kontekstu i ukazali na moguće načine razrješenja određenih problema.

Ovom publikacijom, je na sistematičan način objašnjen način komuniciranja u postupcima sa inostranim elementom, te će ista imati značajnu vrijednost i koristiti u radu sudijama, tužiocima, pravobraniocima, državnim službenicima koji se bave ovom problematikom, posebno u entitetskim ministarstvima pravde, Ministarstvu bezbjednosti Bosne i Hercegovine, Ministarstvu inostranih poslova Bosne i Hercegovine, entitetskim ministarstvima unutrašnjih poslova, kao i drugim organima, i institucijama, koji na bilo koji način učestvuju u ovim postupcima.

Posebnu važnost predstavljaju i tekstovi određenih međunarodnih ugovora koji nikad nisu objavljeni u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, jer su isti sukcesijom preuzeti od bivše SFRJ, a publikacijom je ukazano na njihovu sadašnju aktuelnost i date smjernice u pravcu primjene.

Iz navedenih razloga recenzenti predlažu da se ovaj rukopis pod nazivom «Međunarodna pravna pomoć II» objavi kao stručni priručnik.

Recenzenti:

Slobodan Kovač, dipl. pravnik,
Ministar pravde BiH

Jusuf Halilagić, dipl. pravnik,
Sekretar ministarstva pravde BiH

PREDGOVOR

Međunarodna pravna pomoć svakodnevno dobija na svom značaju, pa je prva knjiga u izdanju Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine pod nazivom "MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ" dala više nego očekivane rezultate. Učesnici u postupcima pružanja međunarodne pravne pomoći su prvu knjigu ocijenili veoma korisnom i aktuelnom, te su sugerisali na nastavku obrade ove materije, posebno sa praktičnog aspekta uz dalji prikaz aktuelnih međunarodnih ugovora kojim se reguliše ova materija.

Rezultat ankete, koja je provedena u svim sudovima i tužilaštvima u Bosni i Hercegovini, o korisnosti prve knjige i sugestijama za dalji rad na ovom projektu, odredio je sa-držaj ove (druge) knjige.

Dakle, ova knjiga je nastavak prve knjige i u istoj su preciznije obrađene i pojašnje-ne određene, posebno početne radnje u postupcima traženja i pružanja međunarodne prave pomoći, određeni instituti iz ove oblasti i dati obrasci za najčešća postupanja.

Razlog za ovakav pristup je i nedovoljna upućenost pojedinih nosilaca pravosudnih funkcija (kojim je knjiga prvenstveno namijenjena) u postupke pružanja međunarodne pravne pomoći. Naime, evidentno je da i sada pojedine sudije i tužioci iz Bosne i Hercegovine zahtijevaju, pa čak i naređuju pravnu pomoć od druge države na nedozvoljen način.

U nastavku knjige su štampani međunarodni bilateralni ugovori o pružanju među-narodne pravne pomoći u krivičnim i građanskim stvarima, koje je Bosna i Hercegovina zaključila sa drugim državama, kao i međunarodni bilateralni ugovori koje je Bosna i Hercegovina preuzela od bivše SFRJ. Zbog velikog broja i obimnosti ovih ugovora, selekcija ugovora u ovoj knjizi je izvršena na osnovu obima uzajamne pravne pomoći sa pojedinim državama, uz napomenu da su određeni postupci u krivičnopravnoj oblasti sa državama članicama Savjeta Evrope uređeni istovremeno i međunarodnim bilateralnim ugovorima i evropskim konvencijama. Takođe smo se opredijelili da u nastavku knjige štampano i inte-gralni tekst Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

Odnos Evropskih konvencija iz krivičnopravne oblasti i bilateralnih ugovora izme-đu Bosne i Hercegovine i država članica Savjeta Evrope je posebno obrađen u knjizi, pa iz praktičnih razloga nisu štampani bilateralni ugovori u odnosu na koje ima prednost poje-dina Evropska konvencija, i ako su i dalje ti ugovori na pravnoj snazi i primjenjuju se u di-jelu i odnosu koji nije uređen Konvencijom.

Autori su mišljenja da je i u ovoj knjizi bespredmetno obrađivati teoretske aspekte podjele međunarodne pravne pomoći na onu u užem (dostava poziva i zamolnica, traženje izvoda iz kaznenih evidencija i sl.) i međunarodnu pravnu pomoć u širem smislu (postupci ekstradicija, transfera osuđenih, transfera postupaka i sl.), jer se u jednom postupku može pojaviti i jedna i druga pravna pomoć.

Iz navedenih razloga osnovna podjela materije u ovoj knjizi je na krivičnopravnu i građanskopravnu međunarodnu pravnu pomoć.

I DIO

I MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA

UVOD

Suverenost svake države, pored ostalog podrazumijeva i njenu mogućnost da sama stvara, uređuje i organizuje krivičnopravnu zaštitu prema svojim interesima. Ovo pravilo je u suštini bilo poštovano sve do druge polovine devetnaestog vijeka, kada je ubica iz jedne države mogao da pređe u drugu državu, a da nikad ne bude suđen, ako se ne vrati u svoju državu.

Razvoj saobraćaja, nove tehnologije, kao i mnogi drugi faktori uslovlili su veće, brže i dinamičnije kretanje roba i ljudi, te samim tim i potrebu za saradnjom između država. Ova saradnja je predstavljala manji problem kod država koje su na isti ili sličan način uredile određene odnose u svojim državama, dok se u drugim situacijama za dogovore moraju praviti ustupci i kompromisi, ali u oba slučaja uz odricanje dijela suverenosti nad ovom oblasti.

Ovo sve pojašnjavamo da bi se shvatio značaj međunarodnog ugovora i njegov odnos prema zakonima države.

Nije slučajna odredba člana 407. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine koja glasi: "Međunarodna krivičnopravna pomoć pruža se po odredbama ovog zakona, ukoliko zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom nije što drugo utvrđeno".

Dakle, u konkretnom slučaju, ukoliko postoji međunarodni ugovor između Bosne i Hercegovine i druge države, u postupku pružanja i traženja međunarodne pravne pomoći između država primijenit će se odredbe ugovora.

Ovo posebno pojašnjavamo i naglašavamo, jer pojedini organi u Bosni i Hercegovini, zanemaruju značaj ili nisu upućeni u sadržaj međunarodnih ugovora, pa se u postupcima traženja pravne pomoći pozivaju samo na domaće zakone i u skladu sa istim zahtijevaju pravnu pomoć od druge države.

Dalje, veoma važno pravilo i opšteprihvaćeni standard za organe koji učestvuju u postupcima međunarodne pravne pomoći odnosi se na označenje države, koja se moli za pružanje pravne pomoći.

Organ koji moli pravnu pomoć od druge države, dužan je u zamolnici navesti zvanični puni naziv države, jer svako pogrešno i nepotpuno navođenje naziva države u međunarodnim odnosima podrazumijeva krnjenje ugleda te države.

Ove odnose i način komuniciranja između država i njihovih organa, pored međunarodnog ugovora iz krivičnopravne oblasti na osnovu kojih se postupa, regulišu i drugi međunarodni ugovori koji uređuju diplomatsko-konzularne odnose Bosne i Hercegovine sa drugim državama, pa odatle proizilazi obaveza učtivog obraćanja uz uvažavanja države i organa, koji postupa po zamolnici.

Da bi se shvatio značaj učtivosti u komuniciranju, u daljem dijelu knjige dat ćemo prikaz obrasca iz kog je vidljiv način komuniciranja između Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine i Ministarstva pravde druge države, kao centralnih organa veze u postupcima pružanja međunarodne pravne pomoći.

Svaka država koja se za međunarodnu pravnu pomoć obraća organu Bosne i Hercegovine, zamolnicu naslovljava Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, osim ako je obavezan diplomatski način komuniciranja, kada zamolnicu naslovljava Ministarstvu inos-

tranih poslova, ali u oba slučaja istu počinje riječima:

“Ministarstvo pravde...(navodi naziv države moliteljice) izražava poštovanje Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine i ima čast zamoliti.....

Ministarstvo pravde države molilje zamolnicu završava riječima: “Ministarstvo pravde koristi priliku da još jednom izrazi poštovanje Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine.”

PRIMJER :

**BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO PRAVDE**

Broj: 07-14-6998/06
Sarajevo, 26.06.2006.godine

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA**

Z A G R E B

Predmet: Međunarodna pravna pomoć, saslušanje svjedoka

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine izražava poštovanje Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske i ima čast da vam u skladu sa Sporazumom između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima u prilogu dostavi zamolnicu Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona Zenica, broj KT-15/04 od 29.05.2006.godine, uz priloge, sa molbom da se putem nadležnog suda ispita u svojstvu svjedoka Babić Zdenko, sin Ive, nastanjen u Republici Hrvatskoj, Pisarovina bb, prognaničko naselje u kućici br. 80, na okolnosti iz zamolnice.

Molimo vas da zapisnik o saslušanju navedenog svjedoka dostavite ovom Ministarstvu, pozivom na broj našeg akta.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine koristi priliku da ponovo izrazi svoje poštovanje Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske.

M.P.

POMOĆNIK MINISTRA

Prilog: kao u tekstu

BOSNA I HERCEGOVINA

**FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE
S A R A J E V O**

Broj: 03-06-2-1395/06
Sarajevo, 20.06.2006.godine

**MINISTARSTVO PRAVDE
BOSNE I HERCEGOVINE
S A R A J E V O**

Predmet: Međunarodna pravna pomoć, saslušanje svjedoka

Dostavljamo vam zamolnicu Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona Zenica, broj KT-15/04 od 30.05.2006.godine, zajedno sa priložima, na nadležnost.

S poštovanjem,

M.P.

POMOĆNIK MINISTRA

Prilozi: kao u tekstu;
Co: Kantonalno tužilaštvo
Zeničko-dobojskog kantona, Zenica

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
KANTONALNO TUŽILAŠTVO-TUŽITELJSTVO
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
Z E N I C A**

Broj: KT-15/04
Zenica, 30.05.2006.godine

BOSNA I HERCEGOVINA

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE
S A R A J E V O

Predmet: Međunarodna pravna pomoć, saslušanje svjedoka

U prilogu vam dostavljamo zamolnicu za međunarodnu pravnu pomoć, sa prilozi-
ma, radi saslušanja svjedoka _____, sin _____, rođen _____.godine u Kaknju, FBiH,
sada nastanjen u Republici Hrvatskoj, Pisarovina, Prognaničko naselje, kućica broj 80,
državljanin Republike Hrvatske, kako bi ista putem Ministarstva pravde BiH bila proslje-
đena nadležnom organu Republike Hrvatske za saslušanje ovog imenovanog svjedoka.

S poštovanjem,

M.P.

KANTONALNI TUŽITELJ

Prilozi: zamolnica za pružanje pravne pomoći sa priloziima

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
KANTONALNO TUŽILAŠTVO-TUŽITELJSTVO
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
Z E N I C A**

Broj: KT-15/04
Zenica, 30.05.2006.godine

REPUBLIKA HRVATSKA

NADLEŽNOM ORGANU U REPUBLICI HRVATSKOJ

Predmet: Zamolnica za pružanje međunarodne pravne pomoći

Kod ovog Tužiteljstva, u toku je istraga protiv osumnjičenog _____, sin _____, zbog krivičnog djela ubojstvo iz člana 171. stav 1. KZ Federacije Bosne i Hercegovine.

U toku istrage neophodno je ispitati svjedoka _____, sin _____, rođen _____.godine u Kaknju, Federacija BiH, Bosna i Hercegovina, koji je sada nastanjen u Republici Hrvatskoj, Pisarovina bb, Prognaničko naselje u kućici br. 80, a koje podatke smo dobili od Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu, temeljem Protokola o saglasnosti o ostvarivanju međusobne saradnje u borbi protiv svih oblika teškog kriminala potpisanog između Državnog odvjetništva R. Hrvatske i Tužiteljstva BiH.

Stoga molimo da nam pružite pravnu pomoć tako što će nadležni sud saslušati Babić Zdenka, kao svjedoka, na sljedeće okolnosti:(navesti sve okolnosti na koje svjedoka treba saslušati)

S poštovanjem,

M.P.

KANTONALNI TUŽITELJ

Prilozi: Naredba o provođenju istrage protiv okrivljenog,
Kopija dopisa Policijske uprave Zagrebačke

Prednji primjer je objašnjenje za organe Bosne i Hercegovine, posebno pojedine sudije (a nije zanemarljiv broj) da se ne obraćaju direktno ni naredbodavno stranom organu, kao ni naredbodavno Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, gdje svoj akt, bez propisane zamolnice počinju riječima: "Od vas hitno tražim" ili "zahtijevam", pa čak "naređujem".....

U takvim slučajevima strani organ u pravilu zamolnicu ili vrati radi pojašnjenja, ili kao nerazumljivu, ne navodeći razloge za dopunu ili odloži po njoj postupanje do učtivije urgencije, koju u pravilu ponovo sastavlja Ministarstvo, a ne sudija koji je na takav način tražio pravnu pomoć.

Prednji primjeri su praktičan prikaz određenih ponašanja i posljedica, koji je sagledan kroz praksu autora, koji su obavljajući dužnosti u Ministarstvu pravde, kao centralnog organa veze postupali u desetine hiljada predmeta, kako po zamolnicama stranih organa prema organima u Bosni i Hercegovini, tako i organa Bosne i Hercegovine prema inostranstvu, te uočili određena postupanja organa Bosne i Hercegovine, koja zahtijevaju značajne korekcije.

U ovom uvodnom dijelu je poseban akcent dat na značaj međunarodnih ugovora i način komuniciranja u postupcima međunarodne pravne pomoći, uz ocjenu da shvatanje ove forme podrazumijeva i shvatanje ozbiljnosti svih postupaka, sa propisanim formalizmima i dosljednog poštivanja međunarodnih ugovora, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu i predstavljaju sastavni dio njenog pravnog sistema.

POZIVANJE I DOSTAVLJANJE

Svaka, pa i najjednostavnija radnja u postupku pružanja međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima mora se tražiti zamolnicom. Dakle, poziv okrivljenom, svjedoku ili vještaku se takođe dostavlja uz zamolnicu, koja treba biti sastavljena na način kako je prethodno opisano.

Veoma je bitno naglasiti da u pozivu svjedoku ili vještaku ne treba da stoje prijetnje prinudom. Čak i ako stoje ovakve prijetnje one nemaju uticaj na pozvana lica, dok se nalaze u inostranstvu. U pozivu svjedoku ili vještaku treba da stoji i pouka, da u slučaju odazivanja pozivu suda imaju pravo na novčanu naknadu, putne troškove i troškove smještaja.

Ova lica u državi moliteljici uživaju zaštitu i od krivičnog gonjenja za djela počinjena prije napuštanja teritorije zamoljene strane, i to za period koji im je određen za boravak u vezi sa pozivanjem. Zaštita pozvanih svjedoka i vještaka ima za cilj izbjegavanje zloupotreba.

Posebno želimo istaći da pojedini sudovi pozive u inostranstvo i dalje dostavljaju putem pošte na kućne adrese lica koje pozivaju, što je po pravilima pružanja međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima nedopustivo.

Ovakva dostava poziva i dalje ima za posledicu reakcije drugih država, sa upozorenjem na neprimjeren način komuniciranja organa Bosne i Hercegovine prema toj državi, što često izražavaju i svojim protestnim notama.

Nedopustivost ovakvog ponašanja temelji se na činjenici da svaka suverena država želi i na to ima pravo, da zna zašto se neko lice iz njene jurisdikcije poziva na sud druge države u vezi sa krivičnim postupkom, koji se vodi u toj državi.

Ova činjenica upućuje na obavezu države moliteljice, odnosno njenih organa, da pozive u inostranstvo u vezi sa krivičnim postupkom ne mogu dostavljati neposredno, već uvijek, na već opisan način, u skladu sa međunarodnim ugovorom.

Ukoliko sa određenom državom ne postoji međunarodni ugovor, tada se primjenjuje opšteprihvaćeni standard, da se komunikacija sa organima te države odvija diplomatskim

putem, što ponovo podrazumijeva da će organ Bosne i Hercegovine u tom slučaju zamolnicu proslijediti Ministarstvu pravde, a to će Ministarstvo, putem Ministarstva inostranih poslova Bosne i Hercegovine, zamolnicu dostaviti zamoljenoj državi.

Sudski pozivi koji se upućuju međunarodnim organizacijama i diplomatskim predstavništvima drugih država sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, njihovim predstavnicima i osoblju, ne mogu se dostavljati neposredno tim organizacijama, već se dostava ovih poziva vrši putem Ministarstva pravde, a ovo Ministarstvo takav poziv dostavlja pozvanoj organizaciji ili predstavništvu, putem Ministarstva inostranih poslova Bosne i Hercegovine.

Osnov za prednje postupanje sadržan je u multilateralnim međunarodnim ugovorima, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu, pa je tako Poveljom Ujedinjenih nacija i Konvencijom o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija uređeno, da organizacije Ujedinjenih nacija uživaju u državama članicama sve imunitete i druge privilegije potrebne za nesmetano vršenje njihovih funkcija.

I druge međunarodne organizacije, odnosno njihovi predstavnici i osoblje u Bosni i Hercegovini uživaju imunitet na teritoriji Bosne i Hercegovine u obimu određenom međunarodnim ugovorom sa tom organizacijom. U ovom dijelu nećemo pojašnjavati obim imuniteta i privilegija predstavnika međunarodnih organizacija i njihovog osoblja u državi prijema, već samo ukazujemo na specifičan odnos prema istim od strane države prijema, pa samim tim ukazujemo sudovima i tužilaštvima u Bosni i Hercegovini na nemogućnost direktne komunikacije sa međunarodnim organizacijama i licima u sastavu tih organizacija.

Evidentirani su slučajevi da su predstavnici nekih međunarodnih organizacija protestovali zbog direktnih uručjenja poziva od strane sudova u Bosni i Hercegovini, pa je nakon odbijanja prijema takvih poziva ispoštovan opisan put uručjenja.

Dostava drugih sudskih pismena i odluka u inostranstvo (rješenje, presuda, obavještenja), takođe se vrši putem zamolnice i ista se dostavljaju na već opisan način.

U skladu sa međunarodnim ugovorima dostava naprijed navedenih dokumenata se iz inostranstva vrši diplomatskim putem ili preko Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

Ukoliko se svjedok, koji je iz inostranstva pozvan na sud, ne odazove pozivu suda isti se može saslušati zamolbenim putem u državi u kojoj se nalazi. Ovaj postupak je u pravilu hitan. Saslušanje zamolbenim putem je uobičajena praksa u državama sa kojima Bosna i Hercegovina ima razvijenu međunarodnu pomoć i saradnju u krivičnim stvarima, pa se preporučuje sudovima i tužilaštvima u Bosni i Hercegovini da zbog ekonomičnosti postupaka prihvataju ovu praksu.

U posljednjem periodu česti su slučajevi da inostrani sudovi ili tužilaštva mole prisustvo svojih nosioca pravosudnih funkcija određenim procesnim radnjama, koje se provode po njihovim zamolnicama. Domaći sudovi i tužilaštva u pravilu ovim molbama udovoljavaju, s tim što uz obavještenje o mogućnosti prisustva određenim procesnim radnjama, treba da državi molitelji dostavljaju i obavještenje o mjestu, datumu i vremenu izvođenja te procesne radnje.

Opisani postupak pozivanja i dostavljanja je uobičajen i opšteprihvaćen kao standard, s tim što svaki međunarodni ugovor može sadržavati i određene specifičnosti u vezi sa pozivanjem i dostavljanjem, pa je u pojedinačnim postupanjima uvijek potrebno konsultovati odredbe međunarodnog ugovora koji se primjenjuje na konkretnu situaciju.

DOSTAVLJANJE PODATAKA O OSUĐENIM LICIMA

Da bi ukazali na obavezu i značaj dostavljanja podataka o osuđenim licima, stranim državljanima osuđenim u Bosni i Hercegovini, kao i državljanima Bosne i Hercegovine osuđenih u inostranstvu, citiramo odredbu člana 22. Evropske konvencije o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima, koji glasi: "Svaka od strana ugovornica da će zainteresovanoj strani izvještaj o krivičnim presudama i kasnijim mjerama koje se tiču državljanina te strane, a koje su upisane u krivičnu evidenciju. Ministarstva pravde dostavljajuće jedno drugom ove izvještaje bar jedanput godišnje. Ako se dotično lice smatra državljaninom dvije ili više strana ugovornica, izvještaji će se dostavljati svakoj od zainteresovanih strana, sem ako to lice nema državljanstvo strane na čijoj je teritoriji osuđeno."

Ova odredba je posebno citirana, jer svi bilateralni ugovori koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu u postupcima pružanja međunarodne pravne pomoći sadrže sličnu odredbu, s tim što je u većini ovih ugovora obaveza izvještavanja češća.

Cijeneći sadržaj i suštinu navedenih normi neobjašnjivo je ponašanje određenih organa koji vode kaznene evidencije u Bosni i Hercegovini, i da često ovakva obavještenja odbijaju da prime, tražeći da im druga država takvo obavještenje prevede ili jednostavno navodeći da određeno lice nije rođeno u Bosni i Hercegovini.

Prednje ima za posljedicu da veliki broj naturalizovanih državljanina Bosne i Hercegovine, kao počinioca krivičnih djela u inostranstvu i to nakon prijema u bosanskohercegovačko državljanstvo nije evidentiran u kaznenim evidencijama.

Većina ovakvih lica ima i po više državljanstava, zbog čega su ova obavještenja i veoma bitna sa bezbjedonosnog aspekta Bosne i Hercegovine. Neobjašnjivo je da ih niko kao takve ne želi evidentirati, te se ova obavještenja često vraćaju u Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine uz napomenu, da se iz nekog od ranije navedenog razloga vrate državi koja je poslala podatke za osuđeno lice.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine nikad ne vraća takva obavještenja, jer bi takav čin predstavljao izraz nezainteresovanosti za svoje državljane i neuvažavanje pravo-suda drugih država, a ti se podaci dostavljaju državi s ciljem da joj koriste.

Podake za osuđena lica, državljane Bosne i Hercegovine koje vrate entitetska ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine je u više navrata prosljedilo Ministarstvu bezbjednosti Bosne i Hercegovine, da u okviru svoje nadležnosti riješi ovaj problem, jer isti predstavljaju pogodnost za Bosnu i Hercegovinu, te je nedopustivo njihovo nekorisćenje, neevidentiranje ili vraćanje u inostranstvo. Ovo sve ističemo iz razloga da bi se ovaj problem razrješio, jer i kroz CIPS projekat postoji zakonska obaveza da se ovi podaci centralizuju na nivou države.

Istovremeno želimo ukazati i na obavezu sudova u Bosni i Hercegovini da ove podatke dostavljaju državama čiji je državljanin osuđen u Bosni i Hercegovini, i uz našu uputu da u popratnom aktu, koji dostavljaju drugoj državi, nikad ne treba navoditi naziv organa druge države, koji će te podatke evidentirati. Ovo iz razloga što Bosna i Hercegovina nema interesa da ulazi u unutrašnju organizaciju drugih država, pa je samim tim za sudove Bosne i Hercegovine irelevantno koji će organ druge države dostavljene podatke evidentirati.

Obaveza suda u vezi sa prednjim se završava dostavom podataka o osuđenom licu Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, uz naznaku da se ti podaci dostave državi čiji je državljanin osuđen.

OBAVEZNOST ZAMOLNICE

Organ koji moli međunarodnu pravnu pomoć dužan je sačiniti zamolnicu za svaku zamoljenu radnju. Zamolnica u postupcima pružanja međunarodne pravne pomoći ne predstavlja običan dopis, već sudski akt, pa ista treba da bude označena kao zamolnica ili molba za međunarodnu pravnu pomoć.

U uvodu je već rečeno da je u zamolnici obavezno nasloviti zvanični naziv zamoljene države, s tim što u svim konvencijama i ugovorima stoji odredba da se pored naznake države u zamolnici označava i postupajući organ, ukoliko se zna organ koji postupuje.

Praksa u pružanju međunarodne pravne pomoći ukazuje na činjenicu da često organi države molilje pogrešno identifikuju postupajuće organe u zamoljenoj državi, pa je uobičajeno da se naziv postupajućeg organa ne ispisuje u zamolnici, već se jednostavno napiše „nadležnom organu“. Zamolnica inače pored osnovnih elemenata (naziv organa, broj i datum, potpis ovlaštenog lica, pečat i sl.) treba da sadrži i jasan zahtjev u pogledu postupanja.

Međunarodnim ugovorom je uređeno pitanje prijevoda zamolnice na jezik zamoljene države, pa u situacijama gdje je prijevod obavezan, uz zamolnicu na domaćem jeziku dostavlja se i prijevod na jezik zamoljene države. Ovo posebno naglašavamo jer pojedini organi veoma često, u slučaju kad je obavezan prijevod, dostave samo prijevod bez originalnih dokumenata na službenom jeziku Bosne i Hercegovine.

Kako smo već istakli da zamolnica ne predstavlja običan akt, to ista svojim izgledom, formom i učtivim načinom komuniciranja treba da odražava organ države. Neprimjereno je (a često se dešava) da pojedini sudovi svoje „zamolnice“, upućene stranim državama dostavljaju na pola otcijepljenog papira, kao veoma štur i zahtjevan dopis.

Dakle, zamolnica koju sastavlja sud se naslovljava stranoj državi, a ne ministarstvu pravde, kako to obično čine organi. Na naprijed opisan način sastavljena zamolnica se dostavlja Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine i to uz dopis u kom se navodi kratak sažetak zahtjeva zamolnice.

Radi praktičnog prikaza u nastavku dajemo najjednostavnije obrasce opisanih postupanja i to počev od zamolnice, dostave zamolnice Ministarstvu pravde do dostave zamolnice od strane Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine drugoj državi. Namjerno su uzeti najjednostavniji primjeri postupanja (dostava), a na isti način se preporučuje izrada i drugih složenijih zamolnica uz obaveznu pisanu korespondenciju, na već navedeni način.

POSTUPANJE PO ZAMOLNICI

Naprijed navedena pravila su opšte prihvaćeni standardi, osim što su domaći sudovi i tužilaštva uvijek obavezni da po zamolnicama stranih organa za međunarodnu pravnu pomoć postupaju u skladu sa međunarodnim ugovorima, koji se primjenjuju na određenu državu i domaćim zakonima. Postupajući sudija ili tužilac, u svakom konkretnom slučaju, se mora pridržavati odredbi ugovora sa državom iz koje zamolnica dolazi.

Svakim međunarodnim ugovorom je riješen i obim pružanja međunarodne pravne pomoći, s tim što je u nekim ugovorima obim pravne pomoći taksativno nabrojen, dok je u nekim ugovorima obim pravne pomoći utvrđen opisno.

U slučajevima gdje je obim međunarodne pravne pomoći utvrđen opisno, takvu odredbu u pravilu treba tumačiti u širem smislu, ukoliko nije u suprotnosti sa domaćim

zakonodavstvom. Dakle, tendencija u pružanju međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima ide u pravcu što potpunije i svestranije pravne pomoći.

Iako je uobičajeno pravilo da se međunarodna pravna pomoć pruža po zakonima i prema postupku zamoljene države, zbog različitih zakonskih rješenja i različitih organa za postupanje u pojedinim državama, ponekad se traži postupanje jednog organa (npr. suda), a u Bosni i Hercegovini je u takvoj situaciji nadležan da postupa tužilac.

Strani organ koji moli pravnu pomoć bi trebao da se informiše o pravu zamoljene države, ali ovo često predstavlja problem, pa taj organ upućuje molbu za pravnu pomoć istom organu u drugoj državi. U ovom slučaju može se primijeniti izuzetak od pravila postupanja, koji je predviđen u skoro svim ugovorima, a u suštini ima značenje da zamoljeni organ u zamoljenoj državi može odstupiti od pravila postupka u toj državi, te provesti zamoljenu radnju na način definisan u zamolnici, ukoliko ista nije u suprotnosti sa ustavnim uređenjem i osnovnim pravnim principima zamoljene države.

USTUPANJE KRIVIČNIH GONJENJA

Institut ustupanja, odnosno preuzimanja krivičnog gonjenja, je veoma važan institut u oblasti pružanja međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima i veoma široko postavljen, kako kroz odredbe Evropske konvencije o transferu postupaka u krivičnim stvarima, tako i kroz odredbe većine bilateralnih ugovora, koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu, s tim što se od strane organa Bosne i Hercegovine koristi u veoma maloj mjeri.

Da bi se shvatila mogućnost korištenja ovog instituta, pa i sama ideja zaključivanja međunarodnih ugovora, koji rješavaju ovo pitanje, koja u svojoj suštini podstiče ustupanje krivičnih postupaka, potrebno je posebno izanalizirati član 8. Evropske konvencije o transferu osuđenih lica, koji glasi: "Države ugovornice mogu jedna od druge da zatraže preuzimanje postupka u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

- a) ako se sumnja da lice u pitanju ima stalni boravak u zamoljenoj državi,
- b) ukoliko je osumnjičeno lice državljanin zamoljene države ili je ona država njegovog porijekla,
- c) ukoliko osumnjičeno lice u zamoljenoj državi izdržava ili treba da izdržava kaznu koja podrazumijeva lišenje slobode,
- d) ukoliko se postupak za isto ili druga krivična djela pokreće protiv osumnjičenog lica u zamoljenoj državi,
- e) ukoliko se smatra da je prenošenje postupka poželjno u interesu istine, a posebno ako se glavni dokazni materijal nalazi u zamoljenoj državi,
- f) ukoliko se smatra da bi izvršenje presude u zamoljenoj državi, ako bi ona bila izrečena, vjerovatno poboljšalo izgleda za društvenu rehabilitaciju osuđenog lica,
- g) ukoliko se smatra da se ne može obezbijediti prisustvo osumnjičenog lica za saslušanje u toku postupka u državi moliteljici, dok njegovo lično prisustvo na saslušanjima u toku postupka u zamoljenoj državi može da bude obezbijeđeno,
- h) ukoliko se smatra da država u pitanju ne bi mogla da izvrši presudu, ukoliko bi ista bila donijeta, čak kada bi mogla da pribjegne ekstradiciji, dok bi zamoljena država to mogla".

Svi navedeni uslovi su postavljeni alternativno, te je dovoljno postojanje bilo kog uslova za donošenje odluke o ustupanju krivičnog gonjenja nadležnom organu druge države.

Samo ustupanje krivičnog gonjenja od organa jedne države predstavlja čin povjerenja te države prema pravosudnim organima druge države, jer nakon ustupanja krivičnog gonjenja država moliteljica se odriče prava na dalje krivično gonjenje po tom osnovu i prihvata odluku pravosudnih organa zamoljene države.

Nadležni organ države moliteljice, na način kako je opisano kroz "obaveznost zamolnice", moli nadležni pravosudni organ zamoljene države da preuzme to gonjenje, navodi razloge zbog kojih ustupa krivično gonjenje, te zamoljenom organu strane države dostavlja sve spise krivičnog predmeta, kako bi taj organ mogao donijeti odluku o preuzimanju krivičnog gonjenja, odnosno o preuzimanju krivičnog postupka.

Zamoljeni organ je dužan da u što kraćem roku donese odluku i da o tome obavijesti organ koji je ustupio gonjenje.

Evropska konvencija i bilateralni ugovori sadrže i ograničavajuće uslove za preuzimanje krivičnog gonjenja, tako da neispunjenje bilo koga od ovih uslova, uključujući i sadržaj zamolnice, zamoljena strana ima pravni osnov da ne prihvati preuzimanje gonjenja.

U dosadašnjoj praksi česti su slučajevi da zamoljena strana odbije preuzimanje krivičnog gonjenja iz razloga što zamolnica nije propisno sastavljena ili što uz zamolnicu nisu dostavljeni prijevodi spisa predmeta na jezik zamoljene države, ako je to predviđeno ugovorom.

Dosadašnja praksa u Bosni i Hercegovini pokazuje da je mnogo veći broj ustupanja krivičnih gonjenja koji se upućuju od strane organa drugih država, nego od organa Bosne i Hercegovine, pa se stiče utisak da organi Bosne i Hercegovine ili nisu upućeni u ovaj institut ili žele zadržati u svojoj nadležnosti i riješiti sve postupke, za koje su po domaćem zakonodavstvu nadležni. Ovaj zaključak izvodimo i kroz odnos između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije, čiji organi godišnje ustupe preko deset puta više predmeta organima Bosne i Hercegovine, nego organi Bosne i Hercegovine organima Republike Slovenije.

Ovim želimo naglasiti da institut ustupanja krivičnog gonjenja predstavlja i pogodnost za državu koja ustupa gonjenje, posebno u slučaju kada se radi o postupku protiv lica čije se gonjenje ustupa državi njegovog državljanstva. Razlog za prednji zaključak je činjenica što lice državljanstva druge države, nakon suđenja u Bosni i Hercegovini ima pravo da prema odredbama Evropske konvencije o transferu osuđenih lica i bilateralnim ugovorima, koji regulišu ovu materiju, kaznu izdržava u državi čiji je državljanin, sa korištenjem svih pogodnosti u toj državi, na način kao da je u toj državi i osuđen. Ako se ovom doda i da ustupanje gonjenja predstavlja povjerenje u pravosudne organe druge države to bi trebalo da ohrabri organe Bosne i Hercegovine da više koriste ovaj institut. U prilog prednjem, smatramo da nije suvišno napomenuti i da mnoge ekonomski razvijene zemlje Evrope ustupaju krivična gonjenja Bosni i Hercegovini i to posebno kad se radi o počiniocu, koji je državljanin Bosne i Hercegovine.

Korištenjem ovog instituta, u mjeri i na način kako je to predviđeno Evropskom konvencijom i bilateralnim ugovorima, koji regulišu ovu materiju, a koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu, sigurno bi za posljedicu imalo manji broj predmeta pred organima u Bosni i Hercegovini, a samim tim i mogućnost za efikasnije vođenje drugih sudskih postupaka.

Naprijed dat prikaz odražava stvarnu sliku u međusobnim odnosima, kroz institut ustupanja i preuzimanja krivičnih gonjenja između Bosne i Hercegovine i drugih država, pa cijenimo da je ovaj sadašnji omjer nepovoljan za Bosnu i Hercegovinu i da je isti neophodno popraviti u korist postupajućih organa Bosne i Hercegovine, a sve u cilju efikasnijeg rješavanja nagomilanih predmeta.

TRANSFER OSUĐENIH LICA

Do pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj konvenciji o transferu osuđenih lica, priznanje stranih sudskih odluka u krivičnim stvarima i njihovo izvršenje u Bosni i Hercegovini bilo je ograničeno samo na Republiku Austriju, sa kojom je bio na snazi međunarodni ugovor preuzet od bivše SFR Jugoslavije, kao i Republikom Hrvatskom i Slovenijom sa kojim je Bosna i Hercegovina zaključila bilateralne ugovore, koji su regulisali ovu materiju.

Nakon pristupanja Bosne i Hercegovine navedenoj Evropskoj konvenciji, ovaj institut se naglo počeo koristiti i to posebno po zahtjevima državljana Bosne i Hercegovine, koji su osuđeni u inostranstvu i tamo izdržavaju kaznu zatvora.

Cijeneći cilj konvencije, sadržan u preambuli, koji za suštinu ima resocijalizaciju osuđenih lica, na način što će im se omogućiti da izdržavaju kaznu u sredini iz koje potiču, stvorene su pretpostavke da svaki državljanin Bosne i Hercegovine, koji je osuđen u državi članici Savjeta Evrope, ili drugoj državi koja je pristupila Evropskoj konvenciji o transferu osuđenih lica, kao što su Sjedinjene Američke Države i još neke države, koje nisu članice Savjeta Evrope, može zatražiti da kaznu zatvora ili preostali dio kazne izdržava u Bosni i Hercegovini.

Pored uslova predviđenih konvencijom bitno je istaći da osuđeno lice, uz svoj zahtjev za transfer mora dati i jasnu i izričitu saglasnost za transfer u državu čiji je državljanin, a saglasnost treba biti dobrovoljna, jer se na dalji dio kazne primjenjuju zakoni države u kojoj osuđenik nastavlja izdržavati kaznu.

Postupajući po zahtjevu za transfer osuđenog lica neki sudovi, tačnije neke sudije, u Bosni i Hercegovini smatraju da je za izvršenje strane sudske odluke potrebna administrativna odluka, pa predmet vraćaju Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine, dok drugi sudovi, po istom takvom zahtjevu, provode postupak priznanja i izvršenja strane sudske odluke u skladu sa Zakonom.

Ovdje je bitno istaći činjenicu da je pravni sistem Bosne i Hercegovine ustanovio obavezu priznanja stranih sudskih odluka od strane domaćih sudova u cilju njihovih izvršenja u Bosni i Hercegovini.

Zbog različitosti postupanja sudova u Bosni i Hercegovini u primjeni ovog instituta, a radi utvrđivanja određenih standarda u rješavanju ove materije, u nastavku teksta dajemo obrazac presude na osnovu koje je izvršen transfer osuđenog lica iz druge države u Bosnu i Hercegovinu. Iz presude su namjerno izostavljeni podaci o licu i članovima vijeća iz razloga što se ovaj obrazac ne daje kao primjer univerzalnog, već kao mogućeg postupanja nadležnog suda.

PRIMJER PRESUDE PO ZAHTJEVU ZA TRANSFER OSUĐENOG LICA

BOSNA I HERCEGOVINA
SUD BOSNE I HERCEGOVINE

Broj _____
Sarajevo, _____ godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE !

Sud Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija _____ kao predsjednika vijeća, te sudija _____ kao članova vijeća uz sudjelovanje zapisničara _____ u krivičnom predmetu protiv osuđenog _____ zbog krivičnog djela iz člana 28. stav 6. Zakona o opojnim drogama Republike Austrije, odnosno člana 195. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, odlučujući o molbi Saveznom ministarstvu pravde Republike Austrije za preuzimanje izvršenja kazne zatvora izrečene osuđenom, na osnovu člana 410. stav 234. Zakona o krivičnom postupku BiH, u vezi sa članom 23. stav 1. Ugovora između SFRJ i Republike Austrije o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima, koji je preuzet od strane Bosne i Hercegovine, na sjednici vijeća održanoj dana 15.02.2005. godine, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH _____ te branioca optuženog po službenoj dužnosti _____ advokata iz Sarajeva, donio je sljedeću:

P R E S U D U

I. Preuzima se izvršenje pravosnažne presude Pokrainskog suda za krivične predmete Beč, Posl.br. _____ od _____ godine, odnosno izrečene kazne zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i 6 (šest) mjeseci, na koju kaznu je osuđen _____, rođen _____ godine, u _____, gdje ima i prebivalište u ul. _____, državljanin Bosne i Hercegovine, zbog krivičnog djela iz člana 28. stav 6. Zakona o opojnim drogama Republike Austrije, počinjenog na način što je : _____

« U maju mjesecu 2003. godine, u Beču i drugim mjestima protivno postojećim propisima u poslovne svrhe uvezio i izvezio, stavlja u promet i pokušavao stavljati u promet opojne droge prosječnog kvaliteta, tzv. «ulični kvalitet» i to u velikim količinama, na način da je Slobodanu _____ i Draženu _____ naložio da 10.05.2003. godine, u Ni-zozemskoj od još neidentifikovanog dobavljača droge poznatog po imenu _____ kupe otprilike 2000 grama amfetamina «sped» i oko 100 grama ko-kaina i dana 19.05.2003. godine, kupe 10.000 tableta «Ecstasy» i otprilike 150 grama ko-kaina, te da ih prevezu do Austrije, tj. Hrvatske.

«Dana 21.05.2003. godine, u blizini Graca protivno postojećim propisima u poslovne svrhe stavio u promet opojnu drogu u velikoj količini, a radilo se o drogi tzv. uličnog kvaliteta, na način što je svjesnom i namjernom saradnjom sa Slobodanom _____ i Draženom _____ kao saučesnicima, prodao Ibrahimu _____ i Franji _____ otprilike 10.000 kom. «Ecstasy» i 15 grama kokaina».

« U razdoblju od 19.05.2003. godine do 21.05.2003. godine, u Beču i drugim mjestima u svjesnoj i namjernoj saradnji sa Slobodanom _____ i Draženom _____ kao saučesnicima protivnom postojećim propisima kupovao i posjedovao opojne droge tzv. uličnog kvaliteta u velikoj količini i to 135 grama kokaina s namjerom da ih dalje rasparča, a količina predmetnih droga je bila barem 25 puta veća od dozvoljene granične količine».

II. Navedene krivično pravne radnje po krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine pravno se kvalifikuju kao krivično djelo neovlašteni promet opojnim drogama iz člana 195. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, za koje se _____ uz promjene citiranog zakonskog propisa kao i članova 39. i 48. stav 1. Zakona o krivičnom postupku uz primjenu člana 23. citiranog ugovora, a uzimajući u obzir već izrečenu kaznu citiranom pravosnažnom presudom,

O S U Ā U J E

Na kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i 6 (šest) mjeseci

Na osnovu člana 56. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine u izrečenu kaznu osuđenom se uračunava vrijeme koje je proveo do sada u pritvoru, odnosno na izdržavanju kazne, počev od 21.05.2003. godine.

Na osnovu člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine osuđeni _____ oslobađa se od naknade troškova ovog postupka, te isti padaju na teret ovog suda.

O b r a z l o Ź e n j e

Savezno Ministarstvo pravde Republike Austrije preko Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine dostavilo je molbu za preuzimanje izvršenja kazne zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i 6 (šest) mjeseci, osuđenom _____, a koju kaznu mu je izrekao Pokrajinski sud za krivične predmete Beč, Posl.br. _____ od _____ godine, zbog krivičnog djela iz člana 28. stav 6. Zakona o opojnim drogama Republike Austrije.

Uz molbu su priloženi svi potrebni dokazi u smislu člana 28. Ugovora između SFRJ i Republike Austrije o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima, koji je preuzet od strane Bosne i Hercegovine, iz kojih proizilazi da su ispunjeni svi potrebni uslovi iz citiranog Ugovora kao i Zakona o krivičnom postupku BiH, za preuzimanje izvršenja predmetne zatvorske kazne.

Naime, iz ovjerenog prijepisa citirane pravosnažne i izvršne presude Pokrainskog suda za krivične predmete u Beču proizilazi, da je osuđeni _____ bosansko-hercegovački državljanin, sa stalnim prebivalištem u _____ ul. _____, te da u Republici Austriji nema prijavljeno ni boravište, te da mu je za navedeno krivično djelo **izrečena kazna zatvora u trajanju od 3 godine i 6 mjeseci**, a koju kaznu izdržava u zatvoru _____ u Republici Austriji od 21.05.2003. godine, kada je pritvoren.

Iz zapisnika Opštinskog suda u _____ od 21.01.2004. godine, proizilazi da je osuđeni _____ zatražio da mu se omogući izvršenje izrečene pravosnažne zatvorske kazne u Bosni i Hercegovini čiji je državljanin i gdje mu živi cijela porodica i to roditelji i supruga.

Navedene krivično pravne radnje, iz izreke ove presude sud je u cijelosti prihvatio i po domaćem Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine, pravno ih je kvalifikovao kao krivično djelo neovlaštenog prometa opojnim drogama iz člana 195. stav 2. Krivičnog zakona BiH, za koje djelo je predviđena kazna zatvora u trajanju od najmanje tri godine.

Kako član 410. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine predviđa da sankciju mora izreći i domaći sud, prema domaćem krivičnom zakonodavstvu, to je ovaj sud nakon što je utvrdio da su ispunjeni svi uslovi za preuzimanje izvršenja navedene pravosnažne presude _____ uz primjenu citiranih zakonskih propisa i po našem zakonodavstvu izrekao kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i 6 (šest) mjeseci. Pri izricanju ove kazne sud je imao u vidu, da je na ovu kaznu _____ već bio suđen citiranom presudom stranog suda, kao i sve okolnosti koje utiču na vrstu i visinu kazne po našem Zakonu, pa je kao olakšavajuće okolnosti cijenio da _____ do sada nije bio osuđivan, da je priznao izvršenje djela kao i da je predmetna droga od istog djelimično i oduzeta. Dakle, cijenio je sve one okolnosti koje je imao u vidu i Pokrainski sud za krivične predmete u Beču. I ovaj sud smatra da je izrečena kazna primjerna kako težini počinjenog krivičnog djela tako i okolnostima pod kojima je isto počinjeno, te ličnosti osuđenog, i da će se sa njom u potpunosti ostvariti svrha kažnjavanja iz člana 39. KZ-a BiH.

S obzirom na sve navedeno donijeta je presuda kao u izreci.

ZAPISNIČAR

PREDSJENIK VIJEĆA

S u d i j a

POUKA: Protiv ove presude dozvoljena je žalba Apelacionom vijeću ovog suda u roku od 15 dana od dana prijema ove presude.

U vezi sa institutom transfera osuđenih lica u Bosni i Hercegovini se pojavljuje i poseban problem, koji je vjerovatno manje izražen u drugim, posebno Evropskim državama.

Radi se o obavezi snošenja troškova transfera osuđenih lica, koji, u pravilu, predstavljaju značajne novčane obaveze. Ovi troškovi po svojoj strukturi predstavljaju troškove prevoza osuđenog lica iz druge države u Bosnu i Hercegovinu, kao i prevoza, a često i smještaja njegove pratnje iz Bosne i Hercegovine u drugu državu i obrnuto i druge troškove koji nastaju u toku transfera.

Konvencijom je samo navedeno da te troškove snosi država izvršenja kazne. Ova, kao ni druge Evropske Konvencije ni bilateralni ugovori, u pravilu ne ulaze u unutrašnju strukturu druge države, tako da je uobičajena norma u vezi sa troškovima da troškove snosi "zamoljena strana", odnosno u slučaju ove Konvencije država izvršenja. Ova odredba, zbog nedostatka finansijskih sredstava, često izaziva različite stavove kod različitih sudova, pa cijenimo veoma bitnim istaći činjenicu da se u nedostatku odgovarajućih normi u međunarodnom ugovoru primjenjuju domaći zakoni na pitanja koja su uređena tim zakonima, a koja nisu u suprotnosti sa zaključenim ugovorom.

Dakle, troškovi transfera osuđenog lica bi se trebali smatrati kao troškovi u vezi sa pozivanjem ili privođenjem lica u postupku pred domaćim sudom, pa je tim određen i organ za snošenje troškova transfera.

Po priznanju strane sudske odluke, Sud koji je donio tu odluku, putem Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine odluku dostavlja osuđenom licu u inostranstvo. Po pravosnažnosti te odluke isti Sud ponovo obavještava Ministarstvo pravde o toj činjenici. Nakon toga, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine obavještava Interpol - Sarajevo da može pristupiti realizaciji predmetnog transfera. Interpol dogovara mjesto, datum, vrijeme preuzimanja, put kretanja, sredstvo prevoza, broj osoba za pratnju..., a realizaciji transfera pristupa Državna granična služba (čiji je naziv promijenjen u Granična policija Bosne i Hercegovine*), čiji predstavnici, kao pratnja preuzimaju osuđeno lice.

U praksi su česti slučajevi da sud u Bosni i Hercegovini prizna stranu sudsku odluku, ali da nema obezbjeđena sredstva za transfer tog lica u Bosnu i Hercegovinu, pa tako nastaju problemi, kako na strani osuđenog lica koje ima saznanje o odluci, tako i u odnosima između država koje dogovaraju transfer. Ovaj problem su mnoge evropske države riješile na način što su u svoje zakonodavstvo ugradile odredbe koje na precizan način uređuju i pitanje troškova transfera osuđenih lica kroz budžetska sredstva ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa ili unutrašnjih poslova.

Cijenimo da bi ovo pitanje u Bosni i Hercegovini kroz nova zakonska rješenja trebalo riješiti na jedan od navedenih načina i time izbjeći neželjene posljedice priznanja stranih sudskih odluka u krivičnim stvarima.

Važno je istaći i problem sa transferom osuđenih lica preko teritorije drugih država. Ovaj problem se uglavnom pojavljuje u vezi sa izmjenama plana putovanja, na koji ne mogu uticati vlasti Bosne i Hercegovine. Radi se o slučajevima, a ti slučajevi nisu rijetki, da se u Sarajevu, jedinom Međunarodnom aerodromu za ove potrebe u Bosni i Hercegovini, zbog gustine magle ili drugih razloga određeni letovi otkazuju. Pošto osuđenik u pravilu ima samo tranzitnu dozvolu za prelazak teritorije određene zemlje u koju slijeće kao tranzitni putnik, i to vremenski ograničenu, problem nastaje u situaciji njegovog vraćanja na aerodrom treće zemlje iz koje nije transferiran. U ovim, pa i u svim drugim situacijama se uvijek preporučuju alternativne varijante sa pribavljanjem tranzitnih dozvola od država

*Zakonom o izmjeni Zakona o državnoj graničnoj službi ("Službeni glasnik BiH" broj 27/07) koji je stupio na snagu 18.04.2007.godine naziv Državna granična služba Bosne i Hercegovine zamijenjen je novim nazivom "Granična policija Bosne i Hercegovine."

koje mogu biti primaoci ili alternativni primaoci tranzita osuđenog lica. Prednje situacije iznosimo iz razloga što to lice, ukoliko ne postoji odobrenje za tranzit, može doći u situaciju da u toku transfera bude uhapšeno u trećoj državi, od koje nema odobrenje za tranzit, a zaštitu u toku postupka transfera uživa u skladu sa Konvencijom, pa je organ koji izvršava transfer dužan da o svim ovim okolnostima vodi računa.

EKSTRADICIJA-IZRUČENJE

Ekstradicija ili izručenje je preteča svim postupcima pružanja međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima. Prva međunarodna pravna pomoć u današnjem smislu ostvarivala se kroz izručenje osumnjičenih, optuženih ili osuđenih lica iz jedne države u drugu, kako bi se spriječilo da počinilac krivičnog djela, bjegstvom u drugu državu izbjegne suđenje ili izvršenje kazne.

Prvi slučajevi ekstradicija su rješavani na bazi dogovora između dvije države u konkretnom slučaju i kasnijim uspostavljanjem faktičkog reciprociteta, dok današnji bilateralni ugovori iz ove oblasti predstavljaju najuređeniju materiju u oblasti pružanja međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima. Ovi postupci predstavljaju međunarodnu pravnu pomoć u širem smislu i samo regulisanje ovih odnosa u pravilu predstavlja jedinstvenu materiju, regulisanu posebnim bilateralnim ugovorom između dvije države ili posebnim poglavljem u sklopu bilateralnog ugovora o pružanju međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima.

U novijoj istoriji sve je više međunarodnih multilateralnih ugovora-konvencija, koje regulišu pitanje ekstradicije. Među ovim konvencijama za Bosnu i Hercegovinu je svakako najvažnija Evropska konvencija o ekstradiciji, sa dodatnim protokolima, koja obavezuje sve države članice Savjeta Evrope, osim Monaka i San Marina, a istoj su pristupile i određene neevropske države.

Bosna i Hercegovina je preuzimajući međunarodne ugovore od bivše Jugoslavije, kojim je uređeno pitanje ekstradicija, i zaključujući nove međunarodne ugovore, te pristupajući međunarodnim multilateralnim konvencijama, preuzela obavezu za ekstradiciju pod uslovima i na način utvrđen u svakom ugovoru pojedinačno. Dakle, pitanje ekstradicije nije jedna univerzalna forma, već se uvijek moraju primijeniti odgovarajuća pravila u odnosu na konkretni slučaj.

Postupak ekstradicije iz Bosne i Hercegovine je uređen Zakonom o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine i to kroz moderniji pristup u odnosu na dugogodišnju praksu na ovim prostorima, jer o ispunjenosti uslova za ekstradiciju stranca iz Bosne i Hercegovine u drugu državu odlučuje samo jedan sud i to Sud Bosne i Hercegovine, pa se tim ujednačava praksa u ovim postupcima.

Ova pravila su pored domaćih zakonskih rješenja uređena međunarodnim bilateralnim ugovorima, Evropskom konvencijom o ekstradiciji, kao međunarodnim multilateralnim ugovorom, a u posljednje vrijeme i mnogi drugi multilateralni ugovori uređuju ovu oblast. Tako na primjer, UN Konvencija o borbi protiv korupcije posvetila je veliku pažnju pitanju ekstradicije, tako da sve članice ove Konvencije, za djela iz konvencija mogu provoditi postupke ekstradicije u skladu sa odredbama Konvencije i iste imaju prednost u odnosu na zaključene bilateralne ugovore.

Poseban problem kod ekstradicija iz drugih država u Bosnu i Hercegovinu se pojavljuje u momentu odobrenja te ekstradicije, jer određeni organi u Bosni i Hercegovini uz traženje ekstradicije iz druge države ne obezbijede finansijska sredstva za realizaciju predmetne ekstradicije. Ova sredstva sastoje se u troškovima prevoza ekstradiranog lica i njegove

pratnje, kao i troškova smještaja i drugih troškova koje pratnja osuđenog lica prouzrokuje na putovanju. Ovi troškovi ponekad mogu da dostignu i enormne iznose, posebno u slučajevima ekstradicije iz prekookeanskih zemalja. Problem se pojavljuje kada organ koji traži ekstradiciju ne obezbijedi sredstva ili ne da garanciju da će ta sredstva obezbijediti. Ovdje posebno ukazujemo na obavezu organa koji traži ekstradiciju, da već u momentu traženja ima obezbjeđena finansijska sredstva za ekstradiciju, što je uslov da do ekstradicije dođe.

U slučajevima da organ koji zahtijeva ekstradiciju nije u mogućnosti da obezbijedi sredstva dužan je o tome blagovremeno izvijestiti resorno ministarstvo, pa ako to ministarstvo ne može dati garancije za snošenje troškova ekstradicije tada postupak ekstradicije ne treba ni započinjati sve do obezbjeđenja finansijskih sredstava. Ovo navodimo iz razloga što neobezbjeđenje finansijskih sredstava, pored posljedica neizručenja ima i drugu posledicu koja u međunarodnim odnosima ima veliki značaj, a to je krnjenje ugleda države koja ekstradiciju traži.

ODNOS IZMEĐU BILATERALNIH UGOVORA VIŠESTRANAČKIH (MULTILATERALNIH) KONVENCIJA I UNUTRAŠNJEG PRAVA

Izvore za provođenje međunarodne pravne pomoći možemo podijeliti na dvije velike skupine i to na međunarodne ugovore o pravnoj pomoći (dvostranačke ili višestramačke) i unutrašnje zakonodavstvo.

Međunarodni ugovori su u državama obično iznad domaće zakonodavstva.

Odnos između bilateralnih i multilateralnih konvencija često utvrđuju već sami ugovori - ili određivanje područja i obima djelovanja ili sa klauzulom kompatibilnosti. Pitanje, da li za pojedinačnu radnju međunarodne pravne pomoći postoji međunarodni ugovor i u slučaju da ih je više, koji upotrijebiti, je zato jedno od najznačajnijih pitanja kod provođenja postupaka međunarodne pravne pomoći. S pravilnim odabirom ugovora moguće je često izbjeći nepotrebnu dugotrajnost postupka.

Evropska konvencija o izručenju (Strasbourg, 13.12.1957.) npr. predviđa da njene odredbe zamjenjuju sve prethodno postojeće dvostranačke ugovore između država potpisnica i da se dvostranački ugovori mogu sklopiti samo u svrhu dopune ili olakšavanja upotrebe načela te konvencije.

Konvencija o transferu osuđenih osoba (Strasbourg, 21.3.1983.) u članu 22, stav dva predviđa da države mogu, umjesto te konvencije, upotrijebiti sporazume ili ugovore o transferu osuđenih osoba, ako su već sklopile takve sporazume ili ih imaju namjeru sklopiti. Konvencija u članu 22, stav tri takođe izričito utvrđuje odnos prema dvostranačkim ili višestramačkim sporazumima, koje države sklope u vezi sa provođenjem Evropske konvencije o međunarodnoj valjanosti krivičnih presuda (Strasbourg, 28.5.1970.).

Konvencija o međusobnoj pravnoj pomoći u krivičnim predmetima (Strasbourg, 20.4.1956.) u članu 26. predviđa da njene odredbe zamjenjuju odredbe bilo kojih ugovora, konvencija ili sporazuma, koji uređuju međusobnu pravnu pomoć u krivičnim predmetima, između bilo kojih ugovornih strana. Ugovorne strane mogu sklapati dvostranačke ili višestramačke sporazume s ciljem olakšavanja upotrebe načela ili zbog dopunjavanja odredaba te konvencije. Istovremeno, konvencija u stavu dva uređuje odnos konvencija, odnosno ugovora, koji uređuju posebne vidike međunarodne pravne pomoći. U tom slučaju preovladavaju odredbe tog ugovora, dok se odredbe Konvencije o međusobnoj pravnoj pomoći u krivičnim predmetima upotrebljavaju samo ako «poseban» ugovor ne predviđa drugačije.

INFORMACIJA UZ DRUGI DOPUNSKI PROTOKOL UZ EVROPSKU KONVENCIJU O MEĐUSOBNOJ PRAVNOJ POMOĆI U KRIVIČNIM PREDMETIMA

Vijeće ministara Vijeća Evrope je dana 19. septembra 2001. godine, na 765. sjednici usvojilo tekst Drugog dopunskog protokola uz Evropsku konvenciju o međusobnoj pravnoj pomoći u krivičnim predmetima. U nastavku je dat kratak sadržaj navedenog protokola.

Glavni cilj protokola je poboljšati pravosudnu saradnju sa razvojem i osavremenjivanjem postojećih odredbi, koje uređuju međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim predmetima, dakle Evropske konvencije o međusobnoj pravnoj pomoći u krivičnim predmetima od 20.4.1959. (u daljem tekstu «konvencija iz 1959. godine») i Dopunskog protokola uz ovu konvenciju od 17.3.1978. godine.

Protokol proširuje obim poslova, u kojima se može zamoliti za pomoć, te omogućiti pravna pomoć kroz cijelu vrstu novih mjera, tako da pravna pomoć bude brža, prilagodljivija i učinkovitija. Autori protokola su uzeli u obzir politički razvoj u Evropi, promjene, koje su nastale u vezi s tim na području međunarodne pravne pomoći u krivičnim predmetima, te opći tehnološki napredak, koji omogućava upotrebu novih tehnologija u saradnji sa pravosudnim organima.

S obzirom na navedeno, tekst protokola je u nekim dijelovima vrlo sličan, ponekad identičan tekstu Konvencije od 29. maja 2000. godine, o međusobnoj pravnoj pomoći u krivičnim predmetima između država članica EU (u daljem tekstu: EU konvencija), a na drugom mjestu tekstu Konvencije od 14.6.1990. godine o provođenju Schengenskog sporazuma od 14.6.1985. (u daljem tekstu «Schengenska konvencija»).

Odredbe protokola su podijeljene u tri poglavlja. U prvom poglavlju su odredbe koje mijenjaju odredbe konvencije iz 1959. godine, drugo poglavlje sadrži dodatne odredbe postupka, a treće poglavlje konačne odredbe.

Član 1. Protokola proširuje obim konvencije iz 1959. godine i na postupke zbog postupanja, za koja važe određene upravne sankcije. Tako se međunarodna pravna pomoć na osnovu protokola provodi i u upravnim postupcima, koji se vode zbog prekršaja, kažnjivih po unutrašnjem zakonodavstvu države moliteljice ili zamoljene države, ako odluka može imati za posljedicu postupak pred sudom, koji je, prije svega, nadležan za odlučivanje u krivičnim predmetima. Tako je omogućeno da se međunarodna pravna pomoć može pružiti i u određenim slučajevima, koje konvencija iz 1959. godine do sada nije obuhvatila, ili ih je obuhvatila u ograničenom obimu. Međunarodna pravna pomoć se na osnovu protokola pruža i u krivičnim postupcima protiv pravne osobe.

Protokol u članu 2. predviđa u kojim slučajevima se molbe za prisutnost službenih osoba ugovorne strane moliteljice kod pružanja međunarodne pravne pomoći ne smiju odbiti, a radi se o slučajevima, kada bi prisutnost predstavnika ugovorne strane moliteljice više odgovarala potrebama ugovorne strane moliteljice, zbog čega vjerovatno dodatna molba za pomoć ne bi bila potrebna.

Protokol u članu 3. mijenja izraze iz člana 11. konvencije (privremeni transfer osoba, kojima je oduzeta sloboda). Promjene u tekstu člana ne mijenjaju njegov sadržaj ili pretpostavke za pružanje privremenog transfera, već su bili usvojeni s ciljem povećanja jasnoće teksta konvencije i izbjegavanja različitih tumačenja. Navedenim članovima po sadržaju je sličan član 13. Protokola, koji uređuje jednaku situaciju, samo da je u tom slučaju

privremena predaja osobe izvršena iz države ugovorne strane, koja je zamolila za istragu na teritoriji zamoljene ugovorne strane, a za provođenje neke radnje je potrebna prisutnost osobe, koja se nalazi na teritoriji ugovorne strane moliteljice.

Protokol u članu 4, koji prati član 15. konvencije, predviđa nova pravila za način slanja molbi. Protokol uvodi mogućnosti neposredne komunikacije između domaćih i stranih pravosudnih organa u svim slučajevima. Mogućnost komunikacije preko ministarstava za pravosuđe ostaje nepromjenjena, s obzirom na konvenciju, taj način je prije svega predviđen za slanje molbi iz člana 11. konvencije i člana 13. drugog dopunskog Protokola uz konvenciju (dakle molbe za privremenu predaju osobe). U slučajevima, kada se radi o molbama u predmetima iz člana 1. Protokola, te molbe mogu slati i upravni ili pravosudni organi ugovorne strane moliteljice neposredno upravnim ili pravosudnim organima zamoljene ugovorne strane, koje vraćaju istim putem. Možda je potrebno navesti da je slanje molbi preko Interpola s Protokolom promjenjeno: ograničeno je na hitne slučajeve, u kojima je moguće neposredno slanje po konvenciji. Navedeni član Protokola uvodi i mogućnost slanja molbi za međusobnu pravnu pomoć i bilo koja druga saopćenja uz upotrebu modernih telekomunikacijskih sredstava. Uz upotrebu navedenog načina slanja molbi, potrebno je obratiti pažnju na izjave, koje ugovorne strane mogu deponirati uz Protokol i u njima navode uvjete, pod kojima su spremni prihvatiti molbe, poslana na takav način.

Protokol u članu 5. uspostavlja opća pravila za pokriće troškova provođenja međunarodne pravne pomoći, i na taj način djelomično dopunjava član 20. konvencije. Opće pravilo da zamoljena država ne zahtijeva povrat troškova zbog učešća vještaka na teritoriji zamoljene ugovorne strane i troškova nastalih zbog predaje osobe, kojoj je oduzeta sloboda (član 20. konvencije), je dopunjeno izuzetkom. Radi se o većim ili vanrednim troškovima, o čijem povratu se države posavjetuju u konkretnom slučaju.

Odredba člana 6. Protokola državama nalaže obavezu da izjavom koju deponiraju kod Generalnog sekretara Vijeća Evrope navedu koje organe će država smatrati pravosudnim organima u svrhu provođenja konvencije. Takvu izjavu države mogu promijeniti u bilo koje vrijeme, što je bitno u slučajevima izmjena zakonodavstva i posljedičnih izmjena nadležnih organa. To je važno zbog lakšeg provođenja konvencije.

U članu 7. Protokola ponovo je predviđena mogućnost odlaganja radnji međunarodne pravne pomoći. Član daje državama, ugovornim stranama, mogućnost da u slučaju kada bi provođenje zamoljenih radnji uticalo na domaće krivične postupke, odlože provođenje molbe za međunarodnom pravnom pomoći (umjesto da je odbiju). Slučaj opravdanog odlaganja provođenja molbe bi bio, ako bi država moliteljica zamolila za posredovanje dokumenata, koji su dokaz u krivičnom postupku, koji se odvija u zamoljenoj državi.

Udovoljenje molbi na osnovu navedenog člana može biti djelomično ili uvjetno, sve u svrhu da se osigura što veći mogući obim pravne pomoći, uzimajući u obzir konkretne okolnosti pojedinog slučaja. Član predviđa da države koje odlažu provođenje molbe, obavijeste državu moliteljicu o razlozima takvog postupka.

Protokol u članu 8. dopunjuje član 3. konvencije s obzirom na postupak provođenja molbe za provođenje određene radnje. Za razliku od konvencije, koja u članu 3. predviđa pravilo da zamoljena ugovorna strana udovolji molbi u skladu sa svojim zakonodavstvom, Protokol predviđa da, zamoljena ugovorna strana mora udovoljiti molbi po posebnom postupku ili na poseban način, ako je to potrebno prema zakonodavstvu ugovorne strane moliteljice. Posebna pravila prava ugovorne strane moliteljice se na osnovu Protokola upotrebljavaju, čak ako ih zamoljena ugovorna strana ne poznaje. U tom slučaju ta ugovorna strana

mora djelovati u skladu sa takvim molbama u toj mjeri, ukoliko u molbama takvi postupci nisu u suprotnosti sa njenim osnovnim pravnim načelima.

Protokol daje u členu 11. mogućnost (ne obaveze) za razmjenu informacija u krivičnom postupku bez prethodne molbe. Razmjena takvih informacija se odvija u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom svake ugovorne strane. Ako ugovorna strana, koja šalje informacije postavi drugoj ugovornoj strani uvjete za njihovu upotrebu, ti uvjeti su za drugu ugovornu stranu obavezujući. Države zbog toga imaju mogućnost da s izjavom, prilikom ratifikacije protokola, zatraže da budu prije dostavljanja informacija upoznate sa njenim sadržajem i da se slažu s njenim dostavljanjem, u suprotnom ih eventualni uvjeti, koje postavlja država pošiljalac, ne obavezuju.

Protokol u členu 15. (jezik pismena, koje treba uručiti) predviđa na kojem jeziku moraju biti prevedena dokumenta u postupku i sudska rješenja, koja treba uručiti, bez obzira na način slanja. Ovaj član dopunjuje član 7. konvencije i potrebno ga je čitati zajedno sa članom 16. konvencije, po kojem države ugovorne strane ne smiju zahtijevati prijevode molbi i priložene dokumentacije, osim ako su uz ratifikaciju ili pristupu uz konvenciju izjavile drugačije.

Protokol se u trećem i četvrtom stavu člana 15. bavi pitanjem prijevoda dokumenata, koji bi se trebali uručiti osobama na teritoriji druge države ugovorne strane.

Ugovorne strane moraju, u skladu sa članom 15. Protokola, dostaviti uz dokumentaciju, koja bi se trebala uručiti primaocu, ili bar njene najvažnije dijelove, prijevod na jezik, kojeg primalac razumije. To mora država pošiljalac učiniti u slučaju kada opravdano pretpostavlja, da primalac neće razumjeti jezik na kojem je dokument sastavljen. Radi se o pitanju povezanim sa pravom dotične osobe na prijem pismena na jeziku kojeg razumije. Na osnovu tačke (a) stav tri član 6. Konvencije o čuvanju ljudskih prava i osnovnih sloboda, svako, ko je optužen za krivično djelo, ima pravo da ga se upozna sa suštinom i uzrocima optužbe, koja ga tereti, odmah i detaljno na jeziku kojeg razumije. Navedeni član neće važiti za sve slučajeve uručivanja na osnovu Konvencije o međusobnoj pravnoj pomoći iz 1959. godine sa oba protokola, ali je u svim slučajevima smisljeno da se država koja šalje pismena za uručenje pobrine za njihov prijevod, kojeg osoba razumije.

Protokol predviđa da država moliteljica organima zamoljene ugovorne strane mora, uz dokumente u postupku i sudska rješenja, priložiti samo prijevod kratkog sažetka njihovog sadržaja na jezik zamoljene ugovorne strane (i ne na svim dokumentima). Autori protokola su procijenili da zamoljena država nema takav interes za poznavanje sadržaja dokumenata, koji bi se trebali uručiti, kao što ga ima predmetna osoba i zato joj je dovoljan samo prijevod sažetka dokumenta.

Protokol u členu 16. daje mogućnost uručivanja pismena u krivičnim postupcima osobama neposredno po pošti. Svrha tog člana Protokola je unapređenje slanja i uručivanja procesnih dokumenata osobama na teritoriji druge države ugovorne strane. Države ugovorne strane mogu zadržati pravo da ne usvoje taj član. Država, koja šalje dokument primaocu neposredno putem pošte, mora se, u skladu sa članom 15, stav tri Protokola, pobrinuti za prijevod dokumenta ili njegovih najvažnijih dijelova na jezik, kojeg primalac razumije. To država mora učiniti u slučaju kada opravdano sumnja da primalac neće razumjeti jezik na kojem je dokument sastavljen.

Protokol u členu 17. uspostavlja pravnu osnovu za provođenje prekograničnog posmatranja. Član je preuzet po členu 40. Schengenske konvencije sa dvije izmjene. U členu 17, stav jedan Protokola mogućnost prekograničnog posmatranja, s obzirom na Schengensku konvenciju, je proširena na osobe, za koje postoji uvjerenje da mogu pomoći pri

identifikaciji osobe, koja je navodno uključena u krivično djelo za koje je dozvoljeno izručenje, ili mjesta gdje se nalazi ta osoba. Druga izmjena s obzirom na Schengensku konvenciju je proširenje liste krivičnih djela za koja se može provesti prekogranično posmatranje bez prethodne molbe.

Iz obrazloženja Protokola je vidljivo da njegovi autori, uključujući prekogranično posmatranje, nisu namjeravali u Protokol obuhvatiti policijsku saradnju već su željeli prekogranično posmatranje predvidjeti kao oblik međunarodne pravne pomoći. Države imaju pravo, prilikom ratifikacije protokola, ne upotrijebiti taj član u cijelosti ili djelomično.

Za implementaciju člana 17. Protokola države potpisnice moraju imenovati organe, koji su nadležni za udovoljavanje molbi za provođenje prekograničnog posmatranja ili za njegovo posredovanje nadležnim organima. Opći uvjeti za provođenje prekograničnog posmatranja (član 17. stav tri Protokola) i spisak radnji, za koje se može provesti prekogranično posmatranje bez prethodne molbe (član 17. stav šest Protokola), se može upotrebljavati neposredno.

Protokol dalje, u članu 18. daje opću pravnu osnovu za saradnju između država članica kod provođenja nadzorovanih pošiljki. Svaka država je na molbu druge države članice, kada ta vodi istragu zbog krivičnog djela, za koje se može zahtijevati izručenje, dužna osigurati provođenje mjera nadzorovane pošiljke na svojoj teritoriji. Zamoljena država se, za provođenje nadzorovane pošiljke, odlučuje u svakom pojedinačnom slučaju, u skladu sa vlastitim zakonodavstvom i na osnovu toga provodi mjeru nadzorovane pošiljke preko svoje teritorije. Član je preuzet po članu 12. Konvencije o međusobnoj pravnoj pomoći između država članica EU, koju je Vijeće pripremio na osnovu člana 34. Ugovora o Evropskoj uniji.

U članu 19, Protokol daje osnovu za saradnju država ugovornih strana u tajnim istragama, ali samo uz izmjenu tajnih agenata, odnosno tajnih radnika (tj. osoba koje djeluju pod tajnim ili lažnim identitetom). Obje države - država moliteljica i zamoljena država - se moraju u svakom pojedinačnom slučaju slagati sa upotrebom tajnog agenta, a države se, nakon udovoljavanja molbe, moraju sporazumjeti o vrsti predmeta, uključujući vremenski okvir za trajanje istrage i detalja vezanih za nju. Djelovanje tajnih agenata se mora odvijati u skladu sa zakonodavstvom i po postupcima države, u kojoj se odvija istraga. Član je preuzet iz člana 14. Konvencije o međusobnoj pravnoj pomoći između država članica EU, koju je Vijeće pripremio na osnovu člana 34. Ugovora o Evropskoj uniji.

Protokol u članu 20. predviđa uvjete, po kojima se mogu formirati zajedničke istražne jedinice i provoditi zajednički zadaci. Zajedničke istražne jedinice se mogu formirati na osnovu međusobnog sporazuma nadležnih organa dviju ili više država članica. Sporazumom se utvrđuje i svrha zajedničke istražne jedinice i njen sastav. Jedinica se formira za određeno vrijeme, koje se može produžiti uz zajedničku saglasnost. Članovi jedinice mogu biti policajci, tužioci ili sudije, ali i druge osobe, s obzirom na unutrašnje uređenje u državama članicama. Molbu za formiranje jedinica može podnijeti bilo koja država ugovorna strana konvencije, a jedinica se formira u državi članici, u kojoj se očekuje pretežan dio provođenja istraga. Države članice moraju uzeti u obzir i pitanje troškova, uključujući dnevnice za članove jedinice. Vođa zajedničke istražne jedinice je predstavnik nadležnog organa, koji učestvuje u istrazi krivičnog djela, iz države članice, u kojoj jedinica djeluje. Jedinica mora djelovati u cijelosti u skladu sa zakonodavstvom države, u kojoj se provodi istraga. Dodjeljenim članovima - dakle članovima jedinice, koji ne djeluju u vlastitoj državi - je dozvoljena prisutnost kod provođenja istražnih mjera u državi, gdje jedinica djeluje. Vođa skupine može, iz određenih razloga odlučiti i drugačije. Povod za takvu odluku

moгу biti operativni razlozi, a dodjeljenom članu nikako ne može biti zabranjena prisutnost samo zato jer je stranac. Vođa jedinice može dodjeljenim članovima, ako je to u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom države, dozvoliti provođenje određenih istražnih mjera, a to moraju odobriti i nadležni organi države, u kojoj jedinica djeluje, i države iz koje je dodjeljeni član. Dodjeljeni članovi imaju u skladu sa protokolom i mogućnost da u svojoj državi zamole nadležne organe za provođenje određenih istražnih mjera, koje su potrebne zbog provođenja istrage, u kojoj je formirana zajednička istražna jedinica. U tom slučaju, nije potrebna posebna molba za međunarodnu pravnu pomoć država članica, u kojoj se zahtijeva provođenje tih istražnih mjera, te se o provođenju odlučuje u skladu sa svojim unutrašnjim zakonodavstvom. Dodjeljeni član može, u okviru svoje nadležnosti i ako je to u skladu sa unutrašnjim zakonodavstvom njegove države, zajedničkoj istražnoj jedinici posredovati informacije, koje su na raspolaganju u njegovoj državi i koje su povezane sa istragom. Predviđeno je u koje svrhe i pod kojim uvjetima se, tako stečene informacije mogu upotrijebiti. Protokol na kraju predviđa mogućnost da u zajedničkoj istražnoj jedinici učestvuju i osobe, koje nisu nadležni predstavnici država članica osnivača jedinice. Radi se o tome da učestvovanje predstavnika međunarodnih organizacija država članica ili tijela doprinese boljem radu zajedničke istražne jedinice. Član je preuzet iz člana 13. Konvencije o međusobnoj pravnoj pomoći između država članica EU, koju je Vijeće pripremiло na osnovu člana 34. Ugovora o Evropskoj uniji.

Protokol predviđa krivičnu i odštetnu odgovornost za štetu, koja je nastala kao posljedica djelovanja ovlaštenih osoba ili zvaničnika jedne države na teritoriji druge države kod provođenja prekograničnog posmatranja, nadzorovanih pošiljki, zajedničkih istražnih jedinica, i tajnih istraga. Članovi Protokola, koji uređuju krivičnu (član 21. Protokola) i odštetnu odgovornost za štetu (član 22. Protokola) su povezani po članovima 15. i 16. Konvencije o međusobnoj pravnoj pomoći između država članica EU, koju je Vijeće pripremiло na osnovu člana 34. Ugovora o Evropskoj uniji.

Protokol dalje daje osnovu za dogovore u vezi sa zaštitom svjedoka i predviđa pravila čuvanja osobnih podataka. Član 23. Protokola ohrabruje državu, ugovornu stranu, da, u slučaju kada se radi o molbi u vezi svjedoka, kojem je potrebna zaštita ili kome se prijeti, sklopi konkretne sporazume ili dogovore o zaštiti takvog svjedoka. Član, dakle, države ne obavezuje da sistemski uredi područje zaštite svjedoka u svom unutrašnjem zakonodavstvu, već ih ohrabruje ka dogovoru kod rješavanja konkretnih slučajeva. Pojmove «svjedok» i «zastrašivanje» autori Protokola su, kako je vidljivo iz njegovog obrazloženja, upotrijebili u smislu definicija Preporuke R (97) 13 Odbora ministara vladama država članica, s obzirom na zastrašivanje svjedoka i prava na odbranu. Prema navedenoj preporuci, «svjedok» je svaka osoba, bez obzira na njen položaj po nacionalnom krivičnom procesnom pravu, koja ima informacije važne za krivični postupak. Ta definicija uključuje i vještake i tumače. «Zastrašivanje» označava bilo koju neposrednu, posrednu ili moguću prijetnju svjedoku, koja može utjecati na njegovu dužnost svjedočenja bez bilo kakvog uticaja. To uključuje zastrašivanje, koje može biti posljedica samog postojanja kriminalne organizacije, koja je poznata po svom nasilju ili osveti, ili činjenice da osoba pripada nekoj socijalno izoliranoj skupini, zbog čega je u slabijem, odnosno više ispostavljenom položaju.

Protokol u svoj tekst uključuje i odredbe o čuvanju osobnih podataka. Izraz «osobni podaci» je upotrijebljen u smislu Konvencije Vijeća Evrope o zaštiti pojedinca, s obzirom na automatsku obradu osobnih podataka iz 1981. godine (Strasbourg, 28.1.1981.), a Protokol ne utiče na obaveze država članica, koje iste imaju na osnovu konvencije iz 1981. godine.

Osobni podaci se mogu, na osnovu Protokola upotrijebiti bez prethodne saglasnosti države članice, koja ih je poslala, u tri slučaja: u postupcima, na koje se odnosi matična konvencija ili njeni protokoli; u drugim sudskim i upravnim postupcima, koji su neposredno povezani sa postupcima, na koje se odnosi matična konvencija ili njeni protokoli; i zbog sprječavanja neposredne i ozbiljne prijetnje javnoj sigurnosti. U ostalim slučajevima, država moliteljica treba prethodnu saglasnost zamoljene države ili osobe, na koju se podaci odnose, za upotrebu osobnih podataka, koje je stekla na osnovu ovog Protokola.

Treće poglavlje sadrži odredbe s obzirom na potpis, početak važnosti i otkaz Protokola, te s obzirom na suzdržanost i službena obavještenja, koje države mogu deponirati prilikom njegove ratifikacije. Protokol je počeo važiti nakon isteka tri mjeseca od deponiranja trećeg dokumenta o ratifikaciji, što je bilo 1.2.2004. U decembru 2006., Protokol su potpisale 33 države, ratificiralo ga je 12 država (Albanija, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Latvija, Litvanija, Poljska, Rumunija, Slovačka, Makedonija i Izrael). Ažurne podatke o potpisima i ratifikacijama, te suzdržanost i izjave pojedinačnih država je moguće naći na web stranici Vijeća Evrope (www.conventions.coe.int). Bosna i Hercegovina je pokrenula postupak ratifikacije za pristupanje navedenom Protokolu.

SPECIFIČNOSTI U PRUŽANJU MEĐUNARODNE PRAVNE POMOĆI U ODNOSU NA SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE

U odnosu na Sjedinjene Američke Države postoje određene specifičnosti vezane za postupke pružanja međunarodne pravne pomoći, te iz tih razloga u daljem tekstu dajemo prikaz akta Ministarstva pravde Sjedinjenih Američkih Država, Odjeljenja za krivična pitanja, Kancelarije za međunarodna pitanja, kojim je dat „Opšti pregled: Kako dobiti informacije i dokaze od Sjedinjenih Američkih Država“.

Naglašavamo da je i sama terminologija komuniciranja specifična, jer organi Sjedinjenih Američkih Država upotrebljavaju riječi za određena svojstva izvršilaca krivičnih djela, koje nisu uobičajene u našem zakonodavstvu, pa integralni tekst navedenog akta, preveden po sudskom tumaču dajemo u nastavku, bez ikakvih korekcija i to kako slijedi:

“Međunarodni kriminal se, nakon globalizacije, povećao i po širini i po obimu i postao složena, širom svijeta rasprostranjena prijetnja. Međunarodni kriminalci se danas upuštaju u čitav niz raznih nezakonitih aktivnosti, uključujući terorizam, trgovinu drogama, krijumčarenje ljudi i roba, korupciju, iznuđivanje, pranje novca, podmićivanje, privrednu špijunažu, falsifikovanje i čitav niz drugih krivičnih djela. Da bi ostvarili svoje kriminalne nakane, mnogi kriminalci pribjegavaju najekstremnijim oblicima nasilja.

Međunarodni kriminalci ne uvažavaju državne granice, osim kada traže utočište i da u okvirima granica neke države sklone sebe, dokaze o krivičnim djelima koje su počinili ili materijalnu korist koju su njima pribavili. Kriminalci prebacuju silne količine novca putem međunarodnih finansijskih sistema. Često su organizovani u organizacije koje se bave brojnim krivičnim djelima i iskoristili su razvoj međunarodnih komunikacija i transporta da bi proširili svoje kriminalne poslove i uspostavili moćne veze. Štetno djelovanje međunarodnih kriminalaca više ne ugrožava samo konkretne države ili područja u svijetu, ono ugrožava sve države.

Tradicionalno su se krivične istrage i gonjenje kriminalaca odvijali, prvenstveno, u okvirima granica jedne države, odnosno na teritoriji na kojoj je ona nadležna. Tužiocima, pravosuđnicima i policijskim organima su bili obučeni da koriste tehnike krivičnog istražnog postupka, zakone, postupke i propise o prikupljanju dokaza koji su važili u toj konkretnoj državi i bili

su stručni da prikupljaju informacije i dokaze o krivičnim djelima koji su se mogli iznositi na sudovima u svojoj zemlji. Međutim, sama priroda kriminala se brzo mijenja. Mnogi predmeti sada imaju međunarodne elemente. Kao rezultat toga, da bi mogli da privode kriminalce pravdi, tužioc i službenici uključeni u istražni postupak će trebati da djeluju po indicijama koji podrazumijevaju istrage u drugim državama ili da dobijaju dokaze van granica svoje države.

Od izuzetne je važnosti da sve države nastave da istražuju načine putem kojih će poboljšati međusobno razumijevanje, saradnju i koordinaciju u pogledu primjene zakona.

Međunarodna pravna pomoć u krivičnim istragama i gonjenju kriminalca

Međunarodna pravna pomoć je proces u kome organi različitih država uzajamno traže i pružaju pomoć. Zavisno od informacija koje se traže, tužioc i službenici uključeni u istražni postupak mogu da koriste neformalne (policijske) puteve komunikacije ili mogu postupati koristeći formalne metode. Kada se tražene informacije mogu dobiti od Sjedinjenih Država bez primjene obaveznog postupka, poželjno je koristiti neformalne metode pomoći. Neformalne metode su posebno korisne za brzo i jednostavno saopštavanje informacija o indicijama do kojih se došlo u istrazi. Međutim, može biti da saopštene informacije nisu dostavljene u obliku koji je kao dokaz prihvatljiv na nadležnom sudu ili u sudskom postupku. Može se desiti da formalne metode, koje su teže i traže više vremena, budu neophodne da bi se dobile potrebne informacije ili dokazi i da bi se dokazi dostavili u formi koja je prihvatljiva na sudu. U složenim istragama je često potrebno koristiti i neformalne i formalne molbe za pomoć.

Neformalne metode pomoći

Neformalne molbe za pomoć se mogu dostavljati na čitav niz različitih načina, uz često korištenje policijskih kontakata i puteva komunikacije. Pomoć koja se može dobiti putem neformalnih molbi može se odnositi na: razgovore koje će obaviti policija samo u istragežne i informativne svrhe; registracija automobila i podaci o njihovim vlasnicima; podaci o vlasnicima nekretnina; podaci o dolascima u zemlju i odlascima iz zemlje; i drugi određeni podaci i dokumenti koji su javno dostupni u Sjedinjenim Državama.

Neformalna pomoć - Pravni ataše FBI-a

Pravni atašei FBI-a koji se nalaze u ambasadama Sjedinjenih Država u cijelom svijetu (a postavljaju se na poziv države domaćina) mogu da daju savjete u vezi sa dokazima koji se mogu dobiti na osnovu policijskih kontakata i mogu da vrše koordinaciju sa policijskim organima u Sjedinjenim Državama. Ovi pravni atašei takođe mogu pomagati kada se treba utvrditi da li će biti potrebno primijeniti obavezni postupak propisan u Sjedinjenim Američkim Državama da bi se dobile tražene informacije ili dokazi ili ne.

Neformalna pomoć - INTERPOL

INTERPOL, međunarodna organizacija sa skoro 150 država članica, čiji cilj je da pruža međunarodnu policijsku pomoć u krivičnim istragama i gonjenju kriminalca, takođe

može da pomaže pri prikupljanju informacija (i, rjeđe, dokaza) putem policijske istrage u drugoj zemlji za koju nisu potrebne formalne molbe. INTERPOL obezbeđuje brzu razmjenu informacija iz oblasti krivičnog prava i u humanitarne svrhe. INTERPOL-ov Državni centralni biro za Sjedinjene Države se nalazi u Ministarstvu pravde. Tužiocima mogu, preko INTERPOLA, tražiti pomoć u toku istrage od druge zemlje u smislu informacija koji se odnose na imena, ranija kažnjavanja, otiske prstiju, provjere dozvola, oružje, tragove vozila, fotografije, provjere fizičkog opisa i razgovore sa svjedocima. INTERPOL vrši koordinaciju molbi za pomoć, ali sam ne provodi istrage. Dok se neke provjere preko INTERPOL-a završavaju u periodu vremena koje se mjeri minutama, za mnoge druge treba znatan vremenski period.

Formalne metode pomoći

Generalno, *moraju* biti primijenjeni formalni postupci kako bi se dobile informacije i dokazi, čije pribavljanje moraju narediti sudovi u Sjedinjenim Državama. Obično je potrebna formalna molba za dobijanje dokazne dokumentacije, kao što su izvodi iz evidencije banaka, poslovnih, poreskih i kompjuterskih evidencija, dostavljanje rukopisa po naredbi suda i slično. Šta više, moraju biti primijenjeni formalni postupci kako bi se obavili razgovori i uzele izjave svjedoka koji neće dobrovoljno da pristanu da se sa njima obavi razgovor.

Formalne metode traženja pomoći u istragama krivičnih predmeta obuhvataju zamolnice, molbe i molbe na osnovu bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili nekih drugih konkretnih sporazuma.

Zamolnice

Daleko najuobičajeniji metod za traženje međunarodne pravne pomoći jeste slanje "zamolnica". Zamolnica je formalna molba koju šalje sud jedne zemlje sudu druge zemlje ili „nadležnom sudskom organu“ u drugoj zemlji i u kojoj se traži da sud izvrši uručivanje pismena ili naredi da neka osoba mora da svjedoči ili d? neki dokument ili dokaz. Molba sama po sebi ne obavezuje Sjedinjene Države na ispunjenje molbe, nego jednostavno predstavlja formalan put za podnošenje molbi.

Uobičajeno je da se u zamolnici jasno navodi priroda pravosudne pomoći koja se traži, i zamolnica treba da sadrži i izjavu u kojoj se navodi spremnost da ta država pruži sličnu pomoć organima države kojoj šalje molbu. Zamolnice, kao i upiti ili drugi dokumenti koji su priloženi uz nju, moraju u potpunosti biti prevedeni na engleski jezik.

Molbe

Iako se u praksi izrazi "zamolnica" i „molba“ često koriste kao sinonimi, prema zakonu Sjedinjenih Država, postoji razlika između njih kada se molba podnosi u svrhu istražnog postupka. Krivični zakon SAD-a broj 28, paragraph 1782. predviđa da sud u Sjedinjenim Državama može narediti da neka osoba mora dati izjavu ili dati dokument koji će se koristiti u postupku na nekom stranom ili međunarodnom sudu, uključujući i krivični istražni postupak koji se vodi prije podizanja optužnice. Pod molbama Sjedinjene Države

moгу smatrati formalne molbe za pomoć u dobijanju dokaza u svrhu krivičnog istražnog postupka koje dobijaju od tužioca ili službenika koji učestvuju u istražnom postupku iz strane zemlje, iako strani sud nije uključen u slanje molbe. Ovaj postupak je racionalizovan u tom smislu da policijski organi mogu da pišu molbe i šalju ih direktno Centralnom organu Sjedinjenih Država na razmatranje.

Važnost Centralnog organa

Na osnovu ovlaštenja državnog pravobranioca Sjedinjenih Država, Kancelarija za međunarodne poslove Sektora za krivične predmete Ministarstva pravde Sjedinjenih Država predstavlja Centralni organ za sve molbe za pomoć u krivičnim istragama. Ova Kancelarija prima sve molbe, a onda ih dostavlja u ime stranih sudova, policijskih organa i tužilaca. Ovo takođe omogućava da Sjedinjene Države daju autentičnost molbama policijskih organa prije nego su dostavljene u stranu zemlju, da osiguraju da se postupci primjenjuju na jedinstven način i da koordiniraju molbe između sudova i policijskih organa i između samih sudova ili policijskih organa. Mnoge zemlje su u postupku uspostavljanja centralnih organa koji će se molbama policijskih organa za pomoć baviti na efikasan i uspješan način.

Informacije koje su potrebne za pisanje formalne molbe

Bez obzira da li je molba za pomoć poslana u vidu zamolnice ili molbe, mora sadržati osnovne informacije:

1. okolnosti predmeta moraju pokazivati da postoje, najmanje, osnovi sumnje da su krivična djela koja se istražuju ili za koja se protiv počinioca vodi krivični postupak i počinjena i da su odgovarajući dokazi pronađeni u zemlji kojoj se šalje molba. U molbi treba da budu opisana krivična djela koja se istražuju ili za koja se protiv počinioca vodi krivični postupak i navedena propisana kazna za ta djela;
2. u molbi, kad god je to moguće, treba napisati datume do kada tužioci ili službenici koji učestvuju u istrazi žele da dobiju dokumente;
3. treba da sadrži i imena i lične podatke traženih osoba, svjedoka itd., kada je to bitno za molbu, uključujući i podatke o njihovom državljanstvu, datumu rođenja, broju pasoša, ukoliko se njima raspolaze;
4. ukoliko se molba odnosi na neko pravno lice, kao što je poslovni subjekt, u molbi treba da se nalaze bitni podaci kao što su datum i mjesto osnivanja, adrese i telefonski brojevi odgovornih lica;
5. adrese i imena vlasnika nekretnina ili druge imovine u Sjedinjenim Državama koja predstavlja imovinsku korist pribavljenju krivičnim djelom;
6. kada se molba odnosi na podatke iz evidencije banaka, treba da navedete imena i lične podatke osoba ili pravnih subjekata čija imena se mogu nalaziti u evidenciji banke, uključujući moguće korisnike računa i razloge zašto račun na njihovo ime mogu da budu povezani sa krivičnim djelom ili djelima, kao i imena, adrese, itd., banaka i brojeve bankovnih računa, pogotovu kada banka ima mnogo filijala i kada nije u potpunosti kompjuterizovana;
7. u molbi treba da bude konkretno navedeno kakva se pomoć traži, kao što je dostavljanje dokumenta, uzimanje izjava, zamrzavanje kapitala, pronalaženje ljudi

- itd. Obim pomoći koja se traži se mora opravdati navođenjem činjenica. Na primjer, ako se traže podaci o ulaganjima i podizanjima novca sa nekog bankovnog računa od 1999. godine, moraju postojati činjenice koje pokazuju da se krivično djelo ili neki njegov relevantni elemenat desio 1999. godine ili poslije toga;
8. u molbi se moraju navesti postupci koji se moraju primijeniti (ovjera poslovnih i službenih dokumenata itd.) tako da dokazi mogu biti prihvaćeni na sudovima u vašoj zemlji; i
 9. ako se traži saslušanje svjedoka, pitanja treba da budu napisana čak i kada se tužilac nada da će biti prisutan na saslušanju.

Prima:	U molbama koje se podnose u skladu sa međunarodnim sporazumima, "Centralni organ" zemlje kojoj se šalje molba; u drugim slučajevima, „nadležni organ“ zemlje kojoj se šalje molba.
Šalje:	U molbama koje se podnose u skladu sa međunarodnim sporazumima, „Centralni organ“ zemlje koja šalje molbu; u drugim slučajevima, ime sudije ili organa koji traži pomoć.
Ime predmeta:	[Ovdje navesti naziv predmeta po kome je predmet poznat u zemlji koja šalje molbu.]
Kratki opis predmeta:	[Ovdje upisati ime organa koji vodi istragu, krivično gonjenje ili postupak, onda dati kratki opis stvari o kojoj se vodi istraga i potrebne pomoći.]
Kvalifikacija predmeta	
Podaci:	[Ovdje kratko navesti ko je pod istragom i bitne podatke o predmetu, uključujući osobe i firme koje su pod istragom i bitne dokaze ili činjenice do kojih se do sada došlo.]
Krivično djelo:	[Ovdje opisati konkretna krivična djela koja su pod istragom uz navođenje naziva zakona sa relevantnim članovima i uz citiranje odgovarajućih odredaba zakona ako je moguće.]
Opis potrebne pomoći	
Potrebni dokumenti:	[Ovdje opisati, što je moguće konkretnije, sve potrebne dokumente i osobe ili pravne subjekte od kojih se oni trebaju dobiti (npr. za dokumente iz banke navesti: ime banke i mjesto gdje se nalazi; ime ili broj računa; konkretnu vrstu potrebnih dokumenata, kao što je karton potpisa ili mjesečni izvodi; period na koji se odnose potrebna dokumenta).
Potrebne izvještaje:	[Ovdje navesti sve osobe od kojih treba uzeti izvještaje u mjestu gdje se one nalaze. Takođe napraviti listu tema i konkretnih pitanja, u što je moguće većoj mjeri, koje treba postaviti.]
Druga potrebna pomoć:	[Ovdje opisati, što je moguće konkretnije, sve vrste pomoći koja je potrebna (npr. uručivanje pismena, pronalaženje ljudi, privođenje osoba u cilju davanja izvjava, sprečavanje premještanja imovine i pomaganje u oduzimanju imovine itd.)]
Svrha u koju se traži pomoć	
	[Ovdje opisati šta se očekuje da će traženi dokaz ili druga vrsta tražene pomoći pokazati ili dokazati. Drugim riječima, objasniti zašto organ koji traži pomoć vjeruje da je traženi dokaz ili druga vrsta tražene pomoći važna i kako je ona povezana sa istragom ili gonjenjem počinioca.]
Postupak koji treba primijeniti	
	[Ovdje opisati postupak koji organi zemlje od koje se traži pomoć treba da primijene kada skupljaju ili dostavljaju dokaze ili drugu vrstu tražene pomoći, tako da pomoć u potpunosti posluži svrsi u koju se traži. Na primjer, za uzimanje izvjava, opisati način na koji izvjava treba da bude uzeta i pribilježena (u glavnim crtama, doslovce, snimljena na video traci, pod zakletvom) i da li nadležni organi države, koja šalje molbu, žele da učestvuju u uzimanju izvjava. Navedite da li je, za dokaznu dokumentaciju, potrebno primijeniti postupak za ovjeru ili potvrdu vjerodostojnosti.]
Datum i potpis:	

Opšti savjeti za pisanje molbi

- Molbu pišite kao da pričate priču, a ne da pišete pravni dokument.
- Neka molba bude jednostavna. Koristite obične riječi i izraze koji se lako mogu prevesti tako da održe namjeravana značenja. NE koristite profesionalni žargon, pravni govor pravosudnih organa ili razne idiome.
- Neka molba bude kratka. MORATE navesti dovoljno podataka da omogućite organima Sjedinjenih Država da potvrde da li je postupanje po molbi moguće (ili će Vaša molba biti odbijena ili vraćena da dostavite još podataka); međutim, ne trebate navoditi kriminalne radnje tačku po tačku.
- Pišite imajući na umu pomoć koja Vam je potrebna od Sjedinjenih Država. Ako možete na adekvatan način opisati krivična djela, a da se ne pozivate na elemente ili detalje koji se ne odnose na pomoć koja Vam je potrebna od Sjedinjenih Država ili na osobe koje u njoj nemaju nikakvu ulogu, tako i uradite.
- Izbjegavajte da uz molbu šaljete dokumente koji su uopšteno nekorisni, bilo da su nepotrebni ili komplikovani. Priložite samo one dokumente koji jasno pomažu da onaj koji čita dokument razumije o čemu se radi. Svi prilozi, osim onih u kojima se jasno vidi šta je na njima (npr. izvodi bankovnih računa), moraju biti prevedeni. Ako neke dokumente prilažete, postarajte se da ih navedete u molbi i ukazete na šta se oni odnose u dijelu molbe koji se odnosi na podatke o predmetu”.

II MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA

UVOD

Međunarodna pravna pomoć u građanskim stvarima je pravna pomoć koju međusobno pružaju sudovi i drugi državni organi sa teritorija različitih država u građansko - pravnim odnosima sa inostranim elementom. Građanskopravni odnosi uobičajno obuhvataju i porodičnopravne, nasljednopravne i privrednopravne odnose. S obzirom da su u prvom dijelu studije obrađena pitanja koja se odnose na izvore, način komuniciranja, formu zamolnice i postupak po zamolnici, kao i niz drugih instituta ovom prilikom daćemo kratak osvrt na pitanja koja nisu obrađena ili nisu dovoljno obrađena u prvom dijelu studije. Prilikom izbora tema vodilo se računa i o mišljenjima i potrebama sudova i drugih organa koji neposredno učestvuju u postupku pružanja međunarodne pravne pomoći. Smatramo da s obzirom na kompleksnost problematike nije suvišno podsjetiti, da ova dva dijela čine integralnu cjelinu i da ih nije moguće izolovano posmatrati. Nadamo se da će u narednom periodu studija biti štampana kao cjelina sa svim relevantnim međunarodnim ugovorima u dodatku.

Opšte je pravilo da se pravna pomoć pruža na način predviđen domaćim zakonom, ukoliko međunarodnim ugovorom, (multilateralnim ili bilateralnim) nije drugačije predviđeno. Odredbe koje se odnose na međunarodnu pravnu pomoć sadržane su u Zakonu o parničnom postupku (Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH), Zakonu o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima i nekim drugim zakonima. Najvažniji multilateralni ugovori iz ove oblasti su ugovori Haške konferencije za međunarodno privatno pravo (Konvencija o građanskom sudskom postupku od 1. 3. 1953. godine, Konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima od 25. 10. 1980. godine, Konvencija o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava od 5. 10. 1961. godine i dr.). Spisak svih multilateralnih i bilateralnih ugovora koji obavezuju Bosnu i Hercegovinu je dat u dodatku. Pristupanjem Bosne i Hercegovine konvencijama Savjeta Evrope iz oblasti pravne pomoći u krivičnim stvarima, odredbe bilateralnih ugovora koje se odnose na pravnu pomoć u krivičnim stvarima su najvećim dijelom prestale da se primjenjuju. Međutim, odredbe ovih ugovora, koje se odnose na pravnu pomoć u građanskim stvarima su još uvijek na snazi, čak što više ove odredbe imaju prednost u odnosu na multilateralne konvencije čija članica je Bosna i Hercegovina. Uglavnom se radi o ugovorima koje je zaključila ili naslijedila bivša SFR Jugoslavija. Treba podsjetiti da je notifikacijom o sukcesiji Bosna i Hercegovina preuzela sve ove ugovore. Članom 23. Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora je predviđeno da se na sukcesiju međunarodnih ugovora države prethodnice primjenjuju pravila međunarodnog prava i odredbe Bečke konvencije o sukcesiji država u odnosu na međunarodne ugovore od 23. 8. 1978. godine (Službeni list SFRJ - Međunarodni ugovori, 1/1980). S obzirom da postoji veliki broj izvora kojima je uređena pravna pomoć postavlja se pitanje njihovog međusobnog odnosa. U pravilu, prema principu «lex specialis derogat legi generali» prednost imaju bilateralni ugovori.

Napominjemo da smo se kao i u prvom dijelu studije zbog aktuelnosti problematike opredijelili da obradimo i neke institute koji ne spadaju u pravnu pomoć u užem smislu, odnosno koji se odnose na sukob jurisdikcija, sukob zakona i pravni položaj stranaca.

ULOGA DIPLOMATSKO-KONZULARNIH PREDSTAVNIŠTAVA U POSTUPKU PRUŽANJA MEĐUNARODNE PRAVNE POMOĆI

U postupku pružanja međunarodne pravne pomoći diplomatsko-konzularna predstavništva imaju značajnu ulogu. Ova predstavništva su u sastavu organa uprave i to Ministarstva inostranih poslova. Diplomatsko-konzularna predstavništva se dijele na misije (ambasade, poslanstva) i konzulate. Pored toga što obavljaju ulogu organa za vezu, o čemu je bilo riječi u dijelu studija koji se odnosi na način komuniciranja, ovi organi imaju i specifične nadležnosti koje možemo uslovno nazvati kao konzularne funkcije.

Prema Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima osnovna funkcija diplomatskih misija je predstavljanje države koja ih je akreditovala i s tim u vezi zaštita interesa te države i njenih državljana u granicama koje dozvoljava međunarodno pravo. Diplomatski predstavnici su prema tome ovlašteni, da pored zaštite interesa države koju predstavljaju preduzimaju mjere u cilju zaštite interesa njenih državljana. Konvencija izričito predviđa da se nijedna njena odredba ne može tumačiti kao zabrana za neku diplomatsku misiju da vrši konzularne funkcije, odnosno da konzularne funkcije mogu obavljati i diplomatske misije. U tom slučaju ambasada je dužna notifikacijom obavijestiti ministarstvo inostranih poslova države prijema o imenima članova diplomatske misije koji su ovlašteni da vrše konzularne poslove. Ovo je potrebno istaći zbog toga što Bosna i Hercegovina nema razgranatu konzularnu mrežu. Konzularne poslove, pored nekoliko konzulata, vrše ambasade odnosno konzularna odjeljenja u sastavu ambasada.

Za razliku od diplomatskih misija čije funkcije su uglavnom političke, konzularne funkcije su najvećim dijelom administrativno upravne. Konzuli vrše svoju funkciju na svom konzularnom području. Poželjno je da se konzularna područja poklapaju sa teritorijalnom organizacijom države. Kodifikacija pravila koja se odnose na konzularne odnose izvršena je Bečkom konvencijom o konzularnim odnosima iz 1963. godine. Funkcije konzula pored zaštite interesa države imenovanja i njenih državljana, odnosno fizičkih i pravnih lica, obuhvataju i niz poslova koji su od interesa za međunarodnu pravnu pomoć kao što su: dostavljanje sudskih i vansudskih akata, uzimanje izjava i izvođenje drugih dokaza, sastavljanje određenih dokumenata kao što su punomoći, ugovori, testamenti, poslovi u svojstvu javnog bilježnika (ovjera rukopisa, potpisa i prijepisa i nadovjera javnih isprava), zastupanje svojih državljana pred sudovima i drugim državnim organima države prijema, uključujući i preduzimanje privremenih mjera koje se odnose na lični status svojih državljana, zaključenje braka svojih državljana i sl. Pored ove dvije konvencije konzularna pomoć i zaštita je uređena i bilateralnim ugovorima (konzularnim konvencijama) koje je zaključila ili naslijedila bivša SFRJ.

Konzularna pomoć predstavlja dio međunarodne pravne pomoći. Skoro svi instituti koji postoje u oblasti međunarodne pravne pomoći u građanskim stvarima postoje u modifikovanom obliku i kod konzularne pomoći. Ovom prilikom daćemo pregled osnovnih instituta vodeći računa da ne ponavljamo ono što je već rečeno u dijelu studije koja se odnosi na pravnu pomoć uopšte i pravnu pomoć u građanskim stvarima.

Zastupanje vlastitih državljana

Jedna od klasičnih konzularnih funkcija je zastupanje vlastitih državljana pred sudovima i drugim državnim organima države prijema i preduzimanje mjera za obezbjeđenje odgovarajućeg zastupanja. Ovo pravo je garantovano Bečkom konvencijom o konzularnim odnosima, uz rezervu da je to praksom i zakonima, koji su na snazi u državi prijema dopušteno, u slučajevima kada oni zbog odsutnosti ili drugih razloga ne mogu braniti svoja prava i interese. Zastupano lice može, u svakom trenutku, preuzeti zaštitu svojih prava lično ili putem punomoćnika. Konzuli su nadležni i za zaštitu interesa maloljetnika i poslovno nesposobnih lica svojih državljana uključujući i postavljenje privremenog staraoca tom licu, kao i starateljstvo nad imovinom tog lica u inostranstvu. Prema članu 37. Bečke konvencije o diplomatskim odnosima organi države prijema, ukoliko posjeduju informacije, dužni su da saopšte sve slučajeve gdje bi trebalo postaviti staratelja za maloljetnog ili poslovno nesposobnog državljanina države imenovanja. Organi države prijema mogu zadržati pravo primjene vlastitih zakona u pogledu imenovanja staratelja. Prema članu 103. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, poslove starateljstva za državljanke Bosne i Hercegovine u inostranstvu obavlja konzularno predstavništvo ili diplomatsko predstavništvo Bosne i Hercegovine koje obavlja konzularne poslove, ako se tome ne protivi država u kojoj se nalazi predstavništvo.

Organi države prijema su takođe dužni, da ukoliko posjeduju informacije o smrti državljanina države imenovanja odmah obavijeste konzulat, na čijem području se desio smrtni slučaj. U tom slučaju konzulat može preduzimati mjere, u cilju zaštite imovine tog lica.

Dostavljanje i izvođenje dokaza

Članom 6. st. 3. Haške konvencije o građanskom sudskom postupku iz 1954. godine je predviđena mogućnost da se dostavljanje pismena u inostranstvu vrši preko diplomatskih ili konzularnih predstavnika. Slično je predviđeno i Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima. Obje konvencije ovakav način dostave uslovljavaju postojanjem međunarodnog sporazuma koji je na snazi između dvije države ili u nedostatku sporazuma uz uslov da se država prijema direktno ne protivi ovakvom načinu dostavljanja. Članom 338. Zakona o parničnom postupku Federacije BiH i članom 338. zakona o parničnom postupku Republike Srpske je predviđeno da se državljanima Bosne i Hercegovine u inostranstvu dostava vrši putem pošte ili preko nadležnog diplomatskog ili konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine u toj državi. Ova odredba, odnosno njen dio koji se odnosi na dostavu putem pošte je u najmanju ruku diskutabilna, jer postoje države kao npr. Švajcarska koje uručenje pismena na njihovoj teritoriji smatraju za akt koji direktno zadire u njen suverenitet. Kao što je ranije rečeno, Haška konvencija o građanskom postupku iz 1954. godine daje mogućnost dostavljanja akata poštom direktno licima koja se nalaze u inostranstvu, ako to dopušta konvencija sklopljena između zainteresovanih država, ili u nedostatku konvencije, uz uslov da se tome ne protivi država na čijoj teritoriji se ima izvršiti dostavljanje. Prema tome, nacionalnim zakonom može se predvidjeti mogućnost direktne dostave, ali uz uslov da to nije protivno zakonu države u kojoj se ima izvršiti dostavljanje.

Dostavljanje putem diplomatsko-konzularnih predstavništava se i pored ove odredbe u praksi najčešće primjenjuje, jer je ovaj oblik dostave jednostavniji i brži od dostavljanja

putem klasične međunarodne pomoći. U tom slučaju nije potrebno sastavljati zamolnicu nadležnom organu strane države niti je potrebno prilagati prijevod zamolnice na jezik te države. Dovoljno je da se sud ili drugi organ obrati Ministarstvu inostranih poslova sa kratkim dopisom kojim se moli da se državljaninu Bosne i Hercegovine u inostranstvu dostava izvrši putem našeg diplomatsko-konzularnog predstavništva. Treba istaći da je ovakav oblik dostave moguć samo ako se primalac tome ne protivi, kao i da nikakve mjere prinude nisu dozvoljene.

Članom 15. Haške konvencije o građanskom sudskom postupku predviđena je mogućnost izvođenja dokaza posredstvom diplomatsko-konzularnog predstavništva, uz uslov da je to dozvoljeno konvencijom sklopljenom između zainteresovanih država, ili u nedostatku konvencije, ako se tome ne protivi država na čijoj teritoriji dokaz treba izvesti. Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine i Zakon o parničnom postupku Republike Srpske ne predviđaju mogućnost izvođenja dokaza putem diplomatsko-konzularnog predstavništva. Ovim zakonima je predviđeno da se molbe za pravnu pomoć u inostranstvu dostavljaju inostranim sudovima preko organa uprave nadležnog za inostrane poslove.

S obzirom da su diplomatsko-konzularna predstavništva organi uprave, postavlja se pitanje da li na dokazima izvedenim pred diplomatsko-konzularnim predstavništvima sud može zasnovati presudu u parničnom postupku. Imajući u vidu da se pravna pomoć pruža na način predviđen domaćim zakonom, ukoliko nije drugačije predviđeno međunarodnim ugovorom, smatramo da dokazi izvedeni pred diplomatsko-konzularnim predstavništvima mogu biti validni samo, ukoliko je sa tom državom na snazi konzularna konvencija kojom je to predviđeno.

Za razliku od parničnog postupka smatramo da nema smetnji da ovi dokazi budu priznati u vanparničnom postupku. U praksi se najčešće radi o nasljedničkim izjavama koje se daju pred konzulom, a u vezi sa ostavinskim postupkom koji se vodi pred sudom u Bosni i Hercegovini. Pravno dejstvo ove izjave je isto kao da je data pred sudom u Bosni i Hercegovini.

Poslovi u svojstvu javnog bilježnika i službenika građanskog stanja

Članom 105. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima je predviđeno da diplomatska i konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine u inostranstvu vrše ovjeru potpisa, rukopisa i prijepisa u skladu sa međunarodnim ugovorima i propisima zemlje prijema. Najčešće se radi o ovjerama punomoći, ugovora i sl.

Konzuli vrše legalizaciju javnih isprava koje potiču iz država koje nisu članice konvencije o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava iz 1961. godine. Legalizacija se definiše kao formalnost kojom diplomatski ili konzularni agent, one zemlje na čijoj teritoriji isprava treba da se upotrijebi, potvrđuje vjerodostojnost potpisa, svojstvo u kojem je potpisnik te isprave postupio i u slučaju potrebe istovjetnost pečata ili žiga kojim je ta isprava snabdjevena.

Bečkom konvencijom o konzularnim odnosima je predviđeno da konzuli izdaju pasoše i putne isprave državljanima države imenovanja kao da izdaju vize i da rade u svojstvu službenika građanskog stanja što obuhvata vođenje matičnih knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih kao i knjiga državljana u skladu sa zakonom države imenovanja.

Članom 102. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima je predviđeno da državljani Bosne i Hercegovine u inostranstvu mogu sklopiti brak pred ovlaštenim diplomatsko-konzularnim predstavništvom koje obavlja

konzularne poslove, ako se tome ne protivi država u kojoj se nalazi predstavništvo ili ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom. Bilateralnim konvencijama je uređeno recipročno priznanje diplomatsko-konzularne forme braka, a sa nekim državama postoje i posebni ugovori (Indija, Norveška). Ovi ugovori predviđaju da brak mogu zaključiti državljani te države u inostranstvu izuzimajući ugovor sa Norveškom kojim je predviđena mogućnost zaključenja braka državljanima te države i sa državljanima trećih država. Prema tome, uslov da bi se pred diplomatsko-konzularnim predstavništvima u inostranstvu zaključivali brakovi je da država prijema priznaje diplomatsko-konzularnu formu braka.

Članom 104. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima je predviđeno da državljani Bosne i Hercegovine u inostranstvu mogu pred diplomatsko-konzularnim predstavništvom sastavljati testament, u skladu sa odredbama koje važe za sudski testament. Oblik testamenta u Bosni i Hercegovini je uređen članom 202. do 205. Zakona o nasljeđivanju (Službeni list SRBiH 7/80, 15/80).

Na kraju, nije suvišno podsjetiti da sva ovlaštenja koja imaju diplomatsko-konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine u inostranstvu imaju i diplomatsko-konzularna predstavništva drugih država koje se nalaze u Bosni i Hercegovini ili se nalaze na teritoriji drugih država, a nadležna su za Bosnu i Hercegovinu. Posebno treba voditi računa da se konzularnim funkcionerima omogućiti zastupanje svojih državljana i preduzimanje drugih mjera za obezbjeđenje odgovarajućeg zastupanja pred sudovima i drugim organima u Bosni i Hercegovini. Prema članu 38. Bečke konvencije o konzularnim odnosima u vršenju svojih funkcija, konzularni funkcioneri se mogu obraćati nadležnim lokalnim organima svog konzularnog područja i nadležnim centralnim organima države prijema. Ovo ističemo zbog toga što su neki lokalni organi u Bosni i Hercegovini osporavali pravo konzularnim funkcionerima da im se direktno obraćaju.

Dostavljanje isprava o ličnom statusu

Skoro svi bilateralni ugovori o pravnoj pomoći predviđaju obavezu država ugovornica da dostavljaju jedna drugoj izvode iz matičnih knjiga i pravosnažne sudske odluke koje se odnose na lična stanja državljana druge države i to diplomatskim putem, odnosno preko diplomatsko-konzularnog predstavništva. Ove izvode i odluke nije potrebno legalizovati niti izdavati na međunarodnom obrascu. Dostava se vrši periodično i to svako tri, odnosno šest mjeseci, izuzev izvoda iz matičnih knjiga umrlih koji se dostavljaju odmah. Predmetne izvode i odluke diplomatsko-konzularna predstavništva dostavljaju Ministarstvu inostranih poslova u cilju dostave nadležnom matičnom uredu. U pravilu, Ministarstvo inostranih poslova iste prosljeđuje Ministarstvu pravde BiH, a to ministarstvo nadležnom entitetskom organu. Cilj dostave je upis tih podataka u matične knjige, najčešće u matičnu knjigu rođenih kao osnovnu knjigu. U praksi često dolazimo u situaciju da nadležni matični uredi odbijaju upis činjenica u matične knjige zbog toga što sudska odluka nije priznata od strane nadležnog suda u Bosni i Hercegovini. Mada su moguće i druge situacije ovo je najčešće posljedica činjenice da veliki broj državljana Bosne i Hercegovine ima dvojno državljanstvo te da je, upravo na toj činjenici, sud druge države zasnovao svoju nadležnost.

Podsjećamo da je priznanje strane sudske odluke moguće samo na zahtjev stranke u postupku priznanja i izvršenja strane sudske odluke u skladu sa međunarodnim ugovorom i zakonom. U ovom slučaju zahtjev stranke uopšte ne postoji i radi se o obavezi država da se međusobno obavještavaju o pitanjima koja se tiču statusa državljana druge države.

U praksi se često dešava da sudovi i drugi državni organi uz predmetne odluke i izvode dostavljaju i zamolnice naslovljene na nadležne matične urede sa dostavnicom. Ova praksa ne samo da je suvišna nego je i pogrešna. Naime, diplomatski put komunikacije je, u ovom slučaju, uveden da bi se izbjegle navedene formalnosti. Osim toga, imajući u vidu da se dostavljanje vrši periodično, vraćanje pojedinačnih dostavnica nije ni moguće.

SUDSKA NADLEŽNOST U PREDMETIMA SA INOSTRANIM ELEMENTOM (SUKOB JURISDIKCIJA)

U postupcima pred sudovima koji se odnose na lični status, porodične, nasljedne, imovinske i obligacione odnose često se pojavljuje inostrani element. S obzirom na specifičnu situaciju u kojoj se Bosna i Hercegovina našla nakon završetka rata, inostrani element u ovim sporovima skoro da je postao pravilo. Nadležnost pravosudnih organa da rješavaju građanske sporove sa inostranim elementom predstavlja međunarodnu sudsku nadležnost. U ovim sporovima neophodno je prethodno utvrditi da li su domaći pravosudni organi uopšte nadležni za rješavanje predmetnog spora. U slučaju da nisu nadležni sud će rješenjem odbaciti tužbu i u tom slučaju tužiocu jedino preostaje da tužbu podnese nadležnom sudu strane države. Ukoliko sud raspolaže podacima koji strani sud je nadležan za rješavanje predmeta može o tome obavijestiti stranku, mada to nije njegova obaveza.

Pravna pravila kojima je uređena nadležnost sudova u Bosni i Hercegovini u sporovima sa inostranim elementom su sadržana u Zakonu o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, Zakonima o parničnom postupku i nekim posebnim zakonima kao i u jednom broju međunarodnih ugovora kojima je uređena međunarodna pravna pomoć. No, i pored velikog broja pravnih izvora, kojima je uređena ova oblast postoji mogućnost da nadležnost suda u nekim situacijama nije određena, odnosno da postoji pravna praznina. Teorija i sudska praksa je jedinstvena da se u tom slučaju mogu primijeniti odredbe Zakona o parničnom postupku koje se odnose na mjesnu nadležnost. Sud na primjenu pravila koja se odnose na nadležnost u sporovima sa inostranim elementom pazi po službenoj dužnosti mada ovaj prigovor može istaći i tuženi. Za nadležnost suda iz Bosne i Hercegovine relevantno je da li inostrani element postoji u momentu pokretanja parnice.

Da bi postojala nadležnost domaćeg suda potrebna je odgovarajuća veza sporne stvari sa domaćom državom, odnosno njenim pravnim poretkom. Od karaktera ove veze zavisi da li će nadležnost biti isključiva ili konkurentna. U obligacionim odnosima u pravilu postoji mogućnost da se ugovorom za slučaj spora odredi nadležnost. Treba istaći da je međunarodna saradnja u ovoj oblasti neophodan uslov za rješavanje predmetnog spora, jer je u postupku pred sudom u pravilu neophodna i pravna pomoć u užem smislu kao što je npr. dostava pismena, izvođenje dokaza i sl.

Isključiva nadležnost suda u Bosni i Hercegovini

Prema Zakonu o rješavanju sukoba zakona isključiva nadležnost suda u Bosni i Hercegovini postoji:

- u sporovima povodom stvarnih prava na nekretninama koje se nalaze u B i H;
- kod nasljeđivanja nekretnina u B i H;
- u bračnim sporovima u slučaju da je tuženi bračni drug državljanin B i H i da ima prebivalište u B i H;

-
- u sporovima za utvrđivanje ili osporavanje očinstva ili materinstva ako je tuženo dijete državljanin B i H i sa prebivalištem u B i H;
 - u sporovima koji se odnose na čuvanje, podizanje i vaspitanje djece pod roditeljskim staranjem uz uslov da su i tuženi i dijete državljani B i H i da imaju prebivalište u B i H;
 - u postupku zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja državljana B i H sa prebivalištem u B i H;
 - u stvarima starateljstva državljana B i H bez obzira gdje im je prebivalište;
 - za davanje dozvole za stupanje u brak ako je podnosilac zahtjeva maloljetnik, državljanin B i H, odnosno ako su oba lica koja žele zaključiti brak državljani B i H i imaju državljanstvo B i H, a brak se zaključuje u inostranstvu.

Zakoni drugih država ovo pitanje uređuju na sličan način tako da u pravilu gdje god postoji isključiva nadležnost suda iz BiH u analognim situacijama postoji isključiva nadležnost suda te države. Ukoliko sud iz Bosne i Hercegovine donese odluku u predmetu u kome postoji isključiva nadležnost suda druge države, nadležni organ te države će odbiti da izvrši priznanje i izvršenje te odluke.

U praksi se susrećemo sa situacijom da sudovi iz Bosne i Hercegovine odlučuju u predmetima koji se odnose na nekretnine, koje se nalaze na teritoriji druge države, s tim da se najčešće radi o raspravljanju zaostavštine. Predmetna rješenja se dostavljaju sudovima drugih država u cilju upisa prava vlasništva u zemljišne knjige. Sudovi drugih država u pravilu odbijaju da izvrše upis jer se radi o isključivoj nadležnosti.

Konkurentska nadležnost

Konkurentska nadležnost postoji u svim sporovima gdje zakonom nije propisana isključiva nadležnost suda u Bosni i Hercegovini. U ovim slučajevima veza između inostranog elementa sa domaćom državom nije tako čvrsta da bi postojala isključiva nadležnost. Kod konkurentske nadležnosti moguće su dvije situacije zavisno od toga da li stranke mogu ili ne mogu svojom voljom da utiču na njenu izmjenu.

Mogućnost stranaka da ugovore nadležnost postoji kod većine ugovornih odnosa sa inostranim elementom. Nadležnost se najčešće ugovara klauzulom koja je sastavni dio ugovora o osnovnom poslu, mada je moguće to učiniti i posebnim ugovorom. Članom 50. Zakona o rješavanju sukoba zakona je predviđeno da se smatra da je tuženi pristao na nadležnost suda u BiH ako je podnio odgovor na tužbu ili prigovor na platni nalog, a nije osporio nadležnost ili se upustio u raspravu o glavnoj stvari. U tom slučaju radi se o prećutnom ugovaranju sudske nadležnosti.

Opšte pravilo je da nadležnost suda u Bosni i Hercegovini postoji ako tuženi ima prebivalište, odnosno sjedište u Bosni i Hercegovini. Ukoliko tuženi nema prebivalište u Bosni i Hercegovini nadležnost suda u Bosni i Hercegovini postoji ukoliko ima boravište u Bosni i Hercegovini. Nadležnost suda u Bosni i Hercegovini može biti uslovljena i propisima druge države. Prema članu 48. Zakona o rješavanju sukoba zakona predviđeno je, da ako u stranoj državi postoji nadležnost stranog suda u sporovima protiv državljana Bosne i Hercegovine po kriterijumima o nadležnosti, kojih nema u odredbama o nadležnosti u Bosni i Hercegovini, ti kriterijumi će biti mjerodavni za postojanje nadležnosti suda u Bosni i Hercegovini u sporovima u kojima je tuženi državljanin te države. Ovo praktično znači da zakon upućuje na primjenu propisa druge države koji se odnose na nadležnost.

Za određene vrste sporova predviđena su posebna pravila koja se odnose na nadležnost. S obzirom da se radi o imperativnim propisima odnosno o ličnim, porodičnim, i nasljednim odnosima, u pravilu je isključena mogućnost da stranke same ugovore nadležnost. Nadležnost se u ovim slučajevima vezuje za državljanstvo jedne ili obje stranke. Na primjer, prema Zakonu o rješavanju sukoba zakona nadležnost suda u Bosni i Hercegovini postoji: u bračnim sporovima i kada tuženi nema prebivalište u Bosni i Hercegovini, u sporovima za razvod braka ako je tužilac državljanin BiH, a pravo države čiji bi sud bio nadležan ne predviđa ustanovu razvoda braka, u sporovima za utvrđivanje i osporavanje očinstva i materinstva nadležnost suda u BiH postoji i kada tuženi nema prebivalište u BiH ako su i tužilac i tuženi državljani BiH, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili ako je tužilac državljanin BiH i ima prebivalište u BiH, u sporovima o čuvanju, podizanju i odgoju djece, koja su pod roditeljskim staranjem, i kada tuženi nema prebivalište u BiH ako su oba roditelja državljani BiH, u sporovima o zakonskom izdržavanju djece postoji i kada tuženi nema prebivalište u BiH ako je tužilac maloljetno dijete i državljanin BiH, za davanje dozvole za stupanje u brak ako je podnosilac zahtjeva državljanin BiH, bez obzira gdje ima prebivalište, sud u BiH je nadležan i za raspravu pokretne zaostavštine državljana BiH.

Kod deliktne odgovornosti kriterijum za određivanje nadležnosti je gdje je šteta počinjena. Prema članu 53. Zakona o rješavanju sukoba zakona u sporovima izvanugovorne odgovornosti za štetu nadležan je sud u BiH ako je šteta nastala na teritoriji BiH.

Napominjemo da su navedeni samo najkarakterističniji primjeri i da je u svakoj konkretnoj situaciji neophodno izvršiti uvid u odredbe Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

U sporovima sa inostranim elementom može doći do situacije da se istovremeno vodi spor pred sudom u dvije države. U toj situaciji domaća država ne može spriječiti paralelno vođenje postupka pred sudom druge države. Prema članu 80. Zakona o rješavanju sukoba zakona sud u BiH će, na zahtjev stranke, prekinuti postupak ako je u toku spor pred stranim sudom u istoj stvari i između istih stranaka, ako je prvo pred stranim sudom pokrenut postupak u vezi sa tim sporom, ako je riječ o sporu za čije suđenje ne postoji isključiva nadležnost suda u BiH i ako postoji uzajamnost. Sud u BiH u situaciji da nisu ispunjeni ovi uslovi nema mehanizme da spriječi paralelno vođenje postupka u drugoj državi. Jedina mogućnost koja preostaje je da se predmetna strana sudska odluka ne prizna, ukoliko za njeno priznanje nisu ispunjeni uslovi predviđeni zakonom i međunarodnim ugovorom.

KOLIZIONE NORME U ODNOSIMA SA INOSTRANIM ELEMENTOM

U statusnim, porodičnim, nasljednim i imovinskim odnosima često se postavlja pitanje koje pravo domaće ili strano primijeniti u konkretnom slučaju. Pravna pravila kojima je određeno mjerodavno pravo u građanskopravnim odnosima sa inostranim elementom su sadržana u Zakonu o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih država u određenim odnosima kao i u jednom broju međunarodnih ugovora, bilateralnih ili multilateralnih. Inostrani element predstavlja pravnu vezu sa stranom državom. U pravnoj teoriji se smatra da ova veza može da postoji u pogledu subjekta, objekta i prava i obaveza. (M. Jezdić). Inostrani element u pogledu subjekta, kada je u pitanju fizičko lice utvrđuje se na osnovu državljanstva, prebivališta ili boravišta a kada je u pitanju pravno lice prema njegovoj državnoj pripadnosti ili prema njegovom sjedištu. Inostrani element u pogledu objekta utvrđuje se prema mjestu gdje se stvar nalazi i u pravilu se primjenjuje u odnosu na nekretnine i

brodove i vazduhoplove, zavisno od registra u koji su upisani. Inostrani element u pogledu prava i obaveza utvrđuje se na osnovu mjesta zaključenja pravnog posla, odnosno mjesta prouzrokovanja štete kao i na bazi nekih drugih činjenica. Jedna od specifičnosti Bosne i Hercegovine je činjenica da je u Bosni i Hercegovini dvojno državljanstvo ustavna kategorija. Ovo ističemo zbog toga što je u odnosima sa inostranim elementom često potrebno kao prethodno pitanje riješiti sukob državljanstava. Bosna i Hercegovina je za sada zaključila ugovore o dvojnog državljanstvu sa tadašnjom SR Jugoslavijom i Kraljevinom Švedskom. U Bosni i Hercegovini sukob nadležnosti je riješen na način koji je uobičajan u komparativnom pravu. U slučaju da fizičko lice ima domaće i strano državljanstvo u Bosni i Hercegovini važi pravilo da domaće državljanstvo isključuje strano državljanstvo. Primjera radi, prema članu 5. Ugovora o dvojnog državljanstvu sa SR Jugoslavijom, dvojni državljanici kada se nalaze u Bosni i Hercegovini smatraju se državljanima Bosne i Hercegovine a kada se nalaze u SR Jugoslaviji (sada Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori) smatraju se jugoslovenskim državljanima (sada državljanima Republike Srbije i Republike Crne Gore). U slučaju da fizičko lice ima dva strana državljanstva u Bosni i Hercegovini prema načelu efektivnosti smatra se da je to lice državljanin države u kojoj ima prebivalište, odnosno države sa kojom je u najbližoj vezi.

Ovom prilikom biće riječi o kolizionim normama u statusnim nasljednim i imovinskim odnosima dok će o kolizionim normama u porodičnim odnosima biti govora u dijelu studije koji se odnosi na pravnu pomoć u porodičnim stvarima.

Prema članu 14. Zakona o rješavanju sukoba zakona za pravnu i poslovnu sposobnost fizičkih lica uključujući i lišenje i ograničenje poslovne sposobnosti mjerodavno je pravo države čiji su oni državljanici. Prema članu 17. istog zakona pripadnost pravnog lica određuje se po pravu države po kojem je osnovano. Ako pravno lice ima stvarno sjedište u drugoj državi, a ne u onoj u kojoj je osnovano i po pravu te države ima njenu pripadnost smatra se pravnim licem te države. Slične odredbe sadržane su i u jednom broju bilateralnih ugovora.

Prema članu 30. Zakona o rješavanju sukoba zakona za nasljeđivanje mjerodavno je pravo države čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti. Slično predviđa i većina bilateralnih ugovora izuzimajući ugovore sa SSSR-om (sada Ruskom Federacijom) i Mongolijom koji u pogledu nepokretne zaostavštine predviđaju primjenu prava zemlje na čijoj teritoriji se nekretnine nalaze.

Zakonom o rješavanju sukoba zakona je predviđeno da je za sposobnost pravljenja testamenta mjerodavno pravo države čiji je državljanin ostavilac u vrijeme pravljenja testamenta. Oblik testamenta je uređen članom 31. Predviđeno je da je testament valjan u pogledu oblika ako je valjan alternativno po jednom od prava i to: po pravu mjesta gdje je testament sastavljen, po pravu države čiji je bio državljanin ostavilac, po pravu države u kojoj je imao prebivalište, po pravu države u kojoj je imao boravište, za nekretnine po pravu države u kojoj se nekretnine nalaze. Slične odredbe sadržane su i u Konvenciji o sukobima zakona u pogledu oblika testamentarnih odredbi od 5. 10. 1961. i Konvenciji o jednoobraznom zakonu o obliku međunarodnog testamenta od 26. 10. 1973. Ove dvije konvencije je ratifikovala bivša SFRJ. Prema Zakonu o rješavanju sukoba zakona testament je valjan i u slučaju da je valjan po pravu Bosne i Hercegovine.

Prema članu 19. za ugovor je mjerodavno pravo što su ga izabrale ugovorne strane ako zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno. Primjera radi za ugovore koji se odnose na nekretnine isključivo je mjerodavno pravo države na čijoj teritoriji se

nalaze nekretnine. Zakon sadrži dispozitivne odredbe koje se primjenjuju u slučaju da ugovorne strane nisu same odredile koje se pravo primjenjuje. Ove odredbe su sadržane i u Zakonu o obligacionim odnosima.

Prema članu 28. Zakona o rješavanju sukoba zakona za izvanugovornu odgovornost za štetu mjerodavno je pravo mjesta gdje je radnja izvršena ili pravo mjesta gdje je posljedica nastupila, zavisno od toga koje od ova dva prava je povoljnije za oštećenog. Kolizi- one norme koje se odnose na naknadu štete sadržane su i u nekim posebnim međunarodnim ugovorima, kao što je npr. Konvencija o zakonu koja se primjenjuje na saobraćajne nezgo- de od 4. 5. 1971. Ova Konvencija predviđa da je za štetu nastalu prilikom saobraćajne nez- gode mjerodavno pravo države na čijoj teritoriji se dogodila saobraćajna nezgoda.

Podsjećamo da je način saznanja stranog prava obrađen u prvom dijelu studije.

STICANJE PRAVA VLASNIŠTVA NA NEKRETNINAMA STRANIH FIZIČKIH I PRAVNIH LICA

Sticanje prava vlasništva na nekretninama u Bosni i Hercegovini je uređeno na enti- tetskom nivou. Zakoni predviđaju da stranci mogu biti nosioci prava vlasništva na zemljištu i zgradi koje su stekli nasljeđivanjem kao i državljani Bosne i Hercegovine, ukoliko međuna- rodnom ugovorom nije drugačije određeno. Bosna i Hercegovina nije zaključila ugovor ni sa jednom državom kojim bi se ograničilo pravo stranaca da stiču nekretnine nasljeđivanjem.

Zakonom o vlasničko-pravnim odnosima Federacije BiH je predviđeno da strano fi- zičko lice, koje je stalno nastanjeno u Federaciji BiH, može biti nosilac prava vlasništva na stanu i stambenoj zgradi kao i na građevinskom zemljištu. Izuzetno strana lica mogu biti ograničena u sticanju ovih prava pod uslovom reciprociteta. U tom slučaju pismenu sagla- snost daje Federalno ministarstvo pravde koje je dužno pribaviti mišljenje Ministarstva inostranih poslova Bosne i Hercegovine. Federalni zakon takođe predviđa da strano fizičko ili pravno lice koje obavlja djelatnost u Federaciji može biti nosilac prava vlasništva na po- slovnim zgradama, poslovnim prostorijama, stanovima i stambenim zgradama te na građev- inskom zemljištu, na kome su navedeni objekti izgrađeni ili će biti izgrađeni. U Republi- ci Srpskoj se još uvijek primjenjuje Zakon o osnovnim svojinsko -pravnim odnosima biv- še SFRJ i prema kome stranac uopšte ne može steći nekretnine.

Kod utvrđivanja reciprociteta neophodno je utvrditi da li je propisima te države uop- šte dozvoljeno strancima da stiču nekretnine i da li dotična država faktički dozvoljava državljanima Bosne i Hercegovine da stiču nekretnine na njenoj teritoriji. Smatramo da je zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini, posebno u Republici Srpskoj, dosta restriktivno po ovom pitanju kada se ima u vidu da većina evropskih država daje nacionalni tretman stran- cima u vezi sticanja prava vlasništva na nekretninama.

Prema podacima koje smo dobili od Ministarstva inostranih poslova Bosne i Herce- govine nacionalni tretman strancima daju: Velika Britanija, Francuska, Italija, Norveška, Grčka, Šri Lanka, Srbija i Crna Gora. U ovim državama državljani Bosne i Hercegovine mogu sticati nekretnine pod istim uslovima kao i njihovi državljani. Neke od ovih država kao npr. Francuska i Velika Britanija ne traže ni postojanje reciprociteta.

Slobodan režim sticanja, uz ograničenja koja se odnose na određena područja na ko- jima se nekretnine nalaze, predviđen je u Španiji, osim u zonama od posebnog interesa za državu, u zonama od interesa za odbranu i u pograničnim zonama, Turskoj, osim u blizini vojnih objekata i objekata posebne namjene i to unutar udaljenosti od 3 do 5 km od tih

objekata, a ako je površina zemljišta veća od 30 hektara potrebna je saglasnost i vlade Republike Turske, Tunisu, osim poljoprivrednog zemljišta koje ne mogu sticati stranci, Estoniji uz ograničenje u smislu površine zemljišta koje se odnosi na fizička lica i to do 10 hektara površine zemljišta i Švedskoj uz ograničenje koje se odnosi na neke oblike imovine.

Sistem odobrenja je u primjeni u Sudanu (neophodna je saglasnost Saveznog Vijeća ministara), u Mađarskoj uz uslov da se ne radi o poljoprivrednom zemljištu i uz odobrenje gradske uprave ili uprave regiona u zavisnosti od lokacije na kojoj se zemljište nalazi.

U Republici Hrvatskoj strana fizička i pravna lica mogu sticati pravo vlasništva pod uslovom reciprociteta, ako saglasnost za to da ministar inostranih poslova po pribavljenom mišljenju Ministra pravosuđa Republike Hrvatske, na Islandu nekretnine mogu sticati državljani država članica Evropske unije, odnosno zemalja članica EFTA ili EEA (Bosna i Hercegovina nije članica ni jedne od ovih organizacija), državljani drugih država mogu sticati nekretnine ako imaju stalnu ekonomsku vezu sa Islandom, u Sloveniji stranci mogu sticati nekretnine pod uslovima utvrđenim zakonom ili međunarodnim ugovorom (do sada je ratifikovan Sporazum samo sa Evropskom unijom i to uz uslov reciprociteta.)

U Indiji stranci ne mogu sticati nekretnine bez specijalne saglasnosti Reserve bank of Indija (u praksi se ova saglasnost rijetko izdaje), u Omanu nekretnine mogu sticati strane diplomatske misije, a od stranih državljana državljani drugih zemalja Zaliva, u Indoneziji pravo vlasništva mogu sticati samo strana pravna lica i to uz uslov da su registrovana u Indoneziji. Interesantan je podatak da pravo vlasništva koje posjeduju državljani Indonezije nije stalnog karaktera i da se periodično produžava.

U Ujedinjenim Arapskim Emiratima strani državljani koji rade u toj zemlji i to samo u dva emirata mogu sticati pravo vlasništva na stanovima i na kućama, ali ne i na zemljištu.

Državljanima Bosne i Hercegovine ne mogu sticati nekretnine u Iranu, Libiji (strani državljani uopšte) Kuvajtu kao i u Bahreinu.

Poseban režim sticanja prava vlasništva stranih fizičkih i pravnih lica predviđen je Zakonom o politici direktnih stranih ulaganja (Službeni glasnik B i H 17/98) i entiteskim zakonima o stranim ulaganjima. Strani ulagač u smislu tog zakona je fizičko lice, koje nema stalni boravak u Bosni i Hercegovini, i nema svoje glavno poslovanje u Bosni i Hercegovini ili pravno lice koje je formirano u skladu sa stranim zakonom koje ima svoju registrovanu kancelariju, centralnu upravu ili glavno mjesto poslovanja u stranoj zemlji. Strani ulagači svoja pojedinačna ulaganja registruju kod Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa i kod nadležnog registracionog suda (Osnovni sudovi u Republici Srpskoj i Općinski sudovi u Federaciji BiH). O registrovanim stranim ulaganjima izdaje se odgovarajuća potvrda. Prema članu 12. ovog zakona registrovani strani ulagači imaju ista vlasnička prava na nekretninama kao i lica koja imaju državljanstvo Bosne i Hercegovine ili pripadnost Bosni i Hercegovini. Prema tome, za strane ulagače u pogledu sticanja prava vlasništva na nekretninama nije potreban ni uslov reciprociteta. Reciprocitet se traži samo za strane ulagače iz država nasljednica bivše SFRJ.

Ovu odredbu treba tumačiti na način da se ona odnosi na strane ulagače a ne na pravna lica čiji su oni osnivači, u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine, jer se u tom slučaju radi o domaćim pravnim licima.

Okvirnim zakonom o privatizaciji preduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH 12/99.) garantovano je stranim fizičkim i pravnim osobama otkup dionica i imovine uključujući nekretnine u postupku privatizacije preduzeća i banaka. Ovo pravo je garantovano i zakonima o privatizaciji Federacije B i H i Republike Srpske.

PRIZNANJE STRANIH ARBITRAŽNIH ODLUKA

Razvoj i sve veći značaj međunarodne trgovine uslovio je potrebu za uređenjem spoljno trgovinske arbitraže na međunarodnom nivou, uključujući i priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka. U tom cilju zaključen je veliki broj bilateralnih i nekoliko multilateralnih ugovora. Kada su u pitanju multilateralni ugovori najvažnija je Njujorška konvencija o priznanju i izvršenju inostranih arbitražnih odluka od 10.6.1958. godine (Službeni list SFRJ -Međunarodni ugovori 11/1981.) Pored ove konvencije, Bosna i Hercegovina je članica Ženevske konvencije o izvršenju inostranih arbitražnih odluka od 26. novembra 1927. godine i Ženevskog protokola o arbitražnim klauzulama od 24. novembra 1923. godine. Ove dvije konvencije se primjenjuju u odnosu na države koje nisu članice Njujorške konvencije. Bosna i Hercegovina je takođe članica Evropske konvencije o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži od 21. 4. 1961. godine, međutim, ova konvencija sadrži odredbe koje se odnose na samu organizaciju arbitraže, nadležnost, pravo koje se primjenjuje i sadržinu arbitražne odluke. Većina bilateralnih ugovora o pravnoj pomoći i o uzajamnom pravnom saobraćaju i neki ugovori o trgovini i plovidbi sadrži odredbe koje se odnose na priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka. Sa Republikom Austrijom i Republikom Grčkom postoje posebni ugovori kojima je uređena ta oblast. S obzirom da postoji veliki broj međunarodnih ugovora i to bilateralnih i multilateralnih, postavlja se pitanje koji od njih imaju prednost. Članom 7. Njujorške konvencije je predviđeno da ova konvencija ne utiče na važnost multilateralnih i bilateralnih sporazuma, koje su zaključile države ugovornice, izuzev Ženevske konvencije i Ženevskog protokola koje će prestati da proizvode dejstvo između država članica. Prema tome, u slučaju kad Bosna i Hercegovina i neka od država članica Njujorške konvencije imaju zaključen bilateralni ugovor, kojim je uređeno priznanje i izvršenje arbitražnih odluka, on ima prednost u odnosu na odredbe konvencije.

U teoriji arbitraže se definišu kao «ustanove osnovane od privatnih profesionalnih organizacija i lica ili od organizacija polujavnog karaktera u cilju rješavanja onih sporova iz prometa robe i usluga ili spoljnotrgovinskog prometa za koje je ugovorena njihova nadležnost.» (Mihajlo Jezdić)

Prema članu 1. tačka 2. Njujorške konvencije pod arbitražnim odlukama podrazumijevaju se odluke koje donesu arbitri, imenovani za određene slučajeve i odluke koje donesu stalni arbitražni organi kojima su se stranke podvrgle. Pored spoljnotrgovinskih arbitraža pri privrednim komorama kao što je npr. Spoljnotrgovinska arbitraža pri Spoljnotrgovinskoj komori Bosne i Hercegovine postoje i stalne međunarodne arbitraže koje rješavaju privredne sporove između stranaka iz raznih država svijeta, kao što su Međunarodni arbitražni sud Međunarodne trgovinske komore u Parizu, Međunarodni arbitražni sud u Londonu i dr. Prema članu 2. ove konvencije priznaju se samo pismeni ugovori kojima su se stranke obavezale da stave u nadležnost arbitražne sporove koji se odnose na pitanja koja su podobna za rješavanje arbitražnim putem. Pod pisanim sporazumom podrazumijeva se i arbitražna klauzula unijeta u ugovor koji je potpisan od stranaka ili sadržan u razmijenjenim pismima ili telegramima.

Svi navedeni međunarodni ugovori se primjenjuju na arbitražne odluke koje se u zemlji priznanja i izvršenja smatraju za strane arbitražne odluke. Prema Zakonu o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima stranom arbitražnom odlukom smatra se arbitražna odluka koja nije donesena u Bosni i Hercegovini, kao i

arbitražna odluka koja je donesena u Bosni i Hercegovini prilikom čijeg donošenja, je u pogledu postupka primijenjeno pravo strane države.

Uz zahtjev za priznanje i izvršenje strane arbitražne odluke podnosi se original odluke ili njen ovjeren prijepis i original ugovora ili njegov ovjeren prijepis. Ako arbitražna odluka ili arbitražni ugovor nisu sastavljeni na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, potrebno je priložiti i prijevod ovjeren od strane stalnog sudskog tumača.

Prema Njujorškoj konvenciji priznanje i izvršenje strane arbitražne odluke će se odbiti ako se utvrdi:

- 1) da strana arbitražna odluka nije donijeta na osnovu punovažnog arbitražnog ugovora u skladu sa pravom koje su stranke izabrale;
- 2) da stranka nije uredno obaviještena o određivanju arbitra o arbitražnom postupku ili joj iz nekih drugih razloga nije omogućeno da upotrijebi sva sredstva;
- 3) da je arbitražni sud prekoračio granice svojeg ovlaštenja predviđene odredbama ugovorom o arbitraži;
- 4) da ne postoji ugovor o arbitraži ili da obrazovanje arbitražnog suda ili arbitražni postupak nije u skladu sa ugovorom stranaka;
- 5) da strana arbitražna odluka još nije postala konačna i izvršna za stranke ili ako je odluku poništio ili obustavio nadležni organ države u kojoj je donesena ili države na temelju čijeg je prava donesena;
- 6) da prema zakonu te zemlje predmet spora nije podoban za rješavanje putem arbitraže;
- 7) da bi priznanje i izvršenje te odluke bilo protivno javnom poretku te zemlje.

Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima predviđa skoro identične razloge za odbijanje priznanja i izvršenja stranih arbitražnih odluka (član 99.) uz jedan dodatni razlog i to da je izreka arbitražne odluke nerazumljiva ili protivrječna. Ova odredba je u cjelini prenesena u neke bilateralne ugovore kao što je npr. ugovor sa Srbijom i Crnom Gorom. Za priznaje su nadležni okružni sudovi u Republici Srpskoj odnosno kantonalni sudovi u Federaciji B i H, a za izvršenje osnovni odnosno općinski sudovi.

Postupak priznanja stranih sudskih i stranih arbitražnih odluka uređen je na identičan način i to članom 101. Zakona o rješavanju sukoba zakona. Za priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka mjesno je nadležan sud na čijem području treba provesti postupak priznanja i izvršenja. Sud u postupku priznanja ispituje samo da li su ispunjeni uslovi predviđeni međunarodnim ugovorom ili zakonom, a ukoliko smatra potrebnim može zatražiti i dodatna objašnjenja od arbitražnog suda ili od stranaka. Protiv rješenja o priznanju i izvršenju stranke mogu izjaviti žalbu. O žalbi odlučuje neposredno viši sud.

MEĐUNARODNA PRAVNA POMOĆ U PORODIČNIM STVARIMA

Imajući u vidu da se u periodu prije i nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma 1995.godine, uglavnom u državama Zapadne Evrope, SAD, Kanadi i Australiji višestruko uvećao broj osoba porijeklom iz Bosne i Hercegovine, koje su iz različitih razloga otišle iz Bosne i Hercegovine sa namjerom da se privremeno ili trajno nastane u tim državama za-državajući, pri tome, državljanstvo BiH ili odričući ga se, ako je to nalagalo zakonodavstvo države u kojoj su našli novi dom, te imajući u vidu masovno prisustvo državljana stranih

država u BiH, od kojih su najvećim dijelom državljani zapadnoevropskih država i SAD-a, raspoređenih u okviru stranih vojnih i policijskih snaga, kao i osoblja različitih međunarodnih organizacija i institucija u BiH, doveo je do masovnog povećanja potrebe za pružanje različitih vrsta međunarodne pravne pomoći uopće, pa samim tim i u porodičnim stvarima.

U takvim okolnostima za regulisanje odnosa s međunarodnim elementom posebnu važnost, od sticanja nezavisnosti Bosne i Hercegovine 1992. godine pa sve do sada, ima Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima donesen je od strane Skupštine bivše SFRJ kao savezni zakon bivše SFRJ („Službeni list SFRJ“ br. 43/82 i 72/82). Stupio je na snagu 1. januara 1983. godine.

Kao propis Republike Bosne i Hercegovine („Službeni list RBiH“ br. 2/92 i 13/94), pomenuti zakon primjenjuje se od sticanja nezavisnosti Republike Bosne i Hercegovine 1992. godine, pošto je preuzet Uredbom sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički propisi. Navedena Uredba sa zakonskom snagom je 1994. godine potvrđena od strane Skupštine Republike Bosne i Hercegovine, te je tako postala zakon Republike Bosne i Hercegovine.

Nakon potpisivanja Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, koje je izvršeno u Parizu 14. decembra 1995. godine, stupio je na snagu sada važeći Ustav Bosne i Hercegovine, pošto je kao Aneks 4. predstavljao sastavni dio Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Na osnovu člana I Ustava Bosne i Hercegovine, Republika Bosna i Hercegovina, čije je zvanično ime od momenta stupanja na snagu tog Ustava Bosna i Hercegovina, nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država sa unutrašnjom strukturom modificiranom pomenutim Ustavom, i sa postojećim međunarodno priznatim granicama.

Tačkom 2. Aneksa II na Ustav Bosne i Hercegovine propisano je:

“Svi zakoni, propisi i sudski poslovnici, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupa na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine.” Upravo na osnovu ove odredbe, Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima ostao je u Bosni i Hercegovini i dalje na snazi kao zakon Bosne i Hercegovine.

Ovaj zakon sadrži pravila o određivanju mjerodavnog prava za statusne, porodične i imovinske, odnosno druge materijalnopravne odnose s međunarodnim elementom.

Ovaj zakon sadrži i pravila o nadležnosti sudova i drugih organa Bosne i Hercegovine za raspravljavanje statusnih, porodičnih, imovinskih i drugih materijalnopravnih odnosa s međunarodnim elementom. Ovaj Zakon takođe sadrži pravila postupka i pravila za priznanje i izvršenje stranih sudskih i arbitražnih odluka.

Ako u ovom zakonu nema odredbe o pravu mjerodavnom za neki statusni, porodični, imovinski i drugi materijalnopravni odnos s međunarodnim elementom shodno se primjenjuju odredbe i načela ovog zakona, načela pravnog poretka Bosne i Hercegovine i načela međunarodnog privatnog prava.

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na statusne, porodične, imovinske i druge materijalnopravne odnose s međunarodnim elementom ako su regulisani drugim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom.

Prema ovom zakonu ne primjenjuje se pravo strane države ako bi njegovo dejstvo bilo suprotno Ustavom Bosne i Hercegovine utvrđenim osnovama društvenog uređenja.

Prema ovom zakonu takođe se ne primjenjuje pravo strane države koje bi bilo mjerodavno po odredbama ovog ili drugog zakona Bosne i Hercegovine, ako bi njegovo primjenjivanje imalo za cilj izbacivanje primjenjivanja prava Bosne i Hercegovine.

Ako bi po odredbama ovog zakona trebalo primijeniti pravo strane države, uzimaju se u obzir njegova pravila o određivanju mjerodavnog prava.

Ako pravila strane države o određivanju mjerodavnog prava uzvraćaju na pravo Bosne i Hercegovine, primijeniće se pravo Bosne i Hercegovine, ne uzimajući u obzir pravila o određivanju mjerodavnog prava.

Ako ovim ili drugim zakonom Bosne i Hercegovine nije drukčije određeno, smatra se da su pravni posao i pravna radnja u pogledu oblika punovažni ako su punovažni bilo po pravu mjesta gdje je pravni posao zaključen, odnosno pravna radnja preduzeta bilo po pravu koje je mjerodavno za sadržinu pravnog posla, odnosno pravne radnje.

Za zastarjelost je mjerodavno pravo koje je mjerodavno za sadržinu pravnog posla, odnosno pravne radnje.

Pravo strane države primjenjuje se prema svom smislu i pojmovima koje sadrži.

Ako je mjerodavno pravo države čiji pravni poredak nije jedinstven, a pravila ovog zakona ne upućuju na određeno pravno područje u toj državi, mjerodavno pravo određuje se po pravilima tog pravnog poretka.

Ako se mjerodavno pravo države čiji pravni poredak nije jedinstven ne može utvrditi na naprijed pomenuti način, mjerodavno je pravo područja u toj državi sa kojim postoji najbliža veza.

Ako osoba koja je državljanin Bosne i Hercegovine ima i državljanstvo neke druge države, za primjenjivanje ovog Zakona smatra se da ima samo državljanstvo Bosne i Hercegovine.

Ako osoba koja nije državljanin Bosne i Hercegovine ima dva ili više stranih državljanstava, za primjenjivanje ovog Zakona smatra se da ima državljanstvo one države čiji je državljanin i u kojoj ima prebivalište.

Ako osoba koja nije državljanin Bosne i Hercegovine ima dva ili više stranih državljanstava i ako nema prebivalište ni u jednoj od država čiji je državljanin, za primjenjivanje ovog Zakona smatra se da ima državljanstvo one države čiji je državljanin i s kojim je u najbližoj vezi.

Ako osoba nema državljanstvo ili se njegovo državljanstvo ne može utvrditi, mjerodavno pravo određuje se prema njegovom prebivalištu.

Ako osoba nema državljanstvo ili se njegovo državljanstvo ne može utvrditi i ako ta osoba nema prebivalište ili se ono ne može utvrditi, mjerodavno pravo određuje se prema njegovom boravištu.

Ako se ni boravište naprijed navedene osobe ne može utvrditi, mjerodavno je pravo Bosne i Hercegovine.

Sud ili drugi nadležni organ će po službenoj dužnosti utvrditi sadržinu stranog mjerodavnog prava.

Sud ili drugi nadležni organ može zatražiti obavještenje o stranom pravu od državnog organa uprave nadležnog za poslove pravosuđa. Stranke u postupku mogu podnijeti i javnu ispravu o sadržini stranog prava.

Treba napomenuti da je državni organ uprave Bosne i Hercegovine, nadležan za poslove pravosuđa, bio različit u zavisnosti od vremenskog perioda od sticanja nezavisnosti Bosne i Hercegovine aprila 1992. godine pa do sada. U periodu od aprila 1992. godine pa

do maja 1996. godine državni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa bilo je Ministarstvo pravde Republike Bosne i Hercegovine. Od maja 1996. godine pa do juna 1998. godine državni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa bilo je Ministarstvo pravde i opće uprave Bosne i Hercegovine. Od juna 1998. godine pa do marta 2003. godine državni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa bilo je Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine. Od marta 2003. godine državni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa je Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine.

Prema članu 458. stav 1. Zakona o parničnom postupku, koji je za područje Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05 i 19/06) stupio na snagu 5. novembra 2003. godine, a koji je do sada već pretrpio određene izmjene, do donošenja posebnog zakona sudovi će u parničnom postupku primjenjivati odredbe članova 46. do 68. i članova 79. do 101. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

Identičnu odredbu sadrži i član 458. stav 1. Zakona o parničnom postupku, koji je za područje Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ br. 58/03, 85/03 i 74/05) stupio na snagu 1. augusta 2003. godine, koji je takođe do sada već pretrpio određene izmjene.

Navedenu odredbu sadrži i član 413. stav 1. Zakona o parničnom postupku, koji je za područje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“ br. 5/00, 1/01, 6/02, 11/05 i 20/06) stupio na snagu 8. novembra 2000. godine i koji se primjenjuje od 1. aprila 2001. godine, a koji je takođe do sada već pretrpio određene izmjene.

Prema članu 14. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, za pravnu i poslovnu sposobnost fizičke osobe mjerodavno je pravo države čiji je on državljanin.

Fizička osoba koja bi prema pravu države čiji je ona državljanin bila poslovno nesposobna, poslovno je sposobna ako ima poslovnu sposobnost po pravu mjesta gdje je nastala obaveza. Ove odredbe ne primjenjuju se na porodične i nasljedne odnose.

Za lišenje ili ograničenje poslovne sposobnosti fizičke osobe mjerodavno je pravo države čiji je on državljanin.

Prema članu 15. navedenog zakona, za stavljanje pod starateljstvo i prestanak starateljstva, kao i za odnose između staraoca i osobe pod starateljstvom (štićenika), mjerodavno je pravo države čiji je državljanin osoba pod starateljstvom.

Privremene zaštitne mjere prema stranom državljaninu i prema osobi bez državljanstva, koja se nalazi u Bosni i Hercegovini, određuju se po pravu Bosne i Hercegovine i traju dok nadležna država ne donese odluku i ne preduzme potrebne mjere. Ova odredba primjenjuje se i u pogledu zaštite imovine odsutnog stranog državljanina i osobe bez državljanstva koja se nalazi na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Pripadnost pravne osobe određuje se po pravu države po kome je ono osnovano.

Ako pravna osoba ima stvarno sjedište u drugoj državi, a ne u onoj u kojoj je osnovana i po pravu te druge države ima njenu pripadnost, smatraće se pravnom osobom te države (član 17.).

Prema članu 32. navedenog zakona, u pogledu uslova za zaključenje braka mjerodavno je, za svaku osobu, pravo države čiji je ona državljanin u vrijeme stupanja u brak. I kad postoje uslovi za zaključenje braka po pravu države čiji je državljanin osoba koja želi da zaključi brak pred nadležnim organima Bosne i Hercegovine, neće se dozvoliti zaključenje braka ako, u pogledu te osobe, postoje po pravu Bosne i Hercegovine smetnje koje se odnose na postojanje ranijeg braka, srodstvo i nesposobnost za rasuđivanje.

Prema članu 33. navedenog zakona, za formu braka mjerodavno je pravo mjesta u kome se brak zaključuje.

Prema članu 34. navedenog zakona, za nevažnost braka (nepostojanje i ništavost) mjerodavno je bilo koje pravo po kome je brak zaključen u smislu člana 32. pomenutog Zakona.

U dosadašnjoj praktičnoj primjeni pomenutih odredbi (čl. 32-34.) u Bosni i Hercegovini nije bilo nekih većih poteškoća.

Prema članu 35. navedenog zakona, za razvod braka mjerodavno je pravo države čiji su državljani oba bračna druga u vrijeme podnošenja tužbe.

Ako su bračni drugovi državljani različitih država u vrijeme podnošenja tužbe, za razvod braka mjerodavna su kumulativno prava obje države čiji su on državljani.

Ako se brak ne bi mogao razvesti po pravu koje je prethodno navedeno, za razvod braka mjerodavno je pravo Bosne i Hercegovine ako je jedan od bračnih drugova imao u vrijeme podnošenja tužbe prebivalište u Bosni i Hercegovini.

Ako je jedan od bračnih drugova državljanin Bosne i Hercegovine koji nema prebivalište u Bosni i Hercegovini, a brak se ne bi mogao razvesti po pravu koje se primjenjuje ako su bračni drugovi državljani različitih država u vrijeme podnošenja tužbe (kada su za razvod braka mjerodavna kumulativno prava obje države čiji su oni državljani), za razvod braka mjerodavno je pravo Bosne i Hercegovine.

Praktična primjena odredbe člana 35. u Bosni i Hercegovini bila je do sada prilično česta i u najvećem broju slučajeva bez nekih većih poteškoća, mada su zabilježeni i slučajevi koji su bili praćeni značajnim poteškoćama. U pojedinim državama (naročito u SR Njemačkoj) zabilježen je veliki broj sudskih odluka kojim su strani sudovi razveli brakove u kojima je jedan od bračnih drugova bio državljanin BiH. Ukoliko je razvedeni bračni državljanin BiH podnio zahtjev za priznanje ovakve presude u Bosni i Hercegovini, postupak priznanja ovakve presude u Bosni i Hercegovini odvijao se bez poteškoća, pod uslovom da je bio priložen ovjeren prijevod takve odluke, izvršen od strane ovlaštenog sudskog tumača za odnosni strani jezik (na kojem je sačinjena strana sudska odluka o razvodu braka), te da je samo sudska odluka o razvodu bila propisno ovjerena. Sudovi u Bosni i Hercegovini (naprimjer Kantonalni sud u Sarajevu) su do sada priznali veliki broj ovakvih odluka inostranih sudova.

Međutim, bilo je i drugačijih primjera. Kao primjer situacije praćene brojnim problemima može se spomenuti primjer postupka razvoda braka pokrenutog i u SR Njemačkoj i u Bosni i Hercegovini, u kojem su oba bračna druga imala državljanstvo Bosne i Hercegovine, boravište u SR Njemačkoj a posljednje prebivalište u Bosni i Hercegovini.

Po tužbi jednog bračnog druga njemački sud je donio odluku o razvodu braka, navodeći da su u vrijeme podnošenja tužbe oba bračna druga imala boravište u SR Njemačkoj, što je prema njemačkim propisima dovoljno za nadležnost njemačkog suda za donošenje odluke o razvodu braka. Međutim, u toku postupka pred njemačkim sudom drugi bračni drug je pokrenuo postupak za razvod braka pred sudom u Bosni i Hercegovini (na području Federacije BiH). Pozivajući se na isključivu nadležnost domaćeg suda s obzirom da su oba bračna druga imala državljanstvo BiH, bosanskohercegovački sud je donio svoju odluku o razvodu braka između istih bračnih drugova. Tako je nastala paradoksalna situacija da na osnovu postojećeg Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima bosanskohercegovački sud ne može priznati ranije donosenu presudu njemačkog suda o razvodu braka, zbog isključive nadležnosti bosanskohercegovačkog suda u konkretnoj situaciji, dok njemački sud ne želi da prizna kasnije donesenu

presudu bosanskohercegovačkog suda o razvodu braka, pošto se radi o već pravomoćno presuđenom slučaju razvoda braka od strane njemačkog suda.

Pošto su oba bivša bračna druga ubrzo zaključila nove brakove to je samo otvorilo nova sporna pitanja.

Prema članu 36. navedenog zakona, za lične i zakonske imovinske odnose bračnih drugova mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani.

Ako su bračni drugovi državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju prebivalište.

Ako bračni drugovi nemaju ni zajedničko državljanstvo ni prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo države u kojoj su imali posljednje zajedničko prebivalište.

Ako se mjerodavno pravo ne može odrediti na naprijed navedeni način, mjerodavno je pravo Bosne i Hercegovine.

Prema članu 37. navedenog zakona, za ugovorne imovinske odnose bračnih drugova mjerodavno je pravo koje je u vrijeme zaključenja ugovora bilo mjerodavno za lične i zakonske imovinske odnose.

Ako naprijed navedeno pravo predviđa da bračni drugovi mogu izabrati pravo koje je mjerodavno za bračno-imovinski ugovor, mjerodavno je pravo koje su oni izabrali.

Prema članu 38. navedenog zakona, ako je brak nevažeći ili je prestao, za lične i zakonske imovinske odnose mjerodavno je pravo određeno u članu 36. istog zakona.

U slučajevima navedenim u članu 36. za ugovorne imovinske odnose bračnih drugova mjerodavno je pravo određeno u članu 37. istog Zakona.

Prema članu 39. navedenog zakona, za imovinske odnose osoba koje žive u vanbračnoj zajednici mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani.

Ako osobe koje žive u vanbračnoj zajednici nemaju isto državljanstvo, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju zajedničko prebivalište.

Za ugovorne imovinske odnose između osoba koje žive u vanbračnoj zajednici, mjerodavno je pravo koje je u vrijeme zaključenja ugovora bilo mjerodavno za njihove imovinske odnose.

Prema članu 40. navedenog zakona, za odnose između roditelja i djece mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani.

Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj svi oni imaju prebivalište.

Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, a nemaju prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo Bosne i Hercegovine ako je dijete ili koji od roditelja državljanin Bosne i Hercegovine.

Za odnose između roditelja i djece koji nisu predviđeni na naprijed navedeni način, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin dijete.

Prema članu 41. navedenog zakona, za priznavanje, utvrđivanje ili osporavanje očinstva odnosno materinstva mjerodavno je pravo države čiji je državljanin u vrijeme rođenja djeteta bila osoba čije se očinstvo odnosno materinstvo priznaje, utvrđuje ili osporava.

Prema članu 42. navedenog zakona, za obavezu izdržavanja između krvnih srodnika, osim roditelja i djece, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin srodnik od kog se zahtijeva izdržavanje.

Prema članu 43. navedenog zakona, za pozakonjenje mjerodavno je pravo države čiji su državljani roditelji, a ako roditelji nisu državljani iste države - pravo države onog roditelja, po kome je pozakonjenje punovažno.

Ako po naprijed navedenom pravu nema uslova za pozakonjenje, a roditelji i dijete imaju prebivalište u Bosni i Hercegovini, mjerodavno je pravo Bosne i Hercegovine.

Za pristanak djeteta, druge osobe ili državnog organa za pozakonjenje, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin dijete.

Prema članu 44. navedenog zakona, za uslove zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja mjerodavno je pravo države čiji su državljani usvojilac i usvojenik.

Ako su usvojilac i usvojenik državljani različitih država, za uslove zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja mjerodavna su kumulativno prava obje države čiji su oni državljani.

Ako bračni drugovi zajednički usvajaju, pored prava države čiji je državljanin usvojenik, mjerodavna su za uslove zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja i prava države čiji su državljani i jedan i drugi bračni drug.

Za oblik usvajanja mjerodavno je pravo mjesta gdje se usvojenje zasniva.

Prema članu 45. navedenog zakona, za dejstvo usvajanja mjerodavno je pravo države čiji su državljani usvojilac i usvojenik u vrijeme zasnivanja usvojenja.

Ako su usvojilac i usvojenik državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju prebivalište.

Ako su usvojilac i usvojenik državljani različitih država, a nemaju prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo Bosne i Hercegovine ako je jedan od njih državljanin Bosne i Hercegovine.

Ako ni usvojilac ni usvojenik nisu državljani Bosne i Hercegovine, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin usvojenik.

Prema članu 4. Haške konvencije o zaštiti djece i saradnji u vezi sa međudržavnim usvojenjem, zaključenoj 29.maja 1993.godine, predviđeno je da do međudržavnog usvojenja može doći samo u slučaju kada nadležni organi države porijekla utvrde, između ostalog, da smještanje djeteta u zemlji porijekla nije moguće, da je međudržavno usvojenje djeteta u njegovom najboljem interesu, te da je pribavljeno odobrenje osoba, institucija i organa čiji je pristanak neophodan za usvojenje.

Iako su u periodu između 1996. i 2002. godine institucije Bosne i Hercegovine vodile aktivnosti u cilju pokretanja postupka da Bosna i Hercegovina pristupi Haškoj konvenciji o zaštiti djece i saradnji u vezi sa međudržavnim usvojenjem, zbog uskraćivanja saglasnosti nadležnih entitetskih organa (Federacije BiH) te aktivnosti nisu dale pozitivan rezultat.

Haška konvencija o zaštiti djece i saradnji u vezi sa međudržavnim usvojenjem zaključena je 29.maja 1993.godine radi stvaranja osnove i osiguranja da se međudržavna usvojenja odvijaju u najboljem interesu, te da se uspostavi sistem saradnje među državama potpisnicama. Bosna i Hercegovina do sada nije ratificirala ovu Konvenciju.

Zanimljivo je pomenuti da su i pored odredbi člana 45. pomenutog Zakona, nadležni organi Republike Italije donijeli određeni broj odluka o usvojenju državljanina BiH, koji su kao maloljetni šticićeni Dječijeg doma "Ljubica Ivezić" (Bjelave) zbog ratnih dejstava iz opkoljenog Sarajeva, izmješteni sredinom 1992. godine iz Sarajeva i Bosne i Hercegovine u Italiju. U istraživanju ovog kompleksnog slučaja, koji je do sada imao veliku medijsku pažnju u Italiji i Bosni i Hercegovini, formiran je poseban Ekspertni tim Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

U skladu sa Zaključkom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, donesenom na 72. sjednici, koja je održana 16.12.2004. godine, gospodin Mirsad Kebo, ministar Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, donio je Odluku broj: 01/50-459/05 od 31.03.2005. godine o formiranju Ekspertnog tima Vijeća ministara Bosne i Hercegovine

sastavljenog od predstavnika Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstva vanjskih poslova BiH i Ministarstva pravde BiH.

Prema navedenoj odluci zadatak Ekspertnog tima bio je da u saradnji sa nadležnim institucijama posjeti bivše štitićenike Dječijeg doma „Ljubica Ivezić“, sada „Bjelave“ Sarajevo, koji su 1992. godine izmješteni u Republiku Italiju, utvrdi sve relevantne činjenice, te pripremi informaciju za Vijeće ministara Bosne i Hercegovine sa prijedlozima za rješavanje predmetnog slučaja.

NADLEŽNOST I POSTUPAK

- Nadležnost suda i drugih organa Bosne i Hercegovine u stvarima s međunarodnim elementom

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji ako tuženi ima prebivalište odnosno sjedište u Bosni i Hercegovini.

Ako tuženi nema prebivalište u Bosni i Hercegovini niti u kojoj drugoj državi, nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji ako tuženi ima boravište u Bosni i Hercegovini.

Ako su parnične stranke državljani Bosne i Hercegovine, nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji i kad tuženi ima boravište u Bosni i Hercegovini.

Ako u parnici ima više tuženih sa svojstvom materijalnih suparničara, nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji i kad jedan od tuženih ima prebivalište odnosno sjedište u Bosni i Hercegovini.

Kad se o pravnom odnosu odlučuje u vanparničnom postupku, nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji ako osoba prema kojoj je podnesen zahtjev ima prebivalište odnosno sjedište u Bosni i Hercegovini, a kad u postupku učestvuje samo jedna osoba - ako ta osoba ima prebivalište odnosno sjedište u Bosni i Hercegovini, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno (član 46.).

Isključiva nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji kad je to Zakonom o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima ili drugim zakonom Bosne i Hercegovine izričito određeno (član 47.).

Ako u stranoj državi postoji nadležnost stranog suda u sporovima protiv državljana Bosne i Hercegovine po kriterijumima o nadležnosti kojih nema u odredbama o nadležnosti suda Bosne i Hercegovine, ti kriterijumi će biti mjerodavni za postojanje nadležnosti suda Bosne i Hercegovine, u sporovima u kojima je tuženi državljanin te strane države (član 48.).

Stranke se mogu sporazumjeti o nadležnosti stranog suda samo ako je bar jedna od njih strani državljanin ili pravna osoba sa sjedištem u inostranstvu, a nije u pitanju spor za koji postoji po odredbama Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima ili drugog zakona Bosne i Hercegovine, isključiva nadležnost suda Bosne i Hercegovine.

Stranke se mogu sporazumjeti o nadležnosti suda Bosne i Hercegovine ako je bar jedna stranka državljanin Bosne i Hercegovine ili pravna osoba sa sjedištem u Bosni i Hercegovini.

Naprijed navedene odredbe ne primjenjuju se kad je u pitanju nadležnost u stvarima iz člana 61. do 70. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima. Ovaj izuzetak se pod određenim uslovima primjenjuje u sporovima radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, poništaja braka ili razvoda braka, u sporovima

za utvrđivanje ili osporavanje očinstva ili materinstva, u sporovima o čuvanju, podizanju i vaspitanju djece koja su pod roditeljskim staranjem, u sporovima o zakonskom izdržavanju djece, prilikom odlučivanja o lišenju i vraćanju roditeljskog prava, produženju roditeljskog prava, stavljanju roditelja u položaj staraoca u pogledu upravljanja dječijom imovinom, oglašavanju djeteta rođenim u braku, kao i prilikom odlučivanja o drugim stvarima koje se odnose na lično stanje i odnose između roditelja i djece, te za davanje dozvole za stupanje u brak (član 49.)

Kad nadležnost suda Bosne i Hercegovine zavisi od pristanka tuženog da sudi sud Bosne i Hercegovine smatra se da je tuženi dao pristanak podnošenjem odgovora na tužbu, odnosno prigovora na platni nalog, a nije osporio nadležnost ili se upustio u raspravljanje (član 50.).

Kad je po odredbama Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima nadležnost suda Bosne i Hercegovine određena pod pretpostavkom da parnična stranka ima državljanstvo Bosne i Hercegovine, ta nadležnost postoji i za osobe bez državljanstva koje imaju prebivalište u Bosni i Hercegovini. Ova odredba se shodno primjenjuje i na nadležnost drugih organa Bosne i Hercegovine (član 51.).

U sporovima protiv državljana Bosne i Hercegovine koji žive u inostranstvu, gdje su ih na službu ili rad uputili državni organ ili druga pravna osoba, nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji ako su oni imali prebivalište u Bosni i Hercegovini (član 52.).

U sporovima o imovinskim odnosima bračnih drugova u pogledu imovine u Bosni i Hercegovini nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji i kad tuženi nema prebivalište u Bosni i Hercegovini, a tužilac u vrijeme podnošenja tužbe ima prebivalište ili boravište u Bosni i Hercegovini.

Ako se pretežni dio imovine nalazi u Bosni i Hercegovini, a drugi dio u inostranstvu, sud Bosne i Hercegovine može odlučivati o imovini koja se nalazi u inostranstvu samo u sporu u kome se odlučuje i o imovini u Bosni i Hercegovini, i to samo ako tuženi pristaje da sudi sud Bosne i Hercegovine (član 59.). Pomenutim odredbama ne dira se u odredbe o isključivoj nadležnosti sudova Bosne i Hercegovine u imovinsko-pravnim sporovima s tim da nadležnost suda Bosne i Hercegovine, u sporovima o imovinskim odnosima bračnih drugova po odredbama Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, postoji bez obzira na to da li brak traje ili je prestao, ili je utvrđeno da brak ne postoji (član 60.).

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji u sporovima radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, poništaja braka ili razvoda braka (bračni sporovi) i kad tuženi nema prebivalište u Bosni i Hercegovini:

- 1) ako su oba bračna druga državljani Bosne i Hercegovine, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili
- 2) ako je tužilac državljanin Bosne i Hercegovine i ima prebivalište u Bosni i Hercegovini, ili
- 3) ako su bračni drugovi imali svoje posljednje prebivalište u Bosni i Hercegovini, a tužilac u vrijeme podnošenja tužbe ima prebivalište ili boravište u Bosni i Hercegovini.

Ako je tuženi bračni drug državljanin Bosne i Hercegovine i ima prebivalište u Bosni i Hercegovini, nadležnost suda Bosne i Hercegovine je isključiva (član 61.).

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine u sporovima radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, poništaja braka ili razvoda braka (bračni sporovi) postoji i kad su

bračni drugovi strani državljani, koji su imali posljednje zajedničko prebivalište u Bosni i Hercegovini ili kad tužilac ima prebivalište u Bosni i Hercegovini, ali samo ako u tim slučajevima tuženi pristaje da sudi sud Bosne i Hercegovine i ako je po propisima države čiji su državljani bračni drugovi dopuštena ta nadležnost (član 62.).

U sporovima za razvod braka nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji i ako je tužilac državljanin Bosne i Hercegovine, a pravo države čiji bi sud bio nadležan ne predviđa ustanovu razvoda braka (član 63.).

U sporovima za utvrđivanje ili osporavanje očinstva ili materinstva nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji i kad tuženi nema prebivalište u Bosni i Hercegovini i to:

- 1) ako su tužilac i tuženi državljani Bosne i Hercegovine, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili
- 2) ako je tužilac državljanin Bosne i Hercegovine i ima prebivalište u Bosni i Hercegovini.

Ako je tužba podnesena protiv djeteta koje je državljanin Bosne i Hercegovine i ima prebivalište odnosno boravište u Bosni i Hercegovini, nadležnost suda Bosne i Hercegovine je isključiva (član 64.).

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine u sporovima iz člana 64. pomenutog Zakona postoji i kad su stranke strani državljani ako tužilac ili jedan od tužilaca ima prebivalište u Bosni i Hercegovini, ali samo ako tuženi pristaje da sudi sud Bosne i Hercegovine i ako je po propisima države čiji je on državljanin dopuštena ta nadležnost (član 65.).

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji u sporovima o čuvanju, podizanju i vaspitanju djece koja su pod roditeljskim staranjem i kad tuženi nema prebivalište u Bosni i Hercegovini, ako su oba roditelja državljani Bosne i Hercegovine.

Ako su tuženi i dijete državljani Bosne i Hercegovine i ako oboje imaju prebivalište u Bosni i Hercegovini, nadležnost suda Bosne i Hercegovine je isključiva.

Ove odredbe, kao i odredbe koje se odnose na član 46. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, shodno se primjenjuju i na određivanje nadležnosti drugih organa Bosne i Hercegovine kad odlučuju o čuvanju, podizanju i vaspitanju djece pod roditeljskim staranjem (član 66.).

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine u sporovima o zakonskom izdržavanju djece postoji i kad tuženi nema prebivalište u Bosni i Hercegovini:

- 1) ako dijete podnosi tužbu i ima prebivalište u Bosni i Hercegovini, ili
- 2) ako su tužilac i tuženi državljani Bosne i Hercegovine, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili
- 3) ako je tužilac maloljetno dijete i državljanin Bosne i Hercegovine.

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine u sporovima o zakonskom izdržavanju koji nisu naprijed navedeni postoji i kad tuženi nema prebivalište u Bosni i Hercegovini, ako je tužilac državljanin Bosne i Hercegovine i ima prebivalište u Bosni i Hercegovini.

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine u sporovima o zakonskom izdržavanju između bračnih drugova i između bivših bračnih drugova postoji i ako su bračni drugovi imali svoje posljednje zajedničko prebivalište u Bosni i Hercegovini, a tužilac u vrijeme suđenja i dalje ima prebivalište u Bosni i Hercegovini (član 67.).

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine u sporovima o zakonskom izdržavanju postoji i ako tuženi ima imovinu u Bosni i Hercegovini iz koje se može naplatiti izdržavanje (član 68.).

Prilikom odlučivanja o lišenju i vraćanju roditeljskog prava, produženju roditeljskog prava, stavljanju roditelja u položaj staraoca u pogledu upravljanja dječijom imovinom, oglašavanju djeteta rođenim u braku, kao i prilikom odlučivanja o drugim stvarima koje se odnose

na lično stanje i odnose između roditelja i djece, nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji i kad ne postoje pretpostavke o nadležnosti suda i drugih organa Bosne i Hercegovine u stvarima s međunarodnim elementom iz člana 46. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima ako su podnosilac zahtjeva i osoba prema kojoj se podnosi zahtjev državljani Bosne i Hercegovine odnosno kad u postupku učestvuje samo jedna osoba ako je ta osoba državljanin Bosne i Hercegovine (član 69.).

Za davanje dozvole za stupanje u brak nadležnost suda Bosne i Hercegovine postoji ako je podnosilac zahtjeva državljanin Bosne i Hercegovine odnosno ako je jedan od podnosilaca zahtjeva državljanin Bosne i Hercegovine, bez obzira na to gdje osobe koje žele da stupe u brak imaju prebivalište.

Nadležnost suda Bosne i Hercegovine je isključiva ako je maloljetnik koji traži dozvolu za stupanje u brak državljanin Bosne i Hercegovine odnosno ako su obje osobe koje žele da stupe u brak državljani Bosne i Hercegovine, a brak se zaključuje u inostranstvu (član 70.).

Organ Bosne i Hercegovine je isključivo nadležan da odlučuje o usvojenju i o prestanku usvojenja osobe koja je državljanin Bosne i Hercegovine i ima prebivalište u Bosni i Hercegovini.

Organ Bosne i Hercegovine nadležan je da odlučuje o usvojenju i o prestanku usvojenja ako je osoba koja usvaja državljanin Bosne i Hercegovine i ima prebivalište u Bosni i Hercegovini.

Kad bračni drugovi zajednički usvajaju, za nadležnost organa Bosne i Hercegovine dovoljno je da je jedan od bračnih drugova državljanin Bosne i Hercegovine i da ima prebivalište u Bosni i Hercegovini (član 74.).

Organ Bosne i Hercegovine isključivo je nadležan u stvarima strateljstva državljana Bosne i Hercegovine, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ako Zakonom o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima nije drukčije određeno (član 75.).

Organ Bosne i Hercegovine neće donijeti odluku i preduzimati mjere u stvarima starateljstva državljanina Bosne i Hercegovine koji ima prebivalište u inostranstvu ako utvrdi da je organ nadležan po pravu strane države donio odluku ili preduzeo mjere kojima je osigurana zaštita ličnosti, prava i interesa državljanina Bosne i Hercegovine (član 76.).

Organ Bosne i Hercegovine preduzeće neophodne privremene mjere radi zaštite ličnosti, prava i interesa stranog državljanina koji se nalazi ili ima imovinu u Bosni i Hercegovini, o čemu će obavijestiti organ države čiji je državljanin ta osoba.

Organ Bosne i Hercegovine donijeće odluku i preduzeće mjere u stvarima starateljstva stranog državljanina koji ima prebivalište u Bosni i Hercegovini ako zaštitu njegove ličnosti, prava i interesa nije osigurao organ države čiji je on državljanin (član 77.).

Ovdje je zanimljivo pomenuti situaciju u kojoj su nadležni organi Republike Hrvatske (Centri za socijalnu skrb), za više osoba koje su istovremeno državljani Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, koji prebivaju ili borave u Hrvatskoj a imaju nepokretnu imovinu u Bosni i Hercegovini, tražili od nadležnih organa u Bosni i Hercegovini da u cilju zaštite imovine tih osoba bez bilo kakvog postupka priznanja prihvate odluke upravnih tijela Republike Hrvatske, iako takva mogućnost trenutno nije predviđena nekim međunarodnim sporazumom koji bi na to obavezivao Bosnu i Hercegovinu.

Za stranačku i parničnu sposobnost fizičke osobe mjerodavno je pravo države čiji je ono državljanin.

Ako strani državljanin nije parnično sposoban po naprijed navedenoj odredbi, a parnično je sposoban po pravu Bosne i Hercegovine, može sam preduzimati radnje u postupku.

Zakonski zastupnik stranog državljanina koji je parnično sposoban po pravu Bosne i Hercegovine može preduzimati radnje u postupku samo dok taj strani državljanin ne izjavi da sam preuzima vođenje parnice.

Za stranačku sposobnost strane pravne osobe mjerodavno je pravo države po kojem je ta pravna osoba osnovana s tim da ako pravna osoba ima stvarno sjedište u drugoj državi, a ne u onoj u kojoj je osnovana i po pravu te druge države ima njenu pripadnost, smatra se pravnom osobom te države, te je u tom slučaju i za njenu stranačku sposobnost mjerodavno pravo te države (član 79.).

Prema članu 80. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima Sud Bosne i Hercegovine prekinuće postupak na zahtjev stranke ako je u toku spor pred stranim sudom u istoj pravnoj stvari i između istih stranaka, i to:

- 1) ako je prvo pred stranim sudom pokrenut postupak po odnosnom sporu;
- 2) ako je u pitanju spor za čije suđenje ne postoji isključiva nadležnost suda Bosne i Hercegovine;
- 3) ako postoji uzajamnost.

Za ocjenu nadležnosti suda Bosne i Hercegovine od značaja su činjenice koje postoje u vrijeme kad parnica počinje da teče (član 81.).

Kad strani državljanin ili osoba bez državljanstva koja nema prebivalište u Bosni i Hercegovini pokreće parnicu pred sudom Bosne i Hercegovine, dužan je da tuženom, na njegov zahtjev, obezbijedi parnične troškove.

Tuženi je dužan da zahtjev za obezbjeđenje parničnih troškova stavi najdocnije na pripremnom ročištu, a ako pripremno ročište nije održano - na prvom ročištu za glavnu raspravu prije nego što se upusti u raspravljanje o glavnoj stvari, odnosno čim je saznao da postoje pretpostavke za traženje obezbjeđenja.

Obezbjeđenje parničnih troškova daje se u novcu, ali sud može odobriti da se obezbjeđenje daje i u drugom pogodnom obliku (član 82.).

Tuženi nema pravo na obezbjeđenje parničnih troškova:

- 1) ako u državi čiji je državljanin tužilac državljanin Bosne i Hercegovine nisu dužni da daju obezbjeđenje;
- 2) ako tužilac uživa u Bosni i Hercegovini pravo azila;
- 3) ako se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje tužioca iz njegovog radnog odnosa u Bosni i Hercegovini;
- 4) ako su u pitanju bračni sporovi ili sporovi o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili materinstva i ako je u pitanju zakonsko izdržavanje;
- 5) ako je u pitanju mjenična ili čekovna tužba, protivtužba ili izdavanje platnog naloga.

U slučaju sumnje da li su državljanin Bosne i Hercegovine u smislu naprijed pomenutih odredbi, dužni da daju obezbjeđenje u državi čiji je državljanin tužilac, objašnjenje daje državni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa (član 83.).

Sud će u rješenju kojim se usvaja zahtjev za obezbjeđenje parničnih troškova odrediti iznos obezbjeđenja i rok u kome se obezbjeđenje mora dati, a upozoriće tužioca na posljedice koje zakon predviđa ako ne bude dokazano da je obezbjeđenje dato u određenom roku.

Ako tužilac u određenom roku ne dokaže da je dao obezbjeđenje za parnične troškove, smatraće se da je tužba povučena, odnosno da je tužilac odustao od pravnog lijeka ako je zahtjev za obezbjeđenje stavljen tek u postupak povodom pravnog lijeka.

Tuženi koji je blagovremeno stavio zahtjev da mu tužilac obezbijedi parnične troškove nije dužan da nastavi postupak u glavnoj stvari sve dok se pravosnažno ne odluči o njegovom zahtjevu, a ako zahtjev bude usvojen - dok tužilac ne položi obezbjeđenje.

Ako sud odbije zahtjev za obezbjeđenje praničnih troškova, može odlučiti da se postupak nastavi i prije nego što rješenje o odbijanju postane pravosnažno (član 84.).

Strani državljani imaju pravo na oslobađanje od plaćanja parničnih troškova pod uslovima uzajamnosti.

U slučaju sumnje u postojanje uzajamnosti, u pogledu oslobađanja od plaćanja parničnih troškova objašnjenje daje državni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa.

Naprijed navedena uzajamnost ne predstavlja uslov za ostvarivanje prava na oslobađanje od plaćanja parničnih troškova ako strani državljani ima prebivalište u Bosni i Hercegovini.

Osoba bez državljanstva ima pravo na oslobađanje od plaćanja parničnih troškova ako ima prebivalište ili boravište u Bosni i Hercegovini (član 85.).

PRIZNANJE I IZVRŠENJE STRANIH ODLUKA

Strana sudska odluka izjednačuje se sa odlukom suda Bosne i Hercegovine i proizvodi pravno dejstvo u Bosni i Hercegovini samo ako je prizna sud Bosne i Hercegovine.

Stranom sudskom odlukom u naprijed navedenom smislu smatra se i poravnanje zaključeno pred sudom (sudsko poravnanje).

Stranom sudskom odlukom smatra se i odluka drugog organa koja je u državi u kojoj je donesena izjednačena sa sudskom odlukom, odnosno sudskim poravnanjem ako se njome reguliraju odnosi predviđeni članom 1. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima (član 86.).

Strana sudska odluka priznaće se ako je podnosilac zahtjeva za priznanje uz tu odluku podnio i potvrdu nadležnog stranog suda, odnosno drugog organa o pravosnažnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena (član 87.).

Sud Bosne i Hercegovine odbiće priznanje strane sudske odluke ako povodom prigovora osobe protiv koje je ta odluka donesena utvrdi da ta osoba nije mogla učestvovati u postupku zbog nepravilnosti u postupku.

Naročito će se smatrati da osoba protiv koje je donesena strana sudska odluka nije mogla učestvovati u postupku zbog toga što mu poziv, tužba ili rješenje kojim je započet postupak nije bio lično dostavljen, odnosno što uopšte nije ni pokušano lično dostavljanje, osim ako se na bilo koji način upustilo u raspravljanje o glavnoj stvari u prvostepenom postupku (član 88.).

Strana sudska odluka neće se priznati ako u odnosnoj stvari postoji isključiva nadležnost suda ili drugog organa Bosne i Hercegovine.

Ako tuženi traži priznanje strane sudske odluke koja je donesena u bračnom sporu ili ako to traži tužilac, a tuženi se ne protivi, isključiva nadležnost suda Bosne i Hercegovine nije smetnja za priznanje te odluke (član 89.).

Strana sudska odluka neće se priznati ako je u istoj stvari sud ili drugi organ Bosne i Hercegovine donio pravosnažnu odluku ili ako je u Bosni i Hercegovini priznata neka druga strana sudska odluka koja je donesena u istoj stvari.

Sud će zastati sa priznavanjem strane sudske odluke ako je pred sudom Bosne i Hercegovine u toku ranije pokrenuta parnica u istoj pravnoj stvari i među istim strankama, i to do pravosnažnog okončanja te parnice (član 90.).

Strana sudska odluka neće se priznati ako je u suprotnosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine utvrđenim osnovama društvenog uređenja (član 91.).

Strana sudska odluka neće se priznati ako ne postoji uzajamnost.

Nepostojanje uzajamnosti nije smetnja za priznavanje strane sudske odluke donesene u bračnom sporu i u sporu radi utvrđivanja i osporavanja očinstva ili materinstva, kao i ako priznanje ili izvršenje strane sudske odluke traži državljanin Bosne i Hercegovine.

Postojanje uzajamnosti u pogledu priznanja strane sudske odluke pretpostavlja se dok se suprotno ne dokaže, a u slučaju sumnje u postojanje te uzajamnosti, objašnjenje daje državni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa (član 92.).

Ako je pri odlučivanju o ličnom stanju (statusu) državljanina Bosne i Hercegovine trebalo po Zakonu o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima primijeniti pravo Bosne i Hercegovine, strana sudska odluka priznaće se i kad je primijenjeno strano pravo ako ta odluka bitno ne odstupa od prava Bosne i Hercegovine koje se primjenjuje na takav odnos (član 93.).

Odluke stranih sudova koje se odnose na lično stanje (status) državljanina države čija je odluka u pitanju priznaju se u Bosni i Hercegovini bez preispitivanja od strane suda po članu 89. i članovima 91. i 92. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

Ako nadležni organ Bosne i Hercegovine smatra da se strana sudska odluka odnosi na lično stanje (status) državljanina Bosne i Hercegovine, takva odluka, da bi bila priznata, podliježe preispitivanju po odredbama čl. 87. do 92. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima (član 94.).

Ako se strana sudska odluka odnosi na lično stanje (status) stranaca koji nisu državljani države koja je donijela tu odluku, odluka će se priznati samo ako ispunjava uslove za priznanje u državi čiji su državljani odnosne osobe (član 95.).

Na izvršenje strane sudske odluke primjenjuju se odredbe čl. 87. do 92. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima.

Podnosilac zahtjeva za izvršenje strane sudske odluke, pored potvrde nadležnog stranog suda, odnosno drugog organa o pravosnažnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena, treba da podnese i potvrdu o izvršnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena (član 96.).

Za priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka i stranih arbitražnih odluka mjesno je nadležan sud na čijem području treba sprovesti postupak priznanja, odnosno izvršenja.

Sud će se ograničiti na to da ispita da li postoje uslovi iz čl. 86. do 100. Zakona o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima, a ako smatra za potrebno, može tražiti objašnjenje kako od suda koji je donio odluku tako i od stranaka.

Protiv rješenja o priznanju, odnosno izvršenju odluke stranke mogu izjaviti žalbu u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.

O žalbi protiv takvog rješenja odlučuje drugostepeni sud.

Ako o priznanju strane odluke nije doneseno posebno rješenje, svaki sud može o priznanju te odluke rješavati u postupku kao o prethodnom pitanju, ali samo sa dejstvom za taj postupak.

Priznanje odluke stranog suda u stvarima koje se odnose na lično stanje (status) ovlašten je da traži svako ko za to ima pravni interes (član 101.).

Državljanin Bosne i Hercegovine mogu u inostranstvu zaključiti brak pred ovlaštenim konzularnim predstavništvom ili diplomatskim predstavništvom Bosne i Hercegovine

koje vrši konzularne poslove ako se tome ne protivi država u kojoj se nalazi predstavništvo Bosne i Hercegovine ili ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom.

Funkcioner (ministar) koji rukovodi državnim organom uprave nadležnim za inostrane poslove (Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine) određuje predstavništva Bosne i Hercegovine pred kojima se mogu u inostranstvu zaključivati brakovi između državljana Bosne i Hercegovine (član 102.).

Poslove starateljstva za državljane Bosne i Hercegovine koji se nalaze u inostranstvu vrši konzularno predstavništvo ili diplomatsko predstavništvo Bosne i Hercegovine koje vrši konzularne poslove ako se tome ne protivi država u kojoj se nalazi predstavništvo Bosne i Hercegovine, ili ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom (član 103.).

Uvjerenje o propisima koji važe ili koji su važili u Bosni i Hercegovini, radi njihove upotrebe pred organima strane države, izdaje državni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa. U takvom uvjerenju navodi se naziv propisa, datum kad je donesen, odnosno kad je prestao da važi i doslovni tekst odgovarajućih odredaba tog propisa (član 106.).

III - PREGLED MEĐUNARODNIH MULTILATERALNIH UGOVORA O PRAVNOJ POMOĆI KOJI OBAVEZUJU BOSNU I HERCEGOVINU

1) KONVENCIJE SAVJETA EVROPE:

- 1.1. Evropska konvencija o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima, Strazbur 20.04.1959. godine (Konvencija je objavljena u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 4/2005);
- 1.2. Evropska konvencija o ekstradiciji, Pariz, 13.12.1957. godine (Konvencija je objavljena u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 4/2005);
- 1.3. Dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji, Strazbur 15.10.1975.godine (Protokol je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 4/2005);
- 1.4. Drugi dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji, Strazbur 17.03.1978.godine (Protokol je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 4/2005);
- 1.5. Evropska konvencija o prenosu postupaka u krivičnim stvarima, Strazbur, 15.03.1972.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 4/2005);
- 1.6. Evropska konvencija o transferu osuđenih lica, Strazbur, 21.03.1983.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 3/2005);
- 1.7. Evropska konvencija o obavještenju o stranom pravu, London, 7.06.1968.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori, broj 7/91);
- 1.8. Evropska konvencija o kibernetičkom kriminalu (Konvencija je objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ - dodatak, Međunarodni ugovori, broj 6/2006);
- 1.9. Dodatni protokol uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu, a u vezi sa kažnjavanjem djela rasističke i esenfobične prirode učinjenih putem kompjuterskih sistema (Protokol je objavljen u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ - dodatak, Međunarodni ugovori, broj 6/2006).

2) KONVENCIJE HAŠKE KONFERENCIJE ZA MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO

- 1.1. Konvencija o građanskom sudskom postupku, Hag 01.03.1953.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 6/62);
- 1.2. Konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima, Hag, 25.10.1980.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori, 4/88);
- 1.3. Konvencija o građanskom sudskom postupku, Hag 17.07.1905.godine (Konvencija je objavljena u «Službenim novinama Kraljevine Jugoslavije», broj 100/1930);

-
- 1.4. Konvencija o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava, Hag 05.10.1961.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu FNRJ», - Dodatak, br. 10/62);
 - 1.5. Konvencija o građansko pravnim aspektima međunarodne otmice djece, Hag 25.10.1980.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori, broj 7/1991).

3) OSTALE MULTILATERALNE KONVENCIJE

- 1.10. Konvencija o izdavanju izvoda iz matičnih knjiga na više jezika, Beč 08.09.1976.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ», - Međunarodni ugovori, broj 8/91);
- 1.11. Konvencija o izdavanju nekih izvoda iz matičnih knjiga namijenjenih inostranstvu, Pariz, 27.09.1956.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ», - Dodatak, broj 9/1967);
- 1.12. Konvencija o ostvarivanju alimentacionih zahtjeva u inostranstvu, Njujork 20.06.1956.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 2/1960);
- 1.13. Bečka konvencija o diplomatskim odnosima, Beč 19.04.1961.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 2/64);
- 1.14. Bečka konvencija o konzularnim odnosima, Beč 24.04.1963.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 5/66);
- 1.15. Konvencija o priznanju i izvršenju inostranih arbitražnih odluka, Njujork, 10.06.1958.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori, broj 11/81);
- 1.16. Konvencija UN protiv korupcije (Konvencija je objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ - dodatak, Međunarodni ugovori, broj 5/2006).

IV- PREGLED MEĐUNARODNIH BILATERALNIH UGOVORA O PRAVNOJ POMOĆI KOJI OBAVEZUJU BOSNU I HERCEGOVINU

1. UGOVORI KOJE JE ZAKLJUČILA BOSNA I HERCEGOVINA:

- 1) Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima (Sporazum je objavljen u «Službenom listu R BiH» - Međunarodni ugovori 1/96);
- 2) Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o međusobnom izvršenju sudskih odluka u kaznenim stvarima (Sporazum je objavljen u «Službenom listu R BiH», - Međunarodni ugovori 1/96);
- 3) Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o međusobnom izvršenju sudskih odluka u krivičnim stvarima (Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH»- dodatak, Međunarodni ugovori 12/2005);
- 4) Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o izručenju (Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 12/2005);
- 5) Ugovor između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima (Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 11/2005);
- 6) Ugovor između Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore o međusobnom izvršenju sudskih odluka u krivičnim stvarima (Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 11/2005);
- 7) Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Turske o pravnoj pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima (Ugovor je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 12/2005);
- 8) Sporazum između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske o izmjeni sporazuma između Vlade Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima (Sporazum je objavljen u «Službenom glasniku BiH» - dodatak, Međunarodni ugovori 11/2005);
- 9) Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima (Ugovor je objavljen u „Službenom glasniku BiH“- dodatak, Međunarodni ugovori 16/2006);
- 10) Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije o međusobnom izvršenju sudskih odluka u krivičnim stvarima (Ugovor je objavljen u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ - dodatak, Međunarodni ugovori 9/2006);
- 11) Ugovor između Bosne i Hercegovine i Republike Makedonije o izručenju (Ugovor je objavljen u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“- dodatak, Međunarodni ugovori 14/2006).

2. UGOVORI KOJE JE NOTIFIKACIJOM O SUKCESIJI PREUZELA BOSNA I HERCEGOVINA:

- 1) Konvencija o izdavanju krivaca između Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i Arbarske Republike (Albanija) od 22.06.1926.godine (Konvencija je objavljena 1929.godine «Službene novine», broj 117/29, a stupila je na snagu 17.05.1929.godine);
- 2) Ugovor o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima između SFRJ i Demokratske Narodne Republike Alžir od 31.marta 1982.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori broj 2/83, a stupio je na snagu 20.12.1984.godine);
- 3) Ugovor između FNRJ i Republike Austrije o uzajamnom pravnom saobraćaju od 16.12.1954.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak broj 8/55, a stupio je na snagu 13.12.1955.godine);
- 4) Sporazum između FNRJ i Republike Austrije o uzajamnom priznavanju i izvršenju odluka izabranih sudova i poravnanja zaključenih pred izabranim sudovima u trgovačkim stvarima od 18.03.1960.godine (Sporazum je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak broj 5/61, a stupio je na snagu 17.05.1960.godine);
- 5) Sporazum između FNRJ i Republike Austrije o uzajamnom priznavanju i izvršavanju odluka o izdržavanju od 10.10.1961.godine (Sporazum je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak broj 2/63, a stupio je na snagu 25.12.1962.godine);
- 6) Ugovor između SFRJ i Republike Austrije o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima od 01.02.1982.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori, broj 2/83, a stupio je na snagu 01.01.1984.godine);
- 7) Ugovor između SFRJ i Republike Austrije o izdavanju od 01.02.1982.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori, broj 2/83, a stupio je na snagu 01.01.1984.godine);
- 8) Ugovor između SFRJ i Republike Austrije o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima od 01.02.1982.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori broj 6/83, a stupio je na snagu 01.01.1984.godine);
- 9) Konvencija o ekstradiciji i pravnoj pomoći u krivičnim stvarima između SFRJ i Kraljevine Belgije od 04.06.1971.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak broj 9/73, a stupila je na snagu 01.11.1972.godine);
- 10) Konvencija između SFRJ i Kraljevine Belgije o izdavanju izvoda iz matičnih knjiga i oslobađanju od legalizacije od 24.09.1971.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ», broj 55/72, a stupila je na snagu 01.12.1972.godine);
- 11) Sporazum između SFRJ i Kraljevine Belgije o pravnoj pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima od 24.09.1971.godine (Sporazum je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak - broj 7/74, a stupio je na snagu 01.06.1972.godine);
- 12) Konvencija između SFRJ i Kraljevine Belgije o priznanju i izvršenju sudskih odluka o izdržavanju od 12.12.1973.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 45/76, a stupila je na snagu 08.03.1976.godine);
- 13) Ugovor između FNRJ i Narodne Republike Bugarske o uzajamnoj pravnoj pomoći od 23.03.1956.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 1/57, a stupio je na snagu 17.01.1957.godine);

-
- 14) Ugovor između SFRJ i Čehoslovačke Socijalističke Republike o regulisanju pravnih odnosa u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima od 20.01.1964.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ», - Dodatak, broj 13/64, a stupio je na snagu 02.08.1964.godine). Napominjemo da su raspadom Čehoslovačke Socijalističke Republike nastale dvije nove države, Republika Češka i Republika Slovačka, te se ovaj Ugovor sada odnosi i na ove dvije države;
 - 15) Ugovor o međusobnoj predaji osuđenih lica radi izdržavanja kazne zatvora između SFRJ i Kraljevine Danske od 28.10.1988.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ - Međunarodni ugovori br. 5/89);
 - 16) Sporazum između SFRJ i Francuske Republike o olakšanju primjene Haške konvencije o građanskom postupku od 01.03.1954.godine, potpisan 29.10.1969.godine (Sporazum je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak broj 21/71, a stupio je na snagu 01.01.1971.godine);
 - 17) Konvencija između SFRJ i Francuske Republike o izdavanju isprava o ličnom stanju i oslobodenju od legalizacije od 29.10.1969.godine - dio koji se odnosi na pravnu pomoć (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak broj 3/71, a stupila je na snagu 01.11.1970.godine);
 - 18) Konvencija između SFRJ i Francuske Republike o uzajamnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima od 29.10.1969.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ - Dodatak, broj 16/71, a stupila je na snagu 01.11.1970.godine);
 - 19) Konvencija o izdavanju između Vlade SFRJ i Vlade Francuske Republike od 23.09.1970.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 43/71, a stupila je na snagu 01.08.1971.godine);
 - 20) Konvencija između Vlade SFRJ i Vlade Republike Francuske o nadležnosti i o zakonu koji se primjenjuje u oblasti ličnog i porodičnog prava od 18.05.1971.godine - dio koji se odnosi na pravnu pomoć (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ», broj 55/72, a stupila je na snagu 01.12.1972.godine);
 - 21) Konvencija između Vlade SFRJ i Vlade Francuske Republike o priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od 18.05.1971.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak broj 7/72, a stupila je na snagu 01.02.1972.godine);
 - 22) Konvencija između FNRJ i Kraljevine Grčke o uzajamnim pravnim odnosima od 18.06.1959.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak broj 7/60, a stupila je na snagu 31.03.1960.godine);
 - 23) Sporazum između FNRJ i Kraljevine Grčke o uzajamnom priznavanju i izvršenju sudskih odluka od 18.06.1959.godine (Sporazum je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 6/60, a stupio je na snagu 31.03.1960.godine);
 - 24) Ugovor o izdavanju krivaca između Srbije i Holandije od 28.02 (11.03) 1896.godine (Ugovor je objavljen 1896.godine, «Srpske novine», broj 275/1896, a stupio je na snagu šest nedjelja po razmjeni ratifikacionih instrumenata što je izvršeno 5/17.12.1896.godine);
 - 25) Sporazum između Jugoslavije i Irana o uzajamnom oslobađanju od davanja «CAUTIO IUDICATUM SOLVI» pred jugoslovenskim i iranskim sudovima od 09. i 14.05.1956.godine - dio koji se odnosi na pravnu pomoć (Sporazum je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak broj 2/57, a stupio je na snagu 14.05.1956.godine);
-

-
- 26) Konvencija između Kraljevine SHS i Italije o izdavanju krivaca od 06.03.1922.godine (Konvencija je objavljena u «Službenim novinama», broj 42/31, a stupila je na snagu 06.02.1931.godine. Zadržana je na snazi i poslije Drugog svjetskog rata na osnovu izjave Jugoslavije u smislu člana 4. Ugovora o miru sa Italijom - (objavljen u «Službenom listu FNRJ», broj 74/49);
 - 27) Konvencija između Kraljevine SHS i Italije o pravnoj i sudskoj zaštiti odnosnih državljana od 06.03.1922.godine - dio koji se odnosi na pravnu pomoć. (Konvencija je objavljena u «Službenim novinama», broj 42/31. Na snazi su ostali samo članovi 13-16 koji su ostali na snazi shodno članu 26. Konvencije između FNRJ i Italije u uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima od 03.12.1960.godine);
 - 28) Konvencija između FNRJ i Italijanske Republike o uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima od 03.12.1960.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak broj 5/63, a stupila je na snagu 20.01.1967.godine);
 - 29) Ugovor između SFRJ i Republike Kipar o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima od 19.09.1984.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori, broj 2/86, a stupio je na snagu 15.02.1980.godine);
 - 30) Ugovor između SFRJ i Narodne Republike Mađarske od 07.03.1968.godine o uzajamnom pravnom saobraćaju (Ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 3/68, a stupio je na snagu 18.01.1969.godine);
 - 31) Ugovor između SFRJ i Mongolske Narodne Republike o pružanju pravne pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima od 08.06.1981.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ», Međunarodni ugovori broj 7/82, a stupio je na snagu 27.03.1983.godine);
 - 32) Sporazum između SFRJ i Savezne Republike Njemačke o izdavanju od 26.11.1970.godine (Sporazum je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 17/76, a stupio je na snagu 14.11.1975.godine);
 - 33) Ugovor između SFRJ i Savezne Republike Njemačke o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima od 01.10.1971.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ», broj 33/72, a stupio je na snagu 08.01.1975.godine);
 - 34) Sporazum između Jugoslavije i Norveške o recipročnom priznavanju diplomatsko-konzularne forme braka postignut razmjenom nota od 10.04. i 31.08.1957.godine - dio koji se odnosi na pravnu pomoć. (Sporazum je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 6/58, a stupio je na snagu 31.08.1957.godine);
 - 35) Ugovor između FNRJ i Narodne Republike Poljske o pravnom saobraćaju u građanskim i krivičnim stvarima od 06.02.1960.godine (Ugovor je objavljen u «Sužbenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 5/63, a stupio je na snagu 05.06.1963.godine);
 - 36) Ugovor između FNRJ i Rumunske Narodne Republike o pravnoj pomoći od 18.10.1960.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 8/61, a stupio je na snagu 01.10.1961.godine). Uz ovaj ugovor zaključen je i dodatni Protokol sastavljen 21.01.1972.godine, a dodatni Protokol je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 4/73.;
 - 37) Ugovor između FNRJ i SSSR-a o pravnoj pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima od 24.02.1962.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu FNRJ» - Dodatak, broj 5/63, a stupio je na snagu 26.05.1963.godine). Ruska Federacija je kao pravni nasljednik SSSR preuzela ovaj Ugovor. Ukrajina i Bjelorusija su
-

izričito potvrdile preuzimanje ovog Ugovora dok su neke druge države koje su nastale na prostoru bivšeg SSSR to učinile prećutno.

- 38) Ugovor između SFRJ i Španije o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima i izdavanjima od 08.07.1980.godine (Ugovor je objavljen u «Službenom listu SFRJ» - Međunarodni ugovori, broj 3/81, a stupio je na snagu 26.05.1982.godine);
- 39) Konvencija o izdavanju krivaca zaključena između Kraljevine Srbije i Ujedinjenih Američkih Država od 12/25.10.1901.godine (Konvencija je objavljena u «Srpskim novinama», broj 33/1902, a stupila na snagu 12.06.1902.godine);
- 40) Konvencija o izdavanju krivaca između Srbije i Švajcarske od 16/28.11.1887.godine (Konvencija je objavljena 1888.godine u «Službenim novinama», broj 83/1888, a stupila je na snagu 05.07.1888.godine);
- 41) Konvencija između Kraljevine Jugoslavije i Republike Turske o uzajamnim odnosima po predmetima sudskim, građanskim i trgovačkim od 03.07.1934.godine (Konvencija je objavljena 1936.godine u «Službenim novinama», broj 263/36, a stupila je na snagu 27.07.1937.godine);
- 42) Konvencija o sudskoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima između SFRJ i Republike Turske od 08.10.1973.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 12/76, a stupila je na snagu 03.05.1975.godine);
- 43) Konvencija o izdavanju između SFRJ i Republike Turske od 17.11.1973.godine (Konvencija je objavljena u «Službenom listu SFRJ» - Dodatak, broj 47/75, a stupila je na snagu 03.05.1975.godine);
- 44) Ugovor o uzajamnom izdavanju krivaca između Srbije i Velike Britanije od 06.12.1900.godine (Ugovor je objavljen u «Srpskim novinama», broj 35/1901, a stupio je na snagu 23.02.1901.godine);
- 45) Konvencija između Kraljevine Jugoslavije i Velike Britanije o uređenju međusobne pomoći u vođenju postupka u građanskim i trgovačkim stvarima koje su u tečaju ili koje mogu biti u tečaju pred odnosnim sudskim vlastima od 27.02.1936.godine (Konvencija je objavljena u «Službenim novinama», broj 116/37, a stupila je na snagu 18.08.1937.godine).

NAPOMENA:

Odredbe koje se odnose na međunarodnu pravnu pomoć sadrže i konzularne konvencije, ugovore o trgovini i plovidbi i neke druge ugovore.

II - DIO

**SPORAZUM
IZMEĐU VLADE BOSNE I HERCEGOVINE,
VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVNOJ
POMOĆI U GRAĐANSKIM I
KRIVIČNIM STVARIMA SA POSEBNIM DODATKOM***

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum između Vlade Republike Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima potpisan 26. februara 1996. godine u Splitu u tri originalna primjerka, kao i Poseban dodatak Sporazuma o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima potpisan 26. februara 1996. godine u Splitu.

Član 2.

Tekst Sporazuma i Posebnog dodatka u originalu glasi:

**SPORAZUM
IZMEĐU
VLADE BOSNE I HERCEGOVINE,
VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA**

Vlada Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Hrvatske, su se u želji, da unaprijede pravne odnose među državama, da unaprijede svoju saradnju na području pravosuđa i da olakšaju međusobni pravni promet sporazumjele, da sklope ovaj sporazum.

**I. POGLAVLJE
OPĆE ODREDBE**

Član 1.

1. Državljeni jedne države ugovornice imaju jednaku garanciju svojih prava u postupcima pred sudovima i sudjeluju u postupcima pred sudovima druge države ugovornice pod jednakim uslovima kao njezini državljani.

2. Državljeni jedne države ugovornice imaju slobodan pristup sudovima i sudjeluju u postupcima pred sudovima druge države ugovornice pod jednakim uslovima kao njezini državljani.

3. Odredbe gornjih stavova odnose se i na pravne osobe.

* Sporazum je objavljen u "Službenom listu RBiH" - Međunarodni ugovori br. 1/96

Obim pravne pomoći

Član 2.

1. Države ugovornice uzajamno pružaju pravnu pomoć u građanskim i krivičnim stvarima, na način i u obimu predviđenom ovim sporazumom.

2. Pojam “građanske stvari” u ovom sporazumu obuhvaća i privredne i porodične stvari.

3. Pojam “krivične stvari” u ovom sporazumu obuhvaća krivična djela, privredne prijestupe i prekršaje.

4. Pravosudni organi država ugovornica, u skladu sa odredbama ovog sporazuma, pružaju pravnu pomoć i drugim organima koji su po zakonodavstvu države ugovornice nadležni za stvari iz prethodnih stavova ovog člana.

Član 3.

Države ugovornice uzajamno će pružiti pravnu pomoć tako, da će dostavljati i uručivati pismena, razmjenjivati obavijesti o pitanjima iz zakonodavstva i krivične evidencije te obavljati pojedine procesne radnje, kao što su: pojedine istražne radnje, dostava materijalnih dokaza, saslušavanje okrivljenih, svjedoka, stranaka, vještaka i drugih osoba, sudski uvidaj, vještačenje i drugo.

Način saobraćanja

Član 4.

1) Nadležni organi država ugovornica saobraćaju, postupajući po ovom sporazumu, sa strane Republike Hrvatske putem Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, sa strane Bosne i Hercegovine putem Ministarstva pravde i opće uprave BiH, a sa strane Federacije Bosne i Hercegovine putem Ministarstva pravde Federacije Bosne i Hercegovine.

2) Odredba prvog stava ovog člana ne isključuje saobraćanje diplomatskim odnosno konzularnim putem.

3) U hitnim slučajevima nadležni organi države ugovornice mogu upućivati molbe i obavijesti predviđene ovim sporazumom nadležnim organima druge države ugovornice putem Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL).

Jezik

Član 5.

1) Molbu za pravnu pomoć (u daljem tekstu: molba) i sva ostala pismena, koja je potrebno priložiti u skladu sa odredbama ovog sporazuma, dostavljaju se na jeziku države, koja moli za pravnu pomoć (u daljem tekstu: država moliteljica). Prijevod na jezik države ugovornice koju se moli za pravnu pomoć (u daljem tekstu: zamoljena država), nije potrebno prilagati.

2) Odgovori na molbe dostavljaju se na jeziku zamoljene države.

Molba za pravnu pomoć

Član 6.

1) Molba za pravnu pomoć mora sadržavati:

1. naziv organa koji moli za pravnu pomoć i organa od kojeg se moli pomoć,

-
2. opis predmeta u kojem se moli za pomoć; u krivičnim stvarima i zakonski opis krivičnog djela,
 3. oznaka podataka koji su važni za provedbu postupka davanja pravne pomoći,
 4. ime i prezime, te podatke o rođenju stranaka u postupku, mjesto njihovog stalnog prebivališta, državljanstvo, a za pravne osobe firma odnosno ime i sjedište,
 5. ime i prezime mogućih pravnih zastupnika u pojedinim predmetima:
- 2) Molba i priložena pismena moraju biti potpisana i imati pečat organa koji moli za pravnu pomoć.

Član 7.

1. Pravna pomoć se pruža u skladu sa zakonodavstvom zamoljene države.
2. Nadležni organ, koji pruža zamoljenu pravnu pomoć može pri tom postupati i na način i u obliku koji želi država moliteljica, ukoliko to nije u suprotnosti s propisima zamoljene države.

Član 8.

Ako zamoljeni organ nije nadležan za udovoljenje molbi, molbu upućuje nadležnom organu u zamoljenoj državi ugovornici i o tome obavještava državu moliteljicu.

Ako molbi nije bilo udovoljeno, potrebno je o tome izvijestiti državu moliteljicu i navesti razloge zašto molbi nije bilo udovoljeno. Ako su zajedno sa molbom za pravnu pomoć poslana i druga pismena i ta se vraćaju.

Član 9.

Zamoljena država može odbiti pravnu pomoć ako bi udovoljenje molbi bilo u suprotnosti s njezinim pravnim poretkom ili bi moglo štetiti njezinoj suverenosti ili sigurnosti.

Uručivanje pismena

Član 10.

Molba za uručenje pismena mora, pored podataka iz odredbe člana 6. ovog sporazuma, sadržavati i adresu osobe kojoj se pismeno uručuje.

Član 11.

1. Nadležni organ izvršava uručenje u skladu sa propisima zamoljene države. Na izričitu molbu može se kod uručenja pismena primijeniti propis države moliteljice, ako to nije u suprotnosti s propisima zamoljene države.

2. Uručenje pismena dokazuje se u skladu sa propisima o uručenju koji važe na teritoriju zamoljene države. Nadležni organ navodi u potvrdi o uručenju vrijeme i mjesto uručenja, te osobu kojoj je pismeno bilo uručeno.

3. Potvrda o uručenju odmah se dostavlja državi moliteljici. Ukoliko uručenje nije moguće, potrebno je državu moliteljicu odmah izvijestiti o razlozima.

Obavijesti o propisima
Član 12.

Države ugovornice će, na molbu, jedna drugu izvijestiti o propisima koji važe ili su važili na njezinom teritoriju, te će, po potrebi, slati i tekstove tih propisa.

Troškovi pružanja pravne pomoći
Član 13.

1. Ako u ovom sporazumu nije drukčije određeno, države ugovornice ne mogu zahtijevati vraćanje troškova koji su nastali radi pružanja pomoći, osim naknade vještaku i naknade troškova vještačenja.

2. Zamoljeni organ može tražiti jamčevinu za troškove iz prvog stava ovog člana.

II. POGLAVLJE
PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA

Oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka

Član 14.

Državljeni jedne države ugovornice su pred sudovima druge države ugovornice oslobođeni plaćanja troškova sudskog postupka pod jednakim uslovima i u jednakom obimu kao i državljani te države.

Član 15.

1) O oslobođenju od plaćanja troškova iz člana 14. ovog sporazuma sud zamoljene države odlučuje na prijedlog stranaka. U skladu sa propisima zamoljene države o oslobođenju od plaćanja troškova sudskog postupka, odlučuje se na osnovu potvrde o imovinskom stanju koju izdaje nadležni organ one države ugovornice na čijem teritoriju stranka ima svoje stalno prebivalište.

2) Ako osoba iz prethodnog stava ima stalno prebivalište na teritoriji treće države, potvrdu može izdati diplomatsko ili konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je državljanin ta osoba.

3) Sud zamoljene države koji odlučuje o molbi za oslobađanje od plaćanja troškova sudskog postupka, može zahtijevati u vezi s tim dodatne obavijesti.

Osiguranje parničnih troškova
Član 16.

1. Od državljana jedne države ugovornice koji sudjeluje u postupku pred sudom druge države ugovornice, kao tužitelj ili umješak, nije dopušteno zahtijevati osiguranje parničnih troškova, samo zato jer je strani državljanin i na teritoriju te države nema stalno prebivalište.

2. Odredba prvog stava ovog člana primjenjuje se i na pravne osobe.

Isprave

Član 17.

1) Isprave koje je izdao ili ovjerio u propisanom obliku sud ili drugi nadležni organ države ugovornice, te su potpisane i na njime je otisnut pečat nadležnog organa, nije potrebno dalje ovjeravati za upotrebu na teritoriju druge države ugovornice.

2) Prvi stav ovog člana odnosi se i na prijepise i fotokopije isprava koje je ovjerio sud ili drugi nadležni organ.

Član 18.

Javne isprave, izdane na teritoriji jedne države ugovornice, imaju na teritoriju druge države ugovornice istu dokaznu snagu kao i javne isprave te države.

Član 19.

1) Države ugovornice dostavljaju jedna drugoj izvode iz državnih matica, te pravomoćne sudske odluke, koje se odnose na lična stanja državljana druge države ugovornice.

2) Isprave i sudske odluke iz prvog stava ovog člana dostavljaju se besplatno svakih šest mjeseci diplomatskim putem.

Priznanje i izvršenje sudskih odluka

Član 20.

Države ugovornice, pod uslovima iz ovog sporazuma na svom teritoriju priznaju i izvršavaju sudske odluke u građanskim stvarima, te sudske nagodbe u takvim predmetima donesene i sklopljene pred sudom druge države ugovornice.

Član 21.

1) Odluke iz člana 20. ovog sporazuma priznaju se i izvrgavaju:

1. ako je odluka pravomoćna i izvršna po zakonu države ugovornice na čijem je teritoriju donesena,
2. ako za stvar u kojoj je odluka donesena nije isključivo nadležan sud države ugovornice na čijem teritoriju se zahtijeva priznanje odnosno izvršenje odluke,
3. ako je u slučaju odluke donesene u odsutnosti, stranka koja se nije pojavila i nije sudjelovala u postupku, a protiv koje je donesena odluka, u skladu sa zakonom države ugovornice na čijem je teritoriju postupak proveden, pravilno i pravovremeno obaviještena o postupku, a u slučaju njene procesne nesposobnosti, ako je bila pravilno zastupana,
4. ako u istoj pravnoj stvari, među istim strankama, nije bila donesena pravomoćna odluka pred sudom države ugovornice na čijem teritoriju se zahtijeva priznanje ili izvršenje odluke,
5. ako pred sudom zamoljene države nije u toku već prije započeta parnica u istoj pravnoj stvari i među istim strankama,

-
6. ako priznanje i izvršenje odluke nije u suprotnosti s Ustavom i pravnim poretkom zamoljene države.
 - 2) Odluku o priznanju i izvršenju odluke države moliteljice donosi nadležni sud zamoljene države.

Član 22.

- 1) Onaj koji moli za priznanje i izvršenje odluke, može molbu za priznanje i izvršenje podnijeti kod suda države ugovornice, koji odlučuje o priznanju i izvršenju ili kod suda države ugovornice koji je odluku donio. Upućivanje molbe sudu koji je nadležan za odlučivanje o priznanju i izvršenju, izvršit će se u skladu sa odredbom člana 4. ovog sporazuma.
- 2) Molbi za priznanje i izvršenje odluke treba priložiti:
 1. pravomoćnu odluku ili njen ovjereni prijepis s potvrdom o pravomoćnosti i izvršnosti,
 2. potvrdu da je stranka koja nije sudjelovala u postupku, a protiv koje je bila donesena odluka, u skladu sa zakonom države koja je odluku donijela, pravilno i pravovremeno pozvana na raspravu, a u slučaju da je stranka procesno nesposobna još i potvrdu da je bila pravilno zastupana.

Član 23.

1. Postupak za priznanje i izvršenje odluke provodi se po propisima države, koja odlučuje o priznanju i izvršenju.
2. Molbu za priznanje i izvršenje može podnijeti svako ko ima pravni interes za takvo priznanje i izvršenje.

III. POGLAVLJE PРАВNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA

Član 24.

Države ugovornice, u skladu s odredbama ovog Sporazuma, jedna drugoj pružaju pravnu pomoć u svim postupcima u vezi sa krivičnim djelima za koja su bili, u trenutku kada je pravna pomoć zamoljena, nadležni pravosudni organi države moliteljice.

Član 25.

Države ugovornice jedna drugoj pružaju pravnu pomoć i u prekršajnim stvarima.

Odbijanje pravne pomoći

Član 26.

Države ugovornice odbit će pravnu pomoć:

- 1) ako djelo koje je navedeno u molbi po pravu zamoljene države nije krivično djelo,
- 2) ako bi udovoljenje molbi bilo u suprotnosti s pravnim poretkom zamoljene države

-
- i moglo bi, po mišljenju zamoljene države, ugroziti njezinu suverenost, sigurnost ili druge bitne interese države,
- 3) ako je molba u vezi s djelom, koje je po mišljenju zamoljene države krivično djelo političke ili vojne prirode.

Pozivi

Član 27.

U pozivu osumnjičeniku, svjedoku ili drugom sudioniku u postupku, koji se poziva iz države ugovornice, ne smije biti zapriječeno poduzimanjem mjera prinude, u slučaju da se pozivu ne odazove. Ako se pozvani ne odazovu pozivu, za to mu ne smije biti izrečena kaznena sankcija.

Član 28.

Svjedoku ili vještaku koji se odazove pozivu suda države moliteljice pripada pravo na naknadu putnih troškova i troškova boravka, u skladu sa propisima države moliteljice.

Privremena predaja lica lišenih slobode

Član 29.

- 1) Ukoliko država ugovornica koja provodi krivični postupak pozove kao svjedoka ili radi suočenja, osobu koja je lišena slobode u drugoj državi ugovornici, ta će se, uz njezinu saglasnost, privremeno predati državi moliteljici.
- 2) Država moliteljica mora privremeno predanu osobu vratiti u roku koji odredi zamoljena država.
- 3) Privremena predaja može se odbiti:
 1. ako se osoba iz prvog stava ovog člana s tim ne slaže,
 2. ako bi uslijed predaje došlo do produženja lišavanja slobode iz prvog stava ovog člana,
 3. ako po mišljenju zamoljene države postoje drugi važni razlozi protiv njene predaje državi moliteljici.
- 4) Privremena predaja se odgađa ako je potrebno da je osoba iz prvog stava ovog člana prisutna u krivičnom postupku koji je u toku na teritoriji zamoljene države.
- 5) Privremeno predana osoba iz prvog stava ovog člana mora biti na teritoriju države moliteljice u pritvoru.

Član 30.

Predaju lica iz prvog stava člana 29. ovog sporazuma obavljaju nadležni organi države ugovornice, koji se dogovaraju o mjestu i vremenu predaje.

Zaštita lične slobode

Član 31.

- 1) Svjedok ili vještak koji se odazove pozivu suda države moliteljice, nezavisno o njegovom državljanstvu, ne može biti u toj državi krivično gonjen ili pritvoren, te mu se

ne može, na bilo koji drugi način, ograničiti sloboda, radi krivičnog djela koje je učinio prije dolaska na teritoriju države moliteljice.

- 2) Osoba koja je pozvana da se pojavi pred sudom države moliteljice, da bi krivično odgovarala za djelo koje joj se stavlja na teret, ne smije, nezavisno o državljanstvu, na njezinoj teritoriji biti gonjena ili pritvorena, niti joj se, na bilo koji drugi način, smije ograničiti sloboda za djela i osude koji nisu navedeni u pozivu, a potiču iz vremena prije njezinog odlaska iz zamoljene države ugovornice.
- 3) Krivično gonjenje, lišavanje slobode ili kakvo drugo ograničenje slobode, dozvoljeni su:
 1. radi krivičnog djela, zbog kojeg je neko pozvan kao okrivljeni,
 2. kada se pozvani, nakon što njegova prisutnost po izjavi suda više nije potrebna, zadrži više od petnaest dana na teritoriju države moliteljice, iako bi je mogao napustiti,
 3. ako se, nakon što je napustio teritoriju države moliteljice, na njezinu teritoriju dobrovoljno vrati.

Prisutnost radnjama pravne pomoći **Član 32.**

1) Na izričitu molbu države moliteljice, zamoljena država obavijestit će je o mjestu i vremenu izvršenja molbe.

2) Sudionici u krivičnom postupku i njihovi pravni zastupnici, te predstavnici organa uključenih u krivični postupak, imaju u zamoljenoj državi pravo prisustvovati radnjama pravne pomoći i postavljati dodatna pitanja putem zamoljenog organa. Na njih se odgovarajuće primjenjuje odredba iz člana 31. ovog Sporazuma.

3) Za prisutnost predstavnika pravosudnih organa države moliteljice, pri pružanju pravne pomoći u zamoljenoj državi potrebna je saglasnost zamoljene države. Saglasnost u Republici Hrvatskoj izdaje Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, u Bosni i Hercegovini Ministarstvo pravde i opće uprave Bosne i Hercegovine, a u Federaciji Bosne i Hercegovine Ministarstvo pravde Federacije Bosne i Hercegovine.

Obavijesti iz krivične evidencije **Član 33.**

1) Države ugovornice obavještavaju jedna drugu o svim osudama državljana druge ugovornice, koje su upisane u njezinu krivičnu evidenciju. Izvode iz krivične evidencije, države ugovornice izmjenjuju svakih šest mjeseci putem ministarstava pravosuđa država ugovornica.

2) Države ugovornice jedna drugu obavještavaju i o drugim podacima upisanim u krivičnoj evidenciji.

Ustupanje krivičnog gonjenja **Član 34.**

1) Ako državljanin države ugovornice počini krivično djelo na teritoriju druge države ugovornice, može država na čijem teritoriju je djelo počinjeno, pod uslovima iz ovog sporazuma, zamoliti drugu državu ugovornicu da preuzme krivično gonjenje.

2) Nadležni organi zamoljene države provode krivični postupak u skladu sa propisima te države.

3) Pravosudni organi države moliteljice poduzet će, u vezi sa molbom za preuzimanje krivičnog gonjenja, sve što je potrebno da bi zamoljenoj državi omogućili obavljanje procesnih radnji koje su u njezinoj krivičnoj sudskoj nadležnosti. Te mjere obuhvaćaju i predaju organima zamoljene države, okrivljenog koji je u pritvoru u državi moliteljici.

Član 35.

- 1) U zamolnici za preuzimanje krivičnog gonjenja mora biti opisano činjenično stanje i moraju biti navedeni što potpuniji podaci o okrivljenom, njegovom državljanstvu i prebivalištu ili boravištu.
- 2) Molbi treba priložiti:
 1. spise u originalu ili ovjerenom prijepisu,
 2. potvrdu ili druge podatke o državljanstvu osobe za koju se moli preuzimanje krivičnog gonjenja,
 3. izvod odredbi iz krivičnog zakona koje su pripremljene u toj krivičnoj stvari,
 4. izjave oštećenih da su saglasni sa ustupanjem krivičnog gonjenja.
- 3) Izjava oštećenog, koja je potrebna za pokretanje krivičnog postupka u državi moliteljici, vrijedi i u zamoljenoj državi.

Član 36.

- 1) Pravosudni organi države moliteljice privremeno će prekinuti mjere u vezi s gonjenjem za djelo navedeno u molbi za preuzimanje krivičnog gonjenja.
- 2) Te će se mjere uvijek obustaviti:
 1. ako je okrivljeni u zamoljenoj državi pravomoćno oslobođen ili je postupak obustavljen zbog pomanjkanja dokaza ili zato jer počinjeno djelo nije kažnjivo djelo,
 2. ako su izrečena kazna ili mjera sigurnosti već izvršeni ili ako izvršenje po zakonu zbog akta pomilovanja nije više moguće.
 3. za onoliko vremena za koliko je izvršenje kazne ili mjere sigurnosti potpuno ili djelomično odgođeno.

Član 37.

Zamoljena država obavijestit će državu moliteljicu da li je zamoljeno krivično gonjenje preuzela. Ako krivično gonjenje nije preuzeto, sva se dokumentacija u vezi s tim predmetom vraća državi moliteljici zajedno s obavijesti zašto molbi nije bilo udovoljeno. Ako je zamoljeno krivično gonjenje preuzeto, po završenom postupku državi moliteljici će biti dostavljena pravomoćna odluka.

IV. POGLAVLJE ZAVRŠNE ODREDBE

Član 38.

1) Ovaj sporazum stupa na snagu trideseti dan od dana zadnje obavijesti diplomatskim putem ugovornih stranaka o ispunjenju uslova, koji su predviđeni nacionalnim zakonodavstvom za stupanje na snagu ovog sporazuma, a privremeno će se primjenjivati od dana njegovog potpisivanja.

2) Ovaj sporazum sklopljen je na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može ga pismeno otkazati diplomatskim putem s otkazanim rokom od šest mjeseci.

3) Sporazum je sastavljen u dva izvorna primjerka, na bosanskom i hrvatskom jeziku, pri čemu su oba primjerka jednako vjerodostojna.

U Splitu, dana 26. februara 1996. godine.

POSEBAN DODATAK SPORAZUMU O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA

Tačka 1.

Stranke ugovornice saglasne su da se ovaj sporazum privremeno odnosi samo na teritoriju Federacije BiH, dok će se posebnim sporazumom urediti pitanje i njegove primjene na srpski entitet u BiH.

U Splitu, 26. februara 1996.

**SPORAZUM
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE HRVATSKE
O IZMJENI SPORAZUMA IZMEĐU
VLADE BOSNE I HERCEGOVINE, VLADE FEDERACIJE BOSNE
I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA***

Član 1.

U Sporazumu između Vlade Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Hrvatske o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, sklopljenom u Splitu, 26. februara/veljače 1996. godine (u daljem tekstu: Sporazum) naziv Sporazum mijenja se i glasi:

**«SPORAZUM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE
I REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVNOJ POMOĆI
U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA»**

Član 2.

Preambula Sporazuma mijenja se i glasi:

«Bosna i Hercegovina i Republika Hrvatska su se u želji;

unaprjeđenja pravnih odnosa među državama,
unaprjeđenja svoje saradnje na području pravosuđa i
olakšanja međusobnog pravnog prometa

sporazumjele sklopiti ovaj sporazum».

Član 3.

U članu 4. Sporazuma stav 1. mijenja se i glasi:

“Način saobraćanja”

Član 4.

1) Nadležni organi država ugovornica saobraćaju, postupajući po ovom Sporazumu, sa strane Bosne i Hercegovine putem Ministarstva civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine, a sa strane Republike Hrvatske putem Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske.»

* Sporazum je objavljen u "Službenom glasniku BiH", Međunarodni ugovori, br. 11/2005

Član 4.

U članu 32. Sporazuma stav 3. mijenja se i glasi:

“Prisutnost radnjama pravne pomoći

Član 32.

3) Za prisutnost predstavnika pravosudnih organa države moliteljice pri pružanju pravne pomoći u zamoljenoj državi, potrebn? je saglasnost zamoljene države. Saglasnost u Bosni i Hercegovini izdaje Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine, a u Republici Hrvatskoj Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske.»

Član 5.

Tekst završne odredbe iz člana 38. stav 2. Sporazuma mijenja se i glasi:

«Sporazum je sastavljen u dva izvornika, svaki na službenim jezicima Bosne i Hercegovine - bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.»

Član 6.

Poseban dodatak Sporazumu o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima stavlja se izvan snage.

Član 7.

Ovaj sporazum privremeno se primjenjuje od dana potpisivanja, a stupa na snagu tri-deseti dan od dana prijema posljednjeg od obavještenja kojim se države ugovornice pismeno, diplomatskim putem, međusobno izvještavaju o ispunjenju uslova predviđenih nacionalnim zakonodavstvom država ugovornica za stupanje ovog sporazuma na snagu.

Sastavljeno u Sarajevu dana, 17.06.2002. godine u dva izvornika, svaki na službenim jezicima Bosne i Hercegovine - bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

**SPORAZUM
IZMEĐU
VLADE BOSNE I HERCEGOVINE,
VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
I
VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM
STVARIMA ***

Vlada Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Hrvatske u želji za unapređenjem i razvijanjem daljnje saradnje u području pravnog prometa, cijeneći načela pravičnosti i socijalne rehabilitacije osuđenih osoba, smatrajući da se ovi ciljevi u najvećoj mjeri mogu postići izvršenjem krivičnih sankcija u domicilnoj državi osuđene osobe, dogovorile su se da sklope ovaj sporazum.

**PRVI DIO
Zajedničke odredbe
Član 1.**

(1) Države ugovornice obavezuju se da će na molbu, u skladu sa uslovima utvrđenim ovim sporazumom međusobno izvršavati sudske odluke u krivičnim stvarima koje je donio sud jedne države ugovornice, protiv državljanina druge države ugovornice ili protiv osobe koja na njezinoj teritoriji ima stalno prebivalište i to:

1. preuzimati nadzor nad osobama prema kojima je pravomoćno izrečena uslovna krivična sankcija za vrijeme provjeravanja.
2. preuzimati izvršenja kazni zatvora i drugih mjera koje predstavljaju lišenje slobode.

(2) Državljaninom države ugovornice smatra se osoba koja prema zakonima te države ima njezino državljanstvo.

Član 2.

(1) Nadzor ili izvršenje prema odredbama ovog sporazuma preuzet će se, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1. ako je osuđena osoba državljanin države izvršenja ili tamo ima stalno prebivalište,
2. ako je sudska odluka pravosnažna,
3. ako se osuđena osoba s tim saglasi,
4. ako je djelo, na kojem se zasniva pravosnažna sudska odluka, krivično djelo prema pravu obje države,
5. ako država presuđenja i država izvršenja pristaje na prijenos izvršenja ili nadzora,
6. ako osuđena osoba u vrijeme podnošenja molbe ima još najmanje izdržati šest mjeseci kazne ili mjere što uključuje i uslovnu sankciju.

* Sporazum je objavljen u "Službenom listu RBiH, - Međunarodni ugovori , br.1/96

(2) U posebnim slučajevima ugovorne strane mogu pristati na prijenos izvršenja i u Sporazum je objavljen u "Službenom listu RBiH, - Međunarodni ugovori , br.1/96oda navedenog u tački 6. stav 1. ovog člana.

(3) Ako osuđena osoba ne može dati pravovaljan pristanak na prijenos izvršenja ili nadzora, pristanak zakonskog zastupnika treba pribaviti prema pravu one države na čijoj teritoriji boravi osuđena osoba.

Član 3.

(1) Izvršenje ili nadzor neće se preuzeti:

1. Sporazum je objavljen u "Službenom listu RBiH, - Međunarodni ugovori , br.1/96ako bi izvršenje ili nadzor bili protivni osnovnim načelima pravnog sistema države zvršenja,
2. ako država izvršenja smatra da je djelo na kojem se temelji pravosnažna sudska odluka političke, vojne ili fiskalne prirode,
3. ako bi izvršenje ili nadzor bili protivni drugim obavezama koje je na međunarodnoj razini prihvatila država izvršenja,
4. ako se u državi izvršenja već vodi kazneni postupak, povodom odnosnog djela ili ga ona namjerava pokrenuti,
5. ako država izvršenja nije u mogućnosti izvršiti sankciju zbog zastare izvršenja,
6. ako se protiv osuđene osobe s obzirom na starost u vrijeme izvršenja djela ne može voditi krivični postupak u državi izvršenja,
7. ako je osuđena osoba u zamoljenoj državi već pravosnažno osuđena za isto djelo ili je oslobođena,
8. ako je sudska odluka donesena u odsutnosti osuđene osobe,
9. ako sudsku odluku nije donio redovni sud,
10. ako osuđena osoba uživa azil u državi izricanja presude.

(2) Zamoljena država treba, bez odgađanja izvijestiti državu moliteljicu o tome što je preuzela povodom molbe.

(3) U slučaju odbijanja molbe za preuzimanje izvršenja ili nadzora, u cjelini ili djelomično, zamoljena država dužna je obrazložiti razlog ili razloge za odbijanje.

Član 4.

(1) Pomilovanje ili amnestiju mogu dati i država presuđenja i država izvršenja.

(2) Ako takve mjere preduzima država presuđenja o tome je dužna bez odgađanja izvijestiti državu izvršenja.

Član 5.

Mjesto, vrijeme i način predaje i preuzimanja osuđene osobe utvrđuje se dogovorom između nadležnih tijela država ugovornica.

Član 6.

Vlastiti državljani ne predaju se u svrhu izvršenja ili nadzora.

DRUGI DIO

Nadzor

Član 7.

(1) Države ugovornice će na molbu, pod uslovima utvrđenim ovim sporazumom međusobno nadzirati osobe kojima je sud u jednoj državi ugovornici pravosnažno izrekao uslovnu krivičnu sankciju za vrijeme provjeravanja.

(2) Nadzor se provodi u onoj državi ugovornici čije je osuđenik državljanin ili u *kojoj* ima stalno prebivalište.

Član 8.

(1) Nadzor se provodi isključivo u skladu s pravom države koja nadzire.

(2) Mjere nadzora izrečene u državi koja nadzire ne smiju ni u kom slučaju biti strože, prema svojoj prirodi ili trajanju, od mjera izrečenih u državi presuđenja.

(3) Pri izricanju mjera potrebnih za nadzor, u državi koja nadzire, treba u što većoj mjeri uvažavati mjere izrečene u državi presuđenja.

Član 9.

Za opoziv uslovne krivične sankcije isključivo je nadležna država presuđenja.

Član 10.

(1) Na osnovu molbe, *kojoj* treba priložiti isprave navedene u članu 23. ovog sporazuma, zamoljena država dužna je bez odgađanja izvijestiti državu moliteljicu, da li će udovoljiti molbi.

(2) Država koja nadzire treba izvijestiti državu presuđenja o uslovima i mjerama nadzora, o svim okolnostima koje bi mogle dovesti do opoziva uslovne krivične sankcije, kao i o proteku vremena nadzora.

Član 11.

(1) Država presuđenja dužna je bez odgađanja izvijestiti državu koja nadzire o pomilovanju, amnestiji ili opozivu uslovne krivične sankcije.

(2) Ako država presuđenja opozove uslovnu krivičnu sankciju ona, putem molbe upućene državi koja je nadzirala, može zatražiti preuzimanje izvršenja kazne.

Član 12.

(1) Ako je nadzor preuzet, daljnje izvršenje u državi presuđenja privremeno se obustavlja.

(2) Pravo države presuđenja na izvršenje konačno prestaje ako u toku preuzetog nadzora nije nastala ni jedna od okolnosti koja prema pravu države presuđenja izaziva opoziv uslovne krivične sankcije.

TREĆI DIO
Izvršenje
Član 13.

(1) Ako je osoba koja je državljanin jedne od država ugovornica ili osoba koja na njezinom teritoriju ima stalno prebivalište, pravosnažno osuđena za krivično djelo u drugoj državi ugovornici na kaznu zatvora ili joj je izrečena sigurnosna mjera, svaka država ugovornica može zahtijevati da se izvršenje kazne zatvora ili sigurnosne mjere provede u onoj državi ugovornici čiji je osuđenik državljanin ili u kojoj ima stalno prebivalište.

(2) Ovaj sporazum ne isključuje pravo osuđene osobe, njezinog zakonskog zastupnika, supružnika, srodnika u pravnoj liniji, brata, sestre na podnošenje molbe za prijenos izvršenja sudu koji je donio odluku, ili nadležnom tijelu kako države izricanja presude tako i države čiji je osuđeni državljanin ili u kojoj ima stalno prebivalište.

(3) Nadležno tijelo države presuđenja poučit će osuđenog, što je moguće prije, o mogućnosti izdržavanja kazne sigurnosne mjere u državi čiji je državljanin ili na čijoj teritoriji ima stalno prebivalište.

Član 14.

(1) Ako se preuzme izvršenje, sudovi države izvršenja uzimajući u obzir kaznu zatvora ili sigurnosnu mjeru izrečenu u državi presuđenja, određuju kaznu zatvora ili sigurnosnu mjeru koju treba izvršiti prema svojem pravu.

(2) Izvršenjem u drugoj državi ugovornici osuđena osoba ne smije ni u kojem slučaju biti dovedena u teži položaj nego što bi ga imala u državi presuđenja.

(3) Vrijeme provedeno u zatvoru u državi presuđenja uračunat će se potpuno u kaznu zatvora ili sigurnosnu mjeru, koju treba izdržati u državi izvršenja.

Član 15.

Izvršenje se provodi isključivo prema pravu države izvršenja.

Član 16.

(1) Država izvršenja vezana je za utvrđene činjenice na kojima se temelji sudska odluka.

(2) Za ukidanje ili izmjenu sudske odluke na *kojoj* se temelji molba za preuzimanje izvršenja isključivo je nadležna država presuđenja o čemu je dužna odmah izvijestiti državu izvršenja.

Član 17.

(1) Ako se presuda temelji na više djela, izvršenje se može zahtijevati samo za dio kazne koji otpada na pojedina od tih djela.

(2) Država presuđenja utvrđuje dio kazne za koji se preuzima izvršenje.

(3) Ako država presuđenja u prikladnom roku ne postupi u skladu sa stavom 2. ovog člana, država izvršenja će odlučiti prema svom pravu i odrediti dio kazne koji treba izvršiti.

Član 18.

(1) Preuzimanjem izvršenja privremeno prestaje daljnje izvršenje u državi presuđenja. Ako se osuđena osoba nalazi u zatvoru u državi presuđenja, zatvor može trajati dok se ona ne preda državi izvršenja.

(2) Pravo države presuđenja na izvršenje konačno prestaje kada je osuđena osoba potpuno izdržala kaznu zatvora ili sigurnosnu mjeru u državi izvršenja ili joj je ona konačno oprostena.

(3) Država presuđenja ponovno stiče pravo na izvršenje ako osuđena osoba izbjegne izvršenje u državi izvršenja. Država izvršenja o postojanju tih okolnosti dužna je izvijestiti državu presuđenja.

Član 19.

(1) Osuđena osoba ne može biti, bez saglasnosti države presuđenja, krivično gonjena, suđena, podvrgnuta nekom drugom ograničavanju slobode ili izručena trećoj državi, zbog nekog drugog krivičnog djela učinjenog prije prijenosa izvršenja, a ne onog zbog kojeg je prijenos izvršenja odobren.

(2) Saglasnost države presuđenja iz stava 1. ovog člana nije potrebna:

1. ako osuđena osoba ne napusti teritorij države izvršenja u roku od 45 dana od dana otpustva sa izdržavanja. U ovaj rok ne uračunava se vrijeme za koje osuđena osoba, nezavisno od svoje volje, nije mogla napustiti teritoriju države izvršenja,
2. ako je osuđena osoba napustila teritoriju države izvršenja, kojoj je u tom cilju predana, pa se ponovno dobrovoljno vratila na njen teritorij.

ČETVRTI DIO Odredbe o postupku Član 20.

(1) Pismena korespondencija prema ovom sporazumu obavljat će se između Ministarstva pravde i opće uprave Bosne i Hercegovine, Ministarstva pravde Federacije Bosne i Hercegovine i Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske. Diplomatski put ovim nije isključen.

(2) U hitnim slučajevima molbe i priopćenja, prema ovom sporazumu mogu se dostavljati preko međunarodne organizacije kaznene policije - INTERPOL- a.

Član 21.

(1) Molbe i potrebne isprave koje se podnose prema odredbama ovog sporazuma sastavljaju se u pismoj formi na jeziku države moliteljice. Prijevodi na jezik zamoljene države ne prilažu se.

(2) Legalizacija isprava iz stava 1. ovog člana nije potrebna.

Član 22.

Prema ovom sporazumu “jezik države moliteljice” podrazumijeva:

1. za teritoriju Bosne i Hercegovine - bosanski, hrvatski i srpski jezik, a za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine - bosanski i hrvatski jezik.
2. za teritoriju Republike Hrvatske - hrvatski jezik.

Član 23.

- (1) Ako država presuđenja podnosi molbu, prema ovom sporazumu, molbi treba priložiti:
 1. primjerak ili ovjereni prijepis sudske odluke s potvrdom pravomoćnosti i prema potrebi o izvršnosti,
 2. prijepis primijenjenih zakonskih odredbi,
 3. podatke o osuđenoj osobi, o njezinom državljanstvu, o njezinom mjestu stalnog prebivališta,
 4. prema potrebi potvrdu o vremenu provedenom na izvršavanju kazne koje treba uračunati,
 5. zapisnik o izjavi osuđene osobe iz koje se vidi njezina saglasnost za prijenos izvršenja ili nadzor,
 6. ostale dokumente koji mogu biti od značaja za ocjenu molbe.

- (2) Ako država izvršenja podnosi molbu, prema ovom sporazumu, molbi treba priložiti:
 1. prijepis zakonskih odredbi koje treba primijeniti,
 2. podatke o osuđenoj osobi, o njezinom državljanstvu, stalnom prebivalištu,
 3. ostale isprave koje mogu biti od značaja za ocjenu molbe,
 4. ako se osuđeni već nalazi u državi izvršenja, treba priložiti i zapisnik iz kojeg se vidi njegova saglasnost za prijenos izvršenja.

(3) U slučaju molbe iz stava 2. ovog člana država presuđenja dostavlja istovremeno sa odobrenjem molbe primjerak ili prijepis sudske odluke na kojoj se nalazi potvrda pravomoćnosti, a po potrebi i izvršnosti, prijepis primijenjenih zakonskih odredbi i po potrebi potvrdu o vremenu provedenom na izdržavanju kazne koje treba uračunati.

Član 24.

(1) Ako zamoljena država smatra da podaci i isprave koji su joj dostavljeni nisu dovoljni, zatražit će dopunu u primjerenom roku, koji se na obrazloženu molbu može produžiti.

(2) U nedostatku dopune o molbi za prijenos izvršenja odlučivat će se na temelju postojećih podataka i dokumentacije.

Član 25.

(1) Troškove nastale u vezi sa predajom osuđene osobe radi izvršenja krivične sankcije, snosi država izvršenja, osim troškova nastalih na teritoriji države presuđenja o čemu će se dogovoriti tijela nadležna za predaju i preuzimanje osuđene osobe.

(2) Država koja moli predaju osuđene osobe vazдушnim putem snosit će troškove koji su nastali tom predajom.

Član 26.

Država izvršenja izvjestit će državu presuđenja o izvršenju krivične sankcije i to:

1. kad se krivična sankcija izvrši,
2. kad osuđena osoba izbjegne izvršenje,
3. kad država presuđenja zatraži poseban izvještaj.

Član 27.

Ovaj sporazum će se primjenjivati i na sudske odluke donesene prije njegovog stupanja na pravnu snagu.

Član 28.

(1) Prema ovom sporazumu pod pojmom mjera koje imaju učinak lišenja slobode podrazumijeva se:

1. za teritoriju Bosne i Hercegovine sigurnosne i vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Republike i Federacije Bosne i Hercegovine.
2. za teritoriju Republike Hrvatske sigurnosne i vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Hrvatske koje predstavljaju lišenje slobode,

(2) Ako je trajanje izvršenja ovih mjera neodređeno, pri ocjeni da li to trajanje iznosi najmanje šest mjeseci (čl.2.st.1) uzet će se kao kriterij, rok u kome se izrečena mjera mora ukinuti prema pravu države presuđenja.

(3) Prema ovom sporazumu pod pojmom uslovna krivična sankcija podrazumijeva se:

1. za teritorij Bosne i Hercegovine uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Republike i Federacije Bosne i Hercegovine.
2. za teritorij Republike Hrvatske uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Hrvatske.

PETI DIO Završne odredbe

Član 29.

(1) Ovaj sporazum stupa na snagu trideseti dan od dana zadnje obavijesti diplomatskim putem ugovornih stranaka o ispunjenju uslova koji su predviđeni nacionalnim zakonodavstvom za stupanje na snagu ovog sporazuma, a privremeno će se primjenjivati od dana potpisivanja.

(2) Ovaj sporazum sklopljen je na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može ga pismeno otkazati diplomatskim putem s otkaznim rokom od šest mjeseci.

(3) Ovaj sporazum će se i nakon otkaza primjenjivati na izvršenje krivičnih sankcija prema osobama koje su predane na temelju odredbi ovog sporazuma.

Sporazum je sastavljen u tri izvorna primjerka, na bosanskom i hrvatskom jeziku, pri čemu su sva tri primjerka jednako vjerodostojna.

U Splitu dana 26. februara 1996. godine.

**POSEBAN DODATAK
SPORAZUMU O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU
SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM STVARIMA**

Tačka 1.

Stranke ugovornice saglasne su da se ovaj sporazum privremeno odnosi samo na teritoriju Federacije BiH, dok će se posebnim sporazumom urediti pitanje i njegove primjene na srpski entitet u BiH.

U Splitu, 26. februara 1996.

**SPORAZUM
IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE
O IZMJENI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE,
VLADE BOSNE I HERCEGOVINE I
VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
O MEĐUSOBNOM IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA U
KRIVIČNIM STVARIMA***

Član 1.

U Sporazumu između Vlade Republike Hrvatske, Vlade Bosne i Hercegovine i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima, zaključenom u Splitu 26.februara 1996.godine (u daljem tekstu: Sporazum) naziv Sporazuma mijenja se i glasi:

**«SPORAZUM
IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE
O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA
U KRIVIČNIM STVARIMA»**

Član 2.

Preambula Sporazuma mijenja se i glasi:

«Republika Hrvatska i Bosna i Hercegovina, u želji unapređenja i razvijanja dalje saradnje u oblasti pravnog saobraćaja, cijeneći načela pravičnosti i socijalne rehabilitacije osuđenih lica, smatrajući da se ovi ciljevi u najvećoj mjeri mogu postići izvršenjem krivičnih sankcija u domicilnoj državi osuđenog lica, dogovorile su se zaključiti ovaj sporazum»

Član 3.

U članu 20. Sporazuma stav 1. mijenja se i glasi:

**«Član 20.
Odredbe o postupku**

Pisana korenspondencija prema ovom sporazumu obavljace se između Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Republike Hrvatske i Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine. Diplomatski put ovim nije isključen».

* Sporazum se nalazi u postupku ratifikacije i u skladu sa članom 8. primjenjuje se na privremenim osnovama od dana potpisivanja.

Član 4.

Član 22. Sporazuma mijenja se i glasi:

«Član 22.

Prema ovom Sporazumu «jezik države moliteljice» podrazumijeva:

1. Za teritoriju Republike Hrvatske - hrvatski jezik».
2. Za teritoriju Bosne i Hercegovine - bosanski jezik, srpski jezik i hrvatski jezik

Član 5.

Član 28. Sporazuma mijenja se i glasi:

Član 28.

Prema ovom Sporazumu pod pojmom mjera koje imaju učinak lišenja slobode podrazumijeva se:

1. za teritoriju Republike Hrvatske bezbjednosne i vaspitne mjere propisane kaznenim zakonodavstvom Republike Hrvatske koje predstavljaju lišenje slobode.
2. za teritoriju Bosne i Hercegovine bezbjednosne i vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine,

Ako je trajanje izvršenja ovih mjera neodređeno, pri ocjeni da li to trajanje iznosi najmanje šest mjeseci (član 2. stav 1. tačka 6.) uzeće se kao kriterij krajnji rok u kome se izrečena mjera mora ukinuti prema pravu države presuđenja.

Prema ovom sporazumu pod pojmom uslovna krivična sankcija podrazumijeva se:

1. na teritoriju Republike Hrvatske uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Hrvatske.»
2. na teritoriju Bosne i Hercegovine uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisana krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine,

Član 6.

Tekst završne odredbe iza člana 29. Sporazuma mijenja se i glasi:

«Sporazum je sastavljen u dva izvornika, svaki na hrvatskom jeziku i službenim jezicima Bosne i Hercegovine - bosanskom jeziku, srpskom jeziku, i hrvatskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.»

Član 7.

Poseban dodatak Sporazumu o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima stavlja se van snage.

Član 8.

Ovaj sporazum privremeno se primjenjuje od dana potpisivanja, a stupa na snagu trideseti dan od dana prijema zadnjeg obavještenja kojim se države ugovornice pisano, diplomatskim putem, međusobno obavještavaju o ispunjenju uslova predviđenih nacionalnim zakonodavstvom za stupanje ovog sporazuma na snagu.

Sastavljeno u Sarajevu, dana 5.12.2003.godine u dva izvornika, svaki na hrvatskom jeziku i službenim jezicima Bosne i Hercegovine - bosanskom jeziku, srpskom jeziku i hrvatskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

U G O V O R
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE SLOVENIJE
O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM
STVARIMA *

Bosna i Hercegovina i Republika Slovenija (u daljem tekstu: "ugovornice"), su se u želji, da unaprijede međusobne pravne odnose da unaprijede saradnju na području pravosuđa i da olakšaju međusobni pravni promet

sporazumjele da zaključe ovaj ugovor kako slijedi:

PRVO POGLAVLJE

Opće odredbe

Član 1.

(1) Ugovornice se obavezuju da će na molbu, u skladu s uslovima utvrđenim ovim ugovorom međusobno izvršavati sudske odluke u krivičnim stvarima koje je donio sud jedne ugovornice (u daljem tekstu: "ugovornica presuđenja") protiv državljana druge ugovornice (u daljem tekstu: "ugovornica izvršenja") ili protiv osobe koja na njezinoj teritoriji ima prebivalište i to:

1. vršenje nadzora nad osobama prema kojima je pravosnažno izrečena uslovna osuda, u roku provjeravanja koji je određen u toj osudi (u daljem tekstu: "zaštitni nadzor");
2. izvršenje kazni zatvora i drugih krivičnih sankcija koje podrazumijevaju lišene slobode (u daljem tekstu: "zatvor").

(2) Državljaninom ugovornice smatra se osoba koja prema zakonodavstvu te ugovornice ima njezino državljanstvo.

Član 2.

(1) Zaštitni nadzor ili zatvor prema odredbama ovog ugovora preuzet će se ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

1. ako je osuđena osoba državljanin ugovornice izvršenja ili u njoj ima prebivalište;
2. ako je sudska odluka pravosnažna;
3. ako se osuđena osoba s tim saglasi;
4. ako je djelo iz pravosnažne sudske odluke, krivično djelo prema pravu obje ugovornice;
5. ako su ugovornice saglasne da se prenese izvršenje;
6. ako osuđena osoba u vrijeme podnošenja molbe ima izdržati još najmanje šest mjeseci od izrečene kazne zatvora ili zaštitnog nadzora.

*Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH" - dodatak, Međunarodni ugovori 12/2005

(2) Ugovornice izuzetno, mogu pristati na prijenos izvršenja i u slučaju kad osuđena osoba ima izdržati manje od šest mjeseci od izrečene kazne zatvora ili zaštitnog nadzora.

(3) Ako osuđena osoba ne može dati pravovaljanu saglasnost na prijenos izvršenja, treba pribaviti pristanak zakonskog zastupnika te osobe prema pravu koje se primjenjuje u ugovornici u kojoj osuđena osoba ima prebivalište.

Član 3.

Izvršenje se neće preuzeti:

1. ako bi izvršenje bilo u suprotnosti sa osnovnim načelima pravnog sistema ugovornice izvršenja;
2. ako ugovornica izvršenja smatra da je djelo iz pravosnažne sudske odluke političke ili vojne prirode;
3. ako bi izvršenje bilo u suprotnosti sa međunarodnim obavezama ugovornice izvršenja;
4. ako je izvršenje kazne zatvora ili zaštitnog nadzora prema pravu jedne od ugovornica zastarjelo;
5. ako se osuđena osoba, s obzirom na dob u vrijeme kada je djelo počinjeno, u ugovornici izvršenja ne bi mogla krivično goniti,
6. ako je osuđena osoba u ugovornici izvršenja već pravosnažno osuđena za isto krivično djelo ili je bila pravosnažno oslobođena optužbe,
7. ako je pravosnažna sudska odluka donesena u odsutnosti osuđene osobe,
8. ako osuđena osoba uživa azil u ugovornici izvršenja.

Član 4.

(1) Ugovornica izvršenja mora bez odgađanja obavijestiti ugovornicu presuđenja da li je i u kojem obimu udovoljila molbi.

(2) Kod potpunog ili djelimičnog odbijanja molbe za preuzimanje izvršenja, moraju se navesti razlozi odbijanja.

Član 5.

(1) Pomilovanje ili amnestiju mogu dati obje ugovornice.

(2) Ako je pomilovanje ili amnestija dato u ugovornici presuđenja, ona će bez odlaganja o tome obavijestiti ugovornicu izvršenja.

Član 6.

Mjesto, vrijeme i način predaje i preuzimanja osuđene osobe utvrđuje se dogovorom između nadležnih organa ugovornica.

DRUGO POGLAVLJE

Zaštitni nadzor

Član 7.

(1) Zaštitni nadzor se isključivo provodi u skladu s pravom koje se primjenjuje u ugovornici izvršenja.

(2) Mjere izvršenja zaštitnog nadzora, izrečene u ugovornici izvršenja po njihovoj vrsti i trajanju ne smiju biti strože od mjera koje bi bile primijenjene u ugovornici presuđenja.

Član 8.

Opoziv uslovne osude isključivo se vrši u ugovornici presuđenja.

Član 9.

(1) Ugovornica izvršenja dužna je što prije obavijestiti ugovornicu presuđenja, da li će udovoljiti njenoj molbi za preuzimanje izvršenja zaštitnog nadzora iz člana 7. ovog ugovora.

(2) Ugovornica izvršenja obavijestit će ugovornicu presuđenja o mjerama zaštitnog nadzora i o svim okolnostima, koje bi mogle prouzrokovati opoziv uslovne osude.

Član 10.

(1) Ugovornica presuđenja dužna je odmah obavijestiti ugovornicu izvršenja o opozivu uslovne osude.

(2) Ako ugovornica presuđenja opozove uslovnu osudu, može zamoliti ugovornicu izvršenja da preuzme izvršenje krivične sankcije u skladu sa odredbama ovog ugovora.

Član 11.

(1) Ako je donesena odluka o preuzimanju izvršenja zaštitnog nadzora, daljnje izvršenje u ugovornici presuđenja privremeno se obustavlja.

(2) Pravo ugovornice presuđenja na izvršenje konačno prestaje ako u toku preuzetog nadzora nije nastala nijedna od okolnosti koja prema pravu ugovornice presuđenja doводи do opoziva uslovne osude.

TREĆE POGLAVLJE

Zatvor

Član 12.

(1) Ako je osoba koja je državljanin jedne od ugovornica ili osoba koja na njezinoj teritoriji ima prebivalište, pravosnažno osuđena za krivično djelo u drugoj ugovornici na kaznu zatvora ili joj je izrečena druga krivična sankcija koja podrazumijeva lišenje slobode, svaka ugovornica može zamoliti da se izvršenje provede, u onoj ugovornici čiji je osuđeni državljanin ili u kojoj ima prebivalište.

(2) Ovaj ugovor ne isključuje pravo osuđene osobe, njezinog zakonskog zastupnika, supružnika, srodnika u pravoj liniji, brata ili sestre na podnošenje molbe kojom traži pokretanje postupka za prijenos izvršenja sudu koji je donio odluku, ili nadležnom organu kako ugovornice u kojoj je izrečena presuda tako i ugovornice čiji je osuđeni državljanin ili u kojoj ima prebivalište.

(3) Nadležni organ ugovornice presuđenja poučit će osuđenog, što je moguće prije, o mogućnostima izdržavanja kazne zatvora ili druge krivične sankcije koja podrazumijeva lišenje slobode u ugovornici čiji je državljanin ili na čijoj teritoriji ima prebivalište.

Član 13.

(1) Ako je izvršenje preuzeto, sud ugovornice izvršenja izreći će po svom pravu kaznu zatvora ili drugu krivičnu sankciju, pri čemu uzima u obzir krivičnu sankciju, izrečenu u ugovornici presuđenja.

(2) Izvršenjem u drugoj ugovornici, osuđena osoba ne smije ni u kojem slučaju biti dovedena u teži položaj nego što bi ga imala u ugovornici presuđenja.

(3) Vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora ili druge krivične sankcije koja podrazumijeva lišenje slobode uračunava se u kaznu zatvora ili drugu krivičnu sankciju koju treba izvršiti u ugovornici izvršenja.

Član 14.

Izvršenje se provodi isključivo prema pravu ugovornice izvršenja što podrazumijeva i priznanje sudske odluke po pravu ugovornice izvršenja.

Član 15.

(1) Sud ugovornice izvršenja vezan je za utvrđeno činjenično stanje na kojem se zasniva pravosnažna sudska odluka.

(2) Za odlučivanje o vanrednim pravnim lijekovima isključivo je nadležan sud u ugovornici presuđenja.

(3) O ukidanju ili izmjeni pravosnažne sudske odluke na kojoj se zasniva preuzeto izvršenje, ugovornica presuđenja odmah će obavijestiti ugovornicu izvršenja. Na osnovu nove odluke sud ugovornice izvršenja provest će postupak priznanja te odluke i odlučiti o daljem izvršenju kazne zatvora ili druge krivične sankcije koja podrazumijeva lišenje slobode. Sud u ugovornici izvršenja vezan je za tu odluku.

Član 16.

(1) Ako se pravosnažna sudska odluka odnosi na više krivičnih djela, izvršenje se može prenijeti samo za dio izrečene kazne zatvora ili druge krivične sankcije, koja podrazumijeva lišenje slobode a koja se odnosi na pojedina od tih djela. U tom slučaju sud u ugovornici presuđenja, utvrdit će dio kazne zatvora ili druge krivične sankcije koja podrazumijeva lišenje slobode, koja se odnosi za ta djela.

(2) Sud u ugovornici izvršenja i sud u ugovornici presuđenja dogovorit će primjeren rok koji ne može biti duži od šest mjeseci za donošenje odluke iz stava 1. ovog člana. Ako

takva odluka ne bude donesena u tom roku sud u ugovornici izvršenja odredit će prema svom pravu dio kazne ili druge krivične sankcije koji treba izvršiti.

Član 17.

(1) Preuzimanjem izvršenja privremeno prestaje daljnje izvršenje u ugovornici presuđenja. Ako se osuđena osoba nalazi na izdržavanju kazne zatvora ostat će u zatvoru dok ne bude predata ugovornici izvršenja.

(2) Pravo ugovornice presuđenja na izvršenje prestaje kada je osuđena osoba potpuno izdržala kaznu zatvora ili drugu krivičnu sankciju koja podrazumijeva lišenje slobode u ugovornici izvršenja ili joj je ona oproštena.

(3) Ako osuđena osoba izbjegne izvršenje u ugovornici izvršenja, ugovornica presuđenja ponovo stiče pravo na izvršenje. O tim okolnostima ugovornica izvršenja dužna je obavijestiti ugovornicu presuđenja.

Član 18.

(1) Osuđena osoba ne može bez saglasnosti ugovornice presuđenja biti krivično gonjena, suđena, podvrgnuta nekom drugom ograničavanju slobode ili izručena trećoj državi, zbog krivičnog djela učinjenog prije prijenosa izvršenja.

(2) Saglasnost države iz stava 1. ovog člana nije potrebna:

1. ako osuđena osoba ne napusti teritoriju ugovornice izvršenja u roku od 45 dana od dana izdržane kazne ili druge krivične sankcije koja podrazumijeva lišenje slobode. U ovaj rok ne uračunava se vrijeme za koje osuđena osoba, nezavisno od svoje volje, nije mogla napustiti teritoriju ugovornice izvršenja.

2. ako se osuđena osoba nakon napuštanja teritorije ugovornice izvršenja, dobrovoljno vratila na njezinu teritoriju.

ČETVRTO POGLAVLJE

Odredbe o postupku

Član 19.

(1) Kod primjene ovog ugovora komuniciraju nadležni organi Bosne i Hercegovine preko Ministarstva civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine a nadležni organi Republike Slovenije preko Ministarstva za pravosuđe Republike Slovenije.

(2) Odredbe stava 1. ovog člana ne isključuje diplomatski put općenja.

(3) U hitnim slučajevima molbe i obavještenja, prema ovom ugovoru, mogu se dostavljati preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije - INTERPOL-a.

Član 20.

(1) Molba za preuzimanje izvršenja prema odredbama ovog ugovora, dostavlja se u pismenoj formi na jeziku države moliteljice.

(2) Dokumentacija koja se prilaže uz molbu dostavlja se sa prijevodom na službeni jezik, odnosno jedan od službenih jezika zamoljene ugovornice.

(3) Legalizacija dokumenata iz stava 2. ovog člana nije potrebna.

Član 21.

- (1) Ako ugovornica presuđenja podnosi molbu, uz molbu treba priložiti:
 1. izvornik ili ovjereni prijepis sudske odluke s potvrdom pravosnažnosti a prema potrebi, i o izvršnosti;
 2. prijepis zakonskih odredbi na kojima se zasniva sudska odluka;
 3. podatke o osuđenoj osobi, o njezinom državljanstvu i prebivalištu;
 4. potvrdu o vremenu provedenom na izdržavanju kazne zatvora ili druge krivične sankcije, o opraštanju dijela kazne, kao i svaki drugi podatak u vezi izdržavanja kazne;
 5. saglasnost osuđene osobe za prijenos izvršenja data na zapisnik ili u ovjerenj izjavi;
 6. ostale dokumente koji su od značaja za odlučivanje o molbi.
- (2) Ako ugovornica izvršenja podnosi molbu, uz molbu treba priložiti:
 1. prijepis zakonskih odredbi koje treba primijeniti;
 2. podatke o osuđenoj osobi, o njezinom državljanstvu i prebivalištu;
 3. ostale dokumente koji mogu biti od značaja za odlučivanje o molbi;
 4. ako se osuđeni nalazi u ugovornici izvršenja, treba priložiti i zapisnik ili ovjerenj izjavu o njegovoj saglasnosti za prijenos izvršenja.
- (3) U slučaju molbe iz stava 2. ovog člana ugovornica presuđenja dostavlja istovremeno sa udovoljenjem molbi dokumentaciju iz stava 1. ovog člana izuzev dokumenta iz tačke 5.

Član 22.

- (1) Ako zamoljena država smatra da podaci i dokumentacija koji su joj dostavljeni nisu dovoljni, zatražit će dopunu u primjerenom roku koji se, na obrazloženu molbu, može produžiti.
- (2) U nedostatku dopune o molbi za prijenos izvršenja, odlučivat će se na osnovu postojećih podataka i dokumentacije.

Član 23.

U slučaju kada je donesena odluka o prenosu izvršenja krivične sankcije, nadležni organi država ugovornica dogovorit će mjesto, vrijeme i način predaje osuđene osobe.

Član 24.

- (1) Troškove predaje osuđene osobe radi izvršenja krivične sankcije, snosi ona ugovornica na čijoj su teritoriji nastali.
- (2) Troškove tranzita preko treće države snosi ugovornica moliteljica.
- (3) Država koja traži predaju osuđene osobe zračnim putem, sama će platiti troškove koji će nastati u vezi te predaje.

Član 25.

- (1) Ugovornica izvršenja, mora ugovornici presuđenja, dostaviti informacije:
 1. o završenom zaštitnom nadzoru odnosno izvršenju zatvora;
 2. o bjekstvu osuđene osobe.

(2) Na molbu ugovornice presuđenja ugovornica izvršenja će dostaviti poseban izvještaj o činjenicama relevantnim za izvršenje krivične sankcije.

PETO POGLAVLJE

Značenje izraza

Član 26.

Prema ovom ugovoru službeni jezik znači:

- za Bosnu i Hercegovinu - bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik;
- za Republiku Sloveniju - slovenački jezik.

Član 27.

Prema ovom ugovoru krivična sankcija znači:

1. za Bosnu i Hercegovinu: kazna zatvora, mjere sigurnosti i odgojne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom u Bosni i Hercegovini koje podrazumijevaju lišenje slobode;
2. za Republiku Sloveniju: kazna zatvora, mjere sigurnosti i odgojne mjere koje predstavljaju lišenje slobode propisane Krivičnim zakonikom.

Član 28.

Prema ovom ugovoru zaštitni nadzor znači:

- za Bosnu i Hercegovinu: mjera koju može izreći sud uz uslovnu osudu u skladu sa krivičnim zakonodavstvom u Bosni i Hercegovini;
- za Republiku Sloveniju: mjera koju može izreći sud uz uslovnu osudu u skladu sa Krivičnim zakonikom Republike Slovenije.

ŠESTO POGLAVLJE

Prelazne i završne odredbe

Član 29.

(1) Ovaj ugovor se primjenjuje na pravosnažne sudske odluke, koje su izrečene prije stupanja na snagu ovog ugovora.

(2) U slučaju otkaza ovog ugovora, u smislu člana 31. stav 1. ovog ugovora, preuzeta izvršenja krivičnih sankcija nastaviti će se i sprovesti u skladu sa odredbama ovog ugovora.

Član 30.

Ovaj ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana prijema zadnjeg obavještenja, diplomatskim putem jedne ugovornice drugoj ugovornici, o ispunjenju uslova koji su predviđeni unutrašnjim zakonodavstvom, za stupanje na snagu ovog ugovora.

Član 31.

(1) Ovaj ugovor zaključen je na neodređeno vrijeme. Svaka ugovornica može ga pismeno otkazati diplomatskim putem s otkaznim rokom od šest mjeseci.

(2) Ugovor je sastavljen u dva izvornika, svaki na bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku, srpskom jeziku i slovenačkom jeziku, na oba pisma koja su u upotrebi u Bosni i Hercegovini - latinici i ćirilici, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

U Sarajevu, dana 05.04.2002. godine

ZA BOSNU I HERCEGOVINU

ZA REPUBLIKU SLOVENIJU

**UGOVOR
IZMEĐU
BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE SLOVENIJE
O IZRUČENJU***

Bosna i Hercegovina i Republika Slovenija (u daljem tekstu: ugovornice) su se u želji, da unaprijede međusobne pravne odnose da unaprijede saradnju na području pravosuđa i da olakšaju međusobni pravni promet sporazumjele da zaključe ovaj ugovor kako slijedi:

PRVO POGLAVLJE

OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ugovornice se obavezuju da će, u skladu s odredbama ovog ugovora, na molbu, je-dna drugoj izručiti osobe:

- protiv kojih se vodi krivični postupak u ugovornici koja moli izručenje (u daljem tekstu: ugovornica moliteljica);
- prema kojima je u ugovornici moliteljici izrečena kazna zatvora, mjera sigurnosti ili odgojna mjera koja podrazumijeva lišenje slobode.

Član 2.

Izručenje vlastitih državljana se ne dozvoljava.

USLOVI POD KOJIMA SE DOZVOLJAVA IZRUČENJE

Član 3.

Izručenje će se dozvoliti pod slijedećim uslovima:

1. da osoba čije se izručenje traži nije državljanin zamoljene ugovornice ili osoba bez državljanstva, koja ima prebivalište u zamoljenoj ugovornici;
2. da djelo za koje se traži izručenje nije učinjeno u zamoljenoj ugovornici, protiv nje ili njenog državljanina;
3. da je djelo za koje se traži izručenje krivično djelo po krivičnom zakonodavstvu obje ugovornice;
4. da za djelo za koje se traži izručenje nije nastupila zastara krivičnog gonjenja ili zastara izvršenja krivične sankcije;
5. da osoba čije se izručenje traži nije za isto djelo već pravosnažno osuđena, ili pravosnažno oslobođena ili je krivični postupak protiv nje pravosnažno obustavljen ili op-tužba pravosnažno odbačena;

*Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH" - dodatak, Međunarodni ugovori 12/2005

-
6. da djelo zbog koga se traži izručenje nije obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem u zamoljenoj ugovornici.

Član 4.

Izručenje se može dozvoliti i kad nije ispunjen uslov iz člana 3. tačka 2. ovog ugovora za krivično djelo koje je počinjeno na teritoriji zamoljene ugovornice a usmjereno je protiv ugovornice moliteljice ili protiv njenog državljanina.

DRUGO POGLAVLJE

Način komuniciranja

Član 5.

(1) Kod primjene ovog ugovora komuniciraju nadležni organi Bosne i Hercegovine preko Ministarstva civilnih poslova i komunikacija Bosne i Hercegovine, nadležni organi Republike Slovenije preko Ministarstva za pravosuđe Republike Slovenije.

(2) Odredbe stava 1. ovog člana ne isključuje diplomatski put općenja.

(3) U hitnim slučajevima molbe i obavještenja prema ovom ugovoru mogu se dostavljati preko međunarodne organizacije Kriminalističke policije - INTERPOL-a.

Jezik i legalizacija

Član 6.

1. Molba za izručenje dostavlja se u pisanom obliku na jeziku ugovornice moliteljice.

2. Dokumentacija koja se prilaže uz molbu dostavlja se na jeziku ugovornice moliteljice, zajedno s prijevodom na službeni jezik, odnosno na jedan od službenih jezika zamoljene ugovornice.

3. Legalizacija dokumenata iz stava 2. ovog člana nije potrebna.

Dokumentacija

Član 7.

Uz molbu za izručenje prilažu se:

1. sredstva za utvrđivanje istovjetnosti osobe za koju se traži izručenje;

2. uvjerenje ili drugi podaci o državljanstvu osobe za koju se traži izručenje;

3. rješenje o sprovođenju istrage, ili optužnicu ili rješenje o pritvoru ili neki drugi akt, koji je jednak toj odluci, ili pravosnažna odluka o izrečenoj krivičnoj sankciji, u originalu ili ovjerenom prijepisu;

4. izvod odredaba Krivičnog zakona, koje će biti primijenjene ili su bile primijenjene protiv osobe, čije se izručenje traži;

5. podaci o dužini kazne, koja se još ima izdržati, kada se radi o izručenju osobe zbog izdržavanja kazne, a ista je dio kazne izdržala.

Član 8.

Zamoljena ugovornica može zahtijevati dopunska obavještenja i dokumentaciju, ako su podaci, predviđeni u odredbi člana 7. ovog ugovora nepotpuni. Ugovornica

moliteljica mora na taj zahtjev odgovoriti u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku šezdeset dana.

Član 9.

Ako ugovornica moliteljica ne dostavi zahtijevane dopune u roku, iz člana 8. ovog ugovora, zamoljena ugovornica će odmah obustaviti postupak izručenja i osobu, čije izručenje se traži, pustiti na slobodu.

TREĆE POGLAVLJE

Krivična djela za koja se dozvoljava izručenje

Član 10.

(1) Izručenje zbog krivičnog gonjenja dozvolit će se ako je za krivično djelo, prema pravu obje ugovornice, propisana kazna zatvora ili mjera sigurnosti ili odgojna mjera koja podrazumijeva lišenje slobode od najmanje jedne godine.

(2) Izručenje zbog izvršenja pravosnažno izrečene kazne zatvora ili mjere sigurnosti ili odgojne mjere koje podrazumijevaju lišenje slobode dozvolit će se ako je djelo za koje je izrečena krivična sankcija propisano kao krivično djelo prema pravu obje ugovornice, prije nego što je djelo učinjeno i ako je izrečena kazna zatvora ili mjera sigurnosti ili odgojna mjera koja podrazumijeva lišenje slobode u trajanju od najmanje šest mjeseci.

Nedopustivost izručenja

Član 11.

Izručenje se neće dozvoliti:

- za osobe bez državljanstva sa prebivalištem na teritoriji zamoljene ugovornice;
- za osobe, koje uživaju pravo azila na teritoriji zamoljene ugovornice.

Član 12.

Izručenje se neće dozvoliti:

1. ako djelo, zbog kojeg se traži izručenje, nije krivično djelo po zakonu zamoljene ugovornice, ili po zakonu države u kojoj je učinjeno;
2. ako se izručenje traži zbog djela, koje je po mišljenju zamoljene ugovornice političko ili vojno krivično djelo;
3. ako je krivično gonjenje ili izvršenje krivične sankcije zastarjelo po pravu jedne od ugovornica;
4. ako je osoba, čije se izručenje traži, zbog istog djela bila pravosnažno osuđena, ili oslobođena od optužbe ili je protiv nje krivični postupak pravosnažno obustavljen, ili je optužba protiv nje pravosnažno odbačena;
5. ako je protiv osobe, čije izručenje se traži, zbog istog krivičnog djela pokrenut krivični postupak u zamoljenoj ugovornici.

Član 13.

Izručenje za krivično djelo za koje je u ugovornici moliteljici propisana smrtna kazna, a nije propisana u zamoljenoj ugovornici može se dozvoliti pod uslovom da ugovornica moliteljica da garanciju da ta kazna neće biti izrečena.

Član 14.

Amnestija ili pomilovanje, dati u zamoljenoj ugovornici, kojim se daje oslobađanje od krivičnog gonjenja za krivično djelo za koje se traži izručenje ili potpuno oslobađanje od izvršenja izrečene kazne ili oslobađanje od preostalog dijela izrečene kazne isključuje izručenje.

Odbijanje izručenja

Član 15.

Izručenje se može odbiti:

1. ako je u zamoljenoj ugovornici protiv osobe, čije izručenje se traži, u toku krivični postupak zbog drugog krivičnog djela, a zamoljena ugovornica smatra da je u interesu utvrđivanja pravog stanja stvari ili za odmjeravanje kazne svrsishodno, da se sudi u zamoljenoj ugovornici za sva krivična djela;

2. ako protiv osobe čije se izručenje traži zbog nenadležnosti u zamoljenoj državi nije bio pokrenut krivični postupak ili je započeti krivični postupak obustavljen.

Član 16.

Izručenje radi izvršenja krivične sankcije, izrečene u krivičnom postupku, sprovedenom u odsustvu osuđene osobe, dozvolit će se pod uslovom da ugovornica moliteljica da garancije da će se krivični postupak ponoviti u prisustvu izručene osobe.

ČETVRTO POGLAVLJE

Odgađanje izručenja i privremeno izručenje

Član 17.

(1) Ako se osoba, čije izručenje se traži, krivično goni u zamoljenoj ugovornici, ili je u toj ugovornici bila osuđena zbog nekog drugog krivičnog djela, a ne onoga, koje je predmet izručenja, dozvoljeno izručenje može se odgoditi dok se taj postupak ne završi, a u slučaju osude, dok se ne izvrši krivična sankcija.

(2) Ako bi zbog odgađanja izručenja iz stava 1. ovog člana krivično gonjenje u ugovornici moliteljici zastarjelo, ili bi njegov tok bio ozbiljno ometan, može se, na osnovu molbu ugovornice moliteljice, dozvoliti privremeno izručenje zbog vođenja krivičnog postupka. Ugovornica moliteljica mora u tom slučaju izručenu osobu vratiti odmah, kada su sprovedene potrebne procesne radnje, zbog kojih je bilo dozvoljeno privremeno izručenje.

(3) Ugovornica moliteljica mora privremeno izručenu osobu, za vrijeme boravka na njenoj teritoriji, držati u pritvoru. Vrijeme pritvora od dana, kada privremeno izručena osoba napusti teritoriju zamoljene ugovornice, do dana, kada se vrati uračunava se u kaznu, ako kazna bude izrečena u zamoljenoj ugovornici ili bi se kazna u njoj morala izvršiti.

Više molbi za izručenje **Član 18.**

(1) Ako izručenje iste osobe traži više država zbog istog ili zbog različitih krivičnih djela, daje se prednost molbi države, čiji je državljanin ta osoba. Ako ta država ne zahtijeva izručenje, molbi države na čijoj teritoriji je bilo počinjeno krivično djelo; ako je djelo bilo počinjeno na teritoriji više država ili ako se ne zna, gdje je bilo počinjeno, molbi države, koja je prva zatražila izručenje.

(2) Zamoljena ugovornica obavijestit će ostale države moliteljice o odluci iz stava 1. ovog člana i istovremeno saopćiti da se slaže s eventualnim daljim izručenjem osobe iz države, kojoj je bila izručena, u drugu državu, koja je također tražila izručenje.

Pritvor u postupku za izručenje **Član 19.**

Kada su ispunjeni uslovi za izručenje, zamoljena ugovornica, nakon prijema molbe za izručenje, odmah pritvara osobu, na koju se molba odnosi, osim ako u skladu s ovim ugovorom nije moguće dozvoliti izručenje.

Član 20.

(1) Na izričit zahtjev može se osoba privremeno pritvoriti, prije nego što zamoljena ugovornica primi molbu za izručenje, ako se nadležni sudski organ ugovornice moliteljice poziva na rješenje o pritvoru ili na pravosnažnu presudu i najavi molbu za izručenje. Ovaj izričiti zahtjev može se poslati poštom, telegramom, elektronskom poštom ili bilo kojim sredstvom pisanog saopćavanja.

(2) Zamoljena država mora odmah obavijestiti državu moliteljicu o tome da je pritvorila osobu u skladu sa stavom 1. ovog člana.

(3) Ugovornica moliteljica, nakon što je obaviještena prema stavu 2. ovog člana, mora najkasnije u roku od petnaest dana po prijemu obavještenja o pritvoru saopćiti, da li će podnijeti molbu za izručenje. Molbu za izručenje mora dostaviti u roku od trideset dana od dana, kada je saopćila da će zahtijevati izručenje.

(4) Pritvor se ukida, ako zamoljena ugovornica, na čijoj teritoriji je osoba pritvorena, ne primi molbu za izručenje u roku iz stava 3. ovog člana.

Odluka o molbi za izručenje **Član 21.**

(1) Zamoljena ugovornica mora o molbi za izručenje što prije odlučiti i o svojoj odluci obavijestiti ugovornicu moliteljicu.

(2) Svako potpuno ili djelimično odbijanje molbe za izručenje mora biti obrazloženo.

Načelo specijalnosti

Član 22.

(1) Izručena osoba može se krivično goniti, odnosno krivična sankcija može se izvršiti samo za krivično djelo, za koje je dozvoljeno izručenje.

(2) Izručena osoba ne može se goniti zbog bilo kakvog drugog krivičnog djela, počinjenog prije izručenja.

(3) Protiv izručene osobe ne može se izvršiti izrečena krivična sankcija za bilo kakvo drugo krivično djelo, počinjeno prije izručenja.

(4) Protiv osobe izručene zbog izvršenja krivične sankcije ne može se primijeniti teža sankcija od one, na koju je osuđena.

(5) Izručena osoba ne može se izručiti trećoj državi zbog krivičnog gonjenja za krivično djelo, koje je počinila prije nego što je dozvoljeno izručenje.

Član 23.

Ograničenja iz stava 2., 3. i 5. člana 22. prestaju:

1. ako ugovornica koja je dozvolila izručenje da saglasnost. Uz molbu za saglasnost prilaže se dokumentacija iz člana 7. ovog ugovora. Zamoljena ugovornica daje saglasnost, ako su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za izručenje prema ovom ugovoru;

2. ako izručena osoba u roku od četrdesetpet dana od dana, kada je bila puštena na slobodu, nije napustila teritoriju ugovornice kojoj je bila izručena, mada je istu mogla i smjela napustiti, ili ako se poslije, nakon što ju je napustila, dobrovoljno vratila;

3. ako se za vrijeme postupka u ugovornici moliteljici promijene zakonska obilježja krivičnog djela (kvalifikacija), koja je važila u vrijeme postupka izručenja, izručena osoba može se goniti ili osuditi samo, ako je izručenje dopušteno po novom zakonskom obilježju krivičnog djela.

Član 24.

Ako je izručena osoba u ugovornici bila pritvorena zbog krivičnog djela, zbog kojeg je bila izručena, vrijeme koje je izdržala u pritvoru, uračunava se u kaznu.

Primjena procesnog prava

Član 25.

Ako ovim ugovorom nije drugačije utvrđeno za postupak u vezi izručenja i pritvora na teritoriji zamoljene ugovornice primjenjuje se procesno pravo zamoljene ugovornice.

PETO POGLAVLJE

Predaja osobe koja se izručuje

Član 26.

Mjesto, vrijeme i način predaje i preuzimanje osobe koja se izručuje utvrđuje se dogovorom nadležnih organa ugovornica.

Pratioci

Član 27.

(1) Pratioci koji sprovode osobu čije izručenje je dozvoljeno, imaju, na teritoriji druge ugovornice pravo da do predaje ili nakon preuzimanja osobe koja se izručuje preduzimaju sve što je potrebno, kako bi spriječili njezin bijeg.

(2) Pratiocima je pri obavljanju službene dužnosti na teritoriji druge ugovornice dozvoljeno nositi službeno odijelo, službeno oružje i opremu. Oružje se smije upotrebljavati samo za odbranu u nuždi.

Predaja predmeta

Član 28.

(1) Predmeti, pisani materijali ili akti mogu se zaplijeniti i predati drugoj ugovornici u skladu sa zakonom zamoljene ugovornice, ako o tome postoji odluka nadležnog organa ugovornice moliteljice.

(2) Zamoljena ugovornica može odgoditi predaju predmeta, pisanih materijala ili akata, ako su joj potrebni u drugom krivičnom postupku, koji je u toku.

(3) Ugovornica moliteljica vratit će predmete, pisane materijale ili akte zamoljenoj ugovornici nakon završenog postupka, za koji su bili zatraženi, ako se zamoljena ugovornica toga ne odrekne.

Član 29.

(1) Kada je dozvoljeno izručenje osobe, dozvolice se, bez posebne molbe predaja predmeta:

1. koji se mogu upotrijebiti kao dokaz;
2. koje je osoba, koja se izručuje, stekla krivičnim djelom ili unovčavanjem predmeta koji potiču od izvršenja krivičnog djela.

(2) Ako izručenje, koje bi prema ovom ugovoru bilo dopustivo, nije moguće, jer je osoba, koja bi trebala biti izručena, pobjegla ili umrla, ili je nije moguće pronaći na teritoriji zamoljene ugovornice, predaja predmeta se uprkos tome može odobriti.

(3) Ni u kom slučaju se ne dira u prava zamoljene ugovornice ili drugih osoba na predmetima. Ugovornica moliteljica će, po završenom postupku, predmete što prije i bez naplate troškova vratiti zamoljenoj ugovornici.

(4) Za predaju predmeta u smislu ovog člana ne primjenjuju se propisi o uvozu i izvozu predmeta i deviza.

(5) Predmeti se mogu vratiti oštećenom prije nego što je dozvoljena predaja osobe, ako su ugovornice saglasne da se predmeti vrate direktno oštećenom.

Tranzit

Član 30.

(1) Ako je potrebno osobu, koju treća država izručuje ugovornici, sprovesti preko teritorije druge ugovornice, tranzit će se dozvoliti, ako nije drugačije utvrđeno, pod jednakim uslovima kao i za izručenje.

(2) Molba za tranzit preko teritorije ugovornice, mora sadržati sve podatke iz člana 7. ovog ugovora.

(3) Zamoljena ugovornica može odbiti molbu za tranzit preko njene teritorije, ako se radi o osobi, protiv koje se vodi u toj državi krivični postupak, ili je protiv nje izrečena presuda, koja još nije izvršena, ili ako bi po mišljenju zamoljene ugovornice tranzit iz stava 1. ovog člana mogao štetiti interesima te države.

(4) Bez saglasnosti države, koja osobu izručuje, ugovornica preko koje će osoba biti prevezena, ne može krivično goniti tu osobu zbog krivičnog djela, koje je počinila prije tranzita niti se protiv nje može izvršiti krivična sankcija izrečena prije tranzita.

Član 31.

(1) Ako pri izručenju, osobu iz stava 1. člana 30., treba prevesti iz treće zemlje u ugovornicu zračnim putem preko teritorije druge ugovornice, bez slijetanja u međuvremenu, nije potrebna izričita dozvola ugovornice, preko koje treba letjeti. Ugovornica moliteljica će tu državu unaprijed obavijestiti da je bio izdat jedan od dokumenata iz člana 7. tačka 3. ovog ugovora.

(2) Kod nepredviđenog usputnog slijetanja na teritoriju države, preko koje leti, obavještenje iz stava 1. ovog člana ima jednak učinak kao molba za pritvor, koji se određuje u skladu sa članom 19. ovog ugovora.

Član 32.

(1) Odredbe o tranzitu shodno se primjenjuju za predaju osobe, koja se preko teritorije jedne ugovornice preveze na teritoriju druge ugovornice zbog izvršenja krivične sankcije, koju je izrekao sud treće države.

(2) Stav 1. ovog člana primjenjuje se i u situaciji kada se osoba kojoj je izrečena krivična sankcija u jednoj ugovornici prevozi u treću državu preko druge ugovornice.

Troškovi Član 33.

(1) Troškove izručenja snosi ugovornica, na čijoj teritoriji su nastali.

(2) Troškove tranzita plaća ugovornica moliteljica.

(3) Troškove prijevoza avionom plaća ugovornica koja je predlagala takav prijevoz.

ŠESTO POGLAVLJE

Značenje izraza Član 34.

Prema ovom ugovoru znači:

- “ugovornica moliteljica” - ugovornica koja moli izručenje,
- “zamoljena ugovornica” - ugovornica od koje se traži izručenje.

Član 35.

Prema ovom ugovoru službeni jezik znači:

- za Bosnu i Hercegovinu - bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik,
- za Republiku Sloveniju - slovenački jezik.

Član 36.

Prema ovom ugovoru krivična sankcija znači:

- za Bosnu i Hercegovinu: kazna zatvora, mjere sigurnosti i odgojne mjere, propisane krivičnim zakonodavstvom u Bosni i Hercegovini, koje predstavljaju lišenje slobode.
- za Republiku Sloveniju: kazna zatvora, mjere sigurnosti i odgojne mjere propisane Krivičnim zakonikom koje predstavljaju lišenje slobode.

SEDMO POGLAVLJE

Završne odredbe

Član 37.

Ovaj ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana prijema zadnjeg obavještenja diplomatskim putem jedne ugovornice drugoj ugovornici o ispunjenju uslova koji su predviđeni unutrašnjim zakonodavstvom za stupanje na snagu ovog ugovora.

Član 38.

(1) Ovaj ugovor zaključen je na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može ga pismeno otkazati diplomatskim putem s otkaznim rokom od šest mjeseci.

(2) Ugovor je sastavljen u dva izvornika, svaki na bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku, srpskom jeziku i slovenačkom jeziku, na oba pisma koja su u upotrebi u Bosni i Hercegovini - latinici i ćirilici, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

U Sarajevu, dana 05.04.2002. godine

ZA BOSNU I HERCEGOVINU

ZA REPUBLIKU SLOVENIJU

UGOVOR
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I SRBIJE I CRNE GORE
O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA*

Bosna i Hercegovina i Srbija i Crna Gora (u daljem tekstu: države ugovornice) u želji za razvijanjem saradnje u oblasti pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, a u cilju efikasnijeg ostvarivanja prava i interesa svojih državljana, kao i unaprijeđenja sveukupnih odnosa i saradnje između dvije države, sporazumjele su se o sljedećim:

PRVO POGLAVLJE
OPŠTE ODREDBE
Pružanje pravne pomoći
Član 1.

(1) Države ugovornice će, na zahtjev, pružati jedna drugoj pravnu pomoć u građanskim i krivičnim stvarima pod uslovima i na način utvrđen ovim ugovorom.

(2) Pod "građanskim stvarima" u smislu ovog ugovora podrazumijevaju se i privredne i porodične stvari.

(3) Pod "krivičnim stvarima" u smislu ovog ugovora podrazumijevaju se krivična djela i privredni prestupi.

(4) Pravnu pomoć ukazuju sudovi i drugi organi država ugovornica koji su, po propisima svoje zemlje, nadležni da odlučuju o stvarima iz st. 1. do 3. ovog člana.

Pravna zaštita i slobodan pristup sudovima i drugim organima
Član 2.

(1) Državljeni jedne države ugovornice imaju jednaku pravnu zaštitu u postupcima pred sudovima i drugim organima druge države ugovornice kao i njeni državljani.

(2) Državljeni jedne države ugovornice imaju na teritoriji druge države ugovornice slobodan pristup sudovima i drugim organima. Pred ovim organima oni mogu da zastupaju svoje interese, podnose zahtjeve i preduzimaju radnje pod istim uslovima kao i njeni sopstveni državljani.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primjenjuju se i na pravna lica osnovana u skladu sa zakonima države ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi njihovo sjedište.

Obim pravne pomoći
Član 3.

Pravna pomoć, u smislu ovog ugovora, obuhvata: dostavljanje pismena i preduzimanje procesnih radnji (saslušanje stranaka, svjedoka i drugih lica, oduzimanje predmeta, privremena predaja, uviđaj, vještačenje i dr.), davanje obavještenja o propisima država ugovornica, priznanje i izvršenje sudskih i arbitražnih odluka.

* Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH", - Međunarodni ugovori, br. 11/2005

Organi saradnje

Član 4.

(1) Radi pružanja pravne pomoći prema ovom ugovoru, sudovi i drugi nadležni organi država ugovornica međusobno komuniciraju preko svojih nadležnih organa i to:

- 1) za Bosnu i Hercegovinu - preko Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine;
- 2) za Srbiju i Crnu Goru - preko Ministarstva za ljudska i manjinska prava;

(2) Odredba stava 1. ovog člana ne isključuje komuniciranje diplomatskim, odnosno konzularnim putem.

(3) U hitnim slučajevima sudovi i drugi nadležni organi država ugovornica mogu komunicirati i preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL).

Obaveza sačinjavanja zamolnice

Član 5.

(1) Zahtjev za pružanje pravne pomoći prema ovom ugovoru podnosi se u vidu zamolnice.

(2) Zamolnicu podnosi sud ili drugi nadležni organ države ugovornice kojoj je pravna pomoć potrebna (u daljem tekstu: država molilja) i upućuje je nadležnom sudu ili drugom nadležnom organu države ugovornice od koje se traži pravna pomoć (u daljem tekstu: zamoljena država).

Sadržina zamolnice

Član 6.

(1) Zamolnica sadrži:

- 1) naziv organa države molilje od koga potiče zamolnica, a po mogućnosti i naziv zamoljenog organa;
- 2) ime i prezime, podatke o rođenju, prebivalište ili boravište, zanimanje i državljanstvo, odnosno naziv i sjedište stranaka i njihovo svojstvo u postupku;
- 3) ime, prezime i adresu pravnih zastupnika stranaka, ako ih imaju;
- 4) oznaku spisa i opis slučaja za koji se traži pravna pomoć, a u krivičnim stvarima i pravnu kvalifikaciju učinjenog djela;
- 5) predmet zamolnice, a po potrebi i pitanja koja se imaju postaviti licu čije se saslušanje traži;
- 6) naziv akta i adresu lica kome treba izvršiti dostavljanje;
- 7) druge elemente predviđene ovim ugovorom za pojedine vidove pravne pomoći.

(2) Zamolnica i drugi akti koje u njenom prilogu dostavljaju sudovi i drugi organi država ugovornica moraju biti potpisani i snabdjeveni pečatom suda ili drugog organa od koga potiču.

(3) Zamoljena država može tražiti dodatna obavještenja i akte koji su joj potrebni za izvršenje zamolnice.

Jezik

Član 7.

(1) Zamolnica i akti koje treba priložiti uz zamolnicu saglasno odredbama ovog ugovora dostavljaju se na službenom jeziku države molilje.

-
- (2) Odgovori na zamolnice dostavljaju se na jeziku zamoljene države.
- (3) Akti koje treba uručiti licima u zamoljenoj državi dostavljaju se na službenom jeziku države molilje.

Način pružanja pravne pomoći

Član 8.

- (1) Postupanje po zamolnicama vrši se po propisima zamoljene države.
- (2) Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, zamoljeni organ će, na zahtjev suda ili drugog organa od koga potiče zamolnica, moći da postupi na način koji je posebno označen u zamolnici, ako to nije u suprotnosti sa javnim poretkom zamoljene države

Ustupanje zamolnice nadležnom organu

Član 9.

- (1) Ako sud ili drugi nadležni organ kome je zamolnica upućena nije nadležan za postupanje, zamolnicu će bez odlaganja ustupiti nadležnom sudu ili drugom nadležnom organu na teritoriji zamoljene države, o čemu će obavijestiti organ koji mu je zamolnicu dostavio.
- (2) Zamoljeni organ će preduzeti potrebne mjere za utvrđivanje prave adrese, ako se lice kome treba izvršiti dostavljanje ne može pronaći na adresi označenoj u zamolnici.

Nemogućnost udovoljenja zamolnici

Član 10.

Ako zamoljeni organ nije mogao da udovolji zamolnici, odmah će o tome obavijestiti organ države molilje i vratiće dostavljena akta uz navođenje razloga zbog kojih nije mogao da postupi po zamolnici.

Dokazivanje dostavljanja

Član 11.

Dostavljanje akata se dokazuje potvrdom o dostavljanju koja se sastavlja po propisima zamoljene države. U potvrdi o dostavljanju mora biti naznačeno mjesto i datum prijema i potpis primaoca ili označen drugačiji način dostavljanja.

Odbijanje pravne pomoći

Član 12.

- (1) Zamoljena država će odbiti pravnu pomoć ako nisu ispunjeni uslovi za pružanje pravne pomoći predviđeni ovim ugovorom.
- (2) Zamoljena država može odbiti ukazivanje pravne pomoći ako smatra da bi udovoljenje zamolnice ugrozilo njen suverenitet ili bezbjednost ili bi bilo u suprotnosti sa njenim pravnim poretkom.

Troškovi ukazivanja pravne pomoći

Član 13.

- (1) Svaka država ugovornica snosi troškove ukazivanja pravne pomoći koji su nastali na njenoj teritoriji, ako ovim ugovorom nije drugačije određeno.

(2) Države ugovornice neće zahtijevati naknadu troškova za izvršene radnje po zamolnicama, osim nagrade za izvršeno vještačenje i druge troškove nastale povodom vještačenja, kao i troškove privremenog upućivanja lica lišenog slobode u zamoljenoj državi, kao svjedoka, na teritoriju države molilje.

(3) Vještačenje se može usloviti prethodnim polaganjem predujma kod zamoljenog suda, ako troškove vještačenja snosi stranka.

(4) Svjedoku ili vještaku koji se odazove pozivu suda države molilje pripada pravo na naknadu putnih troškova i troškova boravka, saglasno propisima države molilje.

(5) U pozivu će se navesti koje naknade pripadaju licima iz stava 4. ovog člana, a na njihov zahtjev daće im se predujam za pokriće troškova.

Zaštita svjedoka i vještaka **Član 14.**

(1) Svjedok ili vještak koji se pojavljuje pred sudskim organima države molilje na osnovu poziva koji mu je dostavljen od strane sudskog organa zamoljene države ne može, bez obzira na njegovo državljanstvo, biti podvrgnut sudskom gonjenju, pritvoren zbog djela koje je predmet sudskog postupka u kome je traženo njegovo prisustvo ili za djelo koje je počinio prije nego što je napustio teritoriju države molilje, niti upućen da izdržava kaznu na osnovu neke ranije donesene sudske odluke.

(2) Odredba stava 1. ne primjenjuje se ako svjedok ili vještak, iako je za to imao mogućnosti, nije napustio teritoriju države molilje u roku od 15 dana pošto mu je saopšteno da njegovo prisustvo više nije potrebno. U ovaj rok ne uračunava se vrijeme u kome svjedok ili vještak iz objektivnih razloga nije mogao da napusti teritoriju države molilje.

Obavještenje o propisima **Član 15.**

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Srbije i Crne Gore davaće, na zahtjev, jedno drugom tekst propisa koji važe ili su važili na teritoriji njihove države, a po potrebi i obavještenja o određenim pravnim pitanjima u vezi sa materijom koja je predmet ovog ugovora.

DRUGO POGLAVLJE **PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA**

1. Oslobođenje od davanja obezbjeđenja parničnih troškova **(cautio iudicatum solvi) i oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka** **Član 16.**

(1) Od državljanina jedne države ugovornice koji učestvuje u postupku pred sudom druge države ugovornice kao tužilac ili umješak nije dozvoljeno zahtijevati obezbjeđenje parničnih troškova samo zato što je strani državljanin i na teritoriji te države nema prebivalište.

(2) Predujam taksa i troškova postupka koje snosi stranka može se zahtjevati od državljana druge države ugovornice pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljana.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovog člana shodno se primjenjuju i na pravna lica.

Član 17.

(1) Državljeni jedne države ugovornice kada se pojavljuju pred sudovima druge države ugovornice imaju pravo na oslobođenje od plaćanja sudskih taksa i troškova, kao i na besplatnu pravnu pomoć u toku postupka pod istim uslovima i u istom obimu kao i njeni sopstveni državljani.

(2) Molbu u smislu stava 1. ovog člana stranka može podnijeti neposredno nadležnom sudu druge države ugovornice ili sudu države ugovornice čiji je državljanin, ako na njenoj teritoriji ima prebivalište ili boravište. Sud države ugovornice čiji je stranka državljanin dostaviće molbu nadležnom sudu druge države ugovornice na način predviđen članom 4. ovog ugovora.

Član 18.

(1) Uvjerenje o imovnom stanju na osnovu kojeg se priznaju olakšice iz člana 17. stav 1. ovog ugovora, izdaje nadležni organ one države ugovornice na čijoj teritoriji molilac ima prebivalište ili boravište.

(2) Ako molilac ima prebivalište ili boravište na teritoriji treće države, ovo uvjerenje na teritoriji treće države može izdati nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je on državljanin.

(3) Sud koji odlučuje o zahtjevu za ostvarivanje prava predviđenih u članu 17. stav 1. ovog ugovora može, po potrebi, tražiti dodatna obavještenja od organa države ugovornice čiji je molilac državljanin.

2. Postupanje po zamolnicama u građanskim stvarima

Član 19.

(1) Sudovi kojima su upućene zamolnice izvršiće ih što je moguće prije i primjeniti po potrebi ista prinudna sredstva kao i prilikom izvršenja zamolnica između domaćih sudova. Prinudna sredstva neće se primjenjivati ako se radi o ličnom dolasku stranaka.

(2) Sud ili drugi organ od koga potiče zamolnica biće na svoj zahtjev blagovremeno obaviješten o vremenu i mjestu izvršenja tražene radnje kako bi eventualno zainteresovana stranka mogla tome da prisustvuje. Sudovi mogu vršiti ovo obavještenje neposredno.

Član 20.

(1) Države ugovornice pružaće jedna drugoj pomoć u utvrđivanju adrese lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji, ako se to traži radi ostvarivanja prava njihovih državljana u postupku pred organima nadležnim za odlučivanje u građanskim stvarima u smislu ovog ugovora i ako se u tu svrhu pruže odgovarajući podaci.

(2) Zahtjev iz stava 1. ovog člana upućuje se organu druge države ugovornice na način predviđen članom 4. ovog ugovora.

3. Isprave Oslobodenje od legalizacije Član 21.

(1) Javne isprave koje je sastavio ili izdao sud ili drugi nadležni organ jedne države ugovornice i koje su snabdjevene potpisom i službenim pečatom nije potrebno dalje ovjeravati radi upotrebe pred organima druge države ugovornice. Isto tako, nije potrebna ni dalja ovjera privatnih isprava ako je ove ovjerio sud ili drugi nadležni organ.

(2) Odredba stava 1. ovog člana odnosi se i na prijepise javnih i privatnih isprava koje je ovjerio sud ili drugi nadležni organ.

Dokazna snaga javnih isprava Član 22.

Javne isprave izdate od nadležnih organa jedne države ugovornice imaju pred organima druge države ugovornice istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave.

Dostavljanje isprava o ličnom statusu Član 23.

(1) Države ugovornice dostavljaće jedna drugoj izvode iz matičnih knjiga kao i pravosnažne sudske odluke koje se odnose na lična stanja državljana druge države ugovornice.

(2) Isprave i sudske odluke iz stava 1. ovog člana dostavljaju se, bez taksa i troškova, diplomatskom ili konzularnom predstavništvu.

(3) Izvodi iz matičnih knjiga umrlih dostavljaju se odmah, a ostali izvodi i sudske odluke krajem svakog tromjesečja.

4. Zaostavštine Član 24.

(1) Državljan jedne države ugovornice mogu na teritoriji druge države ugovornice sticati imovinska prava na osnovu zakonskog ili testamentarnog nasljeđivanja pod istim uslovima i u istom obimu kao i državljani te strane ugovornice.

(2) Državljan jedne države ugovornice mogu izjavom posljednje volje (testamentom) raspolagati svojom imovinom koja se nalazi na teritoriji druge države ugovornice.

Član 25.

Ako je prema mjerodavnom pravu koje se primjenjuje na raspravljanje zaostavštine iz člana 24. ovog ugovora nasljednik država, pokretna imovina pripada državi ugovornici čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti, a nepokretna imovina državi ugovornici na čijoj se teritoriji ova imovina nalazi.

5. Priznanje i izvršenje sudskih i arbitražnih odluka
Sudske odluke
Član 26.

(1) Država ugovornica priznaće i izvršiće na svojoj teritoriji, pod uslovima utvrđenim ovim ugovorom, sljedeće sudske odluke donijete na teritoriji druge države ugovornice:

- 1) sudske odluke u građanskim stvarima, pod kojima se u smislu ovog ugovora podrazumijevaju i privredne i porodične stvari;
- 2) sudske odluke u krivičnim stvarima u dijelu kojim je odlučeno o imovinsko-pravnim zahtjevima.

(2) Sudskom odlukom u smislu stava 1. ovog člana smatra se i poravnanje zaključeno pred sudom u građanskim stvarima.

Uslovi za priznanje i izvršenje
Član 27.

(1) Sudske odluke iz člana 26. ovog ugovora priznaju se i izvršavaju ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) da je odluka pravosnažna i izvršna po zakonu države ugovornice na čijoj je teritoriji donesena;

2) da po zakonu države ugovornice u kojoj se priznanje, odnosno izvršenje traži, donošenje odluke u toj pravnoj stvari nije u isključivoj nadležnosti domaćeg suda ili drugog organa;

3) da je stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je sudska odluka donesena bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku, odnosno u slučaju procesne nesposobnosti bila pravilno zastupana, prema zakonu države ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donesena;

4) da između istih stranaka u istoj stvari na teritoriji države ugovornice u kojoj se priznanje, odnosno izvršenje traži nije od suda ranije već donesena pravosnažna odluka ili priznata neka druga strana sudska odluka;

5) da između istih stranaka u istoj stvari nije pokrenut postupak pred sudom one države ugovornice u kojoj se traži priznanje, odnosno izvršenje prije postupka u kome je odluka čije se priznanje, odnosno izvršenje traži bila donesena;

6) da priznanje, odnosno izvršenje odluke nije u suprotnosti sa javnim poretkom države ugovornice u kojoj se priznanje, odnosno izvršenje traži.

Arbitražne odluke
Član 28.

(1) Država ugovornica priznaće i izvršiće na svojoj teritoriji odluke izabranih sudova, kao i pred njima sklopljena poravnanja u privrednim stvarima (u daljem tekstu: arbitražne odluke) donesene na teritoriji druge države ugovornice.

(2) Na priznanje i izvršenje odluke iz stava 1. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe člana 27. ovog ugovora.

(3) Priznanje i izvršenje odluke iz stava 1. ovog člana odbiće se ako nisu ispunjeni uslovi iz stava 2. ovog člana i ako se utvrdi:

1) da arbitražna odluka nije zasnovana na pismenom sporazumu o nadležnosti izabranog suda koji je donio odluku (u daljem tekstu: ugovor o arbitraži);

2) da ugovor o arbitraži nije punovažan po zakonu kome su ga stranke podvrgle, kao i zakonu države ugovornice u kojoj se traži priznanje, odnosno izvršenje;

3) da sastav arbitražnog suda ili arbitražni postupak nisu bili u skladu sa ugovorom o arbitraži;

4) da je arbitražni sud prekoračio granice svog ovlašćenja određene ugovorom o arbitraži;

5) da je arbitražnu odluku poništio ili obustavio nadležni organ države ugovornice u kojoj je odluka donesena.

(4) Ako je izabrani sud prekoračio ovlašćenja iz ugovora o arbitraži, arbitražna odluka će se, ako su ispunjeni ostali uslovi i ako je to moguće, priznati i izvršiti u onom djelu za koji je sud bio ovlašćen.

Zahtjev za priznanje i izvršenje

Član 29.

(1) Zahtjev za priznanje i izvršenje sudske i arbitražne odluke zainteresovana stranka podnosi nadležnom sudu države ugovornice u kojoj se traži priznanje i izvršenje ili nadležnom sudu države ugovornice gdje je odluka donijeta, koji će zahtjev dostaviti na način predviđen članom 4. ovog ugovora.

(2) Uz zahtjev za priznanje i izvršenje sudske odluke prilažu se:

1) original ili ovjereni prijepis sudske odluke ili poravnanja sa potvrdom da je odluka pravosnažna i izvršna, ako to ne proizilazi iz odluke;

2) potvrda da je stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je odluka donijeta bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku, odnosno da je procesno nesposobna stranka bila pravilno zastupana u skladu sa zakonom države ugovornice čiji je organ donio odluku.

(3) Uz zahtjev za priznanje i izvršenje arbitražne odluke prilažu se:

1) original ili ovjereni prepis odluke izabranog suda ili poravnanja koje je pred njim zaključeno;

2) original ili ovjereni prepis sporazuma o nadležnosti izabranog suda.

Postupak priznanja i izvršenja

Član 30.

(1) Postupak priznanja i izvršenja odluke sprovodi se po zakonu države ugovornice na čijoj teritoriji se traži priznanje i izvršenje.

(2) Sud koji odlučuje o zahtjevu za priznanje i izvršenje odluke ograničiće se samo na utvrđivanje postojanja uslova predviđenih u čl. 27. do 29. ovog ugovora.

Član 31.

Primjena odredbi koje se odnose na izvršenje sudskih ili arbitražnih odluka ne može biti u suprotnosti sa propisima država ugovornica koji se odnose na transfer novca i iznošenje stvari dobijenih izvršenjem.

TREĆE POGLAVLJE PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA

Opšti vidovi pravne pomoći Član 32.

(1) Opšti vidovi pravne pomoći posebno obuhvataju izvršenje pojedinih procesnih radnji, kao što su saslušanje okrivljenog, svjedoka i vještaka, uviđaj, pretres prostorija i lica, zapljenu, odnosno privremeno oduzimanje predmeta, kao i dostavljanje akata, pismenih materijala i drugih predmeta koji su u vezi sa krivičnim postupkom u državi molilji.

(2) Uz zamolnicu za pretres lica ili prostorija ili zapljenu, odnosno privremeno oduzimanje predmeta, prilaže se jedan primjerak ili ovjeren prijepis odluke organa koji moli ovu radnju.

(3) Predmete i izvornike akata i pismena koji su dostavljeni radi izvršenja zamolnice, strana molilja vratiće što prije zamoljenoj državi, ukoliko ih se ona ne odrekne.

Pozivi Član 33.

U pozivu osumnjičenom, okrivljenom, optuženom, svjedoku, vještaku ili drugom učesniku u postupku koji se poziva iz zamoljene države, ne smije biti zapriječena prinudna mjera u slučaju da se pozivu ne odazove. Ako se pozvani ne odazove pozivu, za to mu ne smije biti izrečena sankcija.

Privremena predaja lica lišenog slobode Član 34.

(1) Ukoliko država ugovornica, koja sprovodi krivični postupak pozove, kao svjedoka ili radi suočenja, lice koje je lišeno slobode u drugoj državi ugovornici, to lice će se, ukoliko se s tim saglasi, privremeno predati državi molilji.

(2) Država molilja dužna je da privremeno predato lice vrati u roku koji odredi zamoljena država.

(3) Predaja će se odbiti:

1) ako se lice lišeno slobode s tim ne saglasi;

2) ako bi usljed predaje moglo doći do produženja njegovog lišenja slobode;

3) ako po mišljenju zamoljene države, postoje drugi važni razlozi protiv njegove predaje državi molilji.

(4) Predaja se može odložiti ako je prisustvo lica lišenog slobode potrebno u krivičnom postupku koji se vodi na teritoriji zamoljene države.

(5) Ako treća država treba da preda jednoj od država ugovornica lice lišeno slobode, preko teritorije druge države ugovornice, druga država ugovornica će, pridržavajući se odredaba ovog ugovora, odobriti tranzit lica lišenog slobode, ako ono nije državljanin te države ugovornice.

(6) U slučaju iz stava 1. ovog člana predato lice mora biti u pritvoru na teritoriji države molilje, a u slučaju iz stava 5. ovog člana na teritoriji zamoljene države za tranzit, ukoliko država od koje je zatražena predaja ne zahtijeva da ono bude pušteno na slobodu.

(7) Ako zamoljena država udovolji zamolnici, država molilja je dužna da lice lišeno slobode drži u pritvoru za vrijeme njegovog boravka na njenoj teritoriji i da ga, po preduzetoj radnji pravne pomoći, odmah vrati zamoljenoj državi ukoliko ona ne zahtijeva da bude pušteno na slobodu. Predato lice uživa zaštitu predviđenu u članu 14. ovog ugovora.

Zaštita lične slobode **Član 35.**

(1) Lice koje je pozvano da se pojavi pred sudom države molilje, da bi krivično odgovaralo za djelo koje mu se stavlja na teret, ne smije, nezavisno od državljanstva, na njenoj teritoriji biti gonjeno ili pritvoreno niti mu se na bilo koji način smije oduzeti ili ograničiti sloboda za djela i osude koji nisu navedeni u pozivu, a potiču iz vremena prije njegovog odlaska iz države molilje.

(2) Krivično gonjenje, lišenje slobode ili bilo kakvo drugo ograničenje lične slobode dozvoljeno je ako se pozvani, nakon što njegova prisutnost po izjavi suda više nije potrebna, zadrži više od 15 dana na teritoriji države molilje iako je mogao napustiti ili ako se nakon napuštanja teritorije države molilje dobrovoljno vrati na njenu teritoriju.

Prisustvo radnjama pravne pomoći **Član 36.**

(1) Na izričitu molbu države molilje, zamoljena država obavijestit će je o mjestu i vremenu izvršenja zamolnice.

(2) Predstavnici zainteresovanih pravosudnih organa i lica koja učestvuju u krivičnom postupku, kao i njihovi pravni zastupnici mogu prisustvovati prilikom preduzimanja radnje pravne pomoći ako se s tim saglasi zamoljena država ugovornica. Ova lica uživaju zaštitu predviđenu u članu 14. Ugovora.

(3) Saglasnost za prisustvovanje predstavnika zainteresovanih pravosudnih organa i drugih lica države molilje u smislu stava 2. ovog člana u Bosni i Hercegovini daje Ministarstvo pravde BiH a u Srbiji i Crnoj Gori daje Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, po pribavljenom mišljenju Ministarstva pravde Republike Srbije ili Ministarstva pravde Republike Crne Gore.

Obavještenja iz kaznene evidencije **Član 37.**

(1) Države ugovornice obavještavaju jedna drugu o svim osudama državljana druge države ugovornice koje su upisane u njenu kaznenu evidenciju. Izvode iz kaznene evidencije države ugovornice dostavljaju svakih šest mjeseci preko organa iz člana 4. stav 1. ovog ugovora.

(2) Države ugovornice, na molbu, obavještavaju jedna drugu i o drugim podacima upisanim u kaznenu evidenciju.

(3) Države ugovornice, na molbu, dostavljaju jedna drugoj podatke o licima koja su državljanima druge države ugovornice, a koja se nalaze pod istragom ili protiv kojih je pokrenut krivični postupak na teritoriji druge države ugovornice.

Odbijanje pravne pomoći

Član 38.

Države ugovornice odbiće pravnu pomoć:

- 1) ako djelo, koje je navedeno u zamolnici, po pravu zamoljene države nije krivično djelo;
- 2) ako je zamolnica u vezi sa djelom, koje je po mišljenju zamoljene države, političke ili vojne prirode.

Ustupanje i preuzimanje krivičnog gonjenja

Član 39.

(1) Ako je državljanin jedne države ugovornice ili lice koje na njenoj teritoriji ima prebivalište učinilo krivično djelo na teritoriji druge države ugovornice, koje je sudski kažnjivo u objema državama ugovornicama, država ugovornica u kojoj je djelo učinjeno može zamoliti drugu državu ugovornicu da preuzme krivično gonjenje.

(2) Nadležni organi zamoljene države sprovode krivični postupak u skladu sa propisima te države.

Član 40.

(1) U zamolnici za preuzimanje krivičnog gonjenja mora biti opisano činjenično stanje i moraju biti navedeni što potpuniji podaci o okrivljenom, njegovom državljanstvu i prebivalištu ili boravištu.

(2) Uz zamolnicu se prilažu:

- 1) spisi u izvorniku ili ovjerenom prijepisu;
- 2) dokaz o državljanstvu, prebivalištu, odnosno boravištu lica za koje se moli preuzimanje krivičnog gonjenja;
- 3) izvod odredaba iz krivičnog zakona koje se u toj krivičnoj stvari primjenjuju u državi molilji;
- 4) izjave oštećenih da su saglasni sa ustupanjem krivičnog gonjenja;

(3) Izjava oštećenog lica koja je potrebna za pokretanje krivičnog postupka u državi molilji ima pravno dejstvo i u zamoljenoj državi.

(4) Zamoljena država obavještava državu molilju da li je preuzela krivično gonjenje. Ako zamoljena država ne prihvati zamolnicu za preuzimanje krivičnog gonjenja, odmah će obavijestiti državu molilju i vratiti joj spise koji su dostavljeni uz zamolnicu.

Član 41.

Pravosudni organi države molilje privremeno se odriču mjera gonjenja za djela navedena u zamolnici za preuzimanje krivičnog gonjenja. Od takvih mjera se u svakom slučaju odustaje:

- 1) ako je nadležni sud ili nadležni organ zamoljene države ugovornice konačno obustavio krivični postupak zbog nedostatka dokaza ili zato što učinjeno djelo nije krivično djelo;

-
- 2) ako je okrivljeni u zamoljenoj državi ugovornici pravosnažno oslobođen;
 - 3) ako je odluka suda koja je donesena u zamoljenoj državi ugovornici već izvršena ili izvršenju nema mjesta po zakonu ili zbog akta o pomilovanju ili amnestiji, ili je prema pravu zamoljene države nastupila zastarjelost.

Član 42.

Zamoljena država ugovornica obavještava državu molilju o ishodu krivičnog postupka u vezi sa zamolnicom za preuzimanje krivičnog gonjenja i radi toga dostavlja pravosnažnu odluku u izvorniku ili ovjerenom prijepisu.

ČETVRTO POGLAVLJE ZAVRŠNE ODREDBE

Član 43.

Sporna pitanja u vezi sa primjenom ovog ugovora države ugovornice će rješavati diplomatskim putem.

Član 44.

(1) Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji.

(2) Ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana prijema posljednje od nota kojima se države ugovornice uzajamno obavještavaju o sprovedenom postupku ratifikacije u skladu sa njihovim zakonodavstvom.

(3) Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može ugovor otkazati pismeno diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od šest mjeseci od dana prijema obavještenja o otkazivanju.

Ovaj ugovor sačinjen je u Sarajevu, dana 24.02.2005.godine, u dva istovjetna primjerka na službenim jezicima država ugovornica i to, za Bosnu i Hercegovinu: na srpskom jeziku, bosanskom jeziku i hrvatskom jeziku, a za Srbiju i Crnu Goru na srpskom jeziku, s tim da su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.

**UGOVOR
IZMEĐU SRBIJE I CRNE GORE I BOSNE I HERCEGOVINE
O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA U KRIVIČNIM
STVARIMA***

Srbija i Crna Gora i Bosna i Hercegovina (u daljem tekstu: države ugovornice), u želji da razvijaju odnose uzajamnog povjerenja i saradnje u oblasti pravnog saobraćaja u krivičnim stvarima, uzimajući u obzir da bi izvršenje krivičnih sankcija u državi čiji su državljani osuđena lica doprinijelo efikasnijoj i potpunijoj resocijalizaciji izvršilaca krivičnih djela i polazeći od principa humanosti, dogovorile su se da zaključe ovaj ugovor.

PRVO POGLAVLJE

Opšte odredbe

Član 1.

(1) Države ugovornice obavezuju se da će, na osnovu zamolnice, u skladu sa uslovima propisanim ovim ugovorom, međusobno izvršavati pravosnažne sudske odluke u krivičnim stvarima koje donese sud jedne države ugovornice protiv državljana druge države ugovornice ili protiv lica koja na njenoj teritoriji imaju prebivalište, tako što će:

1) vršiti nadzor nad licima kojima je izrečena uslovna krivična sankcija u toku vremena provjeravanja;

2) izvršavati kazne zatvora i druge mjere koje podrazumijevaju lišenje slobode.

(2) Državljaninom države ugovornice smatra se lice koje po zakonima te države ima njeno državljanstvo.

Član 2.

(1) Nadzor ili izvršenje, prema odredbama ovog ugovora, preuzeće se ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) ako je osuđeno lice državljanin države izvršenja ili u njoj ima prebivalište;

2) ako je sudska odluka pravosnažna;

3) ako osuđeno lice da saglasnost;

4) ako je djelo na kome se zasniva pravosnažna sudska odluka krivično djelo prema pravu obje države ugovornice;

5) ako države ugovornice postignu saglasnost o prenosu nadzora ili izvršenja;

6) ako osuđeno lice u vrijeme podnošenja zamolnice treba da izdrži još najmanje šest mjeseci od izrečene kazne ili druge mjere koja podrazumijeva lišenje slobode, uključujući i uslovnu krivičnu sankciju.

(2) Izuzetno, od odredbe stava 1. tačka 6. ovog člana države ugovornice mogu se sporazumjeti o prenosu nadzora ili izvršenja i kad je trajanje neizvršenog dijela izrečene kazne zatvora, druge mjere koja podrazumijeva lišenje slobode ili vremena provjeravanja uslovno izrečene krivične sankcije kraće od šest mjeseci.

* Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku BiH" - Međunarodni ugovori, broj 11/2005.

(3) Ako osuđeno lice ne može da da pravovaljanu saglasnost za prenos nadzora ili izvršenja, treba pribaviti saglasnost njegovog zakonskog zastupnika (punomoćnika) po pravu one države u kojoj osuđeno lice ima prebivalište.

Član 3.

Nadzor ili izvršenje neće se preuzeti:

1) ako bi nadzor ili izvršenje bili u suprotnosti sa osnovnim načelima pravnog poretka države izvršenja;

2) ako je djelo na kome se zasniva sudska odluka, po mišljenju države izvršenja, političke ili vojne prirode;

3) ako bi nadzor ili izvršenje bili u suprotnosti sa drugim obavezama koje je država izvršenja preuzela zaključivanjem međunarodnih ugovora;

4) ako se u državi izvršenja protiv osuđenog lica vodi krivični postupak zbog krivičnog djela za koje se traži nadzor ili izvršenje;

5) ako je izvršenje sankcije zastarjelo, prema pravu jedne od država ugovornica;

6) ako se protiv osuđenog lica, s obzirom na godine života u vrijeme izvršenja djela ne bi mogao voditi krivični postupak u državi izvršenja;

7) ako je osuđeno lice u zamoljenoj državi već pravosnažno osuđeno za isto krivično djelo ili ako je bilo oslobođeno od optužbe;

8) ako je sudska odluka donijeta u odsustvu osuđenog lica;

9) ako osuđeno lice uživa pravo azila u državi izricanja.

Član 4.

(1) Zamoljena država je dužna da bez odlaganja obavijesti državu molilju da li prihvata ili odbija zahtjev za preuzimanje nadzora ili izvršenja.

(2) U slučaju potpunog ili djelimičnog odbijanja preuzimanja nadzora ili izvršenja, zamoljena država dužna je da navede razloge odbijanja.

Član 5.

Svaka država ugovornica može amnestirati ili dati pomilovanje osuđenom licu u skladu sa svojim zakonodavstvom, o čemu je dužna da odmah obavijesti drugu državu ugovornicu.

Član 6.

Mjesto, vrijeme i način predaje i preuzimanja osuđenog lica utvrđuje se dogovorom nadležnih organa država ugovornica.

DRUGO POGLAVLJE

Nadzor

Član 7.

(1) Države ugovornice će, na osnovu zamolnice, i pod uslovima utvrđenim ovim ugovorom, međusobno vršiti nadzor, u toku vremena provjeravanja, nad licima kojima je sud u jednoj državi ugovornici pravosnažno izrekao uslovnu krivičnu sankciju.

(2) Nadzor će se vršiti u državi čije je osuđeno lice državljanin, ili u kojoj ima prebivalište.

Član 8.

(1) Nadzor se vrši isključivo prema pravu države koja ga je preuzela.

(2) Mjere nadzora određene u državi koja vrši nadzor, prema vrsti i trajanju, ne smiju biti strože od mjera određenih u državi koja je donijela presudu.

(3) Prilikom određivanja mjera nadzora u državi ugovornici koja je nadzor preuzela, nastojaće se da se primijene mjere određene u državi koja je donijela presudu.

Član 9.

Za opozivanje uslovne krivične sankcije isključivo je nadležna država u kojoj je presuda donijeta.

Član 10.

(1) Zamoljena država dužna je da što prije obavijesti državu molilju da li će udovoljiti njenoj molbi za preuzimanje izvršenja nadzora iz člana 7. ovog ugovora.

(2) Država koja vrši nadzor obavijestiće državu koja je donijela presudu o mjerama nadzora i o svim okolnostima koje bi mogle da dovedu do opozivanja uslovne krivične sankcije, kao i o isteku vremena provjeravanja.

Član 11.

(1) Država koja je donijela presudu dužna je da bez odlaganja obavijesti državu koja vrši nadzor o pomilovanju, amnestiji ili opozivu uslovne krivične sankcije.

(2) Ako država koja je donijela presudu opozove uslovnu krivičnu sankciju, ona može da zamoli državu koja je vršila nadzor na osnovu ovog ugovora da preuzme izvršenje krivične sankcije.

Član 12.

(1) Ako je nadzor preuzet, dalje mjere u vezi izvršenja u državi koja je donijela presudu privremeno se obustavljaju.

(2) Pravo države koja je donijela presudu na izvršenje konačno prestaje ako u toku vremena provjeravanja nije nastupila nijedna okolnost zbog koje prema njenom pravu treba opozvati uslovnu krivičnu sankciju.

TREĆE POGLAVLJE

Izvršenje

Član 13.

(1) Ako je lice koje je državljanin jedne od država ugovornica ili lice koje na njenoj teritoriji ima prebivalište, u drugoj državi ugovornici pravosnažno osuđeno za krivično djelo na kaznu zatvora ili mu je izrečena druga mjera koja podrazumijeva lišenje slobode,

svaka od država ugovornica može da zamoli da se kazna zatvora ili druga mjera koja podrazumijeva lišenje slobode izvrši u onoj državi čiji je osuđeno lice državljanin ili u kojoj ima prebivalište.

(2) Ovaj ugovor ne isključuje pravo osuđenog lica, njegovog zakonskog zastupnika, bračnog druga, srodnika u pravoj liniji, brata ili sestre, da podnese molbu za prenos izvršenja sudu koji je donio odluku ili nadležnom organu, kako države izricanja, tako i države čiji je osuđeno lice državljanin ili u kojoj ima prebivalište.

(3) Nadležni organ države izricanja, daće osuđenom licu što prije pravnu pouku o mogućnostima izdržavanja kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumijeva lišenje slobode u državi čiji je državljanin ili na čijoj teritoriji ima prebivalište.

Član 14.

(1) Ako se izvršenje preuzme, sud države izvršenja izriče prema svom pravu kaznu zatvora ili drugu mjeru koja podrazumijeva lišenje slobode koju treba izvršiti, uzimajući u obzir kaznu zatvora ili drugu mjeru koja podrazumijeva lišenje slobode izrečenu u državi izricanja.

(2) Izvršenjem u drugoj državi ugovornici osuđeno lice ni u kom slučaju ne smije biti dovedeno u teži položaj u odnosu na položaj koji bi imalo u državi izricanja.

(3) Vrijeme lišenja slobode u državi izricanja uračunaće se u potpunosti u kaznu zatvora ili drugu mjeru koja podrazumijeva lišenje slobode koja treba da se izvrši u državi izvršenja.

Član 15.

Izvršenje se sprovodi isključivo prema pravu države izvršenja.

Član 16.

(1) U slučaju preuzimanja izvršenja, država izvršenja vezana je za utvrđeno činjenično stanje na kome je zasnovana sudska odluka države izricanja.

(2) Za odlučivanje o zahtjevu za ponavljanje krivičnog postupka isključivo je nadležna država izricanja.

(3) Ako se sudska odluka na kojoj se zasniva molba za izvršenje naknadno ukine ili izmijeni u državi izricanja, ta država je dužna da o tome odmah obavijesti državu izvršenja. Na osnovu nove odluke sud države izvršenja će odlučiti o daljem izdržavanju kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumijeva lišenje slobode prema odredbama ovog ugovora.

Član 17.

(1) Ako je osuda izrečena za više krivičnih djela, izvršenje može da se prenese i samo za dio kazne koji se odnosi na pojedina od tih djela. U tom slučaju država izricanja odrediće dio kazne koji se odnosi na ta djela. Država izvršenja odrediće državi izricanja primjeren rok za donošenje takve odluke.

(2) Ako država izricanja ne donese odluku u roku iz stava 1. ovog člana, država izvršenja će prema svom pravu odrediti dio kazne koji treba izvršiti.

Član 18.

(1) Ako je izvršenje preuzeto, privremeno prestaje pravo na dalje izvršenje u državi izricanja. Ako se osuđeno lice nalazi u zatvoru u državi izricanja, zatvor može da traje do njegove predaje državi izvršenja.

(2) Pravo države izricanja na izvršenje konačno prestaje kad osuđeno lice izdrži kaznu ili drugu mjeru koja podrazumijeva lišenje slobode u državi izvršenja, ili kad mu je ona konačno oprostena.

(3) Ako osuđeno lice izbjegne izvršenje u državi izvršenja, država izricanja ponovo stiče pravo na izvršenje. Država izvršenja dužna je da o takvim okolnostima odmah obavijesti državu izricanja.

Član 19.

(1) Osuđeno lice ne može zbog drugog krivičnog djela učinjenog prije preuzimanja izvršenja, a za koje nije odobreno preuzimanje, bez saglasnosti države izricanja biti krivično gonjeno, osuđeno, podvrgnuto nekom drugom ograničenju lične slobode ili izručeno trećoj državi.

(2) Saglasnost iz stava 1. ovog člana nije potrebna:

1) ako osuđeno lice u roku od 45 dana nakon konačnog puštanja sa izdržavanja kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumijeva lišenje slobode ne napusti teritoriju države izvršenja. U taj rok ne računa se vrijeme za koje osuđeno lice, nezavisno od svoje volje, nije moglo da napusti teritoriju države izvršenja;

2) ako je osuđeno lice napustilo teritoriju države izvršenja, a zatim se na tu teritoriju ponovo dobrovoljno vratilo.

ČETVRTO POGLAVLJE

Odredbe o postupku

Član 20.

(1) Pismena korespondencija prema ovom ugovoru vršiće se za Srbiju i Crnu Goru - preko Ministarstva za ljudska i manjinska prava, a za Bosnu i Hercegovinu - preko Ministarstva pravde.

(2) Diplomatski put komunikacije ovim nije isključen.

(3) U hitnim slučajevima zamolnice i obavještenja prema ovom ugovoru mogu se dostavljati preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL).

Član 21.

(1) Zamolnice i dokumentacija koje se prilože uz zamolnicu, prema odredbama ovog ugovora, dostavljaju se u pismenom obliku na službenom jeziku države molilje.

(2) Legalizacija isprava iz stava 1. ovog člana nije potrebna.

Član 22.

(1) Ako država izricanja podnese zamolnicu, prema ovom ugovoru, uz zamolnicu treba da priloži:

1) primjerak ili ovjeren prijepis sudske odluke sa potvrdom pravosnažnosti, a po potrebi i izvršnosti;

2) prijepis zakonskih odredaba na kojima se zasniva sudska odluka;

3) lične podatke o osuđenom licu, o njegovom državljanstvu i prebivalištu;

4) potvrdu o vremenu provedenom na izdržavanju kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumijeva lišenje slobode koje treba uračunati;

5) zapisnik o izjavi osuđenog lica iz koga se vidi njegova saglasnost za prenos nadzora ili izvršenja;

6) druge dokumente i podatke koji mogu biti od značaja za odlučivanje po zamolnici.

(2) Ako država izvršenja podnese zamolnicu, uz istu treba da priloži:

1) lične podatke o osuđenom licu, o njegovom državljanstvu i mjestu prebivališta;

2) prijepis zakonskih odredaba koje treba primijeniti;

3) ako se osuđeno lice već nalazi u državi izvršenja, zapisnik iz koga se vidi njegova saglasnost za prenos izvršenja;

4) druge dokumente i podatke koji mogu biti od značaja za odlučivanje po zamolnici.

(3) U slučaju iz stava 2. ovog člana, država izricanja, zajedno sa obavještenjem o odobrenju zahtjeva, dostavlja i primjerak ili ovjereni prijepis sudske odluke sa potvrdom o pravosnažnosti, a po potrebi i izvršnosti, prijepis primijenjenih zakonskih odredaba, kao i potvrdu iz stava 1. tačka 4. ovog člana.

Član 23.

(1) Ako zamoljena država smatra da podaci i dokumentacija koji su joj dostavljeni nisu dovoljni, zatražiće dopunu i odrediti primjeren rok koji može da se produži na obrazloženu molbu države molilje.

(2) Ako se zahtjevu za dopunu dokumentacije u određenom roku ne udovolji, odluka o zamolnici za prenos izvršenja donijeće se na osnovu postojećih podataka i dokumentacije.

Član 24.

(1) Troškove nastale u vezi sa predajom osuđenog lica radi izvršenja krivične sankcije snosi država izvršenja, izuzev troškova nastalih na teritoriji države izricanja.

(2) Država koja zahtjeva da se prevoz osuđenog lica radi predaje obavi vazdušnim putem, snosi troškove koji nastanu u vezi sa tom predajom.

Član 25.

Država izvršenja obavijestiće državu izricanja o izvršenju krivične sankcije, i to:

1) kad se sankcija izvrši;

2) kad osuđeno lice izbjegne izvršenje;

3) kad država izricanja zatraži poseban izvještaj.

Član 26.

(1) Država ugovornica će, na molbu druge države ugovornice, dozvoliti tranzit preko svoje teritorije osuđenog lica koje treća država predaje državi ugovornici koja traži tranzit. Zamoljena država nije obavezna da dozvoli tranzit lica koje se, prema ovom ugovoru, ne bi moglo predati radi izvršenja.

(2) Uslovi i način tranzita iz stava 1. ovog člana, kao i pitanja troškova uređuju se dogovorom između nadležnih organa država ugovornica.

Član 27.

Ovaj ugovor će se primjenjivati i na sudske odluke donesene prije njegovog stupanja na snagu.

PETO POGLAVLJE

Značenje izraza

Član 28.

U smislu ovog ugovora pod “službeni jezik države molilje”, podrazumijeva se:

- 1) za Srbiju i Crnu Goru - srpski jezik;
- 2) za Bosnu i Hercegovinu - srpski, bosanski i hrvatski jezik.

Član 29.

(1) U smislu ovog ugovora pod “druge mjere koje podrazumijevaju lišenje slobode”, podrazumijeva se:

1) za Srbiju i Crnu Goru - vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Srbije i krivičnim zakonodavstvom Republike Crne Gore, koje izriče sud i koje imaju za posljedicu lišenje slobode;

2) za Bosnu i Hercegovinu - vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Federacije Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske i krivičnim zakonodavstvom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koje izriče sud i koje imaju za posljedicu lišenje slobode.

(2) U smislu ovog ugovora pod “druge mjere koje podrazumijevaju lišenje slobode”, podrazumijeva se i mjere bezbjednosti koje se izriču uz glavnu kaznu.

Član 30.

U smislu ovog ugovora pod “krivična sankcija”, podrazumijeva se:

- 1) za Srbiju i Crnu Goru - kazna zatvora, mjera bezbjednosti i vaspitna mjera;
- 2) za Bosnu i Hercegovinu - kazna zatvora, mjera bezbjednosti i vaspitna mjera.

Član 31.

U smislu ovog ugovora pod “uslovna krivična sankcija”, podrazumijeva se:

1) za Srbiju i Crnu Goru - uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Srbije i krivičnim zakonodavstvom Republike Crne Gore;

2) za Bosnu i Hercegovinu - uslovna osuda i uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Federacije Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske i krivičnim zakonodavstvom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

ŠESTO POGLAVLJE

Završne odredbe

Član 32.

Sporna pitanja u vezi sa primjenom ovog ugovora države ugovornice rješavaće diplomatskim putem.

Član 33.

(1) Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji.

(2) Ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana prijema posljednjeg obavještenja o izvršenoj ratifikaciji.

(3) Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može Ugovor otkazati pismeno diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od šest mjeseci od dana prijema obavještenja o otkazivanju.

(4) U slučaju otkazivanja Ugovor će se primjenjivati na započeta izvršenja krivičnih sankcija nad licima koja su predana na osnovu odredaba ovog ugovora.

Sačinjen u Sarajevu, dana 14.02.2005.godine, u po dva istovjetna primjerka na službenim jezicima država ugovornica- za Srbiju i Crnu Goru na srpskom jeziku, a za Bosnu i Hercegovinu na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku, s tim da su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.

**SPORAZUM
O PRAVNOJ SARADNJI U GRAĐANSKIM I PRIVREDNIM STVARIMA
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE TURSKE**

Bosna i Hercegovina i Republika Turska (u daljem tekstu: Strane ugovornice),

U želji da još više unaprijede prijateljske odnose i omogućće uzajamnu pomoć u građanskim i privrednim stvarima na osnovu načela državnog suvereniteta, jednakopravnosti i nemiješanja u unutrašnje poslove Strana ugovornica,

Odlučile su da zaključće Sporazum o pravnoj saradnji u građanskim i privrednim stvarima i saglasne su o slijedećem:

**GLAVA PRVA
OPĆE ODREDBE**

Član 1.

Svrha ovog Sporazuma je da reguliše pravnu zaštitu državljana jedne Strane ugovornice u građanskom postupku pred sudskim organima druge Strane ugovornice, saradnju sudskih organa Strana ugovornica u pružanju međusobne pravne pomoći u građanskim i privrednim stvarima i u oblasti priznanja i izvršenja sudskih odluka u građanskim stvarima.

Član 2.

(1) Državljeni jedne Strane ugovornice imaju pravo na pravnu zaštitu u postupku pred sudskim organima druge Strane ugovornice u građanskim i privrednim stvarima pod istim uslovima kao da su i sami državljani te Strane ugovornice.

(2) Državljeni jedne Strane ugovornice imaju pravo na besplatan pristup sudskim organima druge Strane ugovornice kod podnošenja zahtjeva u građanskim i privrednim stvarima pod istim uslovima kao da su i sami državljani te Strane ugovornice.

(3) Pravna lica čija se centrala nalazi na teritoriji jedne Strane ugovornice, a osnovana su u skladu sa zakonom te Strane ugovornice, uživaju prava iz odredbi ovog Sporazuma. U smislu ovog Sporazuma, izraz „sjedište“, kada se radi o pravnim licima je isto što i centrala tih pravnih lica.

Član 3.

(1) Ako se drugačije ne predviđa ovim Sporazumom, sudski organi Strana ugovornica komuniciraju između sebe putem centralnih organa koje odrede Strane ugovornice. Centralni organ za Bosnu i Hercegovinu je Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine. Centralni organ za Republiku Tursku je Ministarstvo pravde.

(2) Odredbe ovoga Sporazuma ne sprečavaju komunikaciju diplomatskim ili konzularnim putem.

(3) U smislu ovoga Sporazuma, sudski organi se određuju u skladu sa unutrašnjim pravom svake Strane ugovornice.

Član 4.

(1) Centralni organi komuniciraju između sebe na jeziku zamoljene Strane ugovornice ili na engleskom jeziku.

(2) Zamolnice za pravnu pomoć i prateća dokumenta pišu se na jeziku Strane ugovornice koja traži pomoć, a uz njih se dostavlja ovjereni prijevod na jezik zamoljene Strane ugovornice ili na engleski jezik.

(3) Dokumenta dobijena izvršenjem zamolnice za pravnu pomoć dostavljaju se na jeziku zamoljene Strane ugovornice.

Član 5.

Ministarstva pravde Strana ugovornica jedno drugom po molbi dostavljaju informacije o zakonu i praksi svojih zemalja kada su u pitanju pravni problemi koji predstavljaju predmet ovog Sporazuma.

GLAVA DRUGA POGLAVLJE I

PРАВНА ПОМОЋ У ГРАЂАНСКИМ I ПРИВРЕДНИМ СТВАРИМА

Član 6.

Sudski organi Strana ugovornica jedni drugima pružaju pravnu pomoć u građanskim i privrednim stvarima konkretno kad je u pitanju uručenje dokumenata, saslušanje strana i svjedoka, ispitivanje vještaka i obavljanje ostalih sudskih radnji po zakonskim propisima Strana ugovornica.

Član 7.

(1) U zamolnici za pravnu pomoć se navodi:

a) Naziv sudskog organa koji traži pomoć i naziv zamoljenog sudskog organa, ukoliko je poznat;

b) Vrsta postupka za koji se traži pomoć;

c) Imena i adrese strana u postupku, kod pravnih lica naziv pravnog lica i adresa centrale i imena i adrese njihovih zastupnika, ukoliko postoje;

d) Puna adresa adresata i dokumenti koje treba uručiti, ako je predmet zamolnice uručenje dokumenata;

e) Imena i adrese lica koje treba ispitati i datum njihovog rođenja, državljanstvo i zanimanje, ukoliko je poznato;

f) Pitanja koja treba postaviti licima koja daju iskaz;

g) Vrsta dokaza koje treba prikupiti ili drugih sudskih radnji koje treba obaviti;

h) Ostale informacije koje su neophodne za izvršenje zamolnice;

i) Dokumenti ili drugi predmeti koje treba pregledati.

(2) Zamolnicu za pravnu pomoć potpisuje i ovjerava organ koji traži pomoć. Prateća dokumenta moraju biti ovjerena u skladu sa zakonom Strane ugovornice koja traži pomoć.

Član 8.

(1) Zamoljeni sudski organ u izvršenju zamolnice primjenjuje odredbe svoga zakona. On će, međutim, postupiti po zahtjevu sudskog organa koji traži pomoć da se primijeni poseban metod ili postupak, ako to nije u suprotnosti sa unutrašnjim pravom zamoljene Strane ugovornice.

(2) Sudski organ koji traži pomoć, ukoliko to zahtijeva, obavještava se o vremenu i mjestu održavanja postupka, da bi zainteresovane strane i njihovi zastupnici, ukoliko ih ima, mogli prisustvovati postupku.

(3) Zamoljeni sudski organ sudskom organu koji traži pomoć dostavlja obavještenje kojim se potvrđuje izvršenje zamolnice ili ga obavještava o razlozima neizvršenja zamolnice i vraća sve priloge.

(4) Zamoljena Strana ugovornica snosi sve troškove izvršenja zamolnice za pravnu pomoć, koji su nastali na njenoj teritoriji i ne zahtijeva njihovu nadoknadu.

Član 9.

Izvršenje zamolnice za pravnu pomoć se može odbiti ukoliko se smatra da bi se njenim izvršenjem povrijedio suverenitet, bezbjednost ili javni poredak zamoljene Strane ugovornice.

Član 10.

(1) Svjedok ili vještak, bez obzira na državljanstvo, koji se po pozivu pojavi pred sudskim organom Strane ugovornice koja traži pomoć, ne podliježe krivičnoj odgovornosti ili pritvoru, niti može biti podvrgnut bilo kakvom ograničenju lične slobode na teritoriji te Strane ugovornice u vezi sa bilo kojim djelom ili osudom do koje je došlo prije njegovog dolaska u tu Stranu ugovornicu. Svjedok ili vještak se ne može goniti ni pritvarati niti podliježe izvršenju sudske presude u vezi sa iskazom svjedoka ili mišljenjem vještaka.

(2) Imunitet iz stava (1) prestaje ukoliko je svjedok ili vještak ostao na teritoriji Strane ugovornice i nakon sedam uzastopnih dana od dana kada su ga pravosudni organi obavijestili da njegovo prisustvo više nije potrebno, a imao je priliku da je napusti, ili kada se po njenom napuštanju u nju dobrovoljno vratio.

(3) Sudski poziv svjedocima ili vještacima sadrži informacije o uslovima za nadoknadu putnih troškova, dnevnica i honorarima za vještačenje po zakonu Strane ugovornice koja traži pomoć. Po zahtjevu takvog lica, sudski organ koji traži pomoć daje avans za troškove puta i ishrane.

POGLAVLJE II DOKUMENTA

Član 11.

Po zahtjevu sudskog organa jedne Strane ugovornice, druga Strana ugovornica dostavlja prijepis uvjerenja o ličnom statusu, ostala dokumenta u vezi sa licem i interesima državljana Strane ugovornice koja traži pomoć, bez prijevoda i besplatno.

Član 12.

(1) Dokumenta izdata i zvanično ovjerena na teritoriji jedne Strane ugovornice izuzimaju se od bilo kakve ovjere u postupku pred sudskim organima druge Strane ugovornice.

(2) Dokumenta koja izdaju zvanični organi jedne Strane ugovornice imaju istu snagu javnih dokumenata na teritoriji druge Strane ugovornice.

POGLAVLJE III

OSLOBADANJE OD PLAĆANJA OBEZBJEĐENJA (JUDICATUM SOLVI) I TROŠKOVA POSTUPKA

Član 13.

Od državljana jedne Strane ugovornice ne zahtijeva se da polože obezbjeđenje parničnih troškova (Judicatum solvi) u postupku pred sudskim organima druge Strane ugovornice samo iz razloga što su strani državljani ili što nemaju prebivalište na teritoriji te Strane ugovornice.

Član 14.

Državljanima jedne Strane ugovornice imaju pravo da se koriste povlasticama pravne pomoći u plaćanju sudskih taksi i troškova postupka na teritoriji druge Strane ugovornice pod istim uslovima kao državljani druge Strane ugovornice.

Pravna pomoć iz ovoga Sporazuma se pruža na osnovu dokumenata kojima se dokazuje lično, porodično i materijalno stanje podnosioca zahtjeva. Forma dokumenta je regulisana zakonom Strane ugovornice u kojoj podnosilac zahtjeva ima prebivalište ili, ako nema prebivalište na teritoriji nijedne Strane ugovornice, zakonom Strane ugovornice čiji je državljanin.

Član 15.

Ako sudski organ jedne Strane ugovornice postavi rok u kome neko lice sa prebivalištem na teritoriji druge Strane ugovornice treba preduzeti neku radnju, taj rok počinje od dana uručjenja dokumenata tom licu.

GLAVA TREĆA

PRIZNANJE I IZVRŠENJE SUDSKIH ODLUKA U GRAĐANSKIM I PRIVREDNIM STVARIMA

Član 16.

(1) Strane ugovornice na svojoj teritoriji priznaju i izvršavaju sljedeće sudske odluke donijete na teritoriji druge Strane ugovornice u skladu s odredbama ovog Sporazuma:

a) Sudske odluke u građanskim i privrednim stvarima, uključujući odluke u vezi s troškovima postupka;

b) Poravnanja u građanskim stvarima postignuta pred sudom ili odobrena od suda;

c) Sudske odluke u krivičnim stvarima, ukoliko su u vezi s kompenzacijom.

(2) Samo sudske odluke donesene nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma su predmet priznanja i izvršenja prema odredbama ovoga Sporazuma.

Član 17.

Sudske odluke iz člana 16. ovog Sporazuma priznaju se i izvršavaju pod sljedećim uslovima:

a) da je sudska odluka konačna i izvršna po zakonu Strane ugovornice u kojoj je donesena;

b) da je tuženom propisno uručen sudske poziv u skladu sa zakonom Strane ugovornice u kojoj je sudska odluka donesena;

c) da stranama u postupku nije uskraćeno pravo na odbranu i da im je propisno uručeno obavještenje da se pojave pred sudom i data mogućnost da budu zastupani kada sami nisu u mogućnosti da ulože zahtjev za priznanje nekog prava ili da ulože prigovor;

d) da se između istih strana ne vodi postupak koji je zasnovan na istim činjenicama i koji ima istu svrhu:

i) koji je u toku pred sudom Strane ugovornice od koje se traži priznanje i izvršenje a taj postupak je prvi pokrenut, ili

ii) čiji je ishod konačna presuda suda Strane ugovornice od koje se traži priznanje i izvršenje.

e) da je sudska odluka donesena po predmetu koji ne spada pod isključivu nadležnost sudova Strane ugovornice od koje se traži priznanje i izvršenje;

f) da priznanje i izvršenje sudske odluke nije u suprotnosti sa javnim poretkom Strane ugovornice od koje se traži priznanje i izvršenje.

Član 18.

(1) Molba za priznanje i izvršenje se podnosi direktno nadležnom sudu Strane ugovornice od koje se traži priznanje i izvršenje.

(2) Uz molbu se prilažu sljedeći dokumenti:

a) potpun i ovjeren prijepis sudske odluke uz potvrdu o konačnosti i izvršivosti,

b) ako je sudska odluka donesena u odsustvu jedne strane, originale ili ovjereni prijepis dokumenata koji su neophodni da se utvrdi da li je sudske poziv propisno uručen strani koja je izostala,

c) ovjeren prijevod molbe i dokumenata navedenih u tačkama (a)-(b) ovoga člana na jezik Strane ugovornice od koje se traži da prizna i izvrši sudsku odluku ili na engleski.

Član 19.

(1) Postupak priznanja i izvršenja sudskih odluka reguliše zakon Strane ugovornice od koje se traži priznanje i izvršenje.

(2) Sud koji odlučuje o priznanju i izvršenju ne preispituje meritum odluke. On jedino uzima u obzir članove 17. i 18. ovoga Sporazuma.

Član 20.

Odredbe ovog Sporazuma o priznanju i izvršenju ne mogu biti smetnja primjeni odredbi zakona Strana ugovornica o transferu van zemlje novca i imovine koji su rezultat izvršenja strane sudske odluke.

GLAVA ČETVRTA ZAVRŠNE ODREDBE

Član 21.

Ovaj Sporazum neće odstupati od međunarodnih instrumenata koji sadrže odredbe o stvarima koje reguliše ovaj Sporazum a u kojima su Strane ugovornice članice ili će to postati.

Član 22.

Sve smetnje koje se mogu pojaviti u vezi sa primjenom ovoga Sporazuma između Strana ugovornica rješavaju se diplomatskim putem.

Član 23.

(1) Ovaj Sporazum podliježe ratifikaciji. Ratifikacioni instrumenti se razmjenjuju u Sarajevu/Ankari.

(2) Ovaj Sporazum stupa na snagu trideset dana nakon razmjene ratifikacionih instrumenata.

(3) Ovaj Sporazum ostaje na snazi neodređeno vrijeme.

(4) Svaka Strana ugovornica može otkazati sporazum u pisanoj formi. U tom slučaju Sporazum ostaje na snazi u trajanju od dvanaest mjeseci od dana kada druga Strana ugovornica primi obavještenje o otkazu Sporazuma.

U potvrdu čega su opunomoćeni predstavnici dviju Strana ugovornica potpisali ovaj Sporazum.

Sačinjeno u Sarajevu, dana 16.02.2005 godine u po dva primjerka svaki na bosanskom, hrvatskom, srpskom, turskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako autentični. U slučaju neslaganja u tumačenju prednost ima engleski tekst.

U G O V O R
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O
PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA

Bosna i Hercegovina i Republika Makedonija (u daljem tekstu: države ugovornice)

u želji za razvijanjem saradnje u oblasti pravne pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, a u cilju efikasnijeg ostvarivanja prava i interesa svojih državljana, kao i unapređenja sveukupnih odnosa i saradnje između dvije države, sporazumjele su se o sljedećem:

PRVO POGLAVLJE
OPĆE ODREDBE

Pružanje pravne pomoći

Član 1.

(1) Države ugovornice će, na zahtjev, pružati jedna drugoj pravnu pomoć u građanskim i krivičnim stvarima pod uslovima i na način utvrđen ovim ugovorom.

(2) Pod "građanskim stvarima" u smislu ovog ugovora podrazumijevaju se i privredne i porodične stvari.

(3) Pod "krivičnim stvarima" u smislu ovog ugovora podrazumijevaju se krivična djela i druga kažnjiva djela propisana domaćim zakonodavstvom.

(4) Pravnu pomoć ukazuju sudovi i drugi organi država ugovornica koji su, po propisima svoje zemlje, nadležni da odlučuju o stvarima iz stava 1. do 3. ovog člana.

Pravna zaštita i slobodan
pristup sudovima i drugim organima

Član 2.

(1) Državljeni jedne države ugovornice imaju jednaku pravnu zaštitu u postupcima pred sudovima i drugim organima druge države ugovornice kao i njeni državljani.

(2) Državljeni jedne države ugovornice imaju na teritoriji druge države ugovornice slobodan pristup sudovima i drugim organima. Pred ovim organima oni mogu da zastupaju svoje interese, podnose zahtjeve i preduzimaju radnje pod istim uslovima kao i njeni sopstveni državljani.

(3) Odredbe stava 1. i 2. ovog člana primjenjuju se i na pravna lica osnovana u skladu sa zakonima države ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi njihovo sjedište.

Obim pravne pomoći

Član 3.

Pravna pomoć, u smislu ovog ugovora, obuhvata: dostavljanje pismena i preduzimanje procesnih radnji (saslušanje stranaka, svjedoka i drugih lica, oduzimanje predmeta, privremena

predaja, uvidaj, vještačenje i dr.), davanje obavještenja o propisima država ugovornica, priznanje i izvršenje sudskih i arbitražnih odluka.

Organi saradnje

Član 4.

(1) Radi pružanja pravne pomoći prema ovom ugovoru, sudovi i drugi nadležni organi država ugovornica međusobno komuniciraju preko svojih nadležnih organa i to:

1) za Bosnu i Hercegovinu - preko Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

2) za Republiku Makedoniju - preko Ministarstva pravde Republike Makedonije;

(2) Odredba stava 1. ovog člana ne isključuje komuniciranje diplomatskim, odnosno konzularnim putem.

(3) U hitnim slučajevima sudovi i drugi nadležni organi država ugovornica mogu komunicirati i preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL).

Obaveza podnošenja zamolnice

Član 5.

(1) Zahtjev za pružanje pravne pomoći prema ovom ugovoru podnosi se u vidu zamolnice.

(2) Zamolnicu podnosi sud ili drugi nadležni organ države ugovornice kojoj je pravna pomoć potrebna (u daljem tekstu: država molilja) i upućuje je nadležnom sudu ili drugom nadležnom organu države ugovornice od koje se traži pravna pomoć (u daljem tekstu: zamoljena država).

Sadržina zamolnice

Član 6.

(1) Zamolnica sadrži:

1) naziv organa države molilje od koga potiče zamolnica, a po mogućnosti i naziv zamoljenog organa;

2) ime i prezime, podatke o rođenju, prebivalište ili boravište, zanimanje i državljanstvo, odnosno naziv i sjedište stranaka i njihovo svojstvo u postupku;

3) ime, prezime i adresu pravnih zastupnika stranaka, ako ih imaju;

4) oznaku spisa i opis slučaja za koji se traži pravna pomoć, a u krivičnim stvarima i pravnu kvalifikaciju učinjenog djela;

5) predmet zamolnice, a po potrebi i pitanja koja se imaju postaviti licu čije se saslušanje traži;

6) naziv akta i adresu lica kome treba izvršiti dostavljanje;

7) druge elemente predviđene ovim ugovorom za pojedine vidove pravne pomoći.

(2) Zamolnica i drugi akti koje u njenom prilogu dostavljaju sudovi i drugi organi država ugovornica moraju biti potpisani i snabdjeveni pečatom suda ili drugog organa od koga potiču.

(3) Zamoljena država može tražiti dodatna obavještenja i akte koji su joj potrebni za izvršenje zamolnice.

Jezik

Član 7.

(1) Zamolnica i akti koje treba priložiti uz zamolnicu saglasno odredbama ovog ugovora dostavljaju se na službenom jeziku države molilje.

(2) Odgovori na zamolnice dostavljaju se na jeziku zamoljene države.

(3) Akti koje treba uručiti licima u zamoljenoj državi dostavljaju se na službenom jeziku države molilje.

(4) Izuzetno od stava 1., 2. i 3. ovog člana, pismena koja se prilažu uz zamolnicu u krivičnim predmetima i sama zamolnica sastavljaju se na jeziku države molilje i uz njih treba da bude priložen ovjeren prevod na jeziku zamoljene države, ako ovim ugovorom nije drugačije određeno.

Način pružanja pravne pomoći

Član 8.

(1) Postupanje po zamolnicama vrši se po propisima zamoljene države.

(2) Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, zamoljeni organ će, na zahtev suda ili drugog organa od koga potiče zamolnica, moći da postupi na način koji je posebno označen u zamolnici, ako to nije u suprotnosti sa javnim poretkom zamoljene države

Ustupanje zamolnice nadležnom organu

Član 9.

(1) Ako sud ili drugi nadležni organ kome je zamolnica upućena nije nadležan za postupanje, zamolnicu će bez odlaganja ustupiti nadležnom sudu ili drugom nadležnom organu na teritoriji zamoljene države, o čemu će obavijestiti organ koji mu je zamolnicu dostavio.

(2) Zamoljeni organ će preduzeti potrebne mjere za utvrđivanje prave adrese, ako se lice kome treba izvršiti dostavljanje ne može pronaći na adresi označenoj u zamolnici.

Nemogućnost udovoljenja zamolnici

Član 10.

Ako zamoljeni organ nije mogao da udovolji zamolnici, odmah će o tome obavijestiti organ države molilje i vratit će dostavljena akta uz navođenje razloga zbog kojih nije mogao da postupi po zamolnici.

Dokazivanje dostavljanja

Član 11.

Dostavljanje akata se dokazuje potvrdom o dostavljanju koja se sastavlja po propisima zamoljene države. U potvrdi o dostavljanju mora biti naznačeno mjesto i datum prijema i potpis primaoca ili označen drugačiji način dostavljanja.

Odbijanje pravne pomoći

Član 12.

(1) Zamoljena država će odbiti pravnu pomoć ako nisu ispunjeni uslovi za pružanje pravne pomoći predviđeni ovim ugovorom.

(2) Zamoljena država može odbiti ukazivanje pravne pomoći ako smatra da bi udovoljenje zamolnice ugrozilo njen suverenitet ili bezbjednost ili bi bilo u suprotnosti sa njenim pravnim poretkom.

Troškovi ukazivanja pravne pomoći

Član 13.

(1) Svaka država ugovornica snosi troškove ukazivanja pravne pomoći koji su nastali na njenoj teritoriji, ako ovim ugovorom nije drugačije određeno.

(2) Države ugovornice neće zahtijevati naknadu troškova za izvršene radnje po zamolnicama, osim nagrade za izvršeno vještačenje i druge troškove nastale povodom vještačenja, kao i troškove privremenog upućivanja lica lišenog slobode u zamoljenoj državi, kao svjedoka, na teritoriji države molilje.

(3) Vještačenje se može usloviti prethodnim polaganjem predujma kod zamoljenog suda, ako troškove vještačenja snosi stranka.

(4) Svjedoku ili vještaku koji se odazove pozivu suda države molilje pripada pravo na naknadu putnih troškova i troškova boravka, saglasno propisima države molilje.

(5) U pozivu će se navesti koje naknade pripadaju licima iz stava 4. ovog člana, a na njihov zahtjev dat će im se predujam za pokriće troškova.

Zaštita svjedoka i vještaka

Član 14.

(1) Svjedok ili vještak koji se pojavljuje pred sudskim organima države molilje na osnovu poziva koji mu je dostavljen od strane sudskog organa zamoljene države ne može, bez obzira na njegovo državljanstvo, biti podvrgnut sudskom gonjenju, pritvoren zbog djela koje je predmet sudskog postupka u kome je traženo njegovo prisustvo ili za djelo koje je počinio prije nego što je napustio teritoriju države molilje, niti upućen da izdržava kaznu na osnovu neke ranije donesene sudske odluke.

(2) Odredba stava 1. ne primjenjuje se ako svjedok ili vještak, iako je za to imao mogućnosti, nije napustio teritoriju države molilje u roku od 15 (petnaest) dana pošto mu je saopšteno da njegovo prisustvo više nije potrebno. U ovaj rok ne uračunava se vrijeme u kome svjedok ili vještak iz objektivnih razloga nije mogao da napusti teritoriju države molilje.

Obavještenje o propisima

Član 15.

Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine i Ministarstvo pravde Republike Makedonije davat će, na zahtjev, jedno drugom tekst propisa koji važe ili su važili na teritoriji njihove države, a po potrebi i obavještenja o određenim pravnim pitanjima u vezi sa materijom koja je predmet ovog ugovora.

DRUGO POGLAVLJE
PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA

1. Oslobođenje od davanja obezbjeđenja parničnih troškova (cautio iudicatum solvi) i oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka

Član 16.

(1) Od državljanina jedne države ugovornice koji učestvuje u postupku pred sudom druge države ugovornice kao tužilac ili umješač nije dozvoljeno zahtijevati obezbjeđenje parničnih troškova (aktorska kaucija) samo zato što je strani državljanin i na teritoriji te države nema prebivalište ili boravište.

(2) Predujam taksa i troškova postupka koje snosi stranka može se zahtijevati od državljanina druge države ugovornice pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljanina.

(3) Odredbe stava 1. i 2. ovog člana shodno se primjenjuju i na pravna lica.

Član 17.

(1) Državljanin jedne države ugovornice kada se pojavljuje pred sudovima druge države ugovornice imaju pravo na oslobođenje od plaćanja sudskih taksa i troškova, kao i na besplatnu pravnu pomoć u toku postupka pod istim uslovima i u istom obimu kao i njeni sopstveni državljani.

(2) Molbu u smislu stava 1. ovog člana stranka može podnijeti neposredno nadležnom sudu druge države ugovornice ili sudu države ugovornice čiji je državljanin, ako na njenoj teritoriji ima prebivalište ili boravište. Sud države ugovornice čiji je stranka državljanin dostavit će molbu nadležnom sudu druge države ugovornice na način predviđen članom 4. ovog ugovora.

Član 18.

(1) Uvjerenje o imovnom stanju na osnovu kojeg se priznaju olakšice iz člana 17. stav 1. ovog ugovora, izdaje nadležni organ one države ugovornice na čijoj teritoriji molilac ima prebivalište ili boravište.

(2) Ako molilac ima prebivalište ili boravište na teritoriji treće države, ovo uvjerenje na teritoriji treće države može izdati nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je on državljanin.

(3) Sud koji odlučuje o zahtjevu za ostvarivanje prava predviđenih u članu 17. stav 1. ovog ugovora može, po potrebi, tražiti dodatna obavještenja od organa države ugovornice čiji je molilac državljanin.

2. Postupanje po zamolnicama u građanskim stvarima

Član 19.

(1) Sudovi kojima su upućene zamolnice izvršit će ih što je moguće prije i primijeniti po potrebi ista prinudna sredstva kao i prilikom izvršenja zamolnica između domaćih sudova. Prinudna sredstva neće se primjenjivati ako se radi o ličnom dolasku stranaka.

(2) Sud ili drugi organ od koga potiče zamolnica bit će na svoj zahtjev blagovremeno obaviješten o vremenu i mjestu izvršenja tražene radnje kako bi eventualno zainteresovana stranka mogla tome da prisustvuje. Sudovi mogu vršiti ovo obavještenje neposredno.

Član 20.

(1) Države ugovornice pružat će jedna drugoj pomoć u utvrđivanju adrese lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji, ako se to traži radi ostvarivanja prava njihovih državljana u postupku pred organima nadležnim za odlučivanje u građanskim stvarima u smislu ovog ugovora i ako se u tu svrhu pruže odgovarajući podaci.

(2) Zahtjev iz stava 1. ovog člana upućuje se organu druge države ugovornice na način predviđen članom 4. ovog ugovora.

3. Isprave Oslobodjenje od legalizacije

Član 21.

(1) Isprave koje je sastavio ili izdao sud, notar ili drugi nadležni organ jedne države ugovornice i koje su snabdjevene potpisom i službenim pečatom nije potrebno dalje ovjeravati radi upotrebe pred organima druge države ugovornice. Isto tako, nije potrebna ni dalja ovjera isprava ako je ove ovjerio sud, notar ili drugi nadležni organ.

(2) Odredba stava 1. ovog člana odnosi se i na prepise i fotokopije isprava koje je ovjerio sud, notar ili drugi nadležni organ.

Dokazna snaga isprava

Član 22.

Isprave izdate od nadležnih organa jedne države ugovornice imaju pred organima druge države ugovornice istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave.

Dostavljanje isprava o ličnom statusu

Član 23.

(1) Države ugovornice dostavljat će jedna drugoj izvode iz matičnih knjiga kao i pravnosnažne sudske odluke koje se odnose na lična stanja državljana druge države ugovornice.

(2) Isprave i sudske odluke iz stava 1. ovog člana dostavljaju se, bez taksa i troškova, diplomatskom ili konzularnom predstavništvu.

(3) Izvodi iz matičnih knjiga umrlih dostavljat će se odmah, a ostali izvodi i sudske odluke krajem svakog tromjesečja.

4. Priznanje i izvršenje sudskih i arbitražnih odluka

Sudske odluke

Član 24.

(1) Država ugovornica priznat će i izvršit će na svojoj teritoriji, pod uslovima utvrđenim ovim ugovorom, sljedeće sudske odluke donijete na teritoriji druge države ugovornice:

1) sudske odluke u građanskim stvarima, pod kojima se u smislu ovog ugovora podrazumijevaju i privredne i porodične stvari;

2) sudske odluke u krivičnim stvarima u dijelu kojim je odlučeno o imovinsko-pravnim zahtjevima;

(2) Sudskom odlukom u smislu stava 1. ovog člana smatra se i poravnanje zaključeno pred sudom u građanskim stvarima.

Uslovi za priznanje i izvršenje

Član 25.

(1) Sudske odluke iz člana 24. ovog ugovora priznaju se i izvršavaju ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) da je odluka pravnosnažna i izvršna po zakonu države ugovornice na čijoj je teritoriji donesena;

2) da po zakonu države ugovornice u kojoj se priznanje ili izvršenje traži, donošenje odluke u toj pravnoj stvari nije u isključivoj nadležnosti domaćeg suda ili drugog organa;

3) da je stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je sudska odluka donesena bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku, odnosno u slučaju procesne nesposobnosti bila pravilno zastupana, prema zakonu države ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donesena;

4) da između istih stranaka u istoj stvari na teritoriji države ugovornice u kojoj se priznanje ili izvršenje traži nije od suda ranije već donesena pravnosnažna odluka ili priznata neka druga strana sudska odluka;

5) da između istih stranaka u istoj stvari nije pokrenut postupak pred sudom one države ugovornice u kojoj se traži priznanje ili izvršenje pred postupka u kome je odluka čije se priznanje ili izvršenje traži bila donesena;

6) da priznanje ili izvršenje odluke nije u suprotnosti sa javnim poretkom države ugovornice u kojoj se priznanje ili izvršenje traži.

Arbitražne odluke

Član 26.

(1) Država ugovornica priznat će i izvršit će na svojoj teritoriji odluke izabranih sudova, kao i pred njima sklopljena poravnanja u privrednim stvarima (u daljem tekstu: arbitražne odluke) donesene na teritoriji druge države ugovornice.

(2) Na priznanje i izvršenje odluke iz stava 1. ovog člana shodno se primjenjuju odredbe člana 25. ovog ugovora.

(3) Priznanje i izvršenje odluke iz stava 1. ovog člana odbit će se ako nisu ispunjeni uslovi iz stava 2. ovog člana i ako se utvrdi:

1) da arbitražna odluka nije zasnovana na pismenom sporazumu o nadležnosti izabranog suda koji je donio odluku (u daljem tekstu: ugovor o arbitraži);

2) da ugovor o arbitraži nije punovažan po zakonu kome su ga stranke podvrgle, kao i zakonu države ugovornice u kojoj se traži priznanje ili izvršenje;

3) da sastav arbitražnog suda ili arbitražni postupak nisu bili u skladu sa ugovorom o arbitraži;

4) da je arbitražni sud prekoračio granice svog ovlaštenja određene ugovorom o arbitraži;

5) da je arbitražnu odluku poništio ili obustavio nadležni organ države ugovornice u kojoj je odluka donesena.

(4) Ako je izabrani sud prekoračio ovlaštenja iz ugovora o arbitraži, arbitražna odluka će se, ako su ispunjeni ostali uslovi i ako je to moguće, priznati i izvršiti u onom dijelu za koji je sud bio ovlašten.

Zahtjev za priznanje i izvršenje

Član 27.

(1) Zahtjev za priznanje i izvršenje sudske i arbitražne odluke zainteresovana stranka podnosi nadležnom sudu države ugovornice u kojoj se traži priznanje i izvršenje ili nadležnom sudu države ugovornice gdje je odluka donijeta, koji će zahtjev dostaviti na način predviđen članom 4. ovog ugovora.

(2) Uz zahtjev za priznanje i izvršenje sudske odluke prilažu se:

1) original ili ovjereni prepis sudske odluke ili poravnanja sa potvrdom da je odluka pravnosnažna i izvršna, ako to ne proizilazi iz odluke;

2) potvrda da je stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je odluka donijeta bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku, odnosno da je procesno nesposobna stranka bila pravilno zastupana u skladu sa zakonom države ugovornice čiji je organ donio odluku.

(3) Uz zahtjev za priznanje i izvršenje arbitražne odluke prilažu se:

1) original ili ovjereni prepis odluke izabranog suda ili poravnanja koje je pred njim zaključeno;

2) original ili ovjereni prepis sporazuma o nadležnosti izabranog suda.

(4) Uz zahtjev i pismena iz stava 2. i 3. ovog člana prilaže se prevod na jezik države ugovornice u kojoj se traži priznanje i izvršenje, ovjeren saglasno članu 7. stav 4. ovog ugovora.

Postupak priznanja i izvršenja

Član 28.

(1) Postupak priznanja i izvršenja odluke sprovodi se po zakonu države ugovornice na čijoj teritoriji se traži priznanje i izvršenje.

(2) Sud koji odlučuje o zahtjevu za priznanje i izvršenje odluke ograničit će se samo na utvrđivanje postojanja uslova predviđenih u članu 25. do 27. ovog ugovora.

Član 29.

Primjena odredbi koje se odnose na izvršenje sudskih ili arbitražnih odluka ne može biti u suprotnosti sa propisima država ugovornica koji se odnose na transfer novca i iznošenje stvari dobijenih izvršenjem.

TREĆE POGLAVLJE PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA

Opći vidovi pravne pomoći Član 30.

(1) Opći vidovi pravne pomoći posebno obuhvataju izvršenje pojedinih procesnih radnji, kao što su saslušanje okrivljenog, svjedoka i vještaka, uviđaj, pretres prostorija i lica, zapljenu, odnosno privremeno oduzimanje predmeta, kao i dostavljanje akata, pismenih materijala i drugih predmeta koji su u vezi sa krivičnim postupkom u državi molilji.

(2) Uz zamolnicu za pretres lica ili prostorija ili zapljenu, odnosno privremeno oduzimanje predmeta, prilaže se jedan primjerak ili ovjeren prepis odluke organa koji moli ovu radnju.

(3) Predmete i izvornike akata i pismena koji su dostavljeni radi izvršenja zamolnice, država molilja vratit će što prije zamoljenoj državi, ukoliko ih se ona ne odrekne.

Pozivi Član 31.

U pozivu osumnjičenom, okrivljenom, optuženom, svjedoku, vještaku ili drugom učesniku u postupku koji se poziva iz zamoljene države, ne smije biti zapriječena prinudna mjera u slučaju da se pozivu ne odazove. Ako se pozvani ne odazove pozivu, za to mu ne smije biti izrečena sankcija.

Privremena predaja lica lišenog slobode Član 32.

(1) Ukoliko država ugovornica, koja provodi krivični postupak pozove, kao svjedoka ili radi suočenja, lice koje je lišeno slobode u drugoj državi ugovornici, će se, ukoliko se sa tim saglasi, privremeno predati državi molilji.

(2) Država molilja dužna je da privremeno predato lice vrati u roku koji odredi zamoljena država.

(3) Predaja će se odbiti:

1) ako se lice lišeno slobode s tim ne saglasi;

2) ako bi usljed predaje moglo doći do produženja njegovog lišenja slobode;

3) ako po mišljenju zamoljene države, postoje drugi važni razlozi protiv njegove predaje državi molilji.

(4) Predaja se može odložiti ako je prisustvo lica lišenog slobode potrebno u krivičnom postupku koji se vodi na teritoriji zamoljene države.

(5) Ako treća država treba da preda jednoj od država ugovornica lice lišeno slobode, preko teritorije druge države ugovornice, druga država ugovornica će, pridržavajući se odredaba ovog ugovora, odobriti tranzit lica lišenog slobode, ako ono nije državljanin te države ugovornice.

(6) U slučaju iz stava 1. ovog člana predato lice mora biti u pritvoru na teritoriji države molilje, a u slučaju iz stava 5. ovog člana na teritoriji zamoljene države za tranzit, ukoliko država od koje je zatražena predaja ne zahtijeva da ono bude pušteno na slobodu.

(7) Ako zamoljena država udovolji zamolnici, država molilja je dužna da lice lišeno slobode drži u pritvoru za vrijeme njegovog boravka na njenoj teritoriji i da ga, po preduzetoj radnji pravne pomoći, odmah vrati zamoljenoj državi ukoliko ona ne zahtijeva da bude pušteno na slobodu. Predato lice uživa zaštitu predviđenu u članu 14. ovog ugovora.

Zaštita lične slobode **Član 33.**

(1) Lice koje je pozvano da se pojavi pred sudom države molilje, da bi krivično odgovaralo za djelo koje mu se stavlja na teret, ne smije, nezavisno od državljanstva, na njenoj teritoriji biti gonjeno ili pritvoreno niti mu se na bilo koji način smije oduzeti ili ograničiti sloboda za djela i osude koji nisu navedeni u pozivu, a potiču iz vremena prije njegovog odlaska iz države molilje.

(2) Krivično gonjenje, lišenje slobode ili bilo kakvo drugo ograničenje lične slobode dozvoljeno je ako se pozvani, nakon što njegova prisutnost po izjavi suda više nije potrebna, zadrži više od 15 (petnaest) dana na teritoriji države molilje iako je mogao napustiti ili ako se nakon napuštanja teritorije države molilje dobrovoljno vrati na njenu teritoriju.

Prisustvo radnjama pravne pomoći **Član 34.**

(1) Na izričitu molbu države molilje, zamoljena država obavijestit će je o mjestu i vremenu izvršenja zamolnice.

(2) Predstavnici zainteresovanih pravosudnih organa i lica koja učestvuju u krivičnom postupku, kao i njihovi pravni zastupnici mogu prisustvovati prilikom preduzimanja radnje pravne pomoći ako se s tim saglasi zamoljena država ugovornica. Ova lica uživaju zaštitu predviđenu u članu 14. ovog ugovora.

(3) Saglasnost za prisustvovanje predstavnika zainteresovanih pravosudnih organa i drugih lica države molilje u smislu stava 2. ovog člana u Bosni i Hercegovini daje Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, a u Republici Makedoniji Ministarstvo pravde Republike Makedonije.

Obavještenja iz kaznene evidencije **Član 35.**

(1) Države ugovornice obavještavaju jedna drugu o svim osudama državljana druge države ugovornice koje su upisane u njenu kaznenu evidenciju. Izvode iz kaznene evidencije države ugovornice dostavljaju svakih šest mjeseci preko organa iz člana 4. stav 1. ovog ugovora.

(2) Države ugovornice, na molbu, obavještavaju jedna drugu i o drugim podacima upisanim u kaznenu evidenciju.

(3) Države ugovornice, na molbu, dostavljat će jedna drugoj podatke o licima koja su državljani druge države ugovornice, a koja se nalaze pod istragom ili protiv kojih je pokrenut krivični postupak na teritoriji druge države ugovornice.

(4) Uz pismena iz stava 1., 2. i 3. ovog člana ne prilaže se prevod na jezik druge države ugovornice.

Odbijanje pravne pomoći

Član 36.

Države ugovornice odbit će pravnu pomoć:

- 1) ako djelo, koje je navedeno u zamolnici, po pravu zamoljene države nije krivično djelo;
- 2) ako je zamolnica u vezi sa djelom, koje je po mišljenju zamoljene države, političke ili vojne prirode.

Ustupanje i preuzimanje krivičnog gonjenja

Član 37.

(1) Ako je državljanin jedne države ugovornice ili lice koje na njenoj teritoriji ima prebivalište učinilo krivično djelo na teritoriji druge države ugovornice, koje je sudski kažnjivo u objema državama ugovornicama, država ugovornica u kojoj je djelo učinjeno može zamoliti drugu državu ugovornicu da preuzme krivično gonjenje.

(2) Nadležni organi zamoljene države provode krivični postupak u skladu sa propisima te države.

Član 38.

(1) U zamolnici za preuzimanje krivičnog gonjenja mora biti opisano činjenično stanje i moraju biti navedeni što potpuniji podaci o okrivljenom, njegovom državljanstvu i prebivalištu ili boravištu.

(2) Uz zamolnicu se prilažu:

- 1) spisi u izvorniku ili ovjerenom prepisu;
- 2) dokaz o državljanstvu, prebivalištu, odnosno boravištu lica za koje se moli preuzimanje krivičnog gonjenja;
- 3) izvod odredaba iz krivičnog zakona koje se u toj krivičnoj stvari primjenjuju u državi molilji;
- 4) izjave oštećenih da su saglasni sa ustupanjem krivičnog gonjenja.

(3) Izjava oštećenog lica koja je potrebna za pokretanje krivičnog postupka u državi molilji ima pravno dejstvo i u zamoljenoj državi.

(4) Zamoljena država obavještava državu molilju da li je preuzela krivično gonjenje. Ako zamoljena država ne prihvati preuzimanje krivičnog gonjenja, odmah će obavijestiti državu molilju i vratiti joj spise koji su dostavljeni uz zamolnicu.

Član 39.

Pravosudni organi države molilje privremeno se odriču mjera gonjenja za djela navedena u zamolnici za preuzimanje krivičnog gonjenja. Od takvih mjera se u svakom slučaju odustaje:

- 1) ako je nadležni sud ili nadležni organ zamoljene države ugovornice konačno obustavio krivični postupak zbog nedostatka dokaza ili zato što učinjeno djelo nije krivično djelo;

-
- 2) ako je okrivljeni u zamoljenoj državi ugovornici pravnosnažno oslobođen;
 - 3) ako je odluka suda koja je donesena u zamoljenoj državi ugovornici već izvršena ili izvršenju nema mjesta po zakonu ili zbog akta o pomilovanju ili amnestiji, ili je prema pravu zamoljene države nastupila zastarjelost.

Član 40.

Zamoljena država ugovornica obavještava državu molilju o ishodu krivičnog postupka u vezi sa zamolnicom za preuzimanje krivičnog gonjenja i radi toga dostavlja pravnosnažnu odluku u izvorniku ili ovjerenom prepisu.

ČETVRTO POGLAVLJE ZAVRŠNE ODREDBE

Član 41.

- (1) Sporna pitanja u vezi sa primjenom ovog ugovora države ugovornice će rješavati diplomatskim putem.
- (2) Pojedina pitanja koja nisu uređena ovim ugovorom, države ugovornice mogu naknadno regulisati razmjenom nota.

Član 42.

- (1) Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji.
- (2) Ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana prijema posljednje note, kojom se države ugovornice uzajamno obavještavaju da su ispunjeni uslovi predviđeni unutrašnjim zakonodavstvom svake države ugovornice.
- (3) Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može Ugovor otkazati pismeno diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od šest mjeseci od dana prijema obavještenja o otkazivanju.

Ovaj ugovor sačinjen je u Sarajevu, dana 13.09.2005. godine, u dva istovjetna primjerka, od kojih svaki na službenim jezicima Bosne i Hercegovine (bosanski, hrvatski, srpski) i na makedonskom jeziku, s tim da su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

ZA BOSNU I HERCEGOVINU

ZA REPUBLIKU MAKEDONIJU

U G O V O R*
IZMEĐU REPUBLIKE MAKEDONIJE I BOSNE I HERCEGOVINE
O MEĐUSOBNOM IZVRŠAVANJU SUDSKIH ODLUKA
U KRIVIČNIM STVARIMA

Republika Makedonija i Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: države ugovornice), u želji da unaprijede odnose uzajamnog povjerenja i saradnje u oblasti pravnog prometa u krivičnim stvarima,

uzimajući u obzir da bi izvršenje krivičnih sankcija u državi čiji su državljani osuđena lica doprinijelo efikasnijoj i potpunijoj resocijalizaciji izvršilaca krivičnih djela i polazeći od načela humanosti,

dogovorile su se da zaključe ovaj ugovor.

PRVO POGLAVLJE
O p ć e o d r e d b e

Član 1.

(1) Države ugovornice obavezuju se da će, na osnovu zamolnice, u skladu sa uvjetima propisanim ovim ugovorom, uzajamno izvršavati pravnosnažne sudske odluke u krivičnim stvarima koje donese sud jedne države ugovornice protiv državljana druge države ugovornice ili protiv lica koja na njenoj teritoriji imaju prebivalište, tako što će:

1) vršiti zaštitni nadzor (u daljem tekstu: nadzor) nad licima kojima je izrečena uvjetna krivična sankcija u toku vremena provjeravanja;

2) izvršavati kazne zatvora i druge mjere koje podrazumijevaju lišavanje slobode.

(2) Državljaninom države ugovornice smatra se lice koje prema zakonima te države ima njeno državljanstvo.

Član 2.

(1) Nadzor ili izvršenje, prema odredbama ovog ugovora, preuzet će se ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

1) ako je osuđeno lice državljanin države izvršenja ili u njoj ima prebivalište;

2) ako je sudska odluka pravnosnažna;

3) ako osuđeno lice da saglasnost;

4) ako je djelo na kojem se zasniva pravnosnažna sudska odluka krivično djelo prema pravu obje države ugovornice;

5) ako države ugovornice postignu saglasnost o prijenosu nadzora ili izvršenja;

6) ako osuđeno lice u vrijeme podnošenja zamolnice treba da izdrži još najmanje šest mjeseci od izrečene kazne ili druge mjere koja podrazumijeva lišavanje slobode, uključujući i uvjetnu krivičnu sankciju.

* Ugovor je objavljen u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" - dodatak, Međunarodni ugovori 9/2006

(2) Izuzetno, od odredbe stava 1. tačka 6. ovog člana države ugovornice mogu se sporazumjeti o prijenosu nadzora ili izvršenja i kad je trajanje neizvršenog dijela izrečene kazne zatvora, druge mjere koja podrazumijeva lišavanje slobode ili vremena provjeravanja uvjetno izrečene krivične sankcije kraće od šest mjeseci.

(3) Ako osuđeno lice ne može da da pravovaljanu saglasnost za prijenos nadzora ili izvršenja, treba pribaviti saglasnost njegovog zakonskog zastupnika (punomoćnika) po pravu one države u kojoj osuđeno lice ima prebivalište.

Član 3.

Nadzor ili izvršenje neće se preuzeti:

1) ako bi nadzor ili izvršenje bili u suprotnosti sa osnovnim načelima pravnog poretka države izvršenja;

2) ako je djelo na kojem se zasniva sudska odluka, po mišljenju države izvršenja, političke ili vojne prirode;

3) ako bi nadzor ili izvršenje bili u suprotnosti sa drugim obavezama koje je država izvršenja preuzela zaključivanjem međunarodnih ugovora;

4) ako se u državi izvršenja protiv osuđenog lica vodi krivični postupak zbog krivičnog djela za koje se traži nadzor ili izvršenje;

5) ako je izvršenje sankcije zastarjelo, prema pravu jedne od država ugovornica;

6) ako se protiv osuđenog lica, s obzirom na njegovu starost u vrijeme izvršenja djela ne bi mogao voditi krivični postupak u državi izvršenja;

7) ako je osuđeno lice u zamoljenoj državi već pravnosnažno osuđeno za isto krivično djelo ili ako je bilo oslobođeno od optužbe;

8) ako je sudska odluka donijeta u odsustvu osuđenog lica;

9) ako osuđeno lice uživa pravo azila u državi izricanja.

Član 4.

(1) Zamoljena država je dužna bez odlaganja obavijestiti državu molilju da li prihvata ili odbija zahtjev za preuzimanje nadzora ili izvršenja.

(2) U slučaju potpunog ili djelimičnog odbijanja preuzimanja nadzora ili izvršenja, zamoljena država dužna je navesti razloge odbijanja.

Član 5.

Svaka država ugovornica može amnestirati ili dati pomilovanje osuđenom licu u skladu sa svojim zakonodavstvom, o čemu je dužna odmah obavijestiti drugu državu ugovornicu.

O uvjetnom otpustu odlučuje država izvršenja.

Član 6.

Mjesto, datum i način predaje i preuzimanja osuđenog lica utvrđuje se dogovorom nadležnih tijela država ugovornica.

DRUGO POGLAVLJE

N a d z o r

Član 7.

(1) Države ugovornice će, na osnovu zamolnice i pod uvjetima utvrđenim ovim ugovorom, uzajamno vršiti nadzor, u toku vremena provjeravanja, nad licima kojima je sud u jednoj državi ugovornici pravnosnažno izrekao uvjetnu krivičnu sankciju.

(2) Nadzor će se vršiti u državi čije je osuđeno lice državljanin ili u kojoj ima prebivalište.

Član 8.

(1) Nadzor se vrši isključivo prema pravu države koja ga je preuzela.

(2) Mjere nadzora određene u državi koja vrši nadzor, prema vrsti i trajanju, ne smiju biti strožije od mjera određenih u državi koja je donijela presudu.

(3) Prilikom određivanja mjera nadzora u državi ugovornici koja je nadzor preuzela, nastojat će se primijeniti mjere određene u državi koja je donijela presudu.

Član 9.

Za opozivanje uvjetne krivične sankcije isključivo je nadležna država u kojoj je presuda donijeta.

Član 10.

(1) Zamoljena država dužna je što prije obavijestiti državu molilju da li će udovoljiti njenoj molbi za preuzimanje izvršenja nadzora iz člana 7. ovog ugovora.

(2) Država koja vrši nadzor obavijestit će državu koja je donijela presudu o mjerama nadzora i o svim okolnostima koje bi mogle dovesti do opozivanja uvjetne krivične sankcije, kao i o isteku vremena provjeravanja.

Član 11.

(1) Država koja je donijela presudu dužna je bez odlaganja obavijestiti državu koja vrši nadzor o pomilovanju, amnestiji ili opozivu uvjetne krivične sankcije.

(2) Ako država koja je donijela presudu opozove uvjetnu krivičnu sankciju, ona može zamoliti državu koja je vršila nadzor na osnovu ovog ugovora da preuzme izvršenje krivične sankcije.

Član 12.

(1) Ako je nadzor preuzet, dalje mjere u vezi izvršenja u državi koja je donijela presudu privremeno se obustavljaju.

(2) Pravo države koja je donijela presudu na izvršenje konačno prestaje ako u toku vremena provjeravanja nije nastupila nijedna okolnost zbog koje prema njenom pravu treba opozvati uvjetnu krivičnu sankciju.

TREĆE POGLAVLJE

I z v r š e n j e

Član 13.

(1) Ako je lice koje je državljanin jedne od država ugovornica ili lice koje na njenoj teritoriji ima prebivalište, u drugoj državi ugovornici pravnosnažno osuđeno za krivično djelo na kaznu zatvora ili mu je izrečena druga mjera koja podrazumijeva lišavanje slobode, svaka od država ugovornica može zamoliti da se kazna zatvora ili druga mjera koja podrazumijeva lišavanje slobode izvrši u onoj državi čiji je osuđeno lice državljanin ili u kojoj ima prebivalište.

(2) Ovaj ugovor ne isključuje pravo osuđenog lica, njegovog zakonskog zastupnika, bračnog druga, srodnika u pravoj liniji, brata ili sestre, da podnese zamolnicu za prijenos izvršenja sudu koji je donio odluku ili nadležnom tijelu, kako države izricanja, tako i države čiji je osuđeno lice državljanin ili u kojoj ima prebivalište.

(3) Nadležno tijelo države izricanja daće osuđenom licu što prije pravnu pouku o mogućnostima izdržavanja kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumijeva lišavanje slobode u državi čiji je državljanin ili na čijoj teritoriji ima prebivalište.

Član 14.

(1) Ako se izvršenje preuzme, sud države izvršenja izriče prema svom pravu kaznu zatvora ili drugu mjeru koja podrazumijeva lišavanje slobode koju treba izvršiti, uzimajući u obzir kaznu zatvora ili drugu mjeru koja podrazumijeva lišavanje slobode izrečenu u državi izricanja.

(2) Izvršenjem u drugoj državi ugovornici osuđeno lice ni u kojem slučaju ne smije biti dovedeno u teži položaj u odnosu na položaj koji bi imalo u državi izricanja.

(3) Vrijeme lišavanja slobode u državi izricanja uračunaće se u potpunosti u kaznu zatvora ili drugu mjeru koja podrazumijeva lišavanje slobode koja treba da se izvrši u državi izvršenja.

Član 15.

Izvršenje se sprovodi isključivo prema pravu države izvršenja.

Član 16.

(1) U slučaju preuzimanja izvršenja, država izvršenja vezana je za utvrđeno činjenično stanje na kojem je zasnovana sudska odluka države izricanja.

(2) Za odlučivanje o zahtjevu za ponavljanje krivičnog postupka isključivo je nadležna država izricanja.

(3) Ako se sudska odluka na kojoj se zasniva molba za izvršenje naknadno ukine ili izmijeni u državi izricanja, ta država je dužna o tome odmah obavijestiti državu izvršenja. Na osnovu nove odluke sud države izvršenja odlučit će o daljem izdržavanju kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumijeva lišavanje slobode prema odredbama ovog ugovora.

Član 17.

(1) Ako je osuda izrečena za više krivičnih djela, izvršenje može da se prenese i samo za dio kazne koji se odnosi na neka od tih djela. U tom slučaju država izricanja odredit će dio kazne koji se odnosi na ta djela. Država izvršenja odredit će državi izricanja primjeren rok za donošenje takve odluke.

(2) Ako država izricanja ne donese odluku u roku iz stava 1. ovog člana, država izvršenja odredit će prema svom pravu dio kazne koji treba izvršiti.

Član 18.

(1) Ako je izvršenje preuzeto, privremeno prestaje pravo na dalje izvršenje u državi izricanja. Ako se osuđeno lice nalazi u zatvoru u državi izricanja, zatvor može da traje do njegove predaje državi izvršenja.

(2) Pravo države izricanja na izvršenje konačno prestaje kad osuđeno lice izdrži kaznu ili drugu mjeru koja podrazumijeva lišavanje slobode u državi izvršenja, ili kad mu je ona konačno oproštena.

(3) Ako osuđeno lice izbjegne izvršenje u državi izvršenja, država izricanja ponovo stječe pravo na izvršenje. Država izvršenja dužna je o takvim okolnostima odmah obavijestiti državu izricanja.

ČETVRTO POGLAVLJE O d r e d b e o p o s t u p k u

Član 19.

(1) Pismena korespondencija prema ovom ugovoru vršit će se za Bosnu i Hercegovinu - preko Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, a za Republiku Makedoniju - preko Ministarstva pravde Republike Makedonije.

(2) Diplomatski put komunikacije ovim nije isključen.

(3) U hitnim slučajevima zamolnice i obavještenja prema ovom ugovoru mogu se dostavljati preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije (INTERPOL).

Član 20.

(1) Zamolnice i dokumentacija koje se prilože uz zamolnicu, prema odredbama ovog ugovora, dostavljaju se u pisanom obliku na službenom jeziku države molilje, sa ovjerenim prijevodom na službeni jezik zamoljene države.

(2) Legalizacija isprava iz stava 1. ovog člana nije potrebna.

Član 21.

(1) Ako država izricanja podnese zamolnicu, prema ovom ugovoru, uz zamolnicu treba priložiti:

1) primjerak ili ovjeren prijepis sudske odluke sa potvrdom pravnosnažnosti, a po potrebi i izvršnosti;

-
- 2) prijepis zakonskih odredaba na kojima se zasniva sudska odluka;
 - 3) lične podatke o osuđenom licu, o njegovom državljanstvu i prebivalištu;
 - 4) potvrdu o vremenu provedenom na izdržavanju kazne zatvora ili druge mjere koja podrazumijeva lišavanje slobode koje treba uračunati;
 - 5) zapisnik o izjavi osuđenog lica iz kojega se vidi njegova saglasnost za prijenos nadzora ili izvršenja;
 - 6) druge dokumente i podatke koji mogu biti od značaja za odlučivanje po zamolnici.
- (2) Ako država izvršenja podnese zamolnicu, uz istu treba priložiti:
- 1) lične podatke o osuđenom licu, o njegovom državljanstvu i mjestu prebivališta;
 - 2) prijepis zakonskih odredaba koje treba primijeniti;
 - 3) druge dokumente i podatke koji mogu biti od značaja za odlučivanje po zamolnici.
- (3) U slučaju iz stava 2. ovog člana, država izricanja, zajedno sa obavještenjem o odobrenju zahtjeva, dostavlja i primjerak ili ovjereni prijepis sudske odluke sa potvrdom o pravno-snažnosti, a po potrebi i izvršnosti, prijepis primijenjenih zakonskih odredaba, kao i potvrdu iz stava 1. tačka 4. ovog člana.

Član 22.

(1) Ako zamoljena država smatra da podaci i dokumentacija koji su joj dostavljeni nisu dovoljni, zatražit će dopunu i odrediti primjeren rok koji može da se produži na obrazloženu zamolnicu države molilje.

(2) Ako se zahtjevu za dopunu dokumentacije u određenom roku ne udovolji, odluka o zamolnici za prenos izvršenja donijet će se na osnovu postojećih podataka i dokumentacije.

Član 23.

(1) Troškove nastale u vezi sa predajom osuđenog lica radi izvršenja krivične sankcije snosi država izvršenja, izuzev troškova nastalih na teritoriji države izricanja.

Član 24.

Država izvršenja obavijestit će državu izricanja o izvršenju krivične sankcije, i to:

- 1) kad se sankcija izvrši;
- 2) kad osuđeno lice izbjegne izvršenje;
- 3) kad država izricanja zatraži poseban izvještaj.

Član 25.

(1) Država ugovornica, na zamolnicu druge države ugovornice, dozvolit će tranzit preko svoje teritorije osuđenog lica koje treća država predaje državi ugovornici koja traži tranzit. Zamoljena država nije obavezna da dozvoli tranzit lica koje se, prema ovom ugovoru, ne bi moglo predati radi izvršenja.

(2) Uvjeti i način tranzita iz stava 1. ovog člana, kao i pitanja troškova uređuju se dogovorom između nadležnih tijela država ugovornica.

Član 26.

Ovaj ugovor primjenjivat će se i na sudske odluke donesene prije njegovog stupanja na snagu.

PETO POGLAVLJE
Z n a č e n j e i z r a z a

Član 27.

U smislu ovog ugovora pod “službeni jezik države molilje”, podrazumijeva se:

- 1) za Republiku Makedoniju - makedonski jezik.
- 2) za Bosnu i Hercegovinu - srpski, bosanski i hrvatski jezik;

Član 28.

(1) U smislu ovog ugovora pod “druge mjere koje podrazumijevaju lišavanje slobode”, podrazumijeva se:

1) za Republiku Makedoniju - mjere sigurnosti koje se izriču uz glavnu kaznu ili vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Makedonije, koje izrekne nadležni sud;

2) za Bosnu i Hercegovinu - mjere sigurnosti koje se izriču uz glavnu kaznu ili vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Federacije Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske i krivičnim zakonodavstvom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koje izrekne nadležni sud.

Član 29.

U smislu ovog ugovora pod “krivična sankcija”, podrazumijeva se:

- 1) za Republiku Makedoniju - kazna zatvora, mjera sigurnosti i vaspitna mjera;
- 2) za Bosnu i Hercegovinu - kazna zatvora, mjera sigurnosti i vaspitna mjera.

Član 30.

U smislu ovog ugovora pod “uvjetna krivična sankcija”, podrazumijeva se:

1) za Republiku Makedoniju - uvjetna presuda i uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Makedonije;

2) za Bosnu i Hercegovinu - uvjetna presuda i uvjetna osuda sa zaštitnim nadzorom propisane krivičnim zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Federacije Bosne i Hercegovine, krivičnim zakonodavstvom Republike Srpske i krivičnim zakonodavstvom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

ŠESTO POGLAVLJE
Z a v r š n e o d r e d b e

Član 31.

Sporna pitanja u vezi sa primjenom ovog ugovora države ugovornice rješavat će diplomatskim putem.

Član 32.

(1) Ovaj ugovor se ratifikuje.

(2) Ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana prijema posljednjeg obavještenja o izvršenoj ratifikaciji.

(3) Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može Ugovor otkazati pismeno diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od šest mjeseci od dana prijema obavještenja o otkazivanju.

(4) U slučaju otkazivanja Ugovor će se primjenjivati na započeta izvršenja krivičnih sankcija nad licima koja su predana na osnovu odredaba ovog ugovora.

Sačinjen u Sarajevu, dana 27.01.2006. godine, u po dva istovjetna primjerka na službenim jezicima država ugovornica- za Republiku Makedoniju - na makedonskom jeziku, a za Bosnu i Hercegovinu na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku, s tim da su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.

UGOVOR
IZMEĐU
BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE MAKEDONIJE
O IZRUČENJU

Bosna i Hercegovina i Republika Makedonija (u daljnjem tekstu: države ugovornice) su se u želji,

da unaprijede međusobne pravne odnose,
da unaprijede saradnju na području pravosuđa i
da olakšaju međusobni pravni promet,

sporazumjele da zaključe ovaj ugovor kako slijedi:

PRVO POGLAVLJE
OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Države ugovornice se obavezuju da će, u skladu s odredbama ovog ugovora, na molbu, jedna drugoj izručiti lica :

- koja se gone zbog krivičnih djela u državi ugovornici koja moli izručenje (u daljnjem tekstu: ugovornica moliteljica);

- prema kojima je u državi ugovornici pravosnažno izrečena kazna zatvora, mjera sigurnosti ili vaspitna mjera koja podrazumijeva lišavanje slobode.

UVJETI POD KOJIMA SE DOZVOLJAVA IZRUČENJE

Član 2.

Izručenje će se dozvoliti pod slijedećim uvjetima:

1. da lice čije se izručenje traži nije državljanin zamoljene ugovornice ili lice bez državljanstva, koje ima prebivalište u zamoljenoj ugovornici;

2. da djelo za koje se traži izručenje nije počinjeno u zamoljenoj ugovornici, protiv nje ili njenog državljanina;

3. da je djelo za koje se traži izručenje krivično djelo po krivičnom zakonodavstvu obje ugovornice;

4. da za djelo za koje se traži izručenje nije nastupila zastara krivičnog gonjenja ili zastara izvršenja krivične sankcije;

5. da lice čije se izručenje traži nije za isto djelo već pravosnažno osuđeno, ili pravosnažno oslobođeno ili je krivični postupak protiv njega pravosnažno obustavljen ili optužba pravosnažno odbačena;

6. da djelo zbog kojega se traži izručenje nije obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem u zamoljenoj ugovornici.

Član 3.

Izručenje se može dozvoliti i kad nije ispunjen uvjet iz člana 3. tačka 2. ovog ugovora za krivično djelo koje je počinjeno na teritoriji zamoljene ugovornice a usmjereno je protiv ugovornice moliteljice ili protiv njenog državljanina.

DRUGO POGLAVLJE

Način komuniciranja

Član 4.

(1) Nadležna tijela za komuniciranje su za Bosnu i Hercegovinu Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine, a za Republiku Makedoniju Ministarstvo pravde Republike Makedonije.

(2) Odredbe stava 1. ovog člana ne isključuje diplomatski put komuniciranja.

(3) U hitnim slučajevima molbe i obavještenja prema ovom ugovoru mogu se dostavljati preko Međunarodne organizacije kriminalističke policije - INTERPOL-a.

Jezik i legalizacija

Član 5.

1. Molba za izručenje dostavlja se u pisanom obliku na jeziku ugovornice moliteljice.

2. Dokumentacija koja se prilaže uz molbu dostavlja se na jeziku ugovornice moliteljice, zajedno sa prevodom na službeni jezik, odnosno na jedan od službenih jezika zamoljene ugovornice.

3. Legalizacija dokumenata iz stava 2. ovog člana nije potrebna.

Dokumentacija

Član 6.

Uz molbu za izručenje prilažu se:

1. rješenje o sprovođenju istrage, ili optužnica ili rješenje o pritvoru ili neki drugi akt, koji je jednak toj odluci, ili pravosnažna odluka o izrečenoj krivičnoj sankciji, u originalu ili ovjerenom prijepisu;

2. izvod odredaba Krivičnog zakona, koje će biti primijenjene ili su bile primijenjene protiv lica, čije se izručenje traži;

3. sredstva za utvrđivanje istovjetnosti lica (tačan opis, fotografija, otisci prstiju i sl.), za koje se traži izručenje;

4. uvjerenje ili drugi podaci o državljanstvu lica za koje se traži izručenje;

5. podaci u vezi sa trajanjem preostalog dijela kazne u slučaju izručenja lica koje je osuđeno i koje je samo djelimično izdržalo kaznu.

DOPUNSKI PODACI

Član 7.

Zamoljena ugovornica može zahtijevati dopunska obavještenja i dokumentaciju, ako su podaci, predviđeni u odredbi člana 7. ovog ugovora nepotpuni.

Strana molilja će odgovoriti na ovaj zahtjev u roku od 30 dana, koji se na obrazložen prijedlog može produžiti za još 15 dana.

Član 8.

Ako se zahtjevu za dopunsko obavještenje ne udovolji u roku iz člana 7. stav 2. ovog ugovora, odlučit će se na osnovu postojećih podataka i dokumentacije.

TREĆE POGLAVLJE

Krivična djela za koja se dozvoljava izručenje

Član 9.

(1) Izručenje zbog krivičnog gonjenja dozvolit će se ako je za krivično djelo, prema pravu obje ugovornice, propisana kazna zatvora ili mjera sigurnosti ili vaspitna mjera koja podrazumijeva lišavanje slobode od najmanje jedne godine.

(2) Izručenje zbog izvršenja pravosnažno izrečene kazne zatvora ili mjere sigurnosti ili vaspitne mjere koje podrazumijevaju lišavanje slobode dozvolit će se ako je djelo za koje je izrečena krivična sankcija propisano kao krivično djelo prema pravu obje ugovornice, prije nego što je djelo počinjeno i ako je izrečena kazna zatvora ili mjera sigurnosti ili vaspitna mjera koja podrazumijeva lišavanje slobode u trajanju od najmanje četiri mjeseca.

Nedopustivost izručenja

Član 10.

Izručenje se neće dozvoliti:

1. ako djelo, zbog kojeg se traži izručenje, nije krivično djelo prema zakonu zamoljene ugovornice ili prema zakonu države u kojoj je počinjeno;
2. ako se izručenje traži zbog djela koje je, po mišljenju zamoljene ugovornice, političko ili vojno krivično djelo;
3. ako je krivično gonjenje ili izvršenje krivične sankcije zastarjelo prema pravu jedne od ugovornica;
4. ako je lice, čije se izručenje traži, zbog istog djela bilo pravosnažno osuđeno, ili oslobođeno od optužbe ili je protiv njega krivični postupak pravosnažno obustavljen, ili je optužba protiv njega pravosnažno odbačena;
5. ako je protiv lica, čije izručenje se traži, zbog istog krivičnog djela pokrenut krivični postupak u zamoljenoj ugovornici.
6. za lica bez državljanstva sa prebivalištem na teritoriji zamoljene ugovornice;
7. za lica, koje uživaju pravo azila na teritoriji zamoljene ugovornice.

SMRTNA KAZNA

Član 11.

Izručenje za krivično djelo za koje je u ugovornici moliteljici propisana smrtna kazna, a nije propisana u zamoljenoj ugovornici može se dozvoliti pod uvjetom da ugovornica moliteljica da garancije koje su po ocjeni zamoljene države dovoljne da ta kazna neće biti izrečena.

Član 12.

Amnestija ili pomilovanje, dati u zamoljenoj ugovornici, kojim se daje oslobađanje od krivičnog gonjenja za krivično djelo za koje se traži izručenje ili potpuno oslobađanje od izvršenja izrečene kazne ili oslobađanje od preostalog dijela izrečene kazne isključuje izručenje.

Odbijanje izručenja

Član 13.

Izručenje se može odbiti:

1. ako je u zamoljenoj ugovornici protiv lica, čije izručenje se traži, u toku krivični postupak zbog drugog krivičnog djela, a zamoljena ugovornica smatra da je u interesu utvrđivanja pravog stanja stvari ili za odmjeravanje kazne svrsishodno, da se sudi u zamoljenoj ugovornici za sva krivična djela;

2. ako protiv lica, čije se izručenje traži, zbog nenadležnosti u zamoljenoj državi nije bio pokrenut krivični postupak ili je započeti krivični postupak obustavljen.

Član 14.

Izručenje radi izvršenja krivične sankcije, izrečene u krivičnom postupku, sprovedenom u odsustvu osuđenog lica, dozvoliće se pod uvjetom da ugovornica moliteljica da garancije da će se krivični postupak ponoviti u prisustvu izručenog lica.

ČETVRTO POGLAVLJE

Odgajanje izručenja i privremeno izručenje

Član 15.

(1) Ako se lice, čije izručenje se traži, krivično goni u zamoljenoj ugovornici, ili je u toj ugovornici bilo osuđeno zbog nekog drugog krivičnog djela, a ne onoga, koje je predmet izručenja, dozvoljeno izručenje može se odgoditi dok se taj postupak ne završi, a u slučaju osude, dok se ne izvrši krivična sankcija.

(2) Ako bi zbog odgađanja izručenja iz stava 1. ovog člana krivično gonjenje u ugovornici moliteljici zastarjelo, ili bi njegov tok bio ozbiljno ometan, može se, na osnovanu molbu ugovornice moliteljice, dozvoliti privremeno izručenje zbog vođenja krivičnog postupka. Ugovornica moliteljica mora u tom slučaju izručeno lice vratiti odmah, kada su sprovedene potrebne procesne radnje, zbog kojih je bilo dozvoljeno privremeno izručenje.

(3) Ugovornica moliteljica mora privremeno izručeno lice, za vrijeme boravka na njenoj teritoriji, držati u pritvoru. Vrijeme pritvora od dana, kada privremeno izručeno lice napusti teritoriju zamoljene ugovornice, do dana, kada se vrati uračunava se u kaznu, ako kazna bude izrečena u zamoljenoj ugovornici ili bi se kazna u njoj morala izvršiti.

Više molbi za izručenje

Član 16.

(1) Ako izručenje istog lica traži više država zbog istog ili zbog različitih krivičnih djela, daje se prednost molbi države čiji je državljanin to lice. Ako ta država ne zahtijeva izručenje, molbi države na čijoj teritoriji je bilo počinjeno krivično djelo; ako je djelo bilo počinjeno na teritoriji više država ili ako se ne zna, gdje je bilo počinjeno, molbi države koja je prva zatražila izručenje.

(2) Zamoljena ugovornica obavijestit će ostale države koje su podnijele zahtjev za izručenje o odluci iz stava 1. ovog člana i istovremeno saopštiti da se slaže s eventualnim daljnjim izručenjem lica iz države, kojoj je bilo izručeno, u drugu državu, koja je također tražila izručenje.

Pritvor u postupku za izručenje

Član 17.

(1) Zamoljena strana u hitnim slučajevima, ako to zatraži strana molilja, može odrediti privremeni pritvor lica i prije prijema zamolnice za izdavanje. Uz taj zahtjev dostavit će se nalog o pritvaranju ili neka druga isprava istog pravnog dejstva ili pravosnažna sudska odluka koja je donesena protiv tog lica uz napomenu da će se naknado dostaviti zamolnica za izdavanje. Ovaj izričiti zahtjev može se poslati poštom, telegramom, elektronskom poštom ili bilo kojim sredstvom pisanog saopštavanja.

(2) Zamoljena država mora odmah obavijestiti državu moliteljicu o tome da je pritvorila lice u skladu sa stavom 1. ovog člana.

(3) Ugovornica moliteljica, nakon što je obaviještena prema stavu 2. ovog člana, mora najkasnije u roku od petnaest dana po prijemu obavještenja o pritvoru saopštiti da li će podnijeti zamolnicu za izručenje. Zamolnicu za izručenje mora dostaviti u roku od osamnaeset dana od dana pritvaranja. Ovaj rok ni u kojem slučaju ne može biti duži od četrdeset dana od dana kada je lice pritvoreno.

(4) Pritvor se ukida, ako zamoljena ugovornica, na čijoj teritoriji je lice pritvoreno, ne primi zamolnicu za izručenje u roku iz stava 3. ovog člana.

(5) Puštanje na slobodu ne sprječava ponovno pritvaranje tog lica ako zamolnica za izručenje bude kasnije dostavljena.

Odluka o molbi za izručenje

Član 18.

(1) Zamoljena ugovornica mora o molbi za izručenje što prije odlučiti i o svojoj odluci obavijestiti ugovornicu moliteljicu.

(2) Svako potpuno ili djelimično odbijanje molbe za izručenje mora biti obrazloženo.

Načelo specijalnosti

Član 19.

(1) Izručeno lice može se krivično goniti, odnosno krivična sankcija može se izvršiti samo za krivično djelo za koje je dozvoljeno izručenje.

(2) Izručeno lice ne može se goniti zbog bilo kakvog drugog krivičnog djela, počinjenog prije izručenja.

(3) Protiv izručenog lica ne može se izvršiti izrečena krivična sankcija za bilo kakvo drugo krivično djelo, počinjeno prije izručenja.

(4) Protiv lica izručenog zbog izvršenja krivične sankcije ne može se primijeniti teža sankcija od one, na koju je osuđeno.

(5) Izručeno lice ne može se izručiti trećoj državi zbog krivičnog gonjenja za krivično djelo, koje je počinilo prije nego što je dozvoljeno izručenje.

Član 20.

Ograničenja iz stava 2., 3. i 5. člana 19. prestaju:

1. ako ugovornica koja je dozvolila izručenje da saglasnost. Uz zamolnicu za saglasnost prilaže se dokumentacija iz člana 6. ovog ugovora. Zamoljena ugovornica daje saglasnost, ako su u konkretnom slučaju ispunjeni uvjeti za izručenje prema ovom ugovoru;

2. ako izručeno lice u roku od četrdeset pet dana, od dana kada je bilo pušteno na slobodu, nije napustilo teritoriju ugovornice kojoj je bilo izručeno, mada je istu moglo i smjelo napustiti ili ako se poslije, nakon što ju je napustilo, dobrovoljno vratilo;

3. ako se za vrijeme postupka u ugovornici moliteljici promijene zakonska obilježja krivičnog djela (pravna kvalifikacija), koja su važila u vrijeme postupka izručenja, izručeno lice može se goniti ili osuditi samo ako je izručenje dopušteno po novom zakonskom obilježju krivičnog djela.

Član 21.

Ako je izručeno lice u ugovornici bilo pritvoreno zbog krivičnog djela, zbog kojeg je bilo izručeno, vrijeme koje je izdržalo u pritvoru, uračunava se u kaznu.

Primjena procesnog prava

Član 22.

Ako ovim ugovorom nije drugačije utvrđeno za postupak u vezi izručenja i pritvora na teritoriji zamoljene ugovornice primjenjuje se procesno pravo zamoljene ugovornice.

PETO POGLAVLJE

Predaja lica koje se izručuje

Član 23.

Mjesto, vrijeme i način predaje i preuzimanje lica koje se izručuje utvrđuje se dogovorom nadležnih tijela ugovornica.

Pratioci

Član 24.

Pratioci koji sprovode lice čije izručenje je dozvoljeno, imaju, na teritoriji druge ugovornice, pravo da do predaje ili nakon preuzimanja lica koje se izručuje preduzimaju sve što je potrebno, kako bi spriječili njegov bijeg.

Predaja predmeta

Član 25.

(1) Predmeti, pisani materijali ili akti mogu se zaplijeniti i predati drugoj ugovornici u skladu sa zakonom zamoljene ugovornice, ako o tome postoji odluka nadležnog tijela ugovornice moliteljice.

(2) Zamoljena ugovornica može odgoditi predaju predmeta, pisanih materijala ili akata, ako su joj potrebni u drugom krivičnom postupku, koji je u toku.

(3) Ugovornica moliteljica vratit će predmete, pisane materijale ili akte zamoljenoj ugovornici nakon završenog postupka, za koji su bili zatraženi, ako se zamoljena ugovornica toga ne odrekne.

Član 26.

(1) Kada je dozvoljeno izručenje lica, dozvolit će se, bez posebne zamolnice, predaja predmeta:

1. koji se mogu upotrijebiti kao dokaz;

2. koje je lice, koje se izručuje, steklo krivičnim djelom ili unovčavanjem predmeta koji potiču od izvršenja krivičnog djela.

(2) Ako izručenje, koje bi prema ovom ugovoru bilo dopustivo, nije moguće, jer je lice, koje bi trebalo biti izručeno, pobjeglo ili umrlo, ili ga nije moguće pronaći na teritoriji zamoljene ugovornice, predaja predmeta se uprkos tome može odobriti.

(3) Ni u kojem slučaju se ne dira u prava zamoljene ugovornice ili drugih lica na predmetima. Ugovornica moliteljica će, po završenom postupku, predmete što prije i bez naplate troškova vratiti zamoljenoj ugovornici.

(4) Za predaju predmeta u smislu ovog člana ne primjenjuju se propisi o uvozu i izvozu predmeta i deviza.

(5) Predmeti se mogu vratiti oštećenom prije nego što je dozvoljena predaja lica, ako su ugovornice saglasne da se predmeti vrate direktno oštećenom.

Tranzit

Član 27.

(1) Ako je potrebno lice, koje treća država izručuje ugovornici, sprovesti preko teritorije druge ugovornice, tranzit će se dozvoliti, ako nije drugačije utvrđeno, pod jednakim uvjetima kao i za izručenje.

(2) Zamolnica za tranzit preko teritorije ugovornice, mora sadržati sve podatke iz člana 7. ovog ugovora.

(3) Zamoljena ugovornica može odbiti molbu za tranzit preko njene teritorije, ako se radi o licu, protiv koga se vodi u toj državi krivični postupak, ili je protiv njega izrečena presuda, koja još nije izvršena ili ako bi po mišljenju zamoljene ugovornice tranzit iz stava 1. ovog člana mogao štetiti interesima te države.

(4) Bez saglasnosti države, koja lice izručuje, ugovornica preko koje će lice biti prevezeno, ne može krivično goniti to lice zbog krivičnog djela, koje je počinilo prije tranzita niti se protiv njega može izvršiti krivična sankcija izrečena prije tranzita.

Član 28.

(1) Ako pri izručenju, lice iz stava 1. člana 27., treba prevesti iz treće zemlje u ugovornicu vazдушnim putem preko teritorije druge ugovornice, bez slijetanja u međuvremenu, nije potrebna izričita dozvola ugovornice, preko koje treba letjeti. Ugovornica moliteljica će tu državu unaprijed obavijestiti da je bio izdat jedan od dokumenata iz člana 6. tačka 3. ovog ugovora.

(2) Kod nepredviđenog usputnog slijetanja na teritoriju države, preko koje leti, oba-vještenje iz stava 1. ovog člana ima jednak učinak kao zamolnica za pritvor, koji se određuje u skladu sa članom 17. ovog ugovora.

Član 29.

(1) Odredbe o tranzitu shodno se primjenjuju za predaju lica, koje se preko teritorije jedne ugovornice preveze na teritoriju druge ugovornice zbog izvršenja krivične sankcije, koju je izrekao sud treće države.

(2) Stav 1. ovog člana primjenjuje se i u situaciji kada se lice kome je izrečena krivična sankcija u jednoj ugovornici prevozi u treću državu preko druge ugovornice.

Troškovi **Član 30.**

(1) Troškove izručenja snosi ugovornica, na čijoj teritoriji su nastali.

(2) Troškove tranzita plaća ugovornica moliteljica.

ŠESTO POGLAVLJE **Značenje izraza**

Član 31.

Prema ovom ugovoru znači:

- “ugovornica moliteljica” - ugovornica koja moli izručenje,
- “zamoljena ugovornica” - ugovornica od koje se traži izručenje.

Član 32.

Prema ovom ugovoru “službeni jezik” znači:

- za Bosnu i Hercegovinu srpski jezik, hrvatski jezik i bosanski jezik,
- za Republiku Makedoniju makedonski jezik.

Član 33.

Prema ovom ugovoru “krivična sankcija” znači:

- za Bosnu i Hercegovinu: kazna zatvora, mjere sigurnosti i vaspitne mjere, propisane krivičnim zakonodavstvom u Bosni i Hercegovini, koje predstavljaju lišavanje slobode.
- za Republiku Makedoniju: kazne, mjere sigurnosti i vaspitne mjere propisane krivičnim zakonodavstvom Republike Makedonije koje predstavljaju lišavanje slobode.

SEDMO POGLAVLJE

Završne odredbe

Član 34.

(1)Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji.

(2)Ugovor stupa na snagu tridesetog dana od dana prijema posljednje note, kojom se države ugovornice uzajamno obavještavaju da su ispunjeni uvjeti predviđeni unutrašnjim zakonodavstvom države ugovornice.

(3)Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka država ugovornica može Ugovor otkazati pismeno diplomatskim putem, sa otkaznim rokom od šest mjeseci od dana prijema obavještenja o otkazivanju.

Ovaj ugovor sačinjen je u Sarajevu dana 27.01.2006. godine, u dva istovjetna primjerka, od kojih svaki na službenim jezicima Bosne i Hercegovine (srpskom jeziku, bosanskom jeziku i hrvatskom jeziku) i na makedonskom jeziku, s tim da su svi tekstovi jednako vjerodostojni.

ZA BOSNU I HERCEGOVINU

ZA REPUBLIKU MAKEDONIJU

**II- UGOVORI KOJE JE NOTIFIKACIJOM O SUKCESIJI
PREUZELA BOSNA I HERCEGOVINA:**

UGOVOR
O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA
IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
I DEMOKRATSKE NARODNE REPUBLIKE ALŽIR

(“Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori”, br. 2/83 i 10/84 - ispr.)

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija i Demokratska Narodna Republika Alžir, u želji da razvijaju prijateljske odnose između svojih naroda i podstaknu pravnu pomoć u građanskim i krivičnim stvarima između dvije države, a u duhu poštovanja suvereniteta, nacionalne nezavisnosti, ravnopravnosti, nemiješanje u unutrašnja pitanja i u zajedničkom interesu, sporazumjele su se da zakluče ovaj ugovor.

U tom smislu, one su odredile kao svoje opunomoćenike:

- za Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju - Luka Banović, član Saveznog izvršnog veća i savezni sekretar za pravosuđe i organizaciju savezne uprave:

- za Demokratsku Narodnu Republiku Alžir - Boualem Baki, ministar za pravdu, koji su se, poslije provjere vjerodostojnosti i ispravnosti svojih ovlaštenja, dogovorili o sljedećim odredbama:

Glava prva
OPŠTE ODREDBE
Član 1.

1. Državljeni svake strane ugovornice uživaju na teritoriji druge strane ugovornice, u pogledu ličnih i imovinskih prava, istu pravnu zaštitu kao i njihovi sopstveni državljani.

2. Državljeni svake strane ugovornice imaju, na teritoriji druge strane ugovornice, slobodan pristup sudovima i drugim organima koji su nadležni da postupaju u građanskim i krivičnim stvarima.

3. Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primjenjuju se i na pravna lica osnovana u skladu sa zakonima strane ugovornice, na čijoj se teritoriji nalazi njihovo sjedište.

Član 2.

1. Ne može se zahtijevati od državljana jedne strane ugovornice, koji se pojavljuju pred sudovima druge strane ugovornice, u svojstvu tužioca, odnosno umješaća, nikakvo jemstvo samo zato što su stranci i što nemaju prebivalište ili boravište na toj teritoriji.

2. Odredbe stava 1. ovog člana primjenjuju se i na pravna lica.

Član 3.

1. Ako se odredbama koje se odnose na ekstradiciju ne predviđa drugačije, svi predmeti i obavještenja namijenjena licima sa prebivalištem, odnosno boravištem na teritoriji jedne od strana ugovornica, upućuju se:

a) kad je riječ o Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji - posredstvom sekretarijata nadležnih za poslove pravosuđa socijalističkih republika Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije i socijalističkih autonomnih pokrajina Vojvodine i Kosova,

b) kad je riječ o Demokratskoj Narodnoj Republici Alžiru - posredstvom Ministarstva za pravdu.

Međutim, u slučaju sumnje u nadležnost organa, Ministarstvo za pravdu Demokratske Narodne Republike Alžira može da opšti i posredstvom Saveznog sekretarijata za pravosuđe i organizaciju savezne uprave Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

2. Strane ugovornice mogu direktno da dostavljaju sva sudska ili vansudska akta namijenjena njihovim državljanima putem diplomatskih ili konzularnih predstavništava, ako oni prihvataju da ih prime.

Član 4.

1. Zahtjevi kojima se traži pravna pomoć, kao i dokumenti u prilogu zahtjeva, sastavljaju se na jeziku strane molilje i njima se prilaže prijevod na francuskom jeziku. Zahtjevi moraju biti ovjereni službenim pečatom.

2. Prijevod ovjerava zvaničan prevodilac nadležnog organa koji upućuje akt ili diplomatsko, odnosno konzularno predstavništvo jedne od strana ugovornica.

Član 5.

Na zahtjev, strane ugovornice dostavljaju jedna drugoj informacije u vezi sa sadašnjim ili ranijim zakonskim odredbama iz oblasti građanskog, porodičnog i krivičnog prava i građanskog, odnosno krivičnog postupka.

Član 6.

Javna dokumenta i njihovi prilozi koji nose potpis i zvanični pečat organa koji ih izdaje u jednoj državi ugovornici biće prihvaćeni na teritoriji druge države ugovornice bez legalizacije.

Glava druga SUDSKA POMOĆ

Član 7.

1. Državljanima jedne strane ugovornice uživaju pred sudskim organima druge strane ugovornice besplatnu sudsku pomoć, oslobođenje ili smanjenje sudskih taksa koje se odbrava sopstvenim državljanima, uzimajući u obzir njihovo imovno stanje, pod istim uslovima i u istom obimu.

2. Olakšice iz stava 1. ovog člana koje se daju državljanima jedne od strana ugovornica u pokrenutom postupku pred sudskim organima druge strane ugovornice, primjenjuju se i kad je u pitanju izvršenje odluka i dostavljanje akata.

Član 8.

1. Potvrdu o imovnom stanju koja se mora obezbijediti da bi se uživale olakšice, predviđene u članu 7. ovog ugovora, izdaje nadležni organ strane ugovornice, na čijoj teritoriji podnosilac zahtjeva ima prebivalište, odnosno boravište.

2. Potvrda koju izdaje diplomatsko ili konzularno predstavništvo nadležno na teritoriji strane ugovornice, čiji je državljanin podnosilac zahtjeva, smatra se dovoljnom ako se prebivalište, odnosno boravište podnosioca zahtjeva nalazi na teritoriji treće države.

Član 9.

Svaki organ od kog je tražena besplatna sudska pomoć ili olakšica, predviđena u članu 7. ovog ugovora, donosi odluku u skladu sa zakonima svoje države i može, po potrebi, da se obrati nadležnim sudskim organima druge strane radi dobijanja dopunskih podataka.

Član 10.

1. Ako državljanin jedne strane ugovornice sa prebivalištem, odnosno boravištem na teritoriji te strane ugovornice, želi da koristi sudsku pomoć pred sudskim organima druge strane ugovornice, može pismeno to da zatraži od nadležnog sudskog organa gdje ima prebivalište, odnosno boravište, u skladu sa zakonima te države.

2. Sudski organ kome je, u skladu sa stavom 1. ovog člana, dostavljen zahtjev, upućuje ga, zajedno sa potvrdom predviđenom u članu 8. ovog ugovora i eventualnim prilozi-
ma, nadležnom sudskom organu druge strane ugovornice.

Glava treća

DOSTAVLJANJE SUDSKIH I VANSUDSKIH AKATA I IZVRŠENJE ZAMOLNICA

Član 11.

Ako ovim ugovorom nije drukčije određeno, zamolnica treba da sadrži sljedeće podatke:

- a) naziv organa koji podnosi zamolnicu, a po mogućnosti, naziv zamoljenog organa;
- b) predmet zamolnice;
- c) ime i prezime, zanimanje, prebivalište, odnosno boravište stranaka, a za pravna lica treba navesti njihov naziv i sjedište;
- d) ime, prezime i adresu zastupnika, ako su poznati;
- e) tačne podatke o licu protiv koga se vodi krivični postupak, njegovo državljanstvo, prebivalište, odnosno boravište, zatim kratak opis i pravnu ocjenu kažnjive radnje, sa podacima o vremenu i mjestu gdje je ona izvršena, ako to ne proizlazi iz priloženih spisa i dokumenata.

Član 12.

Zamoljeni sudski organ dostavlja sudske akte u skladu sa pozitivnim zakonskim odredbama u svojoj državi. Ako sudski akt, odnosno prilog ne odgovara uslovima

sadržanim u ovom ugovoru, zamoljeni sudski organ će predati taj akt primaocu, ako je on voljan da ga primi.

Član 13.

1. Ako adresa lica koje treba da bude pozvano da svjedoči ili da primi neki akt nije precizno naznačena ili je netačna, zamoljeni sudski organ treba da pribavi tačnu adresu, ako je to moguće.

2. Ako zamoljeni sudski organ nije nadležan da udovolji zahtjevu, on ga upućuje nadležnom sudskom organu i o tome obavještava sudski organ od koga potiče zamolnica.

Član 14.

Dostava akata se mora dokazati dostavnicom, sa datumom uručenja akta, potpisom primaoca i lica koje je akt uručilo, kao i pečatom suda ili putem zapisnika suda u kome se navodi datum i način uručenja akta.

Član 15.

1. Sudski organ kome je upućena zamolnica udovoljava, u slučaju potrebe, ovoj zamolnici koristeći ista prinudna sredstva kao da zamolnica potiče od nadležnih organa nje-gove države.

2. Ako sudski organ od koga potiče zamolnica to zahtijeva, biće obaviješten o datumu i mjestu obavljanja postupka po zamolnici, da bi zainteresovana strana bila u mogućnosti da njemu prisustvuje, odnosno da pošalje svoga predstavnika.

3. Ako zamolnici nije bilo moguće udovoljiti, akta se vraćaju. Razlozi zbog kojih zamolnici nije bilo moguće udovoljiti ili zbog kojih je odbijena, treba da budu saopšteni strani molilji.

Član 16.

Troškovi nastali u vezi sa udovoljavanjem zamolnici ne nadoknađuju se među stranama ugovornicama.

Član 17.

Pravnu pomoć zamoljena strana ugovornica može da odbije ako je ona u suprotnosti sa osnovnim načelima njenog zakonodavstva, suvereniteta, bezbjednosti i javnog poretka.

Glava četvrta ZAŠTITA SVJEDOKA I VJEŠTAKA

Član 18.

Svjedok ili vještak, bez obzira na njegovo državljanstvo, koji se pojavljuje pred sudskim organima države molilje na osnovu poziva koji mu je dostavljen od strane sudskog organa zamoljene države u građanskoj ili krivičnoj stvari, ne smije da bude podvrgnut sudskom

gonjenju, niti pritvoren zbog djela koje je predmet sudskog postupka u kome je traženo njegovo prisustvo ili za djelo koje je počinio prije nego što je prešao granicu države molilje, niti da bude prisiljen da izdržava kaznu na osnovu neke ranije sudske odluke.

Član 19.

1. Svjedok ili vještak gubi zaštitu koja mu je data na osnovu člana 18. ovog ugovora ako nije napustio teritoriju države molilje u roku od 15 dana pošto mu je saopšteno da njegovo prisustvo više nije potrebno, iako je za to imao mogućnosti.

2. Rokom određenim u stavu 1. ovog člana nije obuhvaćeno vrijeme u kome svjedok ili vještak nije mogao, iz objektivnih razloga, da napusti teritoriju države molilje.

Glava peta PRIZNANJE I IZVRŠENJE ODLUKA Član 20.

1. Pod uslovima utvrđenim ovim ugovorom, strane ugovornice priznaju i izvršavaju, na svojoj teritoriji, sljedeće odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice:

- a) sudske odluke donijete u oblasti građanskog prava, kao i odluke u vezi s troškovima;
- b) sudske odluke donijete u oblasti krivičnog prava koje se odnose na zahtjeve za naknadu štete i vraćanje predmeta;
- c) arbitražne odluke u privrednim stvarima.

2. Pod sudskim odlukama takođe se smatraju, u smislu stava 1. ovog člana, i odluke iz oblasti ostavinskih stvari donijete od strane sudskih organa strana ugovornica koji su, na osnovu njihovih unutrašnjih zakona, nadležni za ostavinske stvari.

Član 21.

Odluke predviđene u članu 20. ovog ugovora priznaju se i izvršavaju pod sljedećim uslovima:

- a) ako je odluka postala pravosnažna i izvršna u skladu sa zakonima strane ugovornice na čijoj je teritoriji donijeta;
- b) ako je sudski organ strane ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donijeta nadležan u ovoj oblasti shodno zakonodavstvu strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje i izvršenje;
- c) ako je stranka protiv koje je odluka donijeta, a koja nije učestvovala u postupku, bila uredno i blagovremeno pozvana, shodno zakonima strane ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donijeta i ako je ta stranka bila valjano zastupana u slučaju da sama nije mogla preduzimati procesne radnje;
- d) ako u istom sporu nije ranije donijeta pravosnažna odluka između istih stranaka, po istom predmetu i istom pravnom osnovu, od strane nadležnog sudskog organa strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da se prizna i izvrši;
- e) ako priznanje ili izvršenje odluke nije u suprotnosti sa osnovnim načelima zakonodavstva i javnog poretka strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da se prizna i izvrši.

Član 22.

1. Zahtjev za izvršenje donijete odluke može se direktno uputiti nadležnom sudskom organu strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da se izvrši. Postupak izvršenja sprovodi se u skladu sa zakonom države u kojoj se traži izvršenje.

2. Uz zahtjev iz stava 1. ovog člana prilaže se:

a) otpravak ili ovjerena kopija odluke kojoj se prilaže potvrda o pravosnažnosti i izvršnosti, ako to ne proizlazi iz same odluke;

b) potvrda u kojoj se naznačuje da je stranka protiv koje je odluka donijeta, a koja nije učestvovala u postupku, bila uredno i blagovremeno pozvana i ako je ta stranka bila valjano zastupana u slučaju da sama nije mogla preduzimati procesne radnje;

c) ovjeren prijevod na francuskom jeziku dokumenata navedenih u tač. a) i b) ovog člana, sastavljenih na jeziku strane ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donijeta.

Član 23.

1. Sudski organ strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da bude priznata i izvršena, sprovodi odluku u skladu sa zakonima svoje države.

2. Sudski organ koji odlučuje o zahtjevu za izvršenje ograničava se na konstataciju da su ispunjeni uslovi predviđeni u čl. 21. i 22. ovog ugovora.

Član 24.

Pravosnažne sudske odluke koje donose sudovi jedne od strana ugovornica u sporovima koji se odnose na lični status sopstvenih državljana, priznaju se i proizvode pravno dejstvo na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 25.

Arbitražne odluke se priznaju i izvršavaju ako su, pored uslova predviđenih u čl. 21. i 22. ovog ugovora, ispunjeni i sljedeći uslovi:

a) da je odluka donijeta na osnovu pismenog sporazuma kojim se utvrđuje nadležnost arbitražnog suda za određeni spor ili buduće sporove koji mogu proizaći iz određenog pravnog odnosa, a arbitražni sudski organ je donio odluku u skladu sa ugovornom nadležnošću. Sporovi treba da budu u vezi sa pravnim odnosima koji se, prema zakonodavstvu dviju strana ugovornica, smatraju privrednim;

b) da je sporazum predviđen u tački a) ovog člana o priznavanju nadležnosti arbitražnog sudskog organa zaključen u skladu sa zakonodavstvom obje strane ugovornice.

Član 26.

Odredbe ovog ugovora o izvršavanju sudskih i arbitražnih odluka ne utiču na zakonske odredbe strana ugovornica koje se odnose na prijenos novca ili izvoz stvari stečenih kroz sudsko izvršenje.

Glava šesta
POSEBNE ODREDBE U OBLASTI KRIVIČNOG PRAVA
Član 27.

Strane ugovornice se obavezuju da pružaju jedna drugoj pravnu pomoć u oblasti krivičnog prava pod uslovima utvrđenim ovim ugovorom.

Član 28.

Pravna pomoć u krivičnim stvarima obuhvata uručenje dokumenata i dokaznih materijala, kao i obavljanje procesnih radnji kao što su ispitivanje okrivljenih, saslušanje svjedoka i vještaka, popis prostorija i lica.

Član 29.

1. Strane ugovornice izvještavaju jedna drugu o presudama svojih sudova protiv državljana druge strane koje su uvedene u kaznenu evidenciju.

2. Svaka strana ugovornica, u slučaju gonjenja kod njenih sudova, može da dobije od druge strane ugovornice izvod iz kaznene evidencije u vezi sa licem prema kome je preduzeto gonjenje.

3. Osim slučajeva gonjenja, svaka od strana ugovornica može da dobije izvod iz kaznene evidencije koji se nalazi kod druge strane ugovornice ako je to u skladu sa zakonodavstvom zamoljene strane ugovornice.

Član 30.

Pravna pomoć se može odbiti:

- a) ako djelo na koje se odnosi zamolnica nije kažnjivo po zakonu zamoljene države;
- b) ako zamoljena država smatra da bi udovoljenje zamolnici moglo povrijediti njen suverenitet, bezbjednost, javni poredak ili njene druge bitne interese;
- g) ako se djelo za koje se traži pomoć sastoji samo u povredi vojne dužnosti;
- d) ako djelo, po ocjeni zamoljene države, predstavlja političko krivično djelo ili djelo povezano sa takvim djelom.

Član 31.

Strane ugovornice se obavezuju da će izručiti jedna drugoj, u skladu sa odredbama ovog ugovora, lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji prema kojima je preduzeto krivično gonjenje ili izvršenje kazne na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 32.

1. Ekstradicija radi krivičnog gonjenja biće dozvoljena samo ako se za djelo, u skladu sa zakonima strana ugovornica, predviđa kazna lišenja slobode duža od dvije godine.

2. Ekstradicija radi izvršenja kazne dozvolice se samo kad su u pitanju djela koja su kažnjiva prema zakonima strana ugovornica i ako je lice koje je u pitanju bilo osuđeno na kaznu lišenja slobode dužu od godinu dana.

Član 33.

Ne mogu biti ekstradirana:

- a) lica koja su na dan prijema zahtjeva za ekstradiciju državljani zamoljene strane;
- b) lica bez državljanstva sa prebivalištem na teritoriji zamoljene strane;
- c) lica koja su dobila pravo azila na teritoriji zamoljene strane.

Član 34.

Ekstradicija se neće odobriti:

- a) ako je djelo izvršeno na teritoriji zamoljene strane;
- b) ako je djelo zbog koga se traži ekstradicija izvršeno van teritorije strane molilje, kao i ako zakonodavstvo zamoljene strane ne predviđa gonjenje u slučaju nekog sličnog djela izvršenog van njene teritorije;
- c) ako se, u skladu sa zakonima strana ugovornica, krivični postupak može pokrenuti samo na osnovu prijedloga (tužbe) oštećenog lica;
- d) ako je djelo zbog koga se traži ekstradicija po zakonima jedne strane zastarjelo ili amnestirano, odnosno ako postoji neki drugi zakonski razlog koji onemogućava pokretanje krivičnog postupka, odnosno izvršenja kazne;
- e) ako je protiv lica za koje se traži ekstradicija donijeta pravosnažna presuda ili ako su sudski organi zamoljene strane obustavili krivično gonjenje za isto djelo.

Član 35.

1. Ako je prema licu za koje se traži ekstradicija u toku krivični postupak ili ako je osuđeno na teritoriji zamoljene strane zbog drugog djela, ekstradicija može biti odložena do okončanja krivičnog postupka, a u slučaju osude - do izvršenja kazne.

2. Ako odlaganje ekstradicije povlači zastarjelost krivičnog gonjenja ili ozbiljno smeta odvijanje krivičnog postupka protiv lica za koje se traži ekstradicija, moguće je, na valjano obrazložen zahtjev jedne od strana ugovornica, odobriti privremenu ekstradiciju radi vođenja krivičnog postupka. Strana molilja se, u tom slučaju, obavezuje da će vratiti ekstradirano lice pošto procesne radnje zbog kojih je odobrena ekstradicija budu obavljene.

Član 36.

Ekstradirano lice ne može biti gonjeno, niti suđeno za neko drugo djelo, osim onog za koje je ekstradicija odobrena; to lice ne može biti podvrgnuto izvršenju druge kazne, osim one na osnovu koje je odobrena ekstradicija i ne može biti izručeno nekoj trećoj državi, izuzev:

- a) ako postoji prethodna saglasnost zamoljene strane;
- b) ako ekstradirano lice, iako je za to imalo mogućnost, nije napustilo teritoriju strane molilje u roku od 30 dana poslije puštanja iz pritvora ili ako se na tu teritoriju dobrovoljno vratilo poslije njenog napuštanja.

Član 37.

Ako je za djelo za koje se traži ekstradicija predviđena smrtna kazna po zakonodavstvu države molilje, a ovu kaznu ne predviđa zakonodavstvo zamoljene države ili se u toj državi ova kazna obično ne izvršava, izdavanje će se odobriti samo pod uslovom da država molilja pruži uvjeravanja da se smrtna kazna neće izvršiti.

Član 38.

1. Izdato lice se može pojaviti samo pred redovnim sudskim organima na teritoriji države molilje.

2. Izdavanje će se odobriti samo radi izvršenja kazne koju je izrekao redovni sud.

Član 39.

Zahjev i dokumentacija u vezi sa ekstradicijom upućuju se diplomatskim putem.

Član 40.

1. Uz zahjev za ekstradiciju koji se upućuje zamoljenoj strani treba priložiti:

a) ovjerenu kopiju naloga za lišenje slobode, a ako se ekstradicija traži zbog izvršenja kazne - ovjerenu kopiju pravosnažne presude. Ako se u nalogu za lišenje slobode ne navode djelo, mjesto i vrijeme njegovog izvršenja, niti pravna kvalifikacija, ovi elementi će biti sadržani u ovjerenom prilogu;

b) kopiju tekstova zakona koji se primjenjuju u ovom slučaju;

c) podatke u vezi sa trajanjem preostale kazne u slučaju ekstradicije lica koje je osuđeno i koje je samo djelimično izdržalo kaznu;

d) sve podatke koji mogu da posluže za identifikaciju lica za koje se traži ekstradicija.

2. Zamoljena strana ugovornica može da traži dopunske informacije i dokumenta ako su podaci predviđeni u stavu 1. ovog člana nepotpuni. Strana molilja treba da odgovori na ovaj zahtjev u roku od dva mjeseca.

Član 41.

Kad su formalni uslovi za ekstradiciju ispunjeni, zamoljena strana ugovornica, pošto je primila zahtjev na ekstradiciju, bez odlaganja pritvara lice na koje se odnosi zahtjev, osim ako, u skladu s ovim ugovorom, ekstradicija ne može biti odobrena.

Član 42.

1. Na izričit zahtjev, lice može biti privremeno pritvoreno prije prijema zahtjeva za ekstradiciju, ako se nadležni sudski organ strane molilje pozove na nalog o pritvaranju ili na pravosnažnu presudu i najavi zahtjev za ekstradiciju. Ovaj izričit zahtjev može biti dostavljen preko pošte, telegramom ili bilo kojim drugim sredstvom pismenog opštenja.

2. O pritvaranju u skladu s odredbama stava 1. ovog člana, treba, bez odlaganja, obavijestiti stranu molilju.

Član 43.

1. Ako traženi dopunski podaci nisu dostavljeni u roku određenom u članu 40. ovog ugovora, zamoljena strana odmah obustavlja postupak ekstradicije i pušta na slobodu pritvoreno lice.

2. Pritvoreno lice, u skladu s odredbama člana 42. ovog ugovora, pušta se na slobodu, ako zahtjev nije dostavljen u roku od 30 dana od dana kada je druga strana ugovornica zvanično obaviještena o izvršenom pritvaranju.

Član 44.

1. Zamoljena strana izvještava stranu molilju o svojoj odluci o ekstradiciji.

2. Zamoljena strana koja odobri ekstradiciju obavještava stranu molilju o mjestu i datumu predaje traženog lica.

3. Lice za koje je ekstradicija odobrena, pušta se na slobodu ako ga strana molilja ne preuzme u roku od 15 dana od dana određenog za predaju. Ako se u takvom slučaju ponovi zahtjev za ekstradiciju, on može biti odbijen.

Član 45.

Ako više država traže ekstradiciju jednog istog lica, zbog počinjenog jednog ili više djela, zamoljena strana donosi odluku kom će zahtjevu udovoljiti.

Član 46.

Ako ekstradirano lice izbjegne, na bilo koji način, krivično gonjenje ili izvršenje kazne i već boravi na teritoriji zamoljene strane, ono se izručuje na ponovljeni zahtjev, bez dostavljanja dokumenata navedenih u članu 40. ovog ugovora.

Član 47.

1. Na zahtjev strane molilje, zamoljena strana dostavlja:

a) predmete koji mogu da posluže kao dokazno sredstvo u krivičnom postupku; ovi predmeti se dostavljaju i u slučaju da ne može da dođe do ekstradicije zbog smrti, bjekstva ili nekih drugih okolnosti;

b) predmete koji očigledno imaju veze sa djelom ili su poslužili za izvršenje tog djela.

2. Predmeti se predaju uz izdavanje priznanice.

3. Ako su predmeti koji se traže potrebni zamoljenoj strani u krivičnom postupku, oni mogu privremeno biti zadržani ili predati pod uslovom da budu što je moguće prije vraćeni zamoljenoj strani.

4. Sva prava zamoljene strane ili trećih lica na ove predmete ostaju nedirnuta. Predmeti na koje se polažu takva prava, dostavljaju se, što je moguće prije, bez naplate troškova, zamoljenoj strani radi eventualnog povraćaja ovih predmeta pravnim sljedbenicima. Ako pravni sljedbenici stanuju na teritoriji strane molilje, ona ove predmete može direktno njima uručiti, pod uslovom da dobije saglasnost od zamoljene strane.

5. Prijenos novca ili dostavljanje predmeta obavlja se u skladu sa zakonodavstvom zamoljene strane.

Član 48.

1. Strane ugovornice odobravaju, na zahtjev, tranzit preko njihove teritorije lica koja se izručuju jednoj od strana ugovornica od neke treće države. Zamoljena strana nije obavezna da odobri tranzit u slučajevima za koje ekstradicija po ovom ugovoru nije predviđena.

2. Zahtjev za tranzit treba da bude podniet i rješavan po istom postupku kao i zahtjev za ekstradiciju.

3. Zamoljena strana odobrava tranzit preko njene teritorije na način koji joj se čini najpogodnijim.

Član 49.

1. Troškovi ekstradicije padaju na teret strane ugovornice na čijoj su teritoriji nastali.

2. Troškovi tranzita padaju na teret strane molilje.

Član 50.

1. Strana ugovornica koja traži ekstradiciju obavještava zamoljenu stranu o rezultatu krivičnog postupka vođenog protiv izručenog lica.

2. Ako je izručeno lice osuđeno, strana ugovornica će, uz ovo obavještenje, poslati otporak pravosnažne sudske odluke.

Glava sedma

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 51.

1. Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji.

2. Ratifikacioni instrumenti biće razmijenjeni u Alžiru, u najkraćem roku.

Član 52.

1. Ovaj ugovor stupa na snagu 30 dana poslije razmjene ratifikacionih instrumenata.

2. Ovaj ugovor je zaključen na neodređeno vrijeme. Svaka strana ugovornica ga može otkazati. To otkazivanje proizvodi pravno dejstvo šest mjeseci poslije datuma notifikacije u ovoj odluci drugoj strani ugovornici.

Sačinjeno u Beogradu 31. marta 1982. godine, u dva izvorna primjerka, svaki od njih na srpskohrvatskom, arapskom i francuskom jeziku, s tim što su sva tri teksta vjerodostojna. U slučaju da dođe do spora u tumačenju odredaba ovog ugovora, važi tekst na francuskom jeziku.

U potvrdu čega su opunomoćenici strana ugovornica potpisali ovaj ugovor i stavili na njega svoj pečat.

Za Socijalističku Federativnu
Jugoslaviju

Za Demokratsku Narodnu Republiku
Republiku Alžir

**SPORAZUM
IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I
KRALJEVINE BELGIJE O PRAVNOJ POMOĆI U GRAĐANSKIM
I TRGOVAČKIM STVARIMA**

(“Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi”, br. 7/74)

Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Vlada Kraljevine Belgije, u želji da sporazumno regulišu pitanja u vezi sa sudskom pravnom pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima i olakšaju primjenu Haške konvencije o građanskom postupku od 1. marta 1954. godine, dogovorile su se o sljedećem:

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Državljeni jedne strane ugovornice imaju na teritoriji druge strane ugovornice slobodan pristup sudovima radi zaštite njihove ličnosti i njihove imovine.

Član 2.

1. Strane ugovornice se obavezuju da će jedna drugoj pružiti najširu moguću sudsku pravnu pomoć u građanskim i trgovačkim stvarima pod uslovima predviđenim ovim sporazumom, a naročito u pogledu dostavljanja sudskih i vansudskih akata i izvršenja zamolnica.

2. Dostavljanje sudskih i vansudskih akata i izvršenje zamolnica odnosi se i na porodične stvari, na vanparnične stvari (poslovi starateljstva, itd.) kao i na upravno sudstvo i stečajne stvari.

II. DOSTAVLJANJE SUDSKIH I VANSUDSKIH AKATA

Član 3.

1. Sudska i vansudska akta u građanskim i trgovačkim stvarima, namijenjena licima koja su nastanjena na teritoriji jedne od strana ugovornica, dostavljaju se u dva primjerka:

a) u odnosu na Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju preko republičkog sekretarijata za pravosuđe socijalističkih republika Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije;

b) u odnosu na Kraljevinu Belgiju preko Ministarstva pravde.

2. Dostavnice ili potvrde o uručenju dostavljaju se istim putem.

Član 4.

Odredbe člana 3. ovog sporazuma ne isključuju mogućnost strana ugovornica:

a) da sudska i vansudska akta neposredno upućuju primaocima, preporučenom poštanskom pošiljkom na povratni receptis;

b) da neposredno i bez prinude uručuju, preko svojih diplomatskih i konzularnih predstavnika, sudska i vansudska akta namijenjena njihovim državljanima.

Član 5.

1. Akta koja se saopštavaju ili dostavljaju prema članu 2. Haške konvencije o građanskom postupku od 1. marta 1954. godine dostavljaju se na jednom od jezika države molilje.

2. Radi primjene prethodnog stava u prapratnom pismu se označuje bitna sadržina i elementi akta.

3. U slučaju saopštenja ili dostavljanja prema članu 3. pomenute Haške konvencije, akt se sastavlja na jednom od jezika zamoljene države ili je praćen prijevodom na tom jeziku.

Član 6.

1. Uručenje sudskih i vansudskih akata ne može dati povoda za naknadu taksa ili troškova bez obzira na njihovu prirodu.

2. Naknada troškova dostavljanja prinudnim putem može se zahtijevati jedino ako je takvo dostavljanje izričito tražila država molilja.

III. ZAMOLNICE

Član 7.

1. Zamolnice u građanskim i trgovačkim stvarima izvršavaju sudovi u objema državama.

2. Zamolnice se dostavljaju:

a) u odnosu na Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju, preko republičkog sekretarijata za pravosuđe socijalističkih republika Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Hrvatske, Slovenije i Srbije.

b) u odnosu na Kraljevinu Belgiju preko Ministarstva pravde.

3. Zamolnicama se prilaže prijevod na jednom od jezika zamoljene države, ovjeren od strane zakletog tumača države molilje.

Član 8.

1. Odredbe člana 7. ovog sporazuma ne isključuju mogućnost za strane ugovornice da njihovi diplomatski ili konzularni predstavnici neposredno i bez prinude izvršavaju zamolnice ako se njima traži saslušanje njihovih sopstvenih državljana.

2. U slučaju sukoba zakona, državljanstvo lica koje treba saslušati određuje zakon države u kojoj zamolnica treba da se izvrši.

3. Svaki poziv sadržaće izričito napomenu da se postupak sprovodi bez prinude.

IV. CAUTIO IUDICATUM SOLVI

Član 9.

1. Državljeni jedne strane ugovornice koji se kao tužioci ili umješaci pojavljuju pred sudovima druge strane ugovornice oslobođeni su aktorske kaucije pod uslovima predviđenim u članu 17. Haške konvencije o građanskom postupku od 1. marta 1954.

2. Zahtjeve za dozvole izvršenja presude o parničnim troškovima predviđenim u čl. 18. i 19. Haške konvencije od 1. marta 1954. godine može zainteresovana stranka neposredno da uputi nadležnom sudu.

V. OVJERAVANJE

Član 10.

Akta ili isprave sastavljene, izdate ili ovjerene od sudova jedne od dvije države nije potrebno legalizovati ili primijeniti sličnu formalnost, ukoliko su snabdjeveni pečatom suda, da bi se upotrijebili u sudskim poslovima na teritoriji druge države. Isto važi za akta ili isprave potpisane od ovlaštenog sudskog službenika, ukoliko je taj potpis dovoljan prema zakonu države kojoj pripada sud.

VI. OBAVJEŠTENJA O ZAKONODAVSTVU

Član 11.

Savezni sekretarijat za pravosudne i opšte poslove, u odnosu na Jugoslaviju, i Ministarstvo pravde, u odnosu na Belgiju, davaće uzajamno i na zahtjev obavještenja o zakonima koji su na snazi ili koji su bili na snazi u njihovim zemljama ili o sudskim odlukama o pojedinim pitanjima kao i svako drugo potrebno pravno obavještenje.

VII. ZAJEDNIČKE OPŠTE ODREDBE

Član 12.

Sekretarijati za pravosuđe socijalističkih republika u Jugoslaviji i Belgijsko Ministarstvo pravde služiće se u međusobnom opštenju isključivo francuskim jezikom.

Član 13.

U cilju primjene ovog sporazuma, smatraju se jezicima strana ugovornica, za Jugoslaviju srpskohrvatski, hrvatskosrpski, makedonski i slovenački, a za Belgiju francuski, holandski i njemački.

Član 14.

Ako se ne može udovoljiti zahtjevu za sudsku pravnu pomoć zamoljeni organ obavještava o tome, bez odlaganja, organ od koga potiče zahtjev navodeći razloge zbog kojih nije postupljeno po zahtjevu.

Član 15.

Sudska pravna pomoć predviđena ovim sporazumom ne može se odbiti sa razloga što organ od koga potiče zahtjev nije položio predujam kao jamstvo za plaćanje troškova.

Član 16.

Haška konvencija o građanskom postupku od 1. marta 1954. godine i dalje će, ukoliko ovaj sporazum drukčije ne određuje, regulisati odnose između dvije strane ugovornice.

VIII. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 17.

1. Svaka strana ugovornica obavijestit će drugu o okončanju postupka predviđenog njenim ustavom za stupanje na snagu ovog sporazuma. Sporazum stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca poslije datuma posljednjeg obavještenja.

2. Po stupanju na snagu ovog sporazuma, prestaje da važi Sporazum između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Belgije o međusobnoj sudskoj pomoći u građanskim i trgovačkim stvarima, potpisan u Brislu 29. februara 1936. godine.

Član 18.

1. Ovaj sporazum je zaključen na neodređeno vrijeme.

2. Svaka strana ugovornica moći će sporazum otkazati u svako vrijeme i ovaj otkaz stupa na snagu šest mjeseci poslije datuma prijema saopštenja od strane druge strane ugovornice.

Sačinjeno dana 24. septembra 1971. godine u Beogradu, u dva primjerka na srpsko-hrvatskom i francuskom jeziku, s tim što su oba teksta podjednako vjerodostojna.

Za Vladu Socijalističke Federativne
Republike Jugoslavije

Za Vladu Kraljevine Belgije

**KONVENCIJA
IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I KRALJEVINE BELGIJE O IZDAVANJU
IZVODA IZ MATIČNIH KNJIGA I OSLOBODENJU OD LEGALIZACIJE
OD 24. SEPTEMBRA 1971. GODINE***

Član 1.

Pod ispravama o građanskom stanju, u smislu ove konvencije, naročito se podra zumijevaju:

- izvodi iz matične knjige rođenih;
- isprave o prijavljivanju mrtvorodenog djeteta;
- isprave o dobrovoljnom priznanju ili sudske odluke o utvrđivanju vanbračnog očinstva;
- izvodi iz matične knjige vjenčanih;
- izvodi iz matične knjige umrlih;
- isprave ili odluke o građanskom stanju: razvod, usvojenje, pozakonjenje putem usvojenja, itd.

Član 2.

1. Svaka strana ugovornica obavezuje se da besplatno izdaje drugoj strani prijepise ili izvode isprava o građanskom stanju koji se odnose na državljane države molilje, ako je zahtjev podnesen za službene potrebe ili u korist siromašnih lica.

2. Svaka strana ugovornica takođe se obavezuje da drugoj strani besplatno izdaje prijepise ili izvode isprava o građanskom stanju za lica čije državljanstvo nije ni jugoslovensko ni belgijsko, ako je zahtjev podnesen za službene potrebe.

3. Zahtjev podnosi diplomatsko predstavništvo ili konzulat strane molilje organu nadležnom za izdavanje isprava. U zahtjevu se ukratko naznačuje svrha traženja: službena potreba ili siromaštvo molioca.

Član 3.

Izdavanje prijepisa ili izvoda iz matičnih knjiga ne utiče na državljanstvo zainteresovanog lica.

Član 4.

Prijepisi i izvodi isprava o građanskom stanju jedne strane ugovornice ne moraju biti ovjereni ili snabdjeveni apostilom da bi bili punovažni za drugu stranu ugovornicu, pod uslovom da su snabdjeveni potpisom i pečatom organa koji ih je izdao.

Član 5.

1. U slučaju ozbiljne sumnje, svako zainteresovano lice ili svaki organ jedne od strana ugovornica ovlašten je da zatraži od nadležnog organa druge strane da provjeri vjerodostojnost dokumenta, oslobođenog ovjere ili apostila na osnovu ove konvencije.

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ", br. 55/72, a stupila je na snagu 1. decembra 1972. godine.

2. Nadležni organ iz prethodnog stava je, u odnosu na Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju - republički sekretarijat za pravosuđe socijalističkih republika Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije, a u odnosu na Kraljevinu Belgiju - Ministarstvo pravde.

U cilju primjene ovog člana svaka strana ugovornica koristiće se jednim od svojih nacionalnih jezika. Ovi jezici su: za Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju - srpskohrvatski, hrvatskosrpski, makedonski i slovenački, a za Kraljevinu Belgiju - francuski, holandski i njemački.

Član 6.

Svaka strana ugovornica obavještava drugu o okončanju postupka predviđenog njenim Ustavom za stupanje na snagu ove konvencije. Ona stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca poslije datuma posljednjeg saopštenja.

Član 7.

1. Ova konvencija se zaključuje na neodređeno vrijeme.

2. Svaka strana ugovornica može je otkazati uz prethodno obavještenje od šest mjeseci.

Sačinjeno u Beogradu 24. septembra 1971. godine u dva primjerka, na srpskohrvatskom i francuskom jeziku, i oba teksta podjednako su vjerodostojna.

**KONVENCIJA
O EKSTRADICIJI I PRAVNOJ POMOĆI U
KRIVIČNIM STVARIMA IZMEĐU SOCIJALISTIČKE
FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
I KRALJEVINE BELGIJE**

("Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi", br. 9/73)

Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Vlada Kraljevine Belgije, u želji da sporazumno regulišu pitanja u vezi sa ekstradicijom i pravnom pomoći u krivičnim stvarima, sporazumjele su se o sljedećim odredbama:

**Dio I
EKSTRADICIJA
Član 1.**

Strane ugovornice se obavezuju da će, pod uslovima predviđenim ovom konvencijom, jedna drugoj izdavati lica koja se nalaze na teritoriji jedne od dvije države a koja se gone zbog krivičnog djela ili se traže radi izvršenja kazne od strane sudskih organa druge države.

Član 2.

1. Ima mjesta izdavanju u slučaju:

a) ako jedna ili više radnji, prema zakonodavstvu obje države, predstavljaju krivična djela za koja je propisana kazna lišenja slobode čiji je maksimum najmanje dvije godine ili teža kazna,

b) osude na kaznu lišenja slobode najmanje šest mjeseci koje su izrekli sudovi države molilje za krivična djela navedena u tački a) ovog stava,

c) osude za krivična djela za koja je, prema zakonodavstvu obje države, propisana kazna lišenja slobode čije ukupno trajanje iznosi najmanje šest mjeseci i pod uslovom da se jedno od učinjenih krivičnih djela kažnjava po njihovom zakonodavstvu kaznom lišenja slobode čiji je maksimum najmanje dvije godine ili teža kazna.

2. Sve dok se strane ugovornice ne budu drugačije dogovorile, ima mjesta izdavanju samo za krivična djela navedena u prilogu ove konvencije.

Član 3.

1. Strane ugovornice ne izdaju svoje državljane.

2. Međutim, zamoljena država se obavezuje, ukoliko je nadležna za suđenje, da goni svoje državljane koji su na teritoriji druge države učinili krivična djela za koja se kao takva kažnjava u obje države, kada joj država molilja uputi diplomatskim putem zahtjev za gonjenje zajedno sa spisima, ispravama, predmetima i podacima kojima raspolaže. Država molilja biće obaviještena o odluci donijetoj po njenom zahtjevu.

Član 4.

Izdavanje se neće odobriti:

- a) ako je krivično djelo učinjeno na teritoriji zamoljene države;
- b) ako je protiv traženog lica na teritoriji zamoljene države već donijeta pravosnažna presuda za isto krivično djelo;
- c) ako je krivično djelo zbog kojeg se traži izdavanje izvršeno van teritorije države molilje, a zakonodavstvo zamoljene države ne dozvoljava gonjenje za krivična djela iste vrste izvršena van njene teritorije;
- d) ako je po zakonu jedne ili druge države nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili izvršenja kazne;
- e) ako je u državi koja traži izdavanje data amnestija;
- f) ako se djelo za koje se izdavanje traži, po ocjeni zamoljene strane, sastoji jedino u povredi vojnih obaveza;
- g) ako se po zakonu jedne od dviju država krivično gonjenje može preduzeti samo po privatnoj tužbi.

Član 5.

1. Izdavanje se neće odobriti ako zamoljena strana smatra djelo za koje se izdavanje traži kao političko krivično djelo ili u vezi sa takvim krivičnim djelom.
2. Napad na život koji nije izvršen u otvorenoj borbi neće se smatrati da po sili zakona predstavlja političko krivično djelo koje čini smetnju za izdavanje.
3. Odredbe ovog člana ne diraju u obaveze koje su strane ugovornice preuzele ili će preuzeti na osnovu međunarodnih višestranih konvencija.

Član 6.

Izdavanje se može odbiti:

- a) ako je u zamoljenoj državi za djelo za koje se izdavanje traži već preduzeto gonjenje u trenutku prijema zahtjeva za izdavanje;
- b) ako je traženom licu suđeno od strane organa treće države za krivično djelo za koje se izdavanje traži.

Član 7.

1. Izdavanje se ne odobrava za carinska, poreska, taksena i devizna krivična djela.
2. Strane ugovornice mogu se ipak, razmjenom nota, sporazumjeti da, pod uslovima predviđenim ovom konvencijom, odobre izdavanje za sve ili pojedine vrste krivičnih djela predviđenih u prethodnom stavu.

Član 8.

1. Ako je za djelo za koje se izdavanje traži predviđena smrtna kazna po zakonodavstvu strane molilje, a ovu kaznu za taj slučaj ne predviđa zakonodavstvo zamoljene strane

ili se u toj državi ova kazna obično ne izvršava, izdavanje se može odobriti samo pod uslovom da zamoljena strana pruži uvjerenja, koja zamoljena strana smatra dovoljnim da se smrtna kazna neće izvršiti.

2. Ako je lice koje se traži osuđeno u odsustvu, izdavanje se odobrava pod uslovom da ovo lice ima pravo na obnovu krivičnog postupka u skladu sa zakonodavstvom države molilje.

Član 9.

1. U stvarima ekstradicije, i ukoliko ova konvencija ne propisuje drugačije, strane ugovornice međusobno opšte diplomatskim putem.

2. Dokumenta koja se prilažu uz notu koja se upućuje diplomatskim putem sastavljaju se na jednom od jezika država molilje, a dokumenta koja se odnose na izvršenje zahjeva sastavljaju se na jednom od jezika zamoljene države.

3. Radi primjene ove konvencije smatraju se kao jezici strana ugovornica za Jugoslaviju srpskohrvatski ili hrvatskosrpski, makedonski i slovenački, za Belgiju francuski, holandski i njemački.

Član 10.

1. Uz zahtjev za izdavanje lica koje se goni prilaže se, u izvorniku ili ovjerenom prijepisu, nalog za hapšenje ili bilo koji drugi akt koji ima istu snagu a izdat je u obliku koji propisuje zakon države molilje. U ovom dokumentu ili u dokumentu koji mu je priložen, a izdat je od sudskih organa, treba navesti okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, vrijeme i mjesto izvršenja djela, pravnu kvalifikaciju i zakonske odredbe koje se odnose na djelo, a u slučaju da je krivičnim djelom pričinjena materijalna šteta navešće se sve moguće pojedinosti o prirodi i visini štete.

2. Uz zahtjev za izdavanje osuđenog lica prilaže se u izvorniku ili u ovjerenom prijepisu, pravosnažna presuda.

3. U oba slučaja uz zahtjev se prilaže tekst zakonskih odredaba koje se primjenjuju na krivično djelo i po mogućstvu, lični opis lica i njegova fotografija, kao i svi podaci koji su podobni za utvrđivanje njegovog identiteta i državljanstva.

Član 11.

1. U hitnim slučajevima, sudski organi države molilje mogu, u cilju izdavanja, zatražiti privremeno pritvaranje traženog lica.

2. Zahtjev za privremeno pritvaranje sadrži opis izvršenog krivičnog djela, trajanje propisane ili izrečene kazne, vrijeme i mjesto izvršenja djela, i ukoliko je to moguće, opis traženog lica.

3. Zahtjev se dostavlja sudskim organima zamoljene države, bilo neposredno putem pošte ili telegrafa, bilo preko Međunarodne organizacije krivične policije (Interpol) bilo na svaki drugi pogodan način.

4. Ako zahtjev izgleda opravdan, sudski organi zamoljene države udovoljiće zahtjevu u skladu sa njenim zakonom.

5. Strana molilja biće bez odlaganja obaviještena o preduzetim mjerama u vezi sa zahtjevom za privremeno pritvaranje. Pritvor može da prestane ako zamoljena strana u roku

od osamnaest dana po pritvaranju ne primi zahtjev za izdavanje i dokumenta navedena u članu 10. Ako je nužno, zahtjev i dokumenta mogu se neposredno dostaviti u Jugoslaviji, Saveznom savetu za pravosuđe, a u Belgiji Ministarstvu pravde s tim što se jedna kopija zahtjeva dostavlja diplomatskim putem.

6. Puštanje na slobodu ne sprečava ponovno pritvaranje, ako zahtjev bude podnesen po isteku roka predviđenog u prethodnom stavu.

Član 12.

Radi primjene dijela I ove konvencije, zamoljena strana može zatražiti od strane molilje da joj u određenom roku podnese dopunska obavještenja i dokumenta.

Član 13.

Po prijemu zahtjeva za izdavanje ili zahtjeva za privremeno pritvaranje i ako su ispunjeni uslovi predviđeni u dijelu I ove konvencije, zamoljena strana preduzeće sve potrebne mjere za pronalaženje traženog lica i, po potrebi, pritvoriti ga.

Član 14.

1. Zamoljena strana obavještava u razumnom roku stranu molilju o svojoj odluci u vezi sa zahtjevom za izdavanje.

2. Ako zamoljena strana odbije zahtjev za izdavanje, potpuno ili djelimično, saopštiće razloge za svoju odluku.

3. Ako je izdavanje odobreno, zamoljena strana obavještava stranu molilju o mjestu i vremenu predaje traženog lica, kao i o trajanju pritvora.

4. Strane ugovornice mogu, na blagovremeni zahtjev jedne od njih i ako okolnosti to nalažu, sporazumno odrediti drugi rok i, eventualno, drugo mjesto za predaju traženog lica.

5. Ako strana molilja ne preuzme lice na mjestu i u vrijeme određeno u st. 3. ili 4. ovog člana ono će biti pušteno na slobodu po isteku roka od osam dana. (Na obrazložen zahtjev strane molilje ovaj se rok može produžiti na petnaest dana). Lice pušteno na slobodu ne može više biti traženo zbog istog krivičnog djela.

6. Ukoliko je potrebno, saopštenja u smislu st. 4. i 5. ovog člana mogu biti upućena na način predviđen u članu 11. stav 3. ove konvencije.

7. Odredbe ovog člana primjenjuju se isto tako i u slučaju prijevoza vazdušnim putem.

Član 15.

1. Ako izdavanje jednog lica istovremeno traže više država zbog istog ili različitih krivičnih djela, zamoljena strana slobodno odlučuje o izdavanju, vodeći računa o svim okolnostima, a naročito o državljanstvu traženog lica, mjestu izvršenja i težini krivičnog djela i redosljedu podnijetih zahtjeva.

2. U slučaju predviđenom u prethodnom stavu zamoljena strana može, odobravajući izdavanje, ovlastiti stranu molilju da lice čije joj je izdavanje odobreno izda trećoj državi koja ga je istovremeno tražila.

Član 16.

Ako se u zamoljenoj državi traženo lice goni ili je osuđeno za neko drugo krivično djelo, a ne za djelo zbog kojeg se izdavanje traži, zamoljena strana treba da riješi zahtjev za izdavanje i o svojoj odluci obavijesti drugu stranu. U slučaju odobrenja, izdavanje se može odložiti do završetka krivičnog postupka odnosno dok kazna bude izdržana.

Član 17.

1. Strana ugovornica kojoj je izdato traženo lice obavještava drugu stranu ugovornicu o rezultatu krivičnog postupka protiv izdatog lica.
2. U slučaju osude, dostavlja se i prijepis pravosnažne presude.

Član 18.

Izdato lice ne može biti gonjeno, suđeno, podvrgnuto izvršenju kazne ili bilo kojoj drugoj mjeri ograničenja lične slobode ili izdato trećoj državi za krivično djelo izvršeno prije izdavanja, osim za ono krivično djelo za koje je izdato, izuzev u sljedećim slučajevima:

- a) ako zamoljena država na to pristaje;
- b) ako izdato lice ne napusti teritoriju države molilje u roku od 30 dana poslije njegovog konačnog puštanja na slobodu. (U ovaj rok ne računa se vrijeme za koje izdato lice, nezavisno od svoje volje, nije moglo da napusti teritoriju te države);
- c) ako se izdato lice pošto je napustilo teritoriju države kojoj je bilo izdato, ponovo dobrovoljno vrati na njenu teritoriju.

Član 19.

1. Kad se traži saglasnost zamoljene strane u cilju krivičnog gonjenja ili izvršenja kazne za krivično djelo učinjeno prije izdavanja, a ne za ono koje je bilo povod zahtjevu za izdavanje, strana molilja je dužna da postupi prema odredbama čl. 9. i 10. ove konvencije.

2. Ako se traži saglasnost zamoljene strane da se predato lice izda trećoj državi, strana molilja može zamoliti treću državu da joj dostavi svaki dokument kojim se konstatuje pristanak zamoljene strane, ili dostavi zamoljenoj strani zahtjev za izdavanje koji je podnijela treća država, zajedno sa svim dokumentima.

Član 20.

Ako je u toku postupka izmijenjena kvalifikacija djela, izdato lice se može goniti ili mu se može suditi samo ukoliko elementi prekvalifikovanog krivičnog djela dozvoljavaju izdavanje.

Član 21.

1. Kad je izdavanje odobreno, predmeti koji su bili upotrijebljeni za izvršenje krivičnog djela ili koji su bili pribavljeni izvršenjem djela ili su dobijeni u zamjenu za te predmete, predaće se strani molilji.

2. Predmeti navedeni u prethodnom stavu biće predati i onda ako ne dođe do izdavanja traženog lica usljed njegove smrti, bjekstva ili iz bilo kog razloga.

3. Prava trećih lica na navedene predmete ostaju nedirnuta. Po okončanju krivičnog postupka vraćaju se licu kome pripadaju. Ako se identitet ovog lica ne može utvrditi vraćaju se zamoljenoj strani.

4. Zamoljena strana može privremeno zadržati predmete predviđene u stavu 1. ovog člana ako smatra da su joj potrebni u krivičnom postupku. Ona može zatražiti povraćaj dostavljenih predmeta uz obavezu da će ih vratiti čim postupak koji se vodi na njenoj teritoriji to dopusti.

5. Zamoljena strana nije dužna da preda predmete pomenute u prethodnom stavu ako su njeni nadležni organi donijeli odluku o konfiskaciji ili uništenju tih predmeta.

Član 22.

1. Svaka strana ugovornica, na zahtjev druge strane, odobrava tranzit preko svoje teritorije lica koje je ovoj izdala neka treća država. Zahtjevu se prilažu dokumenti kojima se utvrđuje da se radi o krivičnom djelu za koje ima mjesta izdavanju u smislu ove konvencije. Pritom se ne uzimaju u obzir odredbe člana 2. ove konvencije koje se odnose na visinu kazne.

2. Zamoljena strana odobrava tranzit onim prijevoznim sredstvom i na onaj način koji je za nju najpogodniji.

3. Zamoljena strana nije dužna da dozvoli tranzit svojih državljana, kao ni tranzit lica koja su gonjena ili treba da izdrže kaznu na njenoj teritoriji.

Član 23.

1. Troškove izdavanja snosi država na čijoj su teritoriji nastali.

2. Troškove tranzita snosi strana molilja.

Dio II SUDSKA PRAVNA POMOĆ

Član 24.

Strane ugovornice se obavezuju da će, pod uslovima predviđenim ovom konvencijom uzajamno ukazivati najširu moguću sudsku pravnu pomoć u krivičnim stvarima, a naročito u pogledu izvršenja zamolnica, dostavljanja sudskih akata i razmjene izvoda iz kaznenog registra.

Član 25.

Odredbe dijela II ove konvencije se ne primenjuju:

a) na krivična djela koja zamoljena strana smatra političkim krivičnim djelom ili u vezi sa takvim djelom, vojnim ili fiskalnim djelom;

b) ako zamoljena strana smatra da bi udovoljenjem zamolnici bio povrijeđen njen suverenitet, njena bezbjednost ili javni poredak.

Član 26.

1. Opštenje u vezi sa sudskom pomoći vrši se neposredno između sekretarijata za pravosuđe socijalističkih republika Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije i belgijskog Ministarstva pravde.

2. U svojim sprovednim pismima, ovi organi ukratko iznose predmet zahtjeva i u tom cilju se služe francuskim jezikom. Isto važi i za prijepisku koja se odnosi na odgovor koji je dat u vezi zahtjeva.

Član 27.

1. Strane ugovornice izvršavaju, u formi koju predviđa zakon zamoljene strane, zamolnice u krivičnim stvarima koje organi jedne od njih dostavljaju organima druge strane i koje imaju za predmet izvršenje procesnih radnji, kao i dostavljanje dokaznog materijala, spisa ili isprava.

2. U zamolnici se naznačuje predmet optužbe, sadržina zahtjeva i ukratko se izlažu činjenice.

3. Zamolnica za izvršenje pretresanja ili uzapćenja izvršava se samo za djela za koja ima mjesta izdavanju u smislu ove konvencije.

4. Predaja stvari se može usloviti njihovim vraćanjem čim ne budu više potrebne u postupku.

5. Zamolnica se sastavlja na jednom od jezika strane molilje, a dokumenta koja se odnose na njihovo izvršenje, na jednom od jezika zamoljene strane.

6. Na svoj izričiti zahtjev, organ od koga potiče zamolnica obavještava se o datumu i mjestu izvršenja zamolnice, kako bi sudski organi i predstavnici zainteresovanih stranaka mogli da prisustvuju tome izvršenju, ako zamoljena država na to pristane.

Član 28.

1. Zamoljeni organ dostavlja sudski akt prostom predajom primaocu, ukoliko organ od koga zamolnica potiče ne zahtijeva drugu formu dostavljanja.

2. Dostavljanje se dokazuje dostavnicom na koju je primalac stavio datum i potpis ili potvrdom zamoljenog organa kojom se konstatuje bilo činjenica, forma i datum dostavljanja, bilo odbijanja primaoca da primi akt.

3. Ako se dostavljanje ne može izvršiti, zamoljeni organ odmah vraća akt organu od koga potiče zamolnica navodeći razlog zbog koga nije izvršeno dostavljanje.

4. Kad sudski poziv namijenjen svjedoku ili vještaku sadrži prijetnju u slučaju nedolaska na sud, zamoljeni organ saopštiće primaocu da ova prijetnja nema nikakvog dejstva u odnosu na njega.

5. Uz sudska akta prilaže se prijevod na jedan od jezika zamoljene strane, osim ako su namijenjena državljanima strane molilje.

Član 29.

1. Ako u jednoj krivičnoj stvari strana molilja smatra naročito potrebnim da svjedok ili vještak lično predstane njenom sudskom organu, ona će to naznačiti u zamolnici za uručenje

poziva, a zamoljena strana će preporučiti takvom svjedoku ili vještaku da se odazove pozivu. Zamoljena strana obavijestit će stranu molilju o odgovoru svjedoka ili vještaka.

2. Svjedok ili vještak ima pravo na naknadu putnih troškova i troškova boravka, kao i na pravičnu naknadu na teret strane molilje. Na traženje svjedoka ili vještaka, strana molilja položiće predujam na ime putnih troškova i troškova boravka.

Član 30.

Svjedok ili vještak, bez obzira na njegovo državljanstvo, koji ima boravište na teritoriji jedne strane ugovornice i po pozivu predstane organima druge strane, ne može biti gonjen ni podvrgnut bilo kojem ograničenju lične slobode za djela učinjena ili osude izrečene prije njegovog dolaska, ukoliko u roku od 30 dana po prestanku potrebe za svjedočenjem ili vještačenjem ne napusti teritoriju zamoljene strane, mada je za to imao mogućnosti.

Član 31.

Svaka strana ugovornica obavještava drugu stranu, najmanje jedanput godišnje, o odlukama donijetim protiv njenih državljana koje su upisane u kazneni registar. Na izričito traženje, dostavlja se kopija odluke.

Član 32.

1. Obavještenja iz kaznenog registra koja se traže u krivičnoj stvari, dostavljaju se kao da su ih tražili sudski organi zamoljene države.

2. Ako se ova obavještenja traže u građanskoj ili upravnoj stvari, zahtjev treba da bude obrazložen. Zahtjevu se udovoljava u skladu sa unutrašnjim propisima zamoljene države.

Član 33.

Zamolnica za pravnu pomoć koja se odnosi na dostavljanje sudskih akata, poziva svjedocima ili vještacima, dobijanje izvoda iz kaznenog registra ili dostavljanje običnih obavještenja sadrži sljedeće podatke:

- a) naziv organa koji upućuje zamolnicu;
- b) predmet zamolnice;
- c) razlog traženja;
- d) identitet i, po mogućstvu, državljanstvo lica u pitanju;
- e) u datom slučaju, ime i adresu primaoca.

Član 34.

1. Svaka strana ugovornica može, u cilju krivičnog gonjenja, obavijestiti drugu stranu o krivičnim djelima izvršenim na njenoj teritoriji od strane državljana druge države, koji su se vratili na teritoriju te države.

2. U tom cilju spisi, obavještenja i predmeti koji se odnose na krivično djelo dostavljaju se besplatno.

3. Zamoljena strana obavještava stranu molilju o mjerama koje su preduzete povodom njenog zahtjeva.

Član 35.

Zamoljena strana neće zahtijevati naknadu troškova za ukazivanje sudske pomoći po odredbama dijela II ove konvencije, osim troškova i nagrade vještaka.

Član 36.

1. Ako je zamoljeni organ nenadležan, uputiće zamolnicu nadležnom organu.
2. Ako zamoljeni organ ne može da postupi po zamolnici, obavještava o tome odmah organ od kojeg potiče zamolnica, navodeći razloge zbog kojih nije udovoljeno zamolnici.

Dio III ZAVRŠNE ODREDBE

Član 37.

1. Svaka strana ugovornica obavijestiće drugu stranu o okončanju postupka prema njenom Ustavu za stupanje na snagu ove konvencije. Konvencija stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca, poslije datuma posljednjeg saopštenja.

2. Stupanjem na snagu ove konvencije prestaje da važi Konvencija o izdavanju krivaca između Srbije i Belgije od 23. decembra 1895. odnosno 4. januara 1896. godine.

Član 38.

1. Ova konvencija se zaključuje na neodređeno vrijeme.
2. Svaka strana ugovornica može u svako vrijeme da je otkáže i otkaz proizvodi dejstvo šest mjeseci, pošto je druga strana primila saopštenje o otkazu.

Sačinjeno u Beogradu 4. juna 1971. u dva primjerka na srpskohrvatskom i francuskom jeziku, s tim što su oba teksta podjednako vjerodostojna.

Za Vladu Socijalističke
Federativne Republike Jugoslavije

Za Vladu Kraljevine Belgije

**KONVENCIJA
IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I KRALJEVINE BELGIJE O PRIZNANJU I
IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA O IZDRŽAVANJU OD
12. DECEMBRA 1973. GODINE***

Član 1.

1. Ova konvencija se primjenjuje:
 - a) na sudske odluke donijete u oblasti obaveza o zakonskom izdržavanju;
 - b) na sudske odluke o razvodu braka ukoliko se njima rješava o izdržavanju;
 - c) na poravnanja zaključena pred sudom u toku spora o izdržavanju ili pred nadležnim starateljskim organom i
 - d) na javne isprave kojima se utvrđuje saglasnost o izdržavanju.
2. Ova konvencija se ne primjenjuje na sudske odluke kojima se privremeno, do okončanja sudskog spora, određuje iznos izdržavanja.

Član 2.

1. Sudske odluke donijete na teritoriji jedne od država ugovornica priznaju se i proglašuju izvršnim na teritoriji druge države ugovornice, bez preispitivanja suštine, ako ispunjavaju sljedeće uslove:
 - a) da je sud bio nadležan na osnovu člana 5. ove konvencije;
 - b) da se odluka ne može više pobijati redovnim pravnim lijekom.
2. Da bi odluka bila proglašena izvršnom, treba osim toga da bude izvršena na teritoriji države u kojoj je donijeta.

Član 3.

Odluka zbog izostanka priznaće se i proglasiti izvršnom samo ako je akt kojim je pokrenut postupak uredno dostavljen ili saopšten izostaloj stranci i ako joj je ostavljen dovoljan rok za odbranu.

Član 4.

- Priznanje i izvršenje sudske odluke odbiće se u jednom od sljedećih slučajeva:
- 1) ako je očigledno u suprotnosti sa javnim poretkom zamoljene države;
 - 2) ako je spor između istih stranaka zasnovan na istim činjenicama i u istoj stvari:
 - a) u toku pred sudom zamoljene države kao prvim sudom pred kojim je pokrenut spor, ili
 - b) doveo do donošenja odluke u zamoljenoj državi, ili
 - c) doveo do donošenja odluke u nekoj drugoj državi i ako su ispunjeni uslovi za njeno priznanje i izvršenje u zamoljenoj državi;
 - 3) ako je odluka donijeta protiv lica čije prebivalište i boravište nije poznato i koje je, iz tih razloga, u postupku zastupao isključivo staralac.

* Konvencija je objavljena u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, br. 45/76, a stupila je na snagu 8. marta 1976.godine.

Član 5.

U smislu ove konvencije nadležnim se smatra sud države u kojoj je donijeta odluka ukoliko je ispunjen jedan od sljedećih uslova:

- a) ako je u vrijeme kad je postupak počeo tuženi imao svoje prebivalište ili uobičajeno boravište na teritoriji te države;
- b) ako su tužilac i tuženi imali svoje posljednje zajedničko prebivalište ili zajedničko uobičajeno boravište na teritoriji te države i ako je tužilac zadržao prebivalište ili uobičajeno boravište do trenutka kad je postupak počeo;
- c) ako su tužilac i tuženi državljani te države;
- d) ako se tuženi podvrgao nadležnosti suda koji je donio odluku, bilo izričito bilo upuštanjem u raspravljanje o glavnoj stvari, a da nije istakao prigovor nenadležnosti suda.

Član 6.

1. Postupak za priznavanje i izvršenje sudske odluke reguliše se zakonom zamoljene države, osim ako ovom konvencijom nije drukčije određeno.

2. Zahtjev za egzekvaturu sastavlja se na jeziku predviđenom zakonodavstvom zamoljene države.

Član 7.

1. Stranka koja traži priznanje ili izvršenje sudske odluke podnijeće:

- a) ovjereni prijepis odluke koji sadrži sve uslove potrebne da bude vjerodostojan;
- b) isprave kojima se potvrđuje da odluka ispunjava uslove predviđene članom 2, stav 1 tačka b), a prema okolnosti slučaja i uslova iz člana 2, stav 2;
- c) ispravu, ukoliko se radi o odluci zbog izostanka, kojom se utvrđuje da je akt o pokretanju postupka uredno dostavljen ili saopšten izostaloj stranci;
- d) prijevod gore navedenih isprava, na jednom od jezika zamoljene države, ovjeren od strane zakletog tumača.

2. Podnijete isprave oslobođene su legalizacije.

Član 8.

1. Odluka o egzekvaturi daće se, kako za već dospjele iznose izdržavanja tako i za iznose koji će dospjeti.

2. Sudske odluke kojim se mijenja iznos izdržavanja priznaju se i izvršavaju saglasno odredbama ove konvencije.

Član 9.

Poravnanja zaključena pred sudom ili starateljskim organom, kao i javne isprave, navedene u članu 1. koje su izvršene u jednoj od država ugovornica, biće proglašene izvršnim u drugoj državi pod istim uslovima kao i sudske odluke navedene u ovoj konvenciji, u mjeri u kojoj se ovi uslovi mogu na njih primijeniti.

Član 10.

1. Stranka koja je oslobođena od plaćanja troškova postupka u državi čiji je sud donio odluku uživaće ovo oslobođenje i u postupku za dobijanje odluke o egzekvaturi. Isprava o oslobođenju od plaćanja troškova postupka priložiće se uz zahtjev za egzekvaturu.

2. Nikakva kaucija ili depozit, bez obzira na njihov naziv, kao garancija za plaćanje troškova postupka, ne mogu biti zbog državljanstva, određeni stranci koja traži egzekvaturu.

Član 11.

Države ugovornice se obavezuju da olakšaju transfer iznosa određenih za izdržavanje kao i iznosa troškova nastalih u postupku egzekvature.

Član 12.

Ova konvencija se primjenjuje bez obzira na državljanstvo stranaka.

Član 13.

U primjeni ove konvencije jezici država ugovornica su:

za Jugoslaviju: srpskohrvatski, hrvatskosrpski, makedonski i slovenački,
za Belgiju: francuski i nizozemski.

Član 14.

Ova konvencija se primjenjuje i na prvostepene sudske odluke donijete u toku dvije godine koje prethode datumu stupanja na snagu konvencije, kao i na zaključena poravnanja i izdate javne isprave u ovom roku.

Član 15.

1. Ova konvencija podliježe ratifikaciji.
2. Ratifikacioni instrumenti biće razmijenjeni u Briselu, što je moguće prije.

Član 16.

Ova konvencija stupiće na snagu šezdeseti dan poslije razmjene ratifikacionih instrumenata.

Član 17.

Ova konvencija je zaključena na neodređeno vrijeme i ostaje na snazi godinu dana računajući od dana kada je jedna od država ugovornica bude pismeno otkazala.

Sačinjeno u Beogradu 12. decembra 1973. godine u dva primjerka na srpskohrvatskom i francuskom jeziku, s tim što su oba teksta podjednako vjerodostojna.

UGOVOR
IZMEĐU FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I
NARODNE REPUBLIKE BUGARSKE O UZAJAMNOJ PRAVNOJ POMOĆI

("Sl. list FNRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi", br. 1/57)

Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Vlada Narodne Republike Bugarske, u cilju uređivanja uzajamne pravne pomoći sporazumjele su se u sljedećem:

Dio I
PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA
Pravna zaštita

Član 1.

Državljeni jedne države ugovornice imaju na teritoriji druge države ugovornice slobodan pristup sudovima i mogu se pred ovima pojavljivati i koristiti se pravnom zaštitom u pogledu ličnosti i imovine pod istim uslovima kao i sopstveni državljani.

Član 2.

1) Ako državljani jedne države ugovornice, koji imaju prebivalište ili poslovno sjedište u jednoj od država ugovornica, istupaju kao učesnici u postupku pred sudom druge države ugovornice, neće se od njih tražiti obezbjeđenje parničkih troškova ni polaganje predujma sudskih taksa.

2) Međutim, iznos za troškove koji u postupku stranke moraju unaprijed položiti, može se zahtijevati od državljana druge države ugovornice pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljana.

Oslobođenje od plaćanja taksa i troškova

Član 3.

Državljeni jedne države ugovornice koristiće se, pred sudovima druge države ugovornice, pod istim uslovima i u istom obimu kao i sopstveni državljani, pravom da budu oslobođeni od plaćanja taksa i troškova s obzirom na prihode i imovno stanje.

Član 4.

1) Uvjerenje potrebno za priznanje prava iz člana 3. ovog ugovora izdavaće nadležni državni organ one države ugovornice u kojoj molilac ima uobičajeno boravište.

2) Ako molilac nema uobičajeno boravište ni u jednoj od država ugovornica, dovoljno je uvjerenje diplomatskog ili konzularnog predstavništva države čiji je on državljanin.

Član 5.

1) Državni organ nadležan za izdavanje uvjerenja navedenog u članu 4. stav 1. ovog ugovora može tražiti od državnih organa druge države ugovornice obavještenja o prihodima i imovnom stanju molioaca.

2) Sud koji odlučuje po molbi za priznanje prava iz člana 3. ovog ugovora može da u granicama svojih ovlaštenja provjeri podnijeta uvjerenja i obavještenja i da zatraži potrebne dopunske podatke.

Zajedničke odredbe o pravnoj pomoći i dostavljanju

Član 6.

1) Države ugovornice obavezuju se da će po molbi međusobno ukazivati pravnu pomoć i vršiti dostavljanje u građansko-pravnim stvarima - parničnim i vanparničnim. Ovo važi za slučaj kad su u tim stvarima nadležni upravni organi.

2) U sljedećim odredbama ovog dijela ugovora imaju se pod sudovima podrazumijevati i upravni organi ukoliko su nadležni za stvari navedene u stavu 1. ovog člana.

Član 7.

Jugoslovenski i bugarski sudovi opšte međusobno, s jedne strane preko državnih sekretarijata za pravosudnu upravu narodnih republika Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore, a s druge strane preko Ministarstva pravosuđa Narodne Republike Bugarske, ukoliko ovim ugovorom nije izričito drukčije određeno (član 13. stav 2).

Član 8.

1) Zamolnice za pravnu pomoć i dostavljanje sastavljaju se na srpskohrvatskom, slovenačkom, makedonskom ili bugarskom jeziku.

2) Isprave i druga pismena koja se sastavljaju pri rješavanju zamolnica iz stava 1. ovog člana moraju se napisati na jednom od jezika navedenih u istom stavu.

Član 9.

Zamolnica treba da sadrži predmet na koji se odnosi, ime stranaka, njihovo zanimanje i mjesto prebivališta ili boravišta. U zamolnici za dostavljanje mora se, osim toga, označiti adresa primaoca i vrsta pismena koje treba dostaviti, a u zamolnici za pravnu pomoć, okolnosti u pogledu kojih treba provesti dokaz, i, po potrebi, pitanja koja se imaju postaviti licu koje treba saslušati.

Član 10.

1) Zamolnice i pismena koja se dostavljaju od sudova i drugih organa država ugovornica moraju biti snabdjeveni pečatom suda ili organa koji ih je izdao i nije potrebno njihovo ovjeravanje.

2) Zamolnice za ukazivanje pravne pomoći sastavljaju se u formi propisanoj zakonodavstvom države ugovornice od koje zamolnice potiču. Ukoliko zakonodavstvo zamoljene države uslovljava udovoljenje zamolnici posebnim uslovima, zamoljeni sud može zatražiti da se zamolnica dopuni.

3) Države ugovornice mogu sporazumno propisati formulare za upotrebu pri podnošenju zahjeva za ukazivanje pravne pomoći.

Član 11.

Udovoljenje zamolnicama vrši se po zakonu zamoljene države. Međutim, zahtjevu suda od kojeg potiče zamolnica, da se postupi po nekoj naročitoj formi, udovoljiće se ukoliko se to ne protivi osnovnim načelima zakonodavstva zamoljene države.

Član 12.

- 1) Ako je zamoljeni sud nenadležan, uputiće zamolnicu nadležnom sudu.
- 2) Udovoljenje zamolnici može se odbiti samo ako zamoljena država smatra da se udovoljenjem zamolnici ugrožavaju njena suverena prava ili njena sigurnost, ili da je udovoljenje u protivnosti sa osnovnim načelima njenog zakonodavstva.

Član 13.

1) Sudovi kojima su upućene zamolnice za pravnu pomoć udovoljiće ovima i pri tome će, po potrebi, primijeniti ista prinudna sredstva kao i pri udovoljenju zamolnicama za pravnu pomoć između domaćih sudova. Prinudna sredstva neće se primjenjivati ako se radi o ličnom dolasku parničnih stranaka.

2) Sud od kojeg potiče zamolnica biće na njegov zahtjev pravovremeno obaviješten o vremenu i mjestu izvršenja tražene radnje; ovo obavještenje vršiće sudovi neposredno preko pošte.

Član 14.

U svim slučajevima u kojima nije udovoljeno zamolnici obavijestiće se o tome bez odlaganja sud od kojeg potiče zamolnica uz navođenje razloga. Ako je zamolnica upućena drugom sudu, naznačiće se taj sud.

Član 15.

1) Pismena koja treba dostaviti moraju se sastaviti na jeziku zamoljenog suda ili se mora uz njih priložiti prijevod na taj jezik (član 8. stav 1). Prijevod treba da bude potvrđen kao ispravan ili od strane nadležnog organa ili tumača koji je službeno postavljen u jednoj od država ugovornica; ovjera potpisa nije potrebna.

2) Ako pismeno nije sastavljeno na jeziku zamoljenog suda niti je priložen prijevod na taj jezik, zamoljeni sud ograničiće se na to da izvrši dostavu predajom pismena primaocu ako je ovaj voljan da ga primi.

Član 16.

Dostavljanje se dokazuje ili dostavnicom, na kojoj treba da bude datum, potpisi dostavljača i lica kome je pismeno uručeno, kao i pečat suda, ili uvjerenjem zamoljenog suda iz kojeg se vidi da je dostavljanje izvršeno, i način i vrijeme dostavljanja. Ako su pismena koja podliježu uručanju dostavljena u dva primjerka dostavljanje se potvrđuje na drugom primjerku.

Član 17.

Obje države zadržavaju pravo da uručuju pismena svojim državljanima, koji se nalaze na teritoriji druge države, preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava. Pri ovom načinu uručenja ne smiju se upotrebljavati prinudne mjere.

Troškovi Član 18.

1) Od države od koje potiče zamolnica ne smiju se zahtijevati nikakve takse niti troškovi za udovoljenje zamolnicama za pravnu pomoć i dostavljanje. Od toga se mogu izuzeti samo naknade vještacima.

2) Sprovođenje vještačenja može se učiniti zavisnim od polaganja predujma kod zamoljenog suda samo ako naknadu vještaku treba da snosi stranka.

Zaostavštine Član 19.

1) Državljeni jedne države ugovornice mogu, saglasno odredbama ovog ugovora, izjavom posljednje volje (testamentom, zavještanjem), raspolagati svojom imovinom koja se nalazi na teritoriji druge države ugovornice.

2) Državljeni jedne države ugovornice mogu sticati u drugoj državi ugovornici imovinska prava na osnovu zakonskog ili testamentalnog nasljeđivanja pod istim uslovima i u jednakom obimu kao i državljani te države.

Član 20.

1) Nasljedno-pravni odnosi određuju se po zakonodavstvu države ugovornice čiji je državljani bio ostavilac u momentu smrti.

2) Ako nema nasljednika, nasljeđivanje pokretne imovine vrši se po zakonu države ugovornice čiji je državljani bio ostavilac u momentu smrti, a nasljeđivanje nepokretne imovine - po zakonu države ugovornice na čijoj se teritoriji imovina nalazi.

Član 21.

U pogledu sposobnosti za sastavljanje ili opozivanje testamenta kao i u pogledu pravnih posljedica nedostatka volje (prevara, greška itd.) primjenjuje se zakonodavstvo države ugovornice čiji je državljani bio ostavilac u momentu sastavljanja odnosno opozivanja testamenta.

Član 22.

U pogledu forme u kojoj se sastavlja ili opoziva testament primjenjuje se zakonodavstvo države ugovornice, čiji je državljani bio ostavilac u momentu sastavljanja odnosno opozivanja testamenta. Ipak je dovoljno ako su bili poštovani propisi zakonodavstva države ugovornice, na čijoj je teritoriji testament bio sastavljen odnosno opozvan.

Član 23.

Za raspravljanje o nepokretnim stvarima iz zaostavštine i za rješavanje zahtjeva na nasljedstvo, nužni dio ili legat koji se na te stvari odnose, isključivo su nadležni sudovi one države ugovornice na čijoj se teritoriji te stvari nalaze.

Član 24.

1) Za raspravljanje o pokretnim stvarima iz zaostavštine državljana država ugovornica, kao i za rješavanje spornih zahtjeva na nasljedstvo, nužni dio ili legat koji se na te stvari odnose, nadležni su sudovi države čiji je državljanin ostavilac, ukoliko u ovom ugovoru nije drukčije određeno. Međutim, nadležnost sudova druge države ugovornice ne isključuje se u slučajevima u kojima izvršenje predviđeno u stavu 2. ovog člana nije više moguće.

2) Svaka država ugovornica obavezuje se da će priznavati i dopustiti izvršenje odluka o naslijeđu i spornim zahtjevima na nasljedstvo, nužni dio ili legat koje donesu sudovi države čiji je državljanin ostavilac, ukoliko se te odluke odnose na pokretnu zaostavštinu koja se nalazi na njenoj teritoriji, a radi se o zaostavštini državljana druge države ugovornice, i to:

a) ako iz sljedećih odredaba ne proizlazi što drugo; ili

b) ako se te odluke ne protive osnovnim načelima zakonodavstva države u kojoj se zaostavština nalazi.

3) U pogledu pismena koja treba priložiti uz prijedlog za izvršenje primjenjivaće se odredbe člana 45. ovog ugovora.

4) Sudovi država ugovornica predavaće radi sprovođenja rasprave zaostavštine u smislu stava 1. ovog člana, na molbu nadležnih organa države čiji je državljanin bio ostavilac pokretne stvari iz njegove zaostavštine, ukoliko:

a) u sljedećim odredbama nije drukčije određeno, odnosno

b) ukoliko se tome ne protive zabrane izvoza ili devizno-pravni propisi.

Član 25.

1) Ako na teritoriji jedne države ugovornice umre državljanin druge države ugovornice, nadležni sud (organ) treba odmah da obavijesti diplomatsko ili konzularno predstavništvo druge države o smrti i da mu saopšti sve što mu je poznato o nasljednicima, o njihovom prebivalištu (boravištu) i adresi, o karakteru i vrijednosti zaostavštine, a isto tako i o testamentu ako postoji. To isto važi i kada nadležni sud (organ) dozna da je u njegovoj državi ostala imovina državljana druge države ugovornice koji je umro van teritorije dviju država ugovornica.

2) Ako diplomatsko ili konzularno predstavništvo države čiji je državljanin bio umrli, sazna o smrti ranije, dužno je da o tome izvijesti nadležni sud (organ) druge države ugovornice.

Član 26.

1) Ako se u jednoj državi ugovornici nalazi zaostavština državljana druge države ugovornice, sud ili drugi nadležni državni organ, preduzeće, na prijedlog ili po službenoj

dužnosti mjere koje su potrebne za obezbjeđenje i korisno upravljanje zaostavštinom, kao i za sprječavanje njenog smanjenja ili nanošenja kakve druge štete.

2) Sud ili drugi nadležni državni organ preduzeće mjere navedene u stavu 1. ovog člana po propisima koji važe u njihovoj sopstvenoj državi. Međutim, te mjere sprovedeće se, po molbi druge države, i u nekoj naročitoj formi ako ovo nije u protivnosti sa osnovnim načelima zakonodavstva zamoljene države.

3) Ako je u mjestu gdje se nalazi zaostavština sjedište diplomatskog ili konzularnog predstavništva države čiji je državljanin bio umrli, onda se mjere navedene u stavu 1. ovog člana mogu preduzeti samo ako je diplomatsko ili konzularno predstavništvo bilo o tome blagovremeno obaviješteno, diplomatsko ili konzularno predstavništvo ima pravo da učestvuje kod preduzimanja službenih radnji i da stavlja prijedloge.

4) U ostalim slučajevima treba bez odlaganja izvijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo o ovim mjerama koje su preduzete za obezbjeđenje i za upravljanje zaostavštinom. Na prijedlog diplomatskog ili konzularnog predstavništva ove se mjere mogu izmijeniti ili ukinuti bez štete po prava trećih lica.

Član 27.

Proglašenje testamenta vrši sud (organ) države ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi testament. Ovjereni prijepis testamenta i zapisnika o stanju i sadržini testamenta, a prema okolnostima i zapisnik o njegovom proglašenju dostavljaju se sudu države čiji je državljanin bio ostavilac, nadležnom za raspravu zaostavštine, ukoliko po odredbama ovog ugovora nije nadležan sud države ugovornice u kojoj je zavještanje proglašeno. Pod istim uslovima na molbu suda države čiji je državljanin bio ostavilac može se dostaviti i originalni testament.

Član 28.

1) Na zahtjev nasljednika, ili legatara, koji su državljani države ugovornice u kojoj se nalazi zaostavština ili koji borave na njenoj teritoriji, može sud da zadrži cijelu zaostavštinu ili dovoljan dio iste, dok nadležni sud države čiji je državljanin bio ostavilac, pravosnažno ne odluči o zahtjevu nasljednika ili legatara.

2) Iste mjere može sud preduzeti i na zahtjev povjerilaca ostavioca koji su državljani države ugovornice na čijoj teritoriji se nalazi zaostavština, ili koji na toj teritoriji borave, ako svoja potraživanja prijave i, po potrebi, pokrenu postupak za njihovo priznanje.

Član 29.

1) Radi stavljanja zahtjeva navedenih u članu 28. ovog ugovora odrediće se oglasom rok od tri do šest mjeseci u kome se zahtjevi gore pomenutih lica moraju prijaviti i, po potrebi, pokrenuti postupak za njihovo priznanje. Ako se ti zahtjevi u ovom roku ne prijave, odnosno ako se ne pokrene postupak za njihovo priznanje, ne može se odbiti prodaja pokretne zaostavštine pozivanjem na odredbe člana 28. ovog ugovora.

2) Objavljivanje oglasa iz stava 1. ovog člana izvršiće se u službenim listovima obiju država ugovornica ("Službeni list Federativne Narodne Republike Jugoslavije" odnosno "Izvestija na Presidiuma na Narodnoto s'branie" Narodne Republike Bugarske). Ovjeren prijepis oglasa mora se poslati diplomatskom ili konzularnom predstavništvu države čiji je državljanin bio ostavilac.

Član 30.

1) Ako je ostavilac koji je bio državljanin jedne države ugovornice, imao posljednje prebivalište na teritoriji druge države ugovornice, mogu nasljednici, koji stanuju na teritoriji te druge države, zahtijevati u roku iz člana 29. stav 1. ovog ugovora da sud te države sprovede raspravu pokretne zaostavštine koja se nalazi u istoj državi. Ovom zahtjevu udovoljiće se ako tome ne prigovori koji nasljednik, ili legatar, u roku od tri mjeseca po isteku roka iz člana 29. stav 1. ovog ugovora. Ako nema prigovora, sudovi te države nadležni su i za rješavanje spornih zahtjeva na zaostavštinu.

2) Ako u smislu stava 1. ovog člana treba da o pokretnoj zaostavštini raspravlja sud države u kojoj se ta zaostavština nalazi, primjenjivaće se odredbe nasljednog prava države čiji je državljanin bio ostavilac i to kako kod rasprave zaostavštine, tako i pri rješavanju spornih zahtjeva na zaostavštinu.

Član 31.

1) Ako državljanin jedne države ugovornice umre za vrijeme putovanja na teritoriji druge države ugovornice, a tamo nema prebivališta ni uobičajeno boravište, onda će se stvari, koje je nosio sa sobom, po spisku, bez drugih formalnosti predati diplomatskom ili konzularnom predstavništvu njegove države.

2) Diplomatsko ili konzularno predstavništvo postupiće sa tim stvarima po propisima svoje države, pošto bude regulisalo dugove koje je umrli napravio za vrijeme boravka u državi u kojoj je umro.

Član 32.

U parničnim i vanparničnim stvarima zaostavština, po kojima se raspravlja na teritoriji jedne države ugovornice, diplomatsko ili konzularno predstavništvo druge države ugovornice zastupa njene državljanke ako su ovi odsutni i nisu odredili opunomoćenika.

Član 33.

Koja se imovina ima smatrati pokretnom ili nepokretnom, određuje se po zakonodavstvu države u kojoj se nalazi ta imovina.

Član 34.

Dok se između obje države ugovornice ne zaključi sporazum radi izbjegavanja dvostrukog opterećenja porezom i taksama na naslijeđe, svaka država ugovornica pridržava sebi pravo da, prije predaje pokretne zaostavštine organima druge države ugovornice, naplati sve poreze i takse kojima podliježe naslijeđe po njenom zakonodavstvu.

Starateljstvo (tutela i curatela)

Član 35.

Starateljstvo (tutela i curatela) spada u nadležnost organa države ugovornice čiji je državljanin poslovno nesposobno lice, ukoliko ovaj ugovor ne predviđa što drugo.

Član 36.

1) Ako je na teritoriji jedne države ugovornice neophodno preduzimanje mjera od strane starateljskog organa u interesu državljanina druge države ugovornice, koji ima prebivalište ili boravište ili imovinu na teritoriji države gdje je potrebno takve mjere preduzeti, nadležni organ te države će obavijestiti odmah o tome diplomatsko ili konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je državljanin to lice.

2) Ako je u pitanju slučaj koji ne trpi odlaganje, organ druge države ugovornice može jednovremeno sa obavještavanjem diplomatskog ili konzularnog predstavništva, da sam preduzme neophodne privremene mjere. Ove će mjere važiti dok nadležni organ države ugovornice čiji je državljanin poslovno nesposobno lice ne donese potrebnu odluku, o kojoj će obavijestiti teritorijalni organ koji je odredio privremene mjere.

3) Mjere iz stava 2. ovog člana mogu biti preduzete i u interesu lica čije je boravište nepoznato a koje nema svoga zastupnika.

Poslovna sposobnost

Član 37.

Poslovna sposobnost lica određuje se po zakonodavstvu države ugovornice čiji su oni državljani.

Član 38.

1) Utvrđivanje očinstva i pravni odnosi između djeteta rođenog van braka i muškarca koji treba da se smatra njegovim ocem, rješavaju se po zakonodavstvu države ugovornice čiji je državljanin bilo dijete prilikom rođenja.

2) Oспорavanje očinstva rješava se po zakonodavstvu države ugovornice čiji je državljanin bilo dijete prilikom rođenja.

Član 39.

U sporovima za utvrđivanje ili za osporavanje očinstva (član 38) nadležan je sud one države ugovornice čiji je državljanin bilo dijete prilikom rođenja ili sud države ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi prebivalište djeteta u vrijeme pokretanja spora.

Usvojenje

Član 40.

1) Ako je usvojlac državljanin jedne države ugovornice, a usvojenik državljanin druge države ugovornice za usvojenje i raskidanje usvojenja potrebno je da su ispunjeni materijalni uslovi predviđeni nacionalnim zakonom kako usvojioca tako i usvojenika.

2) Postupak za usvojenje i raskidanje usvojenja sprovodi organ države ugovornice čiji je državljanin usvojenik.

Proglašenje nestalih lica za umrle i dokazivanje smrti

Član 41.

1) Proglašenje nestalog lica za umrlo i dokazivanje smrti spada u nadležnost suda države ugovornice čiji je državljanin bilo lice prilikom nestanka.

2) Sud jedne države ugovornice može proglasiti umrlim državljanina druge države ugovornice:

a) na zahtjev lica koje želi da ostvari nasljedna prava ili prava koja proizlaze iz imovinskih odnosa i među supruzima u odnosu na nepokretno imanje odsutnoga, koje se nalazi na teritoriji te države ugovornice; ili

b) na zahtjev supruge u odnosu na postojanje braka, ako suprug u momentu podnošenja zahtjeva ima prebivalište na teritoriji te države ugovornice, a posljednje zajedničko prebivalište supruge je bilo na teritoriji iste države.

3) Proglašenje nestalog za umrlog odnosno dokazivanje smrti po stavu 2. ovog člana može se vršiti samo pod uslovima predviđenim u nacionalnom zakonu nestalog lica.

Priznanje i izvršenje sudskih odluka i poravnanja u građanskim stvarima

Član 42.

Na traženje zainteresovanog lica države ugovornice priznaće odnosno dozvoliće izvršenje na svojoj teritoriji sljedećih odluka sudova druge države ugovornice:

a) pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka i sudskih poravnanja u građanskim stvarima. Pod sudovima se podrazumijevaju u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji i privredni sudovi, a u Narodnoj Republici Bugarskoj i državna arbitraža;

b) pravosnažnih i izvršnih odluka krivičnih sudova u pogledu izreke o imovinsko-pravnim zahtjevima;

v) pravosnažnih i izvršnih odluka izabranih sudova (arbitraže ili arbitražne komisije), kao i pred ovim sklopljenih poravnanja po imovinskim zahtjevima, ako je bar jedna od stranaka u postupku privredna organizacija (pravno lice).

Član 43.

1) Priznanje odnosno dozvolu za izvršenje odluka iz člana 42. ovog ugovora daju u objema državama ugovornicama nadležni okružni sudovi.

2) Po zahtjevu za priznanje odnosno za dozvolu izvršenja sud rješava u kontradiktornom postupku.

3) Odluke priznate po prethodnom stavu imaju isto pravno dejstvo kao i odluke domaćih sudova.

4) Po odlukama po kojima je data dozvola izvršenja može se tražiti i sprovesti izvršenje kao i po izvršnim odlukama domaćih sudova.

Član 44.

Zahtjev za priznanje odnosno za dozvolu izvršenja odluke stranka može podnijeti neposredno nadležnom sudu ili na način predviđen za upućivanje zamolnica u članu 7. ovog ugovora.

Član 45.

1) Zahtjev za priznanje odnosno za dozvolu izvršenja po formi treba da bude sastavljen prema zakonodavstvu države na čijoj se teritoriji ima priznati odluka odnosno dozvoliti izvršenje.

2) Uz zahtjev za priznanje odluke odnosno za dozvolu izvršenja mora se priložiti:

a) sudski otpравak odluke odnosno sudskog poravnanja u cjelini i posebna potvrda o pravosnažnosti i izvršnosti;

b) prijevod odluke u cjelini na jeziku suda kome se zahtjev podnosi ili upućuje sačinjen saglasno članu 15. stav 1. ovog ugovora.

Član 46.

1) Priznanje odnosno dozvola izvršenja daće se pod uslovom:

a) ako po zakonima države u kojoj se priznanje odnosno dozvola izvršenja traži donošenje odluke u toj pravnoj stvari ne spada u isključivu nadležnost domaćeg suda;

b) ako je sudska odluka pravosnažna i izvršna po zakonima države ugovornice u kojoj je donijeta;

v) ako izvršenje odluke ne protivrječi zakonodavstvu države ugovornice na čijoj teritoriji treba da se provede izvršenje;

g) ako je stranka koja nije učestvovala u postupku, bila uredno pozivana i obavještavana prema zakonodavstvu države u kojoj je odluka donijeta, o čemu se mora podnijeti posebni dokaz;

d) ako po istom zahtjevu i osnovu između istih stranaka na teritoriji države ugovornice u kojoj se traži priznanje odnosno dozvola za izvršenje nije ranije od nadležnog organa donijeta pravosnažna odluka.

2) Odluke država ugovornica koje se tiču statusa državljana druge države ugovornice priznaće se pod uslovima iz prethodnog stava, kao i pod uslovom da ne budu u protivnosti sa zakonodavstvom države ugovornice u kojoj se traži priznanje odnosno odluke.

3) Odluke država ugovornica koje se tiču statusa državljana trećih država priznaće se na teritoriji druge države ugovornice samo ako se takve odluke priznaju i u državi čiji su državljani u pitanju.

Član 47.

1) Pravosnažne odluke suda jedne države ugovornice u bračnim stvarima (razvod, nevažnost, postojanje ili nepostojanje braka) priznaće se pod uslovima iz prethodnog člana na teritoriji druge države ugovornice samo u slučaju ako je bar jedan od supruga u momentu pravosnažnosti odluke bio državljanin države ugovornice čiji je sud donio odluku.

2) Gornja odredba primjenjuje se i na odluke donijete prije stupanja na snagu ovog ugovora.

3) Države ugovornice na osnovu pravosnažnih odluka iz stava 1. i 2. ovog člana koje su priznate saglasno članu 43. ovog ugovora vršiće upise promjena u registre ličnog stanja na zahtjev stranaka, ili po službenoj dužnosti na traženje organa države ugovornice koji je odluku donio.

Član 48.

Prednjim odredbama o izvršenju ne dira se u devizne i carinske propise država ugovornica u pogledu transfera gotovine i iznosa stvari dobivenih izvršenjem.

Razmjena isprava o ličnom stanju

Član 49.

1) Svaka država ugovornica dostavljaće drugoj državi ugovornici, bez taksa i troškova, isprave o ličnom stanju koje se odnose na državljane te države. Isprave će se dostavljati diplomatskom ili konzularnom predstavništvu.

2) Izvodi iz matičnih knjiga umrlih dostavljaće se odmah, a ostali izvodi skupno krajem svakog tromjesečja.

Dostavljanje isprava o ličnom stanju

Član 50.

1) Obje države ugovornice obavezuju se da će jedna drugoj dostavljati isprave o ličnom stanju bez taksa i troškova, ako budu za to zamoljene u javnom interesu.

2) Ovakve molbe upućuju se diplomatskim ili konzularnim putem nadležnim državnim organima.

Ovjeravanje isprava

Član 51.

1) Javne isprave koje je sastavio ili izdao sud ili drugi državni organ u jednoj državi ugovornici, ako su snabdjevene službenim pečatom, nije potrebno ovjeravati radi upotrebe pred sudovima i drugim državnim organima druge države ugovornice.

2) Ovo se odnosi i na prijepise javnih isprava koje je ovjerio sud ili drugi nadležni državni organ.

Član 52.

Za privatne isprave koje je ovjerio sud ili drugi nadležni državni organ jedne države ugovornice nije potrebna dalja ovjera za njihovu upotrebu pred sudovima i drugim državnim organima druge države ugovornice.

Obavještanje o pravnim propisima

Član 53.

Državni sekretarijat za inostrane poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Ministarstvo inostranih poslova Narodne Republike Bugarske davaće jedan drugome na molbu tekst propisa koji važe ili su važili na području njihove države, a, po potrebi, i obavještenja o određenim pravnim pitanjima.

Dio II
PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA
Član 54.

Države ugovornice obavezuju se da će međusobno ukazivati pravnu pomoć u krivičnim stvarima saglasno odredbama ovog ugovora.

Član 55.

Pravna pomoć obuhvata izvršenje sudskih izviđajnih i istražnih radnji kao što su ispitivanje okrivljenog, saslušavanje svjedoka i vještaka, sudski uviđaj, pretres, oduzimanje predmeta i predavanje akata i predmeta, kao i dostavljanje pismena i drugih procesnih radnji koje se odnose na određeni krivični postupak. Međutim, akti i predmeti predaće se samo ako se nalaze na čuvanju kod organa zamoljene države i ako se tome ne protive posebni razlozi; njih treba vratiti što je moguće prije.

Član 56.

Pravna pomoć neće se ukazivati ako djelo, za koje se vodi krivični postupak, prema zakonima zamoljene države, nije sudski kažnjivo ili ako je ono političko ili čisto vojno krivično djelo (koje se sastoji isključivo u povredi vojnih obaveza).

Član 57.

Pravna pomoć može se odbiti ako zamoljena država smatra da se ukazivanjem pravne pomoći mogu da ugroze njena suverena prava ili njena sigurnost, ako je to u protivnosti sa osnovnim načelima njenog zakonodavstva, ili ako je okrivljeni državljanin zamoljene države.

Član 58.

1) Ako neko lice, ma čijeg državljanstva ono bilo, primi na teritoriji jedne države ugovornice poziv u nekoj krivičnoj ili građanskoj stvari i na ovaj se dobrovoljno pojavi pred sudom druge države ugovornice kao svjedok ili vještak, ne smije se tamo goniti ili lišiti slobode zbog ranijih krivičnih djela ili kao saučesnik u krivičnom djelu koje je predmet postupka u kojem se to lice saslušaava kao svjedok ili vještak. Sa krivičnim djelima izjednačuju se kažnjive radnje po kojima vode postupak upravni organi.

2) Međutim, lice navedeno u stavu 1. ovog člana gubi ovo pravo ako ne napusti teritoriju države pred čijim se sudom pojavilo u roku od pet dana pošto mu je sud saopštio da je slobodno i ako je pri tome imalo stvarne mogućnosti da napusti teritoriju te države.

3) U zamolnici za dostavljanje poziva treba navesti iznos koji će se isplatiti za pokriće troškova putovanja i boravka. Država od koje potiče zamolnica daće pozvanom licu, na njegovo traženje, predujam za pokriće troškova putovanja i boravka.

Član 59.

1) Kad je neophodno potrebno da sud jedne države ugovornice neposredno sasluša kao vještaka ili svjedoka lice koje je lišeno slobode na teritoriji druge države ugovornice, može se za njegovu privremenu predaju zamoliti Državni sekretarijat za inostrane poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije odnosno Ministarstvo inostranih poslova Narodne Republike Bugarske.

2) Ovoj molbi udovoljiće se ako takvo lice na to pristaje i ako se tome ne protive posebni razlozi. Takvo lice treba da bude vraćeno što je moguće prije. Pri tome će se primijeniti odredba člana 58. stav 1. ovog ugovora.

3) Pod uslovima iz člana 58. i prethodnih stavova ovog člana može se dozvoliti i tranzit lica pritvorenog u trećoj državi preko teritorije jedne države ugovornice radi saslušanja u drugoj državi ugovornici.

Član 60.

1) Na zahtjev jedne države ugovornice druga država ugovornica će, i u slučajevima kada nije dopušteno izdavanje vratiti stvari koje su u izvršenju krivičnog djela sa teritorije države koja zahtjev postavlja odnijete od izvršioca na teritoriji zamoljene države, ili stvari koje je izvršilac dobio u zamjenu za pomenute stvari. Ako se pojavi spor oko savjesnosti držanja rješavaju sudovi države u kojoj se stvari nalaze.

2) Zamoljena država može privremeno zadržati stvari iz prethodnog stava, ako je to neophodno u krivičnom postupku koji se vodi na njenoj teritoriji.

Član 61.

Za ukazivanje pravne pomoći u krivičnim stvarima primjenjuju se shodno odredbe članova 7-11, 12. stav 1, 13. stav 1 i 14-17 ovog ugovora.

Obavještavanja o kaznama

Član 62.

1) Države ugovornice dostavljace uzajamno diplomatskim putem svakog tromjesečja prijepise kaznenih listova o pravosnažnim osuđujućim presudama koje se odnose na državljane druge države ugovornice.

2) Osim toga, države ugovornice dostavljace uzajamno i docnije odluke koje se odnose na takve presude i unose se u kazneni registar.

3) Osim toga, države ugovornice dostavljace uzajamno po molbi u pojedinačnim slučajevima izvode iz presuda navedenih u stavu 1. ovog člana.

Član 63.

Države ugovornice davaće uzajamno po molbi diplomatskim putem obavještenja o upisima u kazneni registar:

a) koja se odnose na državljane države koja moli takva obavještenja;

b) koja se odnose na druga lica ako se protiv ovih u državi koja moli obavještenja vodi krivični postupak, a ta lica se nalaze u toj državi. Zamoljena država može odbiti davanje obavještenja ako je osuđeni njen državljanin.

Član 64.

1) Države ugovornice se obavezuju da će se uzajamno obavještavati o krivičnim djelima izvršenim na teritoriji jedne od njih od strane državljana druge države, a koji su po izvršenom djelu prebjegli na teritoriju svoje države.

2) Zajedno sa obavještenjem iz prethodnog stava predavaće se i sva poznata dokazna sredstva o izvršenom krivičnom djelu.

Troškovi Član 65.

Troškove prouzrokovane ukazivanjem pravne pomoći u krivičnim stvarima kao i davanjem obavještenja snosiće ona država ugovornica na čijoj su teritoriji nastali.

Izdavanje i tranzitiranje okrivljenih i osuđenih lica

Uslovi za izdavanje Član 66.

Države ugovornice obavezuju se da će, pod uslovima iz ovog ugovora uzajamno izdavati lica protiv kojih se vodi krivični postupak ili protiv kojih je u takvom postupku pravosnažno izrečena kazna u državi koja postavlja zahtjev za izdavanje.

Član 67.

1) Zamoljena država odobriće izdavanje lica protiv koga se u državi koja postavlja zahtjev za izdavanje vodi krivični postupak zbog krivičnog djela za koje je po zakonima obje države ugovornice predviđena maksimalna kazna lišenja slobode u trajanju najmanje dvije godine ili teža kazna.

2) Za dokaz osnovanosti zahtjeva za izdavanje u ovakvim slučajevima dovoljan je akt nadležnog organa države koja postavlja zahtjev za izdavanje kojim se određuje pritvor ili istražni zatvor, otvara istraga, podiže optužnica, raspisuje potjernica ili drugi akt istog dejstva. U takvom aktu treba da su označeni opis djela zbog koga se izdavanje traži i činjenično stanje, vrijeme i mjesto izvršenja djela i pravna kvalifikacija djela.

Član 68.

1) Pod uslovima iz stava 1. člana 67. ovog ugovora zamoljena država će, takođe, odobriti izdavanje lica koje je pravosnažnom sudskom presudom osuđeno na kaznu lišenja slobode najmanje 6 mjeseci.

2) Pravosnažne sudske odluke su potpun dokaz o osnovanosti zahtjeva za izdavanje, bilo da su izrečene u prisustvu ili odsustvu lica na koje se odnose. Ako je pravosnažna odluka izrečena u odsustvu države ugovornice se saglašavaju, da takvu odluku neće izvršavati prema izdatom licu, nego će ponoviti postupak i izdatom licu suditi u njegovom prisustvu.

Član 69.

Zamoljena država može odbiti izdavanje:

- a) ako je krivično djelo zbog koga se traži izdavanje izvršeno na njenoj teritoriji;
- b) ako se izdavanje traži zbog krivičnog djela izvršenog na teritoriji treće države, a djelo je već presuđeno u trećoj državi.

Član 70.

Zahtjev za izdavanje odbiće se u sljedećim slučajevima:

- a) ako je lice čije se izdavanje traži državljanin zamoljene države;
- b) ako je protiv lica čije se izdavanje traži za isto djelo izrečena pravosnažna presuda od suda zamoljene države. Međutim, izdavanje će se odobriti ako se po zakonu zamoljene države stiču uslovi za ponavljanje postupka za to djelo;
- v) ako je po zakonu bilo koje države ugovornice nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili izvršenja kazne, i to prije nego što je postavljen zahtjev za izdavanje;
- g) ako nije stavljen prijedlog odnosno podignuta tužba za krivično gonjenje, u slučajevima kada je po zakonu države koja postavlja zahtjev za izdavanje ili države gde je djelo izvršeno, pokretanje krivičnog postupka uslovljeno stavljanjem prijedloga odnosno podnošenjem tužbe.

Član 71.

- 1) Izdavanje se neće odobriti za djelo koje se po ocjeni zamoljene države smatra političkim krivičnim djelom.
- 2) Neće se smatrati političkim krivičnim djelom ono krivično djelo za čije su gonjenje države ugovornice obavezne po međunarodnim ugovorima (genocid, zločini protiv čovječnosti i mira, ratni zločini, uništavanje kulturnih i istorijskih spomenika i dr.).

Član 72.

Izdavanje se neće takođe odobriti za čisto vojna krivična djela (koja se sastoje isključivo u povredi vojnih obaveza), kao i za štamparske krivice.

Postupak za izdavanje

Član 73.

- 1) Zahtjev za izdavanje podnosi se diplomatskim putem. Na isti način države ugovornice dostavljaju uzajamno sva obavještenja i odluke donijete u vezi sa izdavanjem.
- 2) Uz zahtjev za izdavanje, pored dokaza, iz člana 67. stav 2. i člana 68. stav 2. ovog ugovora, treba priložiti:
 - a) dokaze ili podatke o državljanstvu traženog lica;
 - b) podatke i sredstva za utvrđivanje identiteta traženog lica, a po mogućnosti i druge podatke za njegov brzi pronalazak, ako ono već nije identifikovano u zamoljenoj državi;
 - v) tekst krivičnog zakona koji se odnosi na krivično djelo zbog koga se izdavanje traži kako države koja postavlja zahtjev za izdavanje tako i države u kojoj je djelo izvršeno.

3) Ako se traži izdavanje po članu 68. ovog ugovora mora se priložiti i dokaz da je presuda pravosnažna.

4) Zahtjev i svi prilozi moraju biti prevedeni na službeni jezik zamoljene države. Svi prilozi se dostavljaju u originalu ili u ovjerenom prijepisu.

5) Valjanost forme svih priloga cijeni se po zakonu države koja postavlja zahtjev.

Član 74.

1) Ako su ispunjeni uslovi za izdavanje prema ovom ugovoru zamoljena država je obavezna da odmah po prijemu zahtjeva za izdavanje preduzme sve mjere za pronalazak traženog lica i za izvršenje zahtjeva, a ako je potrebno narediće se i njegovo pritvaranje, čim to lice bude pronađeno.

2) Ali ako se iz dokumenata priloženih uz zahtjev za izdavanje ne može pouzdano utvrditi da su ispunjeni svi uslovi potrebni za odobrenje izdavanja, zamoljena država zatražiće od države koja zahtjev postavlja da joj u utvrđenom roku dostavi dopunske podatke i obavještenja. Ovaj se rok može produžiti na traženju države koja zahtjev postavlja.

3) Ako u određenom roku ne bude postupljeno po traženju zamoljene države, postupak za izdavanje će se obustaviti, a traženo lice biće oslobođeno. Ovo ne sprečava da se postupak za izdavanje nastavi, kad se naknadno udovolji traženju zamoljene države.

Član 75.

1) Na neposredni zahtjev nadležnog suda, ili organa gonjenja jedne države ugovornice koji je upućen pismeno ili telegrafski, zamoljena država će, saglasno njenim zakonima, preduzeti privremeno protiv lica čije se izdavanje traži mjere obezbjeđenja, uključujući i pritvaranje, ako se u tom zahtjevu označi postojanje jednog od dokumenata iz člana 67. stav 2. i člana 68. stav 2. ovog ugovora, kao i organ od koga taj dokument potiče i broj i datum tog dokumenta.

2) Postupak po stavu 1. ovog člana obustavlja se ako u roku koji odredi nadležni organ zamoljene države ne bude dostavljen zahtjev za izdavanje. Na obrazloženi zahtjev države od koje potiče zahtjev za izdavanje ovaj se rok može produžiti.

3) Zahtjev iz stava 1. ovog člana treba da bude potvrđen diplomatskim putem.

4) Država koja postavlja zahtjev za izdavanje biće bez odlaganja obaviještena o privremenom pritvaranju ili o drugim privremenim mjerama obezbjeđenja odnosno o razlozima zbog kojih se njen zahtjev nije mogao izvršiti.

5) Nadležni organi država ugovornica mogu i bez zahtjeva iz stava 1. ovog člana pr tvoriti lice koje se nalazi na njihovoj teritoriji, ako doznaju da je ono na teritoriji druge države ugovornice izvršilo krivično djelo za koje se po ovom ugovoru dopušta izdavanje. Druga država ugovornica biće o tome bez odlaganja obaviještena.

Član 76.

1) Potpuno ili djelimično odbijanje zahtjeva za izdavanje ili odlaganje njegovog izvršenja treba obrazložiti.

2) Izvještavajući državu koja je postavila zahtjev za izdavanje o odobrenom izdavanju, zamoljena država će jednovremeno saopštiti vrijeme i mjesto na granici gde će se izvršiti predaja.

Član 77.

Država koja je postavila zahtjev za izdavanje, sem u slučaju više sile, obavezna je da na određenom mjestu izdato lice preuzme najdalje u roku od tri dana od dana određenog za predavanje; u protivnom odnosno lice može biti oslobođeno.

Član 78.

1) Zamoljena država će donijeti odluku po zahtjevu za izdavanje i u slučaju ako se protiv lica čije se izdavanje traži u zamoljenoj državi vodi krivični postupak ili je ono osuđeno zbog nekog drugog krivičnog djela; ako zahtjev bude uvažen predaja će se odložiti dok takvo lice izdrži kaznu ili postupak bude na drugi način obustavljen.

2) I u slučaju iz stava 1. ovog člana može se traženo lice privremeno predati državi koja zahtijeva izdavanje radi sprovođenja istrage, ali će ta država vratiti izdato lice zamoljenoj državi najdocnije kad bude donesena sudska presuda u predmetu zbog koga je privremeno izdato, a u svakom slučaju najdalje tri mjeseca od dana predaje.

Član 79.

Ako izdavanje jednog lica traži više država zbog istog ili raznih krivičnih djela, zamoljena država rješava prema okolnostima datog slučaja kome će zahtjevu udovoljiti.

Član 80.

1) Izdato lice ne može se krivično goniti niti se protiv njega može izvršiti kazna zbog krivičnog djela učinjenog prije izdavanja, ako ono nije bilo osnov za izdavanje, niti se ono može za takvo djelo izdati trećoj državi radi suđenja ili izvršenja kazne, ako se za ovo ne dobije naknadni pristanak države ugovornice koja je odobrila izdavanje. Između država ugovornica pristanak se ne može odbiti ako se tiče krivičnog djela za koje po odredbama ovog ugovora postoje uslovi za izdavanje.

2) Pristanak se neće tražiti ako predato lice ne napusti teritoriju države kojoj je bilo predato po isteku mjesec dana od dana okončanja krivičnog postupka, a ako je osuđeno - po isteku mjesec dana od dana izdržane ili oproštene kazne ili ako se to lice ponovo vrati na teritoriju te države. U ovaj rok se ne računava vrijeme u kome odnosno lice bez svoje krivice nije moglo napustiti teritoriju te države.

Član 81.

Država koja je postavila zahtjev za izdavanje obavijestit će zamoljenu državu o rezultatu krivičnog postupka protiv predatog lica. Ako je protiv toga lica donijeta presuda, dostaviće sa prijepis te presude po njenoj pravosnažnosti.

Član 82.

1) Države ugovornice su obavezne da, bez posebnog zahtjeva, u postupku za izdavanje uzajamno dostavljaju:

a) predmete koji mogu poslužiti kao dokaz protivu lica čije je izdavanje traženo. Zamoljena država može privremeno zadržati te stvari ako je to neophodno za vođenje drugog krivičnog postupka;

b) sve predmete nađene u posjedu traženog lica ili kod trećih lica, koje su on ili njegov saučesnik pribavili krivičnim djelom zbog koga se izdavanje traži, ili koji predstavljaju protivvrijednost primljenu za predmete pribavljene tim krivičnim djelom ili nagradu za njegovo izvršenje. Ako se pojavi spor oko savjesnosti držanja rješavaju sudovi zemlje u kojoj se stvari nalaze.

2) Ovi će se predmeti dostaviti državi koja je zahtjev za izdavanje postavila prilikom predaje izdatog lica, a ako to nije moguće, onda naknadno. Ovako će se postupiti i u slučajevima gdje do izdavanja nije došlo usljed smrti ili bjekstva traženog lica.

3) Prava trećih lica na ovakvim predmetima ostaju nepovrijeđena. Po okončanju krivičnog postupka ovi će se predmeti vratiti bez naknade licu kome pripadaju. Ako se ne može ustanoviti lice kome oni pripadaju predmet će se bez naknade vratiti zamoljenoj državi.

Član 83.

Ako predato lice izbjegne krivični postupak i ponovo se vrati na teritoriju zamoljene države biće na ponovni zahtjev izdato bez ikakvih formalnosti.

Tranzit Član 84.

1) Države ugovornice su dužne da po zahtjevu dopuste tranzit preko svoje teritorije lica izdatog od treće države drugoj državi ugovornici. Država nije dužna da odobri tranzit lica za koje ne postoje uslovi za izdavanje po ovom ugovoru.

2) Zahtjev za odobrenje tranzita upućuje se na isti način kao i zahtjev za izdavanje.

3) Zamoljena država odobriće tranzit na način koji je za nju najpovoljniji.

Član 85.

Troškove skopčane sa izdavanjem snosi država na čijoj teritoriji su nastali. Troškove tranzita snosi država od koje potiče zahtjev za tranzit.

Član 86.

Države ugovornice se obavezuju da neće davati državljanstvo licima čije se izdavanje traži, sem u slučaju da takvo lice dobije otpust iz dotadanjeg državljanstva, odnosno da će sačekati sa odlučivanjem po molbi za davanje državljanstva do odluke po zahtjevu za izdavanje, naročito ako država koja postavlja zahtjev za izdavanje ukaže, da je državljanstvo traženo radi izbjegavanja izdavanja.

Dio III
ZAVRŠNE ODREDBE
Član 87.

Sva sporna pitanja u primjeni ovog ugovora rješavaće države ugovornice diplomatskim putem.

Član 88.

Ovaj ugovor biće ratifikovan, a ratifikacioni dokumenti razmijenije se u Beogradu.

Član 89.

1) Ovaj ugovor stupa na snagu trideset dana od dana razmjene ratifikacionih dokumenata.

2) Toga dana prestaju važiti konvencije zaključene između dviju država ugovornica u Sofiji 26. novembra 1923. godine, i to: Konvencija o sudskoj pomoći i Konvencija o izdavanju krivaca i o pravnoj pomoći u krivičnim djelima.

3) Ovaj ugovor zaključuje se na neodređeno vrijeme a njegova važnost prestaje po isteku jedne godine od dana kada ga jedna od država ugovornica otkaže.

Sačinjeno u Sofiji na dan 23. marta 1956. godine u dva originala na srpskohrvatskom i bugarskom jeziku, s tim da su oba teksta autentična.

Za Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju
ku Bugarsku

Za Narodnu Republi-

UGOVOR
IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE
JUGOSLAVIJE I ČEHOSLOVAČKE SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE
O REGULISANJU PRAVNIH ODNOSA U GRAĐANSKIM,
PORODIČNIM I KRIVIČNIM STVARIMA

(“Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori”, br. 13/64)

Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija i Čehoslovačka Socijalistička Republika, polazeći od želje da razvijaju odnose između njihovih naroda u duhu uzajamnog prijateljstva i saradnje i da olakšaju pravne odnose između dvije zemlje, riješile su da zaključe ugovor o regulisanju pravnih odnosa u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima.

U tu svrhu imenovani opunomoćenici su:

- za Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju:

prof. dr Borislav Blagojević, glavni pravni savjetnik Državnog sekretarijata za inostrane poslove;

- za Čehoslovačku Socijalističku Republiku:

dr. Pavel Winkler, načelnik Ugovorno-pravnog odjeljenja Ministarstva inostranih poslova,

poslije razmjene punomoćja, koji su našli u valjanjoj i ispravnoj formi, saglasili su se o sljedećem:

DIO PRVI
OPŠTE ODREDBE

Član 1.
Pravna zaštita

(1) Državljeni jedne strane ugovornice uživaju na teritoriji druge strane ugovornice istu pravnu zaštitu u pogledu svoje ličnosti i imovine kao i sopstveni državljani.

(2) Za ostvarivanje svojih prava i interesa državljani jedne strane ugovornice mogu istupati pred organima druge strane ugovornice, koji su nadležni da odlučuju u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima, pod istim uslovima kao i sopstveni državljani.

Član 2.
Pravna pomoć

Sudovi, tužilaštva, arbitraže i drugi organi strana ugovornica, koji su nadležni da odlučuju u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima, ukazuju međusobno pravnu pomoć u ovim stvarima pod uslovima određenim ovim ugovorom.

Član 3.
Obim pravne pomoći

Pravna pomoć u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima obuhvata dostavljanje pismena i izvršenje pojedinih procesnih radnji, kao što su saslušanje svjedoka, stranaka i okrivljenih, vještačenje, uviđaj i drugo.

Član 4. **Način opštenja**

Ukoliko ovim ugovorom nije drukčije predviđeno, u ukazivanju pravne pomoći nadležni organi strana ugovornica opšte preko organa koja će strane ugovornice jedna drugoj saopštiti diplomatskim putem.

Član 5. **Jezik međusobnog opštenja**

Organi strana ugovornica, u ukazivanju pravne pomoći, opšte na jednom od jezika strana ugovornica.

Član 6. **Sadržina zamolnice**

(1) Zamolnica za pravnu pomoć treba da sadrži naziv organa koji podnosi zamolnicu, naziv organa kome se zamolnica upućuje, naznačenje predmeta u kome se pravna pomoć traži, ime odnosno naziv stranaka, okrivljenih, njihovo državljanstvo, zanimanje i prebivalište ili boravište (sjedište), kao i ime i adresu njihovih zastupnika, predmet zamolnice i podatke neophodne za postupanje po zamolnici. U krivičnim stvarima treba navesti opis i pravnu kvalifikaciju djela, a po mogućnosti i mjesto i datum rođenja okrivljenih, kao i ime njihovih roditelja.

(2) Zamolnica mora biti potpisana i snabdjevena službenim pečatom.

(3) Centralni pravosudni organi strana ugovornica mogu sporazumno utvrditi obrasce kojima će se koristiti prilikom traženja i ukazivanja pravne pomoći.

Član 7. **Postupanje po zamolnici**

(1) Zamoljeni organ prilikom ukazivanja pravne pomoći postupa po propisima svoje zemlje. Međutim, zamoljeni organ može, na zahtjev organa od kog potiče zamolnica, postupiti i na način koji je u zamolnici naveden.

(2) Ako zamoljeni organ nije nadležan, uputiće zamolnicu nadležnom organu.

(3) Ako u zamolnici označena adresa nije tačna ili uopšte nije označena, zamoljeni organ preduzeće mjere za utvrđivanje adrese.

(4) Zamoljeni organ, na zahtjev, obavještava blagovremeno i neposredno organ od kog potiče zahtjev o vremenu i mjestu izvršenja radnje.

(5) Ako se zamolnici nije moglo udovoljiti, zamoljeni organ vratiće akta navodeći razloge koji su spriječili da se udovolji zamolnici.

Član 8. **Dostavljanje**

(1) Zamoljeni organ dostavlja pismena po propisima svoje zemlje, ukoliko su ista sastavljena na jeziku zamoljene strane ugovornice ili ako je priložen ovjeren prijevod na taj jezik. U protivnom će zamoljeni organ predati pismeno primaocu samo ako je ovaj voljan da ga primi.

(2) Prijevod pismena koji treba dostaviti ovjerava ovlašteni prevodilac ili državni organ odnosno diplomatsko ili konzularno predstavništvo jedne od strana ugovornica.

Član 9. Potvrda o dostavljanju

Potvrda o dostavljanju se sastavlja po propisima zamoljene strane ugovornice. U potvrdi o dostavljanju mora biti naznačeno mjesto i dan prijema i potpis primaoca ili označen drukčiji način dostavljanja.

Član 10. Dostavljanje sopstvenim državljanima

Strane ugovornice imaju pravo da svojim državljanima dostavljaju pismena i preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava. U tom slučaju ne mogu se primjenjivati prinudne mjere.

Član 11. Zaštita svjedoka i vještaka

(1) Ako je u postupku pred organima jedne strane ugovornice neophodno lično učešće nekog lica koje treba saslušati kao svjedoka ili vještaka, a koje se nalazi na teritoriji druge strane ugovornice, poziv se upućuje preko nadležnog organa te strane ugovornice.

(2) Pozvano lice nije dužno da se odazove pozivu i poziv ne smije da sadrži prijetnju prinudnim mjerama za slučaj da se ono ne odazove.

(3) Svjedok ili vještak koji se odazove na poziv nadležnog organa druge strane ugovornice ne može biti, bez obzira na državljanstvo, pozvan na krivičnu odgovornost ili lišen slobode na teritoriji te strane ugovornice za bilo koje krivično djelo učinjeno prije prelaska granice strane ugovornice od koje potiče poziv, niti podvrgnut izvršenju kazne po ranije donijetoj presudi. Isto tako, ova lica ne mogu biti pozvana na krivičnu odgovornost ili lišena slobode u vezi s njihovim svjedočenjem ili vještačenjem, kao ni za krivično djelo koje je predmet postupka.

(4) Svjedok ili vještak gubi zaštitu navedenu u stavu 3. ako ne napusti teritoriju strane ugovornice koja ga je pozvala u roku od sedam dana od dana kada mu je saopšteno da njegovo prisustvo nije više potrebno. U ovaj rok se ne uračunava vrijeme za koje svjedok ili vještak nije mogao napustiti teritoriju te strane ugovornice iz razloga koji nisu zavisili od njegove volje.

(5) Pozvana lica imaju pravo na naknadu za putne troškove i troškove boravka, kao i za izgublenu zaradu, a vještaci pored toga i na nagradu za vještačenje. U pozivu će se navesti koje naknade pripadaju ovim licima, a na njihov zahtjev daće im se predujam za pokriće troškova.

Član 12. Troškovi pravne pomoći

(1) Strane ugovornice neće zahtijevati naknadu troškova za izvršene radnje po zamolnicama za pravnu pomoć i dostavljanje, osim nagrade za izvršeno vještačenje i druge troškove nastale povodom vještačenja.

(2) Vještačenje se može usloviti prethodnim polaganjem predujma, ako troškove vještačenja snosi stranka.

(3) Zamoljeni organ izvjestiće organ od kog potiče zamolnica o visini troškova nastalih povodom izvršenja zamolnice.

Član 13. **Odbijanje pravne pomoći**

Ukazivanje pravne pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima može se dobiti ako zamoljena strana ugovornica smatra da će udovoljenjem zamolnici biti povrijeđena njena suverena prava ili osnovna načela njenog zakonodavstva.

Član 14. **Pravna obavještenja**

Centralni pravosudni organi strana ugovornica daju, na zahtjev, jedni drugima obavještenja o propisima koji važe ili koji su važili u njihovim zemljama zajedno sa njihovim tekstovima, kao i obavještenja o pojedinim pravnim pitanjima.

Član 15. **Isprave**

(1) Isprave koje je izdao ili ovjerio nadležni organ jedne strane ugovornice, a snabdjevene su službenim pečatom i potpisom, mogu se upotrijebiti na teritoriji druge strane ugovornice bez daljeg ovjeravanja. Ovo se odnosi i na prijepise ili prijevode isprava koje je ovjerio nadležni organ.

(2) Isprave koje se na teritoriji jedne strane ugovornice smatraju javnim ispravama, imaju i na teritoriji druge strane ugovornice dokaznu snagu javne isprave.

Član 16. **Obavještenje o adresi**

Centralni pravosudni organi, na traženje, pružiće uzajamno pomoć u utvrđivanju adrese za lica koja se nalaze na teritoriji njihovih država, ako se to traži radi ostvarivanja prava njihovih državljana.

Član 17. **Pravna lica**

Odredbe ovog ugovora shodno se primjenjuju i na pravna lica.

DIO DRUGI **GRAĐANSKE I PORODIČNE STVARI**

Odjeljak 1. **Lični status**

Član 18. **Pravna i poslovna sposobnost**

(1) Pravna i poslovna sposobnost fizičkog lica određuje se po zakonodavstvu strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

(2) Pravna sposobnost pravnog lica određuje se po zakonodavstvu strane ugovornice na osnovu čijih je propisa pravno lice osnovano.

Član 19. Proglašenje umrlim

(1) Za proglašenje nekog lica umrlim nadležan je sud strane ugovornice čiji je državljanin bilo to lice u vrijeme kada je prema posljednjim vijestima još bilo u životu.

(2) Sud jedne strane ugovornice može proglasiti umrlim državljanina druge strane ugovornice:

a) na prijedlog lica koje želi na osnovu naslijeđa ili braka da ostvari svoja prava na nepokretnosti nestalog lica koja se nalazi na teritoriji strane ugovornice pred čijim se sudom vodi postupak, ili

b) na prijedlog bračnog druga nestalog lica radi utvrđivanja prestanka braka, ako u vrijeme podnošenja prijedloga ima prebivalište na teritoriji strane ugovornice pred čijim se sudom vodi postupak.

(3) Proglašenje umrlim po stavu 2. vrši se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bilo nestalo lice u vrijeme kada je prema posljednjim vijestima još bilo u životu.

(4) Odluka donijeta po stavu 2. imaće pravno dejstvo samo na teritoriji one strane ugovornice čiji je sud donio takvu odluku.

(5) Na zahtjev zainteresovanog lica nadležan sud strane ugovornice na čijoj teritoriji je bila donijeta odluka na osnovu stava 2. ukinuće ili izmijeniti ovu odluku ako je to nužno s obzirom na drugu odluku donijetu u ovoj stvari od strane suda navedenog u stavu 1.

Lišenje i ograničenje poslovne sposobnosti Član 20.

Ako ovim ugovorom nije drukčije određeno, za lišenje i ograničenje poslovne sposobnosti nadležan je sud one strane ugovornice čiji je državljanin lice o čijoj poslovnoj sposobnosti treba da se odluči.

Član 21.

(1) Ako sud jedne strane ugovornice nađe da postoje uslovi za lišenje ili ograničenje poslovne sposobnosti državljanina druge strane ugovornice, koji ima boravište na teritoriji te strane ugovornice, izvijestiće o tome nadležan sud druge strane ugovornice. U neodložnim slučajevima taj sud može privremeno preduzeti mjere potrebne za zaštitu ovog lica ili njegove imovine. O ovim mjerama obavijestiće se sud strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

(2) Ako sud koji je bio obaviješten po stavu 1. u roku od tri mjeseca sam ne pokrene postupak, ili se u tom roku ne izjasni, postupak za lišenje ili ograničenje poslovne sposobnosti sprovedeće sud strane ugovornice na čijoj teritoriji ovo lice ima boravište. Lišenje ili ograničenje poslovne sposobnosti može se u takvom slučaju izreći samo iz razloga koji su predviđeni u zakonu obiju strana ugovornica. Odluka o lišenju ili ograničenju poslovne sposobnosti dostaviće se sudu druge strane ugovornice.

Član 22.

Odredbe čl. 20. i 21. ovog ugovora shodno će se primijeniti i kod vraćanja poslovne sposobnosti.

Odjeljak 2.

Porodične stvari

Član 23.

Zaključenje braka

(1) Uslovi za zaključenje braka procjenjuju se za svako lice po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

(2) Odredbe stava 1. ne isključuju primjenu zakona strane ugovornice na čijoj se teritoriji brak zaključuje, ukoliko se radi o takvim smetnjama zbog kojih je zaključenje braka apsolutno zabranjeno.

(3) Forma zaključenja braka određuje se po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji brak zaključuje.

Lični i imovinski odnosi bračnih drugova

Član 24.

(1) Lični i imovinski odnosi bračnih drugova regulišu se po zakonu strane ugovornice čiji su državljani oba bračna druga.

(2) Ako je jedan bračni drug državljanin jedne strane ugovornice a drugi državljanin druge strane ugovornice, njihovi lični i imovinski odnosi određuju se po zakonu one strane ugovornice čije su posljednje zajedničko državljanstvo imali bračni drugovi.

(3) Ako bračni drugovi nemaju i nisu ni imali zajedničko državljanstvo jedne od strana ugovornica, njihovi lični i imovinski odnosi određuju se po zakonu one strane ugovornice na čijoj teritoriji oni imaju ili su imali posljednje zajedničko prebivalište.

Član 25.

(1) Za odlučivanje o ličnim i imovinskim odnosima bračnih drugova nadležan je sud strane ugovornice čiji su državljani bračni drugovi.

(2) Ako je jedan bračni drug državljanin jedne strane ugovornice a drugi državljanin druge strane ugovornice, za odlučivanje u ovim stvarima nadležan je sud strane ugovornice na čijoj teritoriji bračni drugovi imaju ili su imali posljednje zajedničko prebivalište.

Član 26.

Razvod braka

(1) Ako su oba bračna druga državljani jedne strane ugovornice, za razvod braka nadležan je sud i primjenjuje se zakon strane ugovornice čiji su državljani bračni drugovi u vrijeme podnošenja tužbe. Ako oni u vrijeme podnošenja tužbe imaju prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice, za razvod braka nadležan je isto tako i sud te strane ugovornice.

U tom slučaju brak se može razvesti samo iz uzroka i pod uslovima koji su istovremeno predviđeni u zakonu obje strane ugovornice.

(2) Ako je u vrijeme podnošenja tužbe jedan bračni drug državljanin jedne strane ugovornice a drugi državljanin druge strane ugovornice, za razvod braka nadležan je sud one strane ugovornice na čijoj teritoriji oba bračna druga imaju prebivalište. Ako jedan bračni drug ima prebivalište na teritoriji jedne strane ugovornice a drugi na teritoriji druge strane ugovornice, nadležan je sud one strane ugovornice na čijoj teritoriji ima prebivalište tuženi bračni drug. U oba slučaja brak se može razvesti samo iz uzroka i pod uslovima koji su istovremeno predviđeni u zakonu obje strane ugovornice.

Član 27. **Nevažnost braka**

Za utvrđivanje postojanja ili nepostojanja braka kao i za poništaj braka shodno se primjenjuju odredbe člana 26 ovog ugovora.

Član 28. **Pravni odnosi između roditelja i djece**

(1) Utvrđivanje i osporavanje očinstva odnosno materinstva reguliše se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin dijete u vrijeme rođenja.

(2) U pogledu forme priznanja očinstva odnosno materinstva dovoljno je ako se postupilo po propisima strane ugovornice na čijoj je teritoriji priznanje učinjeno.

(3) Ostali pravni odnosi između roditelja i djece, naročito vaspitanje i izdržavanje djeteta, regulišu se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin dijete.

(4) Za rješavanje pravnih odnosa po st. 1. i 3. nadležan je kako organ strane ugovornice čiji je državljanin dijete tako i organ strane ugovornice na čijoj teritoriji dijete živi.

Član 29. **Usvojenje**

(1) Ako su usvojlac i usvojenik državljani iste strane ugovornice, uslovi za usvojenje i raskidanje usvojenja procjenjuju se po zakonu te strane ugovornice.

(2) Ako je usvojlac državljanin jedne strane ugovornice a usvojenik državljanin druge strane ugovornice, za usvojenje i raskidanje usvojenja treba da budu ispunjeni uslovi predviđeni zakonom obje strane ugovornice.

(3) Za odlučivanje o usvojenju i raskidanju usvojenja po odredbi stava 1. nadležan je organ strane ugovornice čiji su državljani usvojlac i usvojenik, a ako imaju prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice nadležan je isto tako i organ te strane ugovornice. Za odlučivanje o usvojenju i raskidanju usvojenja po odredbi stava 2. nadležni su organi obje strane ugovornice.

Starateljstvo **Član 30.**

(1) Za odlučivanje o stavljanju pod starateljstvo i prestanku starateljstva nadležan je organ strane ugovornice čiji je državljanin štićenik, ako ovim ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Stavljanje pod starateljstvo i prestanak starateljstva reguliše se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin štíćenik.

(3) Pravni odnosi između staraoca i štíćenika regulišu se po zakonu strane ugovornice čiji je organ postavio staraoca.

(4) Prihvatanje dužnosti staraoca reguliše se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin lice koje treba da se postavi za staraoca.

(5) Odluke o starateljstvu nadležnog organa jedne strane ugovornice, koje se odnose na njene državljane, priznaju se i imaju pravno dejstvo i na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 31.

Ako je potrebno preduzeti mjere za zaštitu interesa državljanina jedne strane ugovornice koji ima boravište ili imovinu na teritoriji druge strane ugovornice, biće o tome odmah obaviješteno diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljanin to lice. U neodložnim slučajevima organ druge strane ugovornice preduzeće privremeno odgovarajuće mjere po propisima svoje države, o čemu će odmah izvijestiti nadležno diplomatsko ili konzularno predstavništvo. Ove mjere ostaju na snazi sve dok nadležni organ iz stava 1. člana 30. ovog ugovora ne donese drugičiju odluku.

Član 32.

(1) Organ koji je nadležan po članu 30. stav 1. ovog ugovora može ustupiti organu druge strane ugovornice staranje nad štíćenikom ako on ima prebivalište, boravište ili imovinu na teritoriji te strane ugovornice. Ustupanje staranja stupa na snagu kada zamoljeni organ primi staranje i o tome obavijesti organ od kog potiče zahtjev.

(2) Organ koji je prema stavu 1. prihvatio staranje sprovodi staranje po propisima svoje države. Ovaj organ nije ovlašten da donosi odluke u pogledu ličnog statusa štíćenika.

Odjeljak 3. Imovinske stvari

Član 33.

(1) Forma pravnog posla određuje se po zakonu koji se primjenjuje na sam pravni posao. Dovoljno je, međutim, ako se u pogledu forme postupi po zakonu koji važi u mjestu gdje je pravni posao zaključen.

(2) Forma pravnog posla koji se odnosi na nekretnine određuje se po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji nekretnina nalazi.

Član 34.

Stvarna prava na nekretninama regulišu se po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji nekretnine nalaze i za rješavanje o njima nadležan je organ te strane ugovornice.

Odjeljak 4.
Ostavinske stvari
Član 35.
Načelo jednakosti

(1) Državljeni jedne strane ugovornice mogu sticati dobra i prava na teritoriji druge strane ugovornice na osnovu zakonskog ili testamentalnog nasljeđivanja pod istim uslovima i u istom obimu kao i domaći državljani.

(2) Državljeni jedne strane ugovornice mogu testamentom raspolagati svojom imovinom koja se nalazi na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 36.
Primjena nasljednog zakona

Nasljedni odnosi regulišu se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti.

Član 37.
Zaostavština bez nasljednika

Ako prema zakonu strane ugovornice po kojem se regulišu nasljedni odnosi nema nasljednika, pokretna imovina predaće se strani ugovornici čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti, a nepokretna imovina strani ugovornici na čijoj se teritoriji ova imovina nalazi.

Član 38.
Testament

(1) Sposobnost za pravljenje ili opozivanje testamenta, kao i pravne posljedice zbog nedostatka u volji, regulišu se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bio zavještalc u vrijeme kada je napravio ili opozvao testament.

(2) Forma testamenta reguliše se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bio zavještalc u vrijeme pravljenja testamenta. Dovoljno je, međutim, ako se postupilo po propisima strane ugovornice na čijoj je teritoriji testament napravljen. Isto važi i za opozivanje testamenta.

Član 39.
Nadležnost u ostavinskim stvarima

(1) Za raspravljanje pokretne zaostavštine nadležan je organ strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti, izuzev u slučaju predviđenom u stavu 4. ovog člana.

(2) Za raspravljanje nepokretne zaostavštine nadležan je organ strane ugovornice na čijoj se teritoriji nekretnina nalazi.

(3) Odredbe st. 1. i 2. važe i za raspravljanje nasljednih sporova.

(4) Ako je ostavilac, koji je bio državljanin jedne strane ugovornice, imao posljednje prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice, nasljednici koji imaju prebivalište ili boravište na teritoriji te strane ugovornice mogu zahtijevati u roku od šest mjeseci od smrti ostavioca da nadležan organ te strane ugovornice sprovede raspravu pokretne zaostavštine koja se nalazi na njenoj teritoriji. Ako u roku od tri mjeseca po obavještenju nijedan od nasljednika ne prigovori, udovoljiće se tom zahtjevu.

(5) Koja se imovina ima smatrati pokretnom ili nepokretnom, određuje se po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi ta imovina.

Član 40.

Mjere za očuvanje zaostavštine

(1) Organ strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi zaostavština državljanina druge strane ugovornice preduzeće, u skladu sa propisima svoje zemlje, mjere nužne za očuvanje i upravljanje zaostavštine. Nadležni organi strana ugovornica postupiće na isti način i u slučaju kad se kao nasljednik pojavljuje državljanin druge strane ugovornice.

(2) O mjerama koje su bile preduzete po stavu 1. potrebno je obavijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo druge strane ugovornice, koja može neposredno ili preko punomoćnika učestvovati u sprovođenju mjera za očuvanje zaostavštine. Na njihov prijedlog mogu se preduzete mjere odložiti, izmijeniti ili ukinuti.

(3) Na prijedlog organa koji je nadležan za raspravljanje zaostavštine, mjere preduzete po stavu 1. biće izmijenjene ili ukinute.

Član 41.

Izvjestavanje o smrti

Ako državljanin jedne strane ugovornice umre na teritoriji druge strane ugovornice, nadležan organ će neposredno, bez odlaganja, izvijestiti o njegovoj smrti diplomatsko ili konzularno predstavništvo druge strane ugovornice i saopštiti mu sve što je poznato o nasljednicima, njihovom prebivalištu ili boravištu i predmetu zaostavštine, kao i o postojanju testamenta. Ako je ovom organu poznato da je umrli ostavio imovinu i u nekoj drugoj državi obavijestiće i o tome.

Ovlaštenja diplomatskog ili konzularnog predstavništva u ostavinskim stvarima

Član 42.

U ostavinskim stvarima, uključujući i sporove o naslijeđu, diplomatska ili konzularna predstavništva strana ugovornica ovlaštena su da pred organima druge strane ugovornice, bez posebne punomoći, zastupaju svoje državljane, ukoliko oni nisu prisutni i nisu odredili svoje punomoćnike.

Član 43.

Ako državljanin jedne strane ugovornice umre, u toku privremenog boravka, na teritoriji druge strane ugovornice, stvari koje je nosio sa sobom predaće se bez daljeg postupka, po spisku i po odbitku dugova, diplomatskom ili konzularnom predstavništvu strane ugovornice čiji je bio državljanin.

Član 44. Proglašenje testamenta

Za proglašenje testamenta nadležan je organ strane ugovornice na čijoj se teritoriji testament nalazi. Organu koji je nadležan za raspravljanje zaostavštine dostaviće se ovjeren prijepis testamenta i zapisnika o njegovom proglašenju, a na zahtjev i originalni testament.

Član 45. Predaja zaostavštine

(1) Ako pokretnu zaostavštinu ili protivvrijednost od prodaje pokretne ili nepokretne zaostavštine treba po okončanju ostavinskog postupka predati nasljednicima koji imaju prebivalište ili boravište na teritoriji druge strane ugovornice, a ako nije moguće zaostavštinu ili njenu protivvrijednost predati neposredno nasljedniku ili njegovom punomoćniku, predaće se diplomatskom ili konzularnom predstavništvu te strane ugovornice.

(2) Zaostavština će se predati pod uslovom:

- a) da su plaćena ili obezbijeđena potraživanja ostaviočevih povjerilaca, prijavljena u roku određenom propisima strane ugovornice na čijoj teritoriji se zaostavština nalazi;
- b) da su plaćene ili obezbijeđene nasljedne takse;
- c) da je nadležan organ dao saglasnost za iznošenje stvari ili za transfer novca.

Odjeljak 5. Troškovi postupka

Član 46. Oslobođenje od obezbjeđenja parničnih troškova

(1) Od državljana jedne strane ugovornice koji istupaju pred sudom druge strane ugovornice, bez obzira gde imaju prebivalište ili boravište, ne može se tražiti polaganje obezbjeđenja za parnične troškove.

(2) Sud jedne strane ugovornice može tražiti od državljana druge strane ugovornice polaganje predujma za troškove izvođenja dokaza pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljana.

Oslobođenje od taksa i troškova

Član 47.

Državljeni jedne strane ugovornice imaju na teritoriji druge strane ugovornice pravo na oslobođenje od sudskih i notarskih taksa i troškova, kao i na besplatnu pravnu pomoć u toku postupka, pod istim uslovima kao i sopstveni državljeni.

Član 48.

(1) Oslobođenje po članu 47. ovog ugovora daje se na osnovu uvjerenja o ličnom, porodičnom i imovinskom stanju podnosioca zahtjeva za oslobođenje. Ovo uvjerenje izdaje organ strane ugovornice na čijoj teritoriji podnosilac ima prebivalište ili boravište.

(2) Ako podnosilac nema prebivalište ili boravište na teritoriji jedne od strana ugovornica, uvjerenje može izdati i diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je on državljanin.

(3) Organ koji odlučuje o zahtjevu za oslobođenje može od organa koji je uvjerenje izdao zatražiti dopunu podataka ili potrebno objašnjenje.

Član 49.

(1) Državljanin jedne strane ugovornice koji želi da ostvari oslobođenje po odredbi člana 47. ovog ugovora, može zahtjev podnijeti i kod nadležnog organa strane ugovornice čiji je on državljanin. Ovaj organ dostaviće zahtjev, zajedno sa uvjerenjem po članu 48. ovog ugovora, nadležnom organu druge strane ugovornice na način određen članom 4. ovog ugovora.

(2) Istovremeno sa zahtjevom za oslobođenje može se podnijeti i prijedlog za pokretanje postupka u stvari za koju se oslobođenje traži.

Odjeljak 6.

Priznanje i izvršenje odluka

Član 50.

(1) Strane ugovornice, pod uslovima određenim ovim ugovorom, priznaće i izvršiće na svojoj teritoriji sljedeće odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice:

a) sudske odluke u građanskim i porodičnim stvarima kao i sudska poravnanja zaključena u ovim stvarima o imovinskim zahtjevima;

b) sudske odluke u krivičnim stvarima o imovinskim zahtjevima;

c) odluke izabranih sudova, kao i pred njima sklopljenih poravnanja.

(2) Kao sudske odluke u smislu stava 1. smatraju se i odluke o nasljeđivanju donijete od organa jedne strane ugovornice koji su po propisima svoje zemlje nadležni za raspravljanje zaostavštine.

(3) Pod odlukama u daljim odredbama ovog odjeljka podrazumijevaju se i poravnanja iz stava 1 tač. a) i c).

Član 51.

Odluke iz člana 50. ovog ugovora priznaće se i izvršiće se pod ovim uslovima:

a) ako je odluka pravosnažna i izvršna po zakonu strane ugovornice na čijoj je teritoriji donijeta;

b) ako je sud strane ugovornice na čijoj je teritoriji donijeta odluka mogao da bude nadležan u toj stvari po ovom ugovoru ili po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji zahtijeva priznanje ili izvršenje;

c) ako je stranka, koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je donijeta odluka, bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku prema zakonu strane ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donijeta, a u slučaju njene procesne nesposobnosti - da je bila pravilno zastupana;

d) ako po istom sporu između istih stranaka na teritoriji strane ugovornice u kojoj odluka treba da se izvrši nije ranije od redovnog ili izabranog suda već donijeta pravosnažna odluka;

e) ako priznanje ili izvršenje odluke nije u suprotnosti sa članom 13. ovog ugovora.

Član 52.

Odluke izabranih sudova priznaće se i izvršiće se pod uslovima predviđenim u članu 51. ovog ugovora, kao i pod sljedećim uslovima:

a) ako je odluka zasnovana na pismenom sporazumu o nadležnosti izabranog suda, kao i ako je odluku donio ugovoreni izabrani sud u granicama svojih ovlaštenja predviđenih sporazumom;

b) ako je sporazum o nadležnosti izabranog suda punovažan po zakonu strane ugovornice na čijoj teritoriji odluku treba priznati ili izvršiti.

Član 53.

Za priznanje i izvršenje odluke nadležan je sud strane ugovornice na čijoj teritoriji odluku treba priznati ili izvršiti.

Član 54.

(1) Zahtjev za izvršenje ili priznanje odluke može se podnijeti neposredno nadležnom sudu strane ugovornice na čijoj teritoriji treba priznati ili izvršiti odluku ili sudu koji je u toj stvari rješavao u prvom stepenu, u kom slučaju će se zahtjev dostaviti sudu druge strane ugovornice na način predviđen u članu 4. ovog ugovora.

(2) Uz zahtjev treba priložiti:

a) ovjeren prijepis odluke sa potvrdom o pravosnažnosti i izvršnosti, ako to ne proizilazi iz odluke;

b) potvrdu da je stranka, koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je donijeta odluka, bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku;

c) ovjeren prijevod isprava navedenih u tač. a) i b) na jezik strane ugovornice na čijoj teritoriji treba da se dozvoli izvršenje.

(3) Ako se izvršenje traži na osnovu odluke izabranog suda, priložiće se i ovjeren prijevod sporazuma o nadležnosti izabranog suda u stvari u kojoj se izvršenje predlaže.

Član 55.

(1) Sud strane ugovornice na čijoj teritoriji odluku treba izvršiti rješava o dozvoli izvršenja i sprovodi izvršenje po zakonu svoje države, ako ovim ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Sud koji odlučuje o zahtjevu za izvršenje ograničiće se na utvrđivanje postojanja uslova iz članova 50, 51. i 52. ovog ugovora, i ako su ti uslovi ispunjeni dozvoliće izvršenje.

Član 56.

(1) Odluke sudova jedne strane ugovornice koje se tiču ličnog statusa državljana druge strane ugovornice priznaće se na njenoj teritoriji pod uslovima predviđenim u članu 51. tačke a) do d) ovog ugovora, kao i pod uslovom da nisu u suprotnosti sa odredbama ovog ugovora ili propisima koji se primjenjuju u ovim stvarima na njenoj teritoriji.

(2) Priznanje odluka po stavu 1. može zahtijevati svako ko za to ima pravni interes.

(3) Za priznanje odluka iz stava 1. shodno će se primjenjivati odredbe članova 53, 54. i 55. ovog ugovora.

Član 57.

(1) Pravosnažne sudske odluke jedne strane ugovornice koje se tiču ličnog statusa njenih sopstvenih državljana priznaju se na teritoriji druge strane ugovornice bez ikakvog ispitivanja.

(2) Svaka strana ugovornica može odluku iz stava 1. preispitati po odredbama člana 56. ovog ugovora ako se ove odluke odnose na lični status sopstvenih državljana.

(3) Odluke sudova jedne strane ugovornice koje se odnose na lični status državljana treće države priznaće se na teritoriji druge strane ugovornice samo ako se takve odluke priznaju i u državi čiji su oni državljeni.

Član 58.

(1) Ako je stranka, koja je po članu 46. stav 1. ovog ugovora bila oslobođena od polaganja obezbjeđenja za troškove postupka, pravosnažnom sudskom odlukom jedne strane ugovornice obavezana da naknadi troškove postupka, ova odluka, na zahtjev ovlaštenog lica, biće izvršena besplatno na teritoriji druge strane ugovornice.

(2) U pogledu podnošenja zahtjeva i priloga uz zahtjev shodno se primjenjuju odredbe člana 54. ovog ugovora.

(3) Sud koji odlučuje o dozvoli izvršenja po stavu 1. ograničiće se samo na utvrđivanju pravosnažnosti i izvršnosti odluke o troškovima.

Član 59.

Organ strane ugovornice na čijoj teritoriji su troškovi bili predumjmljeni od strane države, obratiće se sudu druge strane ugovornice za naplatu troškova i taksa. Sud će naplaćeni iznos dostaviti diplomatskom ili konzularnom predstavništvu druge strane ugovornice.

Član 60.

Odredbama ovog ugovora o izvršenju odluka ne dira se u propise strana ugovornica koji se odnose na transfer novca ili iznošenje stvari dobivenih izvršenjem.

Odjeljak 7.

Dostavljanje isprava o ličnom statusu

Član 61.

(1) Strane ugovornice će uzajamno dostavljati izvode iz matičnih knjiga koji se odnose na njihove državljanke. Izvodi će se dostavljati besplatno diplomatskim putem.

(2) Strane ugovornice će za službene potrebe i na zahtjev nadležnih organa dostavljati izvode iz matičnih knjiga, kao i druge isprave koje se tiču državljana druge strane ugovornice. Isprave će se dostavljati besplatno diplomatskim putem.

(3) Molbe državljana strana ugovornica za dostavljanje izvoda iz matičnih knjiga ili drugih isprava mogu se uputiti neposredno nadležnom organu druge strane ugovornice.

Zatražene isprave dostaviće se molioću preko diplomatskog ili konzularnog predstavništva strane ugovornice čiji je organ ispravu izdao. Diplomatsko ili konzularno predstavništvo naplatiće prilikom uručjenja isprave propisanu taksu.

Član 62.

(1) Ako nadležan organ jedne strane ugovornice izvrši u matične knjige naknadne upise ili ispravke o ličnom statusu državljanina druge strane ugovornice, dostaviće ovoj strani ugovornici izvod iz matične knjige sa naknadno upisanim podacima odnosno ispravkama.

(2) Strane ugovornice dostavljajući uzajamno prijepise pravosnažnosti odluka o ličnom statusu državljanina druge strane ugovornice.

(3) Isprave navedene u st. 1. i 2. dostavljaju se besplatno diplomatskim putem.

DIO TREĆI KRIVIČNE STVARI

Odjeljak 1.

IZDAVANJE

Član 63.

Obaveza izdavanja

(1) Pod uslovima utvrđenim ovim ugovorom strane ugovornice se obavezuju da će, radi vođenja krivičnog postupka ili izvršenja kazne, na zahtjev uzajamno izdavati lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji.

(2) Izdavanje radi vođenja krivičnog postupka je dopušteno samo za krivična djela za koja se po zakonu obje strane ugovornice može izreći kazna lišenja slobode u trajanju dužem od jedne godine.

(3) Izdavanje radi izvršenja kazne je dopušteno samo za krivična djela koja su kažnjiva po zakonu obje strane ugovornice, a traženo lice je osuđeno na kaznu lišenja slobode u trajanju najmanje od jedne godine ili na težu kaznu.

Član 64.

Odbijanje izdavanja

Izdavanju nema mjesta:

a) ako je lice koje se traži u momentu prijema zahtjeva za izdavanje državljanin zamoljene strane ugovornice;

b) ako je krivično djelo izvršeno na teritoriji zamoljene strane ugovornice;

c) ako se po zakonu zamoljene strane ugovornice ne može pokrenuti krivični postupak ili izvršiti presuda zbog zastarjelosti ili drugog zakonskog razloga;

d) ako izdavanje nije dopušteno po zakonu jedne od strana ugovornica;

e) ako je protiv lica čije se izdavanje traži na teritoriji zamoljene strane ugovornice za isto krivično djelo bila donijeta pravosnažna presuda ili je krivični postupak pravosnažnom odlukom obustavljen.

Član 65.

Zahtjev za izdavanje

(1) Uz zahtjev za izdavanje radi vođenja krivičnog postupka prilaže se odluka o lišenju slobode sa opisom krivičnog djela i podacima o dokazima, kao i tekst zakonskih propisa koji se odnose na krivično djelo, a ako je krivičnim djelom prouzrokovana materijalna šteta, treba navesti visinu iste.

(2) Uz zahtjev za izdavanje radi izvršenja kazne prilaže se otpravak pravosnažne presude, kao i tekst zakonskih propisa koji se odnose na to krivično djelo. Ako je osuđeno lice već izdržalo dio kazne potrebno je saopštiti i podatke o tome.

(3) Uz zahtjev za izdavanje po mogućnosti se prilaže opis traženog lica i njegova fotografija, podaci o njegovom državljanstvu, ličnim prilikama i boravištu ukoliko ovi podaci nisu sadržani u presudi ili u odluci o lišenju slobode.

(4) Strana ugovornica koja podnosi zahtjev nije dužna da uz zahtjev priloži dokaze o krivici traženog lica.

Član 66.

Dopuna zahtjeva za izdavanje

Ako zahtjev za izdavanje ne sadrži sve nužne podatke može zamoljena strana ugovornica tražiti njegovu dopunu, radi čega može odrediti rok od dva mjeseca. Ovaj rok se može na zahtjev produžiti.

Član 67.

Pritvaranje u cilju izdavanja

Po prijemu zahtjeva za izdavanje zamoljena strana ugovornica preduzeće bez odlaganja mjere u cilju pritvaranja traženog lica. Te mjere nisu potrebne ako je očigledno da nema mjesta izdavanju na osnovu ovog ugovora.

Privremeno pritvaranje

Član 68.

(1) Prije prijema zahtjeva za izdavanje može se privremeno pritvoriti lice koje prema ovom ugovoru treba da se izda, ako njegovo pritvaranje zatraži strana ugovornica, pozivajući se na odluku o lišenju slobode ili na pravosnažnu presudu. Ovaj zahtjev može se učiniti poštom, telegrafski, telefonski ili putem radija.

(2) Organi strane ugovornice mogu privremeno pritvoriti lice koje se nalazi na njevoj teritoriji bez takvog zahtjeva, ako je poznato da je ovo lice izvršilo na teritoriji druge strane ugovornice krivično djelo koje povlači izdavanje na osnovu ovog ugovora.

(3) O privremenom pritvaranju na osnovu odredaba st. 1. i 2. treba neodložno obavijestiti drugu stranu ugovornicu.

Član 69.

(1) Zamoljena strana ugovornica može pustiti na slobodu pritvoreno lice ako u roku određenom na osnovu člana 66. ovog ugovora nisu dostavljeni dopunski podaci.

(2) Lice pritvoreno na osnovu odredbe člana 68. ovog ugovora može se pustiti na slobodu, ako zahtjev za izdavanje ne stigne u roku od dva mjeseca od dana kada je druga strana ugovornica obaviještena o privremenom pritvaranju.

Član 70. Odlaganje izdavanja

Ako se protiv traženog lica vodi krivični postupak ili ako je ono osuđeno zbog drugog krivičnog djela na teritoriji zamoljene strane ugovornice, izdavanje se može odložiti do završetka krivičnog postupka ili do izvršenja kazne.

Član 71. Privremeno izdavanje

(1) Ako bi odlaganje izdavanja dovelo do zastarjelosti krivičnog gonjenja, ili bi bitno otežalo istraživanje o krivičnom djelu izvršenom od strane traženog lica, na obrazloženo traženje strane ugovornice koja podnosi zahtjev može se traženo lice privremeno izdati radi sprovođenja određenih istražnih radnji.

(2) Privremeno izdato lice će bez odlaganja biti vraćeno po sprovođenju istražnih radnji zbog kojih je bilo izdato, a najdalje u roku od tri mjeseca od dana privremenog izdavanja.

Član 72. Zahtjev više država za izdavanje

Ako više država traži izdavanje istog lica zamoljena strana ugovornica odlučiće čijem će zahtjevu udovoljiti. Pri tome će uzeti u obzir državljanstvo traženog lica, mjesto izvršenja i značaj krivičnih djela.

Ograničenje gonjenja izdatog lica Član 73.

(1) Zbog drugog krivičnog djela izvršenog prije izdavanja, a ne onoga zbog kojeg je izdavanje odobreno, ne smije se izdato lice bez saglasnosti zamoljene strane ugovornice krivično goniti, izdati trećoj državi ili podvrgnuti izvršenju kazne.

(2) Pristanak zamoljene strane ugovornice nije potreban:

a) ako izdato lice koje nije državljanin strane ugovornice koja zahtjev podnosi u roku od mjesec dana po završetku krivičnog postupka ili izvršenja kazne ne napusti njenu teritoriju. U ovaj rok se ne uračunava vrijeme u kome izdato lice, nezavisno od svoje volje, nije moglo da napusti teritoriju strane ugovornice koja podnosi zahtjev;

b) ako je izdato lice napustilo teritoriju strane ugovornice koja podnosi zahtjev, ali se ponovo na nju vratilo.

Član 74.

Ako se radi o izdavanju radi izvršenja kazne koja je izvršena u postupku sprovedenom u odsutnosti izdatog lica, strane ugovornice mogu odobriti izdavanje pod uslovom da se ponovi krivični postupak u prisutnosti izdatog lica.

Član 75.
Obavještenje o rezultatu krivičnog postupka

Strane ugovornice se obavještavaju o rezultatu krivičnog postupka protiv izdatog lica. Ako je izdato lice osuđeno dostaviće se prijepis pravosnažne presude.

Član 76.
Predaja

Zamoljena strana ugovornica izvijestiće drugu stranu ugovornicu o mjestu i vremenu predaje traženog lica. Traženo lice može se pustiti na slobodu ako ga strana ugovornica koja podnosi zahtjev ne preuzme u roku od 15 dana od dana određenog za predaju.

Član 77.
Ponovno izdavanje

Ako izdato lice na bilo koji način izbjegne krivični postupak ili izvršenje kazne, a nalazi se na teritoriji zamoljene strane ugovornice, biće izdato na ponovni zahtjev, bez dostavljanja dokumentacije iz člana 65. ovog ugovora.

Član 78.
Tranzit

(1) Jedna strana ugovornica odobriće na zahtjev druge strane ugovornice da preko njene teritorije tranzitiraju lica koja je treća država izdala strani ugovornici koja traži tranzit. Zahtjev za odobrenje tranzita može se odobriti iz razloga navedenih u članu 64. tač. a) i d) ovog ugovora.

(2) Zahtjev za odobrenje tranzita podnosi se i rješava na isti način kao i zahtjev za izdavanje.

(3) Organi zamoljene strane ugovornice izvršiće tranzit na način koji smatraju najpogodnijim.

Član 79.
Troškovi izdavanja

Troškove izdavanja i tranzita snosi strana ugovornica na čijoj su teritoriji nastali.

Član 80.
Predaja stvari

(1) Strani ugovornici koja podnosi zahtjev biće predate stvari koje su bile upotrijebljene za izvršenje krivičnog djela za koje je moguće izdavanje po članu 63. ovog ugovora, kao i stvari koje je izvršilac stekao izvršenjem ovakvog krivičnog djela, eventualno njihovu protuvrijednost i svaku drugu stvar izvršioca koja se može upotrijebiti kao dokaz; ove stvari će se predati i u slučaju ako ne dođe do izdavanja izvršioca zbog njegove smrti ili drugog razloga.

(2) Zamoljena strana ugovornica može stvari čije se izdavanje traži privremeno zadržati, ako su joj potrebne u drugom krivičnom postupku.

(3) Prava trećih lica na izdate stvari ostaju nedirnuti. Po završetku krivičnog postupka strana ugovornica koja je podnijela zahtjev vratiće te stvari zamoljenoj strani ugovornici radi predaje ovlaštenim licima. U opravdanim slučajevima može ih, uz saglasnost zamoljene strane ugovornice, predati neposredno ovlaštenim licima.

Odjeljak 2.

Posebne odredbe u krivičnim stvarima

Član 81.

Obaveza pokretanja krivičnog postupka

(1) Strane ugovornice se obavezuju da će po svojim propisima, a na zahtjev druge strane ugovornice, pokrenuti krivični postupak protiv svojih državljana koji su na teritoriji podnosioca zahtjeva izvršili krivično djelo koje po odredbama ovog ugovora povlači izdavanje.

(2) Uz zahtjev za pokretanje krivičnog postupka prilažu se spisi sa podacima o krivičnom djelu, kao i raspoloživi dokazi.

(3) Zamoljena strana ugovornica obavijestiti drugu stranu ugovornicu o rezultatu krivičnog postupka, a u slučaju donošenja pravosnažne presude dostaviće opravak iste.

Član 82.

Odbijanje pravne pomoći

Pravna pomoć u krivičnim stvarima može se odbiti pored razloga navedenih u členu 13. ovog ugovora još i u slučajevima ako se traži:

- a) za radnju koja po zakonu zamoljene strane ugovornice nije krivično djelo;
- b) za djelo za koje nema mjesta izdavanju po členu 64. tačka d) ovog ugovora;
- c) u krivičnom postupku koji se vodi protiv državljanina zamoljene strane ugovornice koji se ne nalazi na teritoriji strane ugovornice koja podnosi zahtjev.

Član 83.

Obavještenje o osudama

(1) Početkom svake godine strane ugovornice se uzajamno obavještavaju o pravosnažnim osuđujućim presudama koje su u protekloj godini izrekli njihovi sudovi protiv državljana druge strane ugovornice.

(2) Na traženje organa jedne strane ugovornice organ druge strane ugovornice dostaviće obavještenje o pravosnažnim presudama koje su njeni sudovi izrekli protiv državljana strane ugovornice koja postavlja zahtjev. U opravdanim slučajevima ovo obavještenje se daje iako lice na koje se presuda odnosi nije državljanin strane ugovornice koja podnosi zahtjev.

DIO ČETVRTI

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 84.

Ovaj ugovor biće ratifikovan. Ratifikacioni instrumenti razmijenije se u Pragu.

Član 85.

(1) Ovaj ugovor stupa na snagu po isteku trideset dana od dana razmjene ratifikaci-
onih instrumenata i ostaće u važnosti pet godina.

(2) Ako ni jedna od strana ugovornica ne otkáže ovaj ugovor pismenim putem šest
mjeseci prije isteka ovog roka, njegova važnost se produžava na neodređeno vrijeme i ugo-
vor ostaje na snazi dok ga jedna strana ugovornica ne otkáže pismenim putem sa otkaznim
rokom od godinu dana.

(3) Danom stupanja na snagu ovog ugovora prestaje da važi ugovor između Kralje-
vine Srba, Hrvata i Slovenaca i Čehoslovačke Republike o uređenju uzajamnih pravnih
odnosa, zaključen u Beogradu dana 17. marta 1923. godine.

Sačinjeno u Beogradu 20. januara 1964. godine, u dva originalna primjerka, oba na
srpskohrvatskom i češkom jeziku, s tim da oba teksta imaju istu važnost.

U potvrdu čega su punomoćnici potpisali ovaj ugovor i stavili pečate.

Za Socijalističku Federativnu
Republiku Jugoslaviju

Za Čehoslovačku
Socijalističku Republiku

**KONVENCIJA
IZMEĐU VLADE SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE
REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I VLADE FRANCUSKE REPUBLIKE
O PRIZNANJU I IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA U GRAĐANSKIM I
TRGOVAČKIM STVARIMA**

("Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi", br. 7/72)

Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Vlada Francuske Republike u želji da obezbijede, u odnosima između dvije države, priznanje i izvršenje sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, saglasile su se o sljedećim odredbama:

Član 1.

1. Ova konvencija se primjenjuje na odluke koje donose sudovi strana ugovornica u građanskim stvarima, uključujući lično i porodično pravo, kao i u trgovačkim stvarima.

2. Ona se primjenjuje i na odluke koje donose sudovi u krivičnim stvarima, ukoliko se ove odluke odnose na materije pomenute u prethodnom stavu.

3. Ona se ne primjenjuje u stvarima:

- a) stečaja, poravnanja ili drugih sličnih postupaka;
- b) socijalnog osiguranja;
- c) šteta u oblasti nuklearne energije.

Član 2.

U vezi sa primjenom ove konvencije podrazumijeva se:

a) pod izrazom "odluke", sve odluke donijete u parničnom ili vanparničnom postupku, bez obzira na naziv koji im je dat ili na sudove od kojih potiču, kao i poravnanja zaključena pred sudijom u toku spora;

b) pod izrazom "sud porekla", sud koji je donio odluku čije se priznanje ili izvršenje traži;

c) pod izrazom "država porijekla", država na čijoj teritoriji sud porijekla ima svoje sjedište;

d) pod izrazom "zamoljeni sud", sud od kojeg se traži da prizna odluku ili da je proglasi izvršnom;

e) pod izrazom "zamoljena država", država na čijoj teritoriji se traži priznanje ili izvršenje.

Član 3.

Odluke koje je donio sud jedne strane ugovornice priznaju se ili proglašavaju izvršnim na teritoriji druge strane:

a) ako je sud porijekla bio nadležan prema pravu zamoljene države ili na osnovu konvencije koja je na snazi između strana ugovornica;

b) ako se u državi porijekla odluka ne može više pobijati redovnim pravnim lijekom i ako je tamo izvršna.

Član 4.

Priznanje ili izvršenje se odbija:

- a) ako nisu ispunjeni uslovi koje predviđa prethodni član;

-
- b) ako je odluka u suprotnosti sa javnim poretkom zamoljene države;
 - c) ako akt kojim se pokreće postupak nije bio uredno i blagovremeno uručen ili saopšten odsutnoj stranci da bi se ova mogla braniti;
 - d) ako jednu od stranaka koja je pristupila sudu nije predstavljao njen zakonski zastupnik, ako je to bilo potrebno;
 - e) ako je spor između istih stranaka, zasnovan na istim činjenicama i po istom predmetu:
 - (1) u toku pred sudom zamoljene države, kao prvim sudom pred koji je pokrenut spor, ili
 - (2) doveo do donošenja odluke u zamoljenoj državi, ili
 - (3) doveo do donošenja odluke u drugoj državi, a postoje uslovi potrebni za njeno priznanje u zamoljenoj državi;
 - f) ako je zamoljeni sud obavezan da prizna nadležnost datu izabranim sudijama.

Član 5.

Svaka strana ugovornica zadržava pravo da odbije priznanje ili izvršenje odluke jednog suda druge strane koja se odnosi na lično stanje ili sposobnost državljanina treće države na čijoj teritoriji odluka ne bi mogla biti priznata.

Član 6.

Priznanje ili izvršenje se ne može odbiti samo iz razloga što je sud porijekla primijenio drugi zakon a ne onaj koji bi trebalo primijeniti prema pravilima međunarodnog privatnog prava zamoljene države, sem u pogledu ličnog stanja ili sposobnosti lica ili slučaja kada je pravilo o sukobu zakona utvrđeno konvencijom na snazi između strana ugovornica. Šta više i u ovom slučaju priznanje ili izvršenje ne može se odbiti ako bi primjena zakona koju nalažu pomenuta pravila dovela do istog rezultata.

Član 7.

Sa izuzetkom onoga što je potrebno za primjenu prethodnih članova, zamoljeni sud ne pristupa nikakvom suštinskom ispitivanju odluke koju je donijela država porijekla.

Član 8.

Prilikom ocjene nadležnosti suda porijekla, zamoljeni organ je vezan činjeničnim stanjem na kome je ovaj sud zasnovao svoju nadležnost, osim ako nije u pitanju odluka donijeta u odsustvu.

Član 9.

1. Postupak za priznanje ili izvršenje odluke sprovodi se po zakonu zamoljene države, ukoliko ovom konvencijom nije što drugo određeno.

2. Ako se odlukom rješava o više zahtjeva po raznim osnovima koji se mogu odvojiti, priznanje ili izvršenje se može tražiti ili odobriti djelimično.

Član 10.

1. Stranka koja zahtijeva priznanje ili traži izvršenje mora da podnese:

- a) otpравak odluke koji sadrži uslove potrebne za utvrđivanje njegove vjerodostojnosti;

b) svaki dokument na osnovu kojeg se može utvrditi da je odluka bila uručena ili saopštena;
c) po potrebi ovjeren prijepis sudskog poziva za odsutnu stranku i sva dokumenta na osnovu kojih se može utvrditi da joj je poziv bio blagovremeno uručen;

d) svaki dokaz na osnovu kojeg se može utvrditi da se odluka ne može više pobijati redovnim pravnim lijekom i da je postala izvršna na teritoriji države porijekla.

2. Ako sadržina odluke ne omogućava zamoljenom sudu da provjeri da li su ispunjeni uslovi iz ove konvencije, ovaj sud može da zahtijeva sva druga potrebna dokumenta.

3. Dokumenta predviđena u prethodnim stavovima moraju biti prapraćena prijevo-
dom ovjerenim od strane diplomatskog ili konzularnog službenika, zakletog tumača, ili od strane svakog lica koje je u tu svrhu ovlašteno u jednoj od dvije države. Ova dokumenta ne podliježu legalizaciji.

Član 11.

Stranka kojoj je priznata besplatna sudska pomoć u državi porijekla, uživaće je bez ponovnog razmatranja, u granicama koje predviđa zakonodavstvo zamoljene države, za akta i postupke koji imaju za cilj da odluka bude priznata ili da postane izvršna, kao i za akta i postupke izvršenja odluke o egzektivaturi.

Član 12.

Ova konvencija ne ukida konvencije čiji su članovi ili će biti članovi dvije države, a koje u posebnim oblastima regulišu pitanje priznanja i izvršenja odluka.

Član 13.

Ova konvencija se primjenjuje na cjelokupnoj teritoriji obje države.

Član 14.

Svaka strana ugovornica saopštiće drugoj izvršenje postupka koji zahtijeva njen ustav za stupanje na snagu ove konvencije. Ona će stupiti na snagu prvog dana drugog mjeseca poslije posljednjeg saopštenja.

Član 15.

1. Ova konvencija se zaključuje na neodređeno vrijeme.

2. Svaka strana ugovornica može je u svako doba otkazati, a ovaj otkaz proizvodi dejstvo šest mjeseci od dana kada je druga strana ugovornica primila saopštenje o otkazu.

Sačinjeno na dan 18. maja 1971. godine u Parizu, u dva primjerka na srpskohrvatskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna.

Za Vladu Socijalističke
Federativne Republike Jugoslavije

Za Vladu Republike Francuske

**KONVENCIJA
IZMEĐU VLADE SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE
REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I VLADE REPUBLIKE FRANCUSKE
O NADLEŽNOSTI I O ZAKONU KOJI SE PRIMJENJUJE U
OBLASTI LIČNOG I PORODIČNOG PRAVA**

(“Sl. list SFRJ”, br. 55/72)

Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

i

Vlada Republike Francuske, u želji da zajednički regulišu materiju ličnog i porodičnog prava, dogovorile su se o sljedećem:

**Glava I
PRAVNA SPOSOBNOST
Član 1.**

Lični status i pravnu sposobnost fizičkog lica reguliše zakon strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

Član 2.

1. Kad je potrebno da se prema državljaninu jedne strane ugovornice, maloljetnom ili punoljetnom, koji ima prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice preduzmu zakonske mjere za njegovu zaštitu, organ te strane ugovornice obavještava o tome diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljanin lice koje treba zaštititi. Organi te strane ugovornice su nadležni za donošenje svih potrebnih mjera prema svom unutrašnjem zakonodavstvu.

2. Međutim, u slučaju hitnosti ili u slučaju da nikakav postupak nije pokrenut u razumnom roku poslije saopštenja po prethodnom stavu, organ strane ugovornice, na čijoj teritoriji ima prebivalište lice koje treba zaštititi, može preduzeti privremene mjere zaštite, prema svom unutrašnjem zakonodavstvu.

3. U slučaju trajnih mjera lišenja ili vraćanja poslovne sposobnosti, organ strane ugovornice na čijoj teritoriji ima svoje prebivalište lice koje treba zaštititi, može, ako nikakav postupak nije pokrenut u razumnom roku u smislu stava 1. ovog člana, postupati primjenjujući zakon koji predviđa član 1. ove konvencije.

4. Strane ugovornice obavještavaju jedna drugu, preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava, o zakonskim mjerama koje su određene radi primjene ovog člana.

**Glava II
BRAK
Član 3.**

1. Svojstva i uslove potrebne za sklapanje braka određuje, za svakog od budućih supružnika, zakon strane ugovornice čiji je on državljanin.

2. Međutim, uslove u pogledu krvnog i srodstva po tazbini reguliše zakon strane ugovornice pred čijim se organom brak sklapa.

Član 4.

1. Formu zaključenja braka određuje zakon strane ugovornice pred čijim se organom brak sklapa.

2. Brak između lica, budućih supružnika, koja imaju državljanstvo jedne strane ugovornice može se sklopiti pred konzularnim predstavnikom te strane ugovornice.

Član 5.

Dejstvo braka, kako u pogledu ličnih tako i u pogledu imovinskih odnosa, reguliše, ne dirajući u odredbe člana 6. ove konvencije, nacionalni zakon supružnika kada im je ovaj zajednički, a ukoliko nije zakon strane ugovornice na čijoj teritoriji imaju svoje prebivalište ili, u nedostatku ovog, zakon njihovog posljednjeg zajedničkog prebivališta.

Član 6.

Zakonski imovinski bračni režim određuje nacionalni zakon supružnika kada im je ovaj zajednički u vrijeme zaključenja braka, a u protivnom zakon strane ugovornice na čijoj je teritoriji bilo njihovo prvo zajedničko prebivalište.

Član 7.

1. Za sporove između supružnika u pogledu njihovih ličnih i imovinskih odnosa nadležni su sudovi one strane ugovornice na čijoj teritoriji oni imaju svoje prebivalište ili, u nedostatku ovog, svoje posljednje zajedničko prebivalište.

2. U slučaju kad su oba supružnika državljani iste strane ugovornice nadležni su, isto tako, sudovi te strane ugovornice.

3. Nadležni su, isto tako, i sudovi strane ugovornice na čijoj teritoriji jedan od supružnika ima već godinu dana svoje prebivalište.

Glava III RAZVOD

Član 8.

Razvod braka, kao i njegovo dejstvo kako na lične tako i na imovinske odnose, ne dirajući u odredbe člana 6. ove konvencije, reguliše nacionalni zakon supružnika kada im je ovaj zajednički, a u protivnom zakon one strane ugovornice na čijoj teritoriji imaju svoje zajedničko prebivalište, ili, u nedostatku ovog, zakon njihovog posljednjeg zajedničkog prebivališta.

Član 9.

1. Tužba za razvod braka podnosi se sudu one strane ugovornice na čijoj teritoriji supružnici imaju svoje prebivalište u trenutku podnošenja tužbe ili, u nedostatku ovog, na čijoj su teritoriji imali svoje posljednje zajedničko prebivalište.

2. Isto tako, nadležni su sudovi one strane ugovornice na čijoj teritoriji tuženi supružnik ima prebivalište ili boravište u trenutku podnošenja tužbe.

3. Ako su oba supružnika državljani iste strane ugovornice nadležni su, isto tako, sudovi te strane ugovornice.

Glava IV

ODNOSI IZMEĐU RODITELJA I DJECE

Član 10.

Za utvrđivanje bračnosti djeteta, kao i odnosa između roditelja i bračne djece, mjerodavan je zakon predviđen u članu 5. ove konvencije.

Član 11.

1. Za utvrđivanje vanbračnog očinstva mjerodavan je zakon one strane ugovornice čiji je državljanin dijete u vrijeme rođenja ili, ako je to povoljnije za dijete, zakon one strane ugovornice čiji je državljanin dijete u vrijeme priznavanja ili donošenja sudske odluke.

2. Odnose između roditelja i vanbračne djece reguliše zakon one strane ugovornice čiji je državljanin dijete.

3. Ako zakon djeteta ne dopušta priznavanje, ono se može dati u skladu sa nacionalnim zakonom roditelja.

4. Ako zakon djeteta ne predviđa pravo na izdržavanje, dijete može ostvariti izdržavanje u skladu sa zakonom strane ugovornice na čijoj teritoriji ima prebivalište.

Član 12.

1. Za sporove o odnosima roditelja i djece nadležni su bili sudovi strane ugovornice čiji je državljanin dijete, bilo sudovi strane ugovornice na čijoj teritoriji dijete ima prebivalište.

2. Za sporove za utvrđivanje očinstva nadležan je sud one strane ugovornice čiji je državljanin tuženi ili sud na čijoj teritoriji tuženi ima prebivalište.

Član 13.

1. Uslove za usvajanje maloljetnog djeteta koji se traže od usvojioca i usvojenika regulišu njihovi nacionalni zakoni. Osim toga, moraju biti ispunjeni oni uslovi koje predviđaju zakoni obje strane ugovornice ukoliko se ovi uslovi odnose na usvojioca i usvojenika.

2. Ako usvajaju oba supružnika uslove koji se zahtijevaju od usvojioca reguliše zakon predviđen u članu 5. ove konvencije.

Član 14.

1. Dejstvo usvojenja reguliše nacionalni zakon usvojioca.

2. Ako usvajaju oba supružnika ili usvaja jedan supružnik dijete drugog, dejstvo tog usvojenja određuje zakon predviđen u članu 5. ove konvencije.

Član 15.

Za donošenje odluke o usvajanju i za odlučivanje o uslovima i dejstvu usvojenja nadležni su:

- a) organi one strane ugovornice na čijoj teritoriji imaju prebivalište usvojlac ili usvojioci ili usvojenik,
- b) organi one strane ugovornice čiji su državljani usvojlac ili usvojioci ili usvojenik.

Član 16.

Ako usvojlac odnosno usvojioci i usvojenik imaju isto državljanstvo, za opozivanje odluke o usvajanju nadležan je organ one strane ugovornice čiji su oni državljani.

Glava V ZAVRŠNE ODREDBE Član 17.

Sporovi u vezi sa tumačenjem i primjenom ove konvencije, koji nastaju između strana ugovornica regulišu se diplomatskim putem.

Član 18.

Ova konvencija primjenjuje se na cjelokupnoj teritoriji obje države.

Član 19.

Svaka strana ugovornica obavijestit će drugu stranu o okončanju ustavnog postupka koji je propisan za stupanje na snagu ove konvencije. Ona stupa na snagu prvog dana drugog mjeseca poslije datuma prijema posljednjeg saopštenja.

Član 20.

1. Ova konvencija se zaključuje na neodređeno vrijeme.
2. Svaka strana ugovornica može je otkazati u svakom trenutku i ovaj otkaz stupa na snagu šest mjeseci poslije dana prijema saopštenja o ovom otkazu od strane druge strane ugovornice.

Sačinjeno u Parizu 18. maja 1971. godine u dva primjerka, na srpskohrvatskom i francuskom jeziku, i oba teksta podjednako su vjerodostojna.

**SPORAZUM
IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I
FRANCUSKE REPUBLIKE O OLAKŠANJU PRIMJENE HAŠKE
KONVENCIJE O GRAĐANSKOM POSTUPKU OD 1. MARTA 1954. GODINE**

(“Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi”, br. 21/71)

Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

i

Vlada Francuske Republike

u želji da u uzajamnim odnosima između dvije države olakšaju primjenu pojedinih odredaba Haške konvencije o građanskom postupku od 1. marta 1954. godine, dogovorile su se, saglasno mogućnostima predviđenim pomenutom konvencijom, o sljedećem:

Član 1.

Državljeni svake strane ugovornice, fizička ili pravna lica, bez obzira na njihovo prebivalište ili boravište, imaju slobodan pristup sudovima druge strane ugovornice i mogu se pred njima pojavljivati pod istim uslovima kao i državljani te strane, a naročito u pogledu oslobođenja od aktorske kaucije i uživanja besplatne sudske pomoći.

Član 2.

1. Sudska i vansudska akta u građanskim i trgovačkim stvarima, namijenjena licima koja borave na teritoriji jedne od strana ugovornica, dostavljaju se u jednom primjerku:

a) Što se tiče Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije - preko Sekretarijata za pravosuđe socijalističkih republika Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije, ili, u slučaju sumnje u pogledu nadležnog teritorijalnog organa, preko Saveznog saveta za pravosuđe;

b) što se tiče Francuske Republike - preko Ministarstva pravde.

2. Dostavnica ili potvrda o uručenju dostavlja se na isti način.

Član 3.

1. Aktima predviđenim u prethodnom članu prilaže se prijevod na jeziku ili na jednom od jezika zamoljene države, ako primalac nije državljanin države molilje.

2. Prijevod predviđen u stavu 1, ovog člana ovjerava zakleti sudski tumač države molilje.

Član 4.

1. Zamolnice za izvođenje pojedinih procesnih radnji u građanskim i trgovinskim stvarima izvršavaju u objema državama sudovi.

2. One se dostavljaju:

a) što se tiče Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije - preko Sekretarijata za pravosuđe socijalističkih republika Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske,

Makedonije, Slovenije i Srbije, ili, u slučaju sumnje u pogledu nadležnog teritorijalnog organa, preko Saveznog saveta za pravosuđe;

b) što se tiče Francuske Republike - preko Ministarstva pravde.

3. Zamolnici se prilaže prijevod na jeziku ili na jednom od jezika države molilje, ovjeren od strane zakletog sudskog tumača države molilje.

Član 5.

Odredba člana 4. ovog sporazuma ne isključuje mogućnost za strane ugovornice da njihovi diplomatski i konzularni predstavnici neposredno i bez prinude izvršavaju zamolnice za izvođenje pojedinih procesnih radnji, u granicama njihovih funkcija.

Član 6.

U pogledu primjene prethodnog člana, diplomatski i konzularni predstavnici mogu neposredno i bez prinude saslušati svoje državljane, s tim da se državljanstvo lica koje se saslušava ima cijeliti prema zakonu države prijema.

Član 7.

Savezni savet za pravosuđe za Jugoslaviju i Ministarstvo pravde za Francusku daju jedno drugom, na traženje, obavještenja o zakonima koji važe ili su važili na njihovim teritorijama ili o sudskoj praksi po pojedinim pitanjima, kao i sva druga potrebna pravna obavještenja, ako se ova obavještenja ne mogu pribaviti putem redovnih publikacija.

Član 8.

Svaka strana ugovornica obavijestiće drugu stranu o dovršenju postupka potrebnog prema njenom ustavu za stupanje na snagu ovog sporazuma. Sporazum će stupiti na snagu prvog dana drugog mjeseca poslije datuma posljednjeg obavještenja.

Član 9.

1. Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme.

2. Svaka strana ugovornica moći će u svako vrijeme da ga otkáže i ovaj otkaz će imati dejstvo šest mjeseci pošto je druga strana primila obavještenje o otkazu, ukoliko se strane ugovornice ne dogovore o nekom drugom datumu dejstva otkaza.

Sačinjeno u Beogradu 29. oktobra 1969. godine, u dva primjerka na srpskohrvatskom i francuskom jeziku, s tim da su oba teksta podjednako vjerodostojna.

Za Vladu Socijalističke Federativne
Republike Jugoslavije

Za Vladu Francuske Republike

**KONVENCIJA
IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE
REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I FRANCUSKE REPUBLIKE
O IZDAVANJU ISPRAVA O LIČNOM STANJU I O
OSLOBOĐENJU OD LEGALIZACIJE**

(“Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi”, br. 3/71)

Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Vlada Francuske Republike, u želji da sporazumno regulišu pojedina pitanja u vezi sa izdavanjem isprava o ličnom stanju i oslobođenjem od legalizacije, sporazumjele su se u sljedećim:

Član 1.

Pod ispravama o ličnom stanju u smislu ove konvencije podrazumijevaju se:

- isprave o rođenju,
- isprave o upisu rođenja mrtvog djeteta,
- isprave o priznanju vanbračnog djeteta,
- isprave o vjenčanju,
- isprave o smrti,
- izvodi o upisu presuda i odluka o razvodu braka,
- izvodi o upisu odluka u stvarima usvojenja,
- izvodi o upisu odluka, presuda i rješenja koji se odnose na lično stanje.

Član 2.

1. Strane ugovornice dostavljaju jedna drugoj sljedeće izvode iz matičnih knjiga koji se odnose na državljane druge države ili na lica rođena na teritoriji te države:

- izvode iz matične knjige vjenčanih,
- izvode iz matične knjige umrlih,
- izvode o upisu presuda ili odluka o razvodu braka,
- izvode o upisu odluka, presuda i rješenja koji se odnose na lično stanje,
- izvode o upisu odluka u stvarima usvojenja.

2. Izvodi iz prethodnog stava dostavljaju se besplatno svakih šest mjeseci diplomatskom ili konzularnom predstavništvu druge strane ugovornice. Izvodi iz matične knjige umrlih se, međutim, dostavljaju bez odlaganja.

Član 3.

1. Svaka strana ugovornica se obavezuje da će drugoj strani dostavljati besplatno otpравke ili izvode isprava o ličnom stanju sačinjene na njenoj teritoriji, koji se odnose na državljane države molilje, ako se isti traže u službene svrhe ili u korist siromašnih lica.

2. Zahtjev podnosi diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane molilje nadležnom matičaru. U zahtjevu se kratko naznačuje svrha traženja sa: “službena potreba” ili “siromaštvo molioća”.

Član 4.

Izdavanje otpravka ili izvoda isprava o ličnom stanju ne prejudicira državljanstvo lica u pitanju.

Član 5.

Isprave izdate od suda ili drugog nadležnog organa jedne od strana ugovornica i službene izjave, kao što su navodi o upisu akta u javne knjige, ovjera tačnosti datuma, ovjera potpisa koji se stavljaju na privatne isprave, kao i ovjere prijepisa, oslobođeni su legalizacije ili potvrde vjerodostojnosti (*apostile*) kad ih treba upotrijebiti na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 6.

1. U slučaju osnovane sumnje, svaki državljanin ili organ jedne od strana ugovornica može se obratiti organima druge strane ugovornice radi provjere autentičnosti isprave oslobođene legalizacije ili potvrde vjerodostojnosti (*apostile*) na osnovu ove konvencije.

2. Ovo provjeravanje vrši se posredstvom republičkih sekretarijata za pravosuđe za Jugoslaviju i Ministarstva pravde - za Francusku.

Član 7.

Svaka strana ugovornica obavijestiće drugu stranu o dovršenju postupka potrebnog po njenom ustavu za stupanje na snagu ove konvencije. Konvencija će stupiti na snagu prvog dana drugog mjeseca poslije datuma posljednjeg obavještenja.

Član 8.

1. Ova konvencija se zaključuje na neodređeno vrijeme.

2. Svaka strana ugovornica moći će u svako vrijeme da je otkáže i otkaz će imati dejstvo šest mjeseci pošto je druga strana primila obavještenje o otkazu.

Sačinjeno u Beogradu 29. oktobra 1969. godine, u dva primjerka na srpskohrvatskom i francuskom jeziku, s tim da su oba teksta podjednako vjerodostojna.

Za Vladu Socijalističke
Federativne Republike Jugoslavije

Za Vladu Francuske Republike

**KONVENCIJA
IZMEĐU FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
I KRALJEVINE GRČKE O UZAJAMNIM PRAVNIM ODNOSIMA**

("Sl. list FNRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi", br. 7/60)

Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Vlada Kraljevine Grčke, u cilju razvijanja uzajamnih pravnih odnosa, sporazumjele su se u sljedećem:

**Dio 1
PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA**

Pravna zaštita

Član 1.

Državljeni jedne države ugovornice imaju na teritoriji druge države ugovornice slobodan pristup sudovima i mogu se pred njima pojavljivati i koristiti se pravnom zaštitom u pogledu svoje ličnosti i imovine pod istim uslovima kao i sopstveni državljani.

Član 2.

1) Ako državljani jedne države ugovornice, koji imaju prebivalište ili poslovno sjedište u jednoj od država ugovornica, istupaju kao tužioci ili umješaci u postupku pred sudom druge države ugovornice biće oslobođeni plaćanja *cautio judicatum solvi* i polaganja predujma sudskih troškova.

2) Predujam za troškove koje ima da snosi stranka može se zahtijevati od državljana druge države ugovornice pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljana.

3) Pravosnažne i izvršne odluke sudova jedne države ugovornice, kojima su tužioci ili umješaci državljani druge države ugovornice osuđeni da nadoknade parnične troškove, postaće na zahtjev izvršne na teritoriji druge države ugovornice u pogledu tih troškova, nezavisno od izvršenja tih odluka u drugim pitanjima. Zahtjev za naknadu parničnih troškova treba da podnose stranka kojoj su troškovi dosuđeni, bilo neposredno nadležnom sudu, bilo diplomatskim putem. Uz zahtjev treba priložiti potvrdu da je odluka konačna i izvršna.

4) Odluke navedene u stavu 1. koje je donio sud druge države postaće izvršne na isti način kao i sopstvene odluke, s tim da se stranke neće prethodno saslušavati.

Oslobođenje od plaćanja taksa i drugih troškova

Član 3.

Državljeni jedne države ugovornice uživaće, pred sudovima druge države ugovornice, pod istim uslovima kao i sopstveni državljani, pravo da budu oslobođeni plaćanja taksa i troškova (besplatna sudska pomoć).

Član 4.

1) Uvjerenje potrebno za priznanje prava iz člana 3. ove konvencije izdavaće nadležni organ one države ugovornice u kojoj molilac ima prebivalište.

2) Ako molilac nema prebivalište ni u jednoj od država ugovornica, dovoljno je podnijeti uvjerenje diplomatskog ili konzularnog predstavništva države čiji je on državljanin.

Član 5.

1) Državni organ nadležan za izdavanje uvjerenja navedenog u članu 4. stav 1. ove konvencije može tražiti od državnih organa druge države ugovornice obavještenja o prihodima i imovnom stanju molioca.

2) Sud koji odlučuje o molbi za priznanje prava iz člana 3. ove konvencije može, u granicama svojih ovlaštenja, provjeriti podnijeta uvjerenja i obavještenja i zatražiti dopunske podatke.

Odredbe o sudskoj pomoći u građanskim i trgovinskim stvarima

Član 6.

1) Države ugovornice obavezuju se da međusobno ukazuju sudsku pomoć u građanskim i trgovinskim parničnim i vanparničnim stvarima, uključujući i pitanja porodičnog prava i starateljstva. Ovo važi i za slučaj kad su u tim stvarima nadležni upravni organi.

2) U sljedećim odredbama ovog dijela konvencije pod sudovima treba podrazumijevati i upravne organe ukoliko oni odlučuju o stvarima navedenim u stavu 1. ovog člana.

3) Sudska pomoć o kojoj je riječ obuhvata a) dostavljanje sudskih i vansudskih akata, b) izvršenje zamolnica.

Član 7.

Zahtjevi za sudsku pomoć podnose se preko ministarstva ili državnih sekretarijata za pravosuđe, koji opšte direktno međusobno u tu svrhu (što se tiče Jugoslavije državni sekretarijati za pravosudnu upravu narodnih republika Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore).

Član 8.

1) Zamolnice za pravnu pomoć i dostavljanje sastavljaju se na francuskom jeziku.

2) Isprave i druga pismena, koji se odnose na zamolnice iz prethodnog stava, sastavljaju se na jeziku države iz koje potiču, ali se uz njih mora obavezno priložiti prijevod na francuskom jeziku. Prijevod mora da bude služben ili ovjeren od zakletog tumača.

Član 9.

Zamolnica treba da sadrži predmet na koji se odnosi, ime stranaka, njihovo zanimanje i mesto prebivališta. U njoj treba da se navedu okolnosti za koje treba provesti eventualni dokaz i, ako je potrebno, pitanja koja treba postaviti licu koje treba saslušati. Dostavnica treba da sadrži adresu primaoca i vrstu pismena koje treba dostaviti.

Član 10.

1) Zamolnice i pismena koje dostavljaju sudovi i drugi organi država ugovornica moraju biti snabdjeveni pečatom suda ili organa od kojeg potiču. Nije potrebno da budu ovjereni.

2) Zamolnice će se sastavljati u obliku koji je, eventualno, propisalo zakonodavstvo države ugovornice od koje zamolnice potiču.

Član 11.

Izvršenje zamolnice vršiće se po zakonu zamoljene države. Međutim, na zahtjev suda od kojeg potiče zamolnica ona će se moći izvršiti u nekoj naročitoj formi, pod uslovom da se odredbe o javnom poretku zamoljene države tome ne protive.

Član 12.

1) Zamolnicu dostavlja ministarstvo ili državni sekretarijat za pravosuđe zamoljene države nadležnom sudu. Ako se sud oglasi nenadležnim, on po službenoj dužnosti dostavlja zamolnicu nadležnom sudu.

2) Izvršenje zamolnice može se odbiti samo ako zamoljena država smatra da se izvršenjem zamolnice ugrožavaju njena suverena prava ili njena sigurnost, ili da je izvršenje u protivnosti sa njenim javnim poretkom.

Član 13.

1) Sudovi kojima su upućene zamolnice izvršiće ih što je moguće prije i primijeniti, po potrebi, ista prinudna sredstva kao i prilikom izvršenja zamolnica između domaćih sudova. Prinudna sredstva neće se primjenjivati ako se radi o ličnom dolasku parničnih stranaka.

2) Sud od kojeg potiče zamolnica biće na svoj zahtjev blagovremeno obaviješten o vremenu i mjestu izvršenja tražene radnje kako bi eventualno zainteresovana stranka mogla tome da prisustvuje. Sudovi će vršiti ovo obavještenje preko pošte.

Član 14.

1) Pismena kojima se konstatuje izvršenje zamolnice i dostavnice dostaviće se državi koja je postavila zahtjev na način predviđen u članu 7.

2) U svim slučajevima u kojima zamolnica ili dostavnica nisu izvršene sud od kojeg oni potiču biće o tome odmah obaviješten uz navođenje razloga.

Član 15.

1) Pismena koja treba dostaviti moraju se sastaviti na jeziku zamoljenog suda ili se mora uz njih priložiti prijevod na francuskom jeziku. Prijevod treba da bude služben ili ovjeren od strane zakletog tumača jedne od država ugovornica ili nekog drugog lica koje na to ima zakonsko pravo. Ovjera potpisa prevodioca nije potrebna.

2) Ako pismeno nije sastavljeno na jeziku zamoljenog suda niti je priložen prijevod na francuskom jeziku, zamoljeni sud će samo izvršiti dostavu pismena primaocu, ako je ovaj voljan da ga primi.

Član 16.

1) Dostava će se vršiti shodno zakonima zamoljene države. Na zahtjev države molioca dostava se može vršiti na poseban način, ako to nije protivno njenom zakonodavstvu.

2) Dostavljanje se dokazuje ili dostavnicom na kojoj treba da bude datum, potpisi dostavljača i lica kome je pismeno uručeno, kao i pečat suda, ili uvjerenjem zamoljenog suda iz kojega se vidi da je dostavljanje izvršeno, kao i način i vrijeme dostavljanja. Ako se pismena koja treba uručiti dostavljaju u dva primjerka, dostavljanje se potvrđuje na drugom primjerku.

Član 17.

Obje države ugovornice zadržavaju pravo da uručuju pismena svojim državljanima, koji se nalaze na teritoriji druge države, preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava. Pri ovom načinu uručena ne smiju se upotrebljavati prinudne mjere.

Troškovi Član 18.

1) Nikakve takse niti troškovi za dostavljanje pismena ili izvršenje zamolnica neće se tražiti od države od koje potiče zamolnica ili zahtjev za dostavljanjem. Od toga će se izuzeti naknade vještacima.

2) Vještačenje se može učiniti zavisnim od polaganja predujma kod zamoljenog suda samo ako naknadu vještaku treba da snosi jedna od stranaka.

Starateljstvo (tutela i kuratela) Član 19.

Starateljstvo (tutela i kuratela) spada u nadležnost organa države ugovornice čiji je državljanin poslovno nesposobno lice, ukoliko ovaj ugovor ne predviđa što drugo.

Član 20.

1) Ako je na teritoriji jedne države ugovornice apsolutno potrebno da starateljski organ preduzme mjere u interesu državljana druge države ugovornice koji ima prebivalište, boravište ili imovinu na teritoriji države gde je potrebno takve mjere preduzeti, nadležni organ te države će obavijestiti odmah o tome diplomatsko ili konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je državljanin to lice.

2) Ako je u pitanju slučaj koji ne trpi odlaganje, organ druge države ugovornice može jednovremeno sa obavještenjem diplomatskog ili konzularnog predstavništva, da sam preduzme neophodne privremene mjere. Ove mjere će se primjenjivati dok nadležni organ države ugovornice čiji je državljanin poslovno nesposobno lice ne donese potrebnu odluku o kojoj će obavijestiti teritorijalni organ koji je odredio privremene mjere.

Poslovna sposobnost Član 21.

Poslovna sposobnost lica određuje se po zakonodavstvu države ugovornice čiji su oni državljanini.

Utvrđivanje i osporavanje očinstva

Član 22.

1) Utvrđivanje očinstva i pravni odnosi između djeteta rođenog van braka i muškarca za koga se pretpostavlja da je njegov otac, rješavaju se po zakonodavstvu države ugovornice čiji je državljanin bilo dijete prilikom rođenja.

2) Osporavanje očinstva rješava se po zakonodavstvu države ugovornice čiji je državljanin bilo dijete prilikom rođenja.

Član 23.

U sporovima za utvrđivanje ili osporavanje očinstva (član 22.) nadležan je sud one države ugovornice čiji je državljanin bilo dijete prilikom rođenja ili sud države ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi prebivalište djeteta u vrijeme pokretanja spora. Ovim se ne isključuje nadležnost suda prema prebivalištu oca u slučaju da je dijete tužilac.

Usvojenje

Član 24.

1) Ako je usvojilac državljanin jedne države ugovornice a usvojenik državljanin druge države ugovornice, za usvojenje i raskidanje usvojenja potrebno je da su ispunjeni materijalni uslovi predviđeni nacionalnim zakonom kako usvojioca tako i usvojenika.

2) Postupak za usvojenje i raskidanje usvojenja spadaju u nadležnost organa države ugovornice čiji su državljanjani usvojenici.

Proglašenje nestanka i smrti

Član 25.

1) Proglašenje nestanka i smrti spada u nadležnost suda države ugovornice čiji je državljanin bilo lice prilikom nestanka.

2) Sud jedne države ugovornice može proglasiti nestalim ili umrlim državljanina druge države ugovornice:

a) na zahtjev lica koje želi da ostvari nasljedna prava ili prava koja proizlaze iz imovinskih odnosa među bračnim drugovima u odnosu na nepokretno imanje nestalog, koje se nalazi na teritoriji te države ugovornice; ili

b) na zahtjev jednog od bračnih drugova u odnosu na postojanje braka, ako je bračni drug u momentu podnošenja zahtjeva imao prebivalište na teritoriji te države ugovornice, a posljednje zajedničko prebivalište bračnih drugova je bilo na teritoriji iste države.

3) Proglašenje nestanka ili smrti, shodno stavu 2. ovog člana, može se vršiti samo pod uslovima predviđenim u nacionalnom zakonu nestalog lica.

Razmjena isprava o ličnom stanju

Član 26.

1) Svaka država ugovornica dostavljaće drugoj državi ugovornici, bez taksa i troškova, izvode iz matičnih knjiga koji se odnose na državljane te države kao i kasnije izjave u vezi s tim. Isprave će se dostavljati diplomatskom ili konzularnom predstavništvu.

2) Izvodi iz matičnih knjiga iz prethodnog stava dostavljaju se odmah na kraju svakog tromjesečja.

Dostavljanje isprava o ličnom stanju

Član 27.

1) Obje države ugovornice obavezuju se da će jedna drugoj dostavljati sve izvode o ličnom stanju, bez taksa i troškova, ako se to traži u javnom interesu.

2) Ovakve molbe upućuju se diplomatskim ili konzularnim putem.

3) Zahtjev za izdavanje isprava o ličnom stanju kao ni samo izdavanje takvih izvoda ne prejudicira pitanje državljanstva.

Član 28.

Pod ispravama o ličnom stanju u smislu čl. 26. i 27. podrazumijevaju se izvodi iz matičnih knjiga rođenih, izvodi iz matičnih knjiga vjenčanih i izvodi iz matičnih knjiga umrlih.

Ovjeravanje isprava

Član 29.

1) Javne isprave koje su sastavili ili izdali sudski organi u jednoj državi ugovornici, ako su snabdjevene službenim pečatom, nije potrebno ovjeravati radi upotrebe pred sudovima i drugim državnim organima druge države ugovornice. Isto tako biće oslobođene legalizacije isprave koje su izdale vlasti ili administrativni organi, ukoliko su ovjereni:

a) u Kraljevini Grčkoj - od centralnih organa i od svih generalnih gubernatora,

b) u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji - od saveznih organa i organa narodnih republika.

2) Gornje se primjenjuje isto tako na kopije javnih isprava koje su ovjerele sudske ili administrativne vlasti.

Član 30.

Za privatne isprave koje je ovjerio sud ili drugi nadležni organ jedne države ugovornice nije potrebna ovjera za njihovu upotrebu pred sudovima i drugim organima druge države ugovornice.

Obavješćavanje o pravnim propisima

Član 31.

Državni sekretarijat za inostrane poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Ministarstvo inostranih poslova Kraljevine Grčke dajuće jedan drugome, na zahtjev, tekst propisa koji su na snazi na području njihove države, a po potrebi, i obavješćenja o određenim pravnim pitanjima.

Dio II
PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA
Član 32.

Države ugovornice obavezuju se da će u krivičnim stvarima međusobno ukazivati pravnu pomoć.

Član 33.

Pravna pomoć se neće ukazivati ako djelo, koje je predmet krivičnog postupka, prema zakonima zamoljene države nije sudski kažnjivo ili ako ono predstavlja političko, čisto vojno ili fiskalno krivično djelo.

Član 34.

Pravna pomoć može se odbiti:

1) ako zamoljena država smatra da se ukazivanjem pravne pomoći ugrožavaju njena suverena prava ili njen integritet, ili ako je udovoljenje zamolnici u protivnosti sa njenim javnim poretkom;

2) ako je okrivljeni državljanin zamoljene države i ne nalazi se na teritoriji države od koje potiče zamolnica.

Član 35.

Pravna pomoć u krivičnim stvarima obuhvata:

a) dostavljanje akata krivičnog postupka licima koja se nalaze na teritoriji država ugovornica i

b) zamolnice koje se odnose na izvršenje akata prethodne istrage i akata izviđanja, kao što su ispitivanje okrivljenog, saslušavanje svjedoka i vještaka, sudski uviđaj, pretres, oduzimanje predmeta i predavanja akata i predmeta koji se odnose na određeni krivični postupak. Međutim, ovi akti i predmeti predavaće se samo ako se nalaze na čuvanju kod organa zamoljene države i ako se tome ne protive posebni razlozi; njih treba vratiti što je moguće prije.

Član 36.

1) Ako neko lice, ma čijeg državljanstva ono bilo, primi na teritoriji jedne države ugovornice poziv u nekoj krivičnoj ili građanskoj stvari i dobrovoljno se pojavi pred sudom druge države ugovornice kao svjedok ili vještak, ne smije se tamo goniti ili lišiti slobode zbog ranijih krivičnih djela ili osuda, ili kao saokrivljeni u krivičnom djelu koje je predmet postupka u kojem se to lice sasluša kao svjedok ili vještak. Sa krivičnim djelima i osudama izjednačuju se kažnjive radnje i rješenja o kažnjavanju zbog kojih vode postupak upravni organi, odnosno koje su ovi donijeli.

2) Međutim, lice navedeno u stavu 1. ovog člana gubi ovo pravo ako ne napusti teritoriju države pred čijim se sudom pojavilo u roku od pet dana pošto mu je sud saopštio

da je slobodno i ako je pri tome imalo stvarne mogućnosti da napusti teritoriju te države u tom roku.

3) U zamolnici treba navesti iznos koji pokriva troškove putovanja i boravka. Država od koje potiče zamolnica daće pozvanom licu, na njegovo traženje, predujam za pokrivanje troškova putovanja i boravka.

4) Svjedoci imaju pravo na naknadu za izgublenu zaradu, a vještaci pored toga i pravo na naknadu za vještačenje.

Član 37.

1) Kad je neophodno potrebno da sud jedne države ugovornice neposredno sasluša kao vještaka ili svjedoka lice koje je lišeno slobode na teritoriji druge države ugovornice može se za njegovu privremenu predaju zamoliti Državni sekretarijat za inostrane poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije odnosno Ministarstvo inostranih poslova Kraljevine Grčke.

2) Ovoj molbi udovoljiće se ako takvo lice na to pristaje i ako se tome ne protive posebni razlozi. Takvo lice treba da bude vraćeno što je moguće prije. Pri tome će se primijeniti odredba člana 36. stav 1. ove konvencije.

3) Pod uslovima iz člana 36. stav 1. i prethodnih stavova ovog člana može se dozvoliti i tranzit lica pritvorenog u trećoj državi preko teritorije jedne države ugovornice radi saslušanja u drugoj državi ugovornici.

Član 38.

1) Na zahtjev jedne države ugovornice druga država ugovornica će i u slučajevima kada nije dopušteno izdavanje vratiti stvari koje su u izvršenju krivičnog djela sa teritorije države koja zahtjev postavlja odnijete od izvršioca na teritoriji zamoljene države, ili stvari koje je izvršilac dobio u zamjenu za pomenute stvari. Ako se pojavi spor oko držanja rješavaju sudovi države u kojoj se stvari nalaze.

2) Zamoljena država može privremeno zadržati stvari iz prethodnog stava, ako je to neophodno u krivičnom postupku koji se vodi na njenoj teritoriji.

Član 39.

Na dostavljanje akata i zamolnica u krivičnim stvarima primjenjuju se odredbe čl. 7-12, 13. stav 1. i 14-17. ove konvencije.

Obavještenja o kaznama

Član 40.

1) Države ugovornice dostavljajuće uzajamno diplomatskim putem svakog tromjesečja prijepise kaznenih listova o pravosnažnim presudama koje se odnose na državljane druge države ugovornice.

2) Isto tako, države ugovornice dostavljajuće uzajamno i docnije odluke koje se odnose na takve presude i unose se u kazneni registar.

3) Osim toga, države ugovornice dostavljajuće uzajamno, po molbi, u pojedinačnim slučajevima izvode iz presuda navedenih u stavu 1. ovog člana.

Član 41.

Države ugovornice davaće uzajamno, po molbi, diplomatskim putem obavještenja o upisima u kazneni registar:

- a) koja se odnose na državljane države koja moli takva obavještenja;
- b) koja se odnose na druga lica ako se protiv ovih u državi koja traži obavještenja vodi krivični postupak, a ta lica se nalaze u toj državi. Zamoljena država može odbiti davanje obavještenja ako je lice za koje se traži obavještenje njen državljanin.

Član 42.

1) Države ugovornice se obavezuju da će se uzajamno obavještavati o krivičnim djelima izvršenim na teritoriji jedne od njih od strane državljana druge države, a koji su po izvršenom djelu prebjegli na teritoriju svoje države.

2) Zajedno sa obavještenjem iz prethodnog stava predavaće se i kopije, fotokopije i fotografije svih poznatih dokaznih sredstava kao i opis dokaznih isprava i eventualni izvještaj o autopsiji.

Troškovi

Član 43.

1) Troškove prouzrokovane izvršenjem dostavljanja i ukazivanjem pravne pomoći u krivičnim stvarima kao i davanjem obavještenja snosiće ona država ugovornica na čijoj su teritoriji nastali.

2) Međutim, troškove koji su nastali iz izvršenja zamolnice za sprovođenje dokaza vještačenjem ili za upućivanje lica koje je lišeno slobode na teritoriji zamoljene države, naknadiće država od koje potiče zamolnica.

Izdavanje i tranzitiranje okrivljenih i osuđenih lica

Uslovi za izdavanje

Član 44.

Države ugovornice obavezuju se da će, pod uslovima iz ove konvencije, uzajamno izdavati lica protiv kojih se vodi krivični postupak ili protiv kojih je pravosnažno izrečena kazna u državi koja postavlja zahtjev za izdavanje.

Član 45.

1) Zamoljena država odobriće izdavanje lica protiv koga se u državi koja postavlja zahtjev za izdavanje vodi krivični postupak za zločin ili krivično djelo koje je kažnjivo prema krivičnim zakonima obje države ugovornice i ako zakon obje strane dozvoljava izricanje kazne lišenja slobode u trajanju od dvije godine ili teže kazne.

2) Za dokaz osnovanosti zahtjeva za izdavanje u slučajevima predviđenim stavom 1. dovoljan je akt nadležnog organa države koja postavlja zahtjev za krivično gonjenje, pritvor, istražni zatvor, izvođenje okrivljenog ili optuženog pred krivični sud ili

svaki drugi akt istog dejstva. U takvom aktu treba da su označeni opis djela zbog koga se izdavanje traži, tekst krivičnog zakona države koja postavlja zahtjev, a koji se primjenjuje na djelo i utvrđuje kaznu koju on povlači, vrijeme i mjesto izvršenja djela i pravna kvalifikacija.

Član 46.

U slučaju kad zakoni jedne države predviđaju smrtnu kaznu za djelo koji po zakonima druge države povlači samo kaznu lišenja slobode, izdavanje se može odobriti samo ako se vlasti države koja postavlja zahtjev obavežu formalnom izjavom da se u slučaju o kome se radi smrtna kazna neće izvršiti.

Član 47.

1) Pod uslovima iz stava 1. člana 45. ove konvencije zamoljena država će, takođe, odobriti izdavanje lica koje je pravosnažnom sudskom presudom osuđeno na kaznu lišenja slobode najmanje 6 mjeseci ili na težu kaznu.

2) Pravosnažne sudske odluke su dokaz o osnovanosti zahtjeva za izdavanje, bilo da su izrečene u prisustvu ili odsustvu lica na koje se odnose. Ako je pravosnažna odluka izrečena u odsustvu, države ugovornice se saglašavaju da takvu odluku neće izvršavati prema izdatom licu, nego će ponoviti postupak i izdatom licu suditi u njegovom prisustvu.

Član 48.

Zamoljena država može odbiti zahtjev za izdavanje:

- a) ako je krivično djelo zbog koga se traži izdavanje izvršeno na njenoj teritoriji;
- b) ako se izdavanje traži zbog krivičnog djela izvršenog na teritoriji treće države, a djelo je već presuđeno u trećoj državi;
- c) ako je djelo počinjeno van teritorije države koja traži izdavanje lica koje je stranac prema toj državi, a zakonodavstvo zamoljene države ne odobrava gonjenje istih djela učinjenih van njene teritorije.

Član 49.

Zahtjev za izdavanje odbiće se u sljedećim slučajevima:

- a) ako je lice čije se izdavanje traži državljanin zamoljene države;
- b) ako je protiv lica čije se izdavanje traži za isto djelo izrečena pravosnažna presuda od suda zamoljene države. Međutim, izdavanje će se odobriti ako se po zakonu zamoljene države stiču uslovi za ponavljanje postupka za to djelo;
- c) ako je po zakonu bilo koje države ugovornice nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili izvršenja kazne, i to prije nego što je postavljen zahtjev za izdavanje i uopšte svaki put kad javna tužba države koja traži izručenje bude ugašena;
- d) ako nije stavljen prijedlog odnosno podignuta tužba za krivično gonjenje, u slučajevima kada je po zakonu države koja postavlja zahtjev za izdavanje ili države gdje je djelo izvršeno, pokretanje krivičnog postupka uslovljeno stavljanjem prijedloga odnosno podnošenjem tužbe.

Član 50.

Izdavanje se neće odobriti za političke zločine ili krivična djela.

Član 51.

Izdavanje se neće takođe odobriti za čisto vojna krivična djela, za štamparske krivice i za prestupe finansijske prirode.

Postupak za izdavanje

Član 52.

1) Zahtjev za izdavanje podnosi se uvijek diplomatskim putem. Na isti način države ugovornice dostavljaju uzajamno sva obavještenja i odluke donijete u vezi sa izdavanjem.

2) Uz zahtjev za izdavanje, pored dokaza iz člana 45. stav 2. i člana 47. stav 2. ove konvencije, treba priložiti;

a) dokaze ili podatke o državljanstvu traženog lica;

b) podatke i sredstva za utvrđivanje identiteta traženog lica, a po mogućnosti i druge podatke za njegov brzi pronalazak, ako ono već nije identifikovano u zamoljenoj državi;

c) tekst krivičnog zakona koji se odnosi na krivično djelo zbog koga se izdavanje traži kako države koja postavlja zahtjev za izdavanje tako i države u kojoj je djelo izvršeno.

3) Ako se traži izdavanje po članu 47. ove konvencije mora se priložiti i dokaz da je presuda pravosnažna.

4) Zahtjev i svi prilozi moraju biti prevedeni na službeni jezik zamoljene države. Svi prilozi se dostavljaju u originalu ili u ovjerenom prijepisu.

5) Valjanost forme svih priloga cijeni se po zakonu države koja postavlja zahtjev.

Član 53.

1) Ako su ispunjeni uslovi za izdavanje prema ovoj konvenciji, zamoljena država je obavezna da odmah po prijemu zahtjeva za izdavanje preduzme mjere za pronalazak traženog lica i za izvršenje zahtjeva, a ako je potrebno narediće se i njegovo pritvaranje, čim to lice bude pronađeno.

2) Ako se iz dokumenata priloženih uz zahtjev za izdavanje ne može pouzdano utvrditi da su ispunjeni svi uslovi potrebni za odobrenje izdavanja, zamoljena država zatražiće od države koja zahtjev postavlja da joj u utvrđenom roku dostavi dopunske podatke i obavještenja. Ovaj se rok može produžiti na traženje države koja zahtjev postavlja.

3) Ako u određenom roku ne bude postupljeno po traženju zamoljene države, postupak za izdavanje će se obustaviti, a traženo lice biće oslobođeno. Ovo ne sprečava da se postupak za izdavanje nastavi, kad se naknadno udovolji traženju zamoljene države.

Član 54.

1) Na neposredni zahtjev nadležnog suda ili organa gonjenja jedne države ugovornice koji je upućen pismeno ili telegrafski, zamoljena država će, saglasno svom zakonodavstvu,

preduzeti privremeno protiv lica čije se izdavanje traži mjere obezbjeđenja, uključujući i pritvaranje, ako se u tom zahtjevu označi postojanje jednog od dokumenata iz člana 45. stav 2. i člana 47. stav 2. ove konvencije, kao i organ od koga taj dokument potiče i broj i datum tog dokumenta.

2) Postupak po stavu 1. ovog člana obustavlja se ako u roku koji odredi nadležni organ zamoljene države ne bude dostavljen zahtjev za izdavanje. Na obrazloženi zahtjev države od koje potiče zahtjev za izdavanje, ovaj se rok može produžiti.

3) Zahtjev iz stava 1. ovog člana treba da bude potvrđen diplomatskim putem.

4) Država koja postavlja zahtjev za izdavanje biće bez odlaganja obaviještena o privremenom pritvaranju ili o drugim privremenim mjerama obezbjeđenja odnosno o razlozima zbog kojih se njen zahtjev nije mogao izvršiti.

5) Nadležni organi država ugovornica mogu i bez zahtjeva iz stava 1. ovog člana pr tvoriti lice koje se nalazi na njihovoj teritoriji, ako doznaju da je ono na teritoriji druge države ugovornice izvršilo krivično djelo za koje se po ovoj konvenciji dopušta izdavanje. Druga država ugovornica biće o tome bez odlaganja obaviještena.

Član 55.

1) Potpuno ili djelimično odbijanje zahtjeva za izdavanje ili odlaganje njegovog izvršenja treba obrazložiti.

2) Izvještavajući državu koja je postavila zahtjev za izdavanje o odobrenom izdavanju, zamoljena država će jednovremeno saopštiti vrijeme i mjesto na granici gdje će se izvršiti predaja.

Član 56.

Država koja je postavila zahtjev za izdavanje, sem u slučaju više sile, obavezna je da na određenom mjestu izdato lice preuzme najdalje u roku od tri dana od dana određenog za predavanje; u protivnom odnosno lice će biti oslobođeno.

Član 57.

1) Zamoljena država će donijeti odluku po zahtjevu za izdavanje i u slučaju ako se protiv lica čije se izdavanje traži u zamoljenoj državi vodi krivični postupak ili je ono osuđeno zbog nekog drugog krivičnog djela; ako zahtjev bude uvažen predaja će se odložiti dok takvo lice izdrži kaznu ili postupak bude na drugi način obustavljen.

2) I u slučaju iz stava 1. ovog člana može se traženo lice privremeno predati državi koja zahtijeva izdavanje radi sprovođenja istrage, ali će ta država vratiti izdato lice zamoljenoj državi najdocije kad bude donesena sudska presuda u predmetu zbog koga je privremeno izdato, a u svakom slučaju najdalje tri mjeseca od dana predaje.

Član 58.

Ako izdavanje jednog lica traži više država zbog istog ili raznih krivičnih djela, zamoljena država rješava prema okolnostima datog slučaja kome će zahtjevu udovoljiti.

Član 59.

1) Izdato lice ne može se krivično goniti niti se može osuditi zbog krivičnog djela učinjenog prije izdavanja, ako ono nije bilo osnov za izdavanje, niti se ono može za takvo djelo izdati trećoj državi radi suđenja ili izvršenja kazne, ako se za ovo ne dobije naknadni pristanak države ugovornice koja je odobrila izdavanje. Pristanak će se tražiti prema propisanom obrascu za traženje izdavanja, prilažući dokazna dokumenta navedena u članu 45.

2) Pristanak se neće tražiti ako predato lice ne napusti teritoriju države kojoj je bilo predato po isteku mjesec dana okončanja krivičnog postupka, a ako je osuđeno - po isteku mjesec dana od dana izdržane ili oproštene kazne ili ako se to lice ponovo vrati na teritoriju te države. U ovaj rok se ne uračunava vrijeme u kome odnosno lice bez svoje krivice nije moglo napustiti teritoriju te države.

Član 60.

Država koja je postavila zahtjev za izdavanje obavijestice zamoljenu državu o rezultatu krivičnog postupka protiv predatog lica. Ako je protiv toga lica donijeta presuda, dostaviće se prijepis te presude po njenoj pravosnažnosti.

Član 61.

1) Države ugovornice su obavezne da, bez posebnog zahtjeva, u postupku za izdavanje uzajamno dostavljaju:

a) predmete koji mogu poslužiti kao dokaz protiv lica čije je izdavanje traženo. Zamoljena država može privremeno zadržati te stvari ako je to neophodno za vođenje drugog krivičnog postupka;

b) sve predmete nađene u posjedu traženog lica ili kod trećih lica, koje su on ili njegov saučesnik pribavili krivičnim djelom zbog koga se izdavanje traži, ili koji predstavljaju protivvrijednost primljenu za predmete pribavljene tim krivičnim djelom ili nagradu za njegovo izvršenje. Ako se pojavi spor oko savjesnosti držanja rješavaju sudovi zemlje u kojoj se stvari nalaze.

2) Ovi predmeti će se dostaviti državi koja je zahtjev za izdavanje postavila prilikom predaje izdatog lica, a ako to nije moguće, onda naknadno. Ovako će se postupiti i u slučajevima gdje do izdavanja nije došlo usljed smrti ili bjekstva traženog lica.

3) Prava trećih lica na ovakve predmete ostaju nepovrijeđena. Po okončanju krivičnog postupka ovi će se predmeti vratiti bez naknade licu kome pripadaju. Ako se ne može ustanoviti lice kome oni pripadaju predmet će se bez naknade vratiti zamoljenoj državi.

Član 62.

Ako predato lice izbjegne krivični postupak i ponovo se vrati na teritoriju zamoljene države biće, na ponovni zahtjev, izdato bez ikakvih formalnosti.

Tranzit
Član 63.

1) Države ugovornice su dužne da po zahtjevu dopuste tranzit preko svoje teritorije lica izdatog od treće države drugoj državi ugovornici. Država nije dužna da odobri tranzit lica za koje ne postoje uslovi za izdavanje po ovoj konvenciji.

- 2) Zahtjev za odobrenje tranzita upućuje se na isti način kao i zahtjev za izdavanje.
3) Zamoljena država odobriće tranzit na način koji je za nju najpovoljniji.

Član 64.

Troškove skopčane sa izdavanjem snosi država na čijoj teritoriji su nastali. Troškove tranzita snosi država od koje potiče zahtjev za tranzit.

Član 65.

Države ugovornice se obavezuju da neće davati državljanstvo licima čije se izdavanje traži, sem u slučaju da takvo lice dobije otpust iz dotadašnjeg državljanstva, odnosno da će sačekati sa odlučivanjem po molbi za davanje državljanstva do odluke po zahtjevu za izdavanje, naročito ako država koja postavlja zahtjev za izdavanje ukaže da je državljanstvo traženo radi izbjegavanja izdavanja.

Dio III
ZAVRŠNE ODREDBE
Član 66.

Sva sporna pitanja u primjeni ove konvencije rješavaće države ugovornice diplomatskim putem.

Član 67.

Ova konvencija biće ratifikovana, a ratifikacioni instrumenti razmjeniće se u Beogradu.

Član 68.

1) Ova konvencija stupa na snagu trideset dana od dana razmjene ratifikacionih instrumenata.

2) Ova konvencija zaključuje se na neodređeno vrijeme, a njena važnost prestaje po isteku jedne godine od dana kada je jedna od država ugovornica otkáže.

Sačinjeno u Atini 18. juna 1959. godine u dva originalna primjerka na francuskom jeziku.

Za Vladu Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

Za Vladu Kraljevine Grčke

SPORAZUM

IZMEĐU FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I KRALJEVINE GRČKE O UZAJAMNOM PRIZNAVANJU I IZVRŠENJU SUDSKIH ODLUKA

(“Sl. list FNRJ - Dodatak”, br. 6/60)

Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Vlada Kraljevine Grčke, u cilju uzajamnog priznavanja i izvršenja sudskih odluka, sporazumjele su se u sljedećem:

Član 1.

1. Države ugovornice obavezuju se da će priznavati i izvršavati na svojoj teritoriji sljedeće odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice:

- a) pravosnažne i izvršne sudske odluke redovnih i privrednih (trgovačkih) sudova u građanskim ili trgovinskim stvarima kao i poravnjanja u građanskim ili trgovinskim stvarima zaključenim pred tim sudovima, izuzev odluka o stečaju ili o sudskim nagodbama prije stečaja;
- b) pravosnažne i izvršne odluke krivičnih sudova o imovinsko-pravnim zahtjevima;
- c) pravosnažne i izvršne odluke izabranih sudova u trgovačkim stvarima, kao i pred njima sklopljenih poravnjanja u trgovačkim stvarima.

2. Pod sudovima u smislu tačke a) prethodnog stava podrazumijevaju se u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji i privredni (trgovački) sudovi.

3. Da li će se neki spor u smislu tačke c) stava 1. smatrati sporom iz trgovačke stvari procjenjuje se prema zakonu države ugovornice u kojoj odluka izabranog suda treba da se izvrši.

Član 2.

Odluke iz tač. a) i b) stava 1. prethodnog člana priznavaće se i izvršavaće se pod sljedećim uslovima:

- a) ako je po zakonu države ugovornice u kojoj se zahtijeva izvršenje sud države u kojoj je odluka donijeta mogao da postupa u toj stvari;
- b) ako je sudska odluka pravosnažna i izvršna po zakonu države ugovornice u kojoj je donijeta;
- c) ako se priznanje ili izvršenje sudske odluke ne protivi javnom poretku države u kojoj odluka treba da se prizna ili izvrši;
- d) ako je u slučaju presude i odsustva, stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je donesena odluka bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u sporu po zakonima države u kojoj je odluka donijeta;
- e) ako po istom sporu između istih stranaka na teritoriji države u kojoj odluka treba da se izvrši nije ranije od nadležnog redovnog izabranog suda donijeta pravosnažna odluka.

Član 3.

Odluke iz tačke c) stava 1. člana 1. ovog ugovora (arbitražne odluke) priznaće se i izvršiće se pod uslovima propisanim u prethodnom članu, kao i pod sljedećim uslovima:

a) da je odluka izabranog suda zasnovana na pismenom sporazumu o podvrgavanju izabranom sudu u pogledu određenog spora ili budućih sporova,

b) da je odluku donio izabrani sud koji je predviđen u pomenutom sporazumu o podvrgavanju izabranom sudu,

c) da je sporazum o podvrgavanju izabranom sudu u pogledu određenog spora ili budućih sporova punovažan po zakonu države u kojoj odluka treba da se izvrši. Pod zakonom se podrazumijevaju i odredbe međunarodnog privatnog prava.

Član 4.

Iako postoje uslovi predviđeni u čl. 2. i 3. odluka izabranog suda neće se izvršiti:

a) ako stranka prema kojoj odluka treba da se izvrši nije imala mogućnost da u njemu učestvuje zbog nedostataka u postupku,

b) ako je izabrani sud prekoračio granice svojih ovlaštenja predviđenih u sporazumu o izabranom sudu.

Član 5.

1. Ukoliko u ovom sporazumu nije drukčije određeno, radi omogućavanja izvršenja i za samo izvršenje primjenjivaće se odredbe koje su na snazi u državi na čijoj teritoriji odluka treba da se izvrši.

2. Da bi omogućile izvršenje odluka, sudske vlasti će se ograničiti da ustanove postojeće uslova iz čl. 2, 3. i 4. prema slučaju. Ako ti uslovi postoje, treba narediti izvršenje odluke.

Član 6.

1. Zahtjev za izvršenje može podnijeti svaka zainteresovana strana direktno nadležnom sudu ili diplomatskim putem.

2. Uz zahtjev za izvršenje treba priložiti prema slučaju:

- ovjeren prijepis sudske odluke ili sudskog poravnanja sa potvrdom o pravosnažnosti i izvršnosti;

- uvjerenje da je stranka, koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je donijeta odluka, bila uredno i blagovremeno pozvana shodno zakonu države u kojoj je odluka donijeta;

- dokaz da se izvršenje traži na osnovu odluke izabranog suda;

- dokaz da je stvar podvrgnuta jurisdikaciji izabranog suda;

- službeni prijevod ili prijevod koji je ovjerio zakleti tumač, odluke odnosno poravnanje na jezik države u kojoj odluka treba da se izvrši ili na francuski jezik i svih drugih isprava koje se zahtijevaju u skladu s gornjim.

Član 7.

Odredbe članova 1. do 6. primjenjivaće se na odluke i poravnanja koji su postali izvršni poslije stupanja na snagu ovog sporazuma.

Član 8.

1. Svaka država ugovornica priznaće na svojoj teritoriji sudske odluke donijete na teritoriji druge države ugovornice koje se tiču ličnog stanja (statusa) njenih državljana pod

uslovima predviđenim u tač. a), b), d) i e) člana 2. ovog sporazuma i pod uslovom da nisu u suprotnosti sa odredbama (uključujući odredbe međunarodnog privatnog prava) koje se primjenjuju za rješavanje takvih odnosa na njenoj sopstvenoj teritoriji.

2. Sudske odluke država ugovornica koje se odnose na lično stanje (status) državljanina treće zemlje priznaće se na teritoriji druge države ugovornice samo ako se takve odluke priznaju i u državi čiji su državljani u pitanju.

Član 9.

1. Priznanje sudskih odluka u statusnim stvarima može da zahtijeva svako lice koje je za to pravno zainteresovano.

2. Odluke priznate po prethodnom članu imaju isto pravno dejstvo kao i odluke domaćih sudova.

3. Za priznanje odluka u statusnim stvarima primjenjivaće se odredbe stava 1. člana 5. i člana 6. ovog sporazuma.

Član 10.

1. Pravosnažne sudske odluke država ugovornica koje se tiču ličnog stanja (statusa) sopstvenih državljanina jedne države ugovornice priznaju se na teritoriji druge države ugovornice bez ikakvog preispitivanja po odredbama čl. 8. i 9. ovog sporazuma.

2. Na osnovu odluka iz prethodnog stava vršiće se upis promjena u registre ličnog stanja po prethodnom odobrenju saveznog Državnog sekretarijata za unutrašnje poslove sa jugoslovenske strane ili Ministarstva pravde ili Ministarstva unutrašnjih poslova s grčke strane, prema slučaju.

3. Upis u registre po prethodnom stavu vrši se na zahtjev zainteresovane strane ili nadležnog organa države ugovornice u kojoj je donijeta odluka.

4. Ako organ iz stava 2. ovog člana, koji treba da odobri upis promjene u registre ličnog stanja, smatra da se odluka odnosi na status sopstvenog državljanina, ustupiće predmet nadležnom sudu koji će primijeniti odredbe čl. 8. i 9. ovog sporazuma.

Član 11.

Prednjim odredbama o izvršenju odluka ne dira se u odredbe koje su na snazi u državi ugovornici gdje je odluka izvršena u pogledu transfera gotovine ili iznošenja stvari dobivenih izvršenjem.

Član 12.

1. Sporovi u pogledu tumačenja ili primjene odredaba ovog sporazuma rješavaće države ugovornice diplomatskim putem.

2. Ako u roku od tri mjeseca dvije strane ne postignu sporazum diplomatskim putem, stvar će se, na zahtjev jedne ili druge strane, iznijeti pred izabrani sud ad hoc. Taj sud će sačinjavati po jedan član koji odredi svaka strana ugovornica i treći arbitar, državljanin neke treće države koga izaberu dva arbitra strana ugovornica. Ako se arbitri strana ugovornica ne slože u roku od dva mjeseca poslije svog naimenovanja, koje treba da se izvrši u

roku od mjesec dana poslije gore pomenutog zahtjeva zainteresovane strane, trećeg arbitra će imenovati predsjednik Međunarodnog suda pravde.

Član 13.

1. Ovaj sporazum biće ratifikovan, a ratifikacioni instrumenti razmijenice se u Beogradu.
2. Ovaj sporazum stupiće na snagu tridesetog dana poslije razmjene ratifikacionih instrumenata.
3. Ovaj sporazum je zaključen na neodređeno vrijeme. Njegova važnost prestaje po isteku tri mjeseca od dana kada ga jedna od država ugovornica otkaže diplomatskim putem. Sačinjeno i potpisano u Atini 18. juna 1959. godine, u dva originalna primjerka na francuskom jeziku.

Za Vladu Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

Za Vladu Kraljevine Grčke

**SPORAZUM
IZMEĐU JUGOSLAVIJE I IRANA O UZAJAMNOM OSLOBODENJU OD
DAVANJA "CAUTIO IUDICATUM SOLVI" PRED JUGOSLOVENSKIM I
IRANSKIM SUDOVIMA OD 9. I 14. MAJA 1956. GODINE*
CARSKO POSLANSTVO IRANA**

Br. 95

Carsko poslanstvo Irana izražava svoje poštovanje Državnom sekretarijatu za inostrane poslove FNRJ i, po nalogu svoje Vlade, ima čast da predloži jugoslovenskoj Vladi sporazum u sljedećoj materiji:

Prema članu 219. Zakona o iranskom građanskom postupku, jugoslovenski državljani (pravna i fizička lica) biće oslobođeni da daju obezbjeđenje parničnih troškova pred iranskim sudovima. Isto tako, u smislu člana 159. jugoslovenskog Zakonika o građanskom parničnom postupku kao i čl. 3. i 5. Zakona o stavljanju van snage pravnih propisa donijetih prije 6. aprila 1941. i za vrijeme neprijateljske okupacije, iranski državljani (fizička i pravna lica) biće oslobođeni da daju obezbjeđenje parničnih troškova pred jugoslovenskim sudovima.

Carska Vlada Irana smatraće da je ovaj sporazum sklopljen čim Carsko Poslanstvo Irana primi notu od Državnog sekretarijata za inostrane poslove kojom bi se potvrdila saglasnost jugoslovenske Vlade sa gore iznijetim.

Carsko Poslanstvo Irana koristi ovu priliku da ponovi Državnom sekretarijatu za inostrane poslove uvjerenje o svom visokom poštovanju.

Beograd, 9. maja 1956. godine.

Br. 91879

Državni sekretarijat za inostrane poslove izražava svoje poštovanje Carskom Poslanstvu Irana u Beogradu i potvrđuje prijem note Poslanstva br. 95 od 9. maja 1956. godine sljedeće sadržine:

“Carsko Poslanstvo Irana izražava svoje poštovanje Državnom sekretarijatu za inostrane poslove FNRJ i, po nalogu svoje Vlade, ima čast da predloži jugoslovenskoj Vladi sporazum u sljedećoj materiji:

Prema članu 219. Zakonika o iranskom građanskom postupku, jugoslovenski državljani (pravna i fizička lica) biće oslobođeni da daju obezbjeđenje parničnih troškova pred iranskim sudovima.

Isto tako, u smislu člana 159. jugoslovenskog Zakonika o građanskom parničnom postupku kao i čl. 3. i 5. Zakona o stavljanju van snage pravnih propisa donijetih prije 6. aprila 1941. i za vrijeme neprijateljske okupacije, iranski državljani (fizička i pravna lica) biće oslobođeni da daju obezbjeđenje parničnih troškova pred jugoslovenskim sudovima.

Carska Vlada Irana smatraće da je ovaj sporazum sklopljen čim Carsko Poslanstvo Irana primi notu od Državnog sekretarijata za inostrane poslove kojom bi se potvrdila saglasnost jugoslovenske Vlade sa gore iznijetim.

Carsko Poslanstvo Irana koristi ovu priliku da ponovi Državnom sekretarijatu za inostrane poslove uvjerenje o svom visokom poštovanju.”

Državni sekretarijat za inostrane poslove u ime Vlade Federativne Narodne Republike Jugoslavije, ima čast da potvrdi svoju saglasnost sa gore iznijetim.

Beograd, 14. maja 1956. godine.

* Sporazum je objavljen u „Službenom listu FNRJ“- Dodatak br. 2/57, a stupio je na snagu 14. maja 1956. godine.

**KONVENCIJA
IZMEĐU FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
I ITALIJANSKE REPUBLIKE O UZAJAMNOJ PRAVNOJ POMOĆI
U GRAĐANSKIM I UPRAVNIM STVARIMA**

(“Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi”, br. 5/63)

Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Vlada Italijanske Republike, u želji da riješe pitanja koja se odnose na uzajamnu pravnu pomoć između dvije zemlje i pošto su odlučile da zaključe Konvenciju o uzajamnoj pravnoj pomoći u građanskim i upravnim stvarima, dole potpisani, propisno za to ovlašteni, sporazumjeli su se o sljedećem:

**Dio I
PРАВNA ZAŠTITA ODNOSNIH DRŽAVLJANA
Član 1.**

Državljeni svake strane ugovornice uživaće na teritoriji druge strane pravnu zaštitu ličnosti i imovine pod uslovima koji nisu manje povoljni od onih koji se priznaju domaćim državljanima.

Oni će imati slobodan i nesmetan pristup sudskim i upravnim vlastima radi ostvarivanja i odbrane svojih prava i interesa.

Od njih se, naročito, ne može zahtijevati nikakva kaucija niti depozit samo zato što su strani državljani ili zato što nemaju svoj domicil ili svoje boravište u toj zemlji.

Ove povlastice se daju shodno zakonima zemlje gde se traži zaštita ili pomoć, pod rezervom poštovanja javnog poretka pomenute zemlje.

Član 2.

Državljeni jedne strane ugovornice uživaće pred sudskim vlastima druge strane, pod istim uslovima kao i domaći državljani, pravo oslobođenja od taksa i troškova, uključujući i besplatnu pomoć nekog pravnika, na osnovu uvjerenja o imovinskom stanju.

Član 3.

1. Uvjerenje ili isprave koje se traže za priznanje prava o kojima je riječ u članu 2. ove konvencije izdavaće nadležna vlast strane ugovornice na čijoj teritoriji molilac ima svoje uobičajeno boravište.

2. Ako molilac nema uobičajenog boravišta ni u jednoj strani ugovornici, uvjerenje ili isprave o imovinskom stanju izdaće diplomatsko ili konzularno predstavništvo one strane čiji je on državljanin.

3. Vlast nadležna za izdavanje pomenutog uvjerenja ili isprava može tražiti od vlasti druge strane ugovornice obavještenja o prihodima i o imovinskom stanju molioca.

4. Vlast nadležna da rješava o molbi za oslobođenje od taksa i drugih troškova može, u granicama svojih ovlaštenja, provjeriti podnijeta uvjerenja, isprave i obavještenja.

Dio II
DOSTAVA I URUČENJE SUDSKIH I VANSUDSKIH AKATA
Član 4.

Sudska i vansudska akta, namijenjena licima koja borave ili koja su nastanjena na teritoriji jedne ili druge strane ugovornice, dostavljaju se neposredno, s jedne strane, preko sekretarijata za pravosudnu upravu narodnih republika: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore, a s druge strane, preko Ministarstva pravde Italijanske Republike.

Međutim, u opravdanim slučajevima krajnje hitnosti, nadležne sudske vlasti dviju zemalja mogu opštiti neposredno među sobom.

Član 5.

Odredbe člana 4. ne isključuju pravo strana ugovornica da preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava dostavljaju direktno sudska i vansudska akta namijenjena njihovim državljanima.

Član 6.

Prpratno pismo uz sudska i vansudska akta koja se imaju dostaviti biće sastavljena na službenom jeziku zamoljene strane i treba da sadrži, pored službenog potpisa i pečata, sljedeće podatke:

- 1) vlast koja ga je izdala;
- 2) prirodu akta o kome se radi;
- 3) ime i zvanje stranaka;
- 4) ime i adresu primaoca.

Što se tiče sudskih i vansudskih akata, oni će biti sastavljeni na službenom jeziku strane molilje i biće snabdjeveni službenim potpisom i pečatom.

U slučajevima krajnje hitnosti, o kojima je riječ u članu 4. ove konvencije, uz sudska i vansudska akta biće priključen neovjereni prijevod na službenom jeziku zamoljene strane.

Član 7.

Ako je zamoljena vlast nenadležna, ona će dostaviti akt po službenoj dužnosti nadležnoj vlasti i obavijestiti o tome odmah vlast molilju.

Član 8.

1. Dostava akata vrši se u skladu sa zakonodavstvom zamoljene strane ugovornice.
2. Zamoljena vlast ograničava se na to da izvrši uručenje akta licu kome je on namijenjen. Kao dokaz o uručenju služiće bilo potvrda o prodaji sa datumom i potpisom primaoca bilo potvrda zamoljene vlasti o tome da je uručenje izvršeno i o načinu uručenja. Jedan ili drugi takav dokument dostavlja se odmah vlasti molilji.

3. Dostava akta može se odbiti samo ako zamoljena strana smatra da bi to štetilo njenim suverenim pravima, njenoj bezbjednosti ili njenom javnom poretku.

4. Svaki put kad se ne izvrši zahtjev za uručenje nekog akta vlast molilja će o tome biti odmah obaviještena i biće saopšteni i razlozi.

5. Potvrda kojom se konstatuje da je primalac odbio da primi akt važiće kao uručenje akta.

Član 9.

Uručenje sudskih i vansudskih akata ne povlači plaćanje nikakvih taksa ni troškova.

Dio III DOSTAVA I IZVRŠENJE ZAMOLNICA

Član 10.

Zamolnice u građanskim i trgovinskim stvarima, koje treba izvršiti na teritoriji jedne ili druge strane ugovornice, izvršavaće sudske vlasti.

Njih će direktno dostavljati, s jedne strane, sekretarijati za pravosudnu upravu narodnih republika: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore i s druge strane, Ministarstvo pravde Italijanske Republike.

Međutim, u opravdanim slučajevima krajnje hitnosti, sudske vlasti mogu opštiti i direktno.

Odredbe ovog člana ne isključuju mogućnost da strane ugovornice izvršavaju neposredno, preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava, zamolnice za saslušanje svojih državljana.

Član 11.

Ako je zamoljena vlast nenadležna, ona će dostaviti po službenoj dužnosti zamolnicu nadležnoj vlasti i obavijestitiće odmah o tome vlast molilju.

Član 12.

1. Zamolnice u građanskim i trgovinskim stvarima biće izvršavane shodno zakonima zamoljene strane.

2. Izvršenje zamolnice može se odbiti samo ako je ona takve prirode da može štetiti suverenim pravima, bezbjednosti ili javnom poretku zemlje u kojoj treba da bude izvršena.

Član 13.

Lica čije se svjedočenje traži pozivaju se da predstanu sudu običnim administrativnim obavještenjem. Ako odbiju da se odazovu tom pozivu, zamoljena sudska vlast primijenit će sredstva prinude predviđena zakonom njihove zemlje.

Član 14.

Na izričito traženje vlasti molilje, zamoljena vlast će, osim ako postoje suprotne odredbe u zakonodavstvu svoje zemlje:

-
- 1) izvršiti zamolnicu na poseban način;
 - 2) blagovremeno obavijestiti vlast molilju o danu i mjestu kad će se izvršiti zamolnica, kako bi zainteresovane stranke mogle tome prisustvovati.

Član 15.

Zamolnice u građanskim i trgovinskim stvarima treba da budu sastavljene na službenom jeziku strane molilje, a propratno pismo - na službenom jeziku zamoljene strane.

U slučajevima krajnje hitnosti, o kojima je riječ u članu 10. ove konvencije, zamolnice mogu biti sastavljene na službenom jeziku strane molilje i treba da budu propraćene neovjerenim prijevodom na službenom jeziku zamoljene strane.

Zamolnice treba da nose naznaku sudske vlasti koja ih je izdala, ime, zvanje i adresu lica koje treba saslušati, pitanja koja će biti postavljena i činjenice koje treba utvrditi.

Član 16.

Izvršenje zamolnica ne povlači plaćanje nikakvih taksa ni troškova, osim naknade ekspertima ili drugih troškova vještačenja.

Dio IV

IZDAVANJE AKATA O GRAĐANSKOM STANJU I LEGALIZACIJA

Član 17.

Dvije strane ugovornice izdaće, bez taksa i troškova, otpравke akata o građanskom stanju, sastavljenih na njihovoj teritoriji kad se to traži u interesu upravnog postupka ili u korist njihovih siromašnih državljana.

One će takođe izdavati bez taksa i bez troškova otpравke akata o građanskom stanju, sastavljenih na njihovoj teritoriji kad se ta akta odnose na strance nekog trećeg državljanstva ili na lica bez državljanstva, koja prebivaju na teritoriji druge strane ugovornice, i kad se traže u interesu upravnog postupka.

Akta o građanskom stanju sastavljena ili upisana kod italijanskih ili jugoslovenskih diplomatskih ili konzularnih predstavništava izjednačena su sa aktima o građanskom stanju sastavljenim na odgovarajućoj teritoriji dviju strana ugovornica.

Član 18.

Dvije strane ugovornice dostavljaće jedna drugoj preko svojih teritorijalno nadležnih diplomatskih ili konzularnih predstavništava molbe za izdavanje akata o građanskom stanju koje im upućuju odgovarajuće vlasti.

Član 19.

Pod aktom o građanskom stanju u smislu gornjih članova 17. i 18. treba razumjeti:

- 1) akta o rođenju;
- 2) izjave o rođenju mrtvorodenog djeteta;
- 3) akta o usvojenju vanbračne djece, koje sastavljaju matičari;

-
- 4) akta o vjenčanju;
 - 5) akta o smrti;
 - 6) upisivanje u akta o građanskom stanju presuda ili odluka o razvodu braka, o odvojenom životu, o ništavosti ili poništenju braka;
 - 7) upisivanje u akta o građanskom stanju naredaba, presuda ili odluka o građanskom stanju;
 - 8) izjave o slobodnom bračnom stanju;
 - 9) izjave nadležnih vlasti jedne strane ugovornice kojima se tvrdi da ne postoje smetnje za sklapanje braka nekog državljanina te strane na teritoriji druge strane.

Član 20.

Dolje navedena dokumenta koja sastave vlasti dviju strana ugovornica primaće se, bez legalizacije, kao dokazno sredstvo, dok se ne dokaže suprotno, na odgovarajućoj teritoriji tih strana:

- 1) otpravci akata o građanskom stanju nabrojanih u gornjem članu 19;
- 2) otpravci rješenja, naredaba, presuda, odluka i druga sudska akta nadležnih vlasti dviju zemalja;
- 3) pismene izjave i sudska dokumenta upisana ili deponovana kod tih vlasti;
- 4) bilježnička akta;
- 5) uvjerenja o životu uživalaca doživotnih penzija;
- 6) prijepisi i prijevodi dokumenata navedenih u gornjim tačkama 1 do 5, ako su ovjereni kod nadležnih vlasti.

Član 21.

Dokumenta nabrojana u gornjem članu 20. treba da nose potpis i službeni pečat vlasti koja je ovlaštena da ih izdaje i, kad se radi o otpравcima, da budu ovjerena od pomenute vlasti. U svakom slučaju ona će biti po sadržini tako sačinjena da se vidi njihova autentičnost.

Dio V SUDSKI TROŠKOVI

Član 22.

Osude na plaćanje sudskih troškova izrečene u jednoj od strana ugovornica protiv tužioca ili umješaoaca državljanina druge strane ugovornice, nadležna vlast druge strane ugovornice besplatno će oglasiti izvršnim na zahtjev podnijet preko, s jedne strane, sekretarijata za pravosudne poslove narodnih republika: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore, i, s druge strane, preko Ministarstva pravde Italijanske Republike. Takav zahtjev može, eventualno, podnijeti neposredno zainteresovana stranka.

Isto pravilo se primjenjuje na sudske odluke kojima se naknadno utvrđuje visina sudskih troškova.

Član 23.

Odluke o sudskim troškovima biće oglašene izvršnim bez saslušanja stranaka, osim u slučaju da osuđena strana podnese naknadnu žalbu, shodno zakonodavstvu zemlje u kojoj se traži izvršenje.

Vlast koja je nadležna da rješava o zahtjevu za izvršenje ograničice se da ispita:
1) da li, prema zakonu zemlje u kojoj je presuda izrečena, otpravak odluke ispunjava uslove potrebne za ovjeru njegove autentičnosti;

2) da li je, prema tom istom zakonu, odluka postala izvršna;

3) da li odluka sadrži odredbe suprotne javnom poretku zemlje kojoj pripada ta vlast.

Za ispunjenje uslova predviđenih u stavu 2. pod 1. i 2. dovoljna je izjava nadležne vlasti strane molilje kojom se utvrđuje da je odluka postala izvršna.

Nadležnost te vlasti potvrđuju, s jedne strane, sekretarijati za pravosudnu upravu narodnih republika: Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore, i, s druge strane, Ministarstvo pravde Italijanske Republike.

Dio VI **OPŠTE I ZAVRŠNE ODREDBE** **Član 24.**

U smislu ove konvencije:

1) izraz “državljanin” označava i svako pravno lice i druga tijela osnovana na teritoriji jedne ili druge strane ugovornice u skladu s njihovim zakonodavstvom;

2) izraz “sudske vlasti” označava pravosudne organe za građanske, trgovinske i upravne stvari.

Član 25.

Svaki spor koji bi mogao nastati u vezi sa tumačenjem ili primjenom ove konvencije koji ne bi bio riješen diplomatskim putem iznijeće se, na traženje jedne ili druge strane, pred Međunarodni sud pravde, osim ako se strane ugovornice slože da ga riješe na drugi način.

Član 26.

Na dan stupanja ove konvencije na snagu pretaće da važe odredbe Konvencije o pravnoj i sudskoj zaštiti odnosnih državljana, potpisane u Rimu 6. aprila 1922. godine, izuzev odredaba ove zadnje Konvencije o pravnoj pomoći u krivičnim stvarima. Međutim, član 4. stav 1, član 6. stav 1, član 10. st. 1 i 2, i član 15. stav 1. ove konvencije primjenjivaće se i na pravnu pomoć u krivičnim stvarima.

Član 27.

Ova konvencija stupa na snagu trideset dana po razmjeni ratifikacionih instrumenata koja će se izvršiti u Beogradu.

Ona ostaje na snazi sve dok je jedna od strana ugovornica ne otkaže obavještenjem godinu dana unaprijed.

U potvrdu čega su punomoćnici, propisno ovlašteni, potpisali ovu konvenciju.

Rađeno u Rimu 3. decembra hiljadu devetsto šezdesete godine u dva originala na francuskom jeziku.

Za Vladu
Federativne Narodne
Republike Jugoslavije

Za Vladu Italijanske Republike

KONVENCIJA

IZMEĐU KRALJEVINE SRBA, HRVATA I SLOVENACA I ITALIJE O IZDAVANJU KRIVACA OD 6. APRILA 1922. GODINE*

Član 1.

Visoke strane ugovornice obavezuju se da će nastojati da se pronađu i pritvore i da će jedna drugoj uzajamno izdavati lica okrivljena ili osuđena od nadležne sudske vlasti jedne od obiju zemalja, za krivična djela obilježena u narednom članu, a koja se lica nalaze na teritoriji druge strane.

Član 2.

Obaveza o kojoj je riječ u prednjem članu odnosi se na prosta krivična djela, s izuzetkom onih, koja su obilježena u čl. 5, a za koja je izrečena kazna lišenja slobode za najmanje šest mjeseci, ili za koja, po zakonu države molilje, može biti izrečena kazna lišenja lične slobode ne manje od jedne godine. Djelo mora biti kažnjivo i po zakonima države molilje i po zakonima zamoljene države.

Član 3.

Izdavanje će moći da se dopušta, s pogledom na naročite prilike, i za krivična djela koja nisu obuhvaćena gornjim članom, ako to dopuštaju zakoni država ugovornica.

Član 4.

Nije dopušteno izdavanje vlastitog državljanina.

Član 5.

Izdavanje se neće dopustiti:

- 1) za krivična djela predviđena isključivo zakonima o štampi;
- 2) za krivična djela isključivo vojne prirode, kad odnosno djelo ne bi bilo kažnjivo nego samo po vojnim zakonima;
- 3) za političke krivice ili za djela u vezi sa takvim krivicama, sem slučaja da djelo sačinjava pretežno jedno prosto krivično djelo. U slučajevima predviđenim u gornjim brojevima, svako tumačenje o prirodi djela pripada isključivo vlastima zamoljene države.

Član 6.

Izdavanje krivca može da se uskrati ako su vlasti zamoljene države, po zakonima te države, nadležni da sude po dotičnoj krivici.

* Konvencija je objavljena u „Službenim novinama“ br. 42/31, a stupila je na snagu 6. februara 1931. godine. Zadržana je na snazi i poslije Drugog svjetskog rata na osnovu izjave Jugoslavije u smislu člana 44. Ugovora o miru sa Italijom (saopštenje o tome u „Službenom listu FNRJ“, br. 74/49).

Ako je protiv lica, čije se izdavanje traži, u toku kakav krivični postupak, ili ako je to lice u zatvoru zbog neke druge krivice učinjene u državi u kojoj se to lice nalazi, izdavanje se može odložiti do završetka krivičnog postupanja, a u slučaju osude, do punog izdržavanja kazne.

Član 7.

Izdavanje se ne dopušta ako je po zakonima zamoljene države zastarjelo pravo na tužbu ili je zastarjela presuda.

Član 8.

Licu, za koje je dopušteno izdavanje moći će da se sudi i za svaku drugu krivicu učinjenu prije izdavanja, u vezi s djelom koje mu je dalo povoda, ako se tome ne protivi koja od zabrana označenih u članu 5.

Kad se radi o krivicama koje nemaju s tim veze, država kojoj je odobreno izdavanje, tražiće od druge države da proširi dejstvo tog izdavanja na djela koja ona ima namjeru da progoni.

Član 9.

Molbu za izdavanje podnijeće neposredno Ministarstvo pravde države molilje Ministarstvu pravde zamoljene države.

Izdavanje će se odobriti na osnovu krivične presude ili rješenja o pritvoru ili bilo kojeg ekvivalentnog takvom rješenju akta, u kome će biti naznačeni priroda i težina imputiranog djela i primijenjene ili primjenljive odredbe krivičnog zakona.

Naprijed pomenuti dokumenti dostaviće se u autentičnoj kopiji, u obliku propisanom po zakonima države molilje, sa kopijom tekstova primijenjenih ili primjenljivih zakona, i po mogućstvu sa opisom zatraženog lica, njegovom fotografijom i svakim drugim naznačenjem podobnim za konstatovanje identiteta.

Molba i dokumenti biće napisani na zvaničnom jeziku države molilje.

Član 10.

U hitnim slučajevima moći će se dopustiti privremeno pritvaranje na osnovu jedne izjave ma i telegrafske, o postojanju jednog od dokumenata označenih u drugoj alineji prethodnog člana.

Sudske vlasti i diplomatski i konzularni agenti zemlje koja traži izdavanje, ovlašteni su da daju takvu izjavu neposredno Ministarstvu pravde ili nadležnoj sudskoj vlasti zamoljene države.

Lice privremeno pritvoreno, biće pušteno na slobodu, ako u roku od četrdeset i pet dana, računajući od njegovog pritvaranja, Ministarstvu pravde zamoljene države ne stignu molba i potrebni dokumenti.

Ovaj će rok biti produžen na dva mjeseca u slučaju ako je lice koje se ima izdati naznačeno kao opasan zločinac.

Član 11.

Ako je lice, zatraženo od jedne od visokih strana ugovornica, zatraženo u isto vrijeme i od drugih država daće se prednost molbi koja se odnosi na krivicu koja je, po ocjeni zamoljene države, najteža.

Ako se krivice smatraju da su jednako teške, daće se prednost molbi ranijeg datuma. Ali, ako je jedna od država koje traže izdavanje, zemlja kojoj pripada zatraženo lice, daće se njoj prednost, pod uslovom da njeni zakoni dopuštaju postupak protiv lica, o kojemu se radi, za kažnjiva djela počinjena na teritorijama tih država.

Član 12.

Novac i predmeti koji se nalaze u posjedu zatraženog lica u času pritvaranja, oduzeće se i deponovaće se državi molilji. Novac i predmeti koje pritvoreno lice po pravu posjeduje, biće oduzeti i deponovani čak i onda ako se nalaze kod drugih lica, ako poslije pritvaranja dođu u ruke vlasti. Predaja se neće ograničiti samo na stvari koje proističu iz krivice za koju je traženo izdavanje, nego će obuhvatiti sve ono što može da posluži kao dokaz krivice i izvršiće se i u slučaju ako izdavanje krivca nije moglo biti izvršeno zbog bjegstva ili smrti krivca.

Ostaju na snazi prava trećih lica, koja nisu umiješana u postupak, odnosno oduzetih predmeta, koji će morati da im se vrate bez troškova kad se svrši krivična parnica.

Član 13.

Dopuštanje prolaza preko teritorija visokih strana ugovornica lica koja ne pripadaju zemlji kroz koju ona ima da prođu, a izdana od neke druge države, daće se na prostu molbu podnesenu na temelju člana 9. ove konvencije vlasti zemlje koja je tražila izdavanje.

Dopuštenje za prolaz daće se odredbom nadležnog Ministarstva zemlje od koje se traži prolaz, bez sudskih formalnosti, osim ako se ne radi o nekoj od krivica predviđenih u članu 5, i ako se tome ne protive ozbiljni razlozi javnog reda. Prijevoz pritvorenog lica izvršiće se najbržim sredstvima pod nadzorom agenata zamoljene zemlje.

Pritvoreno lice ne može da uđe u zemlju zamoljenu za tranzit dok ne dođe što je prije moguće.

Član 14.

Troškovi koji nastaju usljed molbe za izdavanje na teritoriji zamoljene države, ostaju na njen teret. Troškovi prijevoza padaju na teret zemlje molilje.

Član 15.

Ova će se konvencija ratifikovati i instrumenti ratifikacije će se izmijenjati što je moguće prije.

Ona će stupiti na snagu tek poslije izmjene ratifikacija i ostaće na snazi šest mjeseci od dana u koji je jedna od visokih ugovornica otkaže.

U POTVRDU ČEGA su gore imenovani punomoćnici potpisali ovu konvenciju.

RAĐENO u Rimu, šestog aprila hiljadu devetstotina dvadeset i druge godine, na francuskom i italijanskom, s tim da se oba teksta smatraju da jednako važe, u dva primjerka, od kojih će po jedan biti predan svakoj od država potpisnica.

UGOVOR
IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE REPUBLIKE
JUGOSLAVIJE I REPUBLIKE KIPAR O PRAVNOJ POMOĆI U
GRAĐANSKIM I KRIVIČNIM STVARIMA

(“Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori”, br. 2/86)

Predsjedništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i predsjednik Republike Kipar, u želji da regulišu pravnu pomoć u građanskim i krivičnim stvarima i da zaštite prava i interese građana dvije države, odlučili su da zaključe ovaj ugovor i u tu svrhu su imenovali svoje punomoćnike:

Predsjedništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije - Borislava Krajinu, člana Saveznog izvršnog veća i saveznog sekretara za pravosuđe i organizaciju savezne uprave,

Predsjednik Republike Kipra - Phoebus N. Cleridesa, ministra pravosuđa, koji su se, poslije provjere vjerodostojnosti i ispravnosti njihovih ovlaštenja, dogovorili o sljedećem:

Dio prvi
OPŠTE ODREDBE
Član 1.

(1) Državljeni jedne strane ugovornice uživaju na teritoriji druge strane ugovornice istu pravnu zaštitu svoje ličnosti i svoje imovine kao i državljani te strane ugovornice.

(2) Državljeni jedne strane ugovornice mogu se pojavljivati pred sudovima druge strane ugovornice pod istim uslovima kao i građani te strane ugovornice.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primjenjivaju se i na pravna lica.

Član 2.

(1) Sudovi strana ugovornica, u traženju i ukazivanju pravne pomoći, opšte, ako drugačije nije izričito navedeno, preko svojih nadležnih organa, i to:

(a) za Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju preko organa uprave nadležnih za poslove pravosuđa socijalističkih republika Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije i socijalističkih autonomnih pokrajina Vojvodine i Kosova;

(b) za Republiku Kipar preko Ministarstva pravosuđa Republike Kipar.

Član 3.

Molba za pravnu pomoć (u daljem tekstu: zamolnica) i sva akta koje su podnijeli sudovi i nadležni organi navedeni u članu 2. biće sastavljeni na jednom od jezika strane molilje i proračeni prijevodom na jedan od jezika zamoljene strane ugovornice.

Član 4.

(1) Zamolnica će sadržati sljedeće:

(a) naziv organa strane molilje;

(b) naziv zamoljenog organa, ako je poznat;

-
- (c) opis slučaja za koji se traži pravna pomoć;
 - (d) ime i prezime stranaka, optuženih ili osuđenih lica, mjesto njihovog stalnog prebivališta ili boravišta, državljanstvo i zanimanje, u krivičnim stvarima, ako je moguće, mjesto i datum njihovog rođenja i ime i prezime roditelja, a za pravna lica - naziv i sjedište;
 - (e) ime i prezime njihovih pravnih zastupnika, ako ih imaju;
 - (f) prirodu zahtjeva, navodeći sve neophodne podatke za izvršenje zahtjeva;
 - (g) u krivičnim stvarima - opis i vrstu krivičnog djela.
- (2) Zamolnicu, kao i akta, koja se prilažu uz zamolnicu, mora potpisati nadležni organ i moraju biti snabdjeveni zvaničnim pečatom. Nije potrebno njihovo ovjeravanje.

Član 5.

- (1) Zamoljeni organ, ukazujući pravnu pomoć, primjenjuje zakone svoje zemlje.
- (2) Zamoljeni organ može da postupi i na način koji je posebno označen u zamolnici, ako takav postupak nije u suprotnosti sa zakonom te zemlje.

Član 6.

- (1) Ako zamoljeni organ nije nadležan da udovolji zamolnici, uputiće zamolnicu nadležnom organu.
- (2) Zamoljeni organ će, na zahtjev, neposredno i blagovremeno obavijestiti organ strane molilje o vremenu i mjestu izvršenja zahtjeva.
- (3) Ako se na datoj adresi ne može pronaći lice označeno u zamolnici, zamoljeni organ je dužan da preduzme sve potrebne mjere za utvrđivanje prave adrese.

Član 7.

Ako zamoljeni organ nije mogao da udovolji zamolnici, odmah će o tome obavijestiti organ strane molilje i vratiti akta, uz navođenje razloga.

Član 8.

- (1) Strane ugovornice imaju pravo da svojim državljanima, koji se nalaze na teritoriji druge strane ugovornice, dostavljaju sudska akta preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava.
- (2) Pri dostavljanju, ne smiju se upotrebljavati prinudne mjere.

Član 9.

Ukazivanje pravne pomoći može se uskratiti ako zamoljena strana ugovornica smatra da bi udovoljenje zamolnici bilo suprotno osnovnim načelima njenog zakonodavstva ili bi štetilo ili ugrozilo njen suverenitet ili bezbjednost.

Član 10.

Savezni organ uprave nadležan za poslove pravosuđa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Ministarstvo pravosuđa Republike Kipar davaće, na zahtjev, jedan

drugome obavještenja o propisima koji važe ili koji su važili u njihovoj državi, a, po potrebi, dostavljaće tekstove takvih zakona, odnosno propisa.

Dio drugi
PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM STVARIMA
Glava I
Oslobađanje od plaćanja troškova sudskog postupka
Član 11.

Državljeni jedne strane ugovornice biće oslobođeni, kada se pojavljuju pred sudovima druge strane ugovornice, plaćanja troškova, pod istim uslovima i u istom obimu kao državljani druge strane ugovornice.

Član 12.

(1) Odluka o oslobađanju od plaćanja troškova iz člana 11. ovog ugovora donijeće se na osnovu uvjerenja o imovnom stanju dotičnog lica, koje je izdao nadležni organ strane ugovornice na čijoj teritoriji to lice ima prebivalište.

(2) Ako dotično lice ima prebivalište na teritoriji treće države, uvjerenje može izdati diplomatska misija ili konzulat u trećoj državi strane ugovornice čiji je ono državljanin.

(3) Organ koji donosi odluku o molbi za oslobođenje može da zatraži dodatna obavještenja.

Član 13.

Kad dotično lice ima prebivalište na teritoriji strane ugovornice čiji je državljanin, molba za oslobađanje od plaćanja troškova može se podnijeti sudu te strane ugovornice. Molba će se prenijeti nadležnom organu druge strane ugovornice, u skladu sa odredbom iz člana 2. ovog ugovora.

Glava II
Pravna pomoć i dostavljanje akata
Član 14.

(1) Strane ugovornice ukazivaće jedna drugoj pravnu pomoć u građanskim stvarima, pod uslovima određenim ovim ugovorom. U smislu ovog ugovora, termin "građanske stvari" obuhvata i privredne i porodične stvari.

(2) Pravnu pomoć ukazuju sudovi i drugi organi strana ugovornica koji su, po propisima svoje zemlje, nadležni da odlučuju o stvarima koje su u pitanju.

Član 15.

Pravna pomoć, u smislu člana 14. ovog ugovora, obuhvata dostavljanje dokumenata i drugih određenih akata u skladu sa zakonom zamoljene strane ugovornice, uključujući i izvođenje dokaza.

Član 16.

(1) U slučaju zamolnice za dostavljanje dokumenata, zamolnica će sadržati, pored stvari navedenih u stavu 1. člana 4, naziv dokumenta, kao i adresu lica kome se dostavlja.

(2) U slučaju zamolnice za izvođenje dokaza, zamolnica će sadržati pojedinosti o slučaju za koji se traže dokazi, kao i pitanja koja treba postaviti licu čije se saslušanje traži.

Član 17.

(1) Zamoljeni organ dostaviće dokumenta u skladu sa propisima svoje zemlje, ako su na jeziku zamoljene strane ugovornice ili su praćeni prijevodom na taj jezik, inače će zamoljeni organ dostaviti dokumenta primaocu samo ako on dobrovoljno pristaje da ih primi.

(2) Zamoljeni organ može, na izričit zahtjev, pri dostavljanju dokumenata da primjeni propise strane ugovornice iz koje potiče zamolnica, ako to nije u suprotnosti sa propisima zamoljene strane ugovornice.

(3) Dostavljanje dokumenata dokazuje se u skladu sa propisima o dostavljanju na snazi na teritoriji zamoljene strane ugovornice. Nadležni organ navodi u potvrdi vrijeme i mjesto dostavljanja, kao i lice kome je dokument dostavljen.

(4) Potvrda o dostavljanju se, bez odlaganja, šalje strani ugovornici koja je poslala zamolnicu. Ako se ne može izvršiti dostavljanje, zamoljena strana ugovornica će bez odlaganja obavijestiti stranu molilju o razlozima.

Član 18.

(1) Strane ugovornice neće tražiti naknadu troškova na svojoj teritoriji za ukazivanje pravne pomoći, u skladu sa ovim ugovorom, osim troškova vještačenja i drugih troškova nastalih povodom vještačenja.

(2) Zamoljeni organ može da zatraži polaganje depozita za troškove navedene u stavu 1. ovog člana.

Glava III

Priznanje isprava

Član 19.

(1) Isprave koje je izdao ili ovjerio sud ili drugi nadležni organ jedne strane ugovornice u predviđenoj formi, ako su snabdjevene potpisom i službenim pečatom nadležnog državnog organa, nije potrebno ovjeravati na teritoriji druge strane ugovornice.

(2) Odredba stava 1. ovog člana odnosi se i na kopije i prijepise koje je ovjerio, kako je gore navedeno, sud ili drugi nadležni organ.

Član 20.

Zvanična dokumenta izdata i važeća na teritoriji jedne strane ugovornice takođe će važiti na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 21.

(1) Strane ugovornice dostavljaju jedna drugoj izvode iz matičnih knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih, kao i sudske odluke o razvodu ili poništenju braka i druge odluke o ličnom statusu koje se odnose na državljane druge strane ugovornice.

(2) Izvodi i odluke iz stava 1. ovog člana dostavljaju se besplatno, diplomatskim putem, svakih šest mjeseci.

Glava IV Priznanje i izvršenje sudskih odluka Član 22.

Strane ugovornice će priznati i izvršiti na svojoj teritoriji sudske odluke u građanskim stvarima, kao i poravnanja u takvim stvarima zaključena pred sudom druge strane ugovornice.

Član 23.

(1) Odluke iz člana 22. ovog ugovora priznaće se i izvršiti pod sljedećim uslovima:

(a) ako je odluka pravosnažna i izvršna po zakonu strane ugovornice na čijoj je teritoriji donesena;

(b) ako slučaj u kome je odluka donesena nije u isključivoj nadležnosti suda strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje, odnosno izvršenje odluke;

(c) u slučaju odluke donesene u odsustvu strane koja se nije pojavila i nije učestvovala u postupku, i protiv koje je donesena odluka, da je bila uredno i blagovremeno obaviještena o postupku, prema zakonu strane ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donesena, a u slučaju njene procesne nesposobnosti da je bila pravilno zastupana;

(d) da nije po istom predmetu donesena pravosnažna odluka između istih stranaka pred sudom one strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje ili izvršenje odluke;

(e) da nije pokrenut postupak između istih stranaka po istom predmetu pred sudom one strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje ili izvršenje odluka prije postupka u kome je odluka u pitanju bila donesena;

(f) ako priznanje ili izvršenje odluke nije u suprotnosti sa osnovnim načelima zakonodavstva strane ugovornice, na čijoj se teritoriji traži priznanje ili izvršenje odluke;

(g) ako strana ugovornica na čijoj se teritoriji traži priznanje ili izvršenje odluke smatra da njen suverenitet ili bezbjednost nije oštećen tim priznanjem ili odlukom.

(2) Odluku o priznanju ili izvršenju odluke donosi nadležni sud strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje ili izvršenje.

Član 24.

(1) Sudske odluke jedne strane ugovornice koje se tiču ličnog statusa - državljana druge strane ugovornice priznaće se na teritoriji druge strane ugovornice pod uslovima predviđenim u članu 23. ovog ugovora i ako nisu u suprotnosti sa zakonom koji bi primijenili sudovi one strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje odluke.

(2) Sudska odluka strane ugovornice koja se tiče ličnog statusa državljanina treće države priznaće se na teritoriji druge strane ugovornice samo ako ispunjava uslove za priznanje u toj trećoj državi.

Član 25.

(1) Tražilac izvršenja može da podnese zahtjev za priznanje ili izvršenje odluke neposredno sudu strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje ili izvršenje ili sudu strane ugovornice koji je donio odluku u prvom stepenu, a navedeni sud će proslijediti molbu na način opisan u članu 2. ovog ugovora.

(2) Uz zahtjev za priznanje ili izvršenje prilaže se:

(a) odluka ili njen ovjeren prijepis, sa potvrdom o pravosnažnosti i izvršnosti, ako to ne proizlazi iz same odluke;

(b) potvrda da je stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je done-sena odluka bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku, u skladu sa zakonom strane ugovornice na čijoj teritoriji je donesena odluka, a ako je strana procesno nesposobna, da je bila pravilno zastupana.

(c) ovjereni prijevod zahtjeva i dokumenata iz tač. (a) i (b) naprijed, na jedan od jezika strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje ili izvršenje odluke.

Član 26.

(1) Postupak za priznanje ili izvršenje odluke sprovodi se po zakonu strane ugovornice na čijoj teritoriji se traži priznanje ili izvršenje odluke.

(2) Sud koji odlučuje o zahtjevu za priznanje ili izvršenje odluke ograničiće se samo na utvrđivanje postojanja uslova predviđenih u čl. 22. do 25. ovog ugovora.

(3) Svako ko ima pravni interes za takvo priznanje ili izvršenje može da podnese zahtjev za priznanje ili izvršenje.

Dio treći PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA Opšte odredbe

Član 27.

(1) Strane ugovornice će, prema niže navedenim odredbama, u najvećoj mogućoj mjeri uzajamno ukazivati pravnu pomoć u postupcima u pogledu krivičnih djela za koja su u vrijeme kada je zatražena pravna pomoć bili nadležni sudovi strane molilje.

(2) Ovaj ugovor se neće primjenjivati na:

(a) izvršenje krivične odluke i

(b) djela u vezi sa povredom vojnih dužnosti.

Član 28.

Pravna pomoć se može odbiti:

(a) ako se zahtjev odnosi na djelo koje nije kažnjivo po zakonu zamoljene strane ugovornice;

(b) ako zamoljena strana ugovornica smatra da bi izvršenje zahtjeva moglo povrijediti njen suverenitet, bezbjednost, javni poredak ili druge njene bitne interese;

(c) ako je zahtjev u vezi sa djelom koje zamoljena strana ugovornica smatra političkim krivičnim djelom ili djelom povezanim sa političkim krivičnim djelom. Neće se smatrati političkim krivičnim djelom ili djelom povezanim sa političkim krivičnim djelom:

(i) krivično djelo protiv života izvršeno sa umišljajem, uključujući tu pokušaj i saučesništvo, osim ako je djelo izvršeno u otvorenoj borbi koja se po međunarodnom pravu smatra oružanim sukobom između država;

(ii) krivična djela za čije su gonjenje strane ugovornice obavezne na osnovu međunarodnih sporazuma.

Član 29.

(1) Dostavljanje se dokazuje potvrdom o prijemu na koju je stavljen datum i koji je primalac potpisao ili izjavom nadležnog organa zamoljene strane ugovornice u kojoj se potvrđuje da je, kako i kada, izvršeno dostavljanje. Takav dokument biće odmah predat strani molilji. Na zahtjev strane molilje, zamoljena strana ugovornica će navesti da li je dostavljanje izvršeno saglasno njenom zakonu.

(2) Ukoliko dostavljanje nije moglo biti izvršeno, zamoljena strana ugovornica će, bez odlaganja, obavijestiti stranu molilju o razlozima za neizvršenje.

(3) Zamolnica za dostavljanje poziva licu koje je okrivljeno na teritoriji zamoljene strane ugovornice mora biti dostavljena zamoljenoj strani ugovornici blagovremeno, kako bi uručenje okrivljenom licu moglo biti izvršeno najkasnije dvadeset dana prije datuma utvrđenog za dolazak tog lica na teritoriju strane molilje.

(4) Poziv ne treba da sadrži prijetnju prinudnim mjerama u slučaju da se svjedok ili vještak ne odazove pozivu. Ako se svjedok ili vještak ne odazove takvom pozivu, ne može iz tog razloga biti kažnjen ili podvrgnut prinudnim mjerama.

(5) Ako strana molilja smatra da je naročito potrebno da se svjedok ili vještak lično pojavi pred njenim sudom ona će to navesti u zamolnici za dostavljanje poziva svjedoku ili vještaku da pristupi. Zamoljena strana ugovornica obavještava stranu molilju o odgovoru koji je dao svjedok, odnosno vještak.

Član 30.

(1) Svjedoku ili vještaku koji se odazove pozivu koji mu je dostavljen prema članu 29. ovog ugovora pripada naknada, putni troškovi i troškovi boravka. Naknadu i troškove plaća strana molilja u iznosima koji odgovaraju najmanje onima koji su predviđeni u važećim tarifama i odredbama strane molilje, a računaju se od mjesta boravka svjedoka ili vještaka.

(2) U zamolnici za dostavljanje poziva ili u samom pozivu treba navesti približnu visinu naknade, putnih troškova i troškova boravka.

Član 31.

(1) Ako strana molilja zahtijeva da se lice lišeno slobode pojavi lično kao svjedok ili radi suočavanja, ono će biti privremeno predato na teritoriju na kojoj treba da se održi saslušanje, pod uslovom da će biti vraćeno u roku koji je odredila zamoljena strana.

-
- (2) Predaja se može odbiti:
- (a) ako se lice lišeno slobode s tim ne saglasi;
 - (b) ako bi usljed predaje moglo doći do produženja njegovog lišenja slobode, ili
 - (c) ako postoje drugi važni razlozi protiv njegovog sprovođenja na teritoriju strane molilje.
- (3) Predaja se može odložiti ako je prisustvo lica lišenog slobode potrebno u krivičnom postupku koji je u toku na teritoriji zamoljene strane ugovornice.
- (4) Ako treća država treba da preda drugoj strani ugovornici lice lišeno slobode, preko teritorije jedne od strana ugovornica, ova strana ugovornica će, pridržavajući se odredaba člana 28. ovog ugovora, odobriti tranzit lica lišenog slobode ako ono nije državljanin te strane ugovornice.
- (5) Predato lice mora, u slučaju iz stava 1. ovog člana, biti u pritvoru na teritoriji strane molilje, a u slučaju kad se lice lišeno slobode predaje u skladu sa stavom 4. ovog člana, ono ostaje u pritvoru na teritoriji strane ugovornice zamoljene za tranzit, ukoliko država od koje je zatražena predaja ne zahtijeva da ono bude pušteno na slobodu.

Član 32.

(1) Svjedok ili vještak, bez obzira na njegovo državljanstvo, koji na poziv pristupi pred sud strane molilje, ne smije biti krivično gonjen, pritvoren ili podvrgnut nekom drugom ograničenju lične slobode na njenoj teritoriji, zbog djela učinjenih ili osuda izrečenih prije napuštanja teritorije zamoljene strane ugovornice.

(2) Lice, bez obzira na njegovo državljanstvo, koje je pozvano da pristupi pred sud strane molilje da bi odgovaralo za djelo koje mu se stavlja na teret, ne može biti u njoj gonjeno, pritvoreno ili podvrgnuto nekom drugom ograničenju lične slobode za djela i osude koji nisu navedeni u pozivu, a potiču iz vremena prije njegovog napuštanja teritorije zamoljene strane ugovornice.

(3) Imunitet predviđen u ovom članu prestaje ako je svjedok, vještak ili okrivljeno lice za vrijeme od dvadeset uzastopnih dana, pošto je prestala potreba za njegovim prisustvom pred sudom, imalo mogućnost da napusti teritoriju strane molilje i tamo je, ipak, ostalo ili ako se poslije napuštanja te teritorije opet tamo vratilo.

Član 33.

Zamolnici za pretresanje ili zapljenu stvari udovoljiće se:

- (a) ako se odnosi na djelo koje je kažnjivo prema pravu strane molilje i zamoljene strane ugovornice;
- (b) ako nije u suprotnosti sa pravom zamoljene strane ugovornice.

Član 34.

(1) Predmeti, pismena ili akta mogu se zaplijeniti i predati drugoj strani ugovornici, u skladu sa zakonom zamoljene strane ugovornice, ako postoji odluka nadležnog organa strane molilje.

(2) Prava zamoljene strane ugovornice ili bilo kog lica na predmete, spise ili dokumenta ostaju nedirnuti.

(3) Zamoljena strana ugovornica može odgoditi predaju predmeta, pismena ili akta ako su joj potrebni u nekom krivičnom postupku koji je u toku.

(4) Zamoljena strana ugovornica, na zahtjev, dostavlja ovjerene prijepise ili foto-kopije traženih akata ili pisama.

(5) Strana molilja će vratiti predmete, pismena ili akta zamoljenoj strani ugovornici po okončanju postupka za koji su traženi, ukoliko ih se ova ne odrekne.

Član 35.

(1) Zamolnicu za pravnu pomoć potpisuju nadležni sudija ili službeno lice i na nju stavlja službeni pečat.

(2) U zamolnici za dostavljanje akata navodi se adresa primaoca i opis akta koji se dostavlja.

(3) Uz zamolnicu za pretres ili zapljenu i predaju predmeta, pismena ili akata prilaže se odluka ili ovjereni prijepis odluke o pretresu ili zapljenu.

(4) Zamoljena strana ugovornica može tražiti dopunska obavještenja koja su joj potrebna za donošenje odluka na osnovu ovog ugovora ili za izvršenje zamolnice.

Član 36.

U hitnim slučajevima nadležni organ strane molilje može nadležnom organu zamoljene strane ugovornice dostavljati zamolnice neposredno ili posredstvom Međunarodne policijske organizacije (INTERPOL).

Član 37.

(1) Na izričit zahtjev strane molilje, zamoljena strana ugovornica će obavijestiti o vremenu i mjestu izvršenja zamolnice.

(2) Službena lica i zainteresovana lica mogu prisustvovati preduzimanju radnje pravne pomoći, ako se s tim saglasi zamoljena strana ugovornica.

Član 38.

Zamoljena strana ugovornica mora obrazložiti svako potpuno ili djelimično odbijanje pravne pomoći.

Dio četvrti ZAVRŠNE ODREDBE Član 39.

Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji. Ratifikacioni instrumenti razmijenice se u Beogradu.

Član 40.

(1) Ovaj ugovor stupa na snagu po isteku trideset dana od razmjene ratifikacionih instrumenata.

(2) Ovaj ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme. Njega pismeno može otkazati svaka strana ugovornica diplomatskim putem. Otkazivanje postaje pravosnažno šest mjeseci od prijema.

Potvrđujući prednje, dole potpisani, ovlašteni od dviju strana ugovornica, potpisuju ovaj ugovor i stavljaju na njega svoje pečate.

Sačinjeno u Nikoziji, dana 19. septembra 1984. godine, u dva originalna primjerka na engleskom jeziku.

Za Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju

Za Republiku Kipar

UGOVOR
IZMEĐU SOCIJALISTIČKE FEDERATIVNE
REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I NARODNE REPUBLIKE
MAĐARSKE O UZAJAMNOM PRAVNOM SAOBRAĆAJU

("Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori i drugi sporazumi", br. 3/68)

Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Vlada Narodne Republike Mađarske odlučile su da u cilju regulisanja uzajamnog pravnog saobraćaja zakluče ugovor o pravnom saobraćaju u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima, i u tom cilju imenovali su svoje opunomoćenike, i to:

Vlada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, profesora dr. Borislava T. Blagojevića, glavnog pravnog savjetnika Državnog sekretarijata za inostrane poslove,

Vlada Narodne Republike Mađarske Jozefa Marjaija, izvanrednog i opunomoćenog ambasadora u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji,

koji su se, pošto su prethodno izmjenjali svoje punomoći i našli da su iste ispravne, saglasili u sljedećem:

Dio prvi
OPŠTE ODREDBE
Član 1.

(1) Državljeni jedne strane ugovornice uživaju na teritoriji druge strane ugovornice u pogledu svojih ličnih i imovinskih prava istu pravnu zaštitu kao i sopstveni državljani.

(2) Državljanima jedne strane ugovornice slobodan je pristup sudovima druge strane ugovornice pod istim uslovima, kao i sopstvenim državljanima.

(3) Odredbe st. (1) i (2) ovog člana odnose se i na pravna lica.

Član 2.

(1) Sudovi strana ugovornica opšte međusobno sa Jugoslovenske strane preko republičkih sekretarijata za pravosuđe socijalističkih republika Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije, a sa Mađarske strane preko Ministarstva pravosuđa, ako ovim ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Sa Mađarske strane organi tužilaštva, kad se radi o krivičnim stvarima, opšte sa jugoslovenskim organima iz stava (1) ovog člana preko Vrhovnog tužilaštva Narodne Republike Mađarske.

Član 3.

(1) Sudovi strana ugovornica u međusobnom saobraćaju predviđenom ovim ugovorom opšte na srpskohrvatskom, slovenačkom, makedonskom ili mađarskom jeziku, ako ovim ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Isprave i pismena koja sastavljaju sudovi jedne strane ugovornice po zamolnicama sudova druge strane ugovornice sastavljaju se na jednom od jezika iz stava (1) ovog člana.

Član 4.

(1) Savezni savet za pravosuđe sa Jugoslovenske strane i Ministarstvo pravosuđa sa Mađarske strane davaće jedan drugom, na molbu, tekst propisa koji važe ili koji su važili na teritoriji njihove države a, po potrebi, i obavještenja o pojedinim pravnim pitanjima.

(2) Obavještenja o pravnim pitanjima i tekst propisa može sa Mađarske strane tražiti od Saveznog saveta za pravosuđe i Vrhovno tužilaštvo Narodne Republike Mađarske.

Član 5.

Odredbe ovog ugovora koje se tiču sudova odnose se takođe i na druge organe, koji su, po propisima svoje zemlje, nadležni za postupanje u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima.

Dio drugi

PRAVNI SAOBRAĆAJ U GRAĐANSKIM I PORODIČNIM STVARIMA

Glava I

OSLOBODENJE OD AKTORSKE KAUCIJE I TAKSA I TROŠKOVA

Član 6.

(1) Državljeni jedne strane ugovornice, koji kao tužioci ili umještači istupaju pred sudom druge strane ugovornice, nisu obavezni da polože obezbjeđenje za parnične troškove niti predujam za sudske takse, ako imaju prebivalište ili boravište na teritoriji jedne od strana ugovornica.

(2) Pogodnost iz stava (1) ovog člana uživaće i državljani strana ugovornica koji imaju prebivalište ili boravište na teritoriji neke druge države sa kojom strana ugovornica od koje se traži odnosna pogodnost ima sporazum o uzajamnom izvršenju odluka o troškovima i taksama.

(3) Predujam za troškove koje je dužna da snosi stranka može se zahtijevati od državljana druge strane ugovornice pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljana.

(4) Odredbe st. (1), (2) i (3) ovog člana primjenjuju se shodno i na pravna lica.

Član 7.

(1) Ako stranka koja se koristi povlasticama iz člana 6. st. (1) i (2) ovog ugovora bude pravosnažnom sudskom odlukom obavezana da snosi troškove postupka ili da plati taksu, takva odluka u pogledu troškova i taksa izvršiće se, na zahtjev, besplatno na teritoriji druge strane ugovornice.

(2) Zahtjev za naknadu parničnih troškova podnosi lice kome su troškovi dosuđeni, a zahtjev za naplatu sudskih taksa i troškova koje je država predujmila - država.

(3) Zahtjev se može podnijeti neposredno nadležnom sudu druge strane ugovornice ili sudu koji je u toj stvari donio prvostepenu odluku, koji će zahtjev dostaviti sudu druge strane ugovornice.

(4) Uz zahtjev se prilaže ovjeren prijepis onog dijela odluke koji se odnosi na parnične troškove i sudske takse, zajedno sa potvrdom o pravosnažnosti i izvršnosti, kao i

ovjeren prijevod pomenutih dokumenata na jezik one strane ugovornice na čijoj teritoriji treba sprovesti izvršenje.

Član 8.

(1) Odluke navedene u članu 7. stav (1) ovog ugovora koje je donio sud druge strane ugovornice izvršuju se kao i odluke sopstvenih sudova, bez ikakvog preispitivanja.

(2) Naplaćeni iznos parničnih troškova dostaviće se licu koje je tražilo izvršenje ili diplomatskom ili konzularnom predstavništvu njegove zemlje, a naplaćeni iznos na ime sudskih taksa i predujmljenih troškova - diplomatskom ili konzularnom predstavništvu one strane ugovornice koja je tražila izvršenje.

Član 9.

(1) Državljeni jedne strane ugovornice uživaju pred sudovima druge strane ugovornice, pod istim uslovima i u istom obimu kao i sopstveni državljani, oslobođenje od plaćanja sudskih taksa i troškova, kao i druge povlastice koje se odnose na takse.

(2) Ako državljanin jedne strane ugovornice uživa na teritoriji ma koje strane ugovornice oslobođenje, odnosno povlastice iz stava (1) ovog člana, ovo oslobođenje odnosno povlastice važe i za radnje koje se u toj stvari obavljaju pred sudom druge strane ugovornice.

Član 10.

(1) Uvjerenje o ličnom i imovnom stanju molioca, potrebno za korišćenje prava iz člana 9. ovog ugovora, izdaju nadležni organi one strane ugovornice na čijoj teritoriji molilac ima prebivalište odnosno boravište.

(2) Ako molilac nema prebivalište odnosno boravište na teritoriji jedne od strana ugovornica, dovoljno je u tom slučaju uvjerenje diplomatskog ili konzularnog predstavništva strane ugovornice čiji je on državljanin.

(3) Organ nadležan za izdavanje uvjerenja navedenog u stavu (1) ovog člana može tražiti od nadležnog organa druge strane ugovornice obavještenje o ličnom i imovnom stanju molioca.

(4) Sud koji odlučuje o zahtjevu za priznavanje oslobođenja od plaćanja takse i troškova može i preko nadležnog organa druge strane ugovornice provjeriti tačnost podnijenih isprava i obavještenja i zatražiti potrebne dopunske podatke.

Član 11.

(1) Ako državljanin bilo koje strane ugovornice, koji ima prebivalište odnosno boravište na teritoriji jedne od strana ugovornica, želi da se pred sudom druge strane ugovornice koristi pravom iz člana 9. ovog ugovora može zahtjev podnijeti bilo neposredno sudu te strane ugovornice bilo sudu nadležnom po mjestu njegovog prebivališta ili boravišta. Taj sud će zahtjev sa priložima dostaviti sudu druge strane ugovornice na način predviđen u članu 2. ovog ugovora.

(2) Ako zahtjev i prilozi nisu sastavljeni na jeziku strane ugovornice čiji sud treba da donese odluku o zahtjevu, priložiće se i ovjeren prijevod.

Glava II
PRAVNA POMOĆ I DOSTAVLJANJE
Član 12.

Sudovi strana ugovornica ukazivaće međusobno po zamolnicama pravnu pomoć i vršiće dostavljanje u građanskim i porodičnim stvarima.

Član 13.

(1) Zamolnica treba da sadrži predmet na koji se odnosi, imena stranaka, njihovo zanimanje i mjesto stanovanja.

(2) U zamolnici za dostavljanje treba, pored podataka iz stava (1) ovog člana, označiti adresu primaoca i vrstu pismena koje treba dostaviti, a u zamolnici za pravnu pomoć - okolnosti u pogledu kojih treba provesti dokaz i, po potrebi, pitanja koja se imaju postaviti licu koje treba saslušati.

Član 14.

(1) Zamolnice i pismena koja se dostavljaju od sudova strana ugovornica moraju biti potpisani i snabdjeveni pečatom suda, ali nije potrebno njihovo dalje ovjeravanje.

(2) Zamolnice se sastavljaju u formi propisanoj zakonodavstvom strane ugovornice od koje potiču.

Član 15.

(1) Udovoljenje zamolnicama vrši se po zakonu zamoljene strane ugovornice. Ako sud od kog potiče zamolnica zahtijeva da se postupi po nekoj naročitoj formi, takvom zahtjevu može se udovoljiti ako se to ne protivi načelima zakonodavstva zamoljene strane ugovornica.

(2) Zamoljeni sud prilikom udovoljenja zamolnici, po potrebi, primjenjuje ista prinudna sredstva kao i pri udovoljenju zamolnicama za pravnu pomoć domaćih sudova. Prinudna sredstva se ne primjenjuju ako se radi o ličnom dolasku parničnih stranaka.

Član 16.

(1) Ako je zamoljeni sud nenadležan, uputiće zamolnicu nadležnom sudu i o tome će obavijestiti sud od kog potiče zamolnica.

(2) Sud od koga potiče zamolnica biće blagovremeno obaviješten o vremenu i mjestu izvršenja tražene radnje, ali samo ako to zahtijeva. Ovo obavještenje vrše sudovi neposredno.

(3) Ako se na datoj adresi lice označeno u zamolnici ne može pronaći, zamoljeni sud će preduzeti potrebne mjere radi ustanovljenja adrese.

(4) Ako zamolnici ne bude udovoljeno, obavijestiće se, bez odlaganja, o tome sud od kog potiče zamolnica uz navođenje razloga.

Član 17.

(1) Kod postupanja po zamolnicama za dostavljanje sudovi primjenjuju propise svoje zemlje.

(2) Ako pismeno koje se ima uručiti nije sastavljeno na jeziku zamoljene strane ugovornice, ili ako nije priključen službeni ili ovjereni prijevod na tom jeziku, zamoljeni sud će izvršiti predaju pismena primaocu samo ako on dobrovoljno pristaje da primi pismeno.

Član 18.

(1) Dostavljanje se dokazuje ili dostavnicom, na kojoj treba da bude označen datum uručenja, potpisi primaoca i dostavljača i pečat suda ili takvim uvjerenjem zamoljenog suda iz kojeg se vidi da je uručenje izvršeno, kao i način i vrijeme uručenja.

(2) Ako je pismeno koje treba uručiti dostavljeno u dva primjerka, uručenje se može potvrditi na drugom primjerku.

Član 19.

(1) Strane ugovornice zadržavaju pravo da uručuju pismena svojim državljanima, koji se nalaze na teritoriji druge strane ugovornice, preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava.

(2) Pri uručenju po stavu (1) ovog člana ne smiju se upotrebljavati prinudne mjere.

Član 20.

(1) Strane ugovornice neće zahtijevati naknadu troškova za izvršene radnje po zamolnicama za pravnu pomoć i dostavljanje, osim nagrade za izvršeno vještačenje i druge troškove nastale povodom vještačenja.

(2) Izvršenje vještačenja može se usloviti prethodnim polaganjem predujma samo ako troškove vještačenja snosi stranka.

(3) Zamoljeni sud izvijestice sud od koga potiče zamolnica o visini troškova koji su nastali povodom zamolnice za pravnu pomoć.

Član 21.

Ukazivanje pravne pomoći i dostavljanje može se odbiti ako zamoljena strana ugovornica smatra da se udovoljenjem zamolnici ugrožavaju njena suverena prava ili njena sigurnost, ili da je udovoljenje u suprotnosti sa načelima njenog zakonodavstva.

Član 22.

Na način predviđen u članu 2. ovog ugovora, strane ugovornice pružaće jedna drugoj pomoć u utvrđivanju adrese lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji, ako se to traži radi ostvarivanja prava njihovih državljana u sudskom postupku i ako se u tu svrhu pruže odgovarajući podaci.

Glava III

ODREDBE MEĐUNARODNOG PRIVATNOG PRAVA

Član 23.

Pravna i poslovna sposobnost

(1) Pravna i poslovna sposobnost lica određuje se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

(2) Pravna sposobnost pravnog lica određuje se po zakonu one strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi sjedište pravnog lica.

Starateljstvo

Član 24.

(1) Starateljstvo spada u nadležnost organa one strane ugovornice čiji je državljanin lice koje treba staviti pod starateljstvo, ako ovaj ugovor drukčije ne određuje.

(2) Državljanin jedne strane ugovornice može se postaviti za staraoca državljaninu druge strane ugovornice ako ima boravište na teritoriji one strane ugovornice gdje treba obavljati starateljsku dužnost i ako njegovo postavljanje za staraoca najviše odgovara interesima lica pod starateljstvom.

(3) Obaveza prihvatanja dužnosti staraoca određuje se po zakonu one strane ugovornice čiji je državljanin lice koje se postavlja za staraoca.

(4) Pravni odnosi između staraoca i lica pod starateljstvom regulišu se po zakonu one strane ugovornice koja je postavila staraoca.

Član 25.

(1) Ako je na teritoriji jedne strane ugovornice potrebno da organ starateljstva preduzme mjere u interesu državljanina druge strane ugovornice, koji ima boravište ili imovinu na teritoriji strane ugovornice gdje je potrebno takve mjere preduzeti, nadležni organ te strane ugovornice obavijestit će o tome odmah diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

(2) U neodložnim slučajevima, nadležni organ druge strane ugovornice može sam preduzeti neophodne privremene mjere, ali je o tome dužan odmah obavijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljanin odnosno lice. Privremene mjere ostaju na snazi dotle dok nadležni organ strane ugovornice, čiji je državljanin odnosno lice, ne donese potrebnu odluku, o kojoj će obavijestiti teritorijalni organ koji je odredio privremene mjere.

Bračne stvari

Član 26.

(1) Materijalno-pravni uslovi za zaključenje braka procjenjuju se za svakog od budućih supruža po zakonu one strane ugovornice čiji su oni državljani.

(2) Odredba stava (1) ovog člana ne isključuje primjenu zakona strane ugovornice na čijoj se teritoriji brak zaključuje, ako se radi o takvim smetnjama zbog kojih je po zakonu te strane ugovornice zaključenje braka apsolutno zabranjeno.

(3) Forma braka određuje se po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji brak zaključuje.

Član 27.

(1) Lični i imovinski odnosi bračnih drugova koji imaju zajedničko državljanstvo regulišu se po zakonu one strane ugovornice čiji su oni državljani.

(2) Ako je jedan bračni drug državljanin jedne strane ugovornice a drugi državljanin druge strane ugovornice, njihovi lični i imovinski odnosi regulišu se po zakonu strane ugovornice čije su posljednje zajedničko državljanstvo imali za vrijeme trajanja braka, a ako bračni drugovi nisu imali zajedničko državljanstvo jedne od strana ugovornica - po zakonu strane ugovornice na čijoj teritoriji bračni drugovi imaju ili su imali posljednje zajedničko prebivalište.

Član 28.

(1) Za odlučivanje o ličnim i imovinskim odnosima bračnih drugova u slučaju iz člana 27. stav (1) ovog ugovora nadležan je sud strane ugovornice čiji su državljani bračni drugovi. Ako oba bračna druga u vrijeme podnošenja tužbe imaju prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice, za odlučivanje o njihovim ličnim i imovinskim odnosima nadležan je i sud te strane ugovornice.

(2) U slučaju iz člana 27. stav (2) ovog ugovora nadležan je sud strane ugovornice na čijoj teritoriji bračni drugovi imaju prebivalište, a ako bračni drugovi nemaju zajedničko prebivalište - nadležan je sud strane ugovornice na čijoj teritoriji tuženi bračni drug ima prebivalište.

Član 29.

(1) Za razvod braka mjerodavan je zakon strane ugovornice čiji su državljani bračni drugovi u vrijeme podnošenja tužbe za razvod braka.

(2) Ako je, u vrijeme podnošenja tužbe za razvod braka, jedan bračni drug državljanin jedne strane ugovornice a drugi državljanin druge strane ugovornice, za razvod braka mjerodavan je zakon obje strane ugovornice.

Član 30.

(1) Za razvod braka u slučaju iz člana 29. stav (1) ovog ugovora nadležan je sud strane ugovornice čiji su državljani bračni drugovi u vrijeme podnošenja tužbe, a ako oba bračna druga u to vrijeme imaju prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice - nadležan je i sud te strane ugovornice. U ovom drugom slučaju brak se ne može razvesti iz uzroka koji su protivni osnovnim načelima zakonodavstva strane ugovornice pred čijim je sudom pokrenut brakorazvodni spor.

(2) Za razvod braka u slučaju iz člana 29. stav (2) ovog ugovora nadležan je sud strane ugovornice na čijoj teritoriji oba bračna druga imaju prebivalište, a ako jedan bračni drug ima prebivalište na teritoriji jedne strane ugovornice a drugi na teritoriji druge strane ugovornice - nadležan je sud strane ugovornice na čijoj teritoriji tuženi bračni drug ima prebivalište.

Član 31.

Za utvrđivanje postojanja ili nepostojanja braka i za poništaj braka, kao i u pogledu nadležnosti u ovim slučajevima, shodno se primjenjuju odredbe čl. 29. i 30. ovog ugovora.

Pravni odnosi između roditelja i djece

Član 32.

Pravni odnosi između roditelja i djece, kao i utvrđivanje i osporavanje očinstva ili materinstva, regulišu se po zakonu one strane ugovornice čiji je državljanin dijete.

Član 33.

Za donošenje odluke o odnosima iz člana 32. ovog ugovora nadležan je sud one strane ugovornice čiji je državljanin dijete ili sud strane ugovornice na čijoj teritoriji dijete ima prebivalište ili boravište.

Obaveza izdržavanja

Član 34.

Obaveza izdržavanja između braće i sestara u pogledu izdržavanja maloljetne braće i sestara, kao i između srodnika u pravnoj ushodnoj i nishodnoj liniji, osim između srodnika iz člana 32 ovog ugovora, reguliše se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin lice koje polaže pravo na izdržavanje.

Član 35.

Za donošenje odluke o izdržavanju po članu 34. ovog ugovora nadležan je sud strane ugovornice:

a) na čijoj teritoriji ima prebivalište ili boravište lice koje polaže pravo na izdržavanje, ako se radi o izdržavanju između braće i sestara;

b) na čijoj teritoriji ima prebivalište ili boravište lice od koga se zahtijeva izdržavanje, ako se radi o izdržavanju između srodnika u pravnoj ushodnoj i nishodnoj liniji.

Član 36.

Usvojenje

(1) Ako je usvojlac državljanin jedne strane ugovornice a usvojenik državljanin druge strane ugovornice, za usvojenje i raskidanje usvojenja potrebno je da su ispunjeni materijalni uslovi predviđeni nacionalnim zakonom kako usvojioca tako i usvojenika.

(2) Za usvojenje ili prestanak usvojenja nadležan je organ one strane ugovornice čiji je državljanin usvojenik. Usvojenje ili prestanak usvojenja može sprovesti i organ strane ugovornice na čijoj teritoriji usvojlac i usvojenik stalno žive u vrijeme zaključenja odnosno prestanka usvojenja.

Član 37.
Proglašenje nestalog lica za umrlo i dokazivanje smrti

(1) Proglašenje nestalog lica za umrlo i dokazivanje smrti spada u nadležnost suda one strane ugovornice čiji je državljanin bilo to lice u vrijeme nestanka.

(2) Sud jedne strane ugovornice može proglasiti za umrlo odnosno dokazivati smrt državljanina druge strane ugovornice:

a) na zahtjev lica koje želi da ostvari nasljedna prava u odnosu na nepokretnu imovinu nestalog lica koje se nalazi na teritoriji te strane ugovornice; ili

b) na zahtjev bračnog druga u odnosu na postojanje braka ili prava koja proizilaze iz imovinskih odnosa među bračnim drugovima u pogledu imovine koja se nalazi na teritoriji te strane ugovornice, ako bračni drug u momentu podnošenja zahtjeva za proglašenje nestalog bračnog druga za umrlog ima prebivalište na teritoriji te strane ugovornice i ako je posljednje zajedničko prebivalište bračnih drugova bilo na teritoriji iste strane ugovornice.

(3) Proglašenje nestalog lica za umrlo odnosno dokazivanje smrti po stavu (2) ovog člana može se vršiti samo pod uslovima predviđenim u nacionalnom zakonu nestalog lica.

Imovinske stvari
Član 38.

(1) Forma pravnog posla određuje se po zakonu koji se primjenjuje na sam pravni posao, a dovoljno je ako se u tom pogledu postupi po zakonu koji važi u mjestu gde je pravni posao zaključen.

(2) Forma pravnog posla koji se odnosi na nekretninu određuje se po zakonu strane ugovornice na čijoj teritoriji se nekretnina nalazi.

Član 39.

(1) Stvarna prava na nekretninama regulišu se po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji nekretnina nalazi.

(2) Za rješavanje sporova iz stava (1) ovog člana nadležan je sud strane ugovornice na čijoj teritoriji se nekretnina nalazi.

Glava IV
ZAOSTAVŠTINE
Član 40.

(1) Državljanima jedne strane ugovornice mogu sticati imovinska prava na teritoriji druge strane ugovornice na osnovu zakonskog ili testamentalnog nasljeđivanja pod istim uslovima i u istom obimu kao i državljani te strane ugovornice.

(2) Državljanima jedne strane ugovornice mogu izjavom posljednje volje (testamentom) raspolagati svojom imovinom koja se nalazi na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 41.

Nasljedno-pravni odnosi regulišu se po zakonu one strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti.

Član 42.

Ako nema nasljednika, nasljeđivanje pokretne imovine vrši se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti, a nasljeđivanje nepokretne imovine - po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji imovina nalazi.

Član 43.

(1) Sposobnost za pravljenje ili opozivanje testamenta, kao i ništavost testamenta zbog nedostatka u volji zavještaoaca (prinuda, prevara, zabluda i dr.), procjenjuju se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme sastavljanja odnosno opozivanja testamenta.

(2) Testament sastavljen od strane državljanina jedne strane ugovornice punovažan je u pogledu forme ako odgovara:

a) zakonu države u kojoj je sačinjen, ili

b) zakonu one strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme sastavljanja testamenta ili smrti ili zakonu one države u kojoj je ostavilac u navedenom vremenu imao prebivalište ili boravište, ili

c) zakonu mjesta gde se nekretnina nalazi.

(3) Pitanje da li je ostavilac imao prebivalište ili boravište u određenom mjestu procjenjuje se prema zakonu tog mjesta.

(4) Odredbe st. (2) i (3) ovog člana odnose se i na opozivanje testamenta.

Član 44.

Za raspravljanje nepokretne zaostavštine i za rješavanje spornih zahtjeva na nasljedstvo, nužni dio ili legat koji se odnose na nepokretnu zaostavštinu, isključivo su nadležni sudovi (organi) one strane ugovornice na čijoj teritoriji se nalazi nepokretna imovina.

Član 45.

(1) Za raspravljanje o pokretnim stvarima iz zaostavštine državljana strana ugovornica, kao i za rješavanje spornih zahtjeva na nasljedstvo, nužni dio ili legat koji se na te stvari odnose, nadležni su sudovi (organi) one strane ugovornice čiji je državljanin ostavilac u vrijeme smrti, ako ovim ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Pokretna zaostavština državljana jedne strane ugovornice koja se nalazi na teritoriji druge strane ugovornice predaće se radi sprovođenja ostavinskog postupka diplomatskom ili konzularnom predstavništvu ili nadležnom organu strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac, izuzev u slučajevima predviđenim u čl. 49. i 51. ovog ugovora i ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 55. stav (2) tačka b) ovog ugovora.

(3) Strane ugovornice zadržavaju pravo da prije predaje pokretne zaostavštine po stavu (2) ovog člana naplate dažbine predviđene svojim propisima za sticanje po osnovu nasljedstva.

Član 46.

(1) Ako na teritoriji jedne strane ugovornice umre državljanin druge strane ugovornice, sud (organ) treba odmah da obavijesti o smrti diplomatsko ili konzularno predstavništvo druge strane ugovornice i da saopšti sve što mu je poznato o nasljednicima, o njihovom prebivalištu i adresi, o sastavu i vrijednosti zaostavštine, kao i o testamentu - ako postoji. Sud (organ) će isto tako postupiti i kad dozna da je u njegovoj zemlji ostala imovina državljanina druge strane ugovornice koji je umro u svojoj ili u trećoj državi.

(2) Ako je postupak za raspravljanje zaostavštine pokrenut na teritoriji jedne strane ugovornice, pa se utvrdi da je nasljednik državljanin druge strane ugovornice - o tome će se obavijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo te strane ugovornice.

Član 47.

(1) Ako se na teritoriji jedne strane ugovornice nalazi zaostavština državljanina druge strane ugovornice, sud (organ) će, na prijedlog ili po službenoj dužnosti, preduzeti mjere koje su potrebne za obezbjeđenje i upravljanje zaostavštinom. U ovim slučajevima mora se sastaviti popis pokretnih stvari i, po potrebi, postaviti pogodno lice za staraoca zaostavštine.

(2) Sud (organ) će preduzeti mjere navedene u stavu (1) ovog člana po propisima koji važe u njegovoj zemlji. Mjere obezbjeđenja sprovede se, na traženje druge strane ugovornice, i u nekoj naročitoj formi ako ova nije u suprotnosti sa načelima zakonodavstva zamoljene strane ugovornice.

(3) Ako je u mjestu gde se nalazi zaostavština sjedište diplomatskog ili konzularnog predstavništva strane ugovornice čiji je državljanin bio umrli, onda se mjere navedene u stavu (1) ovog člana mogu preduzeti samo ako je diplomatsko ili konzularno predstavništvo bilo o tome blagovremeno obaviješteno, osim u slučajevima koji ne trpe odlaganje. Diplomatsko ili konzularno predstavništvo može da učestvuje kod preduzimanja službenih radnji i da stavlja prijedloge.

(4) U ostalim slučajevima treba bez odlaganja izvijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo o mjerama koje su preduzete za obezbjeđenje i za upravljanje zaostavštinom. Na prijedlog diplomatskog ili konzularnog predstavništva ove mjere mogu se izmijeniti ili ukinuti bez štete po prava trećih lica.

Član 48.

(1) Ako je sud (organ) jedne strane ugovornice proglasio testament državljanina druge strane ugovornice, ovjereni prijepis testamenta, zapisnik o stanju i sadržini testamenta i zapisnika o njegovom proglašenju dostavljaju se sudu (organu) strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac, ako po ovom ugovoru za raspravljanje zaostavštine nije nadležan sud strane ugovornice u kojoj je testament proglašen. Na isti način će se postupiti i u slučaju ako je za raspravljanje zaostavštine nadležan i sud druge strane ugovornice.

(2) Sud koji je proglasio testament može, na traženje suda (organa) druge strane ugovornice, dostaviti ovom i originalni testament.

(3) Odredbe st. (1) i (2) ovog člana primjenjuju se i na isprave o usmenom testamentu.

Član 49.

(1) Na zahtjev nasljednika ili legatara, koji su državljani strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi zaostavština ili koji borave na njenoj teritoriji, može sud (organ) da zadrži cjelokupnu pokretnu zaostavštinu ili dovoljan dio iste dok nadležni sud (organ) strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac pravosnažno ne odluči o zahtjevu nasljednika ili legatara.

(2) Iste mjere može sud (organ) preduzeti i na zahtjev povjerilaca koji su državljani strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi zaostavština, ili koji na toj teritoriji borave, ako svoja potraživanja prijave i, po potrebi, pokrenu postupak za njihovo priznanje.

Član 50.

(1) Radi stavljanja zahtjeva navedenih u članu 49. ovog ugovora, sud (organ) će oglasom odrediti rok od tri do šest mjeseci u kome povjerioci i nasljednici treba da prijave svoje zahtjeve i, po potrebi, pokrenu postupak za njihovo priznanje. Ako se ti zahtjevi u pomenutom roku ne prijave, odnosno ako se ne pokrene postupak za njihovo priznanje, ne može se odbiti predaja pokretne zaostavštine pozivanjem na odredbe člana 49. ovog ugovora.

(2) Objavljivanje oglasa po stavu (1) ovog člana vrši se po zakonu one strane ugovornice na čijoj teritoriji se nalazi pokretna zaostavština.

Član 51.

(1) Ako je ostavilac, koji je bio državljanin jedne strane ugovornice, imao posljednje prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice, mogu nasljednici, koji stanuju na teritoriji te druge strane ugovornice, zahtijevati u roku od šest mjeseci po smrti ostavioca da sud (organ) te strane ugovornice sprovede raspravu pokretne zaostavštine koja se nalazi na teritoriji te strane ugovornice. Ovom zahtjevu udovoljiće se samo ako tome ne prigovori koji od nasljednika, lice koje ima pravo na nužni dio ili legatar, i to u roku od tri mjeseca od obavještenja suda (organa) da je zahtjev podnijet.

(2) Nasljedno-pravni odnosi u slučaju iz stava (1) ovog člana regulišu se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac.

Član 52.

Ako državljanin jedne strane ugovornice, za vrijeme privremenog boravka, umre na teritoriji druge strane ugovornice, onda će se stvari koje je nosio sa sobom, po spisku, bez drugih formalnosti, predati diplomatskom ili konzularnom predstavništvu njegove zemlje.

Član 53.

U parničnim i vanparničnim stvarima zaostavština, o kojima se raspravlja na teritoriji jedne strane ugovornice, diplomatsko ili konzularno predstavništvo druge strane

ugovornice zastupa svoje državljane bez posebne punomoći, ako su oni odsutni i nisu odredili svoje zastupnike.

Član 54.

Koja se imovina ima smatrati pokretnom ili nepokretnom, određuje se po zakonu strane ugovornice na čijoj teritoriji se nalazi ta imovina.

Član 55.

(1) Ako pokretnu zaostavštinu ili protivvrijednost dobivenu prodajom pokretne ili nepokretne zaostavštine treba po okončanju ostavinskog postupka predati nasljednicima koji imaju prebivalište ili boravište na teritoriji druge strane ugovornice, a nije moguće zaostavštinu ili njenu protivvrijednost predati neposredno nasljedniku ili njegovom punomoćniku, zaostavština ili njena protivvrijednost predaće se diplomatskom ili konzularnom predstavništvu te strane ugovornice.

(2) Po odredbama stava (1) ovog člana postupiće se:

- a) ako su plaćene ili obezbijedene odgovarajuće nasljedne dažbine;
- b) ako je nadležni organ dao saglasnost za iznošenje stvari ili za transfer novca.

Glava V

PRIZNANJE I IZVRŠENJE SUDSKIH ODLUKA

Član 56.

(1) Strane ugovornice priznaće i izvršiće na svojoj teritoriji sljedeće odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice:

a) pravosnažne i izvršne sudske odluke u građanskim, porodičnim ili trgovinskim stvarima, kao i poravnjanja u ovim stvarima zaključena pred sudom, osim odluka o stečaju ili o sudskim poravnanjima van stečaja;

b) pravosnažne i izvršne odluke krivičnih sudova o imovinsko-pravnim zahtjevima;

c) pravosnažne i izvršne odluke izabranih sudova, kao i pred njima sklopljenih poravnjanja, u sporovima iz privrednih odnosa u kojima je bar jedna od stranaka privredna organizacija.

(2) Pod sudovima u smislu stava (1) tačka a) ovog člana podrazumijevaju se u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji i privredni sudovi.

(3) Da li će se neki spor u smislu stava (1) tačka c) ovog člana smatrati sporom iz privrednih odnosa procjenjuje se prema zakonu strane ugovornice u kojoj odluka izabranog suda treba da se izvrši.

Član 57.

Odluke iz člana 56. stav (1) tač. a) i b) ovog ugovora priznaće se i izvršiće se pod sljedećim uslovima:

a) ako je po zakonu strane ugovornice u kojoj se zahtijeva izvršenje, sud strane ugovornice u kojoj je odluka donijeta mogao da postupa u toj stvari;

b) ako je sudska odluka pravosnažna i izvršna po zakonu strane ugovornice u kojoj je donijeta;

c) ako se priznanje ili izvršenje sudske odluke ne protivi javnom poretku strane ugovornice u kojoj odluka treba da se prizna ili izvrši;

d) ako je u slučaju presude u odsustvu - stranka koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je donijeta odluka, bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u sporu po zakonu strane ugovornice u kojoj je odluka donijeta;

e) ako po istom sporu između istih stranaka na teritoriji strane ugovornice u kojoj odluka treba da se izvrši nije ranije od nadležnog redovnog ili izabranog suda donijeta pravosnažna odluka;

f) ako je ostvarenje zahtjeva na koji se odluka odnosi dozvoljeno prema pravu strane ugovornice u kojoj odluka treba da se prizna ili izvrši, a dužnik je državljanin te strane ugovornice.

Član 58.

Odluke iz člana 56. stav (1) tačke c) ovog ugovora (arbitražne odluke) priznaće se i izvršiće se pod uslovima propisanim u članu 57. ovog ugovora kao i pod sljedećim uslovima:

a) da je odluka izabranog suda zasnovana na pismenom sporazumu o podvrgavanju izabranom sudu u pogledu određenog spora ili budućih sporova;

b) da je odluku donio izabrani sud koji je predviđen u sporazumu o podvrgavanju izabranom sudu;

c) da je sporazum o podvrgavanju izabranom sudu punovažan po zakonu strane ugovornice u kojoj odluka treba da se izvrši.

Član 59.

Iako postoje uslovi predviđeni u čl. 57. i 58. ovog ugovora odluka izabranog suda se neće izvršiti:

a) ako stranci prema kojoj odluka treba da se izvrši nije bilo omogućeno zbog nekog nedostatka u postupku da u njemu učestvuje;

b) ako je izabrani sud prekoračio granice svojih ovlaštenja predviđenih u sporazumu o izabranom sudu.

Član 60.

(1) Ako u ovom ugovoru nije drukčije određeno, u pogledu dozvole izvršenja i postupka izvršenja primjenjivaće se propisi one strane ugovornice u kojoj odluka treba da se izvrši.

(2) Da bi se omogućilo izvršenje odluka, sud će se ograničiti da ustanovi postojanje uslova iz čl. 57-59. ovog ugovora. Ako ti uslovi postoje narediće se izvršenje.

Član 61.

(1) Zahtjev za izvršenje može biti podnjet neposredno nadležnom sudu strane ugovornice na čijoj teritoriji odluku treba izvršiti ili sudu koji je u toj pravnoj stvari donio odluku u prvom stepenu, u kom slučaju će se zahtjev dostaviti sudu druge strane ugovornice na način predviđen u članu 2. ovog ugovora.

(2) Uz zahtjev za izvršenje treba priložiti prema slučaju:

a) ovjeren prijepis sudske odluke ili sudskog poravnanja sa potvrdom o pravosnažnosti i izvršnosti;

b) uvjerenje da je stranka protiv koje je odluka donijeta, a koja nije učestvovala u postupku, bila uredno i blagovremeno pozvana shodno zakonu strane ugovornice u kojoj je odluka donijeta;

c) dokaz da se izvršenje traži na osnovu odluke izabranog suda;

d) dokaz da je stvar podvrgnuta jurisdikciji izabranog suda;

e) službeni ili ovjereni prijevod isprava označenih u tač. a)-d) ovog člana na jeziku strane ugovornice u kojoj odluka treba da se izvrši.

Član 62.

Odredbe čl. 56-61. ovog ugovora primjenjivaće se na odluke i poravnanja u imovinskim stvarima koji su postali pravosnažni i izvršni poslije 13. februara 1961. godine, a na odluke u bračnim stvarima i na odluke iz čl. 34. i 35. ovog ugovora koje su postale pravosnažne odnosno izvršne poslije stupanja na snagu ovog ugovora.

Član 63.

(1) Svaka strana ugovornica priznaće na svojoj teritoriji sudske odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice koje se tiču ličnog stanja (statusa) njenih državljana pod uslovima predviđenim u članu 57. tač. a), b), d) i e) ovog ugovora, kao i pod uslovom da nisu u suprotnosti sa propisima koji se primjenjuju za rješavanje takvih odnosa na njenoj sopstvenoj teritoriji.

(2) Sudske odluke strana ugovornica koje se odnose na lično stanje državljana treće države priznaće se na teritoriji druge strane ugovornice samo ako se takve odluke priznaju i u državi čiji su državljani u pitanju.

Član 64.

(1) Priznanje sudskih odluka u statusnim stvarima može da zahtijeva svako lice koje je za to pravno zainteresovano.

(2) Odluke priznate po članu 63. ovog ugovora imaju isto pravno dejstvo kao i odluke domaćih sudova.

(3) Za priznanje odluka u statusnim stvarima primjenjivaće se shodno odredbe člana 60. stav (1) i člana 61. ovog ugovora.

Član 65.

(1) Pravosnažne sudske odluke strana ugovornica koje se tiču ličnog stanja sopstvenih državljana jedne strane ugovornice priznaju se na teritoriji druge strane ugovornice bez ikakvog preispitivanja po odredbama čl. 63. i 64. ovog ugovora.

(2) Na osnovu odluka iz stava (1) ovog člana vršiće se, po potrebi, upis promjena u registre ličnog stanja po prethodnom odobrenju Saveznog sekretarijata za unutrašnje poslove sa Jugoslovenske strane odnosno po odobrenju Ministarstva pravosuđa - sa Mađarske strane.

(3) Upis u registre po stavu (2) ovog člana vrši se na zahtjev zainteresovane stranke ili nadležnog organa strane ugovornice čiji je sud donio odluku.

(4) Ako organ označen u stavu (2) ovog člana smatra da se odluka odnosi na status sopstvenog državljanina, postupiće se po odredbama čl. 63. i 64. ovog ugovora.

Član 66.

Odredbama o izvršenju sudskih odluka ne dira se u propise strana ugovornica koji se odnose na transfer gotovine ili iznošenje stvari dobivenih izvršenjem.

Glava VI ISPRAVE

Dostavljanje isprava o ličnom stanju

Član 67.

(1) Strane ugovornice dostavljaju jedna drugoj isprave i prijepise pravosnažnih sudskih odluka koje se odnose na lično stanje državljanina druge strane ugovornice.

(2) Isprave i prijepisi iz stava (1) ovog člana dostavljaju se, bez taksa i troškova, diplomatskom ili konzularnom predstavništvu.

(3) Izvodi iz matičnih knjiga umrlih dostavljaju se odmah, a ostali izvodi i prijepisi sudskih odluka krajem svakog tromjesečja.

Član 68.

(1) Obje strane ugovornice dostavljaju jedna drugoj, bez taksa i troškova, isprave o ličnom stanju, ako budu za to zamoljene u javnom interesu.

(2) Molbe iz stava (1) ovog člana upućuju se diplomatskim ili konzularnim putem.

Član 69.

Pod ispravama o ličnom stanju, u smislu člana 67. ovog ugovora, podrazumijevaju se izvodi iz matičnih knjiga rođenih, isprave o upisu rođenja mrtvog djeteta, izvodi iz matičnih knjiga vjenčanih i izvodi iz matičnih knjiga umrlih.

Član 70.

Državljanima jedne strane ugovornice mogu zahtjev za izdavanje izvoda iz matičnih knjiga ili drugih isprava uputiti neposredno nadležnom organu druge strane ugovornice. Ako taksa nije unaprijed plaćena, tražene isprave dostaviće se moliocu preko diplomatskog ili konzularnog predstavništva strane ugovornice čiji je organ izdao ispravu.

Ovjeravanje isprava

Član 71.

(1) Javne isprave koje je sastavio ili izdao sud ili drugi organ jedne strane ugovornice, ako su snabdjevene službenim pečatom i potpisom, nije potrebno ovjeravati radi

upotrebe pred sudovima i drugim organima druge strane ugovornice. Isto tako nije potrebna ni dalja ovjera privatnih isprava ako je ove ovjerio sud ili drugi nadležni organ.

(2) Odredba stava (1) ovog člana odnosi se i na prijepise javnih i privatnih isprava koje je ovjerio sud ili drugi nadležni organ.

Član 72. **Dokazna snaga javnih isprava**

Javne isprave izdate od nadležnih organa strana ugovornica imaju istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave.

Dio treći **PRAVNI SAOBRAĆAJ U KRIVIČNIM STVARIMA** **Glava I** **PRAVNA POMOĆ I DOSTAVLJANJE** **Član 73.**

Strane ugovornice obavezuju se da će u krivičnim stvarima na molbu uzajamno ukazivati pravnu pomoć i vršiti dostavljanje.

Član 74.

Ukazivanje pravne pomoći i dostavljanje može se uskratiti:

- a) ako vrijeđa suverena prava ili sigurnost zamoljene strane ugovornice ili ako je u suprotnosti sa osnovnim načelima njenog zakonodavstva;
- b) ako je okrivljeni državljanin zamoljene strane ugovornice, a ne nalazi se na teritoriji strane ugovornice od koje potiče zamolnica;
- c) ako se odnosi na krivično djelo za koje po ovom ugovoru nije dopušteno izdavanje.

Član 75.

(1) Pravna pomoć obuhvata izvršenje pojedinih procesnih radnji, naročito: ispitivanje okrivljenog, saslušanje svjedoka i vještaka, pretres stana i lica, uviđaj, predaju predmeta i spisa.

(2) U stavu (1) ovog člana navedeni predmeti i spisi predavaće se samo ako se nalaze u posjedu organa zamoljene strane ugovornice i ako se tome ne protive posebni razlozi.

(3) Predate predmete i spise treba vratiti što je moguće prije.

Član 76.

(1) Protiv svjedoka ili vještaka, bez obzira na njihovo državljanstvo, koji se u krivičnoj ili građanskoj stvari na osnovu sudskog poziva uručenog na teritoriji jedne strane ugovornice dobrovoljno pojave pred sudom druge strane ugovornice, ne može se pokrenuti krivični postupak zbog krivičnog djela koje je predmet postupka, kao ni zbog drugog krivičnog djela izvršenog prije prelaska državne granice strane ugovornice molioca, niti mogu biti lišeni slobode, niti se nad njima može izvršiti kazna izrečena za ovakva krivična djela na teritoriji strane ugovornice molioca. Protiv ovakvih svjedoka i vještaka ne može se

pokrenuti administrativni (prekršajni) postupak zbog prekršaja izvršenih prije prelaska državne granice, niti se može nad njima izvršiti kazna izrečena zbog ovakvih prekršaja.

(2) Svjedok ili vještak gubi zaštitu navedenu u stavu (1) ovog člana ako ne napusti teritoriju strane ugovornice molioca u roku od sedam dana, računajući od dana kada mu je sud saopštio da njegovo prisustvo nije više potrebno, a imao je mogućnosti da to učini.

(3) Troškove u vezi sa ličnim dolaskom svjedoka ili vještaka snosi strana ugovornica od koje potiče zamolnica. U zamolnici za dostavljanje poziva treba navesti iznos koji će se isplatiti svjedoku ili vještaku za pokriće troškova u vezi sa putovanjem i boravkom u inostranstvu. Strana ugovornica od koje potiče zamolnica daće pozvanom licu, na njegovo traženje, predujam za pokriće ovih troškova.

(4) Svjedok može tražiti i naknadu za izgublenu zaradu, a vještak, pored toga, i nagradu za vještačenje.

Član 77.

(1) Kad je neophodno potrebno da sud jedne strane ugovornice sasluša kao svjedoka ili vještaka lice koje je lišeno slobode na teritoriji druge strane ugovornice, zahtjev za njegovu privremenu predaju treba uputiti Državnom sekretarijatu za inostrane poslove Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije odnosno Ministarstvu pravde Narodne Republike Mađarske.

(2) Zahtjevu će se udovoljiti ako lice lišeno slobode na to pristaje i ako se predaji ne protive posebni razlozi. Predato lice ima se i dalje držati u pritvoru, a poslije saslušanja treba ga bez odlaganja vratiti. U ovom slučaju predato lice uživa zaštitu predviđenu u članu 76. stav (1) ovog ugovora.

(3) Pod uslovima iz st. (1) i (2) ovog člana, kao i člana 76. stav (1) ovog ugovora može se dozvoliti i tranzit lica pritvorenog u trećoj državi radi saslušanja.

Član 78.

(1) Na zahtjev jedne strane ugovornice druga strana ugovornica će, i onda ako do izdavanja ne dođe, vratiti stvari koje je izvršilac u izvršenju krivičnog djela sa teritorije strane ugovornice od koje potiče zahtjev odnio na teritoriju druge strane ugovornice, ili stvari koje je dobio u zamjenu za odnijete stvari. Ako nastane spor o savjesnosti držanja, rješava ga sud one strane ugovornice na čijoj teritoriji se stvari nalaze.

(2) Zamoljena strana ugovornica može privremeno zadržati stvari navedene u stavu (1) ovog člana ako je to neophodno za krivični postupak koji se vodi na njenoj teritoriji.

Član 79.

Na pružanje pravne pomoći i dostavljanje u krivičnim stvarima primjenjuju se shodno odredbe čl. 13 -19. ovog ugovora.

Član 80.

(1) Strane ugovornice dostavljajuće uzajamno, tromjesečno, diplomatskim putem prijepise kaznenih listova o pravosnažnim presudama kojima se utvrđuje krivica državljana

druge strane ugovornice. Ovako treba postupati i sa kasnije donijetim odlukama koje se odnose na spomenute presude.

(2) Strane ugovornice će, osim toga, uzajamno na zahtjev dostavljati izvode iz presude navedenih u stavu (1) ovog člana.

Član 81.

Na zahtjev podnijet diplomatskim putem, strane ugovornice će uzajamno dostavljati obavještenja o upisu u kazneni registar koja se odnose:

a) na državljane strane ugovornice koja traži takvo obavještenje;

b) na druga lica koja se nalaze na teritoriji strane ugovornice koja traži obavještenje, a protiv kojih se na njenoj teritoriji vodi krivični postupak. Zamoljena strana ugovornica može uskratiti davanje obavještenja ako se isto odnosi na njenog državljanina.

Član 82.

(1) Strane ugovornice se obavezuju da će, u skladu sa svojim propisima, a na zahtjev druge strane ugovornice, pokrenuti krivični postupak protiv svog državljanina koji je na teritoriji druge strane ugovornice izvršio krivično djelo za koje se po članu 85. ovog ugovora može dozvoliti izdavanje.

(2) Zajedno sa obavještenjem iz stava (1) ovog člana dostaviće se i poznati dokazi o izvršenom krivičnom djelu.

(3) Ona strana ugovornica koja je primila obavještenje, dužna je obavijestiti drugu stranu ugovornicu o tome da li je protiv učinioca pokrenut krivični postupak, i ako jeste - kako je isti okončan.

Član 83.

(1) Troškove nastale ukazivanjem pravne pomoći, dostavljanjem kao i davanjem obavještenja u krivičnim stvarima snosiće ona strana ugovornica na čijoj su teritoriji oni nastali. Iznos ovih troškova treba saopštiti drugoj strani ugovornici.

(2) Troškove koji su nastali povodom zahtjeva za sprovođenje vještačenja ili privremenim upućivanjem lica koje je lišeno slobode na teritoriji zamoljene strane ugovornice naknadiće strana ugovornica od koje potiče zamolnica.

Glava II

IZDAVANJE I TRANZITIRANJE

Član 84.

Strane ugovornice obavezuju se da će na zahtjev, pod uslovima iz ovog ugovora, uzajamno izdavati lica protiv kojih se vodi krivični postupak ili protiv kojih je pravosnažno izrečena kazna na teritoriji strane ugovornice koja zahtijeva izdavanje.

Član 85.

(1) Izdavanju ima mjesta samo za ona djela koja su kao krivična djela predviđena zakonima obje strane ugovornice i po kojima se može izreći kazna lišenja slobode u trajanju od najmanje dvije godine ili teža kazna.

(2) Zahtjev za izdavanje ima se smatrati osnovanim ako mu je priložena odluka o lišenju slobode koju je donio sud one strane ugovornice koja zahtjev za izdavanje postavlja ili druga sudska odluka sličnog dejstva. Ovakva odluka treba da sadrži opis krivičnog djela zbog koga se izdavanje traži, okolnosti pod kojima je ono učinjeno, mjesto i vrijeme izvršenja i njegovu pravnu kvalifikaciju.

Član 86.

(1) Pod uslovima iz člana 85. stav (1) ovog ugovora zamoljena strana ugovornica će izdati lice koje je pravosnažnom sudskom presudom osuđeno na kaznu lišenja slobode najmanje šest mjeseci.

(2) Zahtjev za izdavanje ima se smatrati osnovanim ako mu je priložena pravosnažna presuda suda strane ugovornice koja postavlja zahtjev za izdavanje. Ako je presuda izrečena u odsustvu traženog lica, strana ugovornica neće izvršiti presudu na osnovu koje traži izdavanje, nego će ponoviti postupak i izdatom licu suditi u njegovom prisustvu.

Član 87.

Zamoljena strana ugovornica može uskratiti izdavanje:

- a) ako je lice, čije se izdavanje traži, izvršilo krivično djelo na njenoj teritoriji;
- b) ako se izdavanje traži zbog krivičnog djela izvršenog na teritoriji treće države, a u toj državi je zbog toga djela već donijeta presuda.

Član 88.

Nema mjesta izdavanju:

- a) ako je lice, čije se izdavanje traži, državljanin zamoljene strane ugovornice;
- b) ako je protiv lica, čije se izdavanje traži, za isto krivično djelo sud zamoljene strane ugovornice već izrekao pravosnažnu presudu ili je postupak protiv njega zbog bitnih razloga pravosnažno obustavljen, ali izdavanju ima mjesta ako sud zamoljene strane ugovornice pravosnažno odluči da se stiču uslovi za ponavljanje pravosnažno okončanog krivičnog postupka;
- c) ako po zakonu bilo koje strane ugovornice postoje zakonske prepreke zbog kojih se ne može voditi krivični postupak ili zbog kojih se ne može presuda izvršiti (zastarjelost, pomilovanje itd.). Zahtjev za izdavanje prekida tok zastarjelosti;
- d) ako nije stavljen prijedlog oštećenog, odnosno podnijeta privatna tužba ili ako nije dato odobrenje za krivično gonjenje, u slučajevima kada je po zakonu strane ugovornice koja postavlja zahtjev za izdavanje ili države gdje je djelo izvršeno, pokretanje krivičnog postupka uslovljeno stavljanjem prijedloga, podnošenjem privatne tužbe ili davanjem odobrenja.

Član 89.

Izdavanje se neće odobriti za djelo koje se po ocjeni zamoljene strane ugovornice smatra političkim krivičnim djelom.

Član 90.

Izdavanje se neće odobriti takođe za krivično djelo koje se sastoji isključivo u povredi vojnih obaveza (vojno krivično djelo), kao i za krivično djelo učinjeno putem štampe.

Član 91.

(1) U stvarima ekstradicije nadležni centralni organi strana ugovornica opšte međusobno neposredno.

(2) Uz zahtjev za izdavanje, pored sudskih odluka iz člana 85. stav (2) i člana 86. stav (2) ovog ugovora, treba priložiti:

a) dokaze ili podatke o državljanstvu traženog lica;

b) tekst zakona koji se odnosi na krivično djelo zbog koga se izdavanje traži kako strane ugovornice koja postavlja zahtjev za izdavanje tako i treće države ako je na njevoj teritoriji djelo učinjeno.

(3) Uz zahtjev treba po mogućstvu dostaviti lične podatke traženog lica, njegov lični opis, podatke o njegovom boravištu, njegovu fotografiju i otiske prstiju, ako se njima raspolože.

(4) Ako se izdavanje traži na osnovu člana 86. ovog ugovora, uz presudu treba priložiti i dokaz da je ista pravosnažna.

(5) Zahtjev i prilozi moraju biti prevedeni na službeni jezik zamoljene strane ugovornice. Prilozi se dostavljaju u originalu ili ovjerenom prijepisu.

(6) Zahtjev i prilozi sastavljaju se u formi koja odgovara zakonu strane ugovornice koja postavlja zahtjev.

Član 92.

(1) Ako su ispunjeni uslovi za izdavanje, zamoljena strana ugovornica je obavezna da po prijemu zahtjeva za izdavanje, bez odlaganja, preduzme sve mjere za pronalazak lica čije se izdavanje traži, a ako je potrebno da naredi i njegovo pritvaranje.

(2) Ukoliko su podaci priloženi uz zahtjev za izdavanje nedovoljni, zamoljena strana ugovornica zatražiće od strane ugovornice koja zahtjev postavlja da joj u utvrđenom roku, koji ne može biti duži od dva mjeseca, dostavi dopunske podatke i obavještenja. Na traženje strane ugovornice koja postavlja zahtjev za izdavanje, ovaj rok se može produžiti.

(3) Ako u roku određenom u stavu (2) ovog člana ne bude postupljeno po traženju zamoljene strane ugovornice, traženo lice će se pustiti na slobodu. Ako se naknadno dostave traženi podaci postupak za izdavanje će se nastaviti.

Član 93.

(1) I prije podnošenja zahtjeva za izdavanje, na neposredni zahtjev nadležnog suda ili organa krivičnog gonjenja jedne strane ugovornice, koji je upućen pismeno ili telegrafski, zamoljena strana ugovornica će saglasno njenim zakonima, preduzeti protiv lica čije se izdavanje traži privremene mjere kako isto ne bi pobjeglo ili se sakrilo. U tom zahtjevu treba označiti postojanje jedne od odluka iz člana 85. stav (2) ili člana 86. stav (2) ovog ugovora, kao i organ od koga ta odluka potiče i njen broj i datum.

(2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana treba da bude potvrđen diplomatskim putem.

(3) Stranu ugovornicu koja postavlja zahtjev za izdavanje treba bez odlaganja obavijestiti o preduzetim privremenim mjerama odnosno o razlozima zbog kojih se njenom zahtjevu nije moglo udovoljiti.

(4) Nadležni sudovi i organi krivičnog gonjenja strana ugovornica mogu i bez zahtjeva iz stava (1) ovog člana privremeno pritvoriti lice koje se nalazi na njihovoj teritoriji ako doznaju da je ono na teritoriji druge strane ugovornice izvršilo krivično djelo za koje je po ovom ugovoru dopušteno izdavanje, o čemu će bez odlaganja obavijestiti drugu stranu ugovornicu.

(5) Postupak po st. (1) i (4) obustaviće se ako u roku koji odredi sud zamoljene strane ugovornice, koji ne može biti duži od dva mjeseca, ne bude dostavljen zahtjev za izdavanje. Na obrazloženi zahtjev strane ugovornice od koje potiče zahtjev za izdavanje, ovaj rok može se produžiti.

Član 94.

(1) Potpuno ili djelimično odbijanje zahtjeva za izdavanje ili odlaganje njegovog izvršenja treba obrazložiti.

(2) Izvještavajući stranu ugovornicu, koja je postavila zahtjev za izdavanje o odobrenom izdavanju, zamoljena strana ugovornica će jednovremeno saopštiti vrijeme i mjesto gdje će se izvršiti predaja.

Član 95.

Strana ugovornica koja je postavila zahtjev za izdavanje obavezna je da na određenom mjestu preuzme izdato lice najdalje u roku od osam dana, računajući od dana određenog za predaju, u protivnom, zamoljena strana ugovornica pustiće na slobodu lice čije je izdavanje odobreno.

Član 96.

(1) Zamoljena strana ugovornica će donijeti odluku po zahtjevu za izdavanje i u slučaju ako se protiv lica čije se izdavanje traži u zamoljenoj strani ugovornici vodi postupak zbog drugog krivičnog djela ili je ono osuđeno zbog nekog drugog krivičnog djela. Ako zahtjev bude uvažen, predaja će se odložiti do okončanja otpočetog krivičnog postupka, odnosno do izvršenja ili opraštanja kazne.

(2) I u slučaju iz stava (1) ovog člana može se traženo lice privremeno predati strani ugovornici koja zahtijeva izdavanje, ukoliko bi odlaganje izdavanja prouzrokovalo zastarjelost krivičnog gonjenja ili bi znatno otežalo sprovođenje istrage. Privremeno izdato lice vratiće se odmah poslije okončanja postupka, a u svakom slučaju najdalje u roku od tri mjeseca računajući od dana predaje.

Član 97.

Ako izdavanje jednog lica traži više država zbog istog ili raznih krivičnih djela, zamoljena strana ugovornica rješava prema okolnostima datog slučaja kome će zahtjevu udovoljiti.

Član 98.

(1) Izdato lice ne može se krivično goniti niti se protiv njega može izvršiti kazna za drugo krivično djelo osim za ono za koje je izdato, niti se ono može za takvo djelo izdati

trećoj državi, ako se ne dobije saglasnost strane ugovornice koja je odobrila izdavanje. Saglasnost se ne može uskratiti ako se radi o krivičnom djelu za koje u smislu ovog ugovora postoje uslovi za izdavanje.

(2) Nema potrebe za saglasnost zamoljene strane ugovornice:

a) ako predato lice ne napusti teritoriju strane ugovornice kojoj je bilo predato po isteku mjesec dana od dana okončanja krivičnog postupka, a ako je osuđeno, po isteku mjesec dana od dana izdržane ili oproštene kazne. U ovaj rok ne uračunava se vrijeme za koje odnosno lice bez svoje krivice nije moglo napustiti teritoriju strane ugovornice kojoj je bilo izdato;

b) ako se izdato lice, pošto se udaljilo sa teritorije strane ugovornice kojoj je bilo izdato, dobrovoljno vrati na njenu teritoriju.

Član 99.

Strana ugovornica koja je postavila zahtjev za izdavanje obavijestice zamoljenu stranu ugovornicu o rezultatu krivičnog postupka protiv izdatog lica. Ako je protiv toga lica donijeta presuda, po pravosnažnosti dostaviće se i njen prijepis. Ova odredba odnosi se i na slučajeve iz člana 98. ovog ugovora.

Član 100.

(1) Strane ugovornice su obavezne da, bez posebnog zahtjeva, u postupku za izdavanje uzajamno dostavljaju:

a) predmete koji mogu poslužiti kao dokaz protiv lica čije je izdavanje traženo. Zamoljena strana ugovornica može privremeno zadržati ove predmete ako je to neophodno za vođenje drugog krivičnog postupka;

b) sve predmete nađene u posjedu traženog lica ili trećih lica, koje je on ili njegov saučešnik pribavio krivičnim djelom zbog koga se izdavanje traži, ili koji predstavljaju protivvrijednost primljenu za ove predmete ili koje je dobio kao nagradu za njegovo izvršenje. Ukoliko bi nastao spor oko savjesnog držanja rješava ga sud strane ugovornice na čijoj se teritoriji stvari nalaze.

(2) Predmeti navedeni u stavu (1) ovog člana predaće se prilikom predaje izdatog lica, a ako to nije moguće - onda naknadno. Ovako će se postupiti i u slučaju kad je učinilac krivičnog djela umro ili pobjegao kao i u slučaju kad do izdavanja nije došlo zbog drugih smetnji.

(3) Prava trećih lica na ovakvim predmetima ostaju nepovrijeđena. Po okončanju krivičnog postupka ovi će se predmeti vratiti bez naknade zamoljenoj strani ugovornici radi uručjenja licu kome pripadaju. Ako se ne može ustanoviti lice kome pripadaju, predmeti će se bez naknade vratiti zamoljenoj strani ugovornici.

Član 101.

Ako izdato lice izbjegne krivični postupak ili izvršenje kazne i ponovno se vrati na teritoriju zamoljene strane ugovornice biće na ponovni zahtjev izdato bez ikakve formalnosti.

Član 102.

(1) Svaka strana ugovornica dužna je da po zahtjevu dopusti tranzit preko svoje teritorije lica izdatog od treće države drugoj strani ugovornici. Zamoljena strana ugovornica nije dužna da odobri tranzit ako po ovom ugovoru nema mjesta izdavanju.

-
- (2) Zahtjev za tranzit upućuje se na način određen u članu 91. stav (1) ovog ugovora.
(3) Zamoljena strana ugovornica odobriće tranzit na način koji je za nju najpogodniji.

Član 103.

Troškove skopčane sa izdavanjem snosi strana ugovornica na čijoj su teritoriji nastali. Troškove tranzita snosi strana ugovornica od koje potiče zahtjev za tranzit.

Član 104.

Strane ugovornice se obavezuju da neće davati državljanstvo licima čije izdavanje traži druga strana ugovornica prije nego što se donese odluka po zahtjevu za izdavanje.

Dio četvrti ZAVRŠNE ODREDBE

Član 105.

Sporna pitanja u vezi sa primjenom ovog ugovora rješavaće strane ugovornice diplomatskim putem.

Član 106.

(1) Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji, a ratifikacioni instrumenti razmijenice se u Budimpešti.

(2) Ovaj ugovor stupa na snagu po isteku trideset dana od dana izvršene razmjene ratifikacionih instrumenata.

(3) Ovaj ugovor zaključuje se na neodređeno vrijeme, a njegovo važenje prestaje po isteku jedne godine od dana kada ga jedna strana ugovornica otkaže.

Član 107.

Stupanjem na snagu ovog ugovora prestaje da važi Ugovor između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Narodne Republike Mađarske o uzajamnom pravnom saobraćaju, potpisan u Beogradu 7. maja 1960. godine.

Član 108.

Ovim ugovorom ne dira se u odredbe Sporazuma o regulisanju neriješenih finansijskih i privrednih pitanja, zaključenog između strana ugovornica u Beogradu 29. maja 1956. godine.

Ovaj ugovor sačinjen je u Beogradu 7. marta 1968. godine u dva originalna primjeka na srpskohrvatskom i mađarskom jeziku, s tim da su oba teksta autentična.

U potvrdu čega su punomoćnici strana ugovornica potpisali ovaj ugovor i stavili pečate.

Za Vladu Socijalističke
Federativne Republike Jugoslavije

Za Vladu Narodne
Republike Mađarske

**SPORAZUM
O RECIPROČNOM PRIZNAVANJU DIPLOMATSKO-
KONZULARNE FORME BRAKA IZMEĐU JUGOSLAVIJE
I NORVEŠKE POSTIGNUT RAZMJENOM
NOTA OD 10. APRILA I 31. AUGUSTA 1957. GODINE***

Beograd, 10.aprila 1957.

Državni sekretarijat za inostrane poslove izražava svoje poštovanje Ambasadi Kraljevine Norveške, i u vezi aide memoire Ambassade od 2. aprila 1957.godine, ima čast izvjestiti Ambasadu da je Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije proučila pomenuti prijedlog i da ne bi imala primjedbi. Jugoslovenska Vlada je dakle spremna da prizna pravo i nadležnost diplomatskim i konzularnim službenicima Misija Kraljevine Norveške akreditovanih u Jugoslaviji da mogu kao delegati svoje države punovažno zaključivati brak između državljana Kraljevine Norveške koji su stalno ili privremeno nastanjeni u Jugoslaviji, kao i između državljana Kraljevine Norveške i treće države, i to pod uslovom da državljani treće države podnose certifikat o nulla oste, kako u pogledu materijalnih smetnji tako i u pogledu forme braka, izdat od strane vlade te treće države ili njene diplomatske ili konzularne misije akreditovane odnosno ovlaštene za rad u Jugoslaviji. Ovo priznanje podliježe reciprocitetu tako da Kraljevska Vlada Norveške priznaje pravo u nadležnosti diplomatskim i konzularnim službenicima jugoslovenskih misija akreditovanih u Norveškoj u pogledu zaključenja braka između jugoslovenskih državljana koji su stalno ili privremeno nastanjeni na teritoriji Kraljevine Norveške, ili između jugoslovenskih državljana i državljana treće države pod uslovom da državljani treće države podnose certifikat o nulla oste, kako u pogledu materijalnih smetnji tako i u pogledu forme braka izdat od strane vlade te treće države ili njene diplomatske ili konzularne misije akreditovane odnosno ovlaštene za rad u Norveškoj.

Pri prihvatnju izjave o stupanju u brak i konstatovanju da je brak sklopljen, pomenuti službenici primjenjivaće nacionalni zakon lica u pitanju. Oni će raditi u ime i pod kontrolom svoje vlade i njenih sudova i pod odgovornošću šefa diplomatske odnosno konzularne misije kojoj pripadaju.

Šef diplomatske ili konzularne misije pred čijim je službenikom brak zaključen dužan je da u roku od mjesec dana od dana sklapanja braka dostavi izvod iz knjige vjenčanih radi znanja i upotrebe Konzularnom odjeljenju Ministarstva inostranih poslova zemlje u kojoj je akreditovan odnosno gdje vrši konzularnu funkciju.

Čim bude dobila takav izvod, zemlja na čijoj je teritoriji sklopljen takav diplomatski odnosno konzularni brak smatraće ga punovažnim. Međutim, daljnja sudbina tog braka zavisice od zakonodavstva i sudova države pred čijom je diplomatskom ili konzularnom misijom brak sklopljen.

Shodno tome, u slučaju da Ambasada Kraljevine Norveške prihvati gornje i potvrdi Državnom sekretarijatu saglasnost Vlade Kraljevine Norveške sa gornjom sadržinom, razmjena nota smatrala bi se kao sporazum između zainteresovanih vlada o postojanju reciprociteta po ovom pitanju.

Državni sekretarijat za inostrane poslove koristi ovu priliku da ponovi Ambasadi Kraljevine Norveške uvjerenje o svom dubokom poštovanju.

* Sporazum je objavljen u "Službenom listu FNRJ" - Dodatak, br. 6/58, a stupio je na snagu 31. augusta 1957.godine.

AMBASADA KRALJEVINE NORVEŠKE

Beograd, 31. augusta 1957. godine

Ambasada Kraljevine Norveške izražava svoje poštovanje Državnom sekretarijatu za inostrane poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije i ima čast da se pozove na njegovu notu od 10. aprila o.g. br. 9487, kojom je Državni sekretarijat izvolio obavijestiti o sljedećem:

“Državni sekretarijat za inostrane poslove izražava svoje poštovanje Ambasadi Kraljevine Norveške, i u vezi aide memoire Ambasade od 2. aprila 1957. godine, ima čast izvijestiti Ambasadu da je Vlada Federativne Narodne Republike Jugoslavije proučila podnijeti prijedlog i da ne bi imala primjedbi. Jugoslovenska vlada je dakle spremna da prizna pravo i nadležnost diplomatskim i konzularnim službenicima Misija Kraljevine Norveške akreditovanih u Jugoslaviji da mogu kao delegati svoje države punovažno zaključivati brak između državljana Kraljevine Norveške koji su stalno ili privremeno nastanjeni u Jugoslaviji, kao i između državljana Kraljevine Norveške i treće države, i to pod uslovom da državljani treće države podnose certificate o nulla oste, kako u pogledu materijalnih smetnji tako i u pogledu forme braka, izdat od strane vlade te treće države ili njene diplomatske ili konzularne misije akreditovane odnosno ovlaštene za rad u Jugoslaviji. Ovo priznanje podliježe reciprocitetu tako da Kraljevska Vlada Norveške priznaje pravo i nadležnosti diplomatskim i konzularnim službenicima jugoslovenskih misija akreditovanih u Norveškoj u pogledu zaključenja braka između jugoslovenskih državljana koji su stalno ili privremeno nastanjeni na teritoriji Kraljevine Norveške, ili između jugoslovenskih državljana i državljana treće države pod uslovom da državljani treće države podnose certificate o nulla oste, kako u pogledu materijalnih smetnji tako i u pogledu forme braka, izdat od strane vlade te treće države ili njene diplomatske ili konzularne misije akreditovane odnosno ovlaštene za rad u Norveškoj.

Pri prihvatanju izjave o stupanju u brak i konstatovanju da je brak sklopljen, pomenuti službenici primjenjivaće nacionalni zakon lica u pitanju. Oni će raditi u ime i pod kontrolom svoje vlade i njenih sudova pod odgovornošću šefa diplomatske odnosno konzularne misije kojoj pripadaju.

Šef diplomatske ili konzularne misije pred čijim je službenikom brak zaključen dužan je da u roku od mjesec dana od dana sklapanja braka dostavi izvod iz knjige vjenčanih radi znanja i upotrebe Konzularnom odjeljenju Ministarstva inostranih poslova zemlje u kojoj je akreditovan odnosno gdje vrši konzularnu funkciju. Čim bude dobila takav izvod, zemlje na čijoj je teritoriji sklopljen takav diplomatski odnosno konzularni brak smatraće ga punovažnim. Međutim, dalja sudbina tog braka zavisiće od zakonodavstva i sudova države pred čijom je diplomatskom ili konzularnom misijom brak sklopljen.

Shodno tome, u slučaju da Ambasada Kraljevine Norveške prihvati gornje i potvrdi Državnom sekretarijatu saglasnost Vlade Kraljevine Norveške sa gornjom sadržinom, razmjena nota smatrala bi se kao sporazum između zainteresovanih vlada o postojanju reciprociteta po ovom pitanju.

Državni sekretarijat za inostrane poslove koristi ovu priliku da ponovi Ambasadi Kraljevine Norveške uvjerenje o svom dubokom poštovanju.”

Ambasada Kraljevine Norveške ima čast da potvrdi da je Vlada Kraljevine Norveške saglasna s prednjim i da će se ova razmjena nota smatrati kao sporazum zainteresovanih vlada.

Kraljevska ambasada želi takođe da obavijesti Državni sekretarijat da su, Kraljevskim dekretom od 12. jula o.g., diplomatski i konzularni agenti Norveške ambasade u Beogradu ovlašteni da sklapaju građanske brakove u slučajevima navedenim u gore pomenutoj noti prema norveškim zakonima i da je prema istom Dekretu diplomatskim i konzularnim agentima Ambasade Federativne Narodne Republike Jugoslavije u Oslu dato pravo da sklapaju brakove pod istim uslovima u oblicima koje određuju jugoslovenski zakoni.

Ambasada Kraljevine Norveške koristi priliku da Državnom sekretarijatu za inostrane poslove ponovi izraze svog najdubljeg poštovanja.

**UGOVOR
IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I NARODNE
REPUBLIKE POLJSKE
O PRAVNOM SAOBRAĆAJU U GRAĐANSKIM I
KRIVIČNIM STVARIMA OD 6. FEBRUARA 1960. GODINE***

**DIO
I
OPŠTE ODREDBE**

Član 1.

1. Državljeni jedne strane ugovornice imaju na teritoriji druge strane ugovornice slobodan pristup sudovima i mogu se pred ovim pojavljivati i koristiti se pravnomožnom zaštitom u pogledu ličnosti i imovine pod istim uslovima kao i sopstveni državljani.

2. Odredbe stava 1. shodno će se primjenjivati i na pravna lica.

Član 2.

Sudovi strana ugovornica opšte međusobno s jedne strane preko državnih sekretarijata za pravosuđe narodnih republika Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore, a s druge strane preko Ministarstva pravosuđa Narodne Republike Poljske, ukoliko ovim Ugovorom nije drugačije određeno.

Član 3.

1. Sudovi strana ugovornica u međusobnom saobraćaju predviđenom ovim Ugovorom upotrebljavaće srpskohrvatski, slovenački, makedonski ili poljski jezik, ukoliko ovim Ugovorom nije drugačije određeno.

2. Isprave i pismena koje sastavljaju sudovi jedne strane ugovornice na molbu sudova druge strane ugovornice biće na jeziku zamoljene strane.

Član 4.

Odredbe ovog Ugovora koje se tiču sudova odnose se takođe i na druge organe, koji su, po propisima svoje zemlje, nadležni za postupanje u građanskim i krivičnim stvarima.

Član 5.

Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za pravosudne poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Ministarstvo pravosuđa Narodne Republike Poljske davaće jedan drugome na molbu tekst propisa koji važe ili su važili na području njihove države, a po potrebi i obavještenja o određenim pravnim pitanjima.

* Ugovor je objavljen u "Službenom listu SFRJ" - Dodatak, br.5/63, a stupio je na snagu 5. juna 1963. godine.

DIO II
GRADANSKE STVARI
Glava 1.
OSLOBOĐENJE OD POLAGANJA OBEZBJEĐENJA
SUDSKIH TAKSA I TROŠKOVA

Član 6.

1. Od državljana jedne strane ugovornice koji imaju prebivalište ili boravište u jednoj od strana ugovornica, kad istupaju kao stranke u postupku pred sudom druge strane ugovornice, neće se tražiti obezbjeđenje parničkih troškova, niti polaganje predujma sudskih taksa zbog toga što su stranci ili što nemaju prebivalište ili boravište u strani ugovornici pred čijim se sudom stvari raspravlja.

2. Međutim, iznos za troškove koji u postupku stranke moraju unaprijed položiti, može se zahtijevati od državljana druge strane ugovornice pod istim uslovima i u istom obimu kao i od sopstvenih državljana.

3. Odredbe stavova 1. i 2. primjenjivaće se shodno i na pravna lica.

Član 7.

1. Ako lice koje je u smislu člana 6. oslobođeno polaganja obezbjeđenja za parnične troškove ili plaćanja predujma za sudske takse bude pravosnažnom i izvršnom odlukom suda obavezno da naknadi parnične troškove ili da plati taksu, takva odluka će se izvršiti na zahtjev na teritoriji druge strane ugovornice u pogledu troškova i taksa nezavisno od izvršenja tih odluka u glavnoj stvari.

2. Zahtjev za naknadu parničnih troškova podnosi stranka kojoj su troškovi dosuđeni, a zahtjev za naplatu sudskih taksa i troškova sud. Zahtjev se podnosi na način predviđen u članu 53. st. 1 i 2.

3. Uz zahtjev se prilaže:

a) ovjeren prijepis onog dijela odluke koji se odnosi na parnične troškove i sudske takse zajedno sa potvrdom o pravosnažnosti i izvršnosti;

b) prijevod odluke iz tačke a) na jezik strane ugovornice na čijoj teritoriji ona treba da bude izvršena. Prijevod treba da bude ovjeren na način predviđen u članu 53. stav 3. tačka d).

4. Odluke navedene u stavu 1. izvršiće se kao i sopstvene odluke bez prethodnog saslušanja stranaka.

5. Naplaćeni iznos sudskih taksa i troškova predaće se diplomatskom ili konzularnom predstavništvu strane ugovornice čiji je sud izvršenje tražio.

Glava 2.
OSLOBOĐENJE OD PLAĆANJA SUDSKIH TAKSA I TROŠKOVA

Član 8.

Državljeni jedne strane ugovornice korišće se na teritoriji druge strane ugovornice pravom oslobođenja od plaćanja sudskih taksa i troškova kao i besplatnog zastupanja pod istim uslovima i u istom obimu kao i sopstveni državljani.

Član 9.

1. Za korištenje prava iz člana 8. potrebno je podnijeti uvjerenje koje će izdavati nadležni organ mjesta u kojem molilac ima uobičajeno boravište.

2. Ako molilac nema uobičajeno boravište ni u jednoj od strana ugovornica, dovoljno je uvjerenje diplomatskog ili konzularnog predstavništva strane ugovornice čiji je on državljanin.

Član 10.

1. Organ nadležan za izdavanje uvjerenja navedenog u članu 9. stav 1. može tražiti od organa druge strane ugovornice obavještenje o приходима i imovnom stanju molioца.

2. Sud koji odlučuje po molbi za priznanje prava iz člana 8. može da, u granicama svojih ovlaštenja, provjeri podnijeta uvjerenja i obavještenja i da zatraži potrebne dopunske podatke.

Član 11.

1. Ako državljanin bilo koje strane ugovornice, koji na teritoriji jedne strane ugovornice ima mjesto stalnog boravka, želi da se pred sudom druge strane ugovornice koristi oslobođenjem iz člana 8, može molbu po tom pitanju podnijeti bilo neposredno sudu te strane ugovornice, bilo sreskom sudu nadležnom za mjesto njegovog stalnog boravka, koji šalje ovu molbu nadležnom sudu druge strane ugovornice.

2. Molba i prilozi imaju biti na jeziku strane ugovornice čiji sud ima da donese odluku po ovoj molbi ili će se priložiti ovjeren prijevod na jezik te strane ugovornice.

Glava 3.

PRAVNA POMOĆ I DOSTAVLJANJE

Član 12.

1. Sudovi strana ugovornica ukazivaće međusobno po zamolnici pravnu pomoć i vršiće dostavljanje u građanskim (parničnim i vanparničnim) stvarima.

2. Zamolnica treba da sadrži predmet na koji se odnosi, imena stranaka, njihovo državljanstvo, njihovo zanimanje, ime njihovog predstavnika, kao i mjesto prebivališta ili boravišta stranaka. U zamolnici za dostavljanje mora se osim toga označiti adresa primaoca i vrsta pismena koje treba dostaviti, a u zamolnici za pravnu pomoć okolnosti u pogledu kojih treba provesti dokaz i, po potrebi, pitanja koja se imaju postaviti licu koje treba saslušati.

Član 13.

1. Zamolnice i pismena koja se dostavljaju od sudova strana ugovornica moraju biti snabdjevena potpisom i pečatom suda koji ih je izdao. Nije potrebno njihovo dalje ovjeravanje.

2. Zamolnice će se sastavljati u formi propisanoj zakonodavstvom strane ugovornice od koje potiču. Ukoliko zakonodavstvo zamoljene strane ugovornice uslovljava udovoljenje zamolnici posebnim uslovima, zamoljeni sud može zatražiti da se zamolnica dopuni.

Član 14.

1. Udovoljenje zamolnicama vrši se po zakonu zamoljene strane ugovornice. Međutim, zahtjevu suda od kojega potiče zamolnica da se postupi u nekoj naročitoj formi, udovoljiće se ukoliko se to ne protivi osnovnim načelima zakonodavstva zamoljene strane ugovornice.

2. Zamoljeni sud prilikom udovoljenja zamolnici će po potrebi primijeniti ista prinudna sredstva kao i pri udovoljenju takvim zamolnicama domaćih sudova. Prinudna sredstva neće se primjenjivati ako se radi o ličnom dolasku parničnih stranaka.

Član 15.

1. Ako je zamoljeni sud nenadležan, uputiće zamolnicu nadležnom sudu i o tome će obavijestiti zamolni sud.

2. Sud od kojeg potiče zamolnica biće na njegov zahtjev pravovremeno obaviješten o vremenu i mjestu izvršenja tražene radnje; ovo obavještenje vršiće sudovi neposredno.

3. U svim slučajevima u kojima nije udovoljeno zamolnici obavijestiće se o tome bez odlaganja sud od kojeg potiče zamolnica uz navođenje razloga.

Član 16.

Kod postupanja po zamolnici za uručenje pismena sudovi će primjenjivati propise svoje države. Ukoliko pismena koja se imaju uručiti stranci nisu sastavljena na jeziku države zamoljenog suda, ili im nije priložen prijevod na tom jeziku, zamoljeni sud će izvršiti uručenje adresatu samo ako ovaj na to dobrovoljno pristane.

Član 17.

Uručenje se potvrđuje na dostavnici, na kojoj treba da bude datum, potpisi dostavljača i lice kome je pismeno uručeno, kao i pečat suda. Uručenje se može potvrditi i uvjerenjem zamoljenog suda iz kojeg se vidi da je dostavljanje izvršeno, kao i način i datum dostavljanja. Uručenje se može potvrditi i na jednom primjerku pismena koje se uručuje ako su u tom cilju dostavljena dva primjerka ovog pismena.

Član 18.

Ukoliko odredbama ovog Ugovora nije drukčije predviđeno, postupanje po zamolnicama je besplatno i neće se zahtijevati nikakve takse niti troškovi za izvršenje radnji po zamolnicama za pravnu pomoć i dostavljanje.

Član 19.

Udovoljenje zamolnici može se odbiti ako zamoljena strana ugovornica smatra da se udovoljenjem zamolnici ugrožavaju njena suverena prava ili njena sigurnost.

Glava 4.
KOLIZIONE NORME
Pravna i poslovna sposobnost
Član 20.

1. Pravna i poslovna sposobnost lica određuje se po zakonodavstvu strane ugovornice čiji su oni državljani.

2. Pravna i poslovna sposobnost pravnog lica određuje se po zakonodavstvu strane ugovornice u kojoj se nalazi njegovo sjedište.

Oduzimanje svojevlasti
Član 21.

Za oduzimanje svojevlasti nadležan je sud i primjenjuje se zakonodavstvo one strane ugovornice čiji je državljaniin takvo lice.

Starateljstvo (tutela i curatela)
Član 22.

U pogledu starateljstva (tutela i curatela) primjenjuje se zakon i nadležni su organi strane ugovornice čiji je državljaniin poslovno nesposobno lice, ukoliko ovaj Ugovor ne predviđa što drugo.

Član 23.

1. Ako je na teritoriji jedne strane ugovornice neophodno preduzimanje mjera od strane starateljskog organa u interesu državljanina druge strane ugovornice, koji ima prebivalište ili boravište ili imovinu na teritoriji strane ugovornice gdje je potrebno takve mjere preduzeti, nadležni organ te strane ugovornice će obavijestiti odmah o tome diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljaniin to lice.

2. Ako je u pitanju slučaj koji ne trpi odlaganje, starateljski organ druge strane ugovornice može jednovremeno sa obavještenjem diplomatskog ili konzularnog predstavnika da sam preduzme neophodne privremene mjere. Ove će mjere važiti dok nadležni organ strane ugovornice, čiji je državljaniin poslovno nesposobno lice, ne donese potrebnu odluku, o kojoj će obavijestiti teritorijalni organ koji je odredio privremene mjere.

3. Mjere iz stava 2. mogu biti preduzete i u interesu lica čije je boravište nepoznato a koje nema svog zastupnika.

Član 24.

1. Starateljski organ one strane ugovornice čiji je državljaniin lice koje treba staviti pod starateljstvo, može se obratiti nadležnom organu druge strane ugovornice u cilju stavljanja pod starateljstvo toga lica, a isto tako i u cilju preduzimanja mjera u interesu lica čije je mjesto boravka ili čija se imovina nalazi na teritoriji druge strane ugovornice. Zamoljeni organ obavještava neposredno o preduzetim mjerama organ koji moli.

2. Starateljski organ koji je zamoljen primjenjuje propise svoje države. Međutim, što se tiče ocjene pravne ili poslovne sposobnosti ovaj starateljski organ primijenit će zakon strane ugovornice čiji je državljanin lice koje se stavlja pod starateljstvo.

3. Ako je lice, državljanin jedne od strana ugovornica, stavljeno pod starateljstvo, a zatim promijeni mjesto boravka i nastani se na teritoriji druge strane ugovornice, starateljski organ, koji ga je stavio pod starateljstvo, može tražiti od druge strane ugovornice da se obzbi jedi dalje starateljstvo nad njim.

Bračne stvari

Član 25.

1. Forma sklapanja braka podliježe zakonodavstvu one strane ugovornice pred čijim se organom brak sklapa.

2. Materijalni uslovi važnosti braka procjenjuju se za svako lice koje sklapa brak po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin to lice. Međutim, odredbe zakona strane ugovornice na čijoj se teritoriji brak zaključuje, koje potiču iz postojanja ranijeg braka, srodstva, umne bolesti i nesposobnosti za rasuđivanje, primjenjuju se i na državljane druge strane ugovornice.

Ako su oba lica državljani jedne strane ugovornice i imaju prebivalište na teritoriji iste strane ugovornice, a žele da sklope brak pred organom druge strane ugovornice, onda se i u pogledu forme primjenjuje zakonodavstvo strane ugovornice čiji su oni državljani.

Član 26.

1. U pogledu prava i dužnosti i imovinskih odnosa supružnika, primjenjuje se zakonodavstvo one strane ugovornice čiji su oni državljani.

2. Ako je jedan od supružnika državljanin jedne strane ugovornice, a drugi druge strane ugovornice, tada se primjenjuje zakon one strane ugovornice na čijoj teritoriji imaju zajedničko mjesto stanovanja, ili u kojoj im je bilo posljednje mjesto stanovanja.

3. Sporovi po ovim pitanjima spadaju u nadležnost sudova strane ugovornice čiji se zakon primjenjuje po stavu 1. i 2.

Član 27.

1. Po pitanjima utvrđivanja postojanja, nepostojanja, razvoda i poništaja braka nadležni su zakoni i sudovi one strane ugovornice čiji su državljani supružnici u trenutku podnošenja tužbe. Ako supružnici imaju mjesto boravka na teritoriji druge strane ugovornice, nadležni su takođe sudovi te strane ugovornice. U ovom slučaju sudovi mogu izreći razvod braka samo iz uzroka koji su predviđeni istovremeno u zakonima obje strane ugovornice.

2. Brak sklopljen između državljana jedne strane ugovornice pred organima druge strane ugovornice može biti oглаšen za nevažeći ako su uslovi za to predviđeni kako u zakonu strane ugovornice pred čijim je organom brak sklopljen, tako i u zakonu strane ugovornice čiji su državljani supružnici.

3. Ako je u trenutku podnošenja zahtjeva za utvrđivanje postojanja, nepostojanja, za razvod ili poništenja braka jedan od supružnika državljanin jedne strane ugovornice, a drugi državljanin druge strane ugovornice, tada je za ispitivanje zahtjeva nadležan sud one strane ugovornice na čijoj teritoriji stanuju oba supružnika. Taj sud primjenjuje zakonodavstvo svoje države.

Pravni odnosi roditelja i djece

Član 28.

Pravni odnosi između roditelja i djece, kao i utvrđivanje i osporavanje očinstva ili materinstva, rješavaju se po zakonu one strane ugovornice čije je dijete državljanin.

Član 29.

1. Za odlučivanje o pravnim odnosima iz člana 28. nadležan je sud one strane ugovornice čiji je dijete državljanin.

2. Ako obje stranke žive na teritoriji jedne strane ugovornice tada je nadležan također i sud te strane ugovornice.

Usvojenje

Član 30.

1. Ako je usvojlac državljanin jedne strane ugovornice, a usvojenik državljanin druge strane ugovornice, za usvojenje i raskidanje usvojenja potrebno je da su ispunjeni materijalni uslovi predviđeni nacionalnim zakonom kako usvojioca tako i usvojenika.

2. Postupak za usvojenje i raskidanje usvojenja provodi organ strane ugovornice čiji je državljanin usvojenik. Ovaj postupak može sprovesti i organ one strane ugovornice čiji je državljanin usvojlac ako usvojenik živi na teritoriji strane ugovornice u kojoj je usvojlac.

Proglašenje nestalih lica za umrle i dokazivanje smrti

Član 31.

1. Proglašenje nestalih lica za umrle i dokazivanje smrti spada u nadležnost suda i primjenjuje se zakon strane ugovornice čiji je državljanin bilo lice prilikom nestanka.

2. Sud jedne strane ugovornice može proglasiti umrlim državljanina druge strane ugovornice:

a) na zahtjev lica koje želi da ostvari nasljedna prava ili prava koja proizilaze iz imovinskih odnosa među supruzima u odnosu na nepokretno imanje odsutnoga, koje se nalazi na teritoriji te strane ugovornice, ili

b) na zahtjev supruga u odnosu na postojanje braka, ako suprug u momentu podnošenja zahtjeva ima prebivalište na teritoriji te strane ugovornice, a posljednje zajedničko prebivalište supruga je bilo na teritoriji iste strane ugovornice.

3. Proglašenje nestalog za umrlog odnosno dokazivanje smrti po stavu 2. može se vršiti bilo pod uslovima predviđenim u nacionalnom zakonu nestalog lica, bilo pod uslovima predviđenim u zakonu strane ugovornice čiji sud donosi odluku.

4. Odluka iz stava 2. imaće pravno dejstvo samo na teritoriji one strane ugovornice čiji je sud donio takvu odluku.

5. Na zahtjev zainteresovanog lica sud koji je donio odluku u smislu stava 2. će svoju odluku, po potrebi, povući ili izmijeniti ako sud nadležan po stavu 1. donese meritornu odluku u istoj stvari.

Forma pravnog posla

Član 32.

1. U pogledu forme pravnog posla primjenjuju se zakoni države čiji se zakon primjenjuje i na sam pravni posao. Ipak je dovoljno da je sačuvana forma po zakonu mjesta gdje je pravni posao preduzet.

2. Ukoliko se pravni posao odnosi na nepokretnosti, onda se ovaj obavlja u formi koju propisuje zakonodavstvo strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi nepokretnost.

Imovinske stvari

Član 33.

U stvarima koje se tiču nepokretnosti, uključivo najam i zakup istih, primjenjivaće se zakonodavstvo i nadležni su sudovi one strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi nepokretnost.

Član 34.

1. U pogledu obaveza koje proističu iz ugovora izuzev obaveza nastalih u vezi sa nekretninama, primjenjuje se zakonodavstvo strane ugovornice na čijoj teritoriji je ugovor zaključen, osim ako se stranke nisu izričito saglasile da se primijeni drugo zakonodavstvo. Za raspravljanje odnosa iz ugovora nadležan je sud one strane ugovornice u kojoj je mjesto stanovanja tuženika, ukoliko nije drugačije ugovoreno.

2. Obaveze koje proističu iz protivpravnih radnji rješavaju se po zakonodavstvu i nadležni su sudovi one strane ugovornice na čijoj teritoriji je učinjena radnja. Oštećeni se može obratiti i na sud strane ugovornice u kojoj je mjesto stanovanja tuženika, ili na sud strane ugovornice na čijoj teritoriji tuženik ima imovinu.

Zaostavštine

Član 35.

1. Državljeni jedne strane ugovornice mogu, izjavom posljednje volje na slučaj smrti (u daljem tekstu testament), raspolagati svojom imovinom koja se nalazi na teritoriji druge strane ugovornice.

2. Državljeni jedne strane ugovornice mogu sticati u drugoj strani ugovornici imovinska prava na osnovu zakonskog ili testamentalnog nasljeđivanja pod istim uslovima i u jednakom obimu kao i državljani te strane ugovornice.

Član 36

Nasljedno pravni odnosi određuju se po zakonodavstvu strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u momentu smrti.

Član 37.

U pogledu sposobnosti za sastavljanje ili opozivanje testamenta, kao i u pogledu pravnih posljedica nedostatka volje primjenjuje se zakonodavstvo strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u momentu sastavljanja odnosno opozivanja testamenta.

Član 38.

U pogledu forme u kojoj se sastavlja ili opoziva testament primjenjuje se zakonodavstvo strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u momentu sastavljanja odnosno opozivanja testamenta. Ipak je dovoljno ako su bili poštovani propisi zakonodavstva strane ugovornice na čijoj je teritoriji testament bio sastavljen odnosno opozvan.

Član 39.

1. Ako se u jednoj strani ugovornici nalazi zaostavština državljanina druge strane ugovornice sud će preduzeti, na prijedlog ili po službenoj dužnosti, mjere koje su potrebne za obezbjeđenje i upravljanje zaostavštinom.

2. Sud će preduzeti mjere navedene u stavu 1. po propisima svoje države. Međutim, te mjere sprovedeće se, po molbi suda druge strane ugovornice, i u nekoj naročitoj formi ako ovo nije u suprotnosti sa osnovnim načelima zakonodavstva zamoljene strane ugovornice.

3. Ako je u mjestu gdje se nalazi zaostavština sjedište diplomatskog ili konzularnog predstavništva strane ugovornice čiji je državljanin bio umrli, onda se mjere navedene u stavu 1. preduzimaju uz jednovremeno obavještenje diplomatskog ili konzularnog predstavništva.

4. U ostalim slučajevima treba bez odlaganja izvijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo o svim mjerama koje su preduzete za obezbjeđenje i upravljanje zaostavštinom. Na prijedlog diplomatskog ili konzularnog predstavništva ove se mjere mogu izmijeniti ili ukinuti bez štete po prava trećih lica.

Član 40.

Otvaranje i proglašenje testamenta vrši sud strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi testament. Ovjereni prijepis testamenta i zapisnika o stanju i sadržini testamenta, prema okolnostima i zapisnik o njegovom proglašenju dostavljaju se sudu strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac, nadležnom za raspravu zaostavštine, ukoliko po odredbama ovog Ugovora nije nadležan sud strane ugovornice u kojoj je testament proglašen. Pod istim uslovima, na molbu suda strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac može se dostaviti i originalni testament.

Član 41.

Nadležni sud strane ugovornice, čiji je državljanin bio ostavilac, koji ima na čuvanju testament dužan je da na zahtjev nadležnog suda za obezbjeđenje zaostavštine izda ovome ovjeren prijepis testamenta.

Član 42.

Za raspravljanje o nepokretnim stvarima iz zaostavštine i za rješavanje zahtjeva na nasljedstvo, nužni dio ili legat koji se na te stvari odnose, nadležni su sudovi one strane ugovornice na čijoj se teritoriji te stvari nalaze.

Član 43.

1. Za raspravljanje o pokretnim stvarima iz zaostavštine državljana strana ugovornica, kao i za rješavanje spornih zahtjeva na nasljedstvo, nužni dio ili legat koji se na te stvari odnose, nadležni su sudovi strane ugovornice čiji je državljanin ostavilac.

2. Međutim, ako je ostavilac, koji je bio državljanin jedne strane ugovornice, imao posljednje prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice, mogu nasljednici ili lica koja imaju pravo na nužni dio naslijeđa, koji stanuju na teritoriji te druge strane ugovornice, zahtijevati u roku iz člana 46. stav 1, da sud te strane ugovornice sprovede raspravu pokretne zaostavštine koja se nalazi u istoj državi. Ovom zahtjevu udovoljiće se ako tome ne prigovori koji nasljednik, legat ili lice koje ima pravo na nužni dio naslijeđa, u roku od tri mjeseca po isteku roka iz člana 46. stav 1. Ako nema prigovora sudovi te strane ugovornice nadležni su i za rješavanje spornih zahtjeva na zaostavštinu.

3. Isto tako ne isključuje se nadležnost suda strane ugovornice u kojoj se stvari nalaze u slučaju kad izvršenje koje je donio sud nadležan po stavu 1. nije više moguće.

4. Ako u smislu stava 2. treba da o pokretnoj zaostavštini raspravlja sud strane ugovornice u kojoj se ta zaostavština nalazi, primjenjivaće se materijalne odredbe nasljednog prava strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac i to kako kod rasprave zaostavštine tako i pri rješavanju spornih zahtjeva na zaostavštinu.

Član 44.

Sudovi strana ugovornica predavaće radi sprovođenja rasprave zaostavštine u smislu člana 43. stav 1, na molbu nadležnih sudova strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac, pokretne stvari iz njegove zaostavštine, ukoliko odredbama ovog Ugovora nije drugačije određeno.

Član 45

1. Na zahtjev nasljednika, legatara ili lica koja imaju pravo na nužni dio naslijeđa, koji su državljani strane ugovornice u kojoj se nalazi zaostavština ili koji borave na njenoj teritoriji, može sud da zadrži zaostavštinu ili odgovarajući dio iste, dok nadležni sud strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac, pravosnažno ne odluči o zahtjevu nasljednika ili legatara ili lica koja imaju pravo na nužni dio naslijeđa.

2. Iste mjere može sud preduzeti i na zahtjev povjerilaca ostavioca koji su državljani strane ugovornice na čijoj teritoriji se nalazi zaostavština, ili koji na toj teritoriji borave, ako svoja potraživanja prijave i, po potrebi, pokrenu postupak za njihovo priznanje.

Član 46.

1. Radi stavljanja zahtjeva navedenih u članu 45. odrediće sud oglasom rok od tri do šest mjeseci u kome se zahtjevi gore pomenutih lica moraju prijaviti i, po potrebi, pokrenuti postupak za njihovo priznanje. Ako se ti zahtjevi u ovom roku ne prijave, odnosno ako se ne pokrene postupak za njihovo priznanje, ne može se odbiti predaja pokretne zaostavštine pozivanjem na odredbe člana 45.

2. Ovjeren prijepis oglasa mora se poslati diplomatskom ili konzularnom predstavništvu strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac.

Član 47.

Svaka strana ugovornica pridržava sebi pravo da prije predaje pokretne zaostavštine naplati sve poreze i takse kojima podliježe naslijeđe po njenom zakonodavstvu.

Član 48.

Koja se imovina ima smatrati pokretnom ili nepokretnom određuje se po zakonodavstvu strane ugovornice u kojoj se ta imovina nalazi.

Glava 5.

PRIZNANJE I IZVRŠENJE SUDSKIH ODLUKA I PORAVNANJA U GRAĐANSKIM STVARIMA

Član 49.

1. Strane ugovornice obavezuju se da će priznavati i izvršavati na svojoj teritoriji sljedeće odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice:

- a) pravosnažne i izvršne sudske odluke, kao i poravnanja u građanskim stvarima, zaključena pred sudovima, izuzev odluka o stečaju ili o sudskim nagodbama van stečaja,
- b) pravosnažne i izvršne odluke krivičnih sudova o imovinsko-pravnim zahtjevima,
- c) pravosnažne i izvršne odluke izabranih sudova (arbitraže i arbitražne komisije) kao i pred njima sklopljenih poravnanja u sporovima po imovinskim stvarima u kojima je bar jedna od stranaka privredna organizacija koja je pravno lice.

2. Pod građanskim stvarima podrazumijevaju se i trgovačke stvari, a pod sudovima i privredni sudovi.

Pod odlukama u daljem tekstu ove glave podrazumijevaju se odluke iz stava 1, kao i poravnanja iz stava 1 tačke a) i c).

Član 50.

1. Odluke iz člana 49. stav 1. tačke a) i b) priznavaće se i izvršavaće se pod sljedećim uslovima:

a) ako stvar nije bila u isključivoj nadležnosti suda strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da bude priznata po zakonu te strane ugovornice uzimajući u obzir i odredbe ovog Ugovora,

b) ako je sudska odluka pravosnažna i izvršna po zakonu strane ugovornice u kojoj je donijeta,

c) ako se priznanje ili izvršenje sudske odluke ne protivi javnom poretku i osnovnim načelima zakonodavstva strane ugovornice u kojoj odluka treba da se prizna ili izvrši,

d) ako je u slučaju presude u odsustvu, stranka, koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je donesena odluka, bila uredno i blagovremeno pozvana da učestvuje u postupku po zakonima strane ugovornice u kojoj je odluka donijeta,

e) ako po istom sporu između istih stranaka na teritoriji strane ugovornice u kojoj odluka treba da se izvrši nije ranije od nadležnog redovnog ili izabranog suda donijeta pravosnažna odluka.

2. Podrazumijeva se da će odluka suda kod čijeg donošenja nije primijenjen zakon strane ugovornice, koji je inače trebalo primijeniti, biti priznata odnosno izvršena samo ako se ovaj zakon koji je primijenjen ne razlikuje u suštini od zakona strane ugovornice kod čijeg se suda traži priznanje odnosno izvršenje.

Član 51.

Odluke iz člana 49. stava 1. tačke c) (arbitražne odluke) priznaće se i izvršiće se pod uslovima propisanim u članu 50, kao i pod sljedećim uslovima:

a) da je odluka zasnovana na pismenom sporazumu o podvrgavanju izabranom sudu u pogledu određenog spora ili budućih sporova,

b) da je odluku donio sud koji je predviđen u pomenutom sporazumu o podvrgavanju izabranom sudu,

c) da je sporazum o podvrgavanju izabranom sudu u pogledu određenog spora ili budućih sporova punovažan po zakonu strane ugovornice u kojoj odluka treba da se izvrši. Pod zakonom podrazumijevaju se i odredbe međunarodnog privatnog prava.

Član 52.

Iako postoje uslovi predviđeni u članovima 50. i 51, odluke izabranog suda se neće izvršiti:

a) ako stranka prema kojoj odluka treba da se izvrši nije imala mogućnosti da u sporu učestvuje zbog nedostatka u postupku,

b) ako je izabrani sud prekoračio granice svojih ovlaštenja predviđenih u sporazumu o izabranom sudu.

Član 53.

1. Zahtjev za izvršenje može biti podnijet bilo od svake zainteresovane stranke neposredno nadležnom sudu, bilo diplomatskim ili konzularnim putem.

2. Zahtjev za izvršenje može se podnijeti i preko suda koji je bio nadležan u toj stvari u prvom stepenu. Ovaj sud će u tom slučaju kao zamolni sud dostaviti zahtjev za izvršenje nadležnom sudu.

3. Uz zahtjev za izvršenje treba priložiti prema slučaju:

a) ovjeren prijepis sudske odluke ili sudskog poravnanja sa potvrdom o pravosnažnosti i izvršnosti,

b) uvjerenje da je stranka protiv koje je donijeta odluka, a koja nije učestvovala u postupku, bila uredno i blagovremeno pozvana shodno zakonu strane ugovornice u kojoj je odluka donijeta,

c) dokaz da je stvar podvrgnuta jurisdikciji izabranog suda ako se traži izvršenje odluke izabranog suda,

d) prijevod odluke na jezik strane ugovornice u kojoj odluka treba da se izvrši i svih drugih isprava koje se zahtijevaju u skladu sa gornjim. Prijevod treba da bude ovjeren ili od sudskog (zakletog) tumača, ili drugog nadežnog organa.

Član 54.

1. Ukoliko u ovom Ugovoru nije drugačije određeno, radi omogućenja izvršenja, i samo izvršenje, primjenjivaće se odredbe koje su na snazi u strani ugovornici na čijoj teritoriji odluka treba da se izvrši.

2. Da bi omogućile izvršenje odluka sudske vlasti će se ograničiti da ustanove postojeće uslova iz članova 50-52, zavisno od slučaja. Ako ti uslovi postoje narediće se izvršenje odluke. Ovim se ne uskraćuje pravo suda da traži od stranke naknadne dopune i obavještenja.

3. U cilju da dokaže da nema mjesta izvršenju zbog toga što je obavezu iz odluke već izvršio, izvršenik može protivu dozvole izvršenja iznijeti, pored prigovora po zakonu strane ugovornice čiji sud sprovodi izvršenje, takođe i prigovore koje bi mogao podnijeti po zakonima strane ugovornice čiji je sud presudu donio.

Član 55.

1. Svaka strana ugovornica priznaće na svojoj teritoriji sudske odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice koje se tiču ličnog stanja (statusa) njenih državljana pod uslovima predviđenim u članu 50. stav 1. tačke a), b), d) i e) i stavu 2, kao i pod uslovima da nisu u suprotnosti sa odredbama koje se primjenjuju za rješavanje takvih odnosa na njevoj sopstvenoj teritoriji.

2. Sudske odluke strana ugovornica koje se odnose na lično stanje (status) državljana treće države, priznaće se na teritoriji druge strane ugovornice samo ako se takve odluke priznaju i u državi čiji su oni državljeni.

Član 56.

1. Priznanje sudskih odluka u statusnim stvarima može da zahtijeva svako lice koje je za to pravno zainteresovano.

2. Za priznanje odluka u statusnim stvarima shodno će se primjenjivati odredbe člana 53. i člana 54. stava 1.

3. Pravosnažne sudske odluke strana ugovornica koje se tiču ličnog stanja (statusa) sopstvenih državljana jedne strane ugovornice priznaju se na teritoriji druge strane ugovornice bez ikakvog preispitivanja.

Član 57.

1. Odluke priznate po članu 55. imaju isto pravno dejstvo kao i odluke domaćih sudova.

2. Na osnovu odluka iz člana 55. stav 1, strane ugovornice vršiće upise promjena u registre ličnog stanja, na zahtjev stranke ili na traženje nadležnog organa strane ugovornice u kojoj je odluka donijeta.

Član 58.

Odredbe članova 55-57, primjenjivaće se na odluke koje su postale pravosnažne i prije stupanja na snagu ovog Ugovora.

D I O III
ISPRAVE
RAZMJENA I DOSTAVLJANJE ISPRAVA O LIČNOM STANJU
Član 59.

1. Svaka strana ugovornica dostavljaće drugoj strani ugovornici, bez taksa i troškova, isprave o ličnom stanju koje se odnose na državljane te strane ugovornice. Isprave će se dostavljati diplomatskom ili konzularnom predstavništvu.

2. Izvodi iz matičnih knjiga umrlih dostavljaće se odmah, a ostali izvodi skupno krajem svakog tromjesečja.

Član 60.

1. Obje strane ugovornice obavezuju se da će jedna drugoj dostavljati isprave o ličnom stanju bez takse i troškova, ako budu za to zamoljene u javnom interesu.

2. Ovakve molbe upućuju se diplomatskim ili konzularnim putem nadležnim državnim organima.

Ovjeravanje i važnost isprava
Član 61.

1. Javne isprave koje je sastavio ili izdao sud, ili drugi državni organ, u propisanoj formi i u granicama svoje nadležnosti u jednoj strani ugovornici, ako su snabdjevene službenim potpisom i pečatom, nije potrebno ovjeravati radi upotrebe pred sudovima i drugim državnim organima druge strane ugovornice.

2. Odredbe stava 1. odnose se i na prijepise javnih isprava koje je ovjerio sud ili drugi nadležni državni organ.

3. Isprave izdate ili ovjerene od organa jedne strane ugovornice, koje po propisima te strane ugovornice imaju snagu javne isprave na njenoj teritoriji, smatraće se takvim i na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 62.

Za privatne isprave koje je ovjerio sud ili drugi nadležni državni organ jedne strane ugovornice, nije potrebna dalja ovjera za njihovu upotrebu pred sudovima i drugim državnim organima druge strane ugovornice.

D I O IV
KRIVIČNE STVARI
Glava 1
PRAVNA POMOĆ I DOSTAVLJANJE
Član 63.

1. Sudovi strana ugovornica ukazivaće međusobno po zamolnicama pravnu pomoć i dostavljanje u krivičnim stvarima.

2. Pravna pomoć obuhvata naročito izvršenje izvidajnih i istražnih radnji, kao što su ispitivanje okrivljenog, saslušavanje svjedoka i vještaka, uvidaj, pretres, oduzimanje predmeta i predavanje akata i predmeta koji se odnose na određeni krivični postupak. Međutim, ovi akti i predmeti predavaće se samo ako se nalaze na čuvanju kod organa zamoljene strane ugovornice i ako se tome ne protive posebni razlozi; njih treba vratiti što je moguće prije.

Član 64.

Pravna pomoć neće se ukazivati niti će se vršiti dostavljanje ako djelo, koje je predmet krivičnog postupka, prema zakonima zamoljene strane ugovornice nije sudski kažnjivo. Isto tako neće se ukazivati pravna pomoć i dostavljanje ako se radi o takvoj vrsti krivičnih djela za koja nije dopušteno izdavanje krivaca. Takvim se ne smatraju krivična djela koja su odredbom člana 74. stav 1, izuzeta od izdavanja.

Član 65.

Pružanje pravne pomoći i dostavljanje može se odbiti:

a) ako zamoljena strana ugovornica smatra da se time ugrožavaju njena suverena prava ili njena sigurnost,

b) ako je okrivljeni državljanin zamoljene strane ugovornice i ne nalazi se na teritoriji strane ugovornice od koje potiče zamolnica.

Član 66.

Ako neko lice, ma čijeg državljanstva ono bilo, primi na teritoriji jedne strane ugovornice poziv u nekoj krivičnoj ili građanskoj stvari i na ovaj se pojavi dobrovoljno pred sudom druge strane ugovornice kao svjedok ili vještak, ne smije se tamo goniti ili lišiti slobode zbog ranijih krivičnih djela ili osuda, ili kao saokrivljeni u krivičnom djelu koje je predmet postupka u kojem se to lice sasluša kao svjedok ili vještak. Sa krivičnim djelima i osudama izjednačuju se kažnjive radnje i rješenja o kažnjavanju zbog kojih vode postupak upravni organi odnosno koje su ovi donijeli.

2. Međutim, lice navedeno u stavu 1. gubi ovo pravo ako ne napusti teritoriju strane ugovornice pred čijim se sudom pojavilo u roku od pet dana pošto mu je sud saopštio da je slobodno i ako je pri tome imalo stvarne mogućnosti da napusti teritoriju te strane ugovornice.

3. U zamolnici za dostavljanje poziva treba navesti iznos koji će se isplatiti za pokriće troškova putovanja i boravka. Sud strane ugovornice od koga potiče zamolnica daće pozvanom licu, na njegovo traženje, predujam za pokriće troškova putovanja i boravka.

4. Svjedoci imaju pravo na naknadu za izgublenu zaradu, a vještaci pored toga i pravo na naknadu za vještačenje.

Član 67.

1. Kad je neophodno potrebno da sud jedne strane ugovornice neposredno sasluša kao vještaka ili svjedoka lice koje je lišeno slobode na teritoriji druge strane ugovornice, može se tražiti njegova privremena predaja.

2. Ovoj molbi udovoljiće se ako takvo lice na to pristaje i ako se tome ne protive razlozi iz člana 65. tačka a). Lice privremeno izdato biće neodložno vraćeno poslije obavljanja

radnje radi koje je došlo do izdavanja. To lice će se koristiti povlasticama iz člana 66. stav 1.

3. Pod uslovima predviđenim ovim članom može se dozvoliti i tranzit lica pritvorenog u trećoj državi preko teritorije jedne strane ugovornice radi saslušanja u drugoj strani ugovornici.

Član 68.

1. Na zahtjev jedne strane ugovornice druga strana ugovornica će i u slučajevima kada nije dopušteno izdavanje vratiti stvari koje su u izvršenju krivičnih djela sa teritorije strane ugovornice koja zahtjev postavlja odnijete od izvršioca na teritoriju zamoljene strane ugovornice, ili stvari koje je izvršilac dobio u zamjenu za pomenute stvari.

Prava trećih lica u pogledu gornjih predmeta ostaju nepovrediva i procjenjuju se po zakonodavstvu strane ugovornice u kojoj se ove stvari nalaze.

2. Zamoljena strana ugovornica može privremeno zadržati stvari iz stava 1. ako je to neophodno u krivičnom postupku koji se vodi na njenoj teritoriji.

Član 69.

Na pružanje pravne pomoći i dostavljanje u krivičnim stvarima primjenjuju se shodno odredbe člana 12. stav 2. i članova 13-18.

Glava 2.

OBAVJEŠTENJE O KRIVIČNIM DJELIMA I KAZNAMA

Član 70.

1. Strane ugovornice obavezuju se da će se uzajamno obavještavati o krivičnim djelima izvršenim na teritoriji jedne od njih od strane državljana druge strane ugovornice, a koji se po izvršenom djelu nađu na teritoriji svoje države.

2. Zajedno sa obavještenjem iz stava 1. predavaće se i sva poznata dokazna sredstva o izvršenom krivičnom djelu.

3. Strana ugovornica čiji je državljanin učinilac obavijestiće drugu stranu ugovornicu da li je vođen postupak protiv učinioca, kao i o rezultatu toga postupka.

Član 71.

Nadležni centralni organi strana ugovornica:

a) dostavljaće uzajamno svakog tromjesečja prijepise kaznenih listova o pravosudnim osuđujućim presudama koje se odnose na državljanu druge strane ugovornice,

b) obavještavaće se o docnijim odlukama koje se odnose na takve presude i unose se u kazneni registar,

c) dostavljaće uzajamno po molbi u pojedinačnim slučajevima izvode iz presuda navedenih u tačkama a) i b).

Član 72.

Na način predviđen u članu 71. strane ugovornice davaće uzajamno po molbi obavještenja o upisima u kazneni registar:

a) koja se odnose na državljanu strane ugovornice koja moli takva obavještenja,

b) koja se odnose na druga lica ako se protiv ovih u strani ugovornici, koja moli

obavještenja, vodi krivični postupak. Zamoljena strana ugovornica može odbiti davanje obavještenja ako je lice za koje se traži obavještenje njen državljanin.

Glava 3.
IZDAVANJE I TRANZITIRANJE OKRIVLJENIH I OSUĐENIH LICA
Uslovi za izdavanje*
Član 73.

Strane ugovornice obavezuju se da će, pod uslovima iz ovog Ugovora, uzajamno izdavati lica protiv kojih se vodi krivični postupak ili protiv kojih je u takvom postupku pravosnažno izrečena kazna u strani ugovornici koja postavlja zahtjev za izdavanje.

Član 74.

1. Izdavanje ima mjesta za krivično djelo za koje se po zakonima obje strane ugovornice može izreći kazna lišenja slobode u trajanju od dvije godine ili teža kazna.

2. Za dokaz osnovanosti zahtjeva za izdavanje u ovakvim slučajevima dovoljan je akt nadležnog suda kojim se određuje pritvor ili istražni zatvor, otvara istraga, podiže optužnica, raspisuje potjernica ili drugi akt istog dejstva. U takvom aktu treba da su označeni opis djela zbog koga se izdavanje traži i činjenično stanje, vrijeme i mjesto izvršenja djela i pravna kvalifikacija djela.

Član 75.

Pod uslovima iz člana 74. stav 1. zamoljena strana ugovornica će takođe odobriti izdavanje lica koje je pravosnažnom presudom suda strane ugovornice koja moli osuđeno na kaznu lišenja slobode najmanje šest mjeseci. Izvod pravosnažne sudske presude je dokaz o osnovanosti zahtjeva za izdavanje, bilo da je presuda izrečena u prisustvu ili odsustvu lica na koje se odnosi.

Član 76.

Zamoljena strana ugovornica može odbiti izdavanje:

- a) ako je krivično djelo zbog koga se traži izdavanje izvršeno na njenoj teritoriji,
- b) ako je izdavanje traži zbog krivičnog djela izvršenog na teritoriji treće države, a djelo je već presuđeno u toj državi.

Član 77.

Zahtjev za izdavanje odbiće se u sljedećim slučajevima:

- a) ako je lice čije se izdavanje traži državljanin zamoljene strane ugovornice,
- b) ako je protiv lica čije se izdavanje traži za isto djelo izrečena pravosnažna presuda od suda zamoljene strane ugovornice. Međutim, izdavanje će se odobriti ako se po zakonu zamoljene strane ugovornice stiču uslovi za ponavljanje postupka za to djelo,

*Razmjennom pisama (6. februara 1960.godine) strane ugovornice su postigle sporazum da, "pored slučajeva predviđenih ugovorom, izdavanju okrivljenih ili osumnjičenih lica neće biti mjesta i onda kada zakon jedne od strana ugovornica zabranjuje izdavanje za djelo za koje se traži. Organi strana ugovornica, nadležni za davanje obavještenja po članu 5. Ugovora, uzajamno će se obavještavati o tome za koja djela njihov zakon zabranjuje izdavanja". Razmijenjena pisma su ratifikovana i objavljena zajedno sa Ugovorom.

c) ako je po zakonu bilo koje strane ugovornice nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili izvršenja kazne,

d) ako nije stavljen prijedlog odnosno podignuta tužba za krivično gonjenje, u slučajevima kad je po zakonu bilo koje strane ugovornice, pokretanje krivičnog postupka uslovljeno stavljanjem prijedloga odnosno podnošenjem tužbe.

Član 78.

Svaka od strana ugovornica se obavezuje da neće davati državljanstvo licima čije izdavanje traži druga strana ugovornica, odnosno da će sačekati sa odlučivanjem po molbi za davanje državljanstva do odluke po zahtjevu za izdavanje, naročito ako strana ugovornica, koja postavlja zahtjev za izdavanje, ukaže da je državljanstvo traženo radi izbjegavanja izdavanja.

Član 79.

Ako izdavanje jednog lica traži više država zbog istog ili raznih krivičnih djela, zamoljena strana ugovornica odlučuje kome će se zahtjevu udovoljiti.

Član 80.

Potpuno ili djelimično odbijanje zahtjeva za izdavanje ili odlaganje njegovog izvršenja treba obrazložiti.

Postupak za izdavanje

Član 81.

1. Zahtjev za izdavanje podnosi se diplomatskim putem. Na isti način strane ugovornice saobraćaće uzajamno po svim pitanjima u vezi sa izdavanjem.

2. Uz zahtjev za izdavanje, pored dokaza iz člana 74. stav 2. i člana 75. treba predložiti:

a) dokaze ili podatke o državljanstvu traženog lica,

b) podatke i sredstva za utvrđivanje identiteta traženog lica, a po mogućnosti i druge podatke za njegov brzi pronalazak, ako ono već nije identifikovano u zamoljenoj strani ugovornici,

c) tekst krivičnog zakona koji se odnosi na krivično djelo zbog koga se izdavanje traži kako strane ugovornice koja postavlja zahtjev za izdavanje, tako i države u kojoj je djelo izvršeno.

3. Ako se traži izdavanje po članu 75. mora se priložiti i izvod iz pravosnažne presude.

4. Zahtjev i svi prilozi moraju biti prevedeni na jezik zamoljene strane ugovornice i prijevodi ovjereni u smislu člana 53. stav 3. tačka d). Svi prilozi se dostavljaju u originalu ili u ovjerenom prijepisu.

5. Valjanost forme svih priloga cijeni se po zakonu strane ugovornice koja postavlja zahtjev.

Član 82.

1. Ako su ispunjeni uslovi za izdavanje prema ovom Ugovoru, zamoljena strana ugovornica je obavezna da odmah po prijemu zahtjeva za izdavanje preduzme sve mjere za izvršenje zahtjeva a naročito za pronalazak traženog lica, a ako je potrebno narediće se i njegovo pritvaranje.

2. Ali, ako se iz dokumenata priloženih uz zahtjev za izdavanje ne može utvrditi da su ispunjeni svi uslovi potrebni za odobrenje izdavanja, zamoljena strana ugovornica zatražice od strane ugovornice koja zahtjev postavlja da joj u utvrđenom roku dostavi dopunske podatke i obavještenja. Ovaj se rok može produžiti na traženju strane ugovornice koja zahtjev postavlja.

3. Ako u određenom roku ne bude postupljeno po traženju zamoljene strane ugovornice, postupak za izdavanje će se obustaviti, a traženo lice biće oslobođeno. Ipak postupak za izdavanje biće nastavljen kad se naknadno udovolji traženju zamoljene strane ugovornice.

Član 83.

1. Na neposredni zahtjev nadležnog suda jedne strane ugovornice koji je upućen pismeno ili telegrafski, zamoljena strana ugovornica će, saglasno njenim zakonima, preduzeti privremeno protiv lica čije se izdavanje traži mjere obezbjeđenja, uključujući i pritvaranje, ako se u tom zahtjevu označi postojanje jednog od dokumenata iz člana 74. stav 2. i člana 75. kao i organ od koga taj dokument potiče i broj i datum toga dokumenta.

2. Zahtjev iz stava 1. treba da bude potvrđen diplomatskim putem.

3. Strana ugovornica koja postavlja zahtjev za izdavanje biće bez odlaganja obaviještena o privremenom pritvaranju ili o drugim privremenim mjerama obezbjeđenja odnosno o razlozima zbog kojih se njen zahtjev nije mogao izvršiti.

4. Nadležni sudovi strana ugovornica mogu i bez zahtjeva iz stava 1. pritvoriti lice koje se nalazi na njihovoj teritoriji, ako doznaju da je ono na teritoriji druge strane ugovornice izvršilo krivično djelo za koje se po ovom Ugovoru dopušta izdavanje. Druga strana ugovornica biće o tome bez odlaganja obaviještena.

5. Postupak za izdavanje obustavlja se ako u roku koji odredi nadležni sud zamoljene strane ugovornice ne bude dostavljen zahtjev za izdavanje. Na obrazloženi zahtjev strane ugovornice od koje potiče zahtjev za izdavanje ovaj se rok može produžiti.

Član 84.

1. Zamoljena strana ugovornica će donijeti odluku po zahtjevu za izdavanje i u slučaju ako se protiv lica, čije se izdavanje traži, u zamoljenoj strani ugovornici vodi postupak ili je ono osuđeno zbog nekog drugog krivičnog djela. Ako zahtjev bude uvažen predaja će se odložiti dok takvo lice izdrži kaznu ili postupak bude na drugi način obustavljen.

2. I u slučaju iz stava 1. može se traženo lice privremeno predati strani ugovornici koja zahtijeva izdavanje radi sprovođenja postupka, ali će ta strana ugovornica vratiti izdato lice strani ugovornici najkasnije kad bude donesena sudska presuda u predmetu zbog koga je privremeno izdato, a u svakom slučaju najdalje tri mjeseca od dana predaje.

Član 85.

1. Izvještavajući stranu ugovornicu koja je postavila zahtjev za izdavanje o odobrenom izdavanju, zamoljena strana ugovornica će jednovremeno saopštiti vrijeme i mjesto gdje će se izvršiti predaja.

2. Strana ugovornica koja je postavila zahtjev za izdavanje, sem u slučaju više sile, obavezna je da na određenom mjestu izdato lice preuzme najdalje u roku od tri dana od dana određenog za predavanje. U protivnom odnosno lice može biti oslobođeno.

Član 86.

1. Izdato lice ne može se krivično goniti niti se protiv njega može izvršiti kazna zbog krivičnog djela učinjenog prije izdavanja, ako ono nije bilo osnov za izdavanje, niti se ono može za takvo djelo izdati trećoj državi radi suđenja ili izvršenja kazne, ako za ovo ne dobije naknadni pristanak strane ugovornice koja je odobrila izdavanje. Pristanak se ne može odbiti ako se tiče krivičnog djela za koje po odredbama ovog Ugovora postoje uslovi za izdavanje.

2. Pristanak se neće tražiti ako predato lice ne napusti teritoriju strane ugovornice, kojoj je bilo predato, po isteku mjesec dana od dana okončanja krivičnog postupka, a ako je osuđeno - po isteku mjesec dana od dana izdržane ili oprostene kazne, ili ako se to lice ponovo dobrovoljno vrati na teritoriju te strane ugovornice. U ovaj rok se ne uračunava vrijeme u kome odnosno lice bez svoje krivice nije moglo napustiti teritoriju te strane ugovornice.

Član 87.

Strana ugovornica koja je postavila zahtjev za izdavanje obavijestice zamoljenu stranu ugovornicu o rezultatu krivičnog postupka protiv predatog lica. Ako je protiv toga lica donijeta osuđujuća presuda, dostaviće se prijepis te presude po njenoj pravosnažnosti.

Član 88.

1. Strane ugovornice su obavezne da, bez posebnog zahtjeva, u postupku za izdavanje uzajamno dostavljaju:

a) predmete koji mogu poslužiti kao dokaz protivu lica čije je izdavanje traženo. Zamoljena strana ugovornica može privremeno zadržati te stvari ako je to neophodno za vođenje drugog krivičnog postupka,

b) sve predmete nađene u posjedu traženog lica ili kod trećih lica, koje su oni ili njegov saučesnik pribavili krivičnim djelom zbog koga se izdavanje traži, ili koji predstavljaju protivvrijednost primljenu za predmete pribavljene tim krivičnim djelom, ili nagradu za njegovo izvršenje.

2. Ovi će se predmeti dostaviti strani ugovornici, koja je zahtjev za izdavanje postavila, prilikom predaje izdatog lica, a ako to nije moguće, onda naknadno. Ovako će se postupiti i u slučajevima gdje do izdavanja nije došlo usljed smrti ili bjekstva traženog lica.

3. Prava trećih lica na ovakvim predmetima ostaju nepovrijeđena. Ova prava se procjenjuju po zakonodavstvu strane ugovornice u kojoj se predmeti nalaze. Po okončanju krivičnog postupka ovi će se predmeti vratiti bez naknade licu kome pripadaju preko nadležnog organa. Ako se ne može ustanoviti lice kome oni pripadaju predmeti će se bez naknade vratiti zamoljenoj strani ugovornici.

4. Odredbe člana 92. ne primjenjuju se kod povraćaja predmeta predviđenih u ovom članu.

Član 89.

Ako predato lice izbjegne krivični postupak i ponovo se vrati na teritoriju zamoljene strane ugovornice, biće na ponovni zahtjev izdato bez provođenja ponovnog postupka za izdavanje.

Tranzit
Član 90.

1. Svaka od strana ugovornica dužna je da po zahtjevu dopusti tranzit preko svoje teritorije lica izdatog od treće države drugoj strani ugovornici. Zamoljena strana ugovornica nije dužna da odobri tranzit lica za koje ne postoje uslovi za izdavanje po ovom Ugovoru.

2. Zahtjev za odobrenje tranzita upućuje se na način iz člana 81. stav 1.

3. Zamoljena strana ugovornica odobriće i izvršiti tranzit na način koji ona smatra najpogodnijim.

Član 91.

Troškove skopčane sa izdavanjem snosi strana ugovornica na čijoj su teritoriji nastali. Troškove tranzita snosi strana ugovornica od koje potiče zahtjev za tranzit.

DIO V
ZAVRŠNE ODREDBE
Član 92.

Odredbama ovog ugovora ne dira se u propise koji su na snazi u stranama ugovornicama u pogledu transfera gotovine i izvoza i uvoza stvari.

Član 93.

Sva sporna pitanja u primjeni ovog Ugovora rješavaće strane ugovornice diplomatskim putem.

Član 94.

Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji i stupiće na snagu trideset dana od dana izmjene ratifikacionih instrumenata, koja će se izvršiti u Beogradu.

Član 95.

Danom stupanja na snagu ovog ugovora prestaje važiti Konvencija između strana ugovornica o pravnim odnosima njihovih državljana, potpisana u Beogradu 4. maja 1923. godine.

Član 96.

Ovaj ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme i ostaće na snazi još za godinu dana od dana otkaza notom jedne od strana ugovornica.

Ovaj ugovor sačinjen je u Varšavi 6. februara 1960. godine u dva primjerka od kojih svaki na srpskohrvatskom i poljskom jeziku, s tim da oba teksta imaju podjednako pravno dejstvo.

U potvrdu čega su punomoćnici obiju strana ugovornica potpisali ovaj ugovor i stavili pečate.

UGOVOR
IZMEĐU FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE
I
RUMUNSKÉ NARODNE REPUBLIKE O PRAVNOJ POMOĆI
OD 18. OKTOBRA 1960. GODINE*

DIO PRVI
OPŠTE ODREDBE

Član 1.

1. Državljaní jedne strane ugovornice uživaju na teritoriji druge strane ugovornice u pogledu svojih ličnih i imovinskih prava istu pravnu zaštitu kao i sopstveni državljani.

2. Državljaní jedne strane ugovornice imaju slobodan pristup sudovima, javnim tužilaštvima i drugim organima druge strane ugovornice koji su nadležni da postupaju u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima, i to pod istim uslovima kao i domaći državljani.

3. Odredbe st. 1. i 2. shodno se primjenjuju i na pravna lica.

Član 2.

Pod izrazom "organ" u smislu ovog Ugovora podrazumijevaju se: sudovi, javna tužilaštva i drugi organi koji su nadležni da postupaju u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima.

Član 3.

Organi strana ugovornica ukazujeće međusobno po molbi pravnu pomoć u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima na način i pod uslovima određenim ovim Ugovorom.

Član 4.

Ako ovim Ugovorom nije drukčije određeno, organi strana ugovornica, u pružanju pravne pomoći, opšte međusobno na sljedeći način:

a) s jugoslovenske strane preko državnih sekretarijata za pravosudnu upravu narodnih republika Srbije, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore;

b) s rumunske strane u građanskim i porodičnim stvarima preko Ministarstva pravde, u krivičnim stvarima preko Ministarstva pravde, a u prethodnom postupku preko Generalne Prokurature.

Član 5.

1. Zamolnice za pravnu pomoć i priložena pismena uz zamolnicu sastavljaju se na jeziku one strane ugovornice koja traži pravnu pomoć, a uz njih treba priložiti ovjeren prijevod na jezik zamoljene strane ugovornice.

2. Zamoljena strana ugovornica u ukazivanju pravne pomoći sastavlja pismena na sopstvenom jeziku.

*Ugovor je objavljen u „Službenom listu FNRJ"- Dodatak br. 8/61, a stupio je na snagu 1. oktobra 1961. godine.

Član 6.

Sekretarijat Saveznog izvršnog veća za pravosudne poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Ministarstvo Pravde Rumunske Narodne Republike davaće po molbi jedan drugome tekst propisa koji važe ili koji su važili na teritoriji strana ugovornica, a po potrebi i obavještenja o pojedinim pravnim pitanjima.

DIO DRUGI PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM I PORODIČNIM STVARIMA

Glava I

Odredbe o pravnoj pomoći

Član 7.

Pravna pomoć u građanskim i porodičnim stvarima obuhvata dostavljanje pismena i izvršenje pojedinih procesnih radnji, kao što su saslušavanje svjedoka i stranaka, vještačenje, uviđaj, uzimanje izjava od stranaka.

Član 8.

1. Zamolnica za pravnu pomoć treba da sadrži naziv organa koji traži pravnu pomoć, naziv zamoljenog organa (ako je poznat), predmet na koji se odnosi, ime stranaka, njihovo zanimanje i mjesto prebivališta odnosno boravišta, kao i ime i adresu njihovih zastupnika-ako je potrebno.

2. Pored podataka predviđenih u stavu 1, zamolnica treba da sadrži i nužne podatke koji se odnose na predmet zamolnice, kao što su okolnosti u pogledu kojih treba provesti dokaz i, po potrebi, pitanja koja se imaju postaviti licu koje treba saslušati.

3. Zamolnica za dostavljanje pismena treba da sadrži adresu primaoca i vrstu pismena koje treba dostaviti.

Član 9.

1. Zamolnica se sastavlja u formi predviđenoj propisima strane ugovornice od koje potiče.

2. Zamolnica i pismena koja se dostavljaju moraju biti potpisani i snabdjeveni službenim pečatom.

Član 10.

1. Zamoljeni organ ukazuje pravnu pomoć o zamolnici saglasno zakonodavstvu svoje zemlje.

2. Ako zamoljeni organ nije nadležan za ukazivanje pravne pomoći, uputiće zamolnicu nadležnom organu.

3. Zamoljeni organ obavijestiće, na zahtjev, organ od kog potiče zamolnica o vremenu i mjestu izvršenja tražene radnje.

4. Ako se lice označeno u zamolnici ne može pronaći na datoj adresi, zamoljeni organ će preduzeti potrebne mjere radi utvrđivanja adrese.

Član 11.

1. Zamoljeni organ uručuje pismena shodno zakonodavstvu svoje zemlje.
2. Ako pismeno nije sastavljeno na jeziku zamoljene strane ugovornice, ili ako nije priložen ovjeren prijevod na tom jeziku, zamoljeni organ će izvršiti predaju pismena primaocu samo ako je ovaj voljan da ga primi.
3. Dokaz o uručanju pismena sastavlja se po zakonu zamoljene strane ugovornice, s tim što treba da sadrži dan prijema i potpis primaoca a, po potrebi i način i vrijeme dostavljanja.

Član 12.

Ako se zahtjevu za pravnu pomoć nije moglo udovoljiti, zamoljeni organ vratiće akta organu od kog potiče zamolnica i saopštiće mu istovremeno razloge zbog kojih nije udovoljeno zahtjevu.

Član 13.

Ukazivanje pravne pomoći može se odbiti ako zamoljena strana ugovornica smatra da će udovoljenjem zamolnici biti povrijeđen njen društveno-ekonomski poredak ili osnovna načela njenog zakonodavstva.

Član 14.

Strane ugovornice imaju pravo da preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava uručuju pismena svojim državljanima, ako su voljni da ih prime.

Član 15.

1. Strane ugovornice neće zahtijevati naknadu troškova nastalih ukazivanjem pravne pomoći na njihovoj teritoriji. Zamoljeni organ izvijestiće organ od kog potiče zamolnica o visini troškova koji su nastali ukazivanjem pravne pomoći. Ako organ od kog potiče zamolnica naplati ove troškove od lica koja su dužna da ih snose, naplaćeni iznos pripada strani ugovornici čiji je organ naplatio troškove.
2. Izuzetno od odredbe stava 1, zahtijevaće se naknada nagrade za vještake i drugih troškova nastalih povodom vještačenja. Ako troškove vještačenja snosi stranka, izvršenje vještačenja se može usloviti prethodnim polaganjem predujma, koji se polaže zamoljenom organu.

Glava II

Oslobodjenje od aktorske kaucije, taksa i sudskih troškova

Član 16.

1. Od državljana jedne strane ugovornice koji se kao tužioc ili umješaci, obraćaju sudu druge strane ugovornice, ako imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji jedne od strana ugovornica, ne može se zahtijevati polaganje obezbjeđenja za parnične troškove zbog toga što su stranci ili što nemaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji strane ugovornice kojoj pripada sud.
2. Odredba stava 1. shodno se primjenjuje i na pravna lica.

Član 17.

Ako zakonodavstvo jedne strane ugovornice predviđa obavezu da se unaprijed položi iznos potreban za podmirenje troškova radi izvođenja dokaza, ovaj predujam može biti zatražen i od državljana druge strane ugovornice pod istim uslovima i u istom obimu kao i od domaćih državljana.

Član 18.

Državljeni jedne strane ugovornice uživaju pred sudovima druge strane ugovornice, pod istim uslovima i u istom obimu kao i domaći državljani, oslobođenje od plaćanja sudskih taksa i troškova kao i besplatnu pravnu pomoć u toku postupka.

Član 19.

1. Uvjerenje o ličnom i imovnom stanju lica koje traži oslobođenje od taksa i troškova izdaje nadležni organ one strane ugovornice na čijoj teritoriji to lice ima prebivalište odnosno boravište.

2. Ako to lice nema prebivalište odnosno boravište na teritoriji nijedne od strana ugovornica, dovoljno je u tom slučaju uvjerenje diplomatskog ili konzularnog predstavništva strane ugovornice čiji je on državljanin.

3. Organ koji odlučuje o zahtjevu za oslobođenje od plaćanja sudskih taksa i troškova može i preko nadležnih organa druge strane ugovornice provjeriti tačnost podnesenih isprava i po potrebi zatražiti dopunske podatke.

Član 20.

Državljanin bilo koje strane ugovornice koji ima prebivalište odnosno boravište na teritoriji jedne strane ugovornice, a želi da se pred sudom druge strane ugovornice koristi pravom iz člana 18, može zahtjev podnijeti bilo neposredno ovom sudu bilo sudu nadležnom po mjestu njegovog prebivališta odnosno boravišta. U ovom drugom slučaju sud će zahtjev sa priložima dostaviti sudu druge strane ugovornice na način predviđen u članu 4.

Glava III

Odredbe o statusnim stvarima

Pravna i poslovna sposobnost

Član 21.

1. Pravna i poslovna sposobnost fizičkog lica određuje se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

2. Pravna sposobnost pravnog lica određuje se po zakonu one strane ugovornice po čijem je zakonu pravno lice osnovano.

Zaključenje braka

Član 22.

1. Uslovi za zaključenje braka procjenjuju se za svako lice po zakonu one strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

2. Uslovi za zaključenje braka predviđeni zakonom jedne strane ugovornice, a čije nepostojanje predstavlja razlog za poništaj braka, važe i za državljane druge strane ugovornice koji zaključuju brak na teritoriji te strane ugovornice.

3. Forma zaključenja braka određuje se po zakonu one strane ugovornice na čijoj se teritoriji brak zaključuje.

Lični i imovinski odnosi bračnih drugova

Član 23.

1. Lični i imovinski odnosi bračnih drugova određuju se po zakonu strane ugovornice čiji su oni državljani.

2. Ako je jedan bračni drug državljanin jedne strane ugovornice a drugi državljanin druge strane ugovornice, lični i imovinski odnosi bračnih drugova određuju se po zakonu one strane ugovornice čije su posljednje zajedničko državljanstvo imali bračni drugovi.

3. Ako bračni drugovi nemaju i nisu ni imali zajedničko državljanstvo jedne od strana ugovornica, lični i imovinski odnosi bračnih drugova određuju se po zakonu one strane ugovornice na čijoj teritoriji oni imaju zajedničko mjesto stanovanja, a ako nemaju zajedničko mjesto stanovanja-po zakonu strane ugovornice na čijoj su teritoriji imali posljednje zajedničko mjesto stanovanja.

Član 24.

1. Sporovi o ličnim i imovinskim odnosima bračnih drugova spadaju u nadležnost suda one strane ugovornice čiji su državljani bračni drugovi.

2. Ako je jedan bračni drug državljanin jedne strane ugovornice a drugi državljanin druge strane ugovornice, nadležan je sud one strane ugovornice na čijoj teritoriji bračni drugovi imaju zajedničko mjesto stanovanja, a ako nemaju zajedničko mjesto stanovanja, sud strane ugovornice na čijoj su teritoriji bračni drugovi imali posljednje zajedničko mjesto stanovanja.

Nepostojanje, poništaj i razvod braka

Član 25.

1. Za utvrđivanje postojanja ili nepostojanja braka, za poništaj ili razvod braka, ako su oba bračna druga državljani jedne strane ugovornice, nadležan je sud i primjenjuje se zakon strane ugovornice čiji su državljani bračni drugovi u vrijeme podnošenja tužbe. Ako oba bračna druga u vrijeme podnošenja tužbe imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji druge strane ugovornice, nadležan je takođe i sud te strane ugovornice. U ovom slučaju brak se može poništiti odnosno razvesti samo iz uzroka koji su istovremeno predviđeni u zakonu obje strane ugovornice.

2. Ako je u vrijeme podnošenja tužbe jedan bračni drug državljanin jedne strane ugovornice a drugi državljanin druge strane ugovornice, za suđenje sporova iz stava 1 nadležan je sud one strane ugovornice na čijoj teritoriji oba bračna druga imaju prebivalište odnosno boravište, a ako jedan bračni drug ima prebivalište odnosno boravište na teritoriji jedne strane ugovornice a drugi na teritoriji druge strane ugovornice, nadležan je sud one strane ugovornice na čijoj teritoriji ima prebivalište odnosno boravište tuženi bračni drug.

U oba slučaja poništaj odnosno razvod braka može se izreći samo iz uzroka koji su istovremeno predviđeni u zakonu obje strane ugovornice.

Odnosi između roditelja i djece

Član 26.

Pravni odnosi između roditelja i djece, kao i utvrđivanje i osporavanje (odricanje) očinstva ili utvrđivanje i osporavanje materinstva, regulišu se po zakonu one strane ugovornice čiji je državljanin dijete.

Član 27.

1. Za rješavanje odnosa iz člana 26. nadležan je sud one strane ugovornice čiji je državljanin dijete.

2. Ako roditelji i dijete imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji iste strane ugovornice, nadležan je takođe i sud te strane ugovornice.

Usvojenje

Član 28.

1. Uslovi za usvojenje i raskidanje usvojenja, ako su usvojilac i usvojenik državljanin iste strane ugovornice, procjenjuju se po zakonu te strane ugovornice.

2. Ako je usvojilac državljanin jedne strane ugovornice a usvojenik državljanin druge strane ugovornice, za usvojenje i raskidanje usvojenja treba da budu ispunjeni uslovi predviđeni zakonom obje strane ugovornice.

Član 29.

1. Za usvojenje i raskidanje usvojenja u slučaju iz stava 1. člana 28. nadležan je organ strane ugovornice čiji su državljanin usvojilac i usvojenik, a u slučaju iz stava 2. istog člana - organi obje strane ugovornice.

2. Ako su usvojilac i usvojenik državljanin jedne strane ugovornice, a imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji druge strane ugovornice, za usvojenje i raskidanje usvojenja nadležan je i organ te strane ugovornice.

Starateljstvo

Član 30.

1. Starateljstvo (tutela i curatela) nad državljanima strana ugovornica spada u nadležnost organa one strane ugovornice čiji je državljanin lice koje treba staviti pod starateljstvo, ako ovaj Ugovor drukčije ne određuje.

2. Uslovi i slučajevi stavljanja pod starateljstvo i prestanak starateljstva određuju se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin lice koje treba staviti pod starateljstvo.

3. Pravni odnosi između staraoca i lica pod starateljstvom regulišu se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin lice pod starateljstvom.

4. Obaveza prihvatanja dužnosti staraoca određuje se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin lice koje se postavlja za staraoca.

5. Odluke organa starateljstva jedne strane ugovornice, koje se odnose na njene državljane, priznaju se i imaju pravno dejstvo na teritoriji druge strane ugovornice kao i odluke donijete od sopstvenih organa.

Član 31.

1. Ako je potrebno preduzeti mjere radi zaštite interesa državljanina jedne strane ugovornice, koji ima prebivalište odnosno boravište ili imovinu na teritoriji druge strane ugovornice, nadležan organ te strane ugovornice obavijestiće o tome odmah diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

2. U neodložnim slučajevima, organ druge strane ugovornice može sam, shodno svome zakonodavstvu, preduzeti neophodne privremene mjere, ali je o tome dužan odmah obavijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljanin lice u čijem se interesu preduzimaju mjere. Ove mjere ostaju na snazi dok nadležni organ strane ugovornice, čiji je državljanin to lice, ne donese potrebnu odluku. Ova odluka biće saopštena organu koji je odredio privremene mjere.

Član 32.

1. Organ starateljstva jedne strane ugovornice može ustupiti organu druge strane ugovornice staranje nad licem koje je stavljeno pod starateljstvo, ako ono ima prebivalište, boravište ili imovinu na teritoriji te strane ugovornice i ako je zamoljeni organ saglasan sa ovim ustupanjem.

2. Organ koji je prihvatio ustupanje po stavu 1. ovog člana vrši staranje u saglasnosti sa zakonom svoje zemlje. Ovaj organ nije nadležan da donosi odluke koje se tiču ličnog stanja lica pod starateljstvom.

Proglašenje nestanka i smrti

Član 33.

1. Proglašenje nestalog umrlim i dokazivanje smrti odnosno proglašenje nestanka ili smrti i utvrđivanje činjenice i datuma smrti nekog lica (u daljem tekstu: proglašenje nestanka ili smrti) spada u nadležnost suda one strane ugovornice čiji je državljanin bilo to lice u vrijeme nestanka odnosno smrti.

2. Sud jedne strane ugovornice može proglasiti nestanak ili smrt državljanina druge strane ugovornice u ovim slučajevima:

a) na zahtjev lica koje želi da ostvari nasljedna prava ili prava koja proizilaze iz imovinskih odnosa među bračnim drugovima u odnosu na nepokretnu imovinu nestalog lica koja se nalazi na teritoriji strane ugovornice čiji sud postupa;

b) na zahtjev bračnog druga u odnosu na postojanje braka, ako bračni drug u momentu podnošenja zahtjeva ima prebivalište odnosno boravište na teritoriji strane ugovornice čiji sud postupa.

3. U slučaju iz stava 2. ovog člana proglašenje nestanka ili smrti može se vršiti samo pod uslovima predviđenim zakonom strane ugovornice čiji je državljanin bilo nestalo odnosno umrlo lice.

Glava IV
Zaostavštine
Član 34.

1. Državljeni jedne strane ugovornice mogu sticati dobra i prava na teritoriji druge strane ugovornice na osnovu zakonskog ili testamentalnog nasljeđivanja pod istim uslovima i u istom obimu kao domaći državljani.

2. Državljeni jedne strane ugovornice mogu testamentom raspolagati svojim pokretnim i nepokretnim dobrima koja se nalaze na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 35.

1. Sposobnost za pravljenje ili opozivanje testamenta kao i pravne posljedice nedostatka volje određuju se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bio zavještalac u vrijeme sastavljanja odnosno opozivanja testamenta.

2. Forma sastavljanja ili opozivanja testamenta određuje se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bio zavještalac u vrijeme sastavljanja odnosno opozivanja ili po zakonu strane ugovornice na čijoj je teritoriji testament sastavljen odnosno opozvan.

Član 36.

1. Za raspravljanje o pokretnim stvarima iz zaostavštine državljana strana ugovornica, kao i za rješavanje sporova iz nasljedno-pravnih odnosa u vezi sa ovim stvarima, nadležan je organ one strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti, ako ovim Ugovorom nije drukčije određeno.

2. Za raspravljanje nepokretne zaostavštine državljana strana ugovornica, kao i za rješavanje sporova iz nasljedno-pravnih odnosa u vezi sa ovim nepokretnostima, isključivo je nadležan organ one strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi nepokretna imovina.

Član 37.

Ako je ostavilac, koji je bio državljanin jedne strane ugovornice, imao posljednje prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice, mogu nasljednici koji imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji te druge strane ugovornice, zahtijevati u roku od šest mjeseci od smrti ostavioca da nadležni organ te strane ugovornice sprovede raspravu pokretne zaostavštine koja se nalazi na njenoj teritoriji. O ovom zahtjevu obavijestiti se nasljednici i legatari. Ako u roku od tri mjeseca od obavještenja nijedan od nasljednika ili legatara ne prigovori, udovoljiće se zahtjevu.

Član 38.

Da li se jedna stvar ima smatrati pokretnom ili nepokretnom određuje se po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi ta stvar.

Član 39.

1. Ako na teritoriji jedne strane ugovornice umre državljanin druge strane ugovornice, nadležan organ će odmah obavijestiti o smrti diplomatsko ili konzularno predstavništvo te strane ugovornice i saopštiti sve što mu je poznato o nasljednicima, o njihovom prebivalištu odnosno boravištu, o sastavu i vrijednosti zaostavštine kao i o testamentu-ako postoji. Ovako će ovaj organ postupiti i kad sazna da se na teritoriji njegove zemlje nalazi imovina državljana druge strane ugovornice koji je umro bilo na teritoriji strane ugovornice čiji je državljanin bio bilo na teritoriji treće države.

2. Isto tako, ako diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljanin bio umrli sazna o smrti izvjestiće o tome nadležni organ druge strane ugovornice radi preduzimanja mjera u cilju očuvanja zaostavštine.

Član 40.

Ako državljanin jedne strane ugovornice umre za vrijeme putovanja ili privremenog boravka na teritoriji druge strane ugovornice, gdje inače nije imao prebivalište odnosno boravište, onda će se stvari koje je nosio sa sobom, po spisku, bez drugih formalnosti, predati diplomatskom ili konzularnom predstavništvu strane ugovornice čiji je bio državljanin.

Član 41.

1. Organi svake strane ugovornice, na prijedlog ili po službenoj dužnosti, saglasno svom zakonu, izvršice popis i preduzeće potrebne mjere za očuvanje i upravljanje zaostavštine koja je ostala na njenoj teritoriji poslije smrti državljana druge strane ugovornice.

2. Ako je u mjestu gdje se nalazi zaostavština sjedište diplomatskog ili konzularnog predstavništva strane ugovornice čiji je državljanin bio umrli, mjere navedene u stavu 1. ovog člana mogu se preduzeti samo ako je diplomatsko ili konzularno predstavništvo bilo o tome blagovremeno obaviješteno, osim u slučajevima koji ne trpe odlaganje. Diplomatsko ili konzularno predstavništvo može da učestvuje u sprovođenju ovih mjera i da stavlja prijedloge.

3. U ostalim slučajevima treba bez odlaganja izvijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo o mjerama koje su preduzete za obezbjeđenje i za upravljanje zaostavštinom. Na prijedlog diplomatskog ili konzularnog predstavništva, ove mjere se mogu izmijeniti ili ukinuti bez štete po prava trećih lica.

Član 42.

1. Ako po okončanju ostavinskog postupka pokretnu zaostavštinu koja se nalazi na teritoriji jedne strane ugovornice treba predati nasljednicima koji imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji druge strane ugovornice, ista će se predati diplomatskom ili konzularnom predstavništvu te strane ugovornice:

a) ako su plaćena ili obezbijeđena potraživanja povjerioca prema zaostavštini po odredbama člana 43. ovog ugovora;

b) ako su plaćene sve takse i porezi;

c) ako su nadležni organi dali odobrenje za iznošenje stvari, ukoliko postoji zabrana iznošenja odnosnih stvari.

2. Novčani iznos, koji je dio zaostavštine, kao i novac dobijen prodajom pokretne ili nepokretne zaostavštine, a koji treba predati nasljednicima koji imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji druge strane ugovornice, položice se na njihovo ime kod banke strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi novac, a transfer ovog novca izvršice se saglasno propisima te strane ugovornice.

Član 43.

1. Na zahtjev povjerioca koji imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji strane ugovornice gdje se nalazi pokretna zaostavština umrlog državljanina druge strane ugovornice, nadležni organ može zadržati cjelokupnu zaostavštinu ili dovoljan dio iste dok se ne odluči o njihovim potraživanjima prema zaostavštini.

2. Radi stavljanja zahtjeva iz stava 1. ovog člana nadležni organ će oglasom pozvati povjerioce da u određenom roku, koji ne može biti kraći od 30 dana ni duži od 6 mjeseci, prijave svoje zahtjeve prema zaostavštini i po potrebi pokrenu postupak za njihovo priznanje. Ako povjerioci ne prijave svoje zahtjeve u tom roku, ili, ako ne pokrenu postupak za priznanje svojih zahtjeva, ne može se sa ovog razloga odbiti predaja pokretne zaostavštine.

Član 44.

1. Proglašenje testamenta vrši nadležni organ one strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi testament.

2. Ako je organ jedne strane ugovornice proglasio testamenat državljanina druge strane ugovornice, ovjeren prijepis testamenta, zajedno sa podacima o stanju testamenta i prijepisom zaspisnika o proglašenju testamenta dostaviće se nadležnom organu strane ugovornice čiji je državljanin bio zavještalac. Na isti način postupiće se i u slučaju ako je za raspravljanje zaostavštine nadležan i organ druge strane ugovornice.

3. Organ koji je proglasio testamenat može, na zahtjev organa druge strane ugovornice, dostaviti ovom i originalni testament.

Član 45.

1. U svim nasljednim predmetima po kojima se raspravlja na teritoriji jedne strane ugovornice, diplomatsko ili konzularno predstavništvo druge strane ugovornice je ovlašteno da zastupa svoje državljane bez posebne punomoći, ako su ovi odsutni i nisu odredili svoje punomoćnike.

2. Odredbom stava 1. ovog člana ne dira se u odredbe o obaveznom zastupanju od strane advokata.

Član 46.

Pokretna vakantna zaostavština predaje se strani ugovornici čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti, a u pogledu nepokretne vakantne zaostavštine primijeniće se zakon strane ugovornice na čijoj se teritoriji ta imovina nalazi.

Glava V
Isprave
Član 47.

1. Javne isprave koje je sastavio ili izdao organ ili službeno lice jedne strane ugovornice, u granicama svoje nadležnosti, ako su snabdjevene službenim pečatom i potpisom, mogu se bez ovjeravanja ili legalizacije upotrijebiti pred organima druge strane ugovornice. Ovo se odnosi i na privatne isprave koje je ovjerio nadležni organ ili službeno lice.

2. Odredba stava 1. odnosi se i na prijepise javnih i privatnih isprava koje je ovjerio nadležni organ ili službeno lice.

Član 48.

Javne isprave izdate od nadležnog organa ili službenog lica jedne strane ugovornice imaju na teritoriji druge strane ugovornice istu dokaznu snagu kao i javne isprave izdate od sopstvenih organa ili službenih lica.

Član 49.*

Svaka strana ugovornica dostavljaće na molbu i diplomatskim putem, drugoj strani ugovornici izvode iz registra ličnog stanja koji se odnose na njene državljane. Izvodi se sastavljaju na jeziku zamoljene strane ugovornice i dostavljaju se besplatno.

Glava VI
Priznanje i izvršenje sudskih odluka
Član 50.

1. Svaka strana ugovornica priznaće i izvršiće na svojoj teritoriji sljedeće sudske odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice:

- a) pravosnažne i izvršne odluke u građanskim i porodičnim stvarima;
- b) pravosnažne i izvršne odluke u krivičnim stvarima koje se odnose na naknadu štete i povraćaj stvari;
- c) poravnanja zaključena pred sudom u građanskim stvarima.

2. Kao sudske odluke u smislu stava 1. ovog člana smatraju se i odluke o nasljeđivanju donijete od organa jedne strane ugovornice koji su po svojim propisima nadležni za raspravljanje zaostavštine.

Član 51.

Sudske odluke iz člana 50. priznaće se i izvršavaće se pod sljedećim uslovima:

- a) ako po zakonu strane ugovornice na čijoj se teritoriji zahtijeva priznanje ili izvršenje nije isključena nadležnost suda strane ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donijeta u toj stvari;

*Ugovor je objavljen u „Službenom listu FNRJ“ - Dodatak br. 8/61, a stupio je na snagu 1. oktobra 1961. godine.

b) ako je sudska odluka pravosnažna i izvršna po zakonu strane ugovornice na čijoj je teritoriji donijeta;

c) ako se priznanje ili izvršenje sudske odluke ne protivi društveno-ekonomskom poretku ili osnovnim načelima zakonodavstva strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da se prizna ili izvrši;

d) ako su stranci ili njenom zastupniku, koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je donijeta odluka, bili na vrijeme uručeni poziv ili tužba sa priložima na način predviđen zakonom strane ugovornice na čijoj je teritoriji donijeta odluka, izuzev pozivanja preko oglasa;

e) ako po istoj stvari ne postoji pravosnažna odluka koju je ranije, između istih stranaka i po istom predmetu i osnovu, donio nadležni sud strane ugovornice na čijoj teritoriji se zahtijeva priznanje ili izvršenje.

Član 52.

1. Zahtjev za izvršenje stranka može podnijeti neposredno nadležnom sudu strane ugovornice na čijoj teritoriji treba sprovesti izvršenje ili sudu koji je donio prvostepenu odluku u toj stvari. U ovom drugom slučaju, zahtjev će se dostaviti sudu druge strane ugovornice na način predviđen u članu 4.

2. Uz zahtjev za izvršenje treba priložiti:

a) ovjeren prijepis sudske odluke ili sudskog poravnjanja kao i potvrdu da je sudska odluka postala pravosnažna i izvršna, ako ovo ne proizilazi iz odluke;

b) uvjerenje da je stranka, koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je donijeta odluka, bila blagovremeno pozvana saglasno zakonu strane ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donijeta;

c) ovjeren prijevod isprava iz tač. a) i b) na jezik strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da se izvrši, kao i prijevod zahtjeva - ako isti nije sastavljen na tom jeziku.

3. Zajedno sa zahtjevom za priznanje ili izvršenje može se tražiti i sprovođenje izvršenja.

Član 53.

1. Sud strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da se izvrši rješava o dozvoli izvršenja i prigovorima protiv dozvole i sprovodi izvršenje po sopstvenom zakonu, ako ovim Ugovorom nije drukčije određeno.

2. Sud koji odlučuje o zahtjevu za priznanje ili izvršenje ograničiće se na utvrđivanje postojanja uslova iz člana 51. i ako su ti uslovi ispunjeni dozvoliće izvršenje.

Član 54.

1. Pravosnažne sudske odluke jedne strane ugovornice koje se tiču ličnog stanja njenih sopstvenih državljana priznaju se (imaju pravno dejstvo) na teritoriji druge strane ugovornice bez ikakvog postupka za preispitivanje.

2. Svaka strana ugovornica zadržava pravo da odluke iz stava 1. ovog člana podvrgne preispitivanju predviđenom u članu 55. ovog Ugovora ako smatra da se odluka odnosi na lično stanje sopstvenog državljana.

Član 55.

1. Svaka strana ugovornica priznaće na svojoj teritoriji sudske odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice koje se tiču ličnog stanja njenih državljana ako su ispunjeni uslovi iz člana 51. tač. a), b), d) i e), kao i ako nisu u suprotnosti sa propisima koji se primjenjuju u odnosnoj materiji na njihovoj teritoriji.

2. Za priznanje ovih odluka primjenjivaće se postupak predviđen u čl. 52. i 53.

Član 56.

1. Ako jedna od stranaka u postupku koja je oslobođena aktorske kaucije bude pravosnažnom sudskom odlukom obavezana da naknadi troškove postupka, takva odluka će se izvršiti na zahtjev i besplatno, na teritoriji druge strane ugovornice.

2. U pogledu troškova postupka koje je predujmla država i naplate taksa od koje je stranka bila oslobođena, sud na čijoj je teritoriji nastala obaveza plaćanja zahtijevaće od nadležnog suda druge strane ugovornice da prinudno naplati ove troškove. Naplaćeni iznos dostaviće se diplomatskom ili konzularnom predstavništvu druge strane ugovornice.

3. Uz zahtjev po st. 1. i 2. treba priložiti ovjeren prijepis onog dijela odluke koji se odnosi na troškove postupka, zajedno sa potvrdom o izvršnosti, kao i ovjeren prijevod navedenih akata.

4. Sud koji odobrava izvršenje iz st. 1. i 2. ovog člana ograničava se samo na utvrđivanje pravosnažnosti i izvršnosti odluke.

Član 57.

Odredbe čl. 50-56 primjenjivaće se samo na sudske odluke i poravnanja koji su postali izvršni poslije stupanja na snagu ovog Ugovora.

Član 58.

Odredbama o izvršenju sudskih odluka i poravnanja ne dira se u propise strana ugovornica koje se odnose na transfer gotovine ili iznošenje stvari dobijenih izvršenjem.

DIO TREĆI PRAVNA POMOĆ U KRIVIČNIM STVARIMA

Glava I

Odredbe o pravnoj pomoći

Član 59.

Pravna pomoć u krivičnim stvarima obuhvata dostavljanje pismena i izvršenje pojedinih procesualnih radnji, kao što su ispitivanje okrivljenih i optuženih, saslušanje svjedoka i lica koja imaju određen interes u procesu, vještačenje, uviđaj, pretres, predavanje akata, predmeta i drugih materijalnih dokaza.

Član 60.

Ukazivanje pravne pomoći može se odbiti:

a) ako zamoljena strana ugovornica smatra da će udovoljenjem zamolnici biti povrijeđen njen društveno-ekonomski poredak i osnovna načela njenog zakonodavstva;

b) ako krivično djelo, po kome se traži pružanje pravne pomoći, ne predstavlja krivično djelo i po zakonima zamoljene strane ugovornice;

c) ako se pravna pomoć odnosi na krivično djelo za koje po članu 69. tač. a) i b) ovog Ugovora nema mjesta izdavanju.

Član 61.

Odredbe čl. 8-12 ovog Ugovora primjenjuju se shodno i na pružanje pravne pomoći u krivičnim stvarima.

Član 62.

1. Kad je potrebno da organ jedne strane ugovornice sasluša kao svjedoka ili vještaka neko lice, bez obzira na njegovo državljanstvo koje ima prebivalište ili boravište na teritoriji druge strane ugovornice, u zamolnici za uručenje poziva treba označiti iznos koji će se isplatiti za pokriće troškova u vezi putovanja i boravka, a na zahtjev pozvanih lica, strana ugovornica od koje potiče zamolnica, daće ovima predujam za pokriće troškova.

Strana ugovornica od koje potiče zamolnica snosiće takođe i naknadu za izgublenu zaradu svjedoka i vještaka kao i nagradu vještaka za obavljeno vještačenje.

2. Ako je neophodno potrebno da se lice koje je lišeno slobode na teritoriji jedne strane ugovornice sasluša kao svjedok na teritoriji druge strane ugovornice, molba za njegovu privremenu predaju uputiće se diplomatskim putem. Ovoj molbi udovoljiće se ako je takvo lice sa ovim saglasno, ako se predaji ne protive naročiti razlozi, kao i pod uslovom da takvo lice i dalje ostane lišeno slobode i da po saslušanju bude vraćeno u najkraćem vremenu.

Troškove oko predaje i povratka ovog lica snosi strana ugovornica koja je zahtijevala predaju.

3. Pod uslovima iz prethodnog stava može se odobriti i tranzit lica pritvorenog u trećoj državi da bi bilo saslušano kao svjedok od organa druge strane ugovornice. Troškove tranzita takvog lica snosi strana ugovornica koja je zahtijevala tranzit.

Član 63.

1. Svjedok ili vještak, koji se na poziv organa jedne strane ugovornice pojavi pred organima druge strane ugovornice u nekoj krivičnoj ili građanskoj stvari, bez obzira na njegovo državljanstvo ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost, lišen slobode ili podvrgnut izvršenju kazne na teritoriji iste za krivično djelo koje je predmet postupka po kome je pozvan ili za neko drugo krivično djelo izvršeno prije prelaska državne granice.

2. Svjedok ili vještak gubi ovu zaštitu ako ne napusti teritoriju strane ugovornice u roku od sedam dana od dana kad mu je organ, koji ga je saslušao, saopštio da njegovo prisustvo nije više potrebno. U ovaj rok se ne uračunava vrijeme u kome svjedok ili vještak nije mogao napustiti teritoriju te strane ugovornice zbog razloga nezavisnih od njegove volje.

3. Odredbe stava 1. ovog člana primjenjuju se i na lica iz člana 62. st. 2. i 3.

Član 64.

1. Svaka strana ugovornica će dostavljati, uzajamno diplomatskim putem, drugoj strani ugovornici početkom svake godine, podatke iz kaznenog registra za njene državljanke, koji su osuđeni u toku protekle godine pravosnažnom presudom.

2. Na isti način dostavljaće se podaci o docnijim pravosnažnim odlukama, ako su istim izmijenjene presude iz stava 1. ovog člana.

3. Osim toga, strane ugovornice dostavljaće po molbi diplomatskim putem u pojedinačnim slučajevima izvode iz odluka navedenih u st. 1. i 2. ovog člana.

Član 65.

Strane ugovornice davaće po molbi diplomatskim putem podatke iz kaznenog registra koji se odnose:

- a) na državljane strane ugovornice koja moli takve podatke;
- b) na druga lica ako je protiv ovih na teritoriji strane ugovornice koja moli podatke pokrenut krivični postupak, a ta lica se nalaze na teritoriji te strane ugovornice. Zamoljena strana ugovornica može odbiti davanje takvih podataka ako je lice za koje se oni traže njen državljanin.

Član 66.

1. Strane ugovornice se obavezuju da će se diplomatskim putem obavještavati o krivičnim djelima izvršenim na teritoriji jedne od njih od strane državljana druge strane ugovornice, a koji su po izvršenom djelu prebjegli na teritoriju strane ugovornice čiji su državljani. Zajedno sa ovim obavještenjem predavaće i sve postojeće dokaze o izvršenom krivičnom djelu.

2. U slučaju kad je izvršeno krivično djelo jedno od onih za koje se prema ovom Ugovoru dozvoljava izdavanje, na molbu strane ugovornice na čijoj je teritoriji izvršeno krivično djelo, druga strana ugovornica se obavezuje da pokrene krivični postupak protiv svog državljanina ako su za to ispunjeni uslovi predviđeni njenim zakonom. Zamoljena strana ugovornica će obavijestiti drugu stranu ugovornicu o tome da li je pokrenut krivični postupak kao i o rezultatu istog. Ako je postupak završen sudskom presudom dostaviće se prijepis iste.

Član 67.

1. Strane ugovornice neće zahtijevati naknadu troškova nastalih ukazivanjem pravne pomoći u krivičnim stvarima na njihovoj teritoriji. Zamoljena strana ugovornica saopštice drugoj strani ugovornici visinu troškova koji su nastali ukazivanjem pravne pomoći. Ako strana ugovornica od koje potiče zamolnica naplati ove troškove od lica koja su dužna da ih snose, naplaćeni iznos pripada strani ugovornici čiji je organ naplatio troškove.

2. Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana zahtijevaće se naknada nagrade za vještake i drugih troškova nastalih povodom vještačenja.

Glava II

Odredbe o izdavanju i tranzitu

Član 68.

1. Strane ugovornice obavezuju se da će, pod uslovima iz ovog Ugovora, na zahtjev uzajamno izdavati lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji radi krivičnog gonjenja, suđenja ili izvršenja kazne.

2. Izdavanje radi krivičnog gonjenja i suđenja odobrava se samo za krivična djela za koja se po zakonima obje strane ugovornice može izreći kazna lišenja slobode u trajanju dužem od jedne godine ili teža kazna.

3. Pod uslovom iz stava 2. ovog člana odobriće se i izdavanje lica koje je pravosnažno osuđeno na kaznu lišenja slobode u trajanju dužem od jedne godine ili na težu kaznu. Ako je pravosnažna presuda donijeta u odsustvu izdatog lica, sud strane ugovornice koja je zahtijevala izdavanje će, saglasno svom zakonu, ponoviti postupak i izdatom licu suditi u njegovom prisustvu.

Član 69.

Nema mjesta izdavanju u slučajevima:

- a) ako je lice čije se izdavanje traži izvršilo krivično djelo političke prirode, čisto vojno krivično djelo (koje se sastoji isključivo u povredi vojne dužnosti), ili stamparsku krivicu;
- b) ako je lice čije se izdavanje traži u momentu prijema zahtjeva za izdavanje, državljanin zamoljene strane ugovornice;
- c) ako je krivično djelo izvršeno na teritoriji zamoljene strane ugovornice;
- d) ako se po zakonu zamoljene strane ugovornice krivični postupak ne može voditi ili pravosnažna presuda ne može izvršiti zbog nastupjele zastarjelosti prije prijema zahtjeva za izdavanje ili zbog nekog drugog zakonskog razloga;
- e) ako je licu čije se izdavanje traži pravosnažno presuđeno za isto krivično djelo ili ako je za isto krivično djelo obustavljen krivični postupak na teritoriji zamoljene strane ugovornice;
- f) ako se po zakonu obje strane ugovornice za krivično djelo goni samo po privatnoj tužbi ili prijedlogu oštećenog (prethodnoj žalbi oštećenog lica).

Član 70.

Strane ugovornice u svim pitanjima koja se odnose na izdavanje krivaca opšte među sobom diplomatskim putem.

Član 71.

Uz zahtjev za izdavanje treba priložiti:

- a) ovjeren prijepis odluke nadležnog organa o lišenju slobode (nalog za hapšenje) ili ovjeren prijepis sudske presude o izrečenoj kazni sa klauzulom o njenoj pravosnažnosti. U ovom aktu treba izložiti činjenično stanje i označiti vrijeme i mjesto izvršenja krivičnog djela i njegovu pravnu kvalifikaciju. Ako je krivičnim djelom pričinjena materijalna šteta, onda, po mogućstvu, treba označiti i podatke o utvrđenoj ili približnoj visini iste;
- b) tekst krivičnog zakona koji se odnosi na krivično djelo zbog koga se izdavanje traži kako strane ugovornice koja postavlja zahtjev tako i države na čijoj je teritoriji djelo izvršeno;
- c) dokaze ili podatke o državljanstvu lica čije se izdavanje traži, podatke i sredstvo za utvrđivanje njegovog identiteta (opis, fotografija, otisci prstiju), ukoliko traženo lice nije identifikovano na teritoriji zamoljene strane ugovornice, kao i podatke o njegovoj adresi, sve u mjeri u kojoj je to moguće.

Član 72.

1. Ako iz zahtjeva i priloženih akata proizilazi da su ispunjeni uslovi za izdavanje, zamoljena strana ugovornica će preduzeti sve mjere za pronalazak i pritvaranje lica čije se izdavanje traži.

2. Ako zamoljena strana ugovornica smatra da su potrebni dopunski podaci, zatražiće od strane ugovornice koja traži izdavanje da joj u utvrđenom roku, ne duže od dva

mjeseca, dostavi ove podatke. Na zahtjev strane ugovornice koja traži izdavanje, određeni rok se može produžiti.

3. Ako se u određenom ili produženom roku ne dostave traženi podaci, postupak za izdavanje će se obustaviti a traženo lice pustiti na slobodu. Postupak za izdavanje će se nastaviti ako se naknadno prime traženi podaci.

Član 73.

1. Lišenju slobode nekog lica na teritoriji jedne strane ugovornice ima mjesta i prije prijema zahtjeva za izdavanje, ako druga strana ugovornica to zahtijeva preko pošte ili telegrafski, uz napomenu da će zahtjev za izdavanje biti naknadno dostavljen. Zahtjev za lišenje slobode treba da sadrži broj i datum odluke o lišenju slobode ili pravosnažne presude donijete protiv takvog lica, kao i naziv organa od koga potiču takvi akti.

2. I bez zahtjeva predviđenog u stavu 1. ovog člana može biti lišeno slobode lice protiv koga postoji dovoljno dokaza da je na teritoriji druge strane ugovornice izvršilo krivično djelo koje povlači izdavanje.

3. O izvršenom lišenju slobode saglasno st. 1. i 2. ovog člana treba bez odlaganja obavijestiti drugu stranu ugovornicu.

4. Stranu ugovornicu koja je postavila zahtjev za lišenje slobode treba obavijestiti o razlozima zbog kojih nije udovoljeno zahtjevu iz stava 1. ovog člana.

Član 74.

Lice lišeno slobode saglasno članu 73. biće pušteno na slobodu ako u utvrđenom roku od nadležnog organa zamoljene strane ugovornice, koji ne može biti duži od jednog mjeseca od dana kada je dostavljeno obavještenje o lišenju slobode, nije primljen zahtjev za izdavanje. Na zahtjev druge strane ugovornice ovaj rok se može produžiti.

Član 75.

1. Ako je protiv lica čije se izdavanje traži krivični postupak u toku, ili ako je ono osuđeno za neko krivično djelo na teritoriji zamoljene strane ugovornice, izdavanje može biti odloženo do okončanja krivičnog postupka, a ako je osuđeno, do potpunog izdržavanja izrečene kazne ili do puštanja na slobodu prije isteka iste. Razlozi odlaganja izdavanja saopštiće se drugoj strani ugovornici.

U slučaju kad je postupak zbog koga je izdavanje odloženo završen osuđujućom presudom, druga strana ugovornica obavijestiće se ako se izdavanje odlaže zbog izvršenja ove presude.

2. Ako bi odlaganje izdavanja moglo da dovede do zastarjelosti krivičnog gonjenja ili da ozbiljno oteža utvrđivanje krivičnog djela, lice čije se izdavanje traži, može se na osnovu obrazloženog zahtjeva privremeno predati.

3. Privremeno predato lice biće vraćeno po izvršenju procesualnih radnji radi kojih je bilo predato, ali najkasnije u roku od tri mjeseca od dana predaje. Na zahtjev strane ugovornice kojoj je lice predato ovaj rok se može produžiti.

Član 76.

Ako izdavanje jednog lica zahtijeva više država zbog istog ili raznih krivičnih djela, zamoljena strana ugovornica će odlučiti kojoj će državi izvršiti izdavanje.

Član 77.

1. Bez pristanka zamoljene strane ugovornice izdato lice ne može biti uzeto na krivičnu odgovornost, podvrgnuto izvršenju kazne ili izdato trećoj državi za neko krivično djelo izvršeno prije izdavanja ako za isto nije izdavanje traženo. Pristanak se može odbiti iz istih razloga zbog kojih se može odbiti i izdavanje.

2. Pristanak nije potreban ako izdato lice, koje nije državljanin strane ugovornice kojoj je izdato, ne napusti teritoriju te strane ugovornice u roku od mjesec dana od dana okončanja krivičnog postupka, a u slučaju osude, u roku od mjesec dana od dana izdržane kazne odnosno od dana gašenja prava na izvršenje iste ili ako se dobrovoljno vrati na teritoriju ove. U ovaj rok se ne uračunava vrijeme u kome izdato lice nije moglo da napusti teritoriju strane ugovornice kojoj je izdato, iz razloga nezavisnih od njegove volje.

Član 78.

1. Ako je izdavanje odobreno, zamoljena strana ugovornica saopštiće drugoj strani ugovornici mjesto i datum predaje izdatog lica. Ako strana ugovornica čijem je zahtjevu udovoljeno ne preuzme izdato lice u roku od sedam dana od dana utvrđenog za predaju, isto se može pustiti na slobodu.

2. U slučaju da izdavanju nema mjesta, strana ugovornica koja je postavila zahtjev biće o tome obaviještena, uz istovremeno navođenje odgovarajuće odredbe člana 69.

Član 79.

Ako izdato lice izbjegne krivično gonjenje, suđenje ili izvršenje kazne i vrati se na teritoriju zamoljene strane ugovornice, na zahtjev biće ponovo izdato. U ovom slučaju zahtjevu ne treba prilagati akta predviđena članom 71.

Član 80.

Strane ugovornice će se uzajamno obavještavati o rezultatu krivičnog postupka pokrenutog protiv izdatog lica. Ako je protiv istog donijeta presuda, dostaviće se po pravosnažnosti njen prijepis.

Član 81.

1. Svaka strana ugovornica odobriće na zahtjev tranzit preko svoje teritorije lica koje je izdato drugoj strani ugovornici od treće države.

2. Zahtjev za odobrenje tranzita upućuje se diplomatskim putem i rješava se shodno pravilima po kojima se rješava zahtjev za izdavanje. Ovom zahtjevu treba priložiti dokaze i podatke koji se prilažu i uz zahtjev za izdavanje.

3. Strane ugovornice nisu dužne odobriti tranzit lica, ako se, saglasno ovom Ugovoru, u takvom slučaju ne dozvoljava izdavanje.

4. Zamoljena strana ugovornica odrediće način tranzita preko svoje teritorije.

Član 82.

1. Strane ugovornice se obavezuju da na molbu dostavljaju jedna drugoj:

a) predmete ili iznose novca koji su pribavljeni krivičnim djelom. Ako se pojavi spor u pogledu savjesnog ili nesavjesnog držanja (državine) ovih predmeta ili novca, odlučuje sud strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalaze ovi predmeti ili novac;

b) predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku.

2. U slučaju kada je traženo izdavanje, predmeti iz stava 1. ovog člana dostaviće se istovremeno sa predajom izdatog lica, a ako ovo nije moguće, onda naknadno. Predmeti će se dostaviti i u slučajevima kada izdavanju krivca nema mjesta zbog njegove smrti ili bjegstva ili zbog drugih okolnosti.

3. Ako su predmeti potrebni zamoljenoj strani ugovornici kao dokaz u nekom krivičnom postupku, njihovo dostavljanje može biti odloženo do završetka istog.

4. Prava trećih lica na dostavljenim predmetima ostaju nepovrijeđena. Predmeti na kojima postoje takva prava treba da budu vraćeni zamoljenoj strani ugovornici poslije završetka postupka da bi bili vraćeni onima koji na to imaju prava. Ako se ne može utvrditi lice kome pripadaju ovi predmeti, isti će se vratiti zamoljenoj strani ugovornici.

Član 83.

Troškove prouzrokovane izdavanjem snosi strana ugovornica na čijoj su teritoriji oni nastali.

Troškove tranzita lica snosi strana ugovornica koja je stavila zahtjev za tranzit.

DIO ČETVRTI ZAVRŠNE ODREDBE

Član 84.

Sva sporna pitanja u vezi sa primjenom ovog Ugovora rješavaće se diplomatskim putem.

Član 85.

Ovaj Ugovor podliježe ratifikaciji. Razmjena ratifikacionih instrumenata izvršiće se u Bukureštu.

Član 86.

1. Ugovor stupa na snagu trideset dana od dana razmjene ratifikacionih instrumenata. Ugovor se zaključuje za period od pet godina od dana stupanja na snagu.

2. Ako nijedna od strana ugovornica ne otkáže ovaj Ugovor najmanje šest mjeseci prije isteka roka od pet godina, njegova važnost se produžava na neodređeno vrijeme i Ugovor ostaje na snazi dok ga jedna strana ugovornica ne otkáže pismenim putem, sa otkaznim rokom od godinu dana.

3. Stupanjem na snagu ovog Ugovora prestaje važiti Konvencija između Jugoslavije i Rumunije o ekstradiciji krivaca i sudskoj pomoći u krivičnim predmetima zaključena u Beogradu 30. januara 1933. godine.

Član 87.

Ovaj Ugovor sačinjen je u Beogradu 18. oktobra 1960. godine u dva originala na srpskohrvatskom i rumunskom jeziku, s tim da su oba teksta autentična.

U potvrdu ovoga punomoćnici objiju strana ugovornica potpisali su ovaj Ugovor i stavili pečate.

DODATNI PROTOKOL UZ UGOVOR IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE I NARODNE REPUBLIKE RUMUNIJE O PRAVNOJ POMOĆI, KOJI JE POTPISAN U BEOGRADU 18. OKTOBRA 1960. GODINE, SASTAVLJEN 21. JANUARA 1972. GODINE*

Član 1.

1. Strane ugovornice na traženje, dostavljaju neposredno preko svojih nadležnih organa, dokumenta o ličnom stanju, uvjerenja o radnom stažu kao i školska uvjerenja, koja se odnose na njihove državljane.

U zahtjevu će biti unijeti potrebni podaci. Dokumenta se sastavljaju na jeziku zamojljene strane ugovornice i dostavljaju besplatno.

2. Strane ugovornice saopštavaju jedna drugoj, diplomatskim putem, nazive svojih organa nadležnih za dostavljanje dokumenata navedenih u prethodnom stavu.

Član 2.

Odredbe ovog protokola zamjenjuju odredbe člana 49. Ugovora između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Narodne Republike Rumunije o pravnoj pomoći, potpisnog u Beogradu 18. oktobra 1960. godine.

Član 3.

Ovaj protokol podliježe ratifikaciji i stupa na snagu trideset dana poslije razmjene ratifikacionih instrumenata, koja će se obaviti u Beogradu u što skorijem vremenu.

Sastavljeno u Bukureštu, 21. januara 1972. godine u dva primjerka, od kojih svaki na srpskohrvatskom i rumunskom jeziku, oba teksta imaju podjednaku važnost.

U potvrdu čega su punomoćnici obje strane ugovornice potpisali ovaj Protokol i na njega stavili svoje pečate.

* Dodatni protokol je objavljen u „Službenom listu SFRJ“- Dodatak, br. 4/73, a stupio je na snagu 3. novembra 1970.

KONZULARNA KONVENCIJA IZMEĐU SFR JUGOSLAVIJE I SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE RUMUNIJE OD 24. JANUARA 1974. GODINE*

Glava prva DEFINICIJE

Član 1.

U smislu ove konvencije izraz:

- a) „država naimenovanja” označava stranu ugovornicu koja imenuje konzularnog funkcionera;
- b) „država prijema” označava stranu ugovornicu na čijoj teritoriji konzularni funkcioner vrši svoje funkcije;
- c) „konzulat” označava svaki generalni konzulat, konzulat, vice-konzulat ili konzularnu agenciju;
- d) „konzularno područje” označava teritoriju određenu konzulatu za vršenje konzularnih funkcija;
- e) „šef konzulata” označava lice koje je imenovano da djeluje u tom svojstvu;
- f) „konzularni funkcioner” označava lice, uključujući i šefa konzulata, koje je u tom svojstvu ovlašteno da vrši konzularne funkcije;
- g) „konzularni službenik” označava lice koje vrši administrativne i tehničke poslove u konzulatu;
- h) „član poslužnog osoblja” označava lice koje je zaposleno na poslužnim dužnostima u konzulatu;
- i) „član konzulata” označava konzularne funkcionere, konzularne službenike i članove poslužnog osoblja;
- j) „član konzularnog osoblja” označava konzularne funkcionere, osim šefa konzulata, konzularne službenike i članove poslužnog osoblja;
- k) „član privatne posluge” označava lice koje je zaposleno isključivo u privatnoj službi člana konzulata;
- l) „članovi porodice” označava bračnog druga, djecu i roditelje člana konzulata, pod uslovom da ova lica žive u istom domaćinstvu;
- m) „konzularne prostorije” označava zgrade ili dijelove zgrada i okolno zemljište koji, ma ko bio njihov vlasnik, služe isključivo za ciljeve konzulata;
- n) „konzularna arhiva” označava sve isprave, dokumenta, prepiske, knjige, filmove, magnetofonske trake i registre konzulata, kao i materijal za šifrovanje, kartoteke i namještaj koji je namijenjen njihovoj zaštiti i čuvanju;
- o) „brod” označava svako plovilo koje plovi pod zastavom države naimenovanja, osim ratnih brodova.

Glava druga KONZULARNI ODNOSI

Član 2.

Otvaranje konzulata

1. Svaka strana ugovornica može otvoriti konzulat na teritoriji druge strane ugovornice samo uz njenu saglasnost.

* Konvencija je objavljena u „Službenom listu SFRJ” br. 66/74, a stupila je na snagu 22. augusta 1975. godine.

2. Sjedište i rang konzulata, konzularno područje i broj članova konzulata određuju se sporazumno između strana ugovornica.

3. Država naimenovanja može vršiti naknadno promjene sjedišta konzulata, njegovog ranga i konzularnog područja samo uz saglasnost države prijema.

Član 3.

Patentno pismo i egzekvatura

1. Država naimenovanja dužna je da diplomatskim putem blagovremeno obavijesti državu prijema o određivanju šefa konzulata.

2. Država naimenovanja upućuje diplomatskim putem ministarstvu inostranih poslova države prijema patentno pismo ili sličan akt o naimenovanju šefa konzulata, u kome se navodi njegovo ime i prezime, rang, konzularno područje i sjedište konzulata.

3. Šef konzulata može obavljati svoju funkciju po dobivanju egzekvature od države prijema. Država prijema može dozvoliti da šef konzulata, u očekivanju egzekvature, privremeno obavlja svoje funkcije, u kom slučaju se primjenjuju odredbe ove konvencije.

4. Od trenutka kada se šefu konzulata dozvoli, čak i privremeno, da vrši svoje funkcije, država prijema je obavezna da o tome odmah obavijesti nadležne organe konzularnog područja i da preduzme potrebne mjere kako bi šef konzulata mogao da obavlja svoje funkcije.

Član 4.

Notifikacija o imenovanju, dolasku i odlasku

1. Država naimenovanja saopštiće blagovremeno, diplomatskim putem, državi prijema imenovanje članova konzularnog osoblja, naznačujući njihova imena i prezimena, kao i zvanja, a prema potrebi i njihov rang.

2. Država prijema biće obaviještena, takođe diplomatskim putem, o:

a) dolasku člana konzulata u konzulat poslije imenovanja, kao i o njegovom konačnom odlasku ili prestanku njegove funkcije i o svakoj promjeni njegovog statusa za vrijeme službovanja u konzulatu;

b) dolasku i konačnom odlasku člana porodice nekog člana konzulata i, kad je to slučaj, o činjenici da je neko lice postalo ili prestalo da bude član porodice;

c) dolasku ili konačnom odlasku člana privatne posluge i, kad je to slučaj, o prestanku njegove službe u tom svojstvu;

d) upošljavanju ili prestanku upošljavanja lica sa prebivalištem u državi prijema u svojstvu konzularnog službenika, člana poslužnog osoblja ili člana privatne posluge.

Član 5.

Državljanstvo člana konzulata

1. Konzularni funkcioneri mogu biti samo državljani države naimenovanja koji nemaju prebivalište na teritoriji države prijema.

2. Konzularni službenici i članovi poslužnog osoblja mogu biti samo državljani države naimenovanja ili države prijema.

Član 6. **Isprava o identitetu**

1. Nadležni organ države prijema izdaće, besplatno, svakom konzularnom funkcioneru ispravu kojom se utvrđuje njegov identitet i svojstvo.

2. Odredbe stava 1. ovog člana primjenjuju se i na konzularne službenike i članove poslužnog osoblja, osim ako su državljani države prijema ili državljani države naimenovanja sa prebivalištem u državi prijema.

3. Odredbe stava 1. ovog člana primjenjuju se isto tako i na članove porodice članova konzulata, osim ako su državljani države prijema ili državljanin države naimenovanja sa prebivalištem u državi prijema, ili ako u toj državi obavljaju poslove lukrativnog karaktera.

Član 7. **Zamjenjivanje šefa konzulata**

1. Ako je šef konzulata spriječen da vrši svoje funkcije, ili ako je mjesto šefa konzulata upražnjeno, rukovođenje konzulatom može se privremeno povjeriti konzularnom funkcioneru tog ili drugog konzulata države naimenovanja u državi prijema ili članu diplomatskog osoblja diplomatskog predstavništva države naimenovanja u državi prijema.

2. Ime i prezime lica određenog u smislu stava 1. ovog člana za privremenog vršioca dužnosti šefa konzulata, saopštiće se prethodno ministarstvu inostranih poslova države prijema.

3. Privremeni vršilac dužnosti šefa konzulata uživa olakšice, privilegije i imunitet koji pripadaju šefu konzulata po ovoj konvenciji.

4. Naimenovanjem člana diplomatskog osoblja diplomatskog predstavništva države naimenovanja za rukovođenje konzulatom u skladu sa stavom 1. ovog člana, ne dira se u privilegije i imunitet koje on ima kao član diplomatskog osoblja diplomatske misije.

Član 8. **Prestanak funkcije člana konzulata**

1. Država prijema može uvijek i ne obrazlažući svoju odluku saopštiti državi naimenovanja, diplomatskim putem, da povlači egzekvaturu ili slično drugo ovlaštenje šefu konzulata ili da je neki član konzulata neprihvatljiv. U tom slučaju će država naimenovanja opozvati šefa konzulata, odnosno konzularnog funkcionera, ili će okončati rad konzularnog službenika ili člana poslužnog osoblja.

2. Ako država naimenovanja ne izvrši ovu obavezu u razumnom roku, država prijema može prestati da priznaje to lice za člana konzulata. Ova odluka saopštiće se državi naimenovanja diplomatskim putem.

Član 9. **Zabrana obavljanja određenih djelatnosti**

Član konzulata ne može obavljati u državi prijema nikakvu trgovačku ili drugu profesionalnu djelatnost za svoju ličnu korist.

Glava treća
KONZULARNE FUNKCIJE

Član 10.

Opšte konzularne funkcije

1. Opšte konzularne funkcije sastoje se u:
 - a) zaštitu, u državi prijema, prava i interesa države naimenovanja, kao i njenih državljana;
 - b) pomaganju razvoja trgovinskih, ekonomskih, naučnih, kulturnih i turističkih odnosa između država naimenovanja i države prijema;
 - c) obavještavanju svim dozvoljenim sredstvima o uslovima i razvoju trgovinskog, privrednog, kulturnog, naučnog i turističkog života države prijema;
 - d) unapređenju na svaki drugi način prijateljskih odnosa između dvije države;
 - e) pružanje pomoći i potpore državljanima države naimenovanja.
2. Odredbe ove konvencije koje se odnose na državljane države naimenovanja, shodno se primjenjuju i na pravna lica.

Član 11.

Obavljanje konzularnih funkcija

1. Konzularne funkcije obavljaju konzularni funkcioneri države naimenovanja.
2. Konzularne funkcije mogu obavljati i članovi diplomatskog osoblja diplomatskog predstavništva države naimenovanja u državi prijema. U ovom slučaju oni zadržavaju privilegije i imunitet koje imaju kao članovi diplomatskog osoblja diplomatske misije.
3. Konzularne funkcije obavljaju se u okviru konzularnog područja, a izvan konzularnog područja- samo uz prethodnu saglasnost države prijema.

Član 12.

Opštenje sa organima države prijema

1. U obavljanju svojih funkcija konzularni funkcioner može se obraćati:
 - a) nadležnim lokalnim organima na konzularnom području;
 - b) centralnim organima države prijema ukoliko to dopuštaju zakoni, propisi i praksa države prijema ili međunarodni sporazumi u toj oblasti.
2. Konzularni funkcioner se može direktno obraćati ministarstvu inostranih poslova države prijema samo u odsutnosti članova diplomatskog osoblja diplomatske misije države naimenovanja.

Član 13.

Evidencija državljana

- Konzularni funkcioner ima pravo da:
- a) vodi evidenciju državljana države naimenovanja koji imaju prebivalište ili boravište na konzularnom području;
 - b) prima predstavke u vezi sa pitanjima državljanstva, saglasno zakonodavstvu države naimenovanja.

Član 14. **Zastupanje državljana države naimenovanja**

Konzularni funkcioner, pod rezervom prakse i postupka na snazi u državi prijema, zastupa državljane države naimenovanja ili preduzima mjere za obezbjeđenje odgo varajućeg zastupanja pred sudovima ili drugim organima države prijema kako bi se tražilo, u skladu sa zakonima i propisima države prijema, usvajanje privremenih mjera u cilju očuvanja prava i interesa tih državljana u slučajevima kada ovi, zbog odsutnosti ili iz drugih razloga, ne mogu blagovremeno braniti svoja prava i interese.

Član 15. **Izdavanje pasoša i viza**

Konzularni funkcioner ima pravo da:

- a) izdaje, zamjenjuje, produžava rok važnosti ili zadrži pasoše i druge putne isprave državljanima države naimenovanja;
- b) izdaje vize licima za putovanja u državi naimenovanja.

Član 16. **Funkcije u pogledu građanskih stanja**

1. Konzularni funkcioner ima pravo da registruje rođenje i smrt državljana države naimenovanja i da izdaje izvode o građanskom stanju.

2. Konzularni funkcioner ima pravo da sklapa brak između državljana države naimenovanja, kao i da o tome izda odgovarajuću ispravu. O tome će odmah obavijestiti nadležni organ države prijema.

Član 17. **Funkcije u pogledu starateljstva (tutela i kuratela) i zaostavština**

U pogledu prava konzularnog funkcionera u starateljskim i ostavinskim stvarima primjenjuju se odredbe Ugovora o pravnoj pomoći, na snazi između strana ugovornica, zaključenog u Beogradu 18. oktobra 1960. godine.

Član 18. **Notarijalne funkcije**

1. Konzularni funkcioner je ovlašten da na svom konzularnom području (u prostorijama konzulata, u stanu državljanina države naimenovanja, na brodu ili vazduhoplovu koji nose oznake te države naimenovanja) obavlja sljedeće djelatnosti, ukoliko se tome ne protive zakoni i propisi države prijema:

- a) da prima, sastavlja, potvrđuje i ovjerava izjave državljanina države naimenovanja;
- b) da sastavlja, ovjerava i prima na čuvanje testament državljanina države naimenovanja;
- c) da prima, sastavlja i ovjerava druga pravna akta državljana države naimenovanja, ako su namijenjena da proizvedu pravno dejstvo izvan teritorije države prijema i ako se ne tiču nepokretne imovine koja se nalazi na teritoriji te države ili realnih prava na takvoj nepokretnoj imovini;

d) da ovjerava potpise državljana države naimenovanja;
e) da ovjerava prijepise i prijevode isprava i drugih pisama na traženje državljana države naimenovanja.

2. Isprave navedene u stavu 1. ovog člana imaju u državi prijema istu pravnu važnost i dokaznu snagu kao i isprave koje su nadležni organi te države sačinili, potvrdili ili ovjerali.

Član 19. **Opšte funkcije u pogledu plovidbe**

1. Konzularni funkcioner ima pravo da pruži pomoć brodovima države naimenovanja pri uplovljenju, boravku i isplavljenju iz luka svog konzularnog područja, kao i članovima posade broda.

2. Konzularni funkcioner može stupiti na brod čim se brodu dozvoli slobodan kontakt sa obalom, a zapovjednik broda i članovi posade mogu od tog momenta opštiti sa konzularnim funkcionerom.

3. Konzularni funkcioner može se obratiti za pomoć nadležnim organima države prijema po bilo kojim pitanjima koja se tiču vršenja njegovih funkcija, a odnose se na brod države naimenovanja, zapovjednika ili članove posade.

4. Ne dirajući u pravo organa države prijema konzularni funkcioner rješava sporove između zapovjednika broda i članova posade, uključujući sporove o ličnom dohotku i ugovore o radu na brodu, ukoliko se to predviđa zakonodavstvom države naimenovanja.

5. Konzularni funkcioner ima pravo da dobija, sastavlja i ovjerava deklaracije ili druga dokumenta koja su predviđena zakonodavstvom države naimenovanja, a tiču se broda.

6. U slučaju kad organi države prijema namjeravaju da, shodno svojoj nadležnosti, preduzmu prinudne mjere na brodu države naimenovanja ili krivično gonjenje protiv zapovjednika ili člana posade broda, obavijestice prethodno o tome konzulat, kako bi konzularni funkcioner mogao prisustvovati prilikom preduzimanja tih mjera, odnosno sprovođenja krivičnog gonjenja. Ako u hitnim slučajevima nije bilo moguće obavijestiti konzulat, ili ako konzularni funkcioner nije bio prisutan, organi države prijema neodložno će obavijestiti konzulat o preduzetim radnjama. Konzulat će biti obaviješten i u slučaju kad članovi posade broda treba da budu saslušani od strane organa države prijema.

7. Odredbe stava 6. ovog člana ne primjenjuju se kada je riječ o carinskoj, sanitarnoj ili pasoškoj kontroli i o bilo kojoj radnji koja se preduzima po molbi ili uz pristanak zapovjednika broda.

Član 20. **Funkcije u slučaju havarije**

1. U slučaju da brod države naimenovanja pretrpi brodolom, nasuče se ili bude izbačen na obalu, ili pretrpi drugu havariju u državi prijema, ili ako je bilo koji predmet koji čini dio tereta sa broda treće države, koji je pretrpio havariju, a vlasništvo je državljanina države naimenovanja, nađen na obali ili u blizini obale države prijema, ili je donijet u luku ove države, nadležni organ države prijema odmah o tome obavještava konzularnog funkcionera. Ovaj organ obavještava konzularnog funkcionera i o mjerama koje su preduzete za spasavanje ljudstva, broda, tereta i ostale imovine na brodu, kao i predmeta koji pripadaju brodu ili čine dio tereta, a odvojili su se od broda.

2. Konzularni funkcioner može pružiti pomoć takvom brodu, njegovim putnicima i članovima posade. U tom cilju on može zatražiti pomoć od nadležnog organa države prijema.

3. Konzularni funkcioner može preduzimati mjere u vezi sa popravkom broda ili se može obratiti nadležnom organu države prijema s molbom da mu pomogne u njihovom sprovođenju, ili da sam taj organ preduzme ili nastavi sa preduzimanjem takvih mjera.

4. Ako su brod koji je pretrpio havariju ili bilo koji predmet koji mu pripada nađeni na obali ili u blizini obale države prijema, ili su prenijeti u luku, pa niti zapovjednik broda, niti vlasnik, niti njegov agent niti odgovarajuće osiguravajuće društvo nisu u stanju da preduzmu mjere čuvanja i raspolaganja brodom ili predmetom, onda se konzularni funkcioner smatra ovlaštenim da u ime vlasnika broda preduzima mjere koje bi preduzeo i sam vlasnik.

5. Ako je bilo koji predmet, koji čini dio tereta broda treće države koji je pretrpio havariju, vlasništvo državljanina države naimenovanja i nađen je na obali ili u blizini obale države prijema, ili je dostavljen u luku ove države, a zapovjednik broda, vlasnik predmeta, njegov agent i odgovarajuće osiguravajuće društvo nisu u stanju da preduzmu mjere za čuvanje ili raspolaganje predmetom, konzularni funkcioner se smatra ovlaštenim da u ime vlasnika preduzima mjere koje bi preduzeo i sam vlasnik.

Član 21.

Funkcije u vazdušnoj plovidbi

Odredbe čl. 19. i 20. ove konvencije shodno se primjenjuju i na civilne vazduhoplove, ukoliko nisu u suprotnosti sa ugovorima koji su na snazi između dvije strane ugovornice.

Član 22.

Ostale konzularne funkcije

Konzularni funkcioner može obavljati i druge konzularne funkcije koje država naimenovanja povjeri konzulatu, a koje zakoni i propisi države prijema ne zabranjuju, ili kojima se država prijema ne protivi ili koje su predviđene u ugovorima koji su na snazi između strana ugovornica.

Glava četvrta

OLAKŠICE, PRIVILEGIJE I IMUNITETI

Član 23.

Olakšice koje se daju konzulatu

Država prijema daje sve potrebne olakšice za obavljanje funkcija konzulata.

Član 24.

Upotreba grba i zastave

1. Država naimenovanja ima pravo da postavi na zgradi konzulata i na rezidenciji šefa konzulata tablu sa državnim grbom i nazivom konzulata, shodno svojim propisima.

2. Zastava države naimenovanja može se istaći na zgradi konzulata, rezidenciji šefa konzulata i na njegovim prijevoznim sredstvima kada se ova koriste za njegove službene svrhe.

3. U ostvarivanju prava priznatog ovim članom vodiće se računa o zakonima, propisima i praksi države prijema.

Član 25. **Sticanje prostorija**

1. Država prijema je dužna bilo da omogući državi naimenovanja da na njenoj teritoriji, u okviru njenih zakona i propisa, stekne potrebne prostorije za konzulat, bilo da joj pomogne da na neki drugi način dođe do prostorija.

2. Ona je takođe dužna da pomogne, ako je potrebno, konzulatu da dobije odgovarajuće stanove za svoje članove.

Član 26. **Nepovredivost prostorija konzulata**

1. Prostorije konzulata su nepovredive.

2. Država prijema ima posebnu obavezu da preuzima sve odgovarajuće mjere kako bi spriječila nasilni ulaz u prostorije konzulata ili njihovo oštećenje, narušavanje mira konzulata ili povredu njegovog dostojanstva.

3. Organi države prijema mogu ući u konzularne prostorije koje konzulat koristi isključivo za potrebe svoga rada samo uz pristanak šefa konzulata, šefa diplomatske misije države naimenovanja ili lica koje odredi jedan od njih.

Član 27. **Fiskalno oslobođenje konzularnih prostorija**

1. Konzularne prostorije i rezidencija šefa konzulata čiji je vlasnik ili iznajmilac država naimenovanja ili neko drugo lice koje postupa u ime te države, oslobođeni su svih poreza i taksa bilo kakve prirode, državnih, regionalnih ili komunalnih, ukoliko nije riječ o taksama koje se ubiraju kao naknada za učinjene posebne usluge.

2. Fiskalno oslobođenje predviđeno u stavu 1. ovog člana ne primjenjuje se na takve poreze i takse ako prema zakonima i propisima države prijema padaju na teret lica koje je saugovarač države naimenovanja ili lica koje postupa u ime te države.

Član 28. **Nepovredivost konzularne arhive**

Konzularna arhiva i dokumenti su nepovredivi u svako doba i ma gdje da se nalaze.

Član 29. **Sloboda opštenja**

1. Država prijema će dozvoliti i olakšati konzulatu države naimenovanja slobodu opštenja sa svojom vladom, kao i sa diplomatskim misijama i drugim konzulatima države naimenovanja ma gdje da se oni nalaze. U tom cilju, konzulat može koristiti sva javna sredstva opštenja, diplomatske ili konzularne kurire, diplomatske ili konzularne valize i obične ili šifrovane poruke. Konzulat može postaviti i koristiti otpremnu radio-stanicu samo uz prethodni pristanak države prijema.

2. Službena prepiska konzulata je nepovrediva. Izraz „službena prepiska” označava svaku prepisku koja se odnosi na konzulat i njegove funkcije.

3. Konzularna valiza ne smije biti ni otvorena ni zadržana. Međutim, ako nadležni organ države prijema ima ozbiljnih povoda da vjeruje da valiza sadrži i druge predmete osim prepiske dokumenata i predmeta pomenutih u stavu 4. ovog člana, može tražiti da se valiza otvori u prisustvu ovlaštenog predstavnika države naimenovanja. Ako se odbije zahtjev za otvaranje, valiza se vraća u mjesto porijekla.

4. Paketi koji čine konzularnu valizu treba da budu zapečaćeni, da nose vidne spoljne znake svoje prirode i mogu sadržati samo službenu prepisku, kao i dokumenta i predmete isključivo za službenu upotrebu konzulata.

5. Konzularni kurir mora biti snabdjeven službenom ispravom kojom se potvrđuje njegovo svojstvo i označava broj paketa koji čine konzularnu valizu. Konzularni kurir ne može biti državljanin države prijema niti lice koje ima prebivalište u toj državi. Država prijema štiti konzularnog kurira u vršenju njegovih funkcija. On uživa nepovredivost svoje ličnosti i ne može biti uhapšen ili podvrgnut ma kakvoj mjeri ograničenja ili lišenja lične slobode.

6. Zapovjednik broda ili vazduhoplova kome je povjerena konzularna valiza mora biti snabdjeven službenom ispravom u kojoj se označava broj paketa koji čine konzularnu valizu, ali se on ne smatra konzularnim kurikom. Konzularni funkcioner će primiti valizu neposredno i bez smetnji od zapovjednika broda ili vazduhoplova.

Član 30.

Opštenje sa državljanima države naimenovanja

1. Konzularni funkcioner ima pravo da opšti i posjećuje državljane države naimenovanja, da im pruža svaku moguću pomoć u njihovim odnosima sa sudskim, upravnim i drugim organima države prijema, kao i da im, po potrebi, obezbijedi pomoć advokata.

2. Državljanima države naimenovanja mogu opštiti sa konzularnim funkcionerima i posjećivati ih.

3. Nadležni organ države prijema obavijestiće u roku od pet dana, bez odlaganja i u svakom slučaju, konzulat države naimenovanja kada na njegovom konzularnom području državljanin te države bude uhapšen ili podvrgnut drugim mjerama ograničenja ili lišenja lične slobode.

4. Konzularni funkcioner ima pravo da prima poštu i druga obavještenja od državljanina države naimenovanja koji je uhapšen ili podvrgnut drugim mjerama ograničenja ili lišenja lične slobode, da opšti s njim i da ga posjećuje. Ostvarivanje ovog prava organa države prijema ne mogu odlagati po isteku roka od četiri dana od obavještenja predviđenog u stavu 3. ovog člana.

5. Kada državljanin države naimenovanja izdržava kaznu lišenja slobode, konzularni funkcioner ima pravo da s njim opšti i da ga posjećuje.

6. Prava navedena u st. 4. i 5. ovog člana ostvaruju se shodno zakonima i propisima države prijema o opštenju i posjeti lica podvrgnutih mjerama lišenja slobode.

7. Nadležni organ države prijema obavijestiće državljanina države naimenovanja, koji je uhapšen ili podvrgnut drugim mjerama ograničenja ili lišenja lične slobode, o mogućnostima opštenja koje ima po ovom članu.

Član 31.

Sloboda kretanja

Pod rezervom zakona i propisa koji se odnose na područja u kojima je zabranjen pristup ili je posebno regulisan iz razloga državne bezbjednosti, država prijema obezbjeđuje članovima konzulata slobodu kretanja na svojoj teritoriji.

Član 32.

Konzularne dažbine i takse

1. Na teritoriji države prijema konzulat može naplaćivati dažbine i takse koje se za konzularne radnje predviđaju zakonima i propisima države naimenovanja.

2. Iznosi naplaćeni kao dažbine i takse predviđeni u stavu 1. ovog člana oslobođeni su svih poreza i taksa u državi prijema.

Član 33.

Zaštita konzularnih funkcionera

Država prijema će postupiti prema konzularnim funkcionerima države naimenovanja sa dužnim poštovanjem prema njihovom svojstvu i preduzeće sve odgovarajuće mjere da bi se spriječila svaka povreda njihove ličnosti, slobode i dostojanstva.

Član 34.

Sudski imunitet

1. Konzularni funkcioneri, kao i konzularni službenici državljanima države naimenovanja, ne podliježu jurisdikciji sudskih i upravnih organa države prijema za djela izvršena u obavljanju konzularnih funkcija.

2. Odredbe stava 1. ovog člana ne primjenjuju se u slučaju građanskog postupka:

a) pokrenutog na osnovu ugovora koji je konzularni funkcioner ili konzularni službenik zaključio, a ne izričito ili prećutno kao punomoćnik države naimenovanja;

b) koji je pokrenulo neko treće lice za štetu nastalu iz udesa koji je u državi prijema prouzrokovalo neko vozilo, brod ili vazduhoplov.

Član 35.

Nepovredivost ličnosti konzularnih funkcionera

1. Konzularni funkcioner ne može biti zadržan, uhapšen ili podvrgnut drugim mjerama lišenja slobode za djela izvršena van svoje službene djelatnosti, osim u slučajevima kad je riječ o izvršenju pravosnažne sudske presude ili u slučajevima krivičnih djela za koja propisi države prijema predviđaju kaznu lišenja slobode najmanje pet godina ili više.

2. Ako sud ili drugi nadležni organ države prijema namjerava da odredi pritvor ili da pokrene krivični postupak protiv konzularnog funkcionera, dužan je da o tome obavijesti šefa konzulata, a ako se ova mjera primjenjuje protiv šefa konzulata - diplomatsku misiju

države naimenovanja. Obavještenje o tome, ukoliko je moguće, daje se prije početka radnje kako bi šef konzulata ili drugi konzularni funkcioner prisustvovao postupku.

Ako šef konzulata ili drugi konzularni funkcioner nije bio prisutan, nadležni organ države prijema dužan je dati potpuno obavještenje o sprovedenom postupku.

3. Ako se povede krivični postupak protiv konzularnog funkcionera, on je dužan da se pojavi pred nadležnim organom. Međutim, postupak treba da bude vođen sa dužnim poštovanjem prema konzularnom funkcioneru, imajući u vidu njegov službeni položaj i, osim u slučaju predviđenom u stavu 1. ovog člana, na način kako bi se što je moguće manje ometalo vršenje konzularnih funkcija. Ako je, u okolnostima pomenutim u stavu 1. ovog člana, nastala potreba da se neki konzularni funkcioner stavi u pritvor, postupak protiv njega mora se pokrenuti u najkraćem roku.

Član 36.

Obavještenje o gonjenju i lišenju slobode

U slučaju preduzimanja mjera lišenja slobode ili krivičnog gonjenja protiv konzularnog službenika ili člana poslužnog osoblja, nadležni organ države prijema dužan je da o tome u najkraćem roku obavijesti šefa konzulata.

Član 37.

Svjedočenje

1. Članovi konzulata mogu biti pozvani da svjedoče u sudskom i upravnom postupku. Konzularni službenici i članovi poslužnog osoblja ne treba da odbiju da svjedoče, osim u slučajevima pomenutim u st 3. ovog člana. Ako konzularni funkcioner odbije da svjedoči, nikakva prinudna mjera ili neka druga sankcija ne može se primijeniti protiv njega.

2. Organ koji poziva na svjedočenje treba da izbjegava da ometa konzularnog funkcionera u vršenje njegovih funkcija. On može da primi svjedočenje konzularnog funkcionera u njegovom stanu ili u konzulatu, ili da prihvati njegovu pismenu izjavu, kad god je to moguće.

3. Članovi konzulata nisu dužni da svjedoče o činjenicama koje se odnose na vršenje njihovih funkcija niti da pokazuju prepisku i zvanična dokumenta koja se toga tiču. Oni isto imaju pravo da odbiju da svjedoče kao vještaci o domaćem zakonodavstvu države naimenovanja.

Član 38.

Oslobodjenje od ličnih davanja

Država prijema će osloboditi članove konzulata i članove njihovih porodica svih ličnih davanja, svake javne službe, ma kakve prirode ona bila kao i vojnih nameta kao što su rekvizicije, kontribucije i vojni smještaj.

Član 39.

Oslobodjenje od obaveze prijavljivanja i dozvole boravka

Članovi konzulata i članovi njihovih porodica, kojima se izdaju isprave o identitetu u smislu člana 6. ove konvencije, oslobođeni su obaveza predviđenih zakonima i propisima države prijema u pogledu prijavljivanja stranaca i dozvole boravka.

Član 40. **Carinske olakšice**

1. Država prijema odobrava, prema odredbama svojih zakona i propisa, uvoz i oslobađanje od svih carina, taksa i drugih srodnih dažbina, osim troškova uskladištenja, prijevoza i troškova za slične usluge za:

a) predmete namijenjene za službene potrebe konzulata;

b) predmete namijenjene za ličnu upotrebu konzularnog funkcionera i članova njegove porodice, uključujući i predmete namijenjene za njegov smještaj. Potrošni predmeti ne treba da prelaze količine potrebne za njihovu neposrednu upotrebu od strane zainteresovanih.

2. Konzularni službenici i članovi poslužnog osoblja uživaju privilegije i oslobodjenje predviđeno u stavu 1. ovog člana u pogledu predmeta uvezenih prilikom njihovog prvog smještaja.

3. Lični prtljag koji prati konzularnog funkcionera ili članove njegove porodice oslobođen je carinskog pregleda. Prtljag može biti pregledan samo u slučaju da postoje ozbiljni razlozi za pretpostavku da taj prtljag sadrži predmete koji nisu navedeni u tački b) stava 1. ovog člana ili predmete čiji je izvoz i uvoz zabranjen zakonima i propisima države prijema ili podliježe zakonima i propisima o karantinu. Ovaj pregled prtljaga može se obaviti samo u prisustvu konzularnog funkcionera ili zainteresovanog člana njegove porodice.

Član 41. **Fiskalna oslobođenja**

1. Konzularni funkcioneri i konzularni službenici oslobođeni su svih poreza i taksa, ličnih ili stvarnih, državnih, regionalnih i komunalnih, osim:

a) posrednih poreza koji su po svojoj prirodi obično uključeni u cijenu robe ili usluga;

b) poreza i taksa na privatnu nepokretnu imovinu koja se nalazi na teritoriji države prijema, pod rezervom odredaba člana 27. ove konvencije;

c) nasljednih i prenosnih taksa koje naplaćuje država prijema pod rezervom odredaba člana 42. ove konvencije;

d) poreza i taksa na privatne prihode koji potiču iz države prijema;

e) poreza i taksa koji se naplaćuju kao naknada za posebne usluge;

f) taksa za upis u javne knjige, sudskih taksa, taksa za hipoteke i isprave, pod rezervom odredaba člana 27. ove konvencije.

2. Članovi poslužnog osoblja oslobođeni su poreza i taksa na zarade koje primaju za svoje usluge.

3. Članovi konzulata koji zapošljavaju lica čije plate i zarade nisu oslobođene poreza na prihod u državi prijema, treba da poštuju obaveze kojima zakoni i propisi te države podvrgavaju poslodavce u pogledu plaćanja poreza na prihod.

Član 42. **Nasljeđivanje člana konzulata ili člana njegove porodice**

U slučaju smrti člana konzulata ili člana njegove porodice, država prijema je obavezna:

a) da dozvoli iznošenje pokretne imovine umrlog, osim one koja je pribavljena u državi prijema čiji je izvoz zabranjen u momentu smrti;

b) da ne naplaćuje državne, regionalne ili opštinske nasljedne i prenosne takse na pokretnu imovinu koja se nalazi u državi prijema isključivo usljed toga što se umrli nalazio u toj državi kao član konzulata ili član porodice člana konzulata.

Član 43.

Oslobađanje od režima socijalnog osiguranja

1. U pogledu službe u državi naimenovanja, članovi konzulata i članovi njihovih porodica su, pod rezervom odredaba stava 3. ovog člana, oslobođeni odredaba socijalnog osiguranja koje mogu biti na snazi u državi prijema.

2. Oslobođenje predviđeno u stavu 1. ovog člana primjenjuje se isto tako na privatnu poslugu koja je u isključivoj službi članova konzulata, pod uslovom:

a) da nije riječ o državljaninu države prijema ili licima koja imaju prebivalište u toj državi;

b) da podliježe propisima socijalnog osiguranja koji su na snazi u državi naimenovanja ili nekoj trećoj državi.

3. Članovi konzulata koji u svojoj službi imaju lica na koja se ne primjenjuje oslobođenje predviđeno u stavu 2. ovog člana treba da poštuju obaveze koje poslodavcu nameću odredbe o socijalnom osiguranju države prijema.

4. Oslobođenje predviđeno u st.1. i 2. ovog člana ne isključuje dobrovoljno učešće u režimu socijalnog osiguranja države prijema, ukoliko ta država dopusti takvo učešće.

Član 44.

Privilegije date drugim licima

1. Konzularni službenici i članovi poslužnog osoblja, državljani države naimenovanja sa prebivalištem u državi prijema ili državljani države prijema, ne uživaju druge privilegije osim onih koje su predviđene u članu 37. stav 3. ove konvencije.

2. Članovi porodice članova konzulata shodno koriste privilegije koje su priznate članovima konzulata čiji su oni članovi porodice, ukoliko nisu državljani države prijema, nemaju prebivalište ili ne obavljaju lukrativnu djelatnost u toj državi.

3. Država prijema treba da vrši svoju jurisdikciju nad licima pomenutim u st. 1. i 2. ovog člana tako da pretjerano ne ometa obavljanje funkcija konzulata.

Član 45.

Odricanje od privilegija i imuniteta

1. Država naimenovanja se u pogledu člana konzulata može odreći privilegija i imuniteta predviđenih u čl. 34, 35. i 37. ove konvencije.

2. Odricanje mora uvijek biti izrično pod rezervom odredaba stava 3. ovog člana, i treba da bude pismeno saopšteno državi prijema.

3. Ako konzularni funkcioner ili konzularni službenik pokrene postupak u stvarima u kojima bi on uživao sudski imunitet na osnovu člana 34. ove konvencije, on se više ne može pozivati na imunitet u pogledu ma kog protivzahtjeva neposredno vezanog za glavni zahtjev.

4. Odricanje od imuniteta u pogledu građanske tužbe ili zahtjev u upravnom postupku ne smatra se da povlači odricanje od imuniteta u pogledu mjera izvršenja presude za koje je potrebno posebno odricanje.

Član 46.

Početak i kraj privilegija i imuniteta

1. Član konzulata ima pravo na privilegije i imunitete predviđene ovom konvencijom čim stupi na teritoriju države prijema radi preuzimanja svoje službe ili, ako se već nalazi na toj teritoriji, čim preuzme dužnost u konzulatu.

2. Članovi porodice člana konzulata, kao i članovi njegove privatne posluge, uživaju privilegije i imunitete predviđene ovom konvencijom počev najkasnije od sljedećih datuma: dana kada taj član konzulata uživa privilegije i imunitete shodno stavu 1. ovog člana, dana njihovog ulaska na teritoriju države prijema ili dana kad su postali članovi porodice ili privatne posluge.

3. Kad funkcije člana konzulata prestanu, njegove privilegije i imuniteti, kao i privilegije i imuniteti članova njegove porodice ili članova njegove privatne posluge, prestaju, po pravilu, ranijeg od dva sljedeća dana: u trenutku kad lice o kome je riječ napusti teritoriju države prijema, ili prilikom isteka razumnog roka koji mu bude za to dat, ali oni važe do tog trenutka. U pogledu lica o kojima je riječ u stavu 2. ovog člana njihove privilegije i imuniteti prestaju čim ta lica prestanu da pripadaju domaćinstvu ili da budu u službi člana konzulata, s tim da, ako ta lica namjeravaju napustiti teritoriju države prijema u razumnom roku, njihove privilegije i imuniteti traju do trenutka njihovog odlaska.

4. U pogledu akata koje neki konzularni funkcioner ili konzularni službenik obavi u vršenju svojih funkcija, sudski imunitet i dalje važi bez ograničenja trajanja.

5. U slučaju smrti nekog člana konzulata, članovi njegove porodice i dalje uživaju privilegije i imunitete koje imaju do prvog od sljedećih datuma: kad napuštaju teritoriju države prijema ili prilikom isteka razumnog roka koji im bude dat u tu svrhu.

Glava peta

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 47.

Poštovanje zakona države prijema

1. Bez štete po svoje privilegije i imunitete predviđene ovom konvencijom, lica koja uživaju te privilegije i imunitete dužna su da poštuju zakone države prijema i da se ne miješaju u unutrašnje stvari te države.

2. Prostorije konzulata neće se upotrebljavati u ciljeve koji nisu u skladu sa vršenjem konzularnih funkcija.

Član 48.

Osiguranje od građanske odgovornosti

1. Za prijevozna sredstva u vlasništvu države naimenovanja koja koristi konzulat, kao i za sva prijevozna sredstva koja pripadaju članu konzulata ili članovima njegove porodice, obavezno je osiguranje protiv štete nanijete trećim licima.

2. Ukoliko zakon države prijema ne predviđa drukčije, odredba stava 1. ovog člana ne primjenjuje se na konzularne službenike, članove poslužnog osoblja ili članove porodica članova konzulata ako su državljani države prijema ili imaju prebivalište u toj državi.

Član 49.
Ratifikacija i stupanje na snagu

1. Ova konvencija podliježe ratifikaciji i stupa na snagu 30 dana poslije razmjene ratifikacionih instrumenata koja će se izvršiti u Bukureštu.

2. Konvencija se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka strana ugovornica može da je otkáže sa otkaznim rokom od šest mjeseci.

Član 50.

Danom stupanja na snagu ove konvencije prestaće da važi Konzularna konvencija između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Rumunske Narodne Republike, potpisana u Bukureštu 8. novembra 1962. godine.

U potvrdi čega opunomoćenici dviju strana ugovornica su potpisali ovu konvenciju i na istu stavili pečate.

Sačinjeno u Beogradu 24. januara 1974. godine u dva originalna primjerka, svaki na srpskohrvatskom i rumunskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna.

**UGOVOR
IZMEĐU FNR JUGOSLAVIJE
I
SAVEZA SOVJETSKIH SOCIJALISTIČKIH REPUBLIKA O PRAVNOJ
POMOĆI U GRAĐANSKIM, PORODIČNIM I KRIVIČNIM STVARIMA
OD 24. FEBRUARA 1962. GODINE***

**DIO PRVI
OPŠTE ODREDBE**

**1. Pravna zaštita
Član 1.**

1. Državljeni jedne strane ugovornice uživaju na teritoriji druge strane ugovornice istu pravnu zaštitu u pogledu svoje ličnosti i imovine kao i sopstveni državljani.

2. Oni imaju pravo da se slobodno i bez smetnji obraćaju sudovima, javnim tužilaštvima i drugim organima druge strane ugovornice u čiju nadležnost spadaju građanske, porodične i krivične stvari i mogu pred ovim organima istupati, postavljati zahtjeve i podnositi tužbe pod istim uslovima kao i sopstveni državljani.

3. Odredbe st. 1. i 2. ovog člana shodno se primjenjuju i na pravna lica.

**2. Pravna pomoć
Član 2.**

Ukazivanje pravne pomoći

Organi strana ugovornica navedeni u stavu 2. člana 1. ovog ugovora, ukazivaće međusobno po molbi pravnu pomoć u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima pod uslovima određenim ovim ugovorom.

Član 3
Način opštenja**

U ukazivanju pravne pomoći nadležni organi strana ugovornica opšte međusobno preko odgovarajućih organa koje će jedna drugoj saopštiti diplomatskim putem.

**Član 4.
Jezik opštenja**

Organi Federativne Narodne Republike Jugoslavije, u saobraćaju po pravnoj pomoći, opšte na srpskohrvatskom jeziku, a organi Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika na ruskom jeziku.

**Član 5.
Obim pravne pomoći**

Pravna pomoć u građanskim i porodičnim stvarima obuhvata dostavljanje pismena i izvršenje pojedinih procesnih radnji, kao što su saslušanje svjedoka i stranaka, vještačenje i uviđaj.

* Ugovor je objavljen u „Službenom listu FNRJ“- Dodatak br. 5/63, a stupio je na snagu 26. maja 1963. godine.

** Na kraju Ugovora, kao njegov sastavni dio, štampana su pisma kojima su ugovorne strane, saglasno članu 3. Ugovora, obavijestile jedna drugu o organima opštenja.

Član 6. **Sadržina zamolnice**

1. Zamolnica za pravnu pomoć treba da sadrži sljedeće: naziv organa od kog potiče zamolnica, naziv organa kome se upućuje zamolnica, naznačenje predmeta na koji se odnosi zamolnica, ime stranaka, njihovo zanimanje i mjesto prebivališta ili boravišta, kao i njihovo državljanstvo, ime i adresu njihovih zastupnika i neophodne podatke koji se odnose na predmet zamolnice.

2. Zamolnica za dostavljanje pismena treba da sadrži osim toga adresu primaoca i vrstu pismena koje se dostavlja.

Član 7. **Forma zamolnice i isprava**

1. Zamolnica i pismena koji se dostavljaju radi ukazivanja pravne pomoći moraju biti potpisani i snabdjeveni službenim pečatom.

2. Strane ugovornice mogu sporazumno propisati obrasce kojima će se koristiti prilikom obraćanja za ukazivanje pravne pomoći.

Član 8. **Postupanje po zamolnici**

1. Zamoljeni organ ukazuje pravnu pomoć saglasno zakonu svoje zemlje. Na zahtjev organa od kog potiče zamolnica može se primijeniti i postupak one strane ugovornice koja traži pravnu pomoć, ako to nije u suprotnosti sa zakonom zamoljene strane ugovornice.

2. Ako zamoljeni organ nije nadležan za ukazivanje pravne pomoći, uputiće zamolnicu nadležnom organu.

3. Zamoljeni organ obavijestiće, na zahtjev, organ od kog potiče zamolnica o vremenu i mjestu izvršenja radnje.

4. Ako se zahtjevu za pravnu pomoć nije moglo udovoljiti, zamoljeni organ vratiće akta organu od kog potiče zamolnica i saopštiće mu istovremeno razloge zbog kojih nije udovoljeno zahtjevu.

Član 9. **Način dostavljanja**

1. Zamoljeni organ dostavlja pismeno shodno propisima svoje zemlje, ako je pismeno sastavljeno na njenom jeziku ili ako je snabdjeveno ovjerenim prijevodom.

2. Ako pismeno nije sastavljeno na jeziku zamoljene strane ugovornice, ili ako nije priložen ovjeren prijevod na tom jeziku, zamoljeni organ će izvršiti predaju pismena primaocu samo ako je ovaj voljan da ga primi.

3. Ovjeru prijevoda vrši ovlaštenu prevodilac ili organ od kog potiče zamolnica. Prijevod može ovjeriti i diplomatsko ili konzularno predstavništvo jedne od strana ugovornica.

4. Ako pismeno ne može biti uručeno na adresu označenu u zamolnici, zamoljeni organ po svojoj inicijativi preduzima mjere neophodne za utvrđivanje adrese.

Član 10.
Potvrda o dostavljanju pismena

Potvrda o dostavljanju pismena sastavlja se po propisima zamoljene strane ugovornice, s tim što treba da sadrži dan prijema i potpis primaoca, a po potrebi način i vrijeme dostavljanja.

Član 11.
Dostavljanje pismena sopstvenim državljanima

Strane ugovornice imaju pravo da preko svojih diplomatskih ili konzularnih predstavništava dostavljaju pismena svojim državljanima, ako su voljni da ih prime.

Član 12.
Odbijanje pravne pomoći

Jedna strana ugovornica može odbiti pravnu pomoć drugoj strani ugovornici ako bi ukazivanje pomoći moglo da nanese štetu suverenitetu ili bezbjednosti ili je u suprotnosti sa osnovnim načelima zakonodavstva zamoljene strane ugovornice.

Član 13.
Troškovi pravne pomoći

1. Strane ugovornice neće zahtijevati naknadu troškova nastalih na njihovoj teritoriji ukazivanjem pravne pomoći.

2. Zamoljeni organ obavijestice organ od kog potiče zamolnica o iznosu troškova. Ako organ od kog potiče zamolnica naplati te troškove od lica koje je dužno da ih naknadi, naplaćeni iznos pripada strani ugovornici čiji je organ naplatio troškove.

Član 14.
Obaveze o pravnim propisima

Sekretarijat Saveznog izvršnog vijeća za pravosudne poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Pravna komisija pri Savjetu ministara Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika davaće na molbu jedan drugome obavještenja i objašnjenja o propisima koji važe ili koji su važili u njihovim zemljama.

Član 15.
Isprave

1. Isprave koje su na teritoriji jedne strane ugovornice izdate ili ovjerene od strane nadležnih organa, a snabdjevene su potpisom i službenim pečatom, upotrebljavaju se na teritoriji druge strane ugovornice bez legalizacije.

2. Isprave koje se na teritoriji jedne strane ugovornice smatraju javnim ispravama imaju na teritoriji druge strane ugovornice dokaznu snagu javne isprave.

Član 16. **Pozivanje svjedoka ili vještaka**

1. Ako je neophodno da se na teritoriji jedne strane ugovornice sasluša kao svjedok ili vještak neko lice koje se nalazi na teritoriji druge strane ugovornice, poziv u takvom slučaju treba uputiti preko nadležnih organa te strane ugovornice.

2. Poziv ne može sadržati sankcije za slučaj neodazivanja pozvanog.

3. Svjedok ili vještak koji se, bez obzira na državljanstvo, dobrovoljno odazove na poziv nadležnog organa druge strane ugovornice ne može biti pozvan na krivičnu odgovornost ili lišen slobode na teritoriji te strane ugovornice za bilo koje krivično djelo učinjeno prije prelaska granice strane ugovornice od koje potiče poziv, niti podvrgnut izvršenju kazne po ranije donijetoj presudi. Isto tako ova lica ne mogu biti pozvana na krivičnu odgovornost ili lišena slobode u vezi s njihovim svjedočenjem ili vještačenjem, kao ni za krivično djelo koje je predmet postupka.

4. Svjedok ili vještak gubi ovu zaštitu ako ne napusti teritoriju strane ugovornice u roku od petnaest dana od dana kad mu je organ, koji ga je saslušao, saopštio da njegovo prisustvo nije više potrebno. U ovaj rok se ne uračunava vrijeme za koje svjedok ili vještak nije mogao napustiti teritoriju te strane ugovornice zbog razloga nezavisnih od njegove volje.

5. U zamolnici za uručenje poziva treba naznačiti iznos koji će se isplatiti svjedoku ili vještaku za pokriće troškova i naknada koje im pripadaju. Na zahtjev ovih lica strana ugovornica od koje potiče zamolnica daće predujam za pokriće troškova.

DRUGI DIO **POSEBNE ODREDBE**

Glava I

PRAVNA POMOĆ U GRAĐANSKIM I PORODIČNIM STVARIMA

1. Troškovi postupka

Oslobođenje od obezbjeđenja parničnih troškova

Član 17.

Državljeni jedne strane ugovornice koji istupaju pred sudom druge strane ugovornice, bez obzira gdje prebivaju ili borave, nisu obavezni da polože obezbjeđenje za parnične troškove (*cautio iudicatum solvi*).

Član 18.

1. Ako stranka koja je oslobođena obaveze polaganja obezbjeđenja za parnične troškove (*cautio iudicatum solvi*) bude sudskom odlukom obavezana da naknadi troškove postupka, nadležni sud na teritoriji druge strane ugovornice dozvoliće, na zahtjev, besplatno prinudno izvršenje odluke o troškovima.

2. Kao troškovi postupka smatraju se i troškovi nastali u vezi sa sastavljanjem potvrde, prijevoda i ovjere pismena navedenih u članu 19. ovog ugovora.

Član 19.

1. Sud koji dozvoljava izvršenje odluke o naknadi troškova postupka ograničava se na utvrđivanje pravosnažnosti i izvršnosti odluke.

2. Uz zahtjev za dozvolu izvršenja prilaže se prijepis onog dijela odluke koji se odnosi na troškove postupka ovjeren od strane suda prvog stepena, kao i potvrda istog suda o pravosnažnosti i izvršnosti odluke. Istovremeno uz zahtjev priložiće se i ovjeren prijevod ovih akata.

3. Protiv odluke suda o dozvoli izvršenja može se podnijeti žalba saglasno zakonu koji važi na teritoriji suda koji je donio ovu odluku.

Član 20.

1. Zahtjev za dozvolu izvršenja koje treba da se sprovede na teritoriji druge strane ugovornice podnosi se sudu koji je u toj stvari rješavao u prvom stepenu. Ovaj sud će zahtjev dostaviti sudu druge strane ugovornice na način predviđen u članu 3. ovog ugovora.

2. Zahtjev za dozvolu izvršenja može se isto tako podnijeti i neposredno sudu koji je nadležan za dozvolu izvršenja.

Član 21.

Troškove nastale sastavljanjem potvrde, prijevoda i ovjere akata navedenih u članu 19. ovog ugovora određuje sud nadležan za dozvolu izvršenja. Ovaj sud određuje i iznos troškova izvršenja.

Oslobođenje od troškova postupka

Član 22.

Državljeni jedne strane ugovornice uživaju pred sudovima druge strane ugovornice, pod istim uslovima i u istom obliku kao i domaći državljani, oslobođenje od plaćanja taksa i troškova postupka kao i besplatnu pravnu pomoć u toku postupka.

Član 23.

1. Oslobođenje od plaćanja troškova postupka daje se na osnovu uvjerenja o ličnom, porodičnom i imovnom stanju lica koje traži oslobođenje, a koje izdaje nadležni organ strane ugovornice na čijoj teritoriji to lice ima mjesto prebivališta ili boravišta.

2. Ako lice koje podnosi zahtjev nema prebivalište odnosno boravište na teritoriji jedne ili druge strane ugovornice, uvjerenje izdaje diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je on državljanin.

3. Sud koji odlučuje o zahtjevu za oslobođenje od plaćanja troškova postupka može provjeriti tačnost podnijetih isprava i zatražiti dopunske podatke.

Član 24.

1. Državljanin jedne strane ugovornice koji želi da pokrene postupak za oslobođenje od troškova postupka pred sudom druge strane ugovornice, može podnijeti zahtjev sudu nadležnom po mjestu svog prebivališta ili boravka. Sud će zahtjev, zajedno sa ispravama navedenim u članu 23. ovog ugovora, dostaviti sudu druge strane ugovornice na način predviđen u članu 3. ovog ugovora.

2. Istovremeno sa zahtjevom za oslobođenje od troškova postupka može se podnijeti i prijedlog za pokretanje parničnog ili drugog postupka.

3. Zahtjev za oslobođenje od troškova postupka može se podnijeti isto tako neposredno sudu koji je nadležan da donese odluku o oslobođenju od troškova postupka.

2. Statusne i porodične stvari

Član 25.

Poslovna sposobnost

Poslovna sposobnost lica određuje se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

Pravni odnosi između roditelja i djece

Član 26.

Utvrđivanje i osporavanje očinstva ili materinstva reguliše se po zakonu one strane ugovornice čiji je državljanin dijete u vrijeme rođenja.

Član 27.

Pravni odnosi između djeteta rođenog van braka i njegove majke s jedne strane i njegovog oca s druge strane regulišu se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin dijete.

Član 28.

1. Za rješavanje odnosa navedenih u čl. 26. i 27. ovog ugovora nadležan je sud one strane ugovornice čiji je zakon mjerodavan za rješavanje tih odnosa.

2. Ako stranke imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji iste strane ugovornice, nadležan je isto tako i sud te strane ugovornice, s tim što primjenjuje zakon predviđen u čl. 26. i 27. ovog ugovora.

Usvojenje

Član 29.

Usvojenje i raskidanje usvojenja, ako su usvojilac i usvojenik državljanin iste strane ugovornice, regulišu se po zakonu te strane ugovornice.

Član 30.

Za usvojenje i raskidanje usvojenja nadležan je organ strane ugovornice čiji su državljanin usvojilac i usvojenik.

Član 31.

Odluke nadležnog organa jedne strane ugovornice o usvojenju i raskidanju usvojenja, ako se odnose na njene državljanin, priznaju se i imaju pravno dejstvo i na teritoriji druge strane ugovornice.

Starateljstvo

Član 32.

1. Starateljstvo nad državljanima strana ugovornica spada u nadležnost organa one strane ugovornice čiji je državljanin lice koje treba staviti pod starateljstvo, ako ovim ugovorom nije drukčije određeno.

2. Uslovi stavljanja pod starateljstvo ili prestanka određuju se po zakonu one strane ugovornice čiji je državljanin lice pod starateljstvom.

3. Pravni odnosi između staraoca i lica pod starateljstvom određuju se po zakonu strane ugovornice čiji je organ postavio staraoca.

4. Obaveza prihvatanja dužnosti staraoca određuje se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin lice koje se postavlja za staraoca.

5. Odluke o starateljstvu nadležnih organa jedne strane ugovornice, koje se odnose na njene državljane, priznaju se i imaju pravno dejstvo i na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 33.

1. Ako je u vezi sa starateljstvom potrebno preduzeti nužne mjere za zaštitu interesa državljana jedne strane ugovornice koji ima prebivalište, boravište ili imovinu na teritoriji druge strane ugovornice, nadležni organ te strane ugovornice odmah će o tome obavijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljanin to lice.

2. U slučajevima koji ne trpe odlaganje, organ druge strane ugovornice može sam, shodno svome zakonodavstvu, preduzeti neophodne privremene mjere, ali je o tome dužan odmah obavijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo strane ugovornice čiji je državljanin lice u čijem se interesu preduzimaju mjere. Ove mjere ostaju na snazi dok nadležni organ iz stava 1. člana 32. ovog ugovora ne donese potrebnu odluku.

Član 34.

1. Organ nadležan po stavu 1. člana 32. ovog ugovora može ustupiti organu druge strane ugovornice staranje nad licem koje se nalazi pod starateljstvom, ako ono na teritoriji te strane ugovornice ima prebivalište, boravište ili imovinu. Ustupanje staranja stupa na snagu kad je zamoljeni organ primio na sebe staranje i o tome obavijestio organ od kog potiče zahtjev.

2. Organ koji je prihvatio staranje vrši staranje saglasno zakonodavstvu svoje zemlje. Ipak, poslovna sposobnost procjenjuje se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin lice pod starateljstvom. Ovaj organ ne može donositi odluke koje se tiču ličnog stanja lica pod starateljstvom.

Član 35.

Proglašenje nestanka i smrti

1. Proglašenje jednog lica nestalim ili umrlim i utvrđivanje činjenice smrti spada u nadležnost suda strane ugovornice čiji je državljanin bilo to lice u vrijeme kada je prema posljednjim vijestima još bilo u životu.

2. Sud jedne strane ugovornice može, na molbu zainteresovanog lica koje živi na njenoj teritoriji i čija su prava i interesi zasnovani na zakonu te strane ugovornice, proglašiti državljanina druge strane ugovornice umrlim ili nestalim kao i utvrditi činjenicu smrti.

3. Proglašenje nestalim ili umrlim i utvrđivanje činjenice smrti po stavu 2. ovog člana može se vršiti bilo pod uslovima predviđenim u nacionalnom zakonu nestalog ili umrlog lica bilo pod uslovima predviđenim u zakonu strane ugovornice čiji sud donosi odluku.

4. Odluka donijeta po stavu 2. ovog člana imaće pravno dejstvo samo na teritoriji one strane ugovornice čiji je sud donio takvu odluku.

5. Na zahtjev zainteresovanog lica nadležni sud strane ugovornice na čijoj teritoriji je bila donijeta odluka na osnovu stava 2. ovog člana, po potrebi, ukinuće ili izmijeniti ovu odluku, ako sud naveden u stavu 1. ovog člana donese meritornu odluku u ovoj stvari.

3. Zaostavštine

Član 36.

Načelo jednakosti

1. Državljan jedne strane ugovornice mogu sticati dobra i prava na teritoriji druge strane ugovornice na osnovu zakonskog ili testamentalnog nasljeđivanja pod istim uslovima i u istom obimu kao i domaći državljani.

2. Državljan jedne strane ugovornice mogu testamentom raspolagati svojom imovinom koja se nalazi na teritoriji druge strane ugovornice.

Član 37.

Primjena nasljednog zakona

1. Pravo naslijeđa pokretne imovine reguliše se po zakonu one strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti.

2. Pravo naslijeđa nepokretne imovine reguliše se po zakonu one strane ugovornice na čijoj teritoriji se imovina nalazi.

Član 38.

Forma testamenta

Forma testamenta i opozivanja istog određuje se po zakonu strane ugovornice čiji je državljanin bio zavještalac u vrijeme sastavljanja ili opozivanja testamenta ili po zakonu strane ugovornice na čijoj je teritoriji testament sastavljen odnosno opozvan.

Nadležnost u ostavinskim stvarima

Član 39.

1. Za raspravljanje pokretne zaostavštine, osim u slučaju predviđenom u stavu 4. ovog člana, nadležan je organ one strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti.

2. Za raspravljanje nepokretne zaostavštine nadležan je organ strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi nepokretna imovina.

3. Odredbe st. 1. i 2. ovog člana važe i za raspravljanje nasljedno-pravnih sporova.

4. Ako je ostavilac, koji je bio državljanin jedne strane ugovornice, imao posljednje prebivalište na teritoriji druge strane ugovornice, mogu nasljednici koji imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji te druge strane ugovornice, zahtijevati, u roku od šest mjeseci od smrti ostavioca, da nadležni organ te strane ugovornice sprovede raspravu pokretne zaostavštine koja se nalazi na njenoj teritoriji. O ovom zahtjevu obavijestit će se nasljednici i legatari. Ako u roku od tri mjeseca od obavještenja nijedan od nasljednika ne prigovori, udovoljit će se tom zahtjevu. U tom slučaju primjenjuje se zakon strane ugovornice čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti.

Član 40.

Ako državljanin jedne strane ugovornice umre za vrijeme putovanja na teritoriji druge strane ugovornice, gdje nije imao mjesto prebivanja ili boravka, onda se stvari koje je nosio sa sobom predaju po spisku, bez ikakvih formalnosti, diplomatskom ili konzularnom predstavništvu strane ugovornice čiji je on državljanin bio.

Član 41.

Izvještavanje o smrti

1. Ako na teritoriji jedne strane ugovornice umre državljanin druge strane ugovornice, nadležni organ će o tome odmah obavijestiti diplomatsko ili konzularno predstavništvo te strane ugovornice i saopštiti sve što mu je poznato o nasljednicima, o njihovom prebivalištu ili boravštu, o sastavu i vrijednosti zaostavštine kao i da li postoji testament. Ovako će se postupiti i u slučaju kad nadležni organ jedne strane ugovornice sazna da je državljanin druge strane ugovornice, koji je umro van teritorije obiju strana ugovornica, ostavio imovinu na teritoriji njegove države.

2. Ako diplomatsko ili konzularno predstavništvo ranije sazna za smrt svoga državljanina dužno je da o tome izvijesti nadležni organ druge strane ugovornice radi preduzimanja mjera za očuvanje zaostavštine.

3. Ako organ jedne strane ugovornice u postupku za raspravljanje zaostavštine sazna da je za naslijede zainteresovan državljanin druge strane ugovornice, obavijestit će o tome diplomatsko ili konzularno predstavništvo te strane ugovornice.

Član 42.

Mjere za očuvanje zaostavštine

1. Organi strana ugovornica izvršit će popis i preduzeti, u skladu sa svojim zakonom, druge neophodne mjere za očuvanje i upravljanje zaostavštine, koju je na njihovoj teritoriji ostavio državljanin druge strane ugovornice.

2. O mjerama koje se preduzimaju po stavu 1. ovog člana obavijestit će se odmah diplomatsko ili konzularno predstavništvo druge strane ugovornice, koje može da učestvuje u sprovođenju ovih mjera. Na prijedlog diplomatskog ili konzularnog predstavništva, ove mjere mogu se izmijeniti, ukinuti ili odložiti.

3. Na zahtjev diplomatskog ili konzularnog predstavništva predaće se istom pokretna zaostavština i lične i druge isprave umrlog.

Član 43.

Proglašenje testamenta

1. Otvaranje i proglašenje testamenta spada u nadležnost organa strane ugovornice na čijoj se teritoriji testament nalazi.

2. Ako je organ jedne strane ugovornice proglasio testament državljanina druge strane ugovornice, ovjeren prijepis testamenta, zajedno sa podacima o stanju testamenta i prijepi- som zapisnika o proglašenju testamenta, a po potrebi i originalni testament, dostaviće se na- dležnom organu strane ugovornice čiji je državljanin bio zavještalac. Ovako će se postupiti i u slučaju ako je za raspravljanje zaostavštine nadležan i organ druge strane ugovornice.

Član 44.

Ovlaštenja diplomatsko-konzularnog predstavništva u ostavinskom postupku

U svim nasljednim predmetima po kojima se raspravlja na teritoriji jedne strane ugo- vornice, diplomatsko ili konzularno predstavništvo druge strane ugovornice ima pravo da zastupa svoje državljane pred nadležnim organima bez posebne punomoći, ako su oni od- sutni i ako nisu ovlastili drugo lice da ih zastupa.

Član 45.

Predaja nasljedstva

Ako po okončanju ostavinskog postupka treba predati pokretne stvari nasljedniku državljanina druge strane ugovornice, koji ima prebivalište odnosno boravište na teritoriji te strane ugovornice ova imovina predaće se diplomatskom ili konzularnom predstavništvu strane ugovornice čiji je državljanin nasljednik pod uslovom da je:

- a) nadležan organ pozvao, ukoliko je to predviđeno propisima strane ugovornice na čijoj se teritoriji nalazi imovina, povjerioce zaostavštine da prijave svoja potraživanja;
- b) plaćena nasljedna taksa odnosno da su namirena ili obezbijedena prijavljena po- traživanja;
- c) nadležan organ saglasan sa iznošenjem stvari.

Član 46.

Zaostavština bez nasljednika

Pokretna imovina bez nasljednika predaje se strani ugovornici čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti, a nepokretna pripada strani ugovornici na čijoj se teritoriji imo- vina nalazi.

4. Dostavljanje isprava

Član 47.

Svaka strana ugovornica obavezuje se da dostavlja drugoj strani ugovornici, na mol- bu dobivenu diplomatskim putem, izvode iz registra ličnog stanja, isprave o školskoj i stru- čnoj spremi i radnom stažu, kao i druge isprave koje se odnose na lično i porodično stanje i

imovinu državljana druge strane ugovornice. Ove isprave dostavljaju se drugoj strani diplomatskim putem, bez prijevoda i besplatno.

5. Priznanje i izvršenje sudskih odluka

Član 48.

1. Strane ugovornice priznaće i izvršiće na svojoj teritoriji, pod uslovima predviđenim ovim ugovorom, sljedeće sudske odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice:

a) pravosnažne i izvršne odluke u građanskim i porodičnim stvarima;

b) poravnanja zaključena pred sudom u građanskim stvarima;

c) pravosnažne i izvršne odluke u krivičnim stvarima u dijelu koji se odnosi na naknadu štete pričinjene krivičnim djelom.

2. Odredbe tač. a) i b) stava 1. ovog člana primjenjuju se i na odluke o nasljeđivanju ako su donijete od strane notarijalnih organa strana ugovornica.

3. Sudske odluke jedne strane ugovornice navedene u tač. a) i b) stava 1. ovog člana priznaće se i izvršiće se na teritoriji druge strane ugovornice samo ako je pravni odnos, po kome je donijeta sudska odluka, nastao poslije stupanja na snagu ovog ugovora.

4. Odluke navedene u tač. c) stava 1. ovog člana priznaće se i izvršiti samo ako su postale pravosnažne i izvršne poslije stupanja na snagu ovog ugovora.

5. Odredba stava 3. ovog člana ne odnosi se na sudske odluke o razvodu ili nevažnosti braka, o proglašenju nestalim ili umrlim, o utvrđivanju činjenice smrti i o poslovnoj sposobnosti.

Član 49.

Sudske odluke navedene u članu 48. ovog ugovora priznaće se i izvršiće se:

a) ako je potvrđena pravosnažnost i izvršnost odluke;

b) ako je po propisima strane ugovornice na čijoj se teritoriji zahtijeva priznanje ili izvršenje sud na čijoj je teritoriji odluka donijeta mogao da postupa u toj stvari;

c) ako se priznanje ili izvršenje sudske odluke ne protivi osnovnim načelima zakonodavstva one strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da se prizna ili izvrši;

d) ako stranka protiv koje je donijeta odluka nije bila lišena mogućnosti odbrane svojih prava, odnosno ako je u slučaju parnične nesposobnosti bila pravilno zastupana;

e) ako po istoj stvari i između istih stranaka ne postoji pravosnažna odluka koju je ranije donio sud strane ugovornice na čijoj se teritoriji zahtijeva priznanje ili izvršenje ili ako kod suda te strane ugovornice nije ranije pokrenut postupak u toj stvari;

f) ako je, u slučaju kada je trebalo primijeniti zakon strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje ili izvršenje, primijenjen zakon te strane ugovornice ili zakon koji se u suštini ne razlikuje od zakona strane ugovornice na čijoj se teritoriji traži priznanje i izvršenje.

Član 50.

Svaka strana ugovornica priznaće na svojoj teritoriji sudske odluke donijete na teritoriji druge strane ugovornice koje se tiču ličnog stanja njenih državljana pod uslovima predviđenim u članu 49. ovog ugovora i ako su te odluke u skladu sa zakonom koji se primjenjuje za rješavanje takvih odnosa na njenoj teritoriji.

Član 51.

1. Sud strane ugovornice na čijoj teritoriji treba priznati ili izvršiti odluku suda druge strane ugovornice priznaće odnosno dozvoliće prinudno izvršenje te odluke, ako postoje uslovi predviđeni ovim ugovorom.

2. Zahtjev za priznanje ili izvršenje podnosi se sudu koji je u toj stvari donio odluku u prvom stepenu. Ovaj sud će zahtjev dostaviti nadležnom sudu druge strane ugovornice na način predviđen u članu 3. ovog ugovora.

3. Ako lice koje traži prinudno izvršenje ima prebivalište ili boravište na teritoriji strane ugovornice u kojoj treba sprovesti izvršenje, zahtjev za priznanje ili izvršenje može se podnijeti i neposredno nadležnom sudu te strane ugovornice.

4. Uz zahtjev za priznanje ili izvršenje treba priložiti i ovjeren prijevod istog.

Član 52.

Uz zahtjev za priznanje ili izvršenje mora se priložiti:

a) prijepis sudske odluke i službena potvrda o njenoj pravosnažnosti i izvršnosti ako to ne proizilazi iz same odluke;

b) potvrda da je stranka, koja nije učestvovala u postupku i protiv koje je donijeta odluka, bila svojevremeno, saglasno propisima strane ugovornice na čijoj je teritoriji odluka donijeta, pozvana da učestvuje u postupku;

c) ovjeren prijevod isprava navedenih u tač. a) i b) ovog člana.

Član 53.

1. Sud strane ugovornice na čijoj teritoriji odluka treba da se prizna ili izvrši rješava o dozvoli i preduzima mjere za izvršenje po sopstvenim propisima.

2. Sud može zatražiti od lica koje je podnijelo zahtjev da otkloni nedostatke ili da pruži objašnjenje u vezi sa zahtjevom. Isto tako, sud može zatražiti i objašnjenje od suda koji je donio odluku.

Član 54.

Pravosnažne sudske odluke jedne strane ugovornice o razvodu ili nevažnosti braka, o proglašenju nestalim ili umrlim, o utvrđivanju činjenice smrti i o poslovnoj sposobnosti, ako se odnose na njene sopstvene državljane, priznaju se na teritoriji druge strane ugovornice bez ikakvog preispitivanja.

Glava II

Pravna pomoć u krivičnim stvarima

Član 55.

Obim pravne pomoći

Pravna pomoć u krivičnim stvarima obuhvata dostavljanje pismena i izvršenje pojedinih procesnih radnji, kao što su ispitivanje okrivljenog, saslušanje svjedoka i lica

koja imaju određeni interes u postupku, vještačenje, uvidaj, pretres, predavanje spisa i drugih dokaza.

Član 56. Odbijanje pravne pomoći

Ukazivanje pravne pomoći u krivičnim stvarima može se odbiti:

- a) u slučajevima predviđenim u članu 12. ovog ugovora,
- b) ako se pravna pomoć traži za krivično djelo koje i po zakonu zamoljene strane ugovornice ne predstavlja krivično djelo,
- c) ako se pravna pomoć odnosi na krivično djelo koje ne povlači izdavanje.

Član 57. Obaveza pokretanja krivičnog postupka

1. Svaka strana ugovornica će na zahtjev druge strane ugovornice, u skladu sa svojim zakonom, pokrenuti krivični postupak protiv svog državljanina koji je na teritoriji druge strane ugovornice izvršio krivično djelo koje po ovom ugovoru povlači izdavanje.

2. Uz zahtjev se podnose podaci o izvršenom krivičnom djelu i svi postojeći dokazi.

3. Zamoljena strana ugovornica obavijestit će drugu stranu ugovornicu o rezultatu krivičnog postupka, a u slučaju da je donijeta pravosnažna presuda dostaviće i prijepis iste.

Izdavanje

Član 58.

Krivična djela koja povlače izdavanje

1. Strane ugovornice će na zahtjev, saglasno ovom ugovoru, jedna drugoj izdavati lica koja se nalaze na njihovoj teritoriji, a protiv kojih je na teritoriji druge strane ugovornice pokrenut krivični postupak ili treba da se izvrši kazna.

2. Izdavanje se vrši samo za ona djela koja su po zakonu obje strane ugovornice predviđena kao krivična djela i za koja se može izreći kazna lišenja slobode u trajanju od jedne godine ili teža kazna. Izdavanju radi izvršenja kazne ima mjesta ako je presuda postala pravosnažna i ako je lice čije se izdavanje traži osuđeno na kaznu lišenja slobode u trajanju duže od jedne godine ili na težu kaznu.

Član 59. Odbijanje izdavanja

Nema mjesta izdavanju ako je:

- a) lice čije se izdavanje traži državljanin zamoljene strane ugovornice,
- b) krivično djelo izvršeno na teritoriji zamoljene strane ugovornice,
- c) po zakonu zamoljene strane ugovornice nemoguće voditi krivični postupak ili izvršiti presudu zbog nastupjele zastarjelosti prije prijema zahtjeva za izdavanje ili zbog nekog drugog zakonskog razloga,
- d) po zakonu jedne od strana ugovornica zabranjeno izdavanje za djelo za koje se izdavanje traži,

e) lice čije se izdavanje traži za isto krivično djelo na teritoriji zamoljene strane ugovornice već pravosnažno osuđeno ili je donijeta pravosnažna odluka o obustavljanju krivičnog postupka,

f) po zakonima obje strane ugovornice u pitanju krivično djelo za koje se goni samo po privatnoj tužbi.

Član 60. **Zahtjev za izdavanje**

Uz zahtjev za izdavanje treba priložiti:

a) ovjeren prijepis odluke o lišenju slobode, odnosno prijepis pravosnažne presude ili druge odgovarajuće sudske odluke ako se zahtjev odnosi na izdavanje radi izvršenja kazne, a po potrebi dopunske podatke o činjeničnom stanju, pravnoj kvalifikaciji djela i obimu štete pričinjene krivičnim djelom,

b) tekst krivičnog zakona po kome se kvalifikuje odnosno krivično djelo na teritoriji strane ugovornice koja traži izdavanje,

c) lični opis lica čije se izdavanje traži, podatke o državljanstvu i boravištu, a po mogućnosti fotografiju i otiske prstiju.

Član 61. **Dopunska obavještenja**

1. Ako podnijeti podaci nisu dovoljni za odlučivanje o izdavanju, zamoljena strana ugovornica može zatražiti dopunske podatke. U tom cilju može se strani ugovornici koja traži izdavanje odrediti rok koji ne može biti duži od dva mjeseca. Na zahtjev ovaj rok se može produžiti.

2. Ako se u određenom ili produženom roku ne dostave traženi podaci, postupak za izdavanje će se obustaviti a traženo lice pustiti na slobodu. Postupak za izdavanje će se nastaviti ako se naknadno prime traženi podaci.

Pritvaranje lica čije se izdavanje traži **Član 62.**

Po prijemu zahtjeva za izdavanje zajedno sa potrebnim ispravama, zamoljena strana ugovornica preduzeće odmah mjere, u skladu sa svojim zakonom, za pronalaženje i pritvaranje lica čije se izdavanje traži.

Član 63.

1. U slučajevima koji ne trpe odlaganje, lice protiv koga se vodi krivični postupak može biti lišeno slobode i prije prijema zahtjeva za izdavanje, ako se zahtjev za lišenje slobode zasniva na odluci o lišenju slobode ili na pravosnažnoj presudi i ako je istovremeno saopšteno o odašiljanju zahtjeva za izdavanje. Zahtjev za lišenje slobode mogu uputiti sud i organi tužilaštva putem pošte, telegrafa, telefona ili radija na način predviđen u članu 3. ovog ugovora.

2. Nadležni organi jedne strane ugovornice mogu i bez zahtjeva predviđenog u stavu 1. ovog člana lišiti slobode lice koje boravi na njenoj teritoriji ako postoji dovoljno dokaza da je ono na teritoriji druge strane ugovornice izvršilo krivično djelo koje povlači izdavanje.

3. O lišenju slobode po stavu 1. i 2. ovog člana ili o razlozima zbog kojih nije udovoljeno zahtjevu po stavu 1. ovog člana treba odmah obavijestiti drugu stranu ugovornicu.

Član 64.

Lice lišeno slobode po stavu 1. ili 2. člana 63. ovog ugovora biće pušteno na slobodu ako u roku od trideset dana od dana prijema obavještenja o lišenju slobode po stavu 3. člana 63. ovog ugovora ne bude primljen zahtjev za izdavanje.

Član 65. Odlaganje izdavanja

Ako je protiv lica čije se izdavanje traži pokrenut krivični postupak ili je ono osuđeno za neko drugo krivično djelo na teritoriji zamoljene strane ugovornice, izdavanje može biti odloženo do okončanja krivičnog postupka ili izdržavanja izrečene kazne odnosno do puštanja na slobodu prije isteka iste. Razlozi odlaganja izdavanja saopštiće se drugoj strani ugovornici.

Član 66. Privremeno izdavanje

1. Ako odlaganje izdavanja, predviđeno u članu 65. ovog ugovora, može da dovede do zastarjelosti krivičnog gonjenja ili da ozbiljno oteža postupak po krivičnom djelu, lice čije se izdavanje traži može biti, na osnovu obrazloženog zahtjeva, privremeno predato.

2. Privremeno predato lice biće vraćeno po okončanju onih procesnih radnji zbog kojih je bilo predato, a najkasnije u roku od tri mjeseca od dana predaje. Na zahtjev strane ugovornice kojoj je lice predato ovaj rok se može produžiti.

Član 67. Sukob zahtjeva za izdavanje

Ako izdavanje istog lica zahtjeva više država, zamoljena strana ugovornica odlučuje kome će od tih zahtjeva biti udovoljeno.

Član 68. Ograničenje gonjenja

Lice koje se izdaje ne može se bez saglasnosti strane ugovornice koja ga je izdala pozvati na krivičnu odgovornost ili podvrgnuti kazni za krivično djelo za koje nije izdato. Izdato lice ne može biti predato trećoj državi bez saglasnosti druge strane ugovornice.

Član 69. Predaja

1. Zamoljena strana ugovornica obavještava stranu ugovornicu od koje zahtjev potiče o mjestu i vremenu predaje. Ako strana ugovornica od koje zahtjev potiče ne primi lice koje se izdaje u roku od petnaest dana od utvrđenog dana predaje, onda to lice može biti pušteno na slobodu.

2. U slučaju da izdavanju nema mjesta, strana ugovornica koja je postavila zahtjev biće o tome obaviještena uz istovremeno navođenje razloga predviđenih u članu 59. ovog ugovora.

Član 70. Obavještenje o rezultatu krivičnog postupka

Strane ugovornice će se uzajamno obavještavati o rezultatu krivičnog postupka protiv izdatog lica. Ako je protiv tog lica izrečena presuda, po pravosnažnosti dostaviće se prijepis iste.

Član 71. Ponovno izdavanje

Ako izdato lice izbjegne krivično gonjenje ili izdržavanje kazne i vrati se na teritoriju zamoljene strane ugovornice, na nov zahtjev biće ponovo izdato bez dostavljanja spisa navedenih u članu 60. ovog ugovora.

Član 72. Predaja materijalnih dokaza

1. Nadležni organi strana ugovornica predavaće jedni drugima, na zahtjev, predmete pribavljene krivičnim djelom, kao i novac i druge vrijednosti dobijene za te predmete, a takođe i predmete koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku.

2. Predavanje ovih predmeta vršiće se po mogućnosti istovremeno sa predajom izdatog lica. Predmeti će se predavati i u slučaju kad izdavanje odnosnog lica nije moguće zbog njegove smrti ili bjekstva ili zbog drugih okolnosti.

3. Zamoljena strana ugovornica može privremeno da zadrži ove predmete ili da postavi uslov da se oni neophodno i u najskorije vrijeme vrate ako su joj nužni u drugom krivičnom postupku.

4. Prava trećih lica na ovim predmetima ostaju neprikosnoveni. Ti predmeti će se, po okončanju postupka, obavezno vratiti zamoljenoj strani ugovornici u cilju predaje licima koja na njih imaju pravo.

Član 73. Troškovi izdavanja

Troškove prouzrokovane izdavanjem snosi strana ugovornica na čijoj su teritoriji oni nastali.

Član 74. Obavještenje o osudama

1. Strane ugovornice će svake godine dostavljati jedna drugoj, diplomatskim putem, podatke o osudama koje je sud jedne strane ugovornice pravosnažno izrekao državljanima druge strane ugovornice.

2. Strane ugovornice će, na molbu dostavljati jedna drugoj, diplomatskim putem, podatke o osudama lica koja su ranije živjela na teritoriji zamoljene strane ugovornice, ako se protiv njih vodi krivični postupak na teritoriji strane ugovornice od koje molba potiče.

DIO TREĆI
ZAVRŠNE ODREDBE
Član 75.

Sporna pitanja koja se pojave u vezi sa primjenom i tumačenjem ovog ugovora rješavaće se između strana ugovornica diplomatskim putem.

Član 76.

Ovaj ugovor podliježe ratifikaciji. Razmjena ratifikacionih instrumenata izvršiće se u najskorije vrijeme u Beogradu.

Član 77.

1. Ovaj ugovor stupa na snagu trideset dana od dana razmjene ratifikacionih instrumenata.
2. Ugovor se zaključuje na neodređeno vrijeme, a važiće do isteka jedne godine od dana kada jedna od strana ugovornica saopšti drugoj strani ugovornici svoju želju da prestane njegovo važenje.

Član 78.

Ovaj ugovor je sačinjen u dva originala na srpskohrvatskom i ruskom jeziku i oba teksta imaju podjednaku važnost.

U potvrdu ovoga punomoćnici obiju strana ugovornica potpisali su ovaj ugovor i na isti stavili pečate.

Sačinjeno u Moskvi 24. februara 1962. godine.

No 66

Ambasada Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika izražava svoje poštovanje Državnom sekretarijatu za inostrane poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije i, saglasno sa članom 3. Ugovora između SSSR-a i FNRJ o pravnoj pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima, ima čast saopštiti da se kao sovjetski organi nadležni za opštenje o pitanjima regulisanim ugovorom, pojavljuju:

Vrhovni sud SSSR-a-po svim pitanjima vezanim s radom sudova i organa javnog bilježništva;

Tužilaštvo SSSR-a-po svim pitanjima vezanim s pokretanjem krivičnog gonjenja, sprovođenjem prethodnog postupka, izdavanjem i tranzitom izdatih lica, obavještenjima o rezultatima krivičnog gonjenja i svim drugim pitanjima vezanim sa radom organa tužilaštva, a takođe i u ostalim slučajevima izričito predviđenim ugovorom;

Pravna komisija pri Savjetu ministara SSSR-a-po pitanjima pružanja obavještenja o zakonodavstvu koje važi ili je važilo u SSSR-u;

Ministarstvo inostranih poslova SSSR-a- po pitanjima usvojenja, starateljstva, traženja i dostavljanja isprava o građanskom stanju.

Beograd, 12. marta 1963. godine.

Br. 91000/1

Državni sekretarijat za inostrane poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije izražava svoje poštovanje Ambasadi Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika i ima čast, saglasno članu 3. Ugovora između Federativne Narodne Republike Jugoslavije i Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika o pravnoj pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima, obavijestiti da u sprovođenju pomenutog ugovora nadležni jugoslovenski organi opšte sa odgovarajućim sovjetskim organima preko:

1. Državnog sekretarijata za inostrane poslove - po pitanju traženja i dostavljanja isprava o građanskom stanju i u drugim slučajevima izričito predviđenim u ugovoru,

2. Saveznog javnog tužilaštva- po pitanju izdavanja lica i

3. Državnog sekretarijata za pravosudnu upravu narodnih republika-po svim ostalim pitanjima pravne pomoći u građanskim, porodičnim i krivičnim stvarima. Ukoliko nije poznat nadležni republički sekretarijat za pravosudnu upravu, zamolnica za pravnu pomoć se može uputiti Sekretarijatu Saveznog izvršnog vijeća za pravosudne poslove.

Državni sekretarijat za inostrane poslove Federativne Narodne Republike Jugoslavije koristi i ovu priliku da ponovi Ambasadi Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika izraze svog osobitog poštovanja.

Beograd, 25. marta 1963. godine.

KONVENCIJA
O IZDAVANJU KRIVACA ZAKLJUČENA IZMEĐU KRALJEVINE SRBIJE I
UJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA 12/25. OKTOBRA 1901. GODINE*
Član I.

Vlada Ujedinjenih Država i Vlada Kraljevine Srbije uzajamno pristaju da izdaju lica koja, optužena ili osuđena ma za koje od zločinstava ili prijestupa izloženih u idućem članu a izvršenih u granicama jurisdikcije jedne od Visokih ugovornica, traže utočište ili budu nađena na zemljištu druge; no s tim, da će se to učiniti samo na osnovu takvih dokaza o krivici koji, prema zakonima mjesta gdje se bjegunac ili lice tako optuženo bude našlo, mogu opravdati njegov pritvor i predaju na suđenje kao da je zločinstvo ili prijestup tu i izvršen.

Član II.

Izdavanje dopustiće se za ova zločinstva i prijestupe:

1. Ubistva, podrazumijevajući mučko ubistvo, ubistvo roditelja, ubistvo djece i trovanje; pokušaj ubistva; obično ubistvo, ako je hotimično.
2. Paljevine.
3. Razbojništvo, pod kojim se razumije djelo zlonamjernog i nasilnog oduzimanja tuđih novaca ili stvari od lica, prinudom ili zastrašivanjem, opasna krađa, pod kojom se razumije djelo obijanja i noćnog upadanja u tuđe stanove, s namjerom da se izvrši krađa; obijanje kuća ili dućana.
4. Falsifikovanje ili proturanje falsifikovanih hartija; falsifikovanje ili preinačavanje zvaničnih akata vlade, javnih vlasti ili sudova, ili proturanje ovih falsifikovanih ili preinačenih predmeta.
5. Podražavanje, falsifikovanje ili preinačavanje novca, bilo metalnog bilo od hartije, ili obveznica koje su izdale narodne, državne, okružne ili opštinske uprave; ili kupona njihovih ili banknota, ili proturanje ili puštanje u saobraćaj istih; ili podražavanje, falsifikovanje ili preinačavanje državnih pečata, štambilja ili žigova; poštanskih ili taksenih maraka.
6. Utaja koju su izvršili državni činovnici, ili lica pod platom ili nadnicom, na štetu svojih gospodara; krađa, dobijanje novaca, stvari od vrijednosti ili drugih predmeta svojine na osnovu lažnog predstavljanja, ili primanja novaca, stvari od vrijednosti ili drugih predmeta svojine, znajući da su utajeni, ukradeni ili putem prevare dobijeni, i to kad je takvo djelo kažnjivo po zakonima u obje države, a suma novaca ili vrijednost lažnog dobijenog ili primljenog predmeta, iznosi najmanje hiljadu dinara ili dvije stotine dolara u zlatu.
7. Prevara ili varanje koje učini izvršitelj, bankar, agenat, posrednik, staralac, ili drugo koje lice od povjerenja u vršenju zvanične dužnosti ili direktor ili član ili činovnik ma kog društva, kad se takvo djelo smatra kao kažnjivo po zakonima obje države, a suma novaca ili vrijednost prisvojenih predmeta iznosi najmanje hiljadu dinara ili dvije stotine dolara u zlatu.
8. Krivokletstvo; navođenje na krivokletstvo.
9. Silovanje; odvođenje; otmica.
10. Samovoljno i protivuzakono rušenje željezničkih pruga ili stavljanje prepona na istima, koje dovode čovječji život u opasnost.

* Konvencija je objavljena u „Srpskim novinama“ br. 33/1902, a stupila je na snagu 12. juna 1902. godine.

11. Zločinstva izvršena na moru:

- a) gusarstvo, po zakonu ili međunarodnom pravu,
- b) pobuna ili zavjera za pobunu dviju ili više lica na kakvom brodu, na otvorenom moru, protivu vlasti gospodareve,
- v) zlonamjerno potopljavanje ili razoravanje broda na moru, ili pokušaj da se to učini,
- g) napadi na brodu na otvorenom moru u namjeri da se nanese teška tjelesna povreda.

12. Zločinstva i prijestupi protivu zakona Ujedinjenih Američkih Država o ukidanju ropstva i trgovanju robovima.

Izdavanje će se dopustiti tako isto za saučešće u svima slučajevima zločinstava i prijestupa pomenutim u ovom Ugovoru, kad je takvo saučešće kažnjivo u Srbiji kao zločin ili prijestup, ili u Ujedinjenim Državama Američim kao zločin (felony) kao što je naprijed određeno.

Član III.

Traženje za izbjegavanje bjegunaca ispred suđenja vršiće Vlade visokih ugovornica preko svojih diplomatskih agenata, a u odsustvu ovih preko svojih viših konzularnih činovnika.

Ako bi lice za koje se traži izdavanje bilo osuđeno na zločinstvo ili prijestup, podnijeće se jedan primjerak ovjerenog prijepisa presude suda, koji ga je osudio, a ako je bjegunac samo optužen za zločinstvo podnijeće se potvrđeni prijepis rješenja o pritvoru u državi gdje je zločinstvo učinjeno, kao i saslušanja i drugi dokazi, na osnovu kojih je takvo rješenje doneseno.

Izdavanje bjegunaca prema propisima ovog Ugovora vršiće se kako u Srbiji tako i u Ujedinjenim Državama saobrazno zakonima koji određuju izdavanje, imaju zakonsku silu u državi od koje je izdavanje traženo.

Član IV.

Kad se stavljanje u pritvor kakvog bjegunca u Ujedinjenim Državama Američkim želi putem telegrafa ili drugim kojim saopštenjem prije podnošenja formalnih dokaza, agent srpske vlade podnijeće tužbu pod zakletvom, prema postojećim zakonima u Ujedinjenim Državama pred sudijom ili drugim kojim činovnikom ovlaštenim za izdavanje rješenja o pritvoru u slučaju ekstradicije.

U Kraljevini Srbiji diplomatski ili konzularni činovnik Ujedinjenih Država obratiće se Ministarstvu inostranih djela, koje će odmah učiniti potrebne korake da se osigura privremeno stavljanje u pritvor bjegunca i njegovo zadržavanje.

Privremeni pritvor bjegunca prestaće i pritvorenik biće pušten na slobodu, ako se u toku od dva mjeseca od dana njegovog privremenog stavljanja u pritvor, ne podnese formalna molba za njegovo izdavanje, pored potrebnih dokaza o krivici, prema uslovima u ovom Ugovoru.

Član V.

Ni jedna od Visokih ugovornica nije obavezna da izdaje svoje sopstvene građane ili podanike prema uslovima u ovom Ugovoru.

Član VI.

Odbjegli krivac neće se izdati ako je prestup za koji se traži njegovo izdavanje političkog karaktera, ili ako on dokaže da je traženje za njegovo izdavanje u samoj stvari učinjeno u cilju da se sudi ili kazni za prestup političkog karaktera.

Ni jedno lice koje jedna od Visokih ugovornica izda drugoj ne podliježe suđenju, niti se može suditi ni kazniti ma za koje političko zločinstvo ili prestup, ili ma za kakvo djelo s ovim skopčano, koje je on izvršio prije svog izdavanja.

Ako bi se pojavilo kakvo pitanje o tome da li jedan slučaj spada pod propise ovoga člana, rješenje vlasti one vlade kojoj je upućen zahtjev za izdavanje, ili koja je odobrila izdavanje, biće konačno.

Član VII.

Neće se odobriti izdavanje u smislu propisa ovog Ugovora, ako je zastarjelo zakono istraživanje i primjena kazne prema zakonima države kojoj je traženje upućeno.

Član VIII.

Ni jedno izdano lice od jedne ili druge Visoke ugovornice, bez svog pristanka, slobodno danog i izjavljenog, ne može podležati suđenju niti biti suđeno ili kažnjeno, ma za koje drugo zločinstvo ili prestup učinjen prije njegovog izdavanja, osim ono za koje je izdano, dok ne dobije priliku da se vrati u zemlju koja ga je izdala.

Član IX.

Svi uzapćeni predmeti, koji se u vrijeme njegovog stavljanja u pritvor, nalaze u pritežanju lica koje se ima izdati, bilo da se smatraju kao rezultat zločinstva ili prestupa za koje se on okrivljuje, bilo kao dokazno sredstvo protiv zločinstva ili prestupa, predaće se prilikom izdavanja državi koja je učinila traženje u koliko je to moguće i ne kosi se sa zakonima dotičnih država. Pri svemu tom, prava trećih lica na te predmete biće pravilno zaštićena.

Član X.

Ako lice koje traži jedna od Visokih ugovornica na osnovu ovog Ugovora, bude takođe traženo od jedne ili više drugih država zbog zločinstva ili prestupa počinjenih u njihovim jurisdikcijama, njegovo izdavanje dopustiće se onoj državi čije je traženje prvo primljeno, ako Vlada od koje se traži izdavanje nije obvezana ugovorom da da prvenstvo drukčije.

Član XI.

Troškovi učinjeni oko hapšenja, pritvora, isljeđenja i izdavanja bjegunaca prema ovom Ugovoru, snosiće država u čije se ime traži izdavanje; no tako da Vlada koja to traži ne bude obvezana da snosi troškove za usluge onih javnih činovnika koji su pod stalnom platom one Vlade od koje se traži izdavanje; i da nagrada za usluge javnih činovnika koji dobijaju samo honorar ili dijurnu, ne smije prevazići njihove uobičajene honorare za djela i usluge koje bi oni izvršili, da su ta djela i usluge bile učinjene u običnim krivičnim isljeđenjima prema zakonima zemlje čiji su oni činovnici.

Ovaj ugovor stupa u život tridesetog dana poslije dana u koji su izmijenjene ratifikacije i nema povratne sile.

Ratifikacije ovog Ugovora izmijenice se što skorije u Beogradu, i on će ostati u sili za vrijeme od šest mjeseci pošto jedna ili druga ugovorna Vlada izjavi namjeru za njegov prestanak.

U potvrdu čega punomoćnici obiju strana potpisali su ovaj Ugovor i stavili na nj svoje pečate.

Sastavljeno u dva primjerka u Beogradu 12. (25.) oktobra 1901. godine.

**KONVENCIJA
IZMEĐU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE I VELIKE BRITANIJE O
UREĐENJU MEĐUSOBNE POMOĆI U VOĐENJU POSTUPKA U
GRAĐANSKIM I TRGO VAČKIM STVARIMA KOJE SU U
TEČAJU ILI KOJE MOGU BITI U TEČAJU
PRED ODNOSNIM SUDSKIM VLASTIMA OD
27. FEBRUARA 1936. GODINE***

1. Uvodna naređenja

Član 1.

a) Ukoliko u ovoj Konvenciji protivno nije izrično ustanovljeno, ona će se primijeniti samo na građanske i trgovačke stvari, uključivši i nesporne stvari.

b) U ovoj Konvenciji riječi:

1) „teritorija jedne (ili druge) Visoke Strane Ugovornice” imaju se tumačiti a) u odnosu prema Njegovom Veličanstvu Kralju Velike Britanije, Irske i Britanskih prekomorskih Dominionu, Caru Indije, tako da se pod njima podrazumijevaju Engleska i Velska i sve teritorije za koje je ova konvencija na snazi usljed proširenja u smislu člana 17, ili pristupanja u smislu člana 18, a b) u odnosu prema Njegovom Veličanstvu Kralju Jugoslavije, da se podrazumijeva Kraljevina Jugoslavija;

2) „lica” smatraju se da se odnose na fizička i pravna lica;

3) „pravna lica” smatraju se da obuhvataju i trgovačka društva, dioničarska društva, zadruge, udruženja i druge korporacije;

4) „državljeni Visoke Strane Ugovornice” smatraju se da obuhvataju i pravna lica ustanovljena ili protokolirana prema zakonima teritorije dotične Visoke Strane Ugovornice;

5) „državljeni jedne (ili druge) Visoke Strane Ugovornice” smatraju se a) u odnosu prema Njegovom Veličanstvu Kralju Velike Britanije, Irske i Britanskih prekomorskih Dominionu, Caru Indije da se tu podrazumijevaju svi podanici Njegovog veličanstva, ma gdje imali prebivalište i sva lica pod Njegovom zaštitom, a b) u odnosu prema Njegovom Veličanstvu Kralju Jugoslavije, svi državljani Kraljevine Jugoslavije.

2. Dostavljanje sudskih i vansudskih akata

Član 2.

a) Ako se sudska ili vansudska akta izdana na teritoriji jedne od Visokih Strana Ugovornica imaju na traženje sudske vlasti sa te teritorije dostaviti licima na teritoriji druge

* Konvencija je objavljena u „Službenim novinama” br. 116/37, a stupila je na snagu 18. augusta 1937. godine.

Dejstvo konvencije, shodno članu 17, do Drugog svjetskog rata, prošireno je na: Australiju, Bahamska ostrva, Barbados, Basutoland, Bermude, Britansku Gujanu, Britanski Honduras, Borneo (sjeverni), Cejlon, Fidži, Foklandska ostrva, Gambiju, Gibraltar, Grenadu, Hong Kong, Jamajku, Kanadu, Keniju, Kipar, Maltu, Maoricijus, Nigeriju, Norfolška ostrva, Novu Gvineju, Novi Zeland, Njasaland, Njufundland, Palestinu, Papuanska ostrva, Rodeziju (južna i sjeverna), Sent Vinsent, Sejšelska ostrva, Siera Leone, Somaliju, Svaziland, Svetu Jelenu, Škotsku, Tanjganiku, Togo, Tongu, Transjordaniju, Trinidad i Tobago, Ugandu, Zanzibar, kao i neka druga manja ostrva i teritorije koji su tada bi pod suverenitetom Velike Britanije.

Neke od navedenih država su docnije izričito i potvrdile važenje navedene konvencije u odnosu na njih, npr. Australija (1974), Lesoto (1974), Svaziland (1971), Bahamska zajednica (1977), Papua Nova Gvineja (1979) itd.

Visoke Strane Ugovornice, takva akta mogu se dostaviti adresatu ma kakvog bio državljanstva, na koji god od načina predviđenih u članovima 3. i 4. u svima slučajevima gdje bi takav način dostavljanja bio priznat pa zakonima zemlje molilje.

b) U dijelu II ove Konvencije izraz „zemlja molilja” znači zemlju od koje proističu akta koja se imaju dostaviti, a izraz „zamoljena zemlja” znači zemlju u kojoj se dostavljane akata ima izvršiti.

Član 3.*

a) Molba za dostavljanje treba da bude upravljena i otposlana od diplomatskog ili konzularnog agenta koji radi za zemlju molilju nadležnoj vlasti zamoljene zemlje, moleći tu vlast da nastoji da se dotični akt dostavi.

b) Molba za dostavljanje treba da bude sastavljena na jeziku zamoljene zemlje, a treba da sadrži imena i zanimanje stranaka, ime, zanimanje i adresu adresata i prirodu akta koji se ima dostaviti, i treba da bude priložen akt koji se ima dostaviti ili u duplikatu ili da bude praćen ovjerenim prijepisom.

v) Akt koji se ima dostaviti treba da bude sastavljen ili na jeziku zamoljene države, ili mora biti praćen prijevodom na tome jeziku u duplikatu. Takav prijevod treba da bude ovjeren od diplomatskog ili konzularnog agenta koji radi za zemlju molilju.

g) Molbe za dostavljanje moraju biti upravljene i otposlane:

u Engleskoj Senior Masteru of the Supreme Court of Judicature,

u Jugoslaviji Ministarstvu pravde.

Ako vlast kojoj je priposlana molba za dostavljanje ne bi bila nadležna da izvrši dostavu, ona će (izuzevši u slučajevima u kojima je izvršenje uskraćeno u smislu odjeljka d) ovoga člana) iz vlastite pobude uputiti molbu nadležnoj vlasti zamoljene zemlje.

d) Dostavu će izvršiti nadležne vlasti zamoljene zemlje koja će dostaviti akt na način propisan zakonima te zemlje za dostavljanje sličnih akata, osim ako bi u molbi za dostavljanje bila izražena želja za neki naročiti način dostavljanja, dostavljanje će se izvršiti na taj način ukoliko to ne bi bilo u protivnosti sa zakonima te zemlje.

đ) Izvršenje molbe za dostavljanje, propisno učinjene prema gornjim odredbama ovoga člana, neće se moći uskratiti, osim ako 1) autentičnost molbe za dostavljanje nije ustanovljena, ili 2) Visoka Strana Ugovornica na čijoj bi se teritoriji dostava imala izvršiti, smatra da bi to bilo na uštrb njenom suverenitetu ili njenoj bezbjednosti.

e) U svakom slučaju kada molba za dostavljanje nije izvršena od vlasti kojoj je bila poslana, potonja će odmah izvijestiti diplomatskog ili konzularnog agenta koji je molbu otposlao, navodeći razlog zbog koga je izvršenje molbe bilo uskraćeno, ili pak nadležna vlast kojoj je molba bila upućena.

ž) Vlast koja je izvršila molbu za dostavljanje izdaće svjedodžbu (akt) koja potvrđuje dostavu ili navodi razlog koji ju je spriječio i pokazuje efekat, način i datum takve izvršene ili pokušane dostave, te će pomenutu svjedodžbu priposlati diplomatskom ili konzularnom agentu koji je otposlao molbu za dostavljanje. Svjedodžbu o dostavi ili o pokušanoj dostavi treba staviti na jedan od duplikata akta ili na ovjeren prijepis ili njima pripojiti.

* Član 3. Konvencije revidiran je razmjenom nota 1979. godine. Prema toj izmjeni, počev od 1. 4. 1979. godine, nadležni organ u Velikoj Britaniji snosi troškove dostave pod normalnim okolnostima. Samo u iznimnim slučajevima (npr. kod dostave na poseban način, ako takva dostava prouzrokuje dodatne troškove, ili u slučaju izuzetno brojnih zahtjeva) naplaćivali bi se troškovi dostavljanja.

Član 4.

a) Dostavljanje može biti izvršeno bez molbe vlastima zamoljene zemlje ili bez njihovog posredovanja na jedan od sljedećih načina:

- 1) preko diplomatskog ili konzularnog agenta koji radi za zemlju molilju;
- 2) preko pošte.

b) Sva akta dostavljena na način predviđen pod 1) u prethodnom odjeljku moraju biti ili sastavljena na jeziku zamoljene zemlje ili proračena prijevodom na tome jeziku ovjerenom kako je to propisano u članu 3. v) izuzev ako je adresat državljanin Visoke Strane Ugovornice sa čije je teritorije akt potekao.

v) Visoke Strane Ugovornice slažu se da je takođe u načelu poželjno da bi se naređenja odjeljka b) ovoga člana primijenila na akta dostavljena na način predviđen pod 2) odjeljka a) ovoga člana. Bez obzira na to, ako u njihovim odnosnim teritorijama nema nikakvih zakonskih propisa koji bi činili obaveznim prevođenje u takvim slučajevima, Visoke Strane Ugovornice ne primaju nikakvu obavezu u tome pogledu.

g) Podrazumijeva se da će pitanje pravovaljanosti neke dostave izvršene upotrebom jednog od načina na koji se odnosi odjeljak a) ovoga člana ostati stvar slobodne ocjene dotičnog suda Visokih Strana Ugovornica i saglasnost sa svojim zakonima.

Član 5.

a) U onim slučajevima u kojima su akta bila dostavljena prema naređenjima člana 3, Visoka Strana Ugovornica čiji je diplomatski ili konzularni agent upravio molbu za dostavljanje, naknadiće drugoj Visokoj Strani Ugovornici troškove i izdatke koji se po zakonu zamoljene zemlje imaju platiti licu postavljenom da izvrši dostavljanje, kao i troškove i izdatke koji su nastali izvršenjem dostave na neki naročiti način. Ovi troškovi i izdaci ne smiju biti veći od onih koji su obično dozvoljeni u sudovima zamoljene zemlje.

b) Naknadu ovih troškova i izdataka tražiče nadležna vlast koja je izvršila dostavu od diplomatskog ili konzularnog agenta koji je upravio molbu u času kada mu šalje svjedodžbu prema odredbi člana 3.ž).

v) Izuzevši gore propisano, nijedna Visoka Strana Ugovornica nema da plati drugoj nikakve takse makakve vrste zbog dostavljanja nekog akta.

3. Izvođenje dokaza

Član 6.

a) Ako sudska vlast sa teritorije jedne od Visokih Strana Ugovornica traži izvođenje dokaza na teritoriji druge Visoke Strane Ugovornice, takav se dokaz može izvoditi, makakvog državljanstva bile stranke ili svjedoci, na jedan od načina propisanih u članovima 7. ili 8.

b) U dijelu III ove Konvencije izraz:

1) „Izvođenje dokaza” smatra se da obuhvata uzimanje izjava od tužioca, tuženika, vještaka ili nekog drugog lica pod zakletvom ili na drugi način: zaklinjanjem tužioca, tuženika, vještaka ili drugog nekog lica s obzirom na neki pravni postupak i podnošenje identifikacija i ispitivanje isprava, uzoraka ili drugih stvari.

2) „Svjedok” smatra se da obuhvata svako lice čije se svjedočenje traži u smislu gore navedenog.

3) „Zemlja molilja” smatra se da znači zemlju čije sudske vlasti traže dokaz, a „zamoljena zemlja” zemlju u kojoj se dokaz ima izvesti.

Član 7.

a) Sudska vlast zemlje molilje može da se prema zakonskim propisima svoje zemlje obrati molbenim pismom nadležnoj vlasti zamoljene zemlje, moleći tu vlast da izvede dokaz.

b) Molbeno pismo treba da je sastavljeno na jeziku zamoljene zemlje ili da je propraćeno prijevodom na tome jeziku. Ovakav prijevod treba da je ovjeren od diplomatskog ili konzularnog agenta koji radi za zemlju molilju. Molbeno pismo treba da sadrži prirodu postupka za koji se traži dokaz, dajući sva potrebna obavještenja u vezi s tim, imena stranaka u toj stvari, i imena, zanimanje i adresu svjedoka. Ono treba da je ili 1) propraćeno spiskom pitanja koja se imaju postaviti svjedoku ili svjedocima, ili, s obzirom na prirodu slučaja opisom isprava, uzoraka ili drugih stvari koje se imaju podnijeti, identifikovati, ili ispitati i prijevodom od toga ovjerenim na način koji je ovdje propisan, ili 2) treba da zamoli nadležnu vlast da dozvoli da takva pitanja budu stavljena viva voce kako će to stranke ili njihovi zastupnici željeti da stave.

v) Molbena pisma treba da se dostave:

U Engleskoj preko Jugoslovenskog diplomatskog ili konzularnog agenta Senior Masteru of the Supreme Court of Judicature.

U Jugoslaviji preko Britanskog konzularnog agenta Ministarstvu pravde.

U slučaju da vlast kojoj je dostavljeno molbeno pismo ne bi bila nadležna da ga izvrši, ona će (izuzev u slučajevima u kojima je izvršenje uskraćeno u smislu odjeljka d) ovog člana) iz vlastite pobude uputiti molbeno pismo nadležnoj vlasti zamoljene zemlje.

g) Nadležna vlast zamoljene zemlje ima izvršiti molbeno pismo i izvoditi traženi dokaz upotrebom istih prinudnih mjera i istog postupka koji se primjenjuje pri izvršenju molbenih pisama ili odredaba koji potiču od vlasti njene vlastite zemlje, osim ako je molbenom pismu izražena želja da se postupi po nekom naročitom postupku, po takvom naročitom postupku postupiće se ukoliko to ne bilo u protivnosti sa zakonima zamoljene zemlje.

d) Diplomatski ili konzularni agent koji je poslao molbeno pismo, izvjestiće se, ako on to želi, o vremenu kad će se i o mjestu gdje će se voditi postupak, da bi mogao izvijestiti zainteresovanu stranku ili stranke kojima će biti dozvoljeno da prisustvuju lično ili, ako one to žele, da budu zastupljene predstavnicima koji imaju pravo da pristupe sudovima bilo zemlje molilje bilo zamoljene zemlje.

đ) Izvršenje molbenog pisma koje je sačinjeno prema gornjim propisima ovog člana moći će se uskratiti jedino:

1) ako autentičnost molbenog pisma nije ustanovljena;

2) ako u zamoljenoj zemlji izvršenje dotičnog molbenog pisma ne ulazi u djelo-krug rada sudske vlasti;

3) ako Visoka Strana Ugovornica na čijoj bi se teritoriji molbeno pismo imalo izvršiti smatra da bi to bilo na uštrb njenom suverenitetu ili njenoj bezbjednosti.

e) U svakom onom slučaju gdje molbeno pismo nije izvršeno od vlasti kojoj je upućeno, potonja će odmah izvijestiti diplomatskog ili konzularnog agenta koji joj je molbeno pismo uputio, navodeći razloge zbog kojih je izvršenje molbenog pisma bilo uskraćeno, ili pak nadležnu vlast kojoj je molbeno pismo bilo upućeno.

ž) Ako je molbeno pismo bilo izvršeno, nadležna vlast kojoj je isto bilo priposlano ili upućeno otposlaće diplomatskom ili konzularnom agentu preko kojeg joj je molbeno pismo bilo priposlato, potrebne isprave u potvrdu njegovog izvršenja.

Član 8.

a) Dokaz će takođe moći izvoditi bez molbe vlastima zamoljene zemlje ili njihovog posredovanja i diplomatski ili konzularni agent u toj zemlji koji radi za zemlju molilju postavljen u tu svrhu od suda zemlje molilje.

b) Agent tako postavljen da izvodi dokaz može umoliti lica imenovana od suda koji ga je postavio da dođu pred njega i da daju dokaz. On može izvoditi sve vrste dokaza koji nisu protivni zakonima zamoljene zemlje. Prisustvo i davanje dokaza pred takvim agentom biće potpuno dragovoljno i nikakva prinudna sredstva nemaju se primijeniti.

v) Molbe za pristupanje koje su izdane od takvog agenta imaju biti sastavljene na jeziku zamoljene zemlje ili proračene prijevodom na tom jeziku, osim ako je adresat države Visoke Strane Ugovornice za čiju se sudsku vlast traži dokaz.

g) Dokaz se može izvoditi prema postupku koji je priznat po zakonu zemlje molilje, i stranke će imati pravo da prisustvuju lično ili da budu zastupane predstavnicima koji imaju pravo da pristupe sudovima bilo zemlje molilje bilo zamoljene zemlje.

Član 9.

Činjenica da nije uspio pokušaj da se izvede dokaz na način opisan u članu 8. iz razloga što neki svjedok nije htio da pristupi ili da svjedoči, ne isključuje naknadnu molbu učinjenu prema članu 7.

Član 10.

a) Ako je dokaz izvođen na način predviđen u članu 7. Visoka Strana Ugovornica čija je sudska vlast upravila molbeno pismo nadoknadiće drugoj Visokoj Strani Ugovornici sve izdatke koji su nastali kod nadležne vlasti ove potonje u izvršenju te molbe i to sve troškove i izdatke plative svjedocima, vještacima, tumačima, ili prevodiocima, troškove da se postigne pristup svjedoka koji nisu dragovoljno došli i troškove i izdatke plative svakome licu kome je takva vlast naložila da radi u slučajevima gdje zakon zamoljene zemlje dozvoljava da se to čini i sve troškove i izdatke koji su nastali usljed naročitog postupka koji je bio zatražen i po kome se postupilo. Ovi izdaci treba da budu takvi kakvi su obično dozvoljeni u sličnim slučajevima pred sudovima zamoljene zemlje.

b) Naknadu ovih troškova treba da traži nadležna vlast koja je izvršila molbeno pismo od diplomatskog ili konzularnog agenta koji ga je priposlao kada mu pošalje isprave, koje dokazuju da je ono izvršeno kako je to predviđeno u članu 7.

v) Izuzevši ono što je gore određeno nikakve takse bilo kakve vrste nema jedna Visoka Strana Ugovornica platiti drugoj u vezi sa izvođenjem dokaza.

4. Propisi koji se odnose na jednakost u postupanju u sudskim stvarima

Član 11.

Zakonska zaštita i pristup sudovima

a) Državljeni jedne Visoke Strane Ugovornice uživaeće na teritoriji druge ista prava u pogledu zakonske zaštite ličnosti i vlasništva i imaće slobodan pristup sudovima radi traženja ili odbrane svojih prava pod istim uslovima (uključivši plative takse i troškove) kao i državljanin potonje Visoke Strane Ugovornice.

b) Ovaj član primjenice se podjednako na krivične kao i na građanske i trgovačke stvari.

Član 12. **Obezbjeđenje parničnih troškova**

a) Državljeni jedne Visoke Strane Ugovornice koji prebivaju na teritoriji druge gdje je postupak u tečaju ne smiju biti prinuđeni da daju obezbjeđenje za parnične troškove ili sudske takse u slučaju gdje državljani takve druge Visoke Strane Ugovornice ne bi pod sličnim okolnostima bili na to prinuđeni.

b) Državljeni jedne Visoke Strane Ugovornice koji prebivaju izvan teritorije druge gdje je postupak u tečaju neće biti prinuđeni da daju obezbjeđenje za parnične troškove ili sudske takse u slučaju kada oni posjeduju u toj teritoriji „nepokretnu imovinu“ ili drugu imovinu koja nije lako prenosiva a koja je imovina dovoljna za pokriće ovih troškova i taksa.

v) Podrazumijeva se da je tumačenje izraza „nepokretna imovina“ i „imovina koja nije lako prenosiva“ stvar koja spada u isključivu nadležnost dotičnih sudova Visokih Strana Ugovornica.

Član 13. **Siromaško pravo**

a) Državljeni jedne Visoke Strane Ugovornice uživaće na teritoriji druge Visoke Strane Ugovornice u pogledu siromaškog prava potpunu jednakost u postupanju sa državljanima potonje Visoke Strane Ugovornice.

b) Odredbe ovoga člana primjenjuju se podjednako na krivične kao i na građanske i trgovačke stvari, ali ne primjenjuju se na pravna lica.

Član 14. **Pritvor zbog dugova**

a) Državljeni jedne Visoke Strane Ugovornice neće podležati na teritoriji druge Visoke Strane Ugovornice pritvoru kao sredstvu za izvršenje zbog dugova ili kao preventivnom sredstvu u slučaju u kome državljani druge Visoke Strane Ugovornice ne bi tome podležali.

b) Odredbe ovog člana ne primjenjuju se na pravna lica.

5. Opšta naređenja

Član 15.

Ma kakve teškoće koje bi mogle nastati u vezi sa primjenom ove Konvencije urediće se diplomatskim putem.

Član 16.

Ova Konvencija čiji će engleski i jugoslovenski tekstovi biti podjednako autentični podvrgnuće se ratifikaciji. Ratifikacione isprave izmijenit će se u Beogradu. Konvencija će stupiti na snagu dva mjeseca od dana koga su izmijenjene ratifikacione isprave i ostaće u važnosti tri godine od dana kada je stupila na snagu. Ako nijedna od Visokih Strana Ugovornica ne bi saopštila drugoj diplomatskim putem najmanje šest mjeseci prije isteka ovoga roka od tri godine svoju namjeru da obustavi važenje Konvencije, ona će ostati u važnosti do isteka od šest mjeseci od dana koga bude jedna Visoka Strana Ugovornica saopštila da se obustavi njeno važenje.

Član 17.

a) Ova Konvencija ne važi ipso facto za Škotsku, Sjevernu Irsku, Ostrva u Lamanšu i za Ostrvo Man, niti za ma koju koloniju, prekomorsku teritoriju ili Protektorat Njegovog Veličanstva Kralja Velike Britanije, Irske i Britanskih prekomorskih Dominionia, Cara Indije, niti za ma koju teritoriju pod Njegovim Suverenitetom, niti za ma koju Mandatornu teritoriju nad kojom se mandat izvršuje od Njegove Vlade u Ujedinjenoj Kraljevini, ali Njegovo Veličanstvo može u svako doba dok je ova Konvencija u smislu člana 16. na snazi, notifikacijom danom preko Njegovog Ministra u Beogradu proširiti dejstvo Konvencije na ma koju od gore pomenutih teritorija.

b) Ovakva notifikacija treba da naznači vlasti na dotičnoj teritoriji kojima će se priposlati molbe za dostavljanje u smislu člana 3, ili molbena pisma u smislu člana 7, i jezik na kome se imaju činiti saopštenja i prijevodi. Dan koga će tako proširenje stupiti na snagu biće dva mjeseca od dana notifikacije.

v) Svaka od Visokih Strana Ugovornica moći će u svako doba po isteku od tri godine otkada je proširenje ove Konvencije stupilo na snagu za makoju teritoriju pomenutu u odjeljku a) ovoga člana obustaviti dejstvo takvog proširenja šestomjesečnim otkazom učinjenim diplomatskim putem.

g) Obustavljanje dejstva Konvencije (otkaz) prema članu 16. ukoliko nije drukčije izričito utanačeno između obje Visoke Strane Ugovornice, obustaviće ipso facto njeno dejstvo naspram svih teritorija na koje je bila proširena prema odjeljku a) ovoga člana.

Član 18.

a) Visoke Strane Ugovornice saglasne su da Njegovo Veličanstvo Kralj Velike Britanije, Irske i prekomorskih Britanskih Dominionia, Car Indije, može u svako doba dok je ova Konvencija na snazi, ili prema članu 16, ili po sili pristupanja prema ovome članu notifikacijom danom diplomatskim putem pristupiti ovoj Konvenciji odnosno ma koga drugog Člana Britanskog Komonvelta Naroda čija bi Vlada željela da se takav pristup izvrši, pretpostavljajući da se nikakva notifikacija za pristupanje ne može dati u ono doba kada je Njegovo Veličanstvo Kralj Jugoslavije dao otkaz za sve teritorije Njegovog Veličanstva na koje se konvencija primjenjuje. Naređenja člana 17. b) valja primijeniti na ovakvu notifikaciju. Svako takvo pristupanje stupiće na snagu dva mjeseca od dana njegove notifikacije.

b) Iza isteka od tri godine od dana stupanja na snagu ma koga pristupanja prema odjeljku a) ovoga člana moći će svaka od Visokih Strana Ugovornica šestomjesečnim otkazom, učinjenim diplomatskim putem, obustaviti primjenu Konvencije za ma koju zemlju odnosno kojoj je dana notifikacija o pristupanju. Obustavljanje dejstva (otkaz) Konvencije prema članu 16. ne prouzrokuje obustavljanje njenog dejstva za ma koju takvu zemlju.

v) Svaka notifikacija pristupanja prema odjeljku a) ovoga člana može obuhvatiti svaku zavisnu ili mandatornu teritoriju pod upravom Vlade te zemlje odnosno koje je takva notifikacija o pristupanju dana, a svako otkazivanje odnosno takve zemlje prema odjeljku b) primijeniće se na svaku zavisnu ili mandatornu teritoriju koja je bila uključena u notifikaciji o pristupanju u odnosu na tu zemlju.

U potvrdu čega potpisani su potpisali ovu Konvenciju u engleskom i jugoslovenskom tekstu i pridali svoje pečate.

Rađeno u duplikatu u Londonu dana 27. februara 1936. god.

**III - ZAKON O RJEŠAVANJU SUKOBA ZAKONA
SA PROPISIMA DRUGIH ZEMALJA U ODREĐENIM
ODNOSIMA («Sl.listSFRJ»,BR.43/082 I 72/82 - 1645
«Sl list R BiH» 2/92-5,13/94-189)**

ZAKON
O RJEŠAVANJU SUKOBA ZAKONA SA PROPISIMA DRUGIH
ZEMALJA U ODREĐENIM ODNOSIMA
(„Sl. list SFRJ“, br. 43/82 i 72/82 - 1645, „Sl. list R BiH“ 2/92-5,13/94-189)

Glava I
OSNOVNE ODREDBE
Član 1.

Ovaj zakon sadrži pravila o određivanju mjerodavnog prava za statusne, porodične i imovinske odnosno druge materijalnopravne odnose s međunarodnim elementom.

Ovaj zakon sadrži i pravila o nadležnosti sudova i drugih organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije za raspravljanje odnosa iz stava 1. ovog člana, pravila postupka i pravila za priznanje i izvršenje stranih sudskih i arbitražnih odluka.

Član 2.

Ako u ovom zakonu nema odredbe o pravu mjerodavnom za neki odnos iz člana 1. stava 1. ovog zakona, shodno se primjenjuju odredbe i načela ovog zakona, načela pravnog poretka Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i načela međunarodnog privatnog prava.

Član 3.

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na odnose iz člana 1. ovog zakona ako su regulisani drugim saveznim zakonom ili međunarodnim ugovorima.

Član 4.

Ne primjenjuje se pravo strane države ako bi njegovo dejstvo bilo suprotno Ustavu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije utvrđenim osnovama društvenog uređenja.

Član 5.

Ne primjenjuje se pravo strane države koje bi bilo mjerodavno po odredbama ovog ili drugog saveznog zakona ako bi njegovo primjenjivanje imalo za cilj izbjegavanje primjenjivanja prava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 6.

Ako bi po odredbama ovog zakona trebalo primijeniti pravo strane države, uzimaju se u obzir njegova pravila o određivanju mjerodavnog prava.

Ako pravila strane države o određivanju mjerodavnog prava uzvraćaju na pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, primijeniće se pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ne uzimajući u obzir pravila o određivanju mjerodavnog prava.

Član 7.

Ako ovim ili drugim saveznim zakonom nije drukčije određeno smatra se da su pravni posao i pravna radnja u pogledu oblika punovažni, ako su punovažni bilo po pravu mjesta gdje je pravni posao zaključen odnosno pravna radnja preduzeta, bilo po pravu koje je mjerodavno za sadržinu pravnog posla odnosno pravne radnje.

Član 8.

Za zastarjelost je mjerodavno pravo koje je mjerodavno za sadržinu pravnog posla odnosno pravne radnje.

Član 9.

Pravo strane države primjenjuje se prema svom smislu i pojmovima koje sadrži.

Član 10.

Ako je mjerodavno pravo države čiji pravni poredak nije jedinstven, a pravila ovog zakona ne upućuju na određeno pravno područje u toj državi, mjerodavno pravo određuje se po pravilima tog pravnog poretka.

Ako se mjerodavno pravo države čiji pravni poredak nije jedinstven ne može utvrditi na način predviđen u stavu 1. ovog člana, mjerodavno je pravo područja u toj državi sa kojim postoji najbliža veza.

Član 11.

Ako lice koje je državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ima i državljanstvo neke druge države, za primjenjivanje ovog zakona smatra se da ima samo državljanstvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Ako lice koje nije državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ima dva ili više stranih državljanstava, za primjenjivanje ovog zakona smatra se da ima državljanstvo one države čiji je državljanin i u kojoj ima prebivalište.

Ako lice iz stava 2. ovog člana nema prebivalište ni u jednoj od država čiji je državljanin, za primjenjivanje ovog zakona smatra se da ima državljanstvo one države čiji je državljanin i s kojom je u najbližoj vezi.

Član 12.

Ako lice nema državljanstvo ili se njegovo državljanstvo ne može utvrditi, mjerodavno pravo određuje se prema njegovom prebivalištu.

Ako lice iz stava 1. ovog člana nema prebivalište ili se ono ne može utvrditi, mjerodavno pravo određuje se prema njegovom boravištu.

Ako se ni boravište lica iz stava 1. ovog člana ne može utvrditi, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 13.

Sud ili drugi nadležni organ će po službenoj dužnosti utvrditi sadržaj stranog mjerodavnog prava.

Organ iz stava 1. ovog člana može zatražiti obavještenje o stranom pravu od saveznog organa nadležnog za poslove pravde.

Stranke u postupku mogu podnijeti i javnu ispravu o sadržaju stranog prava.

Glava II MJERODAVNO PRAVO Član 14.

Za pravnu i poslovnu sposobnost fizičkog lica mjerodavno je pravo države čiji je ono državljanin.

Fizičko lice koje bi prema pravu države čiji je ono državljanin bilo poslovno nesposobno, poslovno je sposobno ako ima poslovnu sposobnost po pravu mjesta gde je nastala obaveza.

Za lišenje ili ograničenje poslovne sposobnosti fizičkog lica mjerodavno je pravo iz stava 1. ovog člana.

Odredba stava 2. ovog člana ne primjenjuje se na porodične i nasljedne odnose.

Član 15.

Za stavljanje pod starateljstvo i prestanak starateljstva, kao i za odnose između staroca i lica pod starateljstvom (štićenika), mjerodavno je pravo države čiji je državljanin lice pod starateljstvom.

Privremene zaštitne mjere prema stranom državljaninu i prema licu bez državljanstva koji se nalaze u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji određuju se po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i traju dok nadležna država ne donese odluku i ne preduzme potrebne mjere.

Odredba stava 2. ovog člana primjenjuje se i u pogledu zaštite imovine odsutnog stranog državljanina i lica bez državljanstva koji se nalazi na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 16.

Za proglašenje nestalog lica umrlim mjerodavno je pravo države čiji je državljanin bilo to lice u vrijeme nestanka.

Član 17.

Pripadnost pravnog lica određuje se po pravu države po kome je ono osnovano.

Ako pravno lice ima stvarno sjedište u drugoj državi, a ne u onoj u kojoj je osnovano i po pravu te druge države ima njenu pripadnost, smatraće se pravnim licem te države.

Član 18.

Za vlasničko pravne odnose i druga prava na stvari mjerodavno je pravo mjesta gdje se stvar nalazi.

Za odnose iz stava 1. ovog člana u pogledu stvari koje se nalaze u prevozu mjerodavno je pravo mjesta odredišta (opredjeljenja).

Za odnose iz stava 1. ovog člana na prevoznim sredstvima mjerodavno je pravo države čiju državnu pripadnost imaju ta sredstva, ako propisima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nije drukčije određeno.

Član 19.

Za ugovor mjerodavno je pravo koje su izabrale ugovorne strane, ako ovim zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

Član 20.

Ako nije izabrano mjerodavno pravo i ako posebne okolnosti slučaja ne upućuju na drugo pravo, kao mjerodavno pravo primjenjuje se:

1) za ugovor o prodaji pokretnih stvari - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište prodavca;

2) za ugovor o djelu odnosno za ugovor o građenju - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište uposlenika (preduzimača);

3) za ugovor o punomoćstvu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište punomoćnika;

4) za ugovor o posredovanju - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište posrednika;

5) za ugovor o komisyonu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište komisionara;

6) za ugovor o otpremanju (špediciji) - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište otpremnika;

7) za ugovor o zakupu pokretnih stvari - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište zakupodavca;

8) za ugovor o zajmu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponuda nalazilo prebivalište odnosno sjedište zajmodavca;

9) za ugovor o posluži - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište poslugodavca;

10) za ugovor o ostavi - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište ostavoprimca (depozitara);

11) za ugovor o uskladištenju - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište skladištara;

12) za ugovor o prevozu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište prevozioca (vozara);

13) za ugovor o osiguranju - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište osiguratelja

14) za ugovor o autorskom pravu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište autora;

15) za ugovor o poklonu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište poklonodavca;

16) za burzovne poslove - pravo sjedišta berze;

17) za ugovor o samostalnim bankarskim garancijama - pravo mjesta gdje se u vrijeme zaključenja ugovora nalazilo sjedište davaoca garancije;

18) za ugovor o prijenosu tehnologije (licenci, i dr.) - pravo mjesta gdje se u vrijeme zaključenja ugovora nalazilo sjedište primaoca tehnologije;

19) za imovinska potraživanja iz ugovora o radu - pravo države u kojoj se rad obavlja ili se obavljao;

20) za druge ugovore - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište ponudioca.

Član 21.

Za ugovore koji se odnose na nekretnine isključivo je mjerodavno pravo države na čijoj se teritoriji nalazi nekretnina.

Član 22.

U odnosima između ugovornih strana, ako ugovorne strane nisu drukčije ugovorile, pravo iz člana 20. ovog zakona mjerodavno je i za:

1) određivanje časa od kog stjecatelj odnosno preuzimatelj pokretne stvari ima pravo na proizvode i plodove stvari;

2) određivanje časa od kog stjecatelj odnosno preuzimatelj snosi rizik u vezi sa stvarima.

Član 23.

Pravo mjesta gdje se stvar mora predati mjerodavno je, ako ugovorne strane nisu drukčije ugovorile, za način predaje stvari i za mjere koje treba preduzeti ako se odbije preuzimanje stvari.

Član 24.

Na dejstvo ustupanja potraživanja ili preuzimanja duga prema dužniku odnosno povjeriocu, koji nisu učestvovali u ustupanju odnosno preuzimanju, primijenije se pravo koje je mjerodavno za potraživanje odnosno dug.

Član 25.

Na akcesorni pravni posao, ako nije drukčije određeno, primijenije se pravo mjerodavno za glavni pravni posao.

Član 26.

Za jednostrani pravni posao mjerodavno je pravo države dužnikovog prebivališta odnosno sjedišta.

Član 27.

Na stjecanje bez osnova primjenjuje se pravo mjerodavno za pravni odnos koji je nastao, bio očekivan ili pretpostavljen, u povodu kojega je nastalo stjecanje.

Za poslovodstvo bez naloga mjerodavno je pravo mjesta gdje je radnja poslovođe izvršena. Za obaveze iz upotrebe stvari bez poslovodstva i za druge vanugovorne obaveze, koje ne izvire iz odgovornosti za štetu, mjerodavno je pravo mjesta gdje su se dogodile činjenice koje su prouzrokovale obavezu.

Član 28.

Za vanugovornu odgovornost za štetu, ako za pojedine slučajeve nije drukčije određeno, mjerodavno je pravo mjesta gdje je radnja izvršena ili pravo mjesta gdje je posljedica nastupila, zavisno od toga koje je od ta dva prava povoljnije za oštećenika.

Pravo iz stava 1. ovog člana mjerodavno je i za vanugovornu odgovornost za štetu koja je nastala u vezi sa pravnim odnosima iz člana 27. ovog zakona.

Za protivpravnost radnje mjerodavno je pravo mjesta gdje je radnja izvršena ili gdje je posljedica nastupila, a ako je radnja izvršena ili je posljedica nastupila na više mjesta - dovoljno je da je radnja protivpravna po pravu bilo kojeg od tih mjesta.

Član 29.

Ako je događaj iz kog proizilazi obaveza za naknadu štete nastao na brodu, na otvorenom moru ili u vazduhoplovu, kao pravo mjesta gdje su se dogodile činjenice koje su prouzrokovale obavezu naknade štete smatra se pravo države čiju pripadnost brod ima odnosno pravo države u kojoj je vazduhoplov registrovan.

Član 30.

Za nasljeđivanje mjerodavno je pravo države čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti.

Za sposobnost za pravljenje testamenta mjerodavno je pravo države čije je državljanstvo ostavilac imao u momentu sastavljanja testamenta.

Član 31.

Testament je punovažan u pogledu oblika ako je punovažan po jednom od sljedećih prava:

- 1) po pravu mjesta gdje je testament sastavljen;
- 2) po pravu države čiji je državljanin bio ostavilac bilo u vrijeme raspolaganja testamentom bilo u vrijeme smrti;
- 3) po pravu ostavilačevog prebivališta bilo u vrijeme raspolaganja testamentom bilo u vrijeme smrti;
- 4) po pravu ostavilačevog boravišta bilo u vrijeme raspolaganja testamentom bilo u vrijeme smrti;
- 5) po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije;
- 6) za nekretnine - i po pravu mjesta gdje se nekretnina nalazi.

Opozivanje testamenta je punovažno u pogledu oblika ako je taj oblik punovažan po bilo kom pravu prema kome je, u skladu sa odredbama stava 1. ovog člana, testament mogao biti punovažno sastavljen.

Član 32.

U pogledu uslova za zaključenje braka mjerodavno je, za svako lice, pravo države čiji je ono državljanin u vrijeme stupanja u brak.

I kad postoje uslovi za zaključenje braka po pravu države čiji je državljanin lice koje želi da zaključi brak pred nadležnim organom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije neće se dozvoliti zaključenje braka ako, u pogledu tog lica, postoje po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije smetnje koje se odnose na postojanje ranijeg braka, srodstvo i nesposobnost za rasuđivanje.

Član 33.

Za formu braka mjerodavno je pravo mjesta u kome se brak zaključuje.

Član 34.

Za nevažnost braka (nepostojanje i ništavost) mjerodavno je bilo koje pravo po kome je brak zaključen u smislu člana 32. ovog zakona.

Član 35.

Za razvod braka mjerodavno je pravo države čiji su državljani oba bračna druga u vrijeme podnošenja tužbe.

Ako su bračni drugovi državljani različitih država u vrijeme podnošenja tužbe, za razvod braka mjerodavna su kumulativno prava obje države čiji su oni državljani.

Ako se brak ne bi mogao razvesti po pravu određenom u stavu 2. ovog člana, za razvod braka mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ako je jedan od bračnih drugova imao u vrijeme podnošenja tužbe prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako je jedan od bračnih drugova državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a brak se ne bi mogao razvesti po pravu određenom u stavu 2. ovog člana, za razvod braka mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 36.

Za lične i zakonske imovinske odnose bračnih drugova mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani.

Ako su bračni drugovi državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju prebivalište.

Ako bračni drugovi nemaju ni zajedničko državljanstvo ni prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo države u kojoj su imali posljednje zajedničko prebivalište.

Ako se mjerodavno pravo ne može odrediti prema st. 1. do 3. ovog člana, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 37.

Za ugovorne imovinske odnose bračnih drugova mjerodavno je pravo koje je u vrijeme zaključenja ugovora bilo mjerodavno za lične i zakonske imovinske odnose.

Ako pravo određeno u stavu 1. ovog člana predviđa da bračni drugovi mogu izabrati pravo koje je mjerodavno za bračno-imovinski ugovor, mjerodavno je pravo koje su oni izabrali.

Član 38.

Ako je brak nevažeći ili je prestao za lične i zakonske imovinske odnose, mjerodavno je pravo određeno u članu 36. ovog zakona.

U slučajevima navedenim u članu 36. ovog zakona za ugovorne imovinske odnose bračnih drugova mjerodavno je pravo određeno u članu 37. ovog zakona.

Član 39.

Za imovinske odnose lica koja žive u vanbračnoj zajednici mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani.

Ako lica iz stava 1. ovog člana nemaju isto državljanstvo, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju zajedničko prebivalište.

Za ugovorne imovinske odnose između lica koja žive u vanbračnoj zajednici mjerodavno je pravo koje je u vrijeme zaključenja ugovora bilo mjerodavno za njihove imovinske odnose.

Član 40.

Za odnose između roditelja i djece mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani.

Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj svi oni imaju prebivalište.

Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, a nemaju prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ako je dijete ili koji od roditelja državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Za odnose između roditelja i djece koji nisu predviđeni u st. 1. do 3. ovog člana mjerodavno je pravo države čiji je državljanin dijete.

Član 41.

Za priznavanje, utvrđivanje ili osporavanje očinstva odnosno materinstva mjerodavno je pravo države čiji je državljanin u vrijeme rođenja djeteta bilo lice čije se očinstvo odnosno materinstvo priznaje, utvrđuje ili osporava.

Član 42.

Za obavezu izdržavanja između krvnih srodnika, osim roditelja i djece, ili za obavezu izdržavanja srodnika po tazbini, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin srodnik od kog se zahtjeva izdržavanje.

Član 43.

Za pozakonjenje mjerodavno je pravo države čiji su državljani roditelji, a ako roditelji nisu državljani iste države - pravo države onog roditelja, po kome je pozakonjenje punovažno.

Ako po pravu određenom u stavu 1. ovog člana nema uslova za pozakonjenje, a roditelji i dijete imaju prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Za pristanak djeteta, drugog lica ili državnog organa za pozakonjenje, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin dijete.

Član 44.

Za uslove zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja mjerodavno je pravo države čiji su državljani usvojlac i usvojenik.

Ako su usvojlac i usvojenik državljani različitih država, za uslove zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja mjerodavna su kumulativno prava obje države čiji su oni državljani.

Ako bračni drugovi zajednički usvajaju, pored prava države čiji je državljanin usvojenik, mjerodavna su za uslove zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja i prava država čiji su državljani i jedan i drugi bračni drug.

Za oblik usvojenja mjerodavno je pravo mjesta gdje se usvojenje zasniva.

Član 45.

Za dejstvo usvojenja mjerodavno je pravo države čiji su državljani usvojlac i usvojenik u vrijeme zasnivanja usvojenja.

Ako su usvojlac i usvojenik državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju prebivalište.

Ako su usvojlac i usvojenik državljani različitih država, a nemaju prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ako je jedan od njih državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Ako u slučaju iz stava 3. ovog člana ni usvojlac ni usvojenik nisu državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin usvojenik.

Glava III

NADLEŽNOST I POSTUPAK

1. Nadležnost suda i drugih organa SFRJ u stvarima s međunarodnim elementom

Član 46.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako tuženi ima prebivalište odnosno sjedište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ni ti u kojoj drugoj državi, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

postoji ako tuženi ima boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako su parnične stranke državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad tuženi ima boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako u parnici ima više tuženih sa svojstvom materijalnih suparničara, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad jedan od tuženih ima prebivalište odnosno sjedište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Kad se o pravnom odnosu odlučuje u vanparničnom postupku, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako lice prema kome je podnesen zahtjev ima prebivalište odnosno sjedište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a kad u postupku učestvuje samo jedno lice - ako to lice ima prebivalište odnosno sjedište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 47.

Isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji kad je to ovim ili drugim saveznim zakonom izričito određeno.

Član 48.

Ako u stranoj državi postoji nadležnost stranog suda u sporovima protiv državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije po kriterijumima o nadležnosti kojih nema u odredbama o nadležnosti suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ti kriterijumi će biti mjerodavni za postojanje nadležnosti suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima, u kojima je tuženi državljanin te strane države.

Član 49.

Stranke se mogu sporazumjeti o nadležnosti stranog suda samo ako je bar jedna od njih strani državljanin ili pravno lice sa sjedištem u inostranstvu, a nije u pitanju spor za koji postoji, po odredbama ovog ili drugog saveznog zakona, isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Stranke se mogu sporazumjeti o nadležnosti suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ako je bar jedna stranka državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili pravno lice sa sjedištem u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana ne primjenjuju se kad je u pitanju nadležnost u stvarima iz čl. 61. do 70. ovog zakona.

Član 50.

Kad nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije zavisi od pristanka tuženog da sudi sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, smatra se da je tuženi dao pristanak podnošenjem odgovora na tužbu odnosno prigovora na platni nalog, a nije osporio nadležnost ili se upustio u raspravljanje.

Član 51.

Kad je odredbama ovog zakona nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije određena pod pretpostavkom da partična stranka ima jugoslovensko državljanstvo, ta nadležnost postoji i za lica bez državljanstva koja imaju prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Odredba stava 1. ovog člana shodno se primjenjuje i na nadležnost drugih organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 52.

U sporovima protiv državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji žive u inostranstvu, gdje su ih na službu ili na rad uputili državni organ, preduzeće ili drugo pravno lice, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako su oni imali prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Član 53.

U sporovima o vanugovornoj odgovornosti za štetu nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako ta nadležnost postoji po odredbama člana 46. i čl. 50. do 52. ovog zakona ili ako je šteta nastala na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Odredba stava 1. ovog člana primjenjivaće se i u sporovima protiv zajednice osiguranja imovine i lica radi naknade štete trećim licima na osnovu propisa o neposrednoj odgovornosti te zajednice, kao i u sporovima o regresnim zahtjevima, po osnovu naknade štete protiv regresnih dužnika.

Član 54.

U sporovima o imovinskopравnim zahtjevima nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako se na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nalazi imovina tuženog ili predmet koji se tužbom traži.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i u sporovima zbog obaveza nastalih za vrijeme boravka tuženog u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Član 55.

U sporovima protiv fizičkog ili pravnog lica koje ima sjedište u inostranstvu za obaveze koje su nastale u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ili koje se moraju izvršiti na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji, ako to lice ima na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije svoje predstavništvo ili zastupništvo ili ako je u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji sjedište pravnog lica, kome je povjereno vršenje njegovih poslova.

Član 56.

Isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji u sporovima o pravu vlasništva i o drugim stvarnim pravima na nekretnini, u sporovima zbog smetanja posjeda na nekretnini, kao i u sporovima nastalim iz zakupnih ili najamnih odnosa u pogledu nekretnine, ili iz ugovora o korištenju stana ili poslovnih prostorija, ako se nekretnina nalazi na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 57.

U sporovima zbog smetanja posjeda na pokretnim stvarima nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji po odredbama člana 46. i čl. 50. i 51. ovog zakona ili ako je na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nastalo smetanje.

Član 58.

U sporovima o pravu vlasništva, založnom pravu i drugim pravima na vazduhoplovu, pomorskom brodu i brodu unutrašnje plovidbe, kao i o zakupnim odnosima u pogledu vazduhoplova i broda, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad se na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije vodi upisnik u koji je vazduhoplov odnosno brod upisan.

U sporovima zbog smetanja posjeda na vazduhoplovu i brodu iz stava 1. ovog člana nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad se na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije vodi upisnik u koji je vazduhoplov odnosno brod upisan, ili kad je na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nastalo smetanje.

Član 59.

U sporovima o imovinskim odnosima bračnih drugova u pogledu imovine u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a tužilac u vrijeme podnošenja tužbe ima prebivalište ili boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako se pretežni dio imovine nalazi u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a drugi dio u inostranstvu, sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije može odlučivati o imovini koja se nalazi u inostranstvu samo u sporu u kome se odlučuje i o imovini u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, i to samo ako tuženi pristaje da sudi sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 60.

Odredbama člana 59. ovog zakona ne dira se u odredbe o isključivoj nadležnosti sudova Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u imovinsko-pravnim sporovima.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o imovinskim odnosima bračnih drugova po odredbama ovog zakona postoji bez obzira na to da li brak traje ili je prestao, ili je utvrđeno da brak ne postoji.

Član 61.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji u sporovima radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, poništaja braka ili razvoda braka (bračni sporovi) i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji:

1) ako su oba bračna druga državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili

2) ako je tužilac državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ili

3) ako su bračni drugovi imali svoje posljednje prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a tužilac u vrijeme podnošenja tužbe ima prebivalište ili boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako je tuženi bračni drug državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključiva.

Član 62.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima iz člana 61. ovog zakona postoji i kad su bračni drugovi strani državljani koji su imali posljednje zajedničko prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ili kad tužilac ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ali samo ako u tim slučajevima tuženi pristaje da sudi sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ako je po propisima države čiji su državljani bračni drugovi dopuštena ta nadležnost.

Član 63.

U sporovima za razvod braka nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i ako je tužilac državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a pravo države čiji bi sud bio nadležan ne predviđa ustanovu razvoda braka.

Član 64.

U sporovima za utvrđivanje ili osporavanje očinstva ili materinstva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, i to:

1) ako su tužilac i tuženi državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili

2) ako je tužilac državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako je tužba podnesena protiv djeteta koje je državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište odnosno boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključiva.

Član 65.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima iz člana 64. ovog zakona postoji i kad su stranke strani državljani ako tužilac ili jedan od tužilaca ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ali samo ako tuženi pristaje da sudi sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ako je po propisima države čiji je on državljanin dopuštena ta nadležnost.

Član 66.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji u sporovima o čuvanju, podizanju i vaspitanju djece koja su pod roditeljskim staranjem i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ako su oba roditelja državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Ako su tuženi i dijete državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ako oboje imaju prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključiva.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana kao i odredbe člana 46. ovog zakona shodno se primjenjuju i na određivanje nadležnosti drugih organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije kad odlučuju o čuvanju, podizanju i vaspitanju djece pod roditeljskim staranjem.

Član 67.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o zakonskom izdržavanju djece postoji i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji:

- 1) ako dijete podnosi tužbu i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ili
- 2) ako su tužilac i tuženi državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili
- 3) ako je tužilac maloljetno dijete i državljanin je Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o zakonskom izdržavanju koji nisu navedeni u stavu 1. ovog člana postoji i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ako je tužilac državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o zakonskom izdržavanju između bračnih drugova i između bivših bračnih drugova postoji i ako su bračni drugovi imali svoje posljednje zajedničko prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a tužilac u vrijeme suđenja i dalje ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Član 68.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o zakonskom izdržavanju postoji i ako tuženi ima imovinu u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji iz koje se može naplatiti izdržavanje.

Član 69.

Prilikom odlučivanja o lišenju i vraćanju roditeljskog prava, produženju roditeljskog prava, stavljanju roditelja u položaj staraoca u pogledu upravljanja dječijom imovinom, oglašenju djeteta rođenim u braku, kao i prilikom odlučivanja o drugim stvarima koje se odnose na lično stanje i odnose između roditelja i djece, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad ne postoje pretpostavke iz člana 46. stav 4. ovog zakona ako su podnositelj zahtjeva i lice prema kome se podnosi zahtjev državljani, odnosno kad u postupku učestvuje samo jedno lice ako je to lice državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Član 70.

Za davanje dozvole za stupanje u brak nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako je podnositelj zahtjeva državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije odnosno ako je jedan od podnositelja zahtjeva državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje lica koja žele da stupe u brak imaju prebivališta.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključiva ako je maloljetnik koji traži dozvolu za stupanje u brak državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije odnosno ako su oba lica koja žele da stupe u brak državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a brak se zaključuje u inostranstvu.

Član 71.

Za raspravljanje nepokretne zaostavštine državljanina Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ako se ta zaostavština nalazi u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako se nepokretna zaostavština jugoslovenskog državljanina nalazi u inostranstvu, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji samo ako po pravu države u kojoj se nalaze nekretnine nije nadležan njen organ.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije za raspravljanje pokretne zaostavštine jugoslovenskog državljanina postoji ako se nekretnine nalaze na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili ako po pravu države u kojoj se pokretnine nalaze nije nadležan strani organ odnosno ako taj organ odbija da raspravlja zaostavštinu.

Odredbe st. 1. do 3. ovog člana odnose se i na nadležnost u sporovima iz nasljedno-pravnih odnosa i na sporove o potraživanjima povjerilaca prema zaostavštini.

Član 72.

Za raspravljanje nepokretne zaostavštine stranog državljanina postoji isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ako se nekretnine nalaze u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Za raspravljanje pokretne zaostavštine stranog državljanina koja se nalazi u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji nadležan je sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, osim ako u državi ostavioca sud nije nadležan za raspravljanje pokretne imovine državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana odnose se i na nadležnost u sporovima iz nasljedno-pravnih odnosa i u sporovima o potraživanjima povjericaca prema zaostavštini.

Kad ne postoji nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije za raspravljanje zaostavštine stranog državljanina, sud može odrediti mjere za obezbjeđenje zaostavštine i za zaštitu prava prema zaostavštini koja se nalazi u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Član 73.

Za raspravljanje nepokretne zaostavštine lica bez državljanstva, lica čije se državljanstvo ne može utvrditi ili lica koje ima status izbjeglice, isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako se nekretnina nalazi na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Za raspravljanje pokretne zaostavštine lica bez državljanstva, lica čije se državljanstvo ne može utvrditi ili lica koje ima status izbjeglice, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako se nekretnine nalaze u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ili ako je ostavilac u vrijeme smrti imao prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana odnose se i na nadležnost u sporovima iz nasljedno-pravnih odnosa i u sporovima o potraživanjima povjericaca prema zaostavštini.

Ako ostavilac nije imao prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, shodno će se primjenjivati odredbe koje važe za raspravljanje zaostavštine stranog državljanina, podrazumijevajući pod stranom državom državu u kojoj je ostavilac u vrijeme smrti imao prebivalište.

Član 74.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključivo nadležan da odlučuje o usvojenju i o prestanku usvojenja lica koje je državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nadležan je da odlučuje o usvojenju i o prestanku usvojenja ako je lice koje usvaja državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Kad bračni drugovi zajednički usvajaju, za nadležnost organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije dovoljno je da je jedan od bračnih drugova državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i da ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Član 75.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije isključivo je nadležan u stvarima starateljstva državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 76.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije neće donijeti odluku i preduzimati mjere u stvarima starateljstva jugoslovenskog državljanina koji ima prebivalište u inostranstvu, ako utvrdi da je organ nadležan po pravu strane države donio odluku ili preduzeo mjere kojima je osigurana zaštita ličnosti, prava i interesa jugoslovenskog državljanina.

Član 77.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije preduzeće neophodne privremene mjere radi zaštite ličnosti, prava i interesa stranog državljanina koji se nalazi ili ima imovinu u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, o čemu će obavijestiti organ države čiji je državljanin to lice.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije donijeće odluku i preduzeće mjere u stvarima starateljstva stranog državljanina koji ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ako zaštitu njegove ličnosti, prava i interesa nije osigurao organ države čiji je on državljanin.

Član 78.

Sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije isključivo je nadležan za proglašenje nestalog jugoslovenskog državljanina umrlim, bez obzira na to gdje je imao prebivalište.

Pred sudom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije može se po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije dokazivati smrt stranog državljanina koji je umro na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

2. Ostale odredbe

Član 79.

Za stranačku i parničnu sposobnost fizičkog lica mjerodavno je pravo države čiji je ono državljanin.

Ako strani državljanin nije parnično sposoban po odredbi stava 1. ovog člana, a parnično je sposoban po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, može sam preduzimati radnje u postupku.

Zakonski zastupnik stranog državljanina iz stava 2. ovog člana može preduzimati radnje u postupku samo dok taj strani državljanin ne izjavi da sam preuzima vođenje parnice.

Za stranačku sposobnost stranog pravnog lica mjerodavno je pravo predviđeno u članu 17. ovog zakona.

Član 80.

Sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije prekinuće postupak na zahtjev stranke ako je u toku spor pred stranim sudom u istoj pravnoj stvari i između istih stranaka, i to:

- 1) ako je prvo pred stranim sudom pokrenut postupak po odnosnom sporu;
- 2) ako je u pitanju spor za čije suđenje ne postoji isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije;
- 3) ako postoji uzajamnost.

Član 81.

Za ocjenu nadležnosti suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije od značaja su činjenice koje postoje u vrijeme u koje parnica počinje teći.

Član 82.

Kad strani državljanin ili lice bez državljanstva koje nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji pokreće parnicu pred sudom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, dužan je da tuženom, na njegov zahtjev, obezbijedi parnične troškove.

Tuženi je dužan da zahtjev iz stava 1. ovog člana stavi najkasnije na pripremnom ročištu, a ako pripremno ročište nije održano - na prvom ročištu za glavnu raspravu prije nego što se upusti u raspravljanje o glavnoj stvari, odnosno čim je saznao da postoje pretpostavke za traženje osiguranja.

Osiguranje parničnih troškova daje se u novcu, ali sud može odobriti da se osiguranje daje i u drugom pogodnom obliku.

Član 83.

Tuženi nema pravo na osiguranje parničnih troškova:

- 1) ako u državi čiji je državljanin tužilac državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nisu dužni da daju osiguranje;
- 2) ako tužilac uživa u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji pravo azila;
- 3) ako se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje tužioca iz njegovog radnog odnosa u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji;
- 4) ako su u pitanju bračni sporovi ili sporovi o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili materinstva i ako je u pitanju zakonsko izdržavanje;
- 5) ako je u pitanju mjenična ili čekovna tužba, protivtužba ili izdavanje platnog naloga.

U slučaju sumnje da li su državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, u smislu tačke 1. stava 1. ovog člana, dužni da daju obezbjeđenje u državi čiji je državljanin tužilac, objašnjenje daje savezni organ nadležan za poslove pravde.

Član 84.

Sud će u rješenju kojim se usvaja zahtjev za obezbjeđenje parničnih troškova odrediti iznos obezbjeđenja i rok u kome se obezbjeđenje mora dati, a upozoriće tužioca na posljedice koje zakon predviđa ako ne bude dokazano da je obezbjeđenje dato u određenom roku.

Ako tužilac u određenom roku ne dokaže da je dao obezbjeđenje za parnične troškove, smatraće se da je tužba povučena odnosno da je tužilac odustao od pravnog lijeka ako je zahtjev za obezbjeđenje stavljen tek u postupak povodom pravnog lijeka.

Tuženi koji je blagovremeno stavio zahtjev da mu tužilac obezbijedi parnične troškove nije dužan da nastavi postupak u glavnoj stvari sve dok se pravosnažno ne odluči o njegovom zahtjevu, a ako zahtjev bude usvojen - dok tužilac ne položi obezbjeđenje.

Ako sud odbije zahtjev za obezbjeđenje parničnih troškova, može odlučiti da se postupak nastavi i prije nego što rješenje o odbijanju postane pravosnažno.

Član 85.

Strani državljani imaju pravo na oslobođenje od plaćanja parničnih troškova pod uslovima uzajamnosti.

U slučaju sumnje u postojanje uzajamnosti, u pogledu oslobođenja od plaćanja parničnih troškova, objašnjenje daje savezni organ nadležan za poslove pravde.

Uzajamnost iz stava 1. ovog člana ne predstavlja uslov za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja parničnih troškova, ako strani državljani ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Lice bez državljanstva ima pravo na oslobođenje od plaćanja parničnih troškova ako ima prebivalište ili boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

IV

PRIZNANJE I IZVRŠENJE STRANIH ODLUKA

1. Priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka

Član 86.

Strana sudska odluka izjednačuje se sa odlukom suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i proizvodi pravno dejstvo u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji samo ako je prizna sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Stranom sudskom odlukom u smislu stava 1. ovog člana smatra se i poravnanje zaključeno pred sudom (sudsko poravnanje).

Stranom sudskom odlukom smatra se i odluka drugog organa koja je u državi u kojoj je donesena izjednačena sa sudskom odlukom odnosno sudskim poravnanjem, ako se njome regulišu odnosi predviđeni u članu 1. ovog zakona.

Član 87.

Strana sudska odluka priznaće se ako je podnosilac zahtjeva za priznanje uz tu odluku podnio i potvrdu nadležnog stranog suda, odnosno drugog organa o pravosnažnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena.

Član 88.

Sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije odbiće priznanje strane sudske odluke ako povodom prigovora lica protiv koga je ta odluka donesena utvrdi da to lice nije moglo učestvovati u postupku zbog nepravilnosti u postupku.

Naročito će se smatrati da lice protiv koga je donesena strana sudska odluka nije moglo učestvovati u postupku zbog toga što mu poziv, tužba ili rješenje kojim je započet postupak nije bilo lično dostavljeno, odnosno što uopšte nije ni pokušano lično dostavljanje, osim ako se na bilo koji način upustilo u raspravljanje o glavnoj stvari u prvostepenom postupku.

Član 89.

Strana sudska odluka neće se priznati ako u odnosnoj stvari postoji isključiva nadležnost suda ili drugog organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Ako tuženi traži priznanje strane sudske odluke koja je donesena u bračnom sporu ili ako to traži tužilac, a tuženi se ne protivi, isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nije smetnja za priznanje te odluke.

Član 90.

Strana sudska odluka neće se priznati ako je u istoj stvari sud ili drugi organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije donio pravosnažnu odluku ili ako je u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji priznata neka druga strana sudska odluka koja je donesena u istoj stvari.

Sud će zastati sa priznanjem strane sudske odluke ako je pred sudom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u toku ranije pokrenuta parnica u istoj pravnoj stvari i među istim strankama, i to do pravosnažnog okončanja te parnice.

Član 91.

Strana sudska odluka neće se priznati ako je u suprotnosti sa Ustavom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije utvrđenim osnovama društvenog uređenja.

Član 92.

Strana sudska odluka neće se priznati ako ne postoji uzajamnost.

Nepostojanje uzajamnosti nije smetnja za priznanje strane sudske odluke donesene u bračnom sporu i u sporu radi utvrđivanja i osporavanja očinstva ili materinstva, kao i ako priznanje ili izvršenje strane sudske odluke traži državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Postojanje uzajamnosti u pogledu priznanja strane sudske odluke pretpostavlja se dok se suprotno ne dokaže, a u slučaju sumnje u postojanje te uzajamnosti, objašnjenje daje savezni organ nadležan za poslove pravde.

Član 93.

Ako je pri odlučivanju o ličnom stanju (statusu) jugoslovenskog državljanina trebalo po ovom zakonu primijeniti pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, strana sudska odluka priznaće se i kad je primijenjeno strano pravo ako ta odluka bitno ne odstupa od prava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koje se primjenjuje na takav odnos.

Član 94.

Odluke stranih sudova koje se odnose na lično stanje (status) državljanina države čija je odluka u pitanju priznaju se u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji bez preispitivanja od strane suda po članu 89. i čl. 91. i 92. ovog zakona.

Ako nadležni organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije smatra da se strana sudska odluka odnosi na lično stanje (status) jugoslovenskog državljanina, takva odluka, da bi bila priznata, podliježe preispitivanju po odredbama čl. 87. do 92. ovog zakona.

Član 95.

Ako se strana sudska odluka odnosi na lično stanje (status) stranaca koji nisu državljani države koja je donijela tu odluku, odluka će se priznati samo ako ispunjava uslove za priznanje u državi čiji su državljani odnosna lica.

Član 96.

Na izvršenje strane sudske odluke primjenjuju se odredbe čl. 87. do 92. ovog zakona.

Podnosilac zahtjeva za izvršenje strane sudske odluke, pored potvrde iz člana 87. ovog zakona, treba da podnese i potvrdu o izvršnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena.

2. Priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka

Član 97.

Stranom arbitražnom odlukom smatra se arbitražna odluka koja nije donesena u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Strana arbitražna odluka ima pripadnost države u kojoj je donesena.

Stranom arbitražnom odlukom smatra se i arbitražna odluka koja je donesena u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, pri čijem je donošenju primijenjeno pravo strane države u pogledu postupka, ako to nije u suprotnosti s prisilnim propisima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Strana arbitražna odluka iz stava 3. ovog člana ima pripadnost države čije je pravo u pogledu postupka primijenjeno.

Član 98.

Strana arbitražna odluka priznaje se i izvršava ako je stranka koja traži priznanje i izvršenje podnijela uz svoj zahtjev sudu:

- 1) izvornu odluku arbitraže ili njezin ovjeren prijepis,
- 2) izvorni ugovor o arbitraži ili njegov ovjereni prijepis.

Ako strana arbitražna odluka ili ugovor o arbitraži odnosno njihovi ovjereni prijepisi nisu sastavljeni na jeziku koji je u službenoj upotrebi suda pred kojim se pokreće postupak za priznanje i izvršenje te odluke, stranka koja traži priznanje i izvršenje odluke mora podnijeti njihov prijevod na tom jeziku, što ga je obavila osoba za to ovlaštena.

Član 99.

Priznanje i izvršenje strane arbitražne odluke odbiće se ako se utvrdi:

- 1) da se po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije predmet spora ne može podvrgnuti arbitraži;
- 2) da postoji isključiva nadležnost suda ili drugog organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije;

-
- 3) da bi priznanje ili izvršenje odluke bilo u suprotnosti s Ustavom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije utvrđenim osnovama društvenog uređenja;
 - 4) da ne postoji uzajamnost;
 - 5) da ugovor o arbitraži nije sklopljen u pismenom obliku odnosno razmjenom pisma, brzojava ili teleprinterskih saopštenja;
 - 6) da ugovor o arbitraži nije pravovaljan;
 - 7) da stranka protiv koje se traži priznanje i izvršenje odluke nije bila uredno obaviještena o imenovanju arbitra ili o arbitražnom postupku, ili joj je iz nekog drugog razloga bilo onemogućeno da se služi svojim pravima u postupku;
 - 8) da sastav arbitražnog suda ili arbitražni postupak nisu bili u skladu sa odredbama ugovora o arbitraži;
 - 9) da je arbitražni sud prekoračio granice svojeg ovlaštenja određene ugovorom o arbitraži.
- Ako u stranoj arbitražnoj odluci dijelovi što se odnose na pitanja koja su bila podvrgnuta arbitraži mogu odvojiti od dijelova u kojima je sud prekoračio granice svojeg ovlaštenja, dijelovi odluke u kojoj sud nije prekoračio granice svojeg ovlaštenja mogu se priznati i izvršiti;
- 10) da odluka još nije postala konačna i izvršna za stranke ili ako je odluku poništio ili obustavio nadležni organ države u kojoj je donesena ili države na temelju čijeg prava je donesena;
 - 11) da je izreka arbitražne odluke nerazumljiva ili proturječna.

Član 100.

Ako je pokrenut postupak za poništenje ili obustavu strane arbitražne odluke pred nadležnim organom iz člana 99. tačke 10. ovog zakona, sud može odgoditi rješavanje zahtjeva za priznanje i izvršenje te odluke, a na zahtjev vjerovnika odnosno dužnika - takvu svoju odluku o odgodi može uvjetovati time da dužnik položi odgovarajuće osiguranje.

3. Postupak priznanja i izvršenja stranih sudskih i arbitražnih odluka

Član 101.

Za priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka i stranih arbitražnih odluka mjesno je nadležan sud na čijem području treba sprovesti postupak priznanja odnosno izvršenja.

Sud će se ograničiti na to da ispita da li postoje uslovi iz čl. 86. do 100. ovog Zakona, a ako smatra za potrebno, može tražiti objašnjenje kako od suda koji je donio odluku tako i od stranaka.

Protiv rješenja o priznanju odnosno izvršenju odluke stranke mogu izjaviti žalbu u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.

O žalbi protiv rješenja iz stava 3. ovog člana odlučuje drugostepeni sud.

Ako o priznanju strane odluke nije doneseno posebno rješenje, svaki sud može o priznanju te odluke rješavati u postupku kao o prethodnom pitanju, ali samo sa dejstvom za taj postupak.

Priznanje odluke stranog suda u stvarima koje se odnose na lično stanje (status) ovlašten je da traži svako ko za to ima pravni interes.

Glava V
POSEBNE ODREDBE
Član 102.

Državljeni Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije mogu u inostranstvu zaključiti brak pred ovlaštenim konzularnim predstavništvom ili diplomatskim predstavništvom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koje vrši konzularne poslove, ako se tome ne protivi država u kojoj se nalazi predstavništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom.

Funkcioner koji rukovodi saveznim organom uprave nadležnim za vanjske poslove odredit će predstavništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije pred kojima se mogu u inostranstvu sklapati brakovi između državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije .

Član 103.

Poslove starateljstva za jugoslovenske državljane koji se nalaze u inostranstvu vrši konzularno predstavništvo ili diplomatsko predstavništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koje vrši konzularne poslove, ako se tome ne protivi država u kojoj se nalazi predstavništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ili ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom.

Član 104.

Državljaninu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije može u inostranstvu sastaviti testament, po odredbama koje važe za sastavljanje sudskog testamenta, konzularno predstavništvo ili diplomatsko predstavništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koje vrši konzularne poslove.

Član 105.

Konzularna predstavništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili diplomatska predstavništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u inostranstvu koja vrše konzularne poslove mogu vršiti ovjeru potpisa, rukopisa i prijepisa u skladu sa međunarodnim ugovorima i propisima zemalja prijema.

Član 106.

Uvjerenje o saveznim, republičkim i pokrajinskim propisima koji važe ili koji su važili u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, radi njihove upotrebe pred organima strane države, izdaje savezni organ nadležan za poslove pravde.

U uvjerenju iz stava 1. ovog člana navodi se naziv propisa, datum kad je donesen odnosno kad je prestao da važi i doslovni tekst odgovarajućih odredaba tog propisa.

Glava VI
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE
Član 107.

Odredbe ovog zakona neće se primjenjivati na odnose koji su nastali prije stupanja na snagu ovog zakona.